حق دینی قرآن دیلی

Hak Dini Kur'an Dili

جلد
۳

صوء دینی قرآن دیالی

یکی مسألای فور گجه تفسیر

جلد

۳

یازان

دیسعادت المالیلی محمد حمدی یازیر

۱۳۵۶

سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ مِائَتَا آيَةٍ

اشبو آل عمران سوره سی مدنی اولدیغنه بتون مفسرلرك اتفاقی واردر. سوره ده نازل اولمشدر. وایکی یوز آیتدر. امامه، کنز، سفینه، مجادله، سوره استغفار وطیبه دخی دینلیر.

سوره بقره ایله بولمه «زهراویه» تسمیه ایدیلدیکی ده کیمسه ایدر.

آیتلرك ایکی یوز، کلماتی اوچ بیك درت یوز سکساندر.

مختلف فیه آیتلر — «الم»، (ایکینجی) «الانجیل»، «وانزل الفرقان»، «مقام ابرهیم، مما تحبون، الی بنی اسرائیل» وبعضلرینك قولنده (برنجی) «الانجیل».

فاصلهسی — «ل. ق، د، ا، ط، ن، ب، م، ر» مجموعی: «لقد اطنب مر» «ق» آیتنه برفاصله «حریق»، «د» اوچ فاصلهدر.

آل عمران، لسانمزده تعبیر بنی عمران فاصلهسی، عمران عائلهسی دیمکدر. کورولدیکی اوزره بو سوره جمیع تلك الامم مقابلهسنده بری، دیه معنی تقدیر واولنك صورتجه اکثری تأیید واعلاء اسلوب نصارانك الوهیت اوعاسیه افراط، بالعکس یهودیلرك ده بر طاقم قدح واسنادات ایله تفریط ایتدکلری حضرت عیسی مسئلهسنك حل وبو صورتله اصلاحی براولدیغی حالده روح ربانی غیب ایتدیرمه وحرص وتعصب ایله طرفینی تحریف حقایقه سوق ایلیه اولدیغندن بو منازعه ومجادله یوزندن ایکیسی بربره کلمات اعتمالی قالالمسه بولنمله بو ایکی دینه منسوبلری آراسنده تأمینه صلح وسالمت ایچون حکم اولمق اوزره یشدیریلمه اولدیغندن وسطه الفاظ مخصوصه ایله وبالطبع تقدیمه ایده برفرمانه نخسه ایتمك اولدیغندن بو سوره شأن البهائی نسبتی کوستردیکه آل عمران اسمیله توسیم اولنمشدر. وسبب نزولنی یهودیلرك نصارایی تشکیک ایتمکدر. اسلوب نزولده دخی آکلاشیلدیغی اوزره سوره بقره اصل کتابدن اولدیغندن یهودیلره اولا نصارایه توجیه دعوت ایتمکه، بنا علیه سوره بقره برنجی جزئوده کوریلدیکی اوزره

ابتدا روح ولسانه تورات ایله ، بو سوره ده بدایةً اون دقوز اولاده روح ولسانه انجیل ایله علاقه دار اولدیغنه تحریفات واقعه یی ازاله وعقائد ناسی تصحیح ایچون آیات محکمه کی تمثیلاتی تحقیقاتی متشابهاتی محکماته ارجاع اساسی کوستریلمشدر. والله اعلم بو ایکی سوره نك متشابهاتدن اولاره بر « الم » ایله باشلامسه اولدیغنه بو حکمتدن ده بر ترجیح واردر. بو صورتله بو ایکی سوره جیشده کی مناسبت وفرقه تورات ایله انجیل آراسنده کی فرقه ومناسبت کبیدر. بری مقدم بری تالی ، بری اصل ، دیکری اونك فرعی دیمکدر. سوره بقره ده کی اجمالدن صوکره بو اده شرح وایضاح ایدلمشدر که بو نزده زهراویه تسمیه سنده بولمامق اشارت واردر. سوره بقره « فانصرنا علی القوم الکافرین » دعاسیله ختام بولمشدر، بو سوره ایسه اوده دعایه براجابت اولاره باشلامشدر. وغلبه دینیه وعلمیه نك غلبه مادیه دن اهم واولمق برشرط مستقدمی اولدیغنی تفهیم ایچون اول امرده نصرت الهیه یی تأسیه ایتمشدر. بو سوره ومناسبت ایکی سوره یی بربرینه اویله ربط ایتمشدرکه برینك آخریله دیکرینك اولی سوره بقره ده « الله لا اله الا هوالحی القیوم • والکافرون هم الظالمون » دیه آیة الکرسینك ماقبلنه ارتباطی شکلنی اخذ ایتمسه ویو « الم » او « الم » نك بونقطه سنده طویلدیغنه بتون حقائقه اولی ایله زهراویه بربرینه بیون وکوجیون ایکی همشیره دیه جمله قدر متقاربه برآنایله برقیز وضعیتنده درلر. حاصلی بو ایکی سوره نك عامه العموم سنده جامع اعتباریله آرالرنده بر جهته تلازم وتنافی واردرکه بو نزوله فصه آدم ایله فصه عیسانك تماثلی ذکر ایتمك کافیدر.

سبب نزولی — مقاتل بن سلیمان بو سوره نك اولنده بعضی آیتلرك سبب نزولی نه یهود یله اولدیغنه ، محمد بن اسحقده سوره نك ابتداسنده بیاضلر آیتلك نهایتنه یعنی « ان هذالهو القصص الحق » آیتلك باشنه قدر سبب نزولی نصارای اولدیغنه قائل اولمشلردرکه جمهور مفسرینه بونك اوزرنده درلر. چونکه سوره نك توجیه وتنزیه الهی ایله باشلاسی اول امرده دعوای نصاری علیهنه در. بو ایکی روایتده بالخاصه یهودیه ویا هرایکیسی طولایسیله نازل اولسه بو یعنی نتیجه سنی المحمده ممکندر. فی الواقع « قل للذین کفروا ، ستغلبون الخ » ایکی آیتك یهودیه مقتضه اولدیغی دها قوتله مرویدر

يهوديلرك حضرت عيسايه بغضلرى و والده سنه قرقلرى بوتون انجيلى انكارلرى ديك آيلرك نزولنه
سبيت ويره بيليرسه ده دها زياده بوكا نصارانك رسول الله ايله اولان برمناظره سى سبب اولمشدر
بو صورتله روايت ايدلكده در . رسول الله نجرانده مرخص اولدقده برحيات نصارى كلمشلرى كه بوكا
« وفد نجران » دينليور . بونلر آلتمش سوارى اولوب ايكى مذهب اوزره در دى بيوكلرى وبو اوده در دنك
ايجنده اوچيوزه قدر بيوكلرى ايدى . بونلرك رئيسى العاقب ديه كلرى اميرلرى وصاحب رأيلرى
« عبد المسيح » ايكنجيسى سيد تعبير ايتدكلرى وزير ومشيرلرى « الايهم » اوچيوزيسى ده عالملرى واسكوف
يعنى پيسقيوسلرى ورئيس نديملرى ايدى كه اسمى ابو حارثه به علقمه وكنديسى بنى بكر به دائر بر پيسكوپ
ديه نصب ايتديره رك ، خدمتى ، سعى واجتهادى وعلمى ايله شهرتياب اولديغندن روم ملوكى طرفندن
مظهر اعزاز واكرام اولمسيله ، بر حيوه سالك ويرلمسيله ، تحت اداره سنده خيلى كليسالر يابديرمسيله ايدى .
بو آلتمش سياننده برادرى كرز به علقمه دخى ياننده بولنيوردى ، بونلر كلمشلر ، بركونه ايكندى نمازنده
مسجد سعادتده حضور رسالتپناهيلرى ، اوزرلرنده سوسلى جبه لر ، فاخر ردالرلريله يابلرى البسه لرى
واردى . بونلرى كورنجه اصحاب كرام بر بريله بر دقه كورمه دن ديمشلردى . اوصره ده اونلرك
نمازدن قيتدقلرى كلمسه اولديغندن مسجد سعادت ايچنده نماز قيلمقده ، رسول الله صلى الله عليه وسلم ده « براقيكز
قيلسينلر » بيورمسيله ، شرقه توجهاً قيلمقده ، پيسقيوس ابو حارثه ، عاقب عبد المسيح ، الايهم سيد ،
اوچى حضرت رسول الله ايله مكالمه ايتمكده وبرقاچ كونه مدينه ده قالمشلردى ، اثناى مكالمه ده حضرت عيسايه
كاه الله ديمورلر ، كاه ابن الله ديمورلر ، كاه ده ثالث ثلاثه ديمورلردى . الله ديمكله
« هيونكم اولولرى ديريلتيردى ، خسته لرى ايى ايدردى ، غيبلرى خبر ويرر ، هياسوزده قوسه صورتى كبى
برخلقه بايار ، اوكا اوفلر ، اوده اوحيادر » ديه احتجاج ايدرلر ، الله ولدى ارعاسنه « هيونكم
معلوم بر بابا سى يوقدى » ديه استدلال ايدرلر ، ثالث ثلاثه ، اوچنجى سوزيله ده « هيونكم
الله « يابديه ، خلقدنه » ديمور ، اكر براولسايدى « يابدم » ديردى ديه استدلال ايديورلردى
بونك اوزرينه رسول الله بونلره « اسلموا = اسلام كتيرين » بيوردى ، « بزمنده اول اسلام كتيرمش »

دیدیلر ، علیه الصلاة والسلام " یالاده سویله دیکز ، سزاه تعالایه ولد اسنادایه رب طوروركه اسلامکز
نصل صمیع اولور ؟ " بیوردی ، " اللهك ولدی دکلسه اوحالده بونلرك باباسی کیم ؟ " دیدیلر ، بعده
فخر رسالت اوزره شویله برمناظره یه شروع بیوردی :

رسول اله — بیلهیورسیکز ، الله حی لایموتدر ، عیسایه ایه فنا عارضه اولور ؟ .

اونلر — اوت .

رسول اله — بیلهیورسیکز ، بابانك مشابهتی اولمایه صمیع بر ولد اولورمی ؟

اونلر — اوت .

رسول اله — بیلهیورسیکز ، یمن قریشی اوزرینه قیومدر ، اونی محافظه ایدر ، مرزوقه
ایدر ، حال بوکه عیسی بونلرك صمیع بر شیئنه مالکیدر ؟

اونلر — خایر .

رسول اله — بیلهیورسیکز ، اله تعالی یرده کوکده صمیع بر شیئی مخفی دکلدر . عیسی
ایسه اللهك بیلدیرمکسزین باشقه بونلرك بر شیئی بیلیرمی ؟

اونلر — خایر .

رسول اله — یمن ، عیسایی رحمه دیه دنیایه کلن تصویر ایتدیك ، بونی بیلیورسیکز ؟

اونلر — اوت .

رسول اله — یمن ، یمن ایچون ، حدثدن منزهدر ، بونی ده بیلیورسیکز ؟

اونلر — اوت .

رسول اله — عیسایه آنانك ، برفارینك حامل اولدیغی کبی حامل اولمسه وقارینك وضع حمل
کبی اونی وضع ایتمسه ، اوده برصبینك غذا آلدیغی کبی غذا آلمشدی ، صوکره ده یرایچردی ، حدث
یاپاردی ، بونی ده بیلیورسیکز دکلمی ؟

اونلر — اوت .

رسول الله — اوحاله عیسی زعم اینلیگه کبی فصل اولور ؛ بیورری ، اونوده سکوت اینلیر .

شافیه صوکره ینه عناد اینیلوده " یا محمد سه اونك " کلمة الله وروح منه = اللهك کلمه سی واوندن بر روح " اولدیغی زعمنده دکلمیسك ؟ دیدیلر ، " اوت " بیورری " بوده ایشته بویله یه " دیه مجوداً لفظ کیتدیلر ، الله ده بو سوره نك اولندن سکسانه کسور آیت انزال بیورری . " فاما الذین فی قلوبهم زیغ فیتبعون ما تشابه " آیتی بو مجوداینه علاقه دار در . الله نهایت " فقل تعالوا ندع ابناءنا وابناءکم " آیتی ایله اونری مباهله یه ، یعنی آیسقدن صلاغنه یه دعوت ایتمکی پیغمبره امر ایتدی ، رسول الله ده بو دعوتی یاپمق " یا ابا القاسم بزی براقه ، ایشیمزی کوره لم ده صوکره کلیرز ، دیه یکلی یاپارنه " دیه یر کیتدیلر ، بینلرنده فوقلوشمش فکری زمانه اولدیغندن بیلیرسکز که : " آکلادیکز یا محمد حقیقةً نبی مرسل ، صاحبکز حقنده کی ذاعی نه کونزل حل وفصل ایتدی ، بیلیرسکز که هرحالنك برقوم پیغمبر ایله صلاغنه یه فالقیشیسه بویکی کوجوکی محو اولور . اکر بونی یاپارسکز کوکوکز قازینیر ، مادام که اولرسفیز دینکزده فالمیه ایسته یورسکز بوزاتر سوارعه وصالحه عطف ایدیکز ، مملکتکزه کیدیکز " دیسیه ، بونك اوزرینه کلدیلر " یا ابا القاسم ! بزسنکله صلاغنه ایچون کلدوك دینکده براقوب بزده کندو دینمزده فالمیه قرار ویردك ، بنا علیه اصحابکزه بزه برذات کوندرده سالدیمزده اختلاف اولادیسیدره بزه حاکم اولسون ، زیرا بزسندن راضی یز " دیدیلر ، علیه الصلاة والسلام " اوکله صوکی بطا کلیکزده سزکله برابر اعیه ، قوی برحکم کوندره یم " بیورری ، حضرت عمر دیرایمیسه که " بوه یچی برزمانه اماری خوشلانمادم ، فقط اوکونه بنم نصیبه اولمامسی امید ایتمشدم ، اوکله نمازینی قیلدیغه ، رسول الله صاغ وصولنه عطف نظر ایدیوردی ، بوده بنی کورمکله دیه اوزانیوردم ، اوسمار یاً کوزکزدیر بیوردی ، نهایت ابو عبیده بوه الجراحی کوردی ، یاغیرك ، " اوکره کیت ، آرالرنده واقع اولان اختلافلرنده بزوجه حکم ایت " بیوردی ، برکره اوزاتیکم بوسائوریتی ده ابو عبیده آلوب کیتدی " الخ . . .

حاصلی بخارا خلقی دینه اسلام کیرمه سنه لرده عقد مصالحه ایله تابعیت اسلامی قبول ایتمشلر و حاکم اتوب کتمشلر دی . آنجه بو خصوصات ایچنده یستیوس ابوحارثه به علقه لرینک براورلری کرز به علقه قبول اسلام ایتمسنه دیو یاپه جغی معلومات ده ویرمشدر . از جمله " بخارانک حرکت اینکاری صده ده براورلری یستیوس ابوحارثه نک یانشه ایمسنه ، براپر کلیرکه ابوحارثه نک بینه یکی فاطر به جیوانلرنه ایتمسنه ، کرز " تعساً للابعده فداً " دیمسنه دیو لطف رسول الله قصد ایدیورسنه ، براورلری ابوحارثه " هنایر آنلرک فداولسون " دیه مقابله ایدنجه " بنجه بیلدیکک کبی یاپ " دیه صورمسنه ، جواباً " والله اوزم انتظار ایتکده اولدیغمز پیغمبر " دیمسنه ، کرز " اوحالده بونی بیلیورسکز اونرده سنی منع ایدیورنه ؟ " دیه سؤال ایلمسنه ، اوده " هیونکر شوقر الله بزه بر خصوصیت ویرمشدر که اکرامدا ایتدیکی ، شمدی بوطاپه ایتسک قیصرنی الیمزده ایدرلر " دیه جواب ویرمسنه اولدیغی و بوجواب کرزک قلبنده بر عقده اولمسنه ، نهایت وقعه نک جریانی تعقیب ایتکده صوکره قبول اسلام ایلمسنه اولدیغی کذلک حکایه ایتمشدر . " وما اختلف الذين اوتوا الكتاب الا من بعد ما جاءهم العلم " مقتضاسنجه حب دنیا بر چوقلرینی ایشته بویله قبول حقدن منع ایلمشدر . " زين للناس حب الشهوات من النساء والبنين والقناطير المقنطرة من الذهب والفضة " آیتی بوحالت روحیه یی نه کوزل اکلاتمشدر . " ان الذين كفروا لن تغنى عنهم اموالهم " (الآیة) .

معجم البلدانده تفصیلی اولدیغی اوزره بخارا ، یمنده ، حوارنده ، کوفه جوارنده اولمه اوزره برقاچ قصبه نک اسمیدر . بوراده یمنه بخارا دکه یمنک مکه طرفنده و عربستانک مرکز نقطه سنی اولان جمیلی برقصبه ایدی . نصرانیت تا ابتدای ظهوریده حضرت عیسانک کیندیکی صفوت اصلیه سیله جزیرة العربک اولا بو قصبه سنده انتشار ایتمسنه و بو انتشاریمسنه حکمدارلری طرفندن " احدود " وضعلریله باصدیرلمه ایسته نیلمسنه ایدی کی سوره بر وجهله تفصیلی کلمکده . بالاخره دینه بر تمثل قاریشمسنه ، صفوت اصلیه سی بوزولمشدر . بو قصبه ده عبدالدانه به دیانه حارثی طرفندن بنا ایدلمسنه برکلیسا وارمسنه کی کعبه معظمه یه قارشیلمه اولمه اوزره " کعبه بخارا " نامنی ویرمشلر و هیوقه تعظیم ایدرلرمسنه

دیونده برهیوه اثاقه - پسقیوسلد - بولنورسه که حضرت یحیی ده کلمه الهیات بولندیرمایدی. بو کلیسا بخانه ده بر نهر کنارنده اولوب اوزمانده عبدالمسیح به دارسی به عدی به سفلك تخت حاکمنده ایمیش دیو شهرت اوده یلك دیار فنده واردات آلیرمیش. بو بخانه لجرتلك اولونجی سنه سی صلحاً فتح ایدلشدر. ایشته نصرت الهیه ده علمی، عملی برنمونه:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ● اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ● نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَاَنْزَلَ التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ ● مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ وَاَنْزَلَ الْفُرْقَانَ
اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ●
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْفٰى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ● هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ
فِي الْاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ● هُوَ الَّذِي اَنْزَلَ
عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ اٰيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتَابِ وَاُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَاَمَّا
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ
تَاْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَاْوِيلَهُ اِلَّا اللّٰهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ اٰمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ
عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّا اُولُوا الْاَلْبَابِ ● رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ
اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ● رَبَّنَا اِنَّكَ جَامِعُ
النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ● اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا وَاُولٰئِكَ هُمْ وَقُودُ
النَّارِ ● كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا فَاَخَذَهُمُ
اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللّٰهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ●

مآل شریفی

بسم الله الرحمن الرحیم

الم ● الله ، باشقه تانرى یوقدر انجق ، حى او ، قیوم او ● اوسطه کتابى بجمیع اینه یکدر:
اوکنده کیلدى بر مصدقه اولمق اوزره ، که اوکنده ناسه هدایت ایچون توراتى و انجیلى اینه یمشدى ، برده
آیرى آیرى فرقانى اینه یردى ● الذین آیتلرینى طانیمیانلر ، شبهه سز اونلره شدتلى بر عذاب وار ،
اویله یا الله عزتى وار ، انتقامى وار ● الله شبهه سز که اوکا نه یردە ، نه کوکده هیچ بر شى کیزلى
قالماز ، رحمدن ده سزى دیلدیکى کیفیتده تصویر ایدر او ، باشقه تانرى یوقدر انجق او ، عزیز او ، حکیم او
● اودر اینه یردن سکا بو معظم کتابى : بونك بر قسم آیاتى واردر محکمات : اونلر « ام الکتاب »
آنا کتاب ، دیکر بر طاقمیدر ده متشابهاتدر ، اما قلبلرنده بر یاسیقلق بولنانلر ، سادە اونك متشابه
اولانلرینك آردینه دوشرلر ، فتنه آرامق ، تأویلنى آرامق ، فتنه آرامق ایچون ، حال بوکه اونك تأویلنى
انجق الله بیلیر ، علمده رسوخى اولانلر ده دیرلرکه : آمنا بهی ربمزدن ، هپ بونلر اوزى تمیز اولانلردن
باشقه می دوشونمز ● یا ربنا بزلرى هدایته ایردیردکدن صوکره قلبلرمزى یاسیقلاشدیرمه لرنکدن
بزه بر رحمت احسان ایله ، شبهه سز سن سنسك بخشنده لیکى دیرسه وهاب سسه ● یا ربنا ! محققه که
سسه انسانلرى کله جکنده هیچ شبهه اولمیان بر کونه طوپلایه جقسك ، شبهه سز الله میعادینى شاشیرماز ●
اوکفایدر ، محققه که اونلره نه ماللرى ، نه اولادلرى الله یه قارشى هیچ فائده ویره جکدر . اونلر او
آتشك جیدا سیدرلر ● طبقى آل فرعونك کیبشى کبى ، که آیتلرمزى تکذیب ایتدیردە الله اونلرى جزیه
طوتوب آلیوردى ، الله عقابى چوق شدتلیدر ●

[الٓمٓ ● اَللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ] یا محمد ! یه الف لام سیم ، بونى الى بیله ،

والی آخرلت ، او الله تعالی اویله معبود حقیقیدر که اوندن باشقه معبودیت مستحق ، الوهیت جناب ، عبودیت ابدیه جناب الهیه برشی یوقدر . چونکه اوحی وقیوم در ، فنادن ، زوالدن منزهدر . اولن ، ازلاً وابداً حاضر وناظر واجب الوجود ، سرمدی ، حافظ کل ، رازق کل در . کرسیسی طوتان او ، بسلدیغه اودر . بونکله برابر کندندن الهیه برشی اکسیلمز ، دائماً حی وقیومدر . کلهم حی وقیوم آنجق اودر . الله ومعبود ده حی وقیوم اولمليدر . بنا علیه نه عیسی ، نه سائره الهیه برشی الوهیتدن کلمز . اونده الوهیت ، معبودیتده رحمه ویرمك الله کفر اولور . »

بو الف لام میم قرائتی شایان دقتدر . قرائتده کلمه کلهم وصل صورتنده اوقنور . یعنی عموميتله آلنجی میم فتحی ولفظ جلاله یه وصلی وبونکله برابر وقف حالی کبی یدنجی میم سرعارضه حالنده ویا قصد ایله اوقنور . آنجق ابو جعفرده سکت وارد رکه نه تام وقف نه تام وصلدر . بو سبیله بونك کوفیونه روایتنده بیله برآیت مستقل اولمادیغی ده سویلنمشدر . اهل لسانه ومفسرینه بوطرز قرائت مفتده اوزره بحث باقیدر . فقط نه بو نده یعنی اعتبار یله شوئی آنلاشیلیور که بوراده وصل ایله وقف حالرینك اجتماعنده بر خصوصیت واردر . وقف حالنده اعتبار دیکرلرینه اولدیغی کبی بونده کلمه برابر عینه زمانده وصلی بوراده بر معنای مخصوص آنلاتمقده در . کذلك بونده « الم » ك « الله لا اله الا هو الحی القیوم » دیمك اولدیغنه وبنا علیه آیة الکرسینك براجمال رمزیسی بولندیغنه براعتبار واردیر . بونك بر اسم سوره وسورة بقره نك براسمی ده سورة الکرسی وآیة الکرسینك اعظم آیت ، کذلك بونك اسمار الهیه یه اشارت اولمسی حقنده کی روایتلر کلیاتی مجموعه سی ده بو اعتبارلی تأییدایده یله جك امارات اندر . قرآنه ، علم وسلطنت الهیه نك برتجلی بالهری ، آیة الکرسی ده ، علم وسلطنتك اك بدیع ودهشتلی افاده سی اولمسی اعتباریله بو معنی « الم » ك اسم قرآنه اولمسنده مانع دکلدر . کذلك الله ارجاعی عقیده اصلیه اسلامیه نك افاده سی واردر . وذاتاً متشابهاتك اك بیوك حکمت نزولی ده براساسك تبیینی اولدیغی معلومدر . شبهه سز بو حروف هجاء سلری اوندن صکره یاپیلان یاپیلاجق تفسیرلرك کلهسنك آیات محکمه یه تبلیغ ایدیلمه سی . بو سوره نك اخص مقاصدندن بری متشابهاتك محکماته ارجاعی اساسی

تفهيم وبو صورتله آيات محكمه ذيغ وانحرافدن توقى لزومنى تعليم ايتمك اولديغنه نظراً تابا شنده
توحيد وتنزيه الهى يى تثبيت ايدركن « الم » نظم متشابهك « الله لا اله الا هو الحى القيوم » نظم محكمك
تأويله برمثال ويرمسه اولى اولمق عقيده ده كتب منزله الهيه بيانده متشابهاتى يك مجموعه اولديغى حالده توراة
وانجيلك بوبذريله صوكره خاتم الانبيايه انزال قلنمامه وتحكماتى ام الكتاب اولمامه قرآن عظيم وفرقان حكيمه
ارجاع ايلديكى نصلر يقدر جائز اولديغى حقنى ، چونكه بونك تحكمات فارغه سنده متشابهاتنه اتباع صورتيله آيات حقه
انكار وكفره سوق اولديغى حقنى كفرلرى ايچون عذاب شديده سبب اولديغى يانه ايتمسى ذكر بليغ وسياقه نظماً ذكره
موافقدر . ايشته بو سنده دعاى نصرتله برابر جواب اولديغه باشلايان سوره آل عمرانه برطرفدن حيات
مشهود وغالب وبيده الناس تامه الكلمه برحكم وحاكم اولديغك ايچون اعتقاد اولنه توحيد ، اخلاقده
زاهت ، علمده احكام وسنات شرط اول اولديغى افحام ايتمك ودكر طرفدن نصارانك تثليث الهيه
مغايره اولديغه كاه الله ، كاه ولد الله ، كاه ثالث ثلاثه دكولرى صريح بيه تأليه ايتمكلرى ، يهودلرك
زاهت وعفت ابنايه تجاوزله سب وشتم ايتمكلرى حضرت عيسى مسئله سنده حمل وفصله برهانه اولمق ايچون
اول امرده توحيد وتنزيه الهى يى تثبيت وهدايت ناس ايچون تنزيل كتاب وعلمى عملى تنزيل فرقانه اليه
احسانه واثبات نبوت وعلمه احكام ايچون كتب الهيه نك فهم وتفسيرنه مقدمه اولمق اوزره متشابهاتك
تحكماته ارجاع اصولى تعليم وبوزلمش صنعتنه حركتدن تحذير وديه حقى تقرر ايلمشدر .

[نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنْزَلَ التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ
مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ] يا محمد ! الله سكا بوكتابى ، حقه دعوتده سبيلدر ، حقه دعوتك
سنكله واوكنده كيدن مصدقه اولمه اوزره حق يله حقه دعوت يى درى اينه يكدره در . وبوندن اول
اينه يكدر ميانده بالخاصه توراتى وانجيلى اينه يرشدى ، بوزلمش قيصى ناس هدايت ايچوندر . » — ديمكله
قيوميت الهيه وقانونه ربوبيت آلنده بونك نظامنى ونبوت محمديه نك بر نبوت ابتدائيه اولماديغنى
وحقيقت قرآنه تصديقه اولونمايوب كتب سالفه نك مهيمنه تصديقه ايديه جكنى وبنا عليه نبوت محمديه تصديقه
تصديقه ايلمه دكه انبياء سالفه نك تصديقنه شاهد ودليل بولنديغى حقنى واوزمانه قدر ضلالت ايچنده

قالرمضنی کوستدیسه وقرآنك ومعجزات محمدیه‌نك برحالیتی تصدیقاً بیانه ایجیلدیره بوجلمی [وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ] ایله نصاً توقیع بیورلشدر.

قرآنك کتب سالفه وبنوت محمدیه‌یی تصدیقی برقاچ وجهله متحققدر. اولاً کتب سالفه وانبیای ماضیه استقبالده بولنان پیغمبرلرك قرونی وعدایدرك هدایت وارشادلرینی بویله برغایهٔ کامله توجیه ایتمش اولسه‌لر قرآنه ونبوت محمدیه کلمه‌سنه، اونلر طرفندن وبیاننامهٔ کاذبه اولرق بولونوبسه وعدلرینده عبارت قالیه وحتی بالاتجیلك اغفالطار یالانلرینه فرق اولوردی. قرآنك کلمه‌سیله مقدماً بیانیه حالنده منتظر اولانلرك اخبارات غیبیه‌لرینك وحی محمدی وانزال الهی اولدیغنی تحقق ایتمشدر.

وبوصورتله قرآنه یالکز رسالت محمدیه‌یی دکل، بوتون ضمننده بوتون انبیای سالفه‌نك رسالتلرینی ده تصدیقه وانبیای سابقه‌یه قرآنه مبنیه اولمسه وبوتون کتب وانبیای الهیه جمیعنه شهادت متقابله‌لریله برنظام دنیانك عمومی تأسیس وتهیئه‌سنه «ورفع بعضهم درجات» مدلولنجه خاتم الانبیالق تعیینه ایدیه برفرمانه الهی اولدیغنه کلمشدرکه سورهٔ بقره‌نك یرمی جزوندن زیاده تصدیقله بومعنای توسترلشدر.

ثانیاً قرآنه کتب سالفه‌نك ایمانه وتوحید الهیه دعوت وعدل واحسانی امر، انبیا واممك ماضیه‌نك قصص واخبارینی وامم واعصارك اختلاف دینیه وملیه‌لرینك اصل اولاً احکام ثابته‌یی اساسات تحکمیه‌سنی تقویه وتوسیع ایدرك یکی باشدن موقع اجرایه قویمسه وحکمت تشریع مقتضاسنجه ازمنه وامکنه‌نك وامم مکلفه‌نك مخصوصیتلرینه وحتی هرنقطهٔ نظرینه مناسب لائقلرینه متعلقه احکام وشرایع فرعیه‌لرینی تعدیل وتجدید ایدرك دینه حقی جمیع ازمانه وامکنه‌ده وبالجمله امم واقوامه جریانی تأمینه ایده جك شکل برعلم تشریع وحتی تعلیم الهیسه وبوصورتله کتب الهیه‌یی مقدمه مؤخره متوالیاً یکدیکرینك تصدیقه وتنفیذنه کیره‌رك بالاستقلال الهیدن صدقی اساسلرینی بحمله عهده ضمانه السه بولنمیه‌جق کتب وشرایع سالفه‌ده بعض برشهادت قرآنه ایله تصدیقه ایدیلمکله برابر دلالتنده حجت اولدیغه تصدیقه ایدیلمن قرونه سالفه‌ده انبیای سالفه‌یه دیلسه اولانه الهی فرمانلرك تمیزاً مرجع تصدیقی خاتم الانبیا وقانونه تصدیقی محکمات قرآندر.

بو معنی اصول فقهده شو قاعده تشریع ایراد افاده اولنور: «یزده اولکیدك شی یعنی بزم ده شی یعنی فقط الله و رسولی طرفندن تصدیقاً نص ایدلك شیدر».

صلی الله فرقانده انزال ایتمسه، حقی ناحقدن، خیری شردن آیرمسه، یولدیغی، قانونیزی نصیحه ایتمسه، عدالتی، دیلیه، آیتدره افاده ایلمسه، کتاب حکمتی، نتیجه لازمه سنی باشقه یاپمش تطبیقی تسویله تحت تشبثه آلمشدر. بونك ایچوندر [إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ] شبهه سزکه بویله حقی باطلدن تفریقه و تمییز ایله طریقه حقی کوستریه عقلی و نقلی آیات و دلائل الهیه یی کفر ایدنلر وعید الخصوص اللهك تعالوننك وحدانیتنه و ذاتیله صفات سبحانیه سنه و یا حیثیت انبیایه تجاوز و تعرضه ایله یه قالقدقلری بو حال بر عذاب شدیده محکومدرلر [وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ] حقی باطلدن تفریقه ایدن الله شانه ذلتدن صکره اویله بیلمز بر عزیزدر که دهشتلی بر انتقامی واردر. امر و حکمنی انفاذ ایدر. اراده سنه قارشی کلنلری، حدود عزتنه تجاوز ایدنلری یه لر. حقی تذلیل ایتمك اوغراشانلری بر مدت حلیم امهال ایتسه بیله بر کون کلیر اونلری طوتر، طوتدیغی طریقه باطلده خاطر و خیالرکلمن فنا کتدرر یاشاتماز. حیات حقی طاغیتمیانلره عجله سعادت و یرن. بره ایکی اوچ، دارده یوزه، یوغ دار، اولوره اولمازه، اولمازه اولور، طوغردیه اکری، اکریه طوغرو، ایی یه کوتو، کوتویه ایی حقه باطل، باطله حقه، ظلمه عدالت، عدالته ظلم، جهله علم، علمه جهل، نوره ظلمت، ظلمته نور دیمیلر بو جرملرینك جزاسنی کندیلری چکرلرکه بتون بونلر انتقام الهینك ایرلریدر. امید کلی، بلجا کل اولسون نعمت و رحمت الهیه یه ایرمك ایچون الله طوغرو کیتملیدر. عجله و حقیقت طاغیتمیانلر رحمتك ضدی اولان نقمت و غضبه محکوم اولورلر.

عزت، ذلتك ضدیاسی، انتقام ده نعمتك ضدی نقمتدر. ماضون اولوب ایراز سطوت ایتمك و جنایتك جزاسنی ویره رك جنایتك لذت جنایتی الم عقوبته تبدیل ایتمکدرکه توركجه «اوچ آلمه» تعبیر اولنور. عفوك ضدیدر. الله کریم عفو و غفور، حلیم، رؤف و رحیم در. کفر و عصیانده صوکره بیله توبه ایله اولوب حقه رجوع و ایمان ایدنلری ماضیلرینی عفو و مغفرت ده ایدر. فقط حلمك

عفو و غفرانك خير و كمال اولمسى حسبه و ناحقى تشويقه ايتمك ، حسنات و سيئاتى مساوى طوتمه كبى برشكلى به
سبب اولماسى ايله مشروطدر . حقه ايمانى اولوب كونوتلكى كونوتولك بيلدرن يا ريعنى فنالغه بوزدرمه قيزارمه جسه
و بوصمك سوقيله سيئاته توبه كار اولمجه اولانلره قارشى عفو و حلم ، خير و رحمت اولوب ايسه ده عفوى
كورديكجه شيمارانه و شوخ طبعلى كنديه برذوق ايدنلرك تعميم ايده جك اولانلره قارشى عفو و غفران ايله
شرحه مضدر . فنالغه تشويقه و سيئاته اشتراك ديمكدر كه بونلره مغفرتك و لطف خيرك مرجع قيلمى اولان ايله
حمايه رحيمك عزتى ، عدل و رحمتى بويله زلتلره دوشمز . بونك ايچون عصر سعادتده برعرب شاعرينك
شو بيتى تصويب رسول الله مظهر اولمشدر :

ولاخير فى حلم اذا لم يكن له بوادر تحمى صفوه ان يكدرا

نه صحابه كرامك حلملرينك صفوتنى كدورتدن ، دور و لفى بولانقلقدن حمايه و محافظه ايده جك بادره لرى بولنمسى
اوحلمده خير يوقدر . حسنه و خيره محبتك درجه سى ، شر و باطله بغضه و عداوتك درجه سيله تناسبدر .
ذاتاً عفو ، عقوبت و انتقامه قادر اولانلردن صادر اولمه شرطيله بر قسمى جائزدر . عفو ، ثابت اولانلر
برعقوبتى يا ايماسه و يا مستحق عقوبت اولانلره برجرمى تأديلم يلمه عدا ايدبيرمكدر . جرم مجازات ايده جك
قدرتى مقصور اولمايانه به قادر مطلقك « عفو ايتدم » ديمسى يك كولنج اولور . عفو ايده بيلمه كعجزه
انتقامه قادر اولمايلمه در . بونك مثالنى تناقضدر . حسنه يى خير و شرك بتون مساويسنه حاكم ، خير
و هدايتى حسيله حمايه ، شر و ضلالتى ده عزت و انتقاميله ازاله ايدن برحى و قيوم اولمينجه طولايسيله كه
هر محل حمايسى ، هر ايده خيرك مرجعى اولانلره بر معبود حقيقيدر . بناء عليه معبودلرى ذليل اولانلرك
كندبرى ده ذليل اولورلر . مع التأسف بعضى كيمسه لرجهالتلرندن و ياشركك مغلوب اولمسى ايسه مدنيتك
« برشيه قارشى انتقامه قادر معبود ايسته مرز » ديه حقكفر ، باطلى اصلاه محبت ايدرلرده معبودلرينى
عاجز و ذليل ، حريم عصمتنه تجاوزه اولنه بيلير ، حقوقنى مدافعه ايده مز ، مانع شر اولمادينى ايچون كيف
و هوايه كوره سوريه بيلير . بعضى صيقنتيلى زمانلرده اوقيانوس جسه عاجزانه سندن بر الهام تسلى
آلبنير بر بيك و يا بر ذوالجلالى محبوب كورمك ايستر . اهل اوثانك فتيشلرى ، بت پرستلرك صنملرى

بویله اولدیغی کبی صوکره کی نصاری ده حضرت عیسایی بویله بیلدیلر ، والده سی حضرت مریمی بویله بیلدیلر
محسوبه ، جناب الله ده بو حیثیات اولدیغی حالده یاراتدیغی بنی آدمی یولدن آزدیرمه قابلیتده ذنب فظیعه
قورتارمایه جاره بولنماسنه وهایت اوغلنده تجسد ایدرك بالذات کندیسی کلمسنه ، کندیسی واوغلنی
فدا ایدرك طاقلره قربانه اتدیرمسنه ، بو قربانه ، بو فدیه مقابلنده یرستطار لرینی قورتارمسنه
واولدیغی یرقاچ کوندن طوغمه اوغلنی تکرار احیا ایدرك سمایه قالدیرمسنه واشته بو یولیله بیلدیلر ایمك
ایچون کندیسی واوغلنی فدایه راضی اولمسنه ، جاره سزلك واضطرابه یاشیمنده فداکارلغدن بیون
نمونه سنی کوستردیك ایچون ان بیون ایلکی اوغلینی برکندیسی فدا وافنا ایتمکده بولمسنه واریوده ،
یوقه واره ، احیاءه بابا فرصه ایدرك اوبه واره عینی زمانده یوقه ، فانی عینی زمانده باقی ،
عاجز عینی زمانده قادر ، بر عینی زمانده اوچ واوچ عینی زمانده بر معبود اولمه اوزره اقانیم ثلثه دن
مرکب بر تثلیث طانیدلر . وذنب فظیعه خلاص اولمه . سلامت بولمه ایچون عقل ونفسی بو تثلیث
ایمانه فدا ایتمك لازم کلدیکی وبو فدا کارلغك برایمانك عمیه نجات اولدیغی ارعا ایدرك کرك بو یولی
معبود وعبودیت فکرینی استخفاف ایتمك مقصدی ونقصدی ظاهر وباهر اولدیغه دلائل حقه قاشی کفر ایلمکده .
اولا ، انسانی ایچون کناه وسعیتی فطرتی ضرورتا عداوتدن اوتی بهرحال اجرایه برقرار ویرملك ،
ثانیاً کناهك عاقبت عفوی نامقابل عقاب وفسادکی مستلزم اولدیغی ده اعتراف ایلمك ، ثالثاً بو عقاب
وفسادکی قورتولمه ایچون یالنز جاره اولمه اوزره اوطاجزادیه بیله جك اولدیغه ودیرملك مضحك
جائز بولنماسنه رغمی انسانیدن اوزه دنه قالدیروب جزا قورقوسندن قورتولمه واوزه صوکره دویه
کناهی بایوب ضروری اولدیغه جزاسنی دیکریزه یوکلتمك . ایشته تثلیث نصارانك بو یولی بویله بر
نقی معبود سماسیدر . حضرت عیسی کیمدر بر زمانه بویله بر دعوتده بولنمشدر . انجیلدن بر چوق
نقطه ثبوت اولدیغه بر روح مقدسك معجزه لرکوستردیکی ، عقلدن ، فطرتدن عاجز وحیران براقدیغه
اولوالری دیلیتوب فسته لره شفا ویرمسی اولیك معدوده بولنمه وزنا اهت خلقتنه دلالت ایده جك بیانات
طاشیوب ایلك نصارانك بایدیلرندکی تعلیمات عیسایه اتباع ایدرجك وتوحید الهی اوزره یورویه جك

يرده برسرت صوكره بوفارقلر شبهلرله طولو اسرائيلي برمعما حالنه قونولوب رده وانجيلده «خالوه رحيم» معناسني افاده ايدن «اب» تعبيرني شابهنك «والد» معناسيله تأويلي ايله سوزلرك وبوكا حلول وبقاي روح نظريه لردن عبارت اولديغني وبابا سيله برابر فاني اولوب كيتديكي وبوسبله انسانلرك ده تورتولديغني وبناءعليه عموميه برلشه بوافانيم تثليثك روحلري آنجق بوزنه طولايي تقديس ايلمسي لازم كلديكي طرزنده اساس ديه عد ايلمسه ونصرانينك سوء صورتده كوكندن يكشديرمه برقلب وتحريف اولمشدر كه بونك مبدئي حقيقت سريه وايلك انجيل ترجمه لرنده كي تحريفات اوليه ربعده بالخاصه ايزنيه سينودينه منتهي اولور. يعني تثليث نصرانيتك برعقيده مخصوصه دكل متشابهات اتباع ايله اجتهاد ايلمسه برعقيده سخرفه سيدر كه بوزنه طولايي نصارانك انجيلك نصوصنه الهيت ويرمزلرده روحي ترويج ايچون ترجمه ديه انجيل نسخه لرني هر زمانه تجديد وتبديل ايدرلر. وتماديا متشابهاتيله اوينارلر. انجيلده جناب الله «بابا» اطلاقنك واقع اولديغي سنكر دكلدر. فقط انجيل دخي داخل اولمه اوزره توريت كتب سنزده كافه اديانه سماويه نك اتفاقه استنادي برحقيقت واردركه اوده ملت اولى اولان اله تعالانك خالوه اولمسي وكائنات ماده يه محتاج اولمقسزين محض قوه ايله بوقدرته خلوه اتمسي عقيده سيدر. حتى آورويا تاريخ فلسفه لرى بوعقيده نك فلسفه يه آنجق نصرانيتدن كيرمسه اولديغي فكرنده در. بوايسه عليت حقيقيه نك توليد وصدور طريقيله اولمسي تلقينك تماماً ضديدر. في الواقع توليد نظريه سي مبدأنده برتناقضدر قوه توليده احتمالي بولونمياندن برنظريه در. توليد عليت عاديه ده جاري اولديغي بيليرسه ده عليت حقيقيه خلوه وابداع ديمكدر. بناءعليه انجيلده جناب الله اطلاقنده «اب» كلمه سنك «والد» معناسنه اولديغي جهتله خالوه وملكوته رئيس اولديغي كريه اريانلي نصارانك بيوندره لشه رك سالم برعقيده اولمه لازم كليرسه ده. البته رشحندي طرفندن متمادياً بابا سز ديه اتهام ايدلمك ايسته نيلمه حضرت عيسايه بوكلمه نك استعمالنه مساعده بيورمسي اونك حقنده اله تعالانك برحمت والتفات مخصوصي اولديغندن نصل شبهه يوقسه، حضرت عيسانك «بابام» ديه يكي زمانه «رحيم اولانه خالقم» دعسه اولديغنده شبهه يوقدر. بناءعليه آبا يسوعيه نك متشابهاتي اتباع ايله بوكلمه لي قرينه مانعه قارشيسنده حقيقت لغويه سي اولان

والد معاصنه حمل ایتمک حیایشمه لرزه ده فلسفه عقیده سیله تألیفی قابل اولمیان بر تناقضدر.

ایشته قرآنده ذات وصفات الهیه حقنده عقلاً ونقلاً ثابت وتثبیته بولنماله ودعوای اساسیه
حل ایده جك اولماله حقائقه اساسیه یی سوره بقره ده بالتلخیص بر وضع برهانی ایله تثبیت ایتدکدن صوکره
بونا مخالف اولماله حقائقه بالمقابله تفنیه وبوصیانه نصارانك بویله الله وآیات الله فارشی وآلوسینك
تجاوزاتی بتوبه منشأ عنطدیه ردوابطال ایتمك وبونلرك ولو ردوابطالی صدرنده اولسونه تصریحاً ذکرلرك
اخلاقه قرآنیه نك نزاهت ودقاریه قابل تألیف اولیه حقنی تفهیم وعیبه زمانده فائده ارشاد وفی زیاده
تعمیم ایدلك ایچون جمله سی آیات الهیه یه کف عنوانده تلخیص ایدیرك «لهم عذاب شدید والله عزیز
ذوانتقام» انذاریه محکمه سنی تبلیغ ایتمشدر. سفاه معبودی سوء تفسیر، محکماتی انطاسه، زیغ قلبیه
عضویه عدم قدرت، تولید، تجسد، فداء، ابن سلامت کبی تثلیث وعواسیه صلاقه دار اولماله کفریاته قاچمیه
برضربه محو اولماله اشبو «والله عزیز ذوانتقام» فرقانی، حقنی تذلیل جرأت ایدنلرك عاقبت
مغلوبیت قطعیه سنی اعلان ایدیه بر فرقانه الهیه. فقط شوده ایی بیلمه لیدرکه حی وقیوم، منزل کتب
هادی عقول، عزیز سلطانه اولان الله انتقامی، سزك بلدیکدز سفیل، عیاخلاقی، مذموم،
جاهلانه، عاصیانه، خائنانه، قبایح سدافعه بر انتقام رحمل، عیبه حکمت وحمده عزت اولماله وناشناسی
برعلم وقدرت وارادهٔ نك مقتضای بولنماله وهیچ بر نقطه ده جهالتر عملاته دار اولیان
بر انتقام حکیمانه در.. زیرا [إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي ٱلْأَرْضِ وَلَا فِي ٱلسَّمَآءِ] محضه
زیرده نزده کوکده، جزئی کلی، مادی معنوی، انفسی آفاقی هیچ برشی الله کیزلی قالمایه، هیچ اونه
معلومیدر.. حتی بتوبه خائناته لهجه نك برشیاك صدرانده ولهجه نك بر طوره موجود برشی الله نظراً
عیبه علمدر. علم الهی بشرده اولدیغی کبی تمثلی، تصوری، ظلی بر علم حادث وکل، مسبوق وجود اولان
برعلم ازلیدر. اویله بشریت [هُوَ ٱلَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي ٱلْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَآءُ] الله اوعلیم
وقدیر درکه سزی آنا قارنده نده، رحمده نصل دیلسه اویله جه تصویر ایدر، لهجه نك صورتی ایستدیکی
اوله جقدر. بنیه لریکزك تشکیل ایده جك اولماله وعضویتك ایلك صورتی الماله سوا مصوره اولیه لی

دیگر خارجه ، دیگر داخل جمله تصویر و کلمه حاله بونلرک یکدیگرینه سوق ایده رك جمله بر آیکی ، آیکی دن فضله زیاده یا یاره تکثیر ایدر . بونلرک کیمیاسنه گیرشیده مراد ایدیلن خواص و کیفیات ایله توشبع ایدر ، کلمه بونلرک بر وظیفه یه تعیین ایدیلن دوره ده ، طوره طوره کیدیلن ایچون ایکی نوعه ، کلمه طوره یه ملحقه جدیده علاوه ایدیلن صورته صورته ، کیفیته کیفیته تحویل و تصفیه ایدر . نهایت عقللرک دوره دوره یه برضمع وظیفه ایله توسعه ایچون تشریح کزی ، کیتکه ، الیکه ، نمره دن ، عروضه و ادبیه ، اوروپه و سرایه ، عضلات و اعصاب ، الجهزه و اعضا ، شاعر و مدارك و فلسفه و منافع ایله تألیف و تسویه ایدیلن تام و یا ناقص ، ارکك و یا دیشی و یا خنثا ، جانلی یا نفس صورتنه افراغ ایدر . دیگر تمامله ، دیگر اکسیك یا قیمه سنك بویله فطرتکزی موجودیت جسمانیه و روحیه کز مالیت و معلومیتکزه حقیقتکزی تشکیل ایدن اوصاری معنوی صورتی ، اوکیفیتلر لعب اونك مشینه تعبیه ایدیلن اثر تصویریدر . سزده اوصورتلرده اوکیفیت تصویریه بعضی شیلر تمثل ایتدیکی زمان کندیکزی عالم و علامه ، حکیم و فیلسوفه صایمغه باشلارسکز . سزی بو تصویر و تکویه کیفیتی ایچون ملاحظه ایدیکز ، تشکل جنینیه بحثه عقللکزك ، اوراکلرك تشدیکی قدر برعطف نظر ایدیکز . بونلرك نه قدر علوم ایله علاقه دار اولدیغنی بیلمه مجبورکز . بشریتك ساحه اوراکی اولدقجه اوصورتلرك منسوب اولدیغی طائفه علوم و فنونك بو تصویر ایله علاقه بولندیغنی تصویر ایتدیکزده باشقه بوطائفه یه منسوب حفظ اولنان بعض علوم لدنیه نك ده علاقه سی بولندیغنی و صوکره بتوجه بونلرك سزده تنامیکزده تناسبله ایدیکنی اعتراف ایدیکز . برطرفدن ده خلقت آدمه تمثل نوعی یی و بتوجه خلقت عالمه قدر مرتبه مرتبه تشابه جنسی یی افاده ایده صور و کیفیات متشابهه و کلیه ، دیگر طرفدن تعبیه تخصصی و تمایز فردی یی افاده ایده دیر ایکنجیسی بولونمیان صور و کیفیات مخصوصه و جزئیه یی نظر کزده مستور اولدیغی حالده مشیم رحمانه آناً فاناً دوره دوره طوره طوره تقلبات متوالیه ایچنده متزاید برصورتله ایدیکزی عیناً کنده ابداع ایدیب سزه دیییور و قسماً علم و اراده کزه توزیع ده ایدیور که عیسی رحمی اونك بویله ارحامنده تصویر ایتدیکی سزلرده بر بیسیر . اونك بر مخلوقیدر . ایشته الله دیدیکی زمانه اول اردهٔ عیسی رحمی داخل اولدیغی حالده

كتاب يكزى ارحامه بويله تكوينه وتصويراته خالقه وبارئ مصورى دوشونكز واولى الالبابكز.
سعديه، كتابيه، مطالعه واقعيه ومجربه يه بولى الكلار قدرته صوكره دارسه عقل ومنطقكز
بتونه جديتى واخلاقكز بتونه الصافى طاقيه زده تفكر ايدكز، اوزمان شوعلمدن يقيناً آلده ايدرسكز،
الله علام الغيوبه. اوغيب وشهادت معلومدر، قدرت بالكفرسى واردر. عجزدن منزهدر.
اراده وشيقى واردر. فاعل مختاردر، خارجى بصيره ضرورة تحكوم ركلمز.

١ — بوخالقه مصورك عارفانه تقدم ايده بيلمك بحيط الحكمى واردر. كه بوكونكزلى فالمسى
احتمالى بولنانه بصير بر فرض ويا غائب تصور ايدرمسز. توحيد دعواسى آلتنده تثليث معمماسيله
برعقيده سز ديه كيزلنمك ايستمه شكل وكفر ده اولنه كيزلى فالمسانه. حضور وغياب، اضافى ونسبى
اولانه علم مخلوقه وعارفه نظراً در. بنارعليه عالمك، معلومكز، كونكز، كوكلكز، عقلكز، قلبكز،
اراده كز، فعلكز يا ارادة ويا اتجاهكز الى اوفائده الى بوكونه واريجه يه قدر. بتونه نظام وجوده
ربط ايده واولنى برليه آكلاشدريلمه غايه ملحقه يه دوغرى يوروتنه بوخالقه مصور اصمه
وسماده زمانه ومكانه سنده لريه ين طولاشيه، كوره، سرسرى، جاهل، برعامل غافل دكلدر كه فهم
وانتقاى جاهلانه اولسون. سزه برعلم كليه سى اولنه كليه، اولنه بويله ارحامه نقوش ايدنكى
ودها يوكسك اصطفالرله تكوينه ايدنكى انبيا، وشملا بوسيانده عيسى، فرقانك وصاحب فرقانك
كلمه جكى وسائره كى بعضى بعضيا تنه خبر ويرمى ايسه بوكون عيسى اولنه علم وتعليمدر.

٢ — بوخالقه مصورك بصير برشيئه محتاج اولمايه برقدرت بالغه سى واردر. اوبله
برقدرت كه ارضه وسماسيله بتونه كائنات موجوده ومكنه نى ذرات واجزاسيله، بسيط ومركباتيله، مادياتيله
ومعنويا تيله لطيف اولنه واولمامشدر. بتونه ماده وقوت بحتياتى لطيف اوقدرتك تجلى تأثيرندن
عبارتدر. طبيعت اولنه تأثيرات متكثره ومتغيره سى، خلاف طبيعت خارقه لرده اولنه تأثيرات
متغيره وعنديه متغيره سيدر. قوانين طبيعيه نامى درجه يه قوالى شوقدر سلسله لرى اوقدرتك حاكمانه
محكوميدر. بونلر اولنه تأثيرات متقابله سنده ميقاتيه صورتمخالفه لرنك طيى ايله صورتمأثيرلنى افاده ايدر.

برطرف بقدر. مثلاً کره ارضه اون رنده حیوانات ظهور و انتشار ندیه صوکره دیکر هر حیوان
ایچك تصویر ایدیسه اولاید برماده دیه " برماده صوره اولی = یر و تویلر زمان " دیه حیات ماده یه ایجوید برقانون طبیعی وضع ایدیلیر . و وضع ایدیلیکه شو ای ده بیلنیرکه بو قانون،
ازلی و کل حادثه . چونکه ارضك تشکلندیه و اون رنده حیوانات ظهور ندیه صوکره باشلامشدر .
ماده صوره اولی ازلی و کل اوقتدیه رطی و رطی خلوه و تصور اولنماز
هر انسانك ماده صوره اولای وه بیکیر . بونك قانونه تصوریه علم حیوانك کل اون ده اول
علم کیمیانك و فیزیکك قانونلرنه نه . حتی کیمیای عضوی ایه غیر عضوی آراسنده حد فاصله . بناءعلیه
ماده صوره اولانك قانونه تصوریه ، تصور ثانی و ثالث قانونلرینه تابع دکلدر . فقط بوکاده
برقانونه فرصه اولنسونه و بو فرصه نه دیه ، دها کنرا ایدیلیسه ایدیسه هر حالده بو برماده اولای غیر
صوره یه ارجاع ایدیلیر . و هر صورت جمیعه طب یکی بر موجودیت اولدیغه اساً کیمیه و هر بیکی
باشنده طلسه و مطلقه بو قوت فیوضك تأثیر فعالیتنه سی اجرای حکم ایدیر . ماده غیر صوره ایسه
فعلاً موجود دکلدر . اوده بو قوتلرك تجلیسنه راجعدر . حاصلی ، قوانین طبیعیه تعبیر مؤثرك
دخل و تأثیرك افاده ایدیر . طبایع مختلف ، حال بوکه بسیط طبیعت بردر که اوده خلوه و تأثیردر .
طبیعت ، ماده اولانه دیمکدر . و بونك ال عمومی قانونی افراد قانونیدر . بویله ایکیه تعبیرك
مختلف اولسی ، جزئی کلی متخالف ، متنوع طبیعتده آریلیسی علت حقیقیه اولانه قدرت و حمایه نك
طبیعته حاکم اولدیغنه و اصطفا و تطاول طبیعیه نك بو قوته مربوط بولندیغنه دلیل قطعیدر . بناءعلیه
بو قوت مؤثره صوره یه نظراً ایلك ماده نك تصوریدر ، خارجی هیچ بر شرط ایله مشروط دکلدر .
و او قوته نك مقابلنده هیچ بر قوت یوقدر . ایشته انسانزاده ارجاعنده تصور ایده خالق صوره بویله
بر قدرت بالغه یه مالك برحی و قیومدر .

٣ — بو خالق صوره بو تکوینه و تصویرده بحور و مطلق فاعل مختاردر . کندیسی هیچ
و ایجاب ایده بیلیر ، فقط بحور طوتدیغی . فعلنی علم و اراده سیله یاپار ، دیدیکنه اراده ویرر .

دیه دیکه ره دیرس . ارجاعه انسانک تصوریاده صرف بوشیقی ایرده . زیره فنلاه صورتی ،
عروه فنلاه صورتی دیرسک ، اگر شخصی بر نفسیه مخصوصه نفاذ ایتمی شرائط مقدمه یه تابعیت کبی بر افظ ارده
قوت خالقه نک فوقنده بر قوت وقدرتک الجاسنه دیاخود قوت خالقه نک بر صورته باشقه سنی
استهدافی امطانی بولنماز یعنده دخل اراده سنک اثریدر . بو ابداع وتحویل صوریه نفسیه ده نفسیه یه
کیسه اشیو تصوریده هر صورت جدیده نک دیکر بر صورته خلف اولمسی ونهایت صور مختلفه ده بر صورت جدیده
وجوده کلمسی طبیعی وافظ اری دخل ، علتسز وفاعلسز ده دخل ، علم وقدرت بالغه یه مالک وهر
حادثه ده نامتناهی وجوه صوره وفعل ترکیه قادر بر فاعل مختارک ترجیحی واراده سی اثریدر . اگر بویله
اولسه ده طبیعی وافظ اری اولسه ایدی او افظ اری صورتی دیه مرسل ، اراده ، اختیاری فعللر ظهور
ایده من ، الک بسیط بر مثال ایله بر طاسه ، یرنه قویا یلوب ایکی مختلف مقصد ایچون استعمال ایده من .
طبایع اختلاف ایده من ، علوم طبیعیه ده ایکی قانونه متقابل بولنماز . فنلاه « واریته » تنوع
واختلاف دیکی شیلر اولماز . بر کشنک تخمندن هم ارمک هم چشمی ذریت اولماز دی . هر شجره
ازلیه ایله یکنسق بر اطراد بتون تفاصیله دوام ایدر کیدردی . هر رحم ودشمه تخم بایم مماثل نکوینه
ایدر ، غلط طبیعت دیلنه شیلر ده کورولن وحتی حیات دیلنه کیفیت بیچیه ده واقع اولماز دی . ایی
دوشونولورسه اکثر شیلر که غلط طبیعت دیلنه وکمال قدرته ، نظام اکمله بیاده نقصه کبی اراده ایله
استیلنه شیلر بر نقصانه دخل طبیعتک والده ودوالده نک مؤثر حقیقی اولمادیغنی وخالقک اراده سنی
کوسترن شواهد صنعتدر . غلط طبیعت ، طبیعتک ایجاب واطراد دینی توقیف وتغییراتک اعتباریله
جهل وغلطاتی وتأثیرده کی عجز ونقصانی اراءه ایدرکه اوکا قارشی خالق حقیقتک اراده سنی اثبات
ایدر . ویوزدن نظام عالم ، قدرت بالغه وعلم دیلنک علیهنه دکل بالعکس طبیعت عمیاتک الی یوم
قانونه اولاره اطراد ضروریدن ناشیه وطبیعتک سبب اول اولمسی نظریه سنی ابطال ایدرک اکمل بر فاعل مختارک
اثبات ایده وغایه لریه ایرسه بولنماز شواهد تکثر ایدر . حاصلی ، طبیعت جزئیه ، نزده طبیعت کلیه ده
علت نام دکلدر . بوندن غیری فطرت دیلنه بر حدوث اولماز اطراددر . وافطرت بالذات خالقک

ارقدرت واراده سيدر. اطراد طبيعت قانونى اكمل بر صيت قانونك تحت تابعيتنه وبريلدك
اراده قانونيله تعديلاً مطالعه ايله دكجه حقه اريلمز، حق تعالى هم خالقه، هم بارييه. مخلوقاته ويردكى
فطرتى تعديل ده ايدر. وراثت قانونى ده بو اساس دائره سنده مطالعه ايدلك لازم كلير. توالك
جاريانده صوريلرك يكديكرينه مغايرتى ايجنده عينيتى آكديرر. آرايوده بر تماثل ومشابهت، براطراد تحول
ايله مختلف اولسى عيناً براطراد وانتقال كبى ملاحظه ايدلرك وراثت تعبير ايدييرلر كه بقاى نوعى، اصطفا
وتطاس، ترقى وانحطاطك طريقيدر. بونك تمام مفاسيله برانتقال دخل بر نيابت وخلقيدر. بو تصحيح
براصطفا وتطاس اولمازدى، بونك ايچوندر وراثت قانونى يالكز تحفظ وبقا قانونى دخل عيشه نازه
تحول قانونيله ده علاقه دار دكلدر. وبو آلتى آلتنده يقيناً ثابت اولانه برشى دارسم اودهبقاى علت
قانونيدر. وبقا حقيقته صفت الهيه در. قانون عيشه تحول وبقانك برابر دوشونلمسى
عين معلوله نظراً در. بونده بقاى مطلقه علت حقيقيدر، تحول مطلقه ده معلولاتك صفتدر
اولمه اوزره علت حقيقيه اير معلولاتى جنسنه كى تناسب وتزايدك بركده رعايه لمحه سى واردر.
بونكله بيكه برمعلول علتى كيرمز. بناء عليه وراثت قانونى ده اطراد قانونى كبى علل ومعلولات صورتنده
ترتب برسلسله جاريانه توالى اساسنه علت حقيقيه نك بقاسنى واصطفا وتطاس عرصه ايدن
هر لحظه تحوله اونك براساً برتأثير اراديسنى افاده ايلر. مؤثر حقيقيك ارزنى ويريشى كنديسنه برشى
ضايع ايدن برتوليد دخل برخلقدر. بونك ايچوندر معرفت صانع ازلى تصور ايتدن دخل نسبتدر بك
تصديقيده در. توليد ده خلقك صورت تفوقلرينه بريسى در. سلسلهٔ توالى ده صورت جديده
براساً برفطرت افاده ايدر. وراثت برفطرتك ديكر برفطرته عيناً برانتقالى ضروريسى دخل علت حقيقيه نك
تأثير جديده يه مستند برمشابهتى وهر نوع اختلافيدركه تعديل وتغيير دنه خالى دكلدر. صور نوعيه نك بقا
ودوامى ترقى وانحطاطى بونكله جريانه ايدر. بو جريانده مقدمك كمال ويانقصانه برعرضيسى، تالى ده
برزائى اولمه يليير. فقط اولسى ضرورى دكلدر. مثلا فرنكى آلمه بر بابانك چوجغى ده فرنكيلى اولديغى
زمانه بوطاوراثت تعبير ايدييرلر. بو برگره بابا ده كى مرضك عيناً برانتقالى دخل چوجقده اونك نوعندن

بر مرضك رأساً حاصليدر. يعني هيوجفك ماده صوره اولاسنده بر بيچاغ رحمه صلب بيرده تصوير اولنوركه اونك ايچنه عيناً اوصورتيله بر رجل فقط اوصيغه ديلك ده بر ماده صوره اولاسي رجاايدلسه بولنه بيلير. فقط باري صوره ايجوده بولدرمق ابتدائاً ضروري اولماديغي كبي تصويرات نالمه ونهايه ده ده اويله در. اعمي بر بابانك اولادي اعمي اولمه لازم كلمه ديكي كبي فرنكيلي بر بابانك اولادي بيلهم حال فرنكيلي اولمه ضروري دكلدر. فالوه صوره ديرسه اونى تعديل وتغيير ايدر، ديرسه ايتمز. حاصلي، وراثت فطريه دخي بويله قوانينه طبيعيه كبي قوانينه تمكنه دندر. تناسل قانونى ده بو وراثت قانونته داخلدر. مولد بر بابانك اولادي مولد ويا غير مولد اولر بيلير. ايشته ذنب فطري مسئله سي ده تماماً بو قانون وراثت ايله علاقه دار دركه بو علاقه، قصه آرده ده كوسترلسه ايدى. اول امرده فطرت آرده ذنب صحيح بر زمانه ذاتى اولر رحمه داخل دكلدر. اوده ذاتى اولر رحمه نهايت قابليت ذنب بولنه بيلير. چونكه ذنب اراديانده جريانه ايدر. صوكره تكرر واعتياد ايله فرده طبيعت ده اولر بيلير. لكن جناب اله لطف فطرت خاصه سنى رحم ماده ده رأساً تصوير ايدركه بابا سنده كى مخصوصى طبيعت، مرضى، ذنبى اولاده تماماً سيلدرك ابتدائاً كبي معصوم اولر رحمه يا اتمغه قادر اولديغى كبي ديرسه بالاخره معصوم ايده بيلير. فصل نتيجه سى اولاد عذاب آراسنده كى رابطه سببيتى الغا ايدر، فعلى حكمه بر اثر ويا فعلك جزئيتى رفع ايدر ده دوره معصوم اولادى يا رحمه نافع بابايا. بنا عليه انساندن ارتداده ديديكمز كبي تصويره قادر اولان اله تعالايه ذنب فطريه يى معفو ومغفرته عجز انسان ايتمك عزت الهيه يه مجادله وحيثيت الهيه يه كفردر. كفر، الا بوك گناه اولديغى حالده كافرلرده طوغماسنه كيمسه بر بوزه جيقوب شرف ايمانه ايرمش اولابيلير. بو توبه وايمانه ايراه تعالى ذنب كفرى بر معفو ايدر. انتقام الهى احرار ايتمزه در.

الله بويله بر علم محيط، بر قدرت بالغه، بر اراده نافذه ايله موصوف وقيوم، فالوه مصور اولان بر عزيز وحكيم در. [لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ] بو عزيز وحكيمه باشقه الر يوقدر. — بناءعليه اونك رحم رميده تصويراتندن عيسى ده نه الر، نه ده اله اولمليدر. اوريدك اولمى

واللهك مخلوقى برشودر . انجمه فطرت بنوتايه تصويراولنمسه برشودر . اللهك اولى رحم ريمده
بعضى سفياتده هندويده جك ويا بعضى معجزه لركوستره بيله جك برصورتده تصوير وروح القدس
برتأييد ايتمسه اولمى اولى بشريتده چيقارياز . نهايت اركك جلقاسنده ريدبابار . واونك
ماده سى صورة اولاسى بلكه جك رحم ريمك خارجنده يارديمسى هندوردى اولماريغى كبى ماده سى صورتك
زده اوروجك حى وقيوم اولاسه خالقه مشابهتده توليد" كلمسنى تصوردده جائز دكلدر . زيرا توليد
لحم بولدك داخلنده رأساً بر تصويره متوقفدر . لحم ده بولدك قياسنى تنقيص ايدر . حى وقيوملك تناقص
وزواله ايسه محالدر . لهذا شبهه دفعى اولاسه برتوحيد وتنزيه آيات ودلائلى موجود ايكنه بوغرى
برانوب ده كتب الهيه دن تورانى مصدقه اولاسه انجيلده كى « اب » لهذا يكى مصدقه اولان
قرآنده كى « وروح منه » كبى تشابهاتى بهانه ايدرك كفر وجحوده صاپيلمسيدر . كتب الهيه نك
برطريقه فهم وتفسيرى واردر .

[هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ] يا محمد ! اوشبوك ونظيرلرى منزه ، عزيز وحكيم
اولان الله ذوالجلاله كه سكا بوكتاب اكملى انزال ايتدى ، بنا عليه بونك اصول حكمت ايله آكاه اولمسى
لازم كلوجكى اونوتمامليدر . [مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ] بونك آيتلرنك برقسمى محكماتدر . معناى واضح
ودلالتلرى قطعى ، عبارەلرى احتمال واشتباهدن محفوظ ومحكمدر . [هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ]
بونلر ام الكتابدر ، كتابك آساسى ، فهمده اصل واساسدر . — تفريعه صوه باطل ، تصديقه حقايقه
اصل بولنرلردر . علم وعملده اتباع ايدلمى لازم كلن ادلهٔ اساسيه ، برهانه هدايت بولنرلردر . ديكرلرى
بولنره ارجاع وحوالهٔ ايدليدر . توراة انجيل ، انجيل قرآنه ارجاع اولندقدن صكره فهم وتصديقه ايدلك لازم
كلوجكى كبى بوتون آيات قرآنيه ده بو محكمات اساسيه يه ارجاع اولندقدن صكره فهم وتصديقه ايدلك لازم
« امهات كتب » دخل نظام توحيد ايله مجموعى بر ام الكتابدر . لهذا آيات محكمه ديكر آيات محكمه ايله مقايسه
ايدلك شرطيله معناسى ، محكمدر يقيناً تعيينه اولنور . لهذا بر نصك محكم اولمقله برابر بكا بر قرينه نظراً
اطلاقه وتقييد ، عموم وخصوص ، تقرير وتفسير ، استثنا يا تخصيص ويا نسخ كبى نسب معينه ايله

برعلاقه محکمه لری ده وار در. بونك ایچون ده صورت عمومیه ده محکماتك قوتلرنده، حیثیت احتمالرنده درجات مخصوصه ده وار در که بونلر، ظاهر، نص، مفسر، معنای خاصیه محکم اولمق اوزره ده درت مرتبه اوزره در لر. محکماتك بونظام وحدتله مقایسه لری ده علم قرآنك اصول محکمه سندندر. بونی نظر دقته آلمیانه، محکماتك مجموعی برام اولرق ده ملاحظه ایتمیه ویا ایده میانلر، نصب آخره استقرار نام یابمیه رق فهم واستدلال وقیاسه قالقیشانلر علم محکمایره مزلر، خطا ایدرلر، ایشته آیاتك بر قسمی بو یزام الکتاب محکمات، بونلرك مقابلنده [وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ] دیگر بر قسمی ده متشابهاتدر. — یعنی لغوی مراد اولنه بیله جك کبی کورونمکده بر لرینه بکزه مسلده محتمل در کر حقیقی یاخود بر قسمی مراد اولدیغی ظاهر بر صورتده سیمیلمش، اساسنده مستحکم ونفس الامره قطعاً صحیح بر ریب وشبهه اولمادیغی حالده مخاطبه نظراً بالذات فهمدن خفی ویا مشکل ویا مجمل ویا ممتنع بولنور. اشتباه واحتمالدن محکمات آیه مقابله لرینه یاپیلمش ازاله اولنه بیلیر. ظاهر مقابلنده خفی، نص مقابلنده مشکل، مفسر مقابلنده مجمل، محکم خاص مقابلنده معنای خفیسیله متشابه واردر. بنارعلیه کتاب، کلیتیله مدار فهم اولدیغی زمان بو اسلوب محکم متشابهاتك مجموعی حیثیتیله حقیقی محکمدر. "لاریب فیه. کتاب احکمت آیاته" در. بالعکس بو حکمتی مخالف اولرق متشابهات ام الکتاب فرضه ایدیلیرسه محکماتك متشابهات ایله تأویلنه کیدیلیرسه اوزمان ده حقیقی متشابه اولور. "کتابا متشابها مثانی تقشعر منه جلود الذین یخشون ربهم" حکمی تظاهر ایدر.

محکم، لغتده فساد دن ممنوع، سوتوقه، قوی دیمکدر که حکمت بونلره علاقه دار در. ایکی شیئك بر بریله متقابلاً عدم التساوی یکزه مه لریله تشابه دینیلیر که یکدیکرندن تمییزلرنده عاجز قالیر. تشبیه ومشابهتده بر طرف فرع وناقص، دیگر طرف اصل وتام اولور. تشابهده ایسه طرفینه عینیه قوتده متساوی اولورلر، تشابهدن تقاربنی متضایف در ده اشتباه والتباس حاصل اولور. "ان البقر تشابه علینا"، "تشابهت قلوبهم"، "واتوا به متشابها" کبی. دیمك که تشابه کیملیکه سبب در. تمیز اولنمسه بونك بر معنای لازمیدر. بوسبتله انسانك

طوغریدن طوغری یه تمیز و یول بولمادیغی یرلشه رخی متشابه اطلاق ایدیلیر که خفی، مشکل دیمك کبیدر.
بو اطلاقه وارایله یوقه جسنده مساوی اولمسی نقطهٔ نظر ندن دیکر بیلیر. بو صورته قرآنك آیات-
قرآنك احکام و تشابهی، الفاظی، تناسقی، جمله معانیسی، احکامی کبی مختلف وجوه ایله ملاحظه اولنه بیلیر.
اینلرینك فاصللری، موازنلری و سائره سی کبی صنایع بدیعیه سی اعتباریله تشابه و تناسبه مماثلکه مقابل
دکلدر. بلکه عینی اجتماعدر. بو جهتله «احکمت آیاته، کتابا متشابها» تقابل دخی بیان کریمه اظهاریدر.
فقط نظمك دلالتی اعتباریله ملاحظه ایدلدیکی زمانه محکم ایله متشابه ضد و تقابلدیلر. شبهه یوقه که تقابلنك
تحقیقله بیلدیرمه محکم، بیلدیرمه یه غیر محکم در. بو آیتده ایسه محکم ایله متشابه مقابل اولدیغنه ذکر ایدلدیکی
کبی سابقدنه تأویل قرینه سی ده معنای عائد در که علم اصوله ده شرعاً محکم و متشابه بو حیثیتله ملاحظه
ایدلشدر. بر لفظك مجرد صیغه سنه نظراً معنای مرادی معلوم اولورسه اوکا نص دیلیر که انواع محکمك
ادنی درجه سیدر. بونك تأویله و یا تخصیصه و یا نسخه احتمالی بولنه بیلیر. فقط بونلر قرینه یه محتاج اولدیغندن
قرینه اولمادیغی زمانجه نص حکمنده اولور. اگر بو معنی کلامدن مأخوذ اولمسه، متکلم، سوزی بونله
بیجوره سوقه ایتمسه ایسه نص اولور. بونده اریته تأویل احتمالی فالمادیغندن انجق تخصیص و یا نسخ احتمالی
بولنه بیلیر، نهایت نسخ احتمالی ده یوقدر که اخبارات، تأییدایلدیکی انشائیات بو قبیلدندر. بوده
معنای حاصیله محکم اولور. بونلرك هیئت حکم و ایجابی علم و عملدر. عند التعارضده اقوی ترجیح اولنور.

بونلره مقابل: بر لفظك معنای مرادی صیغه سندن دکل باشقه بر امر عارضه سببیله کیزلنمسه بولنورسه
خفی، بویله دکل ده معنانك نفسنده ایجاب، هر نفسك نفوذایده جکی، ایدیلدیکی ده تأمل قادر ایسه
درجه ده ملاحظه اولنسه و یا بر استعاره یا بدیعه یولنمی کبی بر سببدن ناشی کیزلی، محتاج تأمل بولنورسه مشکل،
صیغه سندن معنالره عائد سویه محتمل اولور. و یقیناً بر بیان ترجیحه قرینه بولنمازسه و فقط بر بیانه تفسیرك الحوقی
مأمول بولنورسه مجمل، معنای مرادی اکثر اوقات بیدن منقطع اولورسه مجالص متشابه اولور. متشابهات قرآنده
برچوغی بویله کثرت معانیدن طولایی بر شعشعهٔ بیانه ایجیده بولنیفندن نظاری فحاشدیرر، برچوغی ده بر
معنای محکمه اطرافنده اولمکله قابل اجتماع درجات مختلفه اوزره مترتب مقصد و اشارات و دلالاتی احتوا

اینکه نسنده طولایی اجمال ویا اشکال ویا خفا ایله جانب دقت اولور . بو صورتله محکم ضمنده متشابه ، متشابهده محکم وجود بولور . بر نظمده طبقات معانی اذهاننی کرزمانی حکم کبی بونلرک سوقه حاجت وجربانه وقوعات ایله حس ایدیلیر . صوکره ادب واخلاقه ویا دیکر حکمتلره طولایی تصریحی خلاف اولیا کنایه وتعریضه وخطابلغ ومؤثر بولنان مضامینه دایر در . نهایت بونده بیانات نظام توحیدن اوزاه وحدتدن کثرته ویا کثرتدن وحدته کیدرکن نسبتلره وکرک حدود ونصوصاتده لسانه بشرک الفوز لفظی وضع ایتدیکی ، حتی قبح سزه دیکی ، دوشونمه دیکی ، مثالی کورمه دیکی بنجه معانی وحقایقه دایر کرک بونلر بیله دیکلر وخاصه لر دایکی بر محکم ایله افاده اولونمقله برابر متشابه بر مثال وایما ایله سزدیرلدکدن زمانه دها مفید اولور . بوکیدن بعضیسی بوکونه اکلایه میانلر یا ریه اکلایه بیلیرلر . بعضیسنده الله یا شقه کیمسه بیلمز کرنام معناسیله متشابه ایشته بودر . ایضاحات آتیه ده قسماً بویله در . بونلرک بعضلرنده استقبال دینی ایله متشابه وقابل اجتماع نقطه لرده واردر . حاصلی اقسام متشابهده حقیقتک حکمی طلب وتحری ، مشکلک حکمی بو نقطه لرده تأمل ، مجملک حکمی بونلرده بیانه تفسیره انتظار وتحری ، اصل متشابهلک حکمی ده توقف والله تفویضه ایله التجادر .

بو تحکمات ایله متشابهات تقابل تناسبله تقسیم ایلهیتنده ذکر ایدیلسه بولنلرک قرینه انحصاری مفید در . بنا علیه تعریف معنای اضافیه حمل ایدیلرک تقدیرده بوسکز قسمدن آلتیسی خارج قالمش اولرجمله محکمات ، ایکی درده ، متشابهات صوک درده شامل اولمه اوزره معنای اضافیه محمول بولنلرک قرینه شبهه یوقدر . بو آیت بو وجهله فهم کلام واصول تفسیر واستنباط متعلقه اک بیوک براساسی تعلیم ایلمشدرکه هرهانکی بر کلامی ویا کتابی ایچه اکلایه بیلمک ایچون ده عمقلده ، نقطه بونلرک باشقه برطریقه یوقدر . علم اصوله بونلرک تطبیقاتی شرح وتفصیل ایلمشدر . هرجدأ قانونلرک وسائل حقوقیه لی اکلامه ایچون بو اصول الک ضروری شرائطدن بولنه بر ده بو تقسیم واردر : لفظ جهتندن متشابه ، معنی جهتندن متشابه ، هرایکی جهتدن متشابه یا الفاظ مفرده ده ویا کلام ترکیبده در . الفاظ مفرده ده کی مثال « اب » نوعنه « کبی غرابتدن ویا « ید وعینه کبی »

استه آکده نشأت ایده . کلام مرکبه کی یا اختصاره ده و یا بسطه ده و یا خصوصیت نظمده اولمق اوزره
اوچ قسمدر . یعنی جهتیله متشابه اوصاف الهیه و اوصاف آخرت کبی حسی و یا غیر حسی بر صورت مثالیه یه
سالك اولمامق یعنی ذهنده طولانی تصوره یتیشه یه جکی معانیدر . هرایکی جهتده متشابه یا شبیه بشدر .
عموم و خصوص کبی کلیت جهتنده ، وجوب و ندب کبی کیفیت جهتنده ، ناسخ و منسوخ کبی زمانه جهتندن ،
مطلقه و یا اینك نازل اولدیغی عادت جهتنده - کر « لیس البر بان تأتوا البیوت » کبی - فعلك
صحت و فسادنه کی شروط جهتنده .

ایشته آیات کتاب بویله محکمات و متشابهات منقسمدر . اصل ابتاع ایدیلیجك ام الکتاب ده
متشابهات دکل محکماتدر . اما [فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ] تلاوت ایدن اکثریك ، یا مطلقه
اولدیغی طوغری ولغی خوشلادیغی نمایوب اکثریکدر ، صایقلدیغی ذهنه آلدیغی [فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ
مِنْهُ] محکماتی برافیلرده کتابك متشابه اولانه اینديغی اساس اتخاذ ایدیر ، اوغرلق آرقه سندن دولاشلر
دوبانی صوالر آرارلر ، هیوکر [ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ] فتنه جیقاریجه ، یعنی تشویشه اوردیجه باسی
تشکیلات ، تلبیسات ایله طریقه مستقیمدن آیریجه ، بدیهی صوقولدیرلر . [وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ] دیکی
کوکلرینه کوره اگری بوگری تأویل ایتمك آرزوسنی بسلارلر . حال بوکه [وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ
إِلَّا اللَّهُ] اونك تأویلنی یعنی مآلنك ، صوکنك نره یه واره جغنی الله دن ماعدا کیمسه بیلمز . معنای
متشابه اولانه بر قسم وارکه بونك مآلنی مرادی اوزره آنجق الله بیلیر . بونك ایچوندر جمیع متشابهاتك
تأویلنی الله دن بشقه کیمسه بیلمز . الله تعالی یه ریده وکوکده ، بتون ازمنه وجوده کیرملی ، مجهول بر
بولمادیغی حالده ماعدا سنه بویله اولمادیغی کبی بتون حقیقتنه مطلعیت اولانه کتاب الهیده دخی حال بویله در .
« ولا یحیطون بشیء من علمه الا بما شاء » ، « والله یعلم وانتم لا تعلمون » مجهول مجهول ایله ، شبهه شبهه
ایله حل اولنماز . مجهولات معلومات ایله و اوملومات درجه قوتی ایله مناسب اولدیغی حده حل اولنور . تعلیم
و ارشاد ، معلومات اوزرینه مجهولاتی سوریرك و مجهولاتی معلوماته ارجاع ایتدیریرکدر . طالبده
معلومات آرتدیجه معلم قوتنه کوره مجهولاتی یی درلی سوریر ، بعده حل ایتدیریر . بو صورتله مجهولی بیلمك

اولی بیلمه‌نك برشرط مستقدمی اولور . جنابِ حق قولنه علم حقی بویله احسانه ایدر . ابتدا کندینی وغیری تمییز ایدیرمه بر علم محکم مجمله ایدر . بعده متشابه برحاله مجهولاتی سوزدیرر . بونلری قدره قدره محکماته ارجاع ایتدیره‌رك معلومات یقینیه یه تحویل ایدر . نظام حکمته علم رضی جریانیه وجودکی سلسلهٔ توالی ایچنده یوروور . معلومات الهیه ایسه ناتناهیدر . حادث اولانه علم بشر یتمیه بر زمانه بوقادر اولمازکه احاطه ایدوب بیتیره‌مز . بویله اولدیغی بیلمك والی غیر النهایه طریقه معرفتده یورومك ده الیوم برعلم ومعرفتدر . بونك ایچون انسانه هر صباح بر مرتبهٔ علمه کلمه بولنور سه بولنسون اوکنده مجهولات بولندیغی زمانك احتیاجنده در . بوغیر معلوم مجهولی زمانك ایسه متشابهات قاریشمیه بولندیغی بیلمکدر . دها طوغریسی ماضی یه واستقباله ، ازله وابده متعلق اولانه هر علم بشر وضع تشابهدر حقیقتاً . یالکز بنده لحه احالهٔ مناسبه اولدیغی شعور شهودی وعینه یقینیه قوتی یوقدر . هر تجربه لحه سنك ماقبلنه وما بعدینه آتدیغی خطوه برتشابه ایله علاقه دار در . عالمك ان قوتلی مؤیده سی اولانه تجربه بیله ضروری برمؤیده یکدر . بو بابده ان صاغلام وان محسوس وثیقه بقای علتده حقیقتاً اطراد عادیه‌دکر بوده ارادهٔ الهیه یه استناددر . بنار علیه علم بشر متشابهاتده قوت تولیدی غیر تمکندر . ایشته انسانزده ارادات حقی کوسترمك هدایت ایچون بر تعلیم الهی اولمه اوزره نازل اولسه یولنامه کتب الهیه تماماً بو جریانه حقه مناسبه ویرازی اولرق محکمات مقابلنده متشابهات ایله انزال بیورولمشدر . توراة وانجیلك ده محکمات ومتشابهاتی واردر ، واوغرده ده ام الکتاب محکمات ایدی . فقط بك چوق اولانه متشابهات توراتك بر قسمی محکماته ارجاع ایدلدکده یانه دها بکر متشابهات کوستردیکی کبی قرآنده ده بوکه کتب سالفه‌نك متشابهاتی محکماته ارجاع اولندقده یانه دها دیه بر طاقم متشابهات دها کوستردیکی وبونلرك طوغریده طوغری یه آرقه سنه دوشولمکده تحذیر ایدیرمك محکماته ارجاعی اساسی ده صراحةً تعلیم بیورولمسه وبویله بر انسانك ایچون هر صباح بر مرتبهٔ علمه قابل حل اولمایه ومثالی علم الهیه تفویضه ایمی لازم کلمه حقائقك بصیر بر زمانه توکلمه حکمتی ومحکماته صوکره بیله حقائقه متشابه‌نك بحر وجودا ولدیغی بیلمك ده علم بشرك ایچون بك بویوك بر کمال وغایهٔ شی ایچون بك مهم بر خیر اولدیغی ده آشکار اولمشدر . علم بشرك ماهیتی

سفاسته مبتنیده مطالعه بر ضرورت ریاضیه و منطقیه کبی علم طبیعی و علم وجود آراسنه تناقضدر .
بونك ایچونه کتب الهیه ده متشابهات بولنمالی ایدوکبی بر توهم ده صایبلدیکیدر . زیرا بویله بر تصور
جریانه وجودك انقطاعنی و یا صورت وحیده آتشده یانمسنه وجامد بر تواینی و معلومات الهیه نك
تناقضینی فرضه ایتمك و یا بونه ناشتاهیلکیدر و بونه حیاتیله معلومات الهیه نك تحکم برصورتده بشره
تعلیمی واله تعالایه برشریك و نظیر احدانی تحکمه اولدیغنی توهم ایتمك و یا خود اله تعالانك علم سرمدی
ثابت بر نقطه ای تناقضیده توقیف ایدوب معلوماتنه مجهولاتنه ، نقصانه یکمال طوغرو ایدن برحیاتة توهماً
الیریلمه سنه مانع اولمسی لازم کله جکنی ادعا ایتمك ، حاصلی فیضه الهیه ده بخل ایسته مکدر . هرطور ترتیبك
الریسنده قطع اولنه جهه مساعد ، کشف ایدیله جك حقائقه وصحیح بر زمانه نفوذ ایدوب بتریلیه جك مبادی
و مقاصد موجود اولدیغی حالده اله تعالانك بونلری استعدادات مختلفه یکوره سوزدیکیه یوبازدیغی
کیزلرمسی وبو مجهولاتی تحکمه اولدیغی قدر حل و کشف ندار و صیاسیله اولمه اوزره بخسه ایتدیکی اصول
و دلائل تحکمی متناهی و جامد بر نقطه ده طوتمسی ، دونکی علمه بایه ، دنیاده آخرت ایچون استفاده
ایدیله جکی نص اولونمه ده مقتضای حکمت الهیه فرصه ایدیله بیلیر . علم الله فارشی هرشیئ حمل ایتمسه
جبر مسه ادعاسنه بولنمامه و متشابهاتك بونه بونه ارتفاعنی ارزو ایتمه و تجربه لی تشابهه دیکه مادی
رعیتی مطلقه فرصه ایدیله بر اثباتیلك دعواسی جهالتده باشقه بر شی دکلدر . بونا مقابل تحکمات
اساس اتخاذ ایدیله قوی و نورانی بر طریقه اثبات اولونه بیلیر و صیوب طوغرودن طوغرو متشابهاته
صاریلمه و متشابهاتك تحکم بر حقیقتی تضمنه ایلدیکینی انکار ایدوب شبهه لی اساس اوزرنه مجهولاتی مطلقه
یاکز بونلری حمل ایتمك قالقیشوب سائل و عاقلی نزه یه داره حتی الله دیه باشقه کیمسه نك بیلمه دیکی شبهه لی
التباسلی ، صاغرمی ، صولرمی ؟ الرمی ، کرمی ؟ همزه می شره می ؟ نونه می ظلمه می ؟ وهوده می عده می ؟
جسته می جاهنه می ؟ کرتوره جکی معلوم بولونمیان سیلی دره سانی برطراره حیوانات یولدوزه طوغرو کیدن
هریی بیلمه مك ، هدایات الهیه یی دیکدیرمك ، تهلکه لره ، ظلمتده قوشمقدر که بونی تبلیغ ده اکریك
سوء نیت و یا هیاریه قابلیه بولنانلر یاپارلر . اسباب نزوله ده ذکر ایدیلدیکی اوزره نصارانك انجیلده کی

«اب» وصف مجازیسنه والد، قرآنده کی «وکلمته القاها الی مریم وروح منه» نظم متشابهنه
اللهه تولد ایده بر روح مضافی دیه رك وصف تعالی انك تولید وتولد دن منزه حی وقیوم، عزیز
وحکیم، خالق وباری ومصور بولندیغی حقنده کی محکماتنه باقیه رك الله ولد اسناد ایتمه لری، کذلك یهودك
«الم» کی مقطعات سوره لری ایجون حسابیه تأویل ایدن بوندن دها زیاده تحریف عربی، قیاسنی استخراج ایتمکه
فالقیشمه لری بو قبیلدندر. بونلر یالکز لغوی لرینه باقیلسه حقیقت طاینمازلر ویا دیه بیله جکم
حقیقت ایله عملاً قرنلرجه برابر یاشامه لری لازم کلیر. دیه بیله سلف صالحك حقه اتباع دینك
اولدیغی بیلمك ایسته مزلر. بو بابده محکم اولانه طریقه اتباع یانا شمازلر واونلره عمل ایتمه لی خوشلانمازلر
شمار یأ رد ایلدیکی شبهات واوهامه سوره کلمك ایجون یالکز مخیلات، رموزات، معمیات، متشابهات
ایجنده کی اثبات آرارلر. متشابهاتی شبهه یه وسیله ایتمك ایجون محکماته ترجیح ایدرلر. کذلك بر قسم
سلامجه ده وارکه دینك صحیح اکملاشکاته واکملاشیاخ حکمی قالمازه بر سر باطنی اولدیغی ارعایه ایدوب
محکماتی متشابهاته ارجاع میایلیدرلر. هرشیئی تشکیك ایتمك، صحیح غرائبات وعجائباته بحث ایلمك
الی معروف حقیقتدن افسانه کی کوستریلمك ایستدکی کبی بونلرطریقه معروف ایله یوروملکی خوشلانمازلر.
دیکر بعضلری ده معلومات دینیه لرینك حقیقتی حلقه لی ایسه، عالم وجوددن ماضیده وحاله ویاستقبالده
ناشناخته بیلمه دکلری شیئ یوقسه، سر وجود تماماً منکشف اولسه کی متشابهاتك حقیقتنی کوکندن
انکار ایدرلر، اکملاً دینی، اکملاً یه حقنی بر حقیقت ایشیدیسه خرافه، افسانه، اساطیر دیه کیدرکه بونلرك
صیسی تبعیك جایه یقلشدیه وهذیانات سلفدن نشأت ایدر. بونلره مقابل [وَالرَّاسِخُونَ
فِي الْعِلْمِ] علمجه رسوخی بولنلره، الیمن، اکملیه خوشلانمازلر، طریقه علمجه قدری، بیلدیکنی بیلمه دیکنی
صیح بیلیر، معلوماتیله مجهولاتی تمکنه مرتبه حل قادر ارباب علم ده [يَقُولُونَ] سویله دیرلر: [آمَنَّا
بِهِ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا] بز بو کتابه اینانه دن، محکمی، متشابهی الهی ربمز حقه تماماً اوقنه رز، احسی
حقدر. فی الواقع [وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ] بویله تمیز عقل، حسن نظر صاحبلرینه
ماعدا سی ده حقیقتی دوشونمز، کندی ذهنده کیلرد یکی ایچون سبب تذکر ایده من، محکماتی اساس اتخاذ ایدرك

خفی ، مشکل ، مجمل کبی تأویلی ممکنه اولدیغه متشابهاتی بیلر صحیحاً تأویل ایده‌بیلر . بو بابده تأویل و اجتهاد
باشقه‌لریله دخل ، مراتب محکمات ایله ، مراتب متشابهاتی بیلر ، تأویلی جائز اولوب اولمیانلری تمییز ایدر ،
فتنه‌دن کندینی و کندیسی اغفال ایتمکدن صاقینیر ، حدینی بیلیر ، علم الهیه تفویضه ایدیسی لازم کلمندی
اوگا تفویضه ایدر . ایمانه طاس ، طریقه علمده قوی ، تمیز و ایجی عقلی ، طوغری و دوشونمه‌سنی بیلیر و سه‌در
عاصی حکمته تقلید علمارینک صحیح و صادق دیر . بونلر محکم و متشابه هیچ‌بنده حقیقتده ایمانه ایدرلر
و اونلری صوکنی صاحبه رحمه الی دیرلر . زیغ و اوی افندیمیزلرده بو تذکره‌یی یازمه رحما ایدرلر :
[رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ
رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ] فی الحقیقه [إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ]
الله وعدنده خلف ایتمز ، سیاری شاشیرمان . » .

اشبو « والراسخون فی العلم » نظم جلیلنده « واو » استیناف دیا عطف اولمه‌ارنده ایکی
ربط وارکه بریجیسنده بالاده بیانه اولنانه سعی و دخلم « الا الله » اوزرنده کلام تمام اولوب ،
وقف لازمدر « م » واردر . « متشابهك تأویلنی الله‌دن باشقه‌سی بیلمز ، علمارنه‌سنیه بیلر » شکلنه
دیرلر » دیمکدر . بو ربط و تفسیر ابن عباسدن ، حضرت عائشه‌دن ، مسندن ، مالك بن انسدن ،
کسائی و فراءدن و اکثر سلفدن مرویدر . دیگر ایسه « و » عطف در . کلام « وما یعلم تأویله
الا الله والراسخون فی العلم » ده تمام اولوب « حال بوکه متشابهك حقیقی تأویلنی الله‌دن و علمده رسوخ
صاحبی اولانه علمارده باشقه‌سی » بیلمز » دیمکدر . بوده یه ابن عباسدن ، مجاهددن ، ربیع بن انسدن
و دها بعضلرندن مرویدر . متکلمین و متأخرینه برچوغنك مختاری ده بودر . مسئله ، متشابهك
صحیحاً تأویلنی الله‌دن باشقه‌سی بیلیرمی ؟ بیلمزمی ؟ نقطه‌سنه راجعدر .

تأویل ، اصل لغتده هر هانکی بر شیئی واره جعلی غایه‌یه واردیرمه دیمکدر ، بالخاصه یقطلك
سائلی یعنی واره جعلی معنای اختیاریه ترجیح ایدرك تفسیر ایله‌یه اطلاق ایدیلیر . تأویل ، یا صحیح و یا فاسد اولور .
یقطلی صحیح محتمل اولانه دینی بر معنایه حمل ایتمك و یا محتمل اولدیغی معنای ایچنده راجحی واره‌کمه مرجوحنه حمل ایتمك

فاسد و باطلدر . تأويل هر حالده محذور يوقدر اولميدر . اوسبب و دليل بولنديغي زمانده بعضي كره
ظني ظاهره ، بجاز حقيقته مرجح اولور . عكسي حالده تأويل عندده فاسددر . بنا عليه محكماتي نظر دقته
آلمادن متشابهاتي اردنجه كوره تأويل ايتمك ضلالت اولديغي آيته مصرح بولنديغنده شبهه يوقدر .
فقط محكماتي اساس اتخاذ ايتمك وجداً حسنه نيت و شرائط علميه ايله حركت ايلمك اوزره متشابهاته مراد
بولور . بو يه حكم ايدرك بر تأويل صحيح بولمه علمادن بعضيلري تكفير ايدرلر ؟ دكلميدر ؟ بو جهت باعث اختلاف اولمسه
كبي كورونيور . قرآنده قيامتك وقتي ، نزول عيسنك وقتي وسائره ده بعضي عدديلرك خواصي و دلالاتي
بعضي خصوصياتك الله به باشقه كيسه يه معلوم اولماديغنده اتفاقه بولنديغي كبي بونلرك مقابلنده بر چوق آيتلرده
بالاتفاقه تأويل ايدلركنده صحيح شبهه يوقدر . بونلك ايچون بو بابده كي اختلافاتك اختلاف اولمقدن
زياده بيوك بر فائده تفسيريه سي بولنديغي اكلاشيلمه لازم كلير . آيتده كي ايكي نقطه نظر بر جهتدن
بعضي اولرده معنادار مساوي توضيح ايلمشلردر . شويله كه بالكز معناي خاصي و يا معناي اعمك احتمالي
تحولي اعتباريله جميع افرادي نقطه نظرندن متشابهك معناسني الله به باشقه كيسه نك بيلمديگني ، فقط معناي اعمي
جميع افرادي كل ايله الاطلاقه ملاحظه ايدرك اولورسه بونلردن هر قسمني علمادن بعضيلرك بيلديگني
آكلاشيلمشدر . بالكز وقف روايتي اولسايدي ظاهراً علمادن بعضيلرك بيلمديگني « وما يذكر
الا اولوا الالباب » ايله ملازم اولماز دي . بالكز عطف روايتي اولسايدي بو صورتده ده علمادن بعضيلرك
بوندن اقسام متشابهاتي الله كي بيلديگني آكلاشيلمز دي . ايشته « واو » لك متشابه اولدرقه ايراد
ايتديگي توزيع طريقيله ، استيناف فائده تأويلي كل و يا خاصه نظراً اولديغي افهام ايتمشدر . بنا عليه متشابه
معناداعمه حمل اولنمه اوزره وقف تقديرنده « وما يعلم تأويله الا الله » ، « ويقول
تأويل كله الا الله » ديمك اولوب بعضلرينك الله به باشقه كيسه نك بيلمديگني آكلاشيلمسي علمادن بعضيلرك
اولديغي عطف روايتي ايضاح ايدر . شو حالده تأويل نقطه نظرندن متشابهاتك ارجاع اولنور .

١ — وقوف تمكنه اولنيلرك قيامتك وخروج دابه نك وقتي وسائره كبي .

٢ — انسانلرك بيلمه سي تمكنه اولنه كه الفاظ غريبه و احكام معلقه كبي .

٣ — ايكنجى آيه‌سى كه صوفى بعضى علمار اسخينه مخصوص اولور .

بونلك ايجون بز بالاده بحث ايلديكمز وجهله نامتناهى اختيار ايتمك ، الهم ده عطف صورتنده كى معنايه اشارتى گوسترمكدر . يالكز عطفى اختيار ، قرآنده علمار اسخينك فضيلتى اكملايه يعنى وعلم الهى يه تفويضه ايتمكدر . اولجه يعنى يقين برشى يوقدر كى بو احتمالى نظره آليه بيلير . بو كلامده يقين برشى فهم اولنماسه ، كلامده فائده مخاطب اساسيله قابل تأليف اولماز يعنى ملاحظه سنه بنى بويله بو احتمالى نظره آلمزدى وكلامده طوغرى دكلدر . شبهه سز كه قرآنده يقين بر لفظ اهمل يوقدر . مقطعات سوره‌لرده بيله مختلف وجوهه فهم واردر . مسئله مفهوم ايتمك تحديد واحتمالى معنالرى تعيينده در . فائده فقط ايله بو تعيينه متوقف دكلدر . بالاده قبول ايلديكمز وجهله نامتناهى تحرياته مساعد بر موضوع اولمسيدى ، علم بشرك تمامى تعيينه ايتديرمك ، مراتبه كوره مختلف زوقلر ، فائده لرينه ايتمك ، نهايت علمار اسخينك تفكر نامتناهى ايله مستدل قيلمه كبى دها بر چوق فائده خطاب واردر . قرآنك ايراد ايتديكى بر چوق علم قرآنيه يى توقيفيه صوگره سنه يكمك ، صوگره ده جريانه چارپمالى ايله تأويلى اكملا شكنجه باشلر . الفاظى معنايه ارجاع ايتمك تأويلدر ، معنايى دائما تعيينه ايتمك معناسنه تأويل جيقمه ده فرقه واردر . بنار عليه تفسير قرآنده « ما عرفناك حق معرفتك » ديه‌جك نقطه‌لر بولنديغى يقين برزمان اولنماسه وهر حاله ده تحكماته اجى صاريلمه لازم كلير . بو آيك بزه آيات قرآنك صورت عموميه ده بيلكى تعيينه ايتمك علمار اسخينك ده تماما اصلاحيتى داخلنده اولديغى ونظم قرآنك وعلى الخصوص متشابهاتك تعبدى برصورتده عيناً محفوظ وضبطنه دقت ايلمك لازم كلديكنى گوسترديكى جهتله تعيينه مأل ديمك اولاير . مسئله‌نك فصل برار فقهيه اولديغى ايى درجه‌ده اقتضا ايدر . لهذا جناب حقه تضرع ايله ابتغاى فتنه وابتغار تأويل ايله زيغ وانحرافدن محافظه بيورمسنى « ربنا لاتزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا وهب لنا من لدنك رحمة انك انت الوهاب ، ربنا انك جامع الناس ليوم لاريب فيه ان الله لايخلف الميعاد » .

اوت الله لايخلف الميعاد در . لاريب فيه اولماسه ايدى گوستريلى برهان كطعى ، فلسفه زيغ وكفريه فتنه وفسادر . سالم اولماسه آيات حقه « امنا به كل من عند ربنا » ديه‌جك اصل ايمانه الهك وعد ايتديكى رحمتنه

نصرتنه ایره جك ، كفره اصرار ایتمزده وعیدینی ، عقابنی بوره شدتله كوره جكدر . بونك ایچون

[إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ هُمْ
وَقُودُ النَّارِ ● كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ
وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ] رسول الله صلعم اولدیغی بلدیكی وقتده شمدی سویلدیكی حالده روم

قرالرینك دیر دیكی مالكری الله ندن قاچیرمه اندیشه سیله ایمانه ایتمیه مجبور یقینوسی سبیله نازل اولدیغی

روایت ایدیلمه بو آیت ، حاكمی عالم اولدیغه وار ، اولسه وآل فرعونك وسائر ه نك باشلرینه كلمه شدتلی

فعلاكلنه بوره بوكسیدك ، یعنی آیات حقی تكذیب وانكار ایتمزدن اولسه كه جكلری سوء عذابه

قارشو ه وعید اولدیغه جزم ویرمشدر .

سفدما یهودیر حقنده نازل اولان شو ایكی آیت ده بونلری ولی ایتدیریلرك حاكمه تشریك

ایدیلمشدر :

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ●
قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ
مِثْلَيْهِمْ رَأْيَ الْعَيْنِ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ ●

مآل شریفی

اوكنف ایدیلمه دكه : سز بطلمه یكیلوجكسكز وطوپلانوب جهنمه سوروكلنه جكسكز ، اوایسه

نفسادوشكه ● بحقیقه بو آیت اولدی سنده : جایه شمدی ایكی جمعیتده : بر جمعیت الله یولنده

دوروشیوردی ، دیگری ده كافر ، اوكافر كوزكوره كه دیگر ایكی مثلی كوروبیورلردی ، الله ده نصرتیله

دیدیكی تأیید بیوروبیوردی ، كوره جك كوزلری اولدیغی ایچون البته بونده شبهه سز بر عبرت وار ●

بدر محاربه سنده رسول الله مشرکلره غلبه سنی کورنجه مدینه یهودیلری « واه ابشته بو زمان
موسانك وعده اینديکی وتوراتده اوصافی مذکور اولان نبی امی » دیمشلر وتابع اولمه آرزوسنی کوسترمشلردی
ایمدی زمان بعضلری « عجبا اینه بیکز باقه لم بر دفعه دها کورهلم » دیمسنه ، احد وقعه سی اولنجه زرده
دوشمشلر ، حال بوکه اوصره ده برصورت ایله رسول الله ایله محاربه لرینه دوام ایدرلر ، نقصه عهد ایتمشلر
براینك نازل اولمشدر . ایشته آیت بدر محاربه سنك نصرت الهیه ایله وفصل برمثال عبرت تشکیل ایتدیکنی
کوسترمکله بوراده « کم من فئة قلیلة غلبت فئة کثیرة باذن الله » مضمونی اسلامه ایلك مقابله
وفی سبیل الله اولمه بر طریق توضیح ایلمسنه وسوره نك جواب نصرت اولمه نقطه نظرندن بدر دها کوسترمشدر .
فی الحقیقه فتح مکه بالاخره کرك یهودیلرك وکرك بحرانده باشلایه رك نصاری عرب وروم مغلوب
ایدرك نظفریت اسلامیه نك ده مبدئی اولمشدر . واحکام قرآنیه جداً اتباع ایتمکله بو نصرت لهزمان
سوغولمشدر .

بویله ایکن عجبا انسانلر بونلره نه تفاضل ایدر ؟

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ
مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَآبِ ●

آل شریفی

انسانلره : قادینلر ، اوغوللر ، یوکلرله آلتونه وکوسه یه سنلری ، صاغلم آتلر ، داوارلر ،
آکینلر قبیلندن شهوات سودیکیسی بزه نزدن ، فقط بونلر دنیا حیاتك کچیجی متاعی ، حال بوکه الله ، عاقبت

کوزللکی اولمق یاشنده در. ●

[زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ] شهوتلر مملاذ سی هیوده اولدیغنه عیه شهوت کیمسه یه بولنمایه شیدیده محبت، یاخود محضا شهوات ایچون سودیکه، از جمله شو ذکر ایدیله شیلردن هیوده زینتلی کوستریلدی، بونلرده بك خوشه کیدیور، سودیکمز شیلر بونلر قبیلندندر.» — برنجی شروع برنعت اولمق حیثیتی، برده خیالی، غیر شروع برشیه سبب اولمق حیثیتی واردر. برنجیسنه نزین الله، اکنجیسنه مزین شیطانه وجهالت بشریه کی ذمی وضالغی بوحیثیتلردر. شهوت، نفسك آرزو اینه یکی شیئی آتیلیشیدر که کوکل جهتك تعبیر اولنور. افراطه حرص دیشه دینیلیر. لسانزده شهوت اشتهاده اخص اولدیغی حالده متعارف ایسه ده اصلنده دکلدر. بوداره شهوات، عیه شهوت کیمسنك مشتهیات معناسنه اولدیغنه مابعدیه شاهددر. مع مافیه «حب» مفعول معناسنه آلنه شهوات کندی معناسنده براقیلمه ومابعدی حبك بیانی اولمقده محتملدر. [وَالْبَنِينَ] اولاد وصلهٔ ارحامی دیمکدر. بونده قاریندن طولایی ملحوظ اولان حب شهواتده برایماواردر. زیرا ناس اعمدر. فقط صراحةً ذم ارکککده توجیه اولنمسه وقاریندن دکل سویلمك موقعنده کوستریلمشدر. [وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ] — قناطیر قنطارك جمعیدر، مقنطره قنطاری لایمسه دیمکدر. قنطارك قنطارلرله تفسیری صوریه تکثیر ومبالغه ایچوندر. حساب اصطلاحیله لااقل قنطاری بیکمك کیسه دیمکدر. قنطار اعظمی برونزه مقیاسیدرکه مختلف زمانلرده، مختلف اقوامده مختلف صورتده قوللانیلمشدر. شلبه زمانی افریقاوانلسه سکزیوز مثقال، صوکره یوزیدی یه قنطار عد ایدلسه، مصرده یدیوز بیك ایکی یوز اوقیه ویا اونبر ایکی بیك اوقیه وبابیك ایکی یوز دینار یه اویمق روایت ده ذکر ایدیلیور. اطلاقه نظراً برعدد مخصوص افاده ایتمیوب الی یوکسك ونزده برحوصله شی دیمك اولور. ترکیم عربده قنطار برونزه عنیلمشدر. ویا یرلرکوره آراسی سال دیمکدر. دیه روایت لغویه موجوددر.

ایشته بویله شهوات محتنی یاك کوزل بر شی فصله ایتمه لریدر کذیرکی لفه فنا لفه سوروکلر .
بو شتر حیاتی بویله بحث ایسه کوروندیکی کبی کوزل بر شی دکلدر . بونلرك غایهٔ عمل اتخاذ ایدیلکه دکرلری
یوقدر . نهایت بونلر الحیاة الدنیا حیاتی شاعیدر .

انسانه براقه جغی حیه سفرنده

دونیه دولاشوب دیدیکمز ، غایهٔ عمل اتخاذ ایدیلمك شی بولنمزده دکل الله یاشه درکه
بو حیات دنیادنه کیلیوب الله دیدیکی زمانه اریشیلیر . بنا علیه اوشهوات ، حیات دنیایی کیریلك والله
کیملك ایچون انتفاع ایدیلك اولنمزده دیکرلرینه واسطه اولمه اعتباریله منه طرفاه بر نعمت ایسه لرده بو الحیاة
حیاتنه وبونلك شاعی اولدیغی شهوات محبتنه ویولوندنه الله یاشده کی مسلمانلی فنا ایلمك ایچون
بدلا لقدر ، نه قدر الیافلقدر .

بونلرك اکلاتمه ایچون :

قُلْ أَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَٰلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝ الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ
وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ●

مال شریفی

دیه کم : سزه اولیسته دکلدیکز دیه دها خیر لیسنی خبر ویره یمی ؟ قورآنه قولاق ایچون یازیلمش
یازده جنتلر وارکه آلتلرندنه انهار یقه آقار ، ایچلرنده ابدی قالنجه اوزره اونلرله هم اوراده کندیلرینه غایات

پاکیزه زوجه‌لر وار ، الله‌دن برخوارداری ، والله کوردی اوغوللری ● اونلری کریمانه
دیرلر ؛ انیارنده اعیانه کیندیلر آرقه‌لرنده صوصیلرینی باغیشلادی واوآتشه عذابنده قورتاردی بزلری
● اوصبایلرنی ، اوصدده رحمدن غفلت گیدرلری ، اودیوانه‌طورانلری ، اونفقه‌دیرلری واوسحر
وقتلرده استغفارایلیرلری ●

الله‌نعمتی احسانایله برکوزل جسمدر ، بورائمی دلنشینه وطوغری گیزلی وطمدر ، بوترتیب ، یاشایان
میتدر ، اوابدیزده بولنیقدر یکیچی ، آلدانمی آلچه حیاتده کی شهرتیاتده هیچه کوزل ، هیچه فیریدر .
اللهك برضوانی ، برغفرانی ایسه هپسندن بیوك ، هپلسندن یوکسکدر . فقط بوحسه مآب
هرکسه دکل اودنیانك هرلحظه محتول وزائل اولان شهرتیاتی مجتمع صالحینك کوتو عاقبتده تورلرینه
منقلبه مخصوصدر . بویله اولیانلر حسه مآبانه ایسه من ، لذت رضوانی بولامازلر ، اوکنده درد راستاده ،
هولکنده حرمان وعذاب ابدیسنه دوچار اولورلر . بوانقاده قورتولاق ، خلاصه یاشامق ایسترسکز . الله قولرینك
ابدی ضیفی ، نبایوب نه ایشلر دکلرینی کوردی ، ایمانلرینی شهرستانه اولدقلرینه اقرار واعتراف ایدوب
بوسایه ده کناهلرینه مغفرت وصفح برلرینه اسطه براقمایان آتشه عذابنده وفایلرینی بیانایدیلر .
صابرلر ، سوزلرنده ، عزم وثباتده ، ایشلرنده صادقلر ، خشوع وخضوع ایله طاعت وعبادانه
مداومدلر ، مالارینی فی سبیل الله انفاقایدیلر ، ظلمتدن توقی ، غفلتدن سجوده تحول ایتمك اوزره
بولنیقی اوسحر وقتلرنده استغفارایلیرلرمیش ، حسه مآبی ، رضوان اکبری بویله تولدیه
دیدیلر . بنارعلیه تاباشده قلبآ تصدیقه وازعانه ولساناً اقرار واعترافی جمع ایدن ایمانه ، غفرانه نوبت
ایرمش عذابنه وفایه سبب ووسیله ایسه ده شایان حسه مآب ورضوان اکبر ، ذکر اولنان اوصافی واضلاعه
وخصائلی اعتیادایده بلنده ، بویله سلمانزده در .

صاغلیقه بویانمالی ، بوعهد وعیده ، بوایمانه وانجایه بوخصائل عالیه‌یی ، حاصلی بوریاضی ،
اساسن ریاضیه‌سن ، شاهدسن ، نتیجه‌سن ، ضمانسن ، بوسعه‌یشی ، قورتاران ، حقیقی شهرلی

شرنك بونك مخالفتيله ضعف دوشمكدر ، حقيقتده خالقه جمله ، انساني الداء جمله به قول مجرد
قله ايتمه يكز . زيرا :

شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۙ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَاُولُوا الْعِلْمِ قَآئِمًۢا
بِالْقِسْطِ ؕ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ اِنَّ الدِّيْنَ عِنْدَ اللّٰهِ الْاِسْلَامُ ۗ
وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًۢا
بَيْنَهُمْ ؕ وَمَنْ يَّكْفُرْ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ۝

مأل شريفى

شهادت ايدن الله سوحقيقته : « لا اله الا هو » باشقه تاكرى يوقدر انجق او ، بوكا مكمل
علم اولانلر ده عدل و حقانيتله طوره رق شاهد : باشقه تاكرى يوقدر انجق او ، عزيز ،
حكيم او ● طوغرودن الله عندنده دين ، اسلامدر ، اوكتاب ويرلمش اولانلر ايسه
صرف كندى ينه علم كلدكدن صوكره آرالرنده كى بغيدن ، اختلافه دوشمشلردر .
كيم ده الله نك آيتلرينه كفر ايدرسه شبهسز الله حسابى چابوق صاحبدر ●

[شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَاُولُوا الْعِلْمِ قَآئِمًۢا بِالْقِسْطِ]

الله حضرتلرى « لا اله الا هو » اولديغنه بالذات كندسى وملائكه هپسى وحقيقةً علم صاحبى اولانلر
علمار ، كامليله شهادت ايتمشلر ، هم ده قائم بالعدل اولدرق شهادت . اه تعالانك وحدانيتى وعدل
وحقانيتله قيومتى عالم الرات بوادلى شهادتك هر بريله و مجموعى ايله ثابتدر . » .
بوقايدرده سوبله ايتديكى اوزره لفظده مشهود و شهادت اساساً حضور و علم اولديغى

نفسنده كرك محضوراً وكرك محصولاً تقرايده علم ارا اليه برمعنى اثبات شهادت اطلاقه اولنور.
مرئيه وشاهده شاهد، مدعى ومدعى عليهه باشقه اولور. بو واده ايسه منزل كتاب اولان الله
تعالانك شهادتنده مدعيكه شاهد لكك، يعنى شاهد ايله مشهود بينك اتحادى موضوع بحث اولديغندن
بو شهاديتك معناسى الهى دوشونلمك اقتضا ايدر. اول امرده مدعى بيغمبر، مدعى عليه منكر كافرلر
اولمق اعتباريله بو سؤالك وارد اولديغى معلوم درکار در. شهادت الهيه نك معناسى برحقى على الاطلاقه
بيلديرمك، بيانه واظهاريله وبالاقامه دلائل ايله اثبات ايلمك، علم شهودى ايله حاكم ايتمك
معنالرنده بريله رعايت ايدييور. بو معنى ايله جناب اله آفاقده وانفسده مدد وحسابه كلمز شواهد
ودلائل خلقيه واقامه ايدرك وحدانيتى وصفات سبحانيه سنى بيانه واظهاريله يكى كى بوزنده باشقه
دلائل تشريعيه رعايت انزال ايتمكله بونلرى اخباريله تصديقه بورمشدر كه عامه ايجونه بو معنالرك تفهيمى
قولاى اولديغندن رجحانلى معنيه بو نكته التفات ايتمشدر. فقط بو واده وهابيه وبيله الكمار
يك جوقه مناقشه لره سبب اولمسه اولاده مباحث معرفتك يعنى علم يقينيه مسئله سنك اساسلى برحلى
واردر. بو بابده كوستريلمكه كه هر مطلوبه مبدأ يقينيه هوه تعالانك كتابنه ودها اينه علم وشهاديدر.
هر علم يقينيه مطابق كتابنه وسنتنه مطابق اعلام واعلانيله قائمدر. علم يقينيه عينيه يقينه،
عينيه يقينيه هوه يقينه مستندر. وانفسده هوه اولاده هر هانكى برشيك بالذات وياخود بالواسطه
كتابنه سنتنه كوستردكى سيردر. بحر وجزم عندنده يقينيه نفس الامرده كى قرينه ايتديرر. بونلك ايجونه كرك
آفاقده، كرك انفسده علم شهودى علم استدلالى يه فائقدر. مثلا، عجائب باغچه ده بيل واردى
يوقسى ديه بحثه طوتوشانه وهر بريله دعواسنى عقلدنده واحتمالدنده ايتديكى دليللرايله اثباته چاليشسه
برطاقم كيمسه لره فائده سى برجيلك اوتمه كه باشلاديغى نه بيون شهادتدر. بو واده اصل شاهد برطرفدنه
اوسلك بيلديكه، ديكر طرفدنه شاهدده ظهوردن وهر ايكى طرفنه اولاده قيام ونسبت وحدانيه سيدر.
بو برسيدر. ويوسس برجيل سيدر. بنا عليه حقيقت نفسنه مطابقدر. ديمكدر وها اول
ويوشاهد ومشهود اولرق نفسنده هم اول وهم شهود برشيدر. بنا عليه حقيقتك درجه لكلرنده

وزمانك بتوده جريانده شاهد ايله مشهودك بوبرشمسيدكه شهادتك كنهى وتصديقه حقك اساس شاهديدر.
برايه حقك نفسه مطابقتى مبدئه اجعدر. وبولحق حقك حمه اولمه حيثيتيله وحدت مطلقه سى دركدر.
بوده اوصاف قماديه منزه حمه الازل الى الابد حمه محصه اولمه قائم بولنانه الله تعالى انك اقامه عدل
وحقانيتله قيام وحدانيتنه واونك كذبنه حضوريه ازلا وابداً مطابقتنه وبوكى اظهار واعلانه
مستندر. لحق حقك برحقك نفسه مطابقتى "هوهو" عينيت دينيله برنسبت تصديقه دركه بوآيجه
برنفس عالم ايله تخصيص ايدر. علم، نفس عالم برطرف ايدرسه اشيانك نفسه مطابقتى مسئله سى يوقدر.
فقط برنفس عالم قارشى برطاقم بيله كذبنى اظهار ايدرك كذبنه شهادت ايدر. شوحالده نفوس انسانيه نك
صرف نظر له كذبيله نه عالم اوطيانه اشيا نفسه مطابقه وكل ايسه اشيانك نفوس انسانيه ده كذبنه شهادت
ايده بيلمه سى نفس ممكنه اولبور.؟ وصوكره بوقدر بوشهادت حمه نامى درجيه برنقطه وحدته نفس
طوپلانيور.؟ ايشته علم مسئله سنك فيلسوفلرى شاشيرتانه ان ايجه نقطه سى بوراسيدر. بوآيده بونقطه
اوزرينه علم يقينك مبدأ حقيقيسى كوستريور. اشيانك كذبنى ذاتنده كذبيله مطابقتى حمه
تعالى انك كذبى ذاتنده كذبنه مطابقتنك يعنى "هوهو" كذبنه علمنك وبوعلمى اظهار ايله كذبنه
وكذبه وحدانيته شهادتنك اثريدر. بناءعليه اشيا كذبيله كذبيلرينه مطابقه وكل، كذبنه عالم اولماسه
ذات حقده يعنى علم الهيده كذبيلرينه مطابقتدر. نفوس انسانيه نك كذبيلرينه مطابقتلرى ده لحق
برينك علم الهيده منسوب اولديغى وجهله قولايجيلدر. بناءعليه عالمده نه قدر علم واستدلال
وارسه حيثى حمه تعالى انك كذبنى بيلمه سنه وبيلديرمه سنه، يعنى شهادتنه بنتيجه. ايشته حكمه
اولماسه "كل شئ هالك الا وجهه". "اولم يكف بربك انه على كل شئ شهيد" آيتلرينده بوآيكى
نقطه لى توضيح ايتمشدر. فاعلى شاهد حقيقى آنجق الله تعالى در. مثلا كونشه وارمه دن برشاهد
كذبيله مشهود اولماسه كونشه آراسنده نسبت حقك شهادتنه بعيشه باشقه برشى يا ميسه اولماز.
شوقدركه بونا بعيت صريح وياضمنى وياغير مشروع اولربيلير. حمه تعالى دن باشقه جميع عالم نه كذبنه
نه سائر اشيايه تماما مشاهد وكلدر. نفس انسانيه اشيانك كذبيلرينه مطابقتدن فانى، ناقص

وسه وجه در. . بنه بنه ایم دیه بلیه انسانك بیلر نفسنه مطابقتی سه کل الوجوه تام و مطلقه و قطعیه الیقینیه
رکلر. اولدقلرندن بیلمه دیکی، شهادت ایتمه دیکی بنجه وجوه اضافت وارد. انسانلرك
کندنده کرك اشیاده حقیقةً بیلدیکی معلومات، شهادت حقی بالذات ویا بالواسطه سنه بیلدیکی
وجوهدر. بنارعلیه انسانده مطلقه، اك حقیقی بیلم یقینیه وارسه اوده وجود و وحدت الهیه یه
عائد. نه یه اوبیلم کرك کندینده و کرك اشیاده اولسون علملرك اصلیسنك یکسه اولمیدر. بونده
باشقه هرهانکی بر علمك ضرورت ذاتیه ظاهر اولمیور. اصل علملرك مراتبده بوشهادته قرب و بعدی
ایله متناسبدر. نفسنده وجوه تعالیلرنك بوشهادتی سنه یه نزعلملرك اولمالیدر. بوزعلمی انکار ایدن
سوفسطائیه دکلرده یه بیلیرلر. کرك نفسنه و کرك اشیاده علمك حقیقتنه قائل اولوب ده وجوه تعالیلرك
انکار ایدنلر ایسه کفره معاند اولورلر. جناب الله کندینه کندنده علمی و شهادتی بولندیغی کبی اشیانك
ایجاد ایله آفاقده و انفسده بوعلمی لایعد ولایحصی شواهد ایله اعلان و اظهار ایتمشدر، علم، عقول،
ارواح و نفوسك کرك وبونلرده مطابقه علملرك جلوه ایدرك اونلرده شهادتی تبلیغ و اعلان ایتمشدر
اولمك ماسوی الله فارغی کندینه، کندینك وحدانیتنه حقانیتله شهادت ترکه اول و آخر مبدأ و معاد،
مدعی، شاهد، مشهود علیه، حاکم، حتی بو نقطه وحدتده پرشمردر، بوله جموع والتجا ایتمه دینه بر شهادت
یا بیلیر، نه وجوددر، نه علمدر، نه عملدر براثر سزیر. الله تعالی ذات احدیتنه شاهد و مشهود
برلکنی وبونه شهادتدن بوبرلکه سایه سنده بوشهادت وحدانیتنك قیام عدل و حکم حاکمیتی تحتنده
جریانه ایتدیکنی، بوشهادت اولمدن بحق بر شیئك عدل و حقانیتله تصدیقه ایدیلمه حکمی یعنی بحق بر شیئه
علم یقینیه اولمیه حتی لهم فعلاً و لهم قولاً شهادتیله اثبات ایدیلمدی و بوله کندی شهادتیله، کندی تزکیه سیله
مؤیید نجه شاهدلرده جلوه و اظهار ایلدی. از جمله بوسایه ده درکه براسانه "بنه بنه ایم" دیه کندینی
اثبات، کندی کندینه شهادت ایده، کندی شعورینك کندی دائره انطباقی کندینه جلب ایده. لهم
مدعی لهم شاهد لهم مشهود اولدیغی حالده بوشهادتی عینه عدل و حکمه اثبات. شبهه سز اولدرجه اثبات.
ثانیاً الله تعالی "لا الله الا هو" اولدیغنه بتوسط ملائکه کرام تکوینی و کرام تشریعی لهم حقانی به خصوص

اراده الهیه یی تبلیغ و اجرایه مأمور. سفرای الهیه اولاده قوای مدرکه محققه، عقول واردواح مجرده
وحی شهادت ایدیلر و شهادتلرینک حقانیتنه حق تعالای شاهد مزکی طوتدیلر. زیرا الله تعالا کندی
شهادتی اولا بوندن بیله یردی و بوندن اشهد ایتدی. ثالثاً الله تعالانک "لا اله الا هو"
اولدیغنه "اولوا العلم" یعنی حقیقتاً علم صاحبی اولانلر: جمیع انبیاء و علمای کاملین و حکمای موحدین
شهادت ایدیلر. اصل علم میانده کور و ذوب ده عدل و حاکمیتنه انحراف ایده، قائم بالعدل اولمیانلرک
انطاقه دیاکتم شهادت ایتمه لرینک اهمیتی یوقدر. عدل و انصاف ایله متصف صحیح بر صاحب علم بولنمازکه
صحیح اولماز. کندو نفسنده وحدانیت الهیه یه شهادت ایتمه سیه. ذاتاً عالم و عالمک بالفعل موجودی،
وحدانیت الهیه نک بارز دلیللرندندر. علم واقعه سطابقه، هوه دکله علم اولماز. بلکه کندی
لوازم و لغنه، حقیقتنه ایمانه و شهادتی اولمیانلره عالم دکلدر. هوه نقطا ازلاً و ابداً حقیقة الاشیاء
و وحدانیتنه شاهد دکله نه علمه حقیقت بولنه بیلیر، نه ده کندیسی طانیوب بیله بیلیر دی.
سوفسطائیگی عالمی انطاقه ایدرک و ماتریالیستلک ربط و کفره صاپانلرایسه کندیلرینه شاهد هوه
اولاده علم بولنمادیغندن طولایی اهلیت شرعیه دنده محروم و محکوم علیهلر سیاقنه دخلدرلر.

ایشته "لا اله الا الله" مفاسیله وحدانیت الهیه و الوهیت عدل و حقانیتی اقامه ایدرک
طوراندن بر قیوم ازلی اولدیغنه بویله بر نظام وحدتده وجوده موجودات و کافه حقایقک مبادی القوای
اولدیغنه علم الراتب قائم، عادل و مقبول الشهاده بولدیغنه شهود؛ نفوه اللفظ و المعنی متسلسلاً
شهادت ایدیلر. هر بری قائماً بالقسط "اشهد ان لا اله الا الله" دیدیلر. "لا اله الا هو العزیز
الحکیم" یعنی نصاراینک ثلیث یوقه، برطاقم اعزه یوقه. بو اراده اشبو "قائماً بالقسط"
سنددن بطلانه محتملدر. اولا شاهدیتی اعتباریله وصفی اولمه اوزره "الله" دیمکدر، ثانیاً مشهودیتی
وصفی اولمه اوزره "هو" دیمکدر که معناً ایکیسی متلازمدرلر. ثالثاً "اولوا العلم" دیمک
"علم" دیمکدر، رابعاً الله و ملائکه و اولوا العلمک هر بری دیمکدر که تأخیریله نظراً ان وصف
اولاده بودر. "قائماً کل واحد بالعدل" دیمک اولور. و شهادتده صوکره تزکیه یی افاده ایدن

برجمال مؤكده فيلسوفه اولريغى ايجوبه « شهد كل واحد قائماً بالعدل لحقاً » تقديرنده برجمله مستأنفه اولمق اكوزل وجهدر . كرچه « جائنى القوم اكبا » دينلديكى زمانده « اكباً كل واحد » معناسى مراد اولنه بيلدجكى انطاير ايسه ده . لكنه بوشكال يانكز اولوا العلمدنه حال يابيلديغى تقديرده در . و دينله بيلديكه « جائنى القوم اكبا » ايله « جائنى زيد والقوم واتباعهم اكباً » آراسنده فرق واردر . فطف ، تفتيازانيده برجمعيت افاده ايدر . « كل واحد » معناسنى تصريح ايدر .

روايت اولنمشدركه شام اهاليسنده ، يعنى نصارى علماسنده ايكى ذات كلمشلردى ، مدينه يه كوندركلرى زمانده برى ديكرينه « بو قصبه آخر زمانده چيقه جق پيغمبرك قصبه سنه نسبتله يكزه يور » ديدى بعده حضور رسالت كبرى حائز اولديغى صفات مخصوصه سيله طانيديلر ، عليه الصلاة والسلام « سنه محمد سكدر » ديديلر ، اوت بويله در . « هم ده احمد سكدر » ديديلر . طرف رسالتدنه « بنه محمد واحمدم » بويله در . بونك اوزرينه « بزه كتاب اللهده اك بيوك شهادتى نازل اولمشدر » ديديلر . اوزرده « بزه كتاب اللهده اك بيوك شهادتى نازل اولمشدر » ديديلر . بوآيت كريمه نازل اولدى . بونك اوزرينه ايكيسى ده مسلمان اولديلر . ديمكه بوآيت نزولى وقتنجه اسلامدن مقدم ايمشلر .

والحاصل بونده وجوده شاهد اولانه براوچ شهادت نتيجه سنده علم اليقينه ، عين اليقينه ، حق اليقينه وحقيقتنه جمله اولديغنه تحقق كه « لااله الاهو العزيز الحكيم » . [إِنَّ الدِّينَ عِندَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ] در . الله يانده رضى وغايه سعادته موصل اولانه حق دينه ، اسلام دينه عبادت اولديغنه شهه يوقدر . — كسائى قرائتنده « ان » فتح ايله متباقيسنده كسر ايله اوقونور . فتح صورتنده برجمله اولكى مشهود بهدنه بدلدر . يعنى الله تعالا وحدانيتى حسبيله دينه حق دينه اسلامدنه عبادت اولديغنه شهادت ايتمشدر . اصل مشهود به بودر . كسر صورتنده ايسه « لااله الاهو العزيز الحكيم » حكمى نتيجه شهادت « ان الدين عندالله الاسلام » اولمق لازمى اولانه برجمله استيناف در . چونكه دين اسلامك اساسى الوهيتى « لااله الاالله » دين شهادت توحيد ايله عنداللهده حق دين اولديغنى اقرار واعتراف ايلمكدر . ديكر بنا اسلام وفروع شعب توحيد الهيه تابعدر . عنداللهده ثابت اولانه مشهود به

اقامهٔ عدل وصونه ایله وحمایت الهیه « الاسلام » ده بولمابنوده لوازم شهادت واللهدن کلمهٔ حمد سنی
اقرار اولدیغندن دینه حقك اسلامه باشقه بر شی اولمادیغی ده صحه الیقینه، عین الیقینه، علم الیقینه
ثابتدر. اه نعالاناك کندیسی ایجون تشریع اینمکی، پیغمبر کوندرمکی، اولیاسنه دلالت ایلمکی
دینه، صراط مستقیم بودر. نعمت مکافاتی آنجق بونلکدیر. عاقبت سلامت آنجق بونلکدر.

اصل لغتده دینه، جزا، یعنی مکافات دیمکدر مجازات دیمکدر اطاعت اینمك معناسنه مصدر اولمقله
علاقه دار اولدیغی حاکم بر شیوع آیاسنه کی نسبتك اسمیدر. بونسبت شیوع حاکم طرفندن
محافظه ایلدیکی زمانده ثواب دیمکدر عقاب ایله تعقیبه مسئولیت، تابع طرفندن محافظه ایلدیکی زمانده
امن وسلامت وامید ومخافته اطاعت وانقیاد افاده ایدر که بونلر دینك معناسنه مصدر اولمشلردر. جملهٔ
دیانت ودیانتدر. فاتحه ده معناسنه مصدر دینك تعریفی سوبله ایتمش ایدك: ذوی العقولی
حسنه اختیاریه بالذات خیر ونفعه سائقه اولان بر وضع الهی، شرع ومله دخی دینله وافعال اختیاریهٔ
بشریه نك غایهٔ خیر وسعادته طوغری جریانی تنظیم ایده بر طریقه، بر قانوندر، بر عامل معنوی دیمك اولور.
بنا علیه عموسیله دینه دینلمه فکر مسئولیتله بالرضا بر تابعیت اختیاریه طلب ایده ودنیا بعضلرینی شر وشقاوتدن
صیانت ایله خیر وسعادته کوتوره عکس حالده، یعنی حسنه رضا واختیاریله اتباع واطاعت ایلمدیکی،
مخالفتده توقی اولنمادیغی تقدیرده ده بالذات خیر وسعادتك ضدی اولان تابعی سیئه ایله احکام جزائیه
جبراً ومناقابل اجتناب بر صورتده تعقیبه ایدیلمکی کوستره مرجع امید ومخافت وشایان غیرت بر صورتده دینك
درجهٔ تعظیم ایله عرصهٔ عمومیته ایدیلیر. بر مربی حکیمك وضع وتکلیف اینمکی قانونده مکافات ومجازات دینا
اولمقله اطاعت وتسلیمیت آکلاشیلمقده بر حمالده دینه، بر الهی افاده واولمقله بالرضا اطاعت وتسلیمیتی
اقتضا ایلر. دیانت ده اوالرحکیم معبودیت وقانونه تسلیمیت دیمك اولور.

یوقاریده « بیانه اولسنه » یعنی اوزره اصل لغتده اسلام، سِلْم، سَلَم، سلامت مادهٔ لرندن
همزه سی دخول ویا نقدیه اولمق اوزره قوللانیلیر سمولی دیمك ایمش بر کلمه در که سلم وسلامته کیرمك ویا
قویمه ویا چیقارمه سلامت تأمینه ایده تسلیمیت، استقابل برسالمه کیرمك، خالص وسالم اولمه ویا طوتمه

معنالرینه کلیرکه لهیسنده سلامت وسالمیت غایه سیله بر انقیاد وسطاعت معناسی واردر. دیه رضی صاحب اراده ذوی العقول بیشده نزل اختلاف وجدال ایله تأسیه سالمیت ایسه برقانوندر. بونکله بابکلن انسانلر بیشده سالمیت رکل، انسانلرك تقابیشده ده برعقد سلم واردر. بوسایه ده اراده مخالفه ایله اراده مخلوقه بیشده برده خالقه تأسیه اولنور. قول اللهك رسیلریکی ایسه، الله ده قوللرینی کی یاپار، آراده نزاع ومخالفت قالماز. الله وصلت ابریه حاصل اولور. وبوسایه ده انسانلرك اراداتی مختلفه لری توحید اولنه رق بیشده بر رضیت سالکه وبر صلح دائم جریانه ایر. وصیی نعمت الهیه مستغرق اولور، فلاح بولور. وهدایت الهیه یه اتباع ایدنلر ده بوغایه حاصل اولار. بوصورتله کنهی بوتوحید دائره سنه بتوند معناسیله اسلامدر. "لا اله الا هو، اولده الله تعالانك امر ایتدیکی محمد دیانت ده بوتوحیده شهادت وبوتوحید دائره سنه بر الله تسلیمیت والماعتدر. بحمد فلاح وسلامت وخیر وسعادت انجق بواخلاص وانقیاددر. عنداه دیه، دیه خالص اولان "اسلام الله" در. الله دیه باشقه الوهیایه ویا حتی بیلدیکی حالده دینی تابعیت حقدیه باشقه بریسی تلقی ایدیه، دیه ایر علم، حق تعالی ایر خیر اعمالی استده نزاع تصور ایدیه ویا خیر وشر نظامنك حق وفصلنه الله تعالانك حاکم اولماریفنی، حکم الهینك خارجنده خرصانك بریسی قالدیکی فرض ایدیه والحاصل مبدأ حقدیه کلدیه ویا آیات حقدیه استنباط ایدیه دینلر، تابعیتدن صحیح بر انسانده سلامت وسعادت نفسیه ایده جك دیه حق دکلدر. الله تعالایه شریك تصور ایتمك محال وباطل اولدیغی کبی "اسلام" دیه باشقه بر دیه حق تصور ایتمك ده باطلدر.

حاصلی دیه ودیانتك بتوند معناسی نسبت طاعت وتابعیت ایله تأسیه سلامتده طویلانیر. شو حالده دیه مفهومی عام الاطلاقه تصور ایدیکی زمانده بیلم عام الاطلاقه معنای اسلامه سارف ومساویدر. فقط دیه الآلیه جمله اولسه اونك کنهی اسلام وانقیاددن عبارتدر. دیه ظاهر اسلام ظاهری، دیه باطنه اسلام باطنی، دیه تام ظاهر وباطنه ایر اسلام حقیقی، دیه باطل یالانه اسلام، دیه جمله حق اسلام

حقیقةً سعادت بخش ایده حضرت اسلام ایسه انجق توحید حقیقی یه اسلام در. توحید حقیقی ایسه شریکی
بولنمق احتمالی بولونمیان اذل و ابد ده حی و قیوم بر آله انجق انجق اوله شهادت ایتمکدر. بویله بر آله
ایسه انجق الله تعالی در. اول و آخر بتون عزت و حاکمیتی شامل و مشهود اولان ذات احدیتنه طویلیوب
کندینی یالنز الله نفسی ایتمسه، اونده یالنز الوهیت اوصافی یه و یا الوهیت نسبت اولنانلرك هیچ
بیرینی دخی کندیسنی راضی کوستیرمیه رك بتون حرکاتی بر زمانده نظام توحید دینه حقیقه ایستیدیکی
پریشانلغی ایتمسه و هر سلامتی طریقه توحید دینی بوزمسه ایکسه، والحاصل «لا اله الا الله» یه الوهیته
و عبادته کندیسی ده شهادت ایتمسه اولمقله و عبادت الهیه یه شهادت ایله اسلام حقیقی، حضرتلرینك دینی
اولدیغنده شبهه یوقدر. و یاخود حقیقی اولدیغنی ده تعالیانك اسلامی ملائکه و اولوا العلم کبی کندی
شهادت توحیدینه ایمانه و اخلاص ایله انقیاد ایدنلری جمیعله فلاح و سلامته چیقاریسه، قولدن اسلامی ده
آنجق الله تسلیم نفس ایدن بو طریقه سلامته کیدیلکدر. ایشته دینه اسلام الله ایله قولدن بیشه کی بو
نسبت و عبادتدر. ملائکه نك و اهل علمك دینی ده بودر. علاوه بونده یالنز بر دینه آنجق یا الله یا الله فوقنه
بیقمه یه چالیشمه و یا الله ماردونه تسلیم نفس ایتمکدر که ایکیسی ده دینسزلك دیکلدر. عصیان و تفرقه در.
فسلکتدر. بنا علیه اصل کتابك اختلافی ایله بونك عالمینه و حقیقته لطمه ضلن ایتمکدن. اونلرك کندی
آرالرنده و کندی رسول الله قارشی اختلاف بیقاریلری حضرت و حقیقتی بلدیریه بتون اسباب علم کلدکدن صوکره
عدل و حقانیتلرینی، حقه و علم اسلام و انقیادی بر اتوب بیلدیکنده بغی و عدوانه و سوء ای تحکم ایله
دینسزلکه، انکاره چالیشمالرندن. و فقط اثبات عدل و حضرتلرینه اقامه و ازاله بودر. یعنی «ان الدین
عندالله الاسلام» کبی آیات و دلائل قطعیه یه تحریفه کفر ایدیه، اسلامدن بیقاریسه الله سریع الحسابدر،
عزالریی دیکدن چیقارمز.

بو اثبات و تقریر دن صوکره کلام سبب نزول اولان مناظره و محاجه سنه:

یا محمد!

فَإِنْ حَآجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ۗ وَقُلْ لِّلَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَٰبَ وَالْأُمِّيِّـۧنَ ءَأَسْلَمْتُمْ ۚ فَإِنْ أَسْلَمُوا۟ فَقَدِ ٱهْتَدَوا۟ ۖ وَّإِن تَوَلَّوْا۟ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ
ٱلْبَلَٰغُ ۗ وَٱللّٰهُ بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ ۝ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ
ٱلنَّبِيِّـۧنَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۙ وَيَقْتُلُونَ ٱلَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِٱلْقِسْطِ مِنَ ٱلنَّاسِ ۙ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ
أَلِيمٍ ۝ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْـَٔاخِرَةِ ۖ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ
۝ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ نَصِيبًا مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ كِتَٰبِ ٱللّٰهِ لِيَحْكُمَ
بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُم مُّعْرِضُونَ ۝ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا۟ لَن تَمَسَّنَا
ٱلنَّارُ إِلَّآ أَيَّامًا مَّعْدُودَٰتٍ ۖ وَغَرَّهُمْ فِى دِينِهِم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ ۝ فَكَيْفَ إِذَا
جَمَعْنَٰهُمْ لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ فِيهِ ۖ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

آل شریفی

بو کا قارشی سنکله مناقشه یه قالقیشیلرسه ده دیدکه «به یوزیمی اسلام ایله تزکیه الله اوتدم بنا تابع اولانلرده»، اوکتاب ویرلیلرله ویرلمیه اسلامه ده دیدکه: «سز، اسلامی قبول ایدیکزمی؟» اگر نزاعی که اسلامه کیرلرسه طوغری یولی طوتمشلردر، یوزه یوز جویرلرسه سلامه دوشه آنجه بلیغدر، الله کورویوردر اوقولدیده ● فرمانده اولان، اوالله آیتلرینی طانیمیانلر وحقسز یره پیغمبرلری قتل ایدنلر وانسانلردن عدل وانصافی امر ایدنلری قتل ایدنلر شدید عذابله الیم عذابی مژده له ● ایشته بونلر دنیا وآخرتده عملری هدر اولمشلردر واونلرک قورتاره جیلری یوقدر ● بافرصت آ! اوکتابلرینه کتابه بر نصیب ویرلمشلر اولانلره، آرالرنده حکم اولسی ایچون الله کتابنه دعوت اولنیورلرده صوکره ایکیلرندن بر قسمی یوز چویره رك

دونوب کیدیورلر ● بونك سببی : چونکه اونی « صاباینی کونوردیلر بشقه بر ه اصلا آتسه دوشونمازلر » دیمکدر واویدورر که طوغری یالانی ریندیره کندیزینی آلداتمقدهدر ● بازقلم اوکله جکندن شبهه اولمیاجقدر بونه ایچون کندیزینی طوغریلدیکنی وصحیح کیمسه یه ظلم ایدیلدیکی حالده هرنه فنا اندی ایسه تماماً اوده ندیکی وقت ناصل اولرمیدر ؟ ●

[أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ] بنه الله تسلیم نفس ایتمه زتمین ، شکسز شبهه سز ، خالص مخلص برصورتده الله یولنی ، الله دینی طوتدم ، أنجق الله توجه ایتدم ، بنا تابع اولانلردر بویله . ایشته سعادت اسلام ، ایشته محمد ذاتك محمدك دینی ، ایشته ابدی سلامتك طریقه صفحی ، صراط مستقیمی [وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ] بورده سالك محمدیه نك عمومه شمولنی اخطاردر . زیرا بو تصنیف ده مارج برصنف دکلدر . کتابی دیلسه اولانلر یهود ونصاری وشبهه سز « ابیه » ده کتابسز عرب مشرکلرینه واونلرکی کتابی اولیانلره شاملدر . خطاب عرب وعجم دیه دکل بواوصاف عمومیه ایله در . وظیفهٔ تبلیغ بوندن عبارتدر . بو وظیفه یا پیلدقده صوکره بوندن صوکره استماع ایدوب کفر واعتسافه صاپینلر سوزلك مسئولیتی رسول الله یه راجع دکل تماماً کندیزینه عائددر . بو مسئولیتی بویله کفرلرك جزالرینی تبلیغ دخی وظیفهٔ رسالت جمله سندندر . روایت اولندیکی کبی رسول اکرم بونی اصل کتابه قرائت ایتدیکی زمان « اسلمتم » مخاطبه فارسی « اسلمتما » دیدیلر . بونك اوزرینه یهودیلره « عیسی ، الله کلمه سی وعبدی ورسولی اولدیغنه شهادت ایدیسکز ؟ » بیوردی ، « معاذ الله » دیدیلر ، نصارایه ده « عیسی ، الله عبدی ورسولی اولدیغنه شهادت ایدیسکز ؟ » بیوردی ، « معاذ الله عیسی عبدی اولور ؟ » دیدیلر . « وان تولوا فانما علیك البلاغ » بوه اشارت وبالنتیجه دخی تبلیغی امردر .

[إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللّٰهِ] کره یهود اولسونه وکره نصاری وسائره اهل کتاب واسیندنه واسلام دعوتنه بولنمازدنه آیات الله کفر ایدنلر ، یهودیلرك یا پدیغی کبی انبیایی

قتل ایتمك حقنی نفیله کفر عملیده بولنانلر ایکی ، انبیاء دخی بر ده ناس یاننده اولدقلری حالده بعضاً فعلاً
اظهار کفر ایتدکلری ، ایشته بونده بولنان فکره خوشلانه رك کفرینك جزاسی اولان الیم بر عذاب
شکره لکر [اُولٰئِكَ الخ] .

نه عجائب شو فکره باقه لم ! [اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ اُوْتُوْا نَصِيْبًا مِّنَ الْكِتٰبِ
يُدْعَوْنَ اِلٰى كِتٰبِ اللّٰهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ الخ] سوزلرنه بهودیلرك دعوتلرینه کتبمه
کتابلرینی ایمانه دعوت ایلمسه ایدی ، نصیم به عمرو ، حرث به زید « سه طهانی دیده سك ؟ » دیه صورمه
علیه الصلوٰة والسلام ده « ملت ابراهیم اوزره یم » بیورمه ، بونك اوزرینه « ابراهیم یهودی ایدی »
دیه لریله رسولاه « طایدی آرامزده تورات حکم اولسون ، اوکا کلیکز » دیه دعوت بیورمشدی ، اجابتدن
امتناع ایتدیلر . یعنی حال بوکه مسئله سنده ده اولمسه ایدی ، بو اداره بوحادثه لره اشارت اولنمزدی « و
ما اختلفوا الا من بعد ما جاءهم العلم » سوء صنیعی بونلرك بیله بیله حقه قارشی تمرد لری وشدت غروریه
دافع الری وبهایت عاقبت فجیعه لری تهویلاً کوستدیلمشدر .

طاغیلر ملکلرنه ، دولتلرنه ، ثروتلرنه ، قوتلرنه کوره نه دن مالك الملك اولان الهك
آیاتنی طانیمامه ، عزت حقه بحاوز ایده ، ولداسنادیه اوتونمه لکه ، کوندوزلکیه ، کچه لکوندوزاولمه ،
دیرچه تولمه ، تولنلری دیریلمه ، زنکینلر فقیرلردن ، فقیرلر ضعیفلردن ثروت وقوت تولیمه لری حقنده
کفرلرنه جزالری دیریلمه ظهور ایدرکه شبهه سز بونلره بر یوم عظیم ، بر عذاب الیم بکلمکده یازدق
نقطه سنده یا محمد ، سه :

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَآءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ
وَتُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَآءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ●
تُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُوْلِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ
مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ●

مآل شریفی

دی کہ : ای ملکک صاحبی اللہم ! دیر دیکہ ملک دیر رسلک ، دیر دیکہ دہ ملکی جلک آلیرسلک ، و دیر دیکہ عزیز ایدرسلک ، دیر دیکہ ذلیل ایدرسلک ، خیر بالکز سلک الکدہ در ، بحقہ کہ سہ لرشیہ قادرسلک ● کیجہ یی کوندوزلہ ایجہ صوقارسلک ، کوندوزی کیجہ لک ایجہ صوقارسلک ، تولودہ دیرد جیقاریرسلک دیریہ تولو جیقاریرسلک ، دیر دیکہ دہ حسابسز رزقلہ دیریرسلک ●

روایت اولونیور کہ مکہ لک فتحی اوزرینہ رسول اللہ اکثم فارسی و رومی سلمانی دعوت ایتمسیلہ منافقلر دیہ ویریلر "صحابہ لرمز دہ فارسی و روم دولتینہ طمع ایدیور ؟" دیدیلر . دلھا اول احزاب سنہ سی خندقی تحدید ایتمسہ ، قرو کیشی چیزمسہ ، مدینہ الھالیسندہ کھادہ کیشی قرعہ زراع کسمسہ ایدی . عمرو بہ عوف ، سلمان فارسی ، حذیفہ ، نعمان بہ مقرن و انصار دن آلتی کیشی بر قرعہ آرشوندہ جالیشیورلردی ، فازلرکہ خندقلک اورتہ سندہ مہ طرف اللہ غایت بیوک طاغ کبی بر قایا ظہور ایتدی ، دہ یر کولنکلر قیریلردی ، ہرقہ جالیشیرلر طاشی قیرہ یارلر . بلک از برشی قویا رہ بیلیرلر . سلمان فارسی یہ "بیمہ رسول اللہ جنر دیر ، امرینی تلقی ایت کل" دیدیلر . سلمان ہیبتلی بر قہ ترکیہ "بر تورلی آلامیغی" قورمسہ ایجندہ ایدی ، دفعہ یی عرصہ ایتدی ، رسول اللہ سلمانہ ایچہ برابر خندق قزایدی ، دیگر طقوز کیشی خندقلک کنارندہ ایدیلر . رسول اللہ سلمانہ کولنکی آلدی طاشہ برضربہ ووردی ، چاتلادی ، طاشہ دہ ایچہ برشمشک جیقدی کہ قراکمہ براوطردہ برقندیل کبی اطرافی آیدینلاتدی ، رسول اللہ برفتح تکبیری آلدی ، بتون مسلمانلر دہ تکبیر آلدیلر . ایکنجی

برضربه دها دوردی، اویله برشمك دها چیقدی وینه اویله تکبیر آلیر، اوچنجی برضربه دها ووردی طاشی یاریلاردی وبرشمك دها چیقدی، عینه وجهله برتکبیر دها آلیر. بعده سلمانك النی طوتوب چیقدی، سلمانه «سلام بابام فدا اولسون یارسول الله یهیچ کورمدیکم برشی کوردم» دیدی، رسول الله، جماعة الثقفات ایله «سلمانه نه سویله یورکورمدیکنی؟» بیوردی «اوت یارسول الله» دیرلر، بیوردی که «ایلك ضربه یی ووردم، بطاکوردیکلر برپرده چیقدی. بونك اوزرینه جبریل ده بطا جنسندن قصرلری آیرینلاندی، جبریل ده بطا جنسندن بریدی که استیم یونده محققه غلبه ایده جك، صوکره ایکنجی ضربه یی ووردم، کوردیکلر پرده چیقدی، بونده ده بطا ارضه دوشك قیرمزی قصرلری آیرینلاندی. جبریل ده بطا جنسندن بریدی که استیم یونده محققه غلبه ایده جکدر. صوکره اوچنجی ضربه یی ووردم، کوردیکلر پرده چیقدی، بونده ده بطا صنعانك قصرلری آیرینلاندی، جبریل ده جنسندن بریدی که استیم یونده محققه غلبه ایده جکدر، مژده لرا اولسون» . بونك اوزرینه سلمان یك سویندی «الحمدلله بویله وعد صادقدر، بعد الفقر بنه بیوك بر نعمت سوعوردر» دیدی، منافقلر ایسه «انه عجائبکدن، سزده بوسه ایسلره دوشوردیور. اصلنه عدلرده یوقدیور، یتمش یدی سنه ایسلره دوشمك قصرلرینی کوردیکی ویونلرك سنه فتح اولنه جغنی سویلیورلر، حال بوکه محاربه یه جیقمغه بیله کوجلری یتمیورکه توركلرله خندقه قازیورلر» دیدیلر که سورهٔ احزابده «واذ یقول المنافقون والذین فی قلوبهم مرض ما وعدنا الله ورسوله الا غرورا» آیتی بونك حقنده نازل اولمشدی. اشبو ایکی آیتك اوزرینه دیار بردجه بالاده فتح مکه ده صوکره نازل اولدیغی بیان اولنمشدی. دها یوقاریده دولت روسه کوره نه بخرالله نصاراسی طولایسیله نازل اولدیغی ده ذکر ایلمشایدی، بنا علیه نزولنده دکلریله سیاقنده بونلره اشارت واردر.

بو آیتلرك فضائلی حقنده برچوق جنابلر واردر. ازجمله ابو ایوب انصاری یه وحضرت علی یه روایت اولندیغی اوزره رسول الله بیورمشدرکه «فاتحة الکتاب، آیة الکرسی» برده «آل عمران» «شهدالله انه لا اله الا هو» یه «ان الدین عندالله الاسلام» ه قدر «قل اللهم مالك الملك» یه

« بغير حساب » ه قدر ايكى آيت نازل اولمشدى زمانه اهل نفاق ايراد ايتدكلرى شبهه بر حجاب بولنمقدنبه عرصه الهيه پايشه رسه « يارب بزى ارضكدن وسط عاصى اولانزه ايندريوبرسك » ديرلر ، الله تعالى ده « عهدم اولسونه سزى هر نماز آرقه سنده اوتويايه هر هانكى بركيمسنك قصورلرينه باقميه رق مقامنى هر حالده جنت قيلم جغم . اولى حضرت قدسه اسطاده ايليه حكم ، هر كونه كذبسزه يتمسه كرك نظر ايده حكم ويتمسه حاهتى قضا ايده حكم كه اونلرى مغفرتدر . واولى هر برى دشمنلرينه وحاسدلرينه حياتنت واونلره مغفرت ايليه حكم » بيورمشدى . سعيد بن جبير دخى مروى اولديغى اوزره سورهٔ طه نك افتتاحنده اوچ يوز آلتمش بوت واردى ، بو آيت كريمه نازل اولديغى زمانه برابر « فيا ليتنى كنت سجده ايدى » . ابو السعود تفسيرنده ديركه : « بعضى كتابلرده مذكور بر حديث قدسى واردر : بنده عظيم الشانه ملك الملوكم ، حكمدار ازلك قلبلرى وناصيه لرى بنم اليمده در . قولرى بكا اطاعت ايدرسه بنده اونلرى اوزره رحمت قيلارم ، و اكر قولرى بكا عصيانه ايدرسه بنده اونلرى اوزره عقوبت قيلارم ، بنا عليه ملوكه سب ايله مشغول اولمايك ولكه بكا توبه ومراجعت ايدك كه اونلرى سزه بوكريم » . بو مضمون « كما تكونوا يولى عليكم » حديث شريفنك مقتضاسيدر . الخ ... » .

ايشته الهى بويله بيلدكى ، بويله طاينه لى وبويله طاينيشلى اولمغه رغمه انصيار والتجا ايلمليدر . شمدى بونى بيلمه والله به نصرت ايشته بو مؤمنده شونى آكلات :

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً ۗ وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ
نَفْسَهُ ۗ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ● قُلْ إِنْ تُخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ
اللَّهُ ۗ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ●
يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا ۚ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ ۚ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا
وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا ۗ وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ ۗ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ●

تأل شریفی

مؤمنلر ، مؤمنلری براقوب ده کافرلری دوست ایدنمه سیه واردر فمن یفعل ذلک فلیس من الله
ایشیکلی کسیلمسه اولور ، انجمق اونلردن برقورقمه یا ایمکن باشقه ، مع مافیه الله سزی کندیسندن
تحذیر بیورور ، نهایت ده کیدیلسه الله در ● دیمکدر : کیزلدیکز شیئی بلکی
ایتمکز ده الله اونی بیلیر وبتون کوکلرده نه وار یرده نه وارسه بیلیر والله هرشیئه قادردر ●
هرنفس نه عمل ایشلدیسه ونه کونولک یاپمسه ایسه اوکا قوتمسه بولمجقی کوره !. ایسترکه اونلرله
آراسنده اوزاقلق برمسافه بولنسون ایسترکه یاقین اولسون ! یه الله سزی کندیسندن تحذیر بیورویور والله قولرینه
چوق شفقتلی بیورکریور ●

[لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ] مؤمنلر مؤمنلری
براقوب ده کافرلری اولیاء اتخاذ ایتمسه سیه ، مؤمنلر فصلت ایمانه فصلت کفریه قارشیده حق
ومؤمنلره حالاً ویا استقبالاً ضرری طوقونمجقه ، منافع اسلامیه یه مغایر اولهجق برصورتده
کافرلره موالات ایلمه سیه ، مجبتی ، بغضی لهیاه ایجوه یاپیسه ،، — بونك سبب نزولنده
درت وجه نقل ایتمشلردر :

۱ — بهودیلردن حجاج بن عمرو ، کعب بن عبدالحقیق ، قیس بن زید ، انصاردن
بعضلرینه کیزلیجه کلیرلر ، دینلرینی بوزمق ایستلردی ، رفاعة بن نبذ . وعبدالله بن جبیر وسعید
ابن خیثم رضی الله عنهم بو مسلمانلره بهودیلردن صاقینمالرینی توصیه ایدیرلر ، دیکلمدیلر ، بونك
اوزرینه بو آیت نازل اولدی .

۲ — مسلمانلردن خطیب بن بلتعه کبی بعضی ذوات مکه کافرلرینه اظهار مودت ایدیرلردی

الله تعالا بولنی نهی بیوردی .

٣ — رئیس منافقین عبدالله بن ابی و رفقاسی یهودیلرله دوست بولنیورلر اونره حوادث دیر بیورلر ، رسول الله ملیهنه ظفر ارزانی ایدیورلردی ، مؤمنلر بونده نهی ایدلدیلر .

٤ — عبادة بن صامت مخلص ترینلردن یهودیلردن حلیفلری وار دی ، احزاب کوفر « یا نبی الله » دیه یوزلرینه یهودی وار دی ، بنلرله برابر حربه جیقمقلری رأینده بولونیورلردی بو آیت بونلر حقنده نازل اولدی . الخ ...

[وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِي شَيْءٍ] بونلردن هرکیم بو اشاره الله ده ، الله ولایت و نصرتندن قطعی نصیبی یوقدر . [إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰيَةً] اینجه اونلرطرفندن کلمه سی ملحوظ و توقی ایلمسی لازم گلدیغنی بر حدده قورقونج وجه ایله یاپمقلغی و یا قورقونج وجه ایجون یاپمقلغی دوستلره مستثنا . یوقسه مؤمنلر قطعیاً یابانجی حسابنده اولمامق ، عدل و احساندن ممنوع دگلدرلر . حضرت عنایت ، عهده ثبات ، جبیت ، مودت ، مرحمت ، مقتضای ایمانه اولدیغندن هر نوع احکام جمیله مؤمنلرک شعاریدر . فقط مؤمنلرک شیمه اول دیه و ایمانده صمیمی اولمه لازم گلیر . الله دن عنایه تسلیم نفس ایتمه جملک اولدیغندن مؤمنلرک گندیلرینی هر طرفدن موالاته قابلیتسی جبلتنه منافی اولور . بر کافر بر مؤمنه دنیالری نسبتیله مؤمن ، ایمانده ، عقیده دینیه جزئی بر حدده کیتمه جملک قطعیاً بر شی قبول ایتدیره مملکتیر . بر مؤمنده بونی بیلمه یا ایمانه ، لکه سنه بیتمه غفلت ایده بیلیر اسمه قطعه ایله آلدانه بیلیر . مخاطبه نظراً دقتی ، معلومات دینیه سی اکمل اولمالیدر . عسی ایتمکسزین فنا اخلاقه سوروکله نه بیلیر . بونلرایله مؤمنلرک تدریجاً کافرلره تمثلنه و نصرت الهیه نک انقطاعنه بادی اولور .

« فلیس من الله فی شیء » بونلرک اینجه صورت عمومیه ده مؤمنلرک کافرلره لااباالی موالاتدن احتراز ایتملیدرلر . مگر که بونده بو تهلکه لردن قورونمه بیله جملک بر وضعیتده بولنسونده قورونه بیلسینه ویا محو بیون بر ضرورت و تهلکه و اکراه قارشوسنده بولنسونده . اوزمان قلبنده ایمانه صاحب اولدیغنه « تقیه » ایده بیلیر .

روایت اولونور که مسیلمة الکذاب اصحاب رسول الله دن ایکی کیشی طوتمشدی ، برینه « محمدك رسول الله اولدیغنه شهادت ایدرسین ؟ » دیه صوردی ، اوده « اُوت اُوت » دیدی ، بعده « بنم ده رسول الله اولدیغمه شهادت ایدرسین ؟ » دیه صوردی ، اوطاره اُوت دیدی مسیلمه کذابی رسول بنی حنیفه ، محمد رسول قریشه اولدیغنی ادعا ایتمشدی ، بونی براقدی ، اوبرینی چاغیردی « محمدك رسول الله اولدیغنه شهادت ایدرسین ؟ » دیه صوردی ، اوده « اُوت » دیدی « بنم رسول الله اولدیغمه شهادت ایدرسین ؟ » دیه صوردی ، اوده « بله دیرم بله دیرم » دیدی ، مسیلمه ده بونی قتل ایتدی ، بوخبر رسول الله واصل اولنجه : « شو مقتول صدوق و یقینی اوزره کیدی ، مبارك اولسون ، اوبرینه کلنجه ، اوده الله رخصتی قبول ایتدی ، بنا علیه بوطاده باأس یوقدر » بیوردی . بو معنی « الا من اکره و قلبه مطمئن بالایمان » آیتنده دخا صریحدر . خفیه وزمان تقیه : جانی ویا عرضی ویا مالنی دشمنه شرندن محافظه ایتمك دیمکدر . دشمنلره ده ایکی درلودر . بریسی اختلاف دینه بناء عداوت کافرلرك مؤمنه عداوتی کبی ، دیکری ده مال ومتاع ، ملك وامارت کبی اغراضه مبنیه دنیاشی عداوتدر . بنا علیه تقیه دخی بو صورتله ایکی قسمدر . بونلرك تفصیل احوالی فقهه عائددر . تفسیر آلوسیده دخا زیاده تلخیص ایدلشدر . آیتة قورد نمانك بویله مختلف جهتلری واردر . وهر حالده اصل اتقاء الله اتقاسیدر . الله مؤمنلره « الا ان تتقوا منهم تقیة » رخصتی ویرمکله برابر [وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ] بیوردیغی کبی مابعدنده کی آیتلرده بونی ایضاح ایدر .

یهودیلر « نحن ابناء الله واحبائه » یعنی الله اوغلانلری واحباسی یز » دیمشلردی . مشرکلرده الله بحقنده طولایی یزه الله ایچه یاقلاشدیرسیلر ده یه یوزه طاشیورز » دیمشلردی ، بونلرك مرخصلرینه « یز الله بحقنده طولایی سیحی معبود طانیورز » دیمشلر ، بونلره خاطاب بویلیورکه

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ● قُلْ اَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ
لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ●

آل شریفی

دی کہ : اگر سز اللہ سویورسہ کز طمامہ بلکہ اویلرکہ اللہ دہ سزلرہ سودیکیہ وصول یکزدہ
مغفرتلی اولورسہ ، اللہ مغفور دہ ، رحیمدہ ● دی کہ اللہ وہ پیغمبرہ اطاعت ایدک ، اگر مکذب کیدرلرسہ
شبہ یوقدہ کہ اللہ کافرلری سومز ●

محبت ، نفسک کمال ادراک ایتدیکی بر شیئہ اویلہ بر میلدرکہ اوکا تقرب ایچون لازم کلن اسباب
ووسائطی سوہ ایدر . بناء علیہ محبتک غایہ سی محبوبک رضاسنہ نائل وغضبندن توقی ایتمک اولدیغندن
محبت ارادہ طاعتی واجتناب معصیتی مقتضیدر . هرهانکی بر نفس کمال حقی ایچون اللہ اولدیغنی ، بوندہ
وجود دہ کرن کندندہ وکرن ماعدا سندہ کورمدیکی ، کورہ جکی ، تصور ایدہ بیلہ جکی هرهانکی خیر وکمالک
اللہدہ واللہ ایلہ واللہ اولدیغنی ادراک ایتدیکی زمان اونک بوندہ محبتی اللہ ایچون واللہ یولندہ ، رضاسنہ
اوغرنہ اولور . اللہ دینی دہ توحید واسلام اولدیغندہ محبتی ایچون بو دائرہ دہ جریان ایدر . ارادہ محتسنہ
ایچون بو دینہ حاکم اولور . اوحالدہ اللہی سوزی « اسلمت وجهی لله ومن اتبعن » دیمہ دیوار الہی یی
تبلیغ ایدیہ رسول اللہہ مخالفت ایتمک وبوندن کی کمال اخلاص ایلہ « اسلمت وجهی لله » دیمک دین
وشریعتندہ اوکا واونک تعلیمات وتبلیغاتہ تابع اولمہ واونی نمونہ امتثال عد ایلمک لازم کلیر .
بوندن خصلی بہ اللہی سوزم اما امری دیکلدم ، اونک سوردیکنی سودم واونی سوندم واونک یولنی
کوستردیکی اوزرہ کوندز دکلری سودم ، اونک بکندیکی شیلری بکندم دیمکدرکہ بوندہ بہ کندیمدہ باشقہ
برشی سومم ، طریقہ توحیدہ یوردم دیمکدر . رسول اللہہ اتباع ایتمک « اسلمت وجهی لله » دیمکدر

ویوردستور ایله حرکت ایتمکدر ، بوده اللهی سوه‌مك واللهك غفرانه و رحمتنه محتاج اولمقدر .

روایت اولنیورکه « قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله » آیتی نازل اولدیغی زمان منافقه عبدالله بن ابی « باقیکز محمد کندیه لمعانت و عبادتی الله طاعت کبی طوتیور و بزه نصارانك عیسایه محبتدن شکایتده کندینی سوه‌مزدای ایدییور » دیمسه ایدی که بونك اوزرینه ایکنجی آیت « قل اطیعوا الله والرسول » نازل اولدی . واقعه بر شبهه‌نك وارداولیه جغنی کوستردی ، یعنی رسول الله متابعتده نصارانك عیسی حقنده دیدکلری کبی الوهیته تشبث ایتمك ، محبت الهیه‌یی تقسیم واوج شریکه توزیع ایلمك دکل ، یالکز « اسلمت وجهی لله » دیه بوینه‌رك یالکز الله‌ه طوغریدن یوزینی الله عرضه تسلیمیت ایله اطاعت ایتمکده و بنا علیه محمده دخی صرف الله‌ه رسولی ، بر المجیسی ، بر مأموری ، هدایت وامرینه الهیه‌نك بر مبلغی اولدیغی حیثیتیله و محض الله ایچون اتباع و اطاعت ایلمکدر . بونه اتباع ایدرکه اونك قاریشوسنده استقلالله مداخله ایده جك دکیل بر نبی و یا ایکنجی دخی حسابه قاتمه‌یه باشلیه ، مستقلا و منفرداً اونا اتباع ایدرك اونك نائبه ، اونك بر بنده سی ، بر مأموری طاتمه‌یه باشلیه‌جقدر . بر رسولی طاتمه‌یه اونك کندیسنی دکل کوندردیکی رسولنی ، افندیسنی طاتیمقدر . رسولی طاتیماسمه‌ده افندیی طاتیماسقدر . مثلا بر دولتك المجیسی ، مأموری ، رایتمك ، اوردوسی و قانونلری رایتمك اولدیغی کبی الله‌ك رسولی رایتمك ده الله کفر و کفاندر . بنا علیه الله‌ك رسولنه اطاعت ایتمکده جکینلر ، الله اطاعتنه قاپیلمش طاقیلرده الله ده طاقیلمش اولور . کذلك صحیح بر قسمه رضی اولمازلر . اکر فریسیلر الله‌ك موسی‌یه ، عیسایه الله‌ك بر رسولی اولمه‌لرینه طاپیلر و اوطه‌یه الی اولدیغه عبادت دکل ، بر رسول اولدیغه اطاعت ایلرسه ، اکر انجیله الله‌ك سویدیکی و عیسایه الله‌ك بر رسولی اولدیغه اطاعت ایدیورلرسه صفت رسالتده رسولك ذات و شخصیتی دکل ، انجیله مرسلك عزت و حیثیتی نظر اعتباره آلنمه‌لازم کلدیکندن خاتم الانبیاء اولان محمد رسول الله‌ك طاپیلدیغی و اطاعت ایدلدیکی ، اونك الله‌ك رسولی اولدیغی کبی الله‌ك رسولی رایتمك ده الله کفر و کفاندر . بنا علیه الله‌ك رسولنه اطاعت ایتمکده جکینلر ، الله اطاعتنه قاپیلمش طاقیلردر . الله ده طاقیلمش اولور . کذلك صحیح بر قسمه رضی اولمازلر . اکر فریسیلر الله‌ك موسی‌یه ، عیسایه الله‌ك بر رسولی اولمه‌لرینه

سوركلرندہ اللہی وانسانك اللہ طرفندہ تبلیغاتی طمامیاركلرندندر. بونقطہ نظردہ نصاری
بر رسولی تقدیسہ ایتدكلری كبی یہودیلرده ایكی رسولی تقدیسہ ایتمشلر، هم عیسایی هم محمدی رایدرك
حضرت سوسانك صفتندہ زیاده شخصیتنده اصرار ایلمشلردر. بنارعیہ بوجہتدہ نصارانك كفری
برایہ یہودیلرك كفری ایكی، دیرمشكلرك دها زیاده، مع الاسف بزده والوهیتی رایدرك
نامستاهیدر. والحاصل اللہه اطاعت ایله رسوله اطاعت بیننده برتلازم واردر. فقط بونده الله
كبی سوملك اللہ ایچون سوملك آراسنده كی بیوك فرقی اونوتمامه لازم كلیر. الله كی سوملك «یحبونهم
كحب الله» اللہه براورتاده، برر دلك سوملكدر. اللہه شرك وكفردركه نصارانك عیسایه محبت والهانی
بویله در. «كحب الله» دكل «لحب الله» اللہ ایچون سوملك ایسه آنجمله براللہی سوملك وبلاشبه توحیدا وزره
سوملكدر. سوره بقره ده بونقطه ایضاح ایلمسه بولنیفندہ «فاتبعونی یحببكم الله» دیه
اتباع محمدی ایراد اومنافقلك تزویراتی كی نصارانك عیسایه اتباعی صورتنده برشبهه ایه تلقی ایلمكدہ
قطعیاً توقی ایلمكدر. «قل اسلمت وجهی لله ومن اتبعن» ایله مخاطب اولاندہ بواصل دینی تبلیغ
ایدہ حضرت محمدك تقدیمی «اسلمت وجهی لله» تابعیتندہ میقیاسہ واللہه بالنسبه نی صفت الوهیه
تشریك ایتمك ایچون بواتباع ایله تكلف وبواتباع ایله محبت الهیه یه نظراً اولور. وحتی بوع العباده
براتباع ده دكل، كمال ضیا ایله اطاعت اولنیر. وبواطاعت طوغریدن طوغرویه اللہه اطاعتدر. چونكه
شخصیت وانانیت محمدیه حیثیتیله دكل رسالت محمدیه حیثیتیله تابعاً وبالنیابه براطاعتدر. «فاتبعونی»
دیمك «اطیعوا الله واطیعوا الرسول» دیمكدر. خریستاندك عباده تولهم ایتدكلری كبی حاشا
وهدایت الهیه شخصیت محمدیه ده فانی اولمسه دكل، بالعكس شخصیت وحقیقت محمدیه وهدایت الهیه ده
فانی اولمشدر. لسانه محمدیه ایشیدیلمه «انا» نفس محمدینك انانیت شخصیه سی، وجدانه فردیسی
ونفسانیسی دكلدر. او «اسلمت وجهی لله» دیه كندینی، كندی بنلكنی تماماً الله تسلیم ایتمسه،
محو كندینك دكل الهك اولدیغنی بیلمشدر. او «فاتبعونی» دیه یكی زمانه الهك قاریشوسنده
اخذ وجود ایتمه یه جالیشانه الهیتی بشریته اینه یه كه اوغراشانه برینك دكل، بالعكس فانی بشریتی

خصيصه شرك وسفاهته قورنا ربنا الله تعالانك قرب احديته ، رضوانه اكبرنه ايريشه ربك ايچون نفسه ايتمه رسول الله وحده عبوديت وسالتى سويلمشدر . بونقطه اوقدر مهمدركه وحدانيت الهيه شهادتى ايمانده هيچ بر شبهه يوق بر افعاليه ايچون بو وحدانه بر شعور صريح ايله شهادت ده شرطدر . « اشهدان لااله الا الله » ايراكتفا ايدرلكن تقديره نصل اينانه شبهه سنه ويا الله بشقه بر مخلوقه ، بر « انا » ده قناعتى طوغرى بر وحدت وجود نقيصه اعتقاد قالر ايله جكندر بو « واشهدان محمدا عبده ورسوله » شهادتنك ضمنى ده لازمدر . زيرا . الوهيت عياده كلمه ، الله عياده فانى اولمشدر . فكر باطلنده بولنانه بركيم حقيقتده الله نفى ايتمه بولندينى حالده زعم ايدر « اشهدان لااله الا الله » ديه بيلير . وبونك اكنده نقط الله عياده ويا عياده دركى بر عقيده كيزلديه بيلير . كذلك ديكر بر يولده « اشهدان لااله الا الله » ديركه نقط محمد الله دركى باطل بر وحدت وجود عقيده سى كيزلديه بيلير . حال بوكه شرك محصه ، تعطيل محصه ، حلول ، الله نفس بركفاياه الهى عالمده ويا اجزاى عالمده حلول ايتمك اوزره فانى ويا مستغرقه قيلمه صورتنده وحدت دعواسى ده اويله باطل واويله بركفردر . توحيد مقدمه بتونه ماسوى الله ده فانيدر ، لهرشى الله ارجاع اولنور . الله كندينه باشقه لهيچ بر شيئ ارجاع اولنماز . الله لهرشيئ اورتر ، لهيچ بر شى الله اورتمز ، الله ، آيات الهى اورتمكه جاليشانه كافرلردن الله سوسون . ايشته بتون بو شبهه لردن طولايى شهادت سالتى تصريح ايدركه وحدانيت الهيه الله كندى شهادتى كبى حقيقى وسالم بر شهادت يابيلماسنه اولا حفظنه اسلامده بو ايكى شهادتك جمعى شرط اولديغى والله خصوصله مغفرتنه رحمتنه ايرمك آنجق بو صورتله اولاجغى بالخاصه اظهار ايتمك اوزره « قل اطيعوا الله والرسول فان تولوا فان الله لايحب الكافرين » بويورلمشدر .

ثم حالده بحث الوهيته سالته انتقال ايتمه اولمقله رسول الله صفت سالتى تحقيقه وتقريره دوام سلسله تكمل ايله اصطفاى الهيه نظرا اولسنه بر بوت قديمه هما نازله بولنديغى تثبيت وتأييد ايلمك اوزره اول امرده بشريت عاديه دن تحناز اولاره ماهيت سالتى وعلى العموم انبيانك جهلت قريشى

تفهيم ايتمك وبعده نوع نصرانيه كچوب حضرت مريم ايله اوغلى حضرت عيسانك حالندن واسلام
وتوحيده كيفيت دعوتى وبو ميانده حضرت زكريا ويحيانك علو قدرلرى بيان ايدرلر هم حقى تحقيق
واظهار هم ده بتون بونلر حقنده يهود ونصارانك افراط وتفريطلرينى ابطال ايتمك ، دها صوكره
بونلردن ابراهيم عليه السلام حقنده كى بحث دليله دوه بطلانى كوسترمك اوزره يهوديت
ونصرانيتدن زياده حنفى اثبات ايتمك ونهايت بتون پيغمبرلرك يالكز بر الله عبادت واطاعت ايتمك
بر اساس تعقيب ايتمه دكلرينى كوسترمه ويا ملائكه يه ويا ديگر اجنبيه عبادت دعوت احتمالى كبى بر شائبه دخى
مرتفع اولمق اوزره قدرتى وبنا عليه رسالت محمديه نك از هر جهت ثبوتى واسلاميت شبهه بر ديه آرائه حنفى
بيان وتبليغ ايدكدن صوكره احكامك اجراسنه كچيلمك ايچون اولا بويله يازيلمشدر :

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ
● ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِن بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ●

آل شريفى

كرچه الله ، آدمى ونوحى وآل ابراهيمى وآل عمرانى سوزرى : عالمه اوزره اصطفاء
بيورمشدر ● بر ذريت اولمق اوزره بر برندن (طهر توحيد) دينمشدر ، والله ايشيدن بليندر ●

بو زاده عصرمزه قدر اك زياده اشغال ايدن شيلرك بعضى برقاچ عليهى ايله رسالت مسئله سنه
مخصوص كوستريلمشدر . شمدى ، رسالت نه در ؟ پيغمبرلر ديكر انسانلردن نه فرقى وارمدر ؟
نه ايچون الله طرفندن بالذات تبليغ اولنمشدر ؟ كلامنى ، اوامرينى كلانمشدر آيريجه پيغمبرلر
كوندرمسينى دها ايى دكلمكدن ؟ بونى كلامنه ايچون عالمده وعلى الخصوص عالم زده حياتده وعلى الخصوص

عالم ذوی العقولده صفت بریتنك مقتضاسی اولمه یه فانونه تبعیتی ، یا اصطفا واستعمال قانونی وارد ر. که شواهد بریتنك ، علم وقدرتنك ، نامتناهی رحمت وعنایتنك یه دلالت ایده جك تشکیل ایدر . ایشته مسئله رسالت ، یوسنت الهیه بوطریقه حصه بولمه فانونه علمی ایله سلامتله وتصور ایدیله جك اولورسه انبیانك نصل اولوب ده بیه البشر فوقه العاده یه امتیازه مظهر اولدقلری دلائل سائره یه زیاده بر بقیه علمی وال معقول بر صورتده استدلال ایله اکمال ایدیلیر . چونکه مظهر رسالت اولمیانلرك بولمی بالمشاهده ویا دیکر بر تجربه ایله علماً اکمالا مغه جایشمه لری عبثدر . بولمی اکمالا ایچون ده آیتی «اصطفا» ، «ذریة بعضها من بعض» قیدلرینی الی تصور ایتمك لازم کلیر .

اصطفا ، لغتده بر شیئك صفویسی یعنی اك صافی خلاصه سنی آلمقدر . تصفیه بر شیئك فاریشیغنی ، بولانیقلرینی ازاله ایدوب خلاصه سنی میدانه چیقارمه ، صافی یی مخلوطدن آیرمه اولدیغی کبی اصطفاده اك صافینی سچوب آلمقدر . بر معنی تصفیه ایدوب جوهرینی آلمه یه اصطفا ، او جوهر میانده هرهانکی بر شیئ اك الویشلی اولانی انتخاب ایتمك ده یه اصطفادر . ایشته اصطفای لغوی بویله اختلاطی تمازیه ، واحد مخلوطی متعدده تفریه وتحویل ایدرك کمالی استهداف ایده یه فعل وتأثیر اراده یه کر [illegible] خلقتده بر فعل وتأثیرك توالیسنه اصطلاح علمیده «قانونه اصطفا» دینیلیر . اصطفای لغوی اکثر یه بعد الملحه سلامتله اولنور . بو اراده موضوع بحث اولان اصطفا ایسه جریانه خلقتده حاکم اولان الله تعالانك اصطفاسیدر که اصل قانونه اصطفاده بولنور . بناءً علیه بونده تصفیه ایله موجود صافی یی غیر صافیدن تفریه وانتخاب مناسبتیله فضله اولرق صافی یه وجود ویرمك معناسی ده بالضروره داخلدر . بونك ایچون تصفیه یه اصطفا ایکی معنی ایله تفسیر ایتمشلردر . بریسی : اصطفا : ای جعلهم صفوة خلقه = مخلوقاتك اك خلاصه سی قیلدی ، دیکری : ای صفاهم من الصفات الذمیمة وزینهم بالخصال الحمیدة » دیه . صفات وکیفیات ذمیمه دن تصفیه وخصال وملکات حمیده ایله تزیینه ایلدی » شبهه یوقدر که اصطفا بو ایکنجی معناده دها فائقدر . وامام فخر الدین رازی بونك اوزرینه یوردیرك

ابنیاء اوزرنده جریانه ایده اصطفاء الهی فانونه اصطفا نظریه سنه موافقه برصورتده ایضاح ایلمشدر. فقط بو ایضاح تمام دلیله ایجون بر نجی تفسیر ماده نظر دقته دوردیغمز لازمدر. زیرا فانونه اصطفا ندن تو الیسنده لفظ "تصفیه" یکنجی معنایی تضمن ایدرکه، یعنی صفت وخصلیات زمیمه ونا قصه طرح ایدیلوب خصال وصور حمیده وکاملهایله تزیین یا بیلمکه اوتزیینه تطابقاً برملکه جدیده رضی مشتمل بولنه جغندن بر نجی معنا دنه عاری دکلدر. بونك ایجون "انجب رئیسکم" الله تعالانك بعضی عباریغی اصطفاسی بعضاً باشقه سنه موجود اولاندن فایریشقلقدر شائبه دنه صافی اولدیغنه ایما ایله، بعضاً ده بونه عاری اولیه رق اختیار وتکمیل اولور..." الخ... دیمك کم بعضی نفسیه بونك برینی، دیکری ده برینی وخاصه یاده شایان اخطار بولنمشدر. حاصلی اصطفاء الهی بهر حال صافی یی لهم ملکه لهم اختیاریله علاقه دار در. شو قدرکه بو ملکه یا ابتدائی وبالفعل وعلمدار در کم بو سایه ده برصافیه وخاصه صافیسی، وخاصه صافیسی الخ... وجوده کلرك ناشنالغی ریتاطل ممکنه اولیلمکده در. اشته بو ملکه صافی اولدیغنه رضی عندیده کی اشتمالدن بر تصفیه معناسنی تضمن ایتمك اعتباریله اصطفا ایده اصطفای مشهور خلیفة الوجوده اوزرنده کی اصطفادر. ویا اصطفادن خلقته دیمکی دکلدر. بو صورتله اصطفا، خلقت عالم اوزرنده الله تعالانك برفانونه ربطیدر که بر سنت جاریه سیدرکه خلقته کی بوتون تنوعات، مراتب اشیاده کی بالجمله درجات تحول وتطور، وتطاول آنجق بو فانونی حصول کلیه فعل وتأثیر الهی سایه سنده در. یعنی اصطفا اشیانك صفتی اولدیغنه دکل، الله تعالانك بر فعل واراده سی اولدیغنه فانونه. اطراد فانونه معارضه اولمه وعلیت اراده یه ان بیوك مثال وبرهانه دیه رك بقای عمت وتحول معلول فانونه عظیمه متفرع بولنمه بو فانونه ایجاب طبیعت نظریه سنی عد التوالی ورطه دأ ابطال ایتمك ایجون لهم لفظ سنده اطراد فانونی تعدیل ایده، لهم دیه علم وبقای عمته برهانه اولمه ایجون اولی بستوده نسخ وابطال ایجوب معتنده کوتوردی. بو صورتله اصطفا نظامك شرطیه وبرابر مطالعه ایدلك لازم کلیر. بتوده اشیانی برجامعه وجوده کتنده طبقاتة تنویع ایدرك

بسیطدن مرکبه ویاناقصدن کامله طوغرو چیقاندہ ویا بالعکس بر تصنیفه تابع طوتاندہ وبو سایه ده علوم وفنون بشریه یه دخی موضوع تشکیل ایدن تناسب وتناسخ یه تصنیف تأسیسایله بوقانونه اصطفا، نظام حادثات عالمك صیغه سنده تجلی اولمقده برابر اك زیاده حادثات حیاتیه ده وعلی الخصوص تصنیف حیوانیه ده ولاسیما تناسل بشری، خلقت ونظام انسانیه ده بك بارز در. بو مطالعه ده بدایه دن ابتدا اسباط وصافی ویا مخلوط ومرکب اولدیغی حلقی ویا موجودیتی جامعیتله اوغراشمغه لزوم گورمدیگمز حادثاتك فی الحال معلوم اولان خصوصیات نظامیه سنی تفصیل بولدیغمزی ویو مقدمه اولدیغنی ردوشونه رهنما ایدر. شمدی شو قاریشیق ده عالم دنیایه خلیطه حادثاتی شویله بر دوشونهلم. اولا بر فضایه بر چوق اجرام خلیطه سی گوردیگمز منظره عمومیه قاریشیق بولونیور. ویو منظره ده اجرای فضاده دوریه لرینه تمایز ایتمیه ویونلرك بیچنده اوغرادقلری آریلمیه گوردیگیور. بونلرك تصادمدن محافظه لرینه اصطفا نمونه سی عرضه ایدر. صوگره اوغرادقلری تشکیل ایدن اجسام بیچنده صوالدیغمز دنیایه معادنه، نباتاته، حیواناتك یکدیگرندن بارز وتشاخص فرقلرله تمایز ایتدکلرینی گورورز. اویله که اصلده معادنه، معادندن نباتات، نباتاتدن حیوانات سترایه بر نظام ایله تشعب وتنوع ایده ایده کلمه کی بر سلسلهٔ تمایز ونظام گوستریورلر. معادنه، صورت جنسیه سنی برلشدیرن وطبیعت معدنیه دنیایه بر حالت مخصوصه مختلف تصنیف لردنه گیرن وهر بریسنده باشقه باشقه خصوصیات جدیده ایله برلشدیرن بیچوق بر خصوصیت جوهریه اصطفا ایدیوب انواع معادنه ظهور ایدیور. وهر بریسنده مختلط مرتبه صنوف ده گوریلیور. ثانیاً باشقه بر خصوصیت ایله نباتات گلیور، بونلرده خصوصیت مادیه یه باشقه جهه صفا، بالجمله باشقه بر صورت اصطفا دیه خصوصیت نمو وتناسل گبی خصوصیات گبی طوپلاندیغندن سیکلنه رك جیقاندہ بر چوق جدید عرضه ایدیور. بوده سلسلهٔ توالیسنده تصنیف نباتاتی سیه اژگیتیه بر چوق مراتب اصطفا ونظامه آریلیورکه معادنه نسبتله بونلرده گی صفا وکمال نه قدر بارزدر. ثالثاً، باشقه بر خصوصیت ایله حیواناتك گلیور. حیوانات ابتدایه ایله نباتات ابتدایه آراسنده گی تمایز بزم ایچون هنوز معلوم اولسه ده گرك اولماسیه بونلرك مراتب تطابقیه سنده گی فرقه وفصل اوقدر بارز در که هیچ بر هیچکله بر گبه گی قاریشدیرمیاز.

هیچلی اولریغی یرده توپاریه، کلکی ده فوق الامایه یجور اولور. دیلیرکه حیات نباتی کلیکده واردر
فقط حیات حیوانی هیچکده یوقدر. هیچ کلیک حالهٔ کلمک ایچون طوپراقدن برطاقسیلکمسه
رطاسطاس براصطفایه منظهر اولمشدر. بوصورتله مخصوصیت نباتیه مخصوصیت حیوانیه منظم اولدیغی
سلسلهٔ توالیده برده طبیعت حیوانیه ظهور ایتمسه، بوده تصنیف حیوانی یی سیدانه کتیرمه طبیعتانه
ایریلمشدر. ایشته ارضدن احدوثنده اولنی اجرام سائره دن تمایز ایتدیرمه خلقه وتکوینه صوکره
اوزرنده کورولن کلمه بوسلسلهٔ توالی ایچنده اطوارات تحول وتنوعه دوغری کوتورمه جریانه اصطفا
بولمقدر. ظاهر وسنجلیدرکه بوزده طبیعت نامی ویریلن بیلجمله مخصوصیت مظهره نك اساساً بر
خلقه جدیده، مثلاً عماره جمادیه انضمامیله تحدث ایدن کلدیکنی وکیفما طبیعتك جریانه اطواری تنوع
واختلافندن عماری اولماریغنی وبناء علیه تمام سفاسیلی بطبیعت وعواسك باطل اولدیغنی واشیادن
کیفما بزده وحدت وجودذاتی بولنماریغنی وبو تنوع ایچنده کی اطوارده اوتوناسه نظام وحدتك
صانع وناظمی اولدیغنه علت وجودك ذوات اشیاده حل ویافانی ومضمحل اولیوب بالذات باقی بولندیغنی
والحاصل اشیاء جامدهٔ دن کیفما بزینك عالمی کندنده داخل اولمایوب خارج بولندیغنی وشو حالده بوزك
جمع ایدیکی زمانده علت کلك رغمی هیئات مجموعهٔ عالمده داخل وفانی اولمایوب بوتون عالمك متحول
وعلت کلده فانی بولندیغنی ووحدت ذاتیه نك انجمه بوعلت باقیه یه عائد اولدیغنی وبناء علیه بوتون عالمك
بطبیعت اولماریغنی کوستره جك قیمه بر دلیل وشاهد واردر. ارباب معقول واصحاب فکر بوراسنی
یك ایی دوشونمك لازم کلیر. بو اصطفایی یاپان، اشیایی بویله براصلدن آیروب آیروب ایی دیلی
تکثیر وتنویع ایدرکن تکمل ایتدیرمه عامل مؤثر خالق عالم اولدیغنده شبهه ایدیله جك کیفیه تصادف
ایدلمشدر. شوقدرکه برطاقم کیمسلر بو مختلف طبیعتلرك لعب تبدیلاتندن طوغمه دیه کلدکلرینه
وهرطاقمك ناقصه بالذات وبالتبع هیئتلرینه وهربرینك خزه کی قوت اصطفائیه مقدسه
کندیلکندنه تحدث ایتدیکنه، تنوعات اصطفا اولدیغنه شبهه ایتمکله برابر اصطفانك سبب
علتی اولدیغنه وبوصورتله اطوار، تمام صنعه اولانه اختلاف وتنوعی بالکلیه اعدات ایتدیکنه

دیو تناقضه بیزه عادی بر بسیط واحده اولریفنه ذاهب اولمرکیچی بر تناقضه صاپیلمشدر. بونقطه‌ده الیوم شوبه طبیعیه اصحابنك ایکی تناقضه قضیه ده امداد ایتدکلرینی کورویورز.

۱ — دیورلرکه قانونه اصطفا ونظامه موجبنجه بوبه سوالیده بر اصلده تشعب ایتمشدر. بنارعلیه بوبه حیوانات بر حیوانه ابتدائیه‌دن تولد ویا تحول ایدرك کلمشدر. وبونظام واصطفا بناتاتده بیله‌رك کیدرك تا بر ماده اصلیه یه قدر کیدیسیه کیرمیه رجاع اولونور. بنارعلیه انسانه دکین حیوانات ابتدائیه‌دن تناسل ایتمشدر.

۲ — هر حیوانه، هر نباتك بهم مماثل کندی نوعنك بر تخمندن تولد ویا توالد ایدیر. بو شیء بونی بالتجربه اثبات ایتمشدر. بنارعلیه تخمن تولد اولنه جغنی کبی شمدی نحو در تخمندن بعضلری حیوانات، بالعکسه تخمندن کوبك اولمازلر، مثلا بوبه تخمندن آیی طوغمازلر، حتی ذات الرئه سیقه دیکندن تیفوئید دیکی طوغمازلر.

کوریلیورکه بو آیکی دعوی بکدیکرینه تماماً معارضدر. بری علمی ایسه دیکری غیر علمیدر. بوکونه قدرس بیلیرکه ارضمز صوکره دن تشکل ایتمشدر. واونده کی حیوانات ده دها صوکره ظهور ایتمشدر. اوحالده بوکونکی حیوانلرك باشقه نوعدن اولمه‌سنه تخمد نصل تکونه ایتدیلر؟ طبیعت نظریه‌سنك سوالنه اولمه‌سنه نظریه‌سنده بوسوالك جوابی یوقدر. مکر که ارضمزك تحولاتی وصوکره ده حدوثی انکار ایدیلسیه. حال بوکه اونکی نظریه اصطفا ونظامه استناد ایدرك بو سوالك جوابی ویره بیلیر ویکی درجه حرارتده قایناسقده اولمه ماده لرده اصطفا ونظام قانونیله نمازلری، بایعاتی، اجسام صلبیه‌لری، معادنی، نباتاتی، حیوانلری هیچ بر سبه استنادی بوله بیلیر. فقط بونی بوله‌رك مادرناتك ماده اصلیه‌ده کی حدود اصلیه وذاتیه‌لری کچه بیلمه‌یکی واصلده دها استنطاس حصائص افاده ایتمه‌یکی وبنارعلیه مؤثر حقیقی طبیعت ماده یه حاکم واونك فوقنده بر قدرت فاطره اولدیغنی قبول ایلمکدر. وبونی سویلمك ایچون طبیعت دیو اسمنه صدق نظر ایتمه‌سه اولدیغنی اعلان ایتمك لازم کلیر. یوقسه بوده کندیسیله متناقضه اولمسه اولور. اصطفا ونظام مفهومی اینك طبیعت فکری دیو اسمیله فصل قابل تألیف اولدیغی صورده زماندن، تنوع افاده ایدیه اصطفا، اطراد افاده ایدیه طبیعتك بر قانونیدر دیه‌رك بر تناقضه دوشمه‌یکی

سویلمسه اولماز . بونلر عالمك اساسی اولدیغه حمدك کذبنه مطابقتی وعلیتك تناسبی قانونه مغایرتنه
کفایتسه اولورلر . اوزمانده نه علم قالیر نه معلوم . نه طبیعت قالیر نه وجود . بونقطه یه کلنجه
بونه حقیقتی اعتراف ایدن اصطفانك طبیعتده دخل قادر یلطانه اولدیغه قائل اولمق تعالیانك اراده سنده
کلدیکنی وبنا علیه فطرتك طبیعته مقدم بولندیغنی اعتراف ایلمك ضروریدر . بونلر ایچون ذکر اصطفا
نظر یسنده تربیه اراده یه مسئله سنك اهمیتی پك بیوکدر . شو حالده علوم طبیعیه خلاف طبیعت اولمق
انکار ایتدیره جك درجه ده دخل ، تداخلی سمکه اولدیغی جهارت اعاده ایدر .

ایشته مالیت سیالی تفهیم ایچون سوقه ایلدیکمز بولنماده وخلقت عیسایه دخی برمقدم تشکیل
ایده جك اولدیغه بوأیده اصطفانك ضروری براطراد مطلقه دخل فوق الطبیعه برقوت ، برجلوه متزاید
افاده ایدیه رفعل الهی اولدیغنه وبادهٔ اصلیه نك ضروریاتی وقوی دعوانسده ده صرف نظر ایتمك اقتضا
ایده جکنه وبنا علیه طبیعت دعوا سیله هرشیئی براطراد ثابت اوزره سقایه ایدن خلقت وعیسایه بیاً
کورولکده اولدیغه فوق العاده ترقی وتکاملی ، تنوع وتمایزی انکار وبا توقیفه قالقیشمامسه وبو
جلده اولمق اوزره طبیعت بشریه نامنه انسانلرك هب فطرت وقوا وملکات اعتبا ریله برسویه ده
ایتملك وبو صورتله کوکسده یوقه دیه نبوت ورسالتی ومعجزات انبیایی امکانسز ، غیرمعقول کبی
فرضه ایتمملك وسئله عیسایی ده بواساس دائره سنده اکلاسمه لازم کلدیکنه واصطفانك اراده یه
وتربیه علیه ده کی قیمتنه الیوکسك مثال طبیعتده ابلاراده تصرف فعالیت فطریه جائز اولان
نوع انسانی اولدیغنه وبونومك وحی وعصمتله اصطفایه نائل وبولندیغنه نظراً حتی جلب ایچون
اصطفای بشریه باشلیوب نوع بشرك بوتون عالمك ایچنده الی مکمل برشخص اصطفا بولندیغی کوستریلمسه
وبوکونه بربرینك ذریتی اولدرمه توالی ایدوب کیده بو نوعك فطرتی ، مادهٔ خلقتی حکم طبیعتله
تخم نوعیتده باشلایوب رأساً غیرمعتاد براصطفای الهی ایله ظهوره ایتدیکنی وصوکره بواصطفانك
« ذریته بعضها من بعض » تضاعف وتناسل ایدیکنی وایشته نظم سیاکت اولدیغه ذوانك بویله اصطفا
ایله دیکر ذوی العقول ده محتاج براصطفای مخصوص الهی ایله کلدیکنی وبو میانده الی مکمل مراتب اصطفا

ایله آدم ، نوح ، آل ابراهیم وآل عمران سلسله سنی تعقیب ایدیکنی وعیسی آل عمرانده ، اونکله برابر خاتم رسل ده آل ابراهیمه بولندیغنی وشو حالده کرك رسالتی انطاکیه وارسنده کیزلی ویا آشکار یوزیرنه سوزلری ویا بسلمه فکرلری الله تعالانك ایشیتیر وبیلیر اولدیغنی آکلاشیلیر .

اریکه وحدت ایله کثرت ، طبیعت ایله اراده بینده بر نقطه ارتباط تشکیل ایدن قانونه اصطفا دیمك افاده ایدیکی سرتبه ونظامی بحثه دوشونوب تصور ایدن اهل بر تبیه علمی ایله شو حقیقتلری اعتراف ایدرلر .

١ — هر قانونه قوه القانونه بر حادثه وقوعی ایه باشلار .

٢ — هر حادثه بر قانونه اولمه ضروری دکل ممکندر .

٣ — بر حادثه نك قانونه اولمسی ایچون بالاطراد توالیسی شرطدر . فقط هر توالیسك مفاید اطراد ایله اختلافه افترانی ده ضروریدر . بنا علیه عالمك زمانده استمراری عیناً بقای ذاتی وکل برتجدد امثالدر . بقای ذاتی بو تجدد دائمك علت حقیقیه سی اولان خالقك صفتیدر .

٤ — طبیعت بر ضرورت ذاتیه وکل ضرورة بشرط المحمول افاده ایدر . بنا علیه بو کلمه مأخوذ اولدیغه بر طبیعت ، دوننك ویا یارینك وقوعاتنه بالضروره حاکم دکلدر .

٥ — افراد نوعیده عینیت ممکنه اولماریغی کبی مساوات مطلقه ده ممکنه دکلدر . اونلرده تحت النوع ویا فوقه النوع ممیزات وشخصیات ناقصه ویا کامله ده واردر . بنا علیه وحدت نوعیه ویا جنسیه یه ترقی وانحطاط مانع دکلدر .

٦ — خلیطه عالمده تمایز ایدن انواع مخلوقات میانده نوع بشر تعیین ایله یکمل بر اصطفا ایله وجود بولمشدر . اصطفانك اراده اولمه خصوصیه سی بالخاصه بو نوعه نظاردر . تکامل بشری کمال الهیه الی قریب اولاده وساده وطبیعت اونلره الی زیاده تصرفه مستعد بولنماسه بر کماله متوجهدر .

٧ — رسالت ، بشریتك خاصه نوعیه سی وکل نوعیت انسانیه ده اکمل بر اصطفای الهیدر . بونك

درجات تواليه اوزرنده ترقی بر سلسله اصطفا تعقيب ايتمشدر . لهذا هانگی بر نوعه مفرد انواع تحت النوع
ويا فوقه النوع مميزات وخصوصيات ايله متفاوت و مختلف اولمه بلديگی کبی بو تفاوت واختلاف ، افراد
وصنوف بشريه ده کی تفاوت واختلاف اوتدر که اجناس سائره ده بو قدر تفاوت بر فصل نوعی
حدايله لکه لايقدر . انسانلرك يکديگرينه مغايرتی شخصيه سی دگيرينه مقياس اتخاذ ايدلمز . زيدك
نفسی ، وجدانی ، حس وتمايلی ، علم واراده سی ، قابليت وعدم قابليتی ، قوای منطقی ايله عمرو نك نفسی
اولميوب . افراد بشريه نك مختلف صيوانات حتی ملکلرك ، جنلرك ، شيطانلرك تمثيل ايدمه لرواردر .
حتی عقول بشريه نك قدر متفاوتدر . بريده لطف وتخصيص کريمه ، برونلرده اوجنده کی کورمه يه بر عقل ،
اوتوزده سکاندرك ، زنلرك کسمه تخصيصلرنده يعقوب بر روح کلی اولمسه ديگر بر عقل وروح واردر .
وبعض ايجوده طريقه بر رسالنه ماصدقه اولاده عقل بويله بر عقلدر که مبدأ حقيقتی بولمسه ، شرکده
منتهی اولاده هيچ تعالی لانك طريقه وحدانيتی طوتمشدر . بنابرين اصطفای انسانيه نك يك کوزل نمونه لرينه
برنجی عرصه ايجاد بويله محتاج عقللره افرادينك بندرلسنه تصادف ايلمسی بو نمونه لرينه بشيرلرينی
نده جنس ايجينده بر نوع کبی نوع عاديه درجات ايله تمايز بر صنف اکمل ويا فرد اکمل اولدقلرينی انظاره بيله
برسبب تشکيل ايتمه جلکی کبی عقول عاديه نك حيوانه اولرجه فی الك يوکسك بر اصطفای الهيه نظهر اولمش
رسل الهيه نك ده نوعيت بشريه لرينی نده ماهوحه النوع اولاده امتيازلرينی انظاره عالماً وفناً بصيح
برسبب بولمقدر . اصطفا قانونی بيلمك وحقيقه تصويرايده بيلمك برنجی نقطه نده تجربه ايده رك
بيله شبهه سز استدلال ايله عالماً وفناً اثبات وتعقل ايده بيلرلر . انسانيوحه ايکمه وانسانه تخمی يوحه
رحم ايکمه اولی ميدانه کتيرمه اصطفا اوطه سنجم اولاده ضاعف اصطفا لرينده « ذرية بعضها من بعض »
نلرياياماز . ايشته ماهيت رسالت براصطفای الهك اثريدر . وبونك الی بوك مثالاره سالکت محمديه .

بونی حاليمی کبی حکماء اسلاميه شويله ايضاح ايتمشلردر : « انبياء کرام عليهم الصلوة والسلام
کرك قوای جسمانيه وکرك قوای روحانيده فضيلتده بکزه مزلر . حواس ظاهره وباطنه کبی قوای ادراکيه لری
کوزلرسه ، ايشيتمه لرسه ، قوقلامه لرسه ، دوقمه لرسه ، لمس قوتلری ، حفظ ، ذاکره کبی قوای باطنه لری ، قوه محرکه لری

قوهٔ روحانیهٔ مقدسه‌لری یالکز درجهٔ استعدادیه وحد کیفیت استعدادیه بیله دکیلدر. بلکه فرقلی بر نهایهٔ کمالی
ونهایت مسعادتی حائزدر. مثلا اوزاقدن کورمک قابلکدر، آرقه‌دن وداوجابه ده کوره بیلیرلر».
باشقه‌لرینده ایشیده‌مدیکی سسلری، ویا ماضی یعنی ایچه‌لری ایشیتیر، رویا یه، آکلایه بیلیرلر.
سفارش بیوریلمیش تفصیل اولدیغی اوزره رسول اکرم افندیمزک قوای جسمانیه وروحانیه‌لری حقنده کی
خلاصه بر فخر الدیه‌لرینی حضرتلری دیرکه: بو بابده سوزك تمامی شودر: نفس قدسی نبوی
نفوس سائره یه هیچ بر بابده مخالفدر. یعنی اونك حقیقتی جنسی ایچنده بر نوع آکلدر. زیاده، فطرتاً
حریصده، تعالیده، جسمانیت وشهواتدن زیاده کمال مخصوصی حائز اولمیه نفوس قدسیهٔ نبویه‌نك
لوازمندندر. روح، شرف وصفاده، بده طهارت ونقاوده صوك درجه یوکسك اولمغه شبهه یوقدر که
قوای محرکه ومدرکه نهایهٔ کمالده اولورلر. زیرا بو قوتلر روحدن بده فیضیاب ایده‌نلرك اشرفیدر.
فاعل وقابل نهایهٔ کمالده اولمغه آثار مترتبه‌ده صوك درجه قوتلی، شرفلی وصافی اولمقدر. بنا علیه
اینك معناسی شو اولور: «جناب الله عالم ارحه سلطانی میاننده آدمی اصطفا ایتدی، بشری بر تناسل
کیملکیه اوزمانکی مخلوقاتدن باشقه مصطفا وتمیز بر ماهیتده خلق ایتدی - یالکز لازم کلیرکه
«انسانه انسانلر دوغار» قاعدهٔ مقتضاسنجه تناسل ازلی وضروری وکلدر. بنا علیه انسانه انسانلر دوغمادی،
بونلر باشقه بر مخلوقدن دوغدیغی فرضه ایتمکله «انسانه انسانلر دوغار» قاعده‌سنك کلیتی، ازلیتی
ضروریتی نائیه ایلمیه اولماز. هرنه اولسه لاقل بر انسانه وارمدرکه انسانلر دوغمامشدر. بو بابده
ضروری وازلی وبدا استثنا عامی وکلی اولمه بر قاعده وارسه اودهٔ شودر: «هر انسانه الله‌نك
مخلوقیدر.» بو ایمانه ایده‌جك یوقدر. «هر انسانه انسانلر دوغار» دیه ایمانه ایده‌بیلیرلر.
— صوکره جناب الله قوهٔ روحانیه‌نك کمالنی آدمك اولادینك بر شعبهٔ معینه‌سنه وضع ایتدی، تناسل
ابتدا یدی، صوکره نوح، وهاصوکره ابراهیمه کلدی، صوکره ابراهیمده ایکی شعبه حاصل اولدی، اسماعیل
واسحقه. اسماعیل، روح قدسی محمدیك ظهوریله واصطفاسنه سبب اولدی، اسحاقی ده اولادده انبیا
آل عمرانه قدر یعقوب سلسله سیله نبوت وعیص سلسله سیله ملکه سبب اولدی وبوحال ظهور محمدیه قدر مستمر اولدی.

بتوسط بولنمز زمانده عالمك الك كزيده لرى ايدى . نهايت ظهور محمدى ايله كرك نبوت وكرك شرف ملك ، محمد صلى الله عليه وسلم انتقال ايتدى الخ ... » .

آل ، قرابتده ويا مذهبده بر شخصه راجع اولابلور . آل ابراهيم دينه دار بتوسط بولنمشدر . ديلمسه ايسه ده صحيحى « انى جاعلك للناس اماما ومن ذريتى قال لاينال عهدى الظالمين » موجبنجه عهد الهيده داخل بولنمامه غيرقابل اولاد وذريت ابراهيم وعلى الخصوص محمد مصطفى در . آل عمرانه كلنجه : عمرانه ده ايكيدر . بريسى حضرت موسى وهارونك بابالرى اولان عمرانه بهدر ابنه يصهر بن لاوى ابنه يعقوب بن اسحق بن ابراهيم كه بو عمرانك ده مريم اسمنده وموسى ايله هارونك بيولك اخته سى اولدغنه برقيدى وارسه ، ايكنجيسى ده حضرت مريمك بابا سى اولان عمرانه بهدر كه يوده سليمانه بن داود بن عيسى نسلندن ، بونلرده يهودا بن يعقوب نسلندندر . بو سبدن آل عمرانه ايكينجى درجه بولنمقله برابر عمرانه ثانى يه مصروف اولمسى سياقه بيانه نظراً دها ظاهر كورولمشدر . فقط عموم مشترك صورتيله كرك بريسى وكرك ايكنجيسى على الاطلاق آل عمرانه نامى طاشيانلر دينك دها طوغريسيدر . ايكى عمرانه آراسنده بيك سكز يوز سنه فاصله يكى ده سويلنمشدر .

صورت عموميه ده بو سر اصطفا ايچون تأمل وتفهم اولنمقده صوكره كلام آل عمرانه دريه وعيسايه :

شمدى شو قصه لرى حاطره طوتنكز ، بر الله ده ايشيدنه بيله :

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ
مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ● فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَى
وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَى وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي
أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ● فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ
حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا

الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّىٰ لَكِ هٰذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ
عِنْدِ اللّٰهِ إِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ●

تأويلي شريفي

عمرانك حرمي ديه بلكي وقت : « يا ربي ! سنه قارنمده كني لطف قيلوب آزاده اولرق وصه سكا آرادم ، اصمادن قبول بيورغيل » ديه نذر ايتمشدي ● دوغدقده وقتاكه حملني وضع ايتدي « يا ربي اوني ديشي وضع ايتدم » ديدي ، الله تعالى بيلديكندن وضع ايتديكني حال بوكه اركك ديشي كبي دكلدي ، بونكله برابر بو اوغلك آدينه مريم قويدم وايشته بو اوغلي وذريتني اوريجم شيطانك شرندن سكا اصمارلايورم ● بونك اوزرينه ربي اوني كوزل بر قبول ايله قبول بيوردي وكوزل بر صورتده تشكر ايتدي ، زكريانك حمايه سنه ويردي ، زكريا اونك اوزرينه محرابه كيردكجه ياننده يكي بر رزق بولور ، يا مريم بو سكا نردن ؟ ديردي ، اوده الله طرفندن ديردي : شبهه يوقدر كه الله ديدكني حسابسز رزقه بيورور ●

روايت اولونيورکه حضرت عيسانك خاله سي زوجه عمرانك اسمي حنه بنت فاقوذا ، حنه نك كمشيده سي ديه ياد اولنمش مريمك كمشيده سي ايشع دخي حضرت زكريانك زوجه سي وحضرت يحيانك والده سي ايمش . عليه الصلاة والسلام « هما ابنا خالة = يعني يحيى ايله عيسى تيزه اوغللريدر . » بيورمشدر .

محرر ؛ اساساً ايجه آزاد لانمش ، خالص حربايه ديمكدر كه عبادته مخلص ويا معبد خانه ويا دينا دنه آزاده سفالريه تفسير ايلمشدر .

محراب ؛ معلومدركه مسجدلرك اون طرفنده امامك طورا جغي موقع مخصوصدر . ذكر جزء

اراده کل طریقیله سجده، کذلك الله سرفلی، الله ایری سوقمه دخی محراب دینلیر. فقط بو اراده محراب مراد، مسجده مرادیوز. چیقیلیر بر محفل دینی بیانه ایریلیور که حضرت مریم، زکریا علیه السلام طرفندن بو رایه قونولمسه و بو اراده محافظه ایلمسه ایدی.

ایشته رحم مادرده باباسندن یتیم قالان حضرت مریم بویله قرسی بر روحانیتله طوغمسه و بویله بر محرابده سه عنایه مظهریت مخصوصه ایله ویشاب اولمش. اوت محراب که:

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ ۚ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۚ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ● فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ ۙ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَىٰ مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ● قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ ۖ قَالَ كَذَٰلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ● قَالَ رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً ۚ قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا ۗ وَاذْكُر رَّبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ●

آل شریفی

او آلده زکریا ربنه دعا ایتدی: یارب! دیدی: بنا لرنکده برنجیز ذریت احسانه ایله شبهه سز که سه دعایی ایشیدیرسك ● دیکه ملائکه کندیسنه ندا ایتدیلر، او قالقمسه محرابده نماز قیلیوردی: خبرك اولسون الله سنا یحیایی مژده لیور، الله ده برکلمه یی تصدیق ایده جك، هم بر افندی، هم غایت زاهد، و بر پیغمبر، صالحلردن ● یارب! دیدی: بنم ایچون بر اوغول نصل اولور؟ کندیمه اختیارلیغه جاقسه، حرم ده قیصیکسه، بیوردی که: ایله،

الله نه دیرسه بایار ● یارب! دیدی: بکا برآیت (برعلامت) باب، بیوردوکه: آیتك
ناسه اوچ کیجه ساده اشارت ایله باشقه سوز سویله یه رسکسز. بونکله برابر رسکی جهتله ذکرایت وآخشام
صباح تسبیح ایله ●

[مُصَدِّقاً بِكَلِمَةٍ مِنَ ٱللَّهِ] الله ندن بر کلمه یی یعنی عیسایی تصدیق — بیوراده
حضرت یحیانك حضرت عیسایی ایلك تصدیق ایدن ذات اولدیغی ذکر ایدیلیور. بو تصدیق یحیانك
رحم مادره دوشمسیله باشلامشدر. چونکه عاقر، حیضه ونفاسدن کسیلمه یك اختیار بر
قادینك حملی ده خلاف عادت برشیدر. بناءعلیه یحیی جناب الله‌ك خلاف عاده شیلر خلق ایده جکنه
فعلاً برشاهددر. واولك وجودیله اصل تصدیق ایدیلمکده « الله یفعل مایشاء » کلامیدر. بو
ایسه ریمك ده خلاف عاده اولاره حامل اولهجق حکمی تصدیقدر. بو معنی ایله درکه والده‌یحیانك
حضرت مریم « بنم قارنمده کی سنك قارنکده کی تصدیق ایدیور. » دیه‌یکی روایت اولونیور.

[سَيِّداً] برافندی: کریم، حلیم، باطله تنزل ایتمیه جسه صورتده ناسك ریاسنی
آلیه، اقرانه فائقه، ریاسته لایقه [حَصُوراً] قدرت وارایکن کندی قارنیه وکندی
سائر شهوات دنیاویه یه نفسنی مولی درجه مقهور وضبط ایده‌مجرد، عفیف، زاهد، تارك دنیا،
رحمدن بویله وارد اولدیغی اوزره برخطیئه یاعیاسه، کوچکلکده برمعصیت آرزوسی ده کیمه سه،
مصدوقه کلمه اولاره یحیی بویله برافندی، بویله برزاهد، بویله برنبی صالح ایدی. حضرت یحیانك
عیسی دنه سناً آلتی آی بویوك اولدیغی اکثر تفاسیرده. مع مافیه اوچ یاشه ده دینلمشدر.
مشارالیه رفع عیسادن مقدم شهید ایدلمشدر. برحدیث شریفده شویله مرویدر. دنیانك الله قاشی
حبیبی لکسنه درکه یحیا به زکریایی برقاریه اولدیرمشدر. ریمك متکفلی، یحیانك بابا سی
اولاره وعیسه واقع الرله شهید ایدیلمه حضرت زکریاده بویله تزیه وفوق العاده برمظهریت بیانیه
ایدی. یه آل عمرانده کلام:

شوئی ده فاطرده طوتیلن : بنه بر اللهدن ایشیدیلمیشدر :

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَٰٓئِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ
وَاصْطَفَاكِ عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ● يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي
وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ●

آل شریفی

هم ملکلر دیدیکی وقت ، یا مریم ! هر حالده الله سنی سوزدوب سچدی ، وسنی هیچ قیمسه تمیز
یاپدی ، هم سنی عالمیه قادینلرینك فوقنده سچدی ● یا مریم ! ربکه دیوانه اولدرو وسجده یه
قاپانه ورکوع ایدنلرله برابر رکوعه وار ●

حضرت مریم بویله یاصطفای الهیه مظهر ، تزکیه ، پاك پاك ایدی ، هیچ کیمه حاکلدیمه ،
یهودیلرك استادانه عاری دیدیکی ایتهمه یه صورتده حضرت عیسایه والده
اولمسی حیثیتیله عالمه کی قوانك لیاقتسزجه تمثیل اولدی . بو اصطفانك اثری ویو طهارتك شکرانه سی
اولمق اوزره عبادات وطاعات ایله اشتغال ایدر . ربنك دیوانه طوردی ، قاشینی کوزینی قالدیرمازدن
دعالر ایدر ، سجده لره قاپانیر ، نماز قیلار ، عاصیلرله برکل نماز قیلانلرله اصل جماعت ایدنلرله
اولور ، بیت مقدسده عبادت ایدردی . بویله یاپماسی ایچون قلبنده ملکلرك کندیه الهام ایتدیکی دوبار
دیوانلره اویارردی . یهودیلرك وقصارانك معلوم وشهود اولان نماز لرنده رکوع بولنمادیغنه
نظراً « واركعی مع الراكعين » ده رکوعك مفاسی نماز دیه طاعت وشکر دیه استعمال اولنمشدر
رشکل دیه عیناً اویله اولمسی مقتضیه مغایر مختلف بیانلره بولنمسه وعیب زیاده « راكعين » ایله

معنیك مناسبی ده اظهار ایلشدر. لهذا حالده قیام، سجود و رکوعك ارکانه صلاتی و اکثریك جماعتی اشاره ایتدیکی خصوصلر بولنمقله صلاة مریمده رکوع بولنمقلغی ظاهردر. معیت ایسه سورهٔ مریمده کی « فاتخذت من دونهم حجابا » آیتی دلالتیله حجاب آرقه سنده جماعته موافقت ایله تفسیر اولنمشدر. بو صورتله مطلقاده اولسه مریمك ارکانلرله برابر انجمله جماعتله نماز اهالنده بولنمقلغی افهام ایدر.

یا محمد! :

ذٰلِكَ مِنْ أَنْبَآءِ ٱلْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ ۖ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ
إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَٰمَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ ۖ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ
إِذْ يَخْتَصِمُونَ ●

آل عمران شریفی

بو آیتده سکا غیب خبرلرندن، اولنی سکا وحی ایله بلدیریورز (یا محمد) بوقه مریمی کفالتی حمایه سنه آلرجمله دیه قلملریله قرعه آتارلرکه ده سنه یانلرنده رکلدك، چکیشیرلرکه ده یانلرنده رکلدك ●

بنا علیه سنك واجب الاطاعه رسول کبریا، محمد مصطفی اولدیغکدن دولیخبرلرك وحی صحه بولنمقده شبهه یوقدر.

بو افطار عقیده و اختصام نقطه سنده اصطفای مریم متعلق اولدیغه عیسی قصه سنك رفع بوقه حقیقتی آکلاتمق ایچون سوقلری بارایت :

إِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ إِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ
عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ● وَيُكَلِّمُ
النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ● قَالَتْ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ
لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضٰٓى اَمْرًا
فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ● وَيُعَلِّمُهُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰىةَ
وَالْإِنْجِيلَ ● وَرَسُولًا إِلٰى بَنِيٓ إِسْرٰٓئِيلَ اَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ
اَنِّيٓ اَخْلُقُ لَكُمْ مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَاَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللّٰهِ
وَاُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ وَاُحْيِي الْمَوْتٰى بِإِذْنِ اللّٰهِ وَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا
تَاْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ●
وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰىةِ وَلِاُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ
وَجِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ● إِنَّ اللّٰهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ
فَاعْبُدُوهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ●

آل شریفی

ملائکه دیه یاکی دیدی : یا مریم ! خدای اولسون الله سنی طرفندن بر کلمه ایله مژده ایلیور : اسمی مسیح عیسی بن مریم ، دنیا و آخرتده وجیه اولوب مقربلردن اولسون ● و ناسه کلام سویله یه جك : اهل بشیکده اهل یتشکیه ایکن . اهل صالحلردن اولسون ● یاری دیدی : بر چوجغم نه ردن اولابیلیر بنم ایچون ؟ که بکا بر بشر طوقونمامش . بیوردی که : اویله ، الله نه ایی دیلرسه یاراتیر ، او بر امری یرا یچون ساده اوکا اول دیر او اولیور ● و اوکا اهل کتابت اوگره ته جك ، اهل حکمت ،

همم تورات همم انجيل ● همم بنى اسرائيله برسول اولدوقده ، شويله كه : بعضه بكزدوب برآيله كلدم ، بعضه جاسوردوقه قوسه بيتمى كبى برخلوقه بيچيرم ده ايچنه اوفلاريم . الله ازيله رجال برقوسه اولور ، يه الله ازيله كوزسوزى وآراسى الى ايدر ولولرى ديريلتديم ، واولركزده نه يهيور وده برلكده يوريسكز سزه خبر ويريرم بونده سزه شبهه سز برآيت واردر اكر ايمانه ايده جك ايسه كز ● همم توراتده اوكوندوقه بولسانى برتصديقى اولدوقه وهم سزه حرام ايدينك بعضيسنى حلال قيلايم ديه وبكزدوب برآيت ايله سزه كلدم . آرتق الله دن قورقيكز ده بنى اطاعت ايدكز ● شبهه يوقدركه الله بنم ده ربم سزك ده ربكزدر ، اونك ايچون هپسنه عبادت ايدكز . بو ايشته طوغرى يولدر ●

مسيح ، اصلى عبرانيجه بعضلرك تصحيف ايتديكى مشيحدر كه ميسانك لقبيدر . ميسانك «ايشو» معربى اولديغى كمسه يه كزمز .

كلمه ، اصطلاح نحوده « تك باشنه بر موضوع بر لفظدركه « اسم ، فعل ، حرف » ويا ادات تاحيله اوچ نوعدر . تركيبات ولفظدن ماعداسنه اطلاقى جائزدر . مثلوه اصطلاحجه بر كلمه ، نحوده كى فعل ديمكدر . بو اراده اسم تقابل ايتمسى قرينه سيله بو معنى دخى قريب كورونيور .

راغب مفرداتنده ديركه : كلم ، سمع ويا بصر ايله مدركه بر ادراك اولنابه تأثيردر . بونك ايچون تأثرى ظاهر برجرح بعضانه كليمه . كلام ايسه سمع ايله ادراك اولنور . كلام . الفاظ مثلوه ايله تحشيه كى معانيه شهر حيث المجموع اطلاق ايديليه . نحوده بونك بعضاً برجزئى اولانه اسم ويا فعل وبا اداة دخى دينيلسه ده اكثر با مركب ومفيد اولانه جمله دينيلير . — يعنى كلام ، افاده ده مقصود بالذات اولانه جملدر . — بنا عليه نحوده كلام قولانه مخصوصدر . زيرا قول مفرده اولديكى كبى . كلمه ايسه نحوده اسم ويا فعل وبا ادات اوچ نوع مفرداتك كلانه قهريه اطلاق ايديليه . مع مافيه كلمه اطلاقى بو اوچه منحصر دكلدر . ، بر كلام ، بر قصيده ، بر كتاب ،

قولی ویا فعلی برحکم، برقضیه، برشئ الخ... کلمه اولورکه قرآنده بونلرك هرحیوه شمالری واردر.
کلمهٔ توحید، کلمهٔ عیسی بوحمله دندر. الخ... ویملك کلام اصلافنده اساسی بالذات ویابالواسطه
سمع تأثیرلی آلنده برمعنی تلقیه ایتمك حیثیتیله. کلام بویله بر واسطه در. کلمه ایسه کرك سمع وکرك
بصر تأثیرلی آلنده تلقیه معنی حیثیتیله نده اعمدر. شدآغیز ده حیقاره معنالی سسلر ویا کتابده
یازیلره معنالی خطلر اولدیغی کبی عالم بنظر ایله یکی زمانه نظره تمایز ایده وکونزده کوکله
کیوب حس تأثیرلی آلنده جزئی کلی برمعنی تلقیه ایده موجودات وبکونات شخصه دخی برر کلمه در لرکه
حضرت عیسی ده بونلردن برداییدی دیریه بویله برتأثیر ایله کلدی.

[بِكَلِمَةٍ مِنْهُ] الله طرفندن غریب برکلمه، برفعل وتأثیر، خلاف عاده برامر تکوینیه،
معنالی براشه: بوراده "بکلمته" بویله ملایوب ده کلمه نك نکره اولدیغنه ایراد اولنمه لری
افاده ایده: اولا بوکلمه طاغیلمادن، غریب، خلاف عاده برکلمه در. وبوحیثیله صوت-
عیسایی تشکیل ایدر. فی الواقع خلقت عیسی عاده معروفه خلافنه در. "منه" قیدیده بونلك
بداواسطه برتکوینیه وبنا علیه خلاف عاده بولنه یعنی وعیسه زمانده بوکلمه نك باطل اولمایوب
برکلمهٔ حق اولدیغنی کوستریر "منه" ده سه ابتدائیه در. ثانیا بوبرکلمه در. کلمه کلمه بوله
منحصر کلمه در. زیرا نکره لر فردمنتشره دلالت ایدرلر. بنا علیه الله تعالینك رضا ویدیکی
کلمه لری بولنه یعنی اون تمایزیر. "قل لوکان البحر مدادا لکلمات ربی لنفد البحر قبل ان تنفد
کلمات ربی ولوجئنا بمثله مددا".

[اِسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ] که اوکلمه نك اسمی مسیح عیسی بن مریم.
الله بر کلمه که اسمی مسیح عیسی بن مریم. ایشته خرستیانلرك اقانیم ثلثه دیدیکی تثلیث وتألیه ایدیکلری
واوج شخص دیدیکلری الوهیت عیسی. بری لقب اولمه اوزره ایکی اسم، بر سمی، بر صفت، صوکره ده
بیان اولنه جهه اوصاف. شو حالده عیسی بن مریم، فقط ابن الله دکلدر.

عیسی مسیحه ، مبارکه ، روح القدس ایله تؤییدی . عیسی اللهه برکلمه دی . کلمه جمیع کلمات دکلدر . لکن ده واحددر . جمیع دکلدر . اللهه برکلمه یه اللهك برکلمه سی دیه یلیرسه ده الله دیه من ، عیسی برکلمه اولمه اوزره اللهه متعلقدر . براوغول ، بر ولد اولمه اوزره ایسه انجمه سریه مضافدر . [وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ● وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ] بوردیغی ده اوکلمه نك حالدیه کرایت صوکره سابقدن وصاکلمکدر .

وجیه . وجاهتلی ، جاه صاحبی ، یعنی قوتلی ، شوکتلی ، اعتبارلی ، دیانده وجاهتی نبوتی ، آخرتده وجاهتی شفاعتی وجنتده علو درجه سیدر . شوقدرکه « من ذا الذی یشفع عنده الا باذنه » اولوتعالی . ساده وجیه دکل مقربیندندر ده ، اه تعالایه یاقیندر اولانلردن ورضوان اکبریه ایرنلردندر کرایت « والسابقون السابقون اولئك المقربون » حال بوکه بعضلرك وجیه اولدیغی ده مقرب اولمایان عیسی کبی وصایه مقربیندندر . فقط حاصل بوناك الله مقربیتی الوهیتده عینیت ویا اشتراك ظنه ایتمز .

کهل ، قوتی طوپلاسنه ، کنجلکی کمالنه ایرمسنه اولانلردکر اکثریا اوتوزیندن صوکرایدر . بشیکده ایکسنه وبو کلمه ناسوتیه یه حالده اولمسی سوره مریمده کلدیکی وجهله معجزه سنی ویا کلام تسمیه سنك وجهنی بیانه صلاحیتدار باشقه دیانده سنه کهولته قدر یاشامایه جغنی تبشیر وبالخاصه حدوثی وطفولت وکهولت کبی حالاته حاکم ، طوردیغی طوره نغیر وتحولی افهام ایچون الوهیت ادعاسنك بطلانه تنبهی وحی مقتضیدر .

[قَالَتْ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ] ملائکه تبشیرندن صوکره مریم قلبنده دوجد انتشه کندیسنه هیچ بر شبهه سی بولنمادیغی وکلمه نك غرابتی ده روشن اولدیغی حالده طوغرویه ربه توجه وتضرع ایدوب « ای ربم بکا هیچ بر بشر طوقونمامشکن بنم ایچون « ولد » نره دن ویا نصل اولور ؟ » دیه حیرتی صورتی . جواب ده [قَالَ كَذَٰلِكِ

اَللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ إِذَا قَضٰى أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ] الله بویله دیلرسه خلق ونفد یلدیه ، اوبارده قطعیتله اراده ایدیجی اوقاسا ده « اول » دیه اوده اولوویره « دیه اولی وجدانده تصدیقه ، قضا وقدرت الهیه یی بیلندیجه بوزده استعداد واستفاده یه جهت اولماریفی تفهیم ایدر . کلمه لك سرعتده ایشته بو « کن فیکون » ایدی . الله تعالا بونی تفهیم ایتدی ، شوقدرده آخلاتدی : [وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ الخ] . بو اراده کتابت معناسنه مصدردر . دیمك که حضرت عیسی یازی یازماسنی بیلیر وحکیم ایدی . معجزه لرنده « باذن الله » قیدلرینك تکراری بوقدر نصارانك ادعاسی وجهله عیسانك الوهیتنه دلیل خالقیتنه الوهیته دلالت ایده جکلری قوتلر بیانه ایجوندر .

ایشته تقدیر الهیه عیسی بویله بر کلمه ایدی ، لکن بر سبب تحکومی اولمیاله الله تعالانك قدرت وحدانیه سی « یخلق ما یشاء اذا قضی امرا فانما یقول له کن فیکون » مدلولی اوزره کلمه لرن معنایه دلالتلری کبی فطرتی واخلاقی ، علم وحکمتی ، کتاب وکتابتی ، افعال واقوالی ایله دلالت ایدن آخلاقیه جمله برآیت ، برعلامت حسه اولرجمله ، بنی اسرائیل بر رسول اولروده کلمه لك ، دیکستیرمز ظهوریله عادتر خلافنه درت معجزه کوستروب ایمانه دعوت ایده جك ، اولسونه کی توراتی تصدیقه ونسخ ایدیلمیه بعضی شیلری اوزره تحلیل ایده جك ، کلیشنك یالنز سببی وبوده معجزه لرینك غایه سی تك برآیته وقوفده عبارت اولدیغنی سویله جکلری کبی بوآیت ده شو ایدی : « اللهه قوریقلکن وبنه اطاعت ایدیکز . کچمیشه یوقه کی الله کم بنم ربم کم سزك ربکزدر . بناء علیه اونی معبود طانیکز ، اوکا عبادت وقولقه ایدیکز ، ایشته صراط مستقیم » . دیمك که بر کلمه اولان عیسانك افاده ایده جکی مسائل بو برآیت اولرجمله ایدی .

شمدی ، عجبا اله طرفندن ملائکه نك تبشیری والوهیت تقدیری ووعدی یرینی بولدیمی ؟ کلمه نون ده فعل جیقدیمی ؟ عیسی بو اوصاف وارصافده کلوب بو دعوتی یاپدیمی ؟ کبی بر سؤال لزوم یوقدر . بونك جوابی ده بو بیانات ایچنده در . برکره تایوقاریده « ان الله لا یخلف المیعاد »

اولدیغی معلوم ، صوکره سکندك یالانه سویله مه جکدی مسلم اولمقله برابر مریمك بولی بالذات تقرعی
ایله آلدیغی جواب ده معلوم ، اوحالده کلمه نك خیال اولماریغی آکلاتمه ایچون « منه » ایله تقیید
اولمسی ، مثلاً ایکنجی کلمه سی ، تحققه دلیل اولدیغی کبی « کن فیکون » ده کی « فیکون » ده بو بابده شبهه
محل براقماسه ، بونده باشقه برتحقیقه « فلما احس عیسی » ده فارقصیه ایله عالم شهوده دخی
کوستریلمشدر . بنار علیه عیسی بوقدر ، بو احوال واوصاف ویرلدیکه دوغرو پیغمبر اولدیغنه
« جئتکم بایة . فاتقوا الله واطیعون ان الله ربی وربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم »
دیدی واونك یرینه حیات ودعوتی بو برنجی آیتك مضامنده عبارت اولدی . عیسی « بلا اصوات
ایدیکن » دیدیکی زمانده « بنی الله طانیمیکز ، بلا قول اولیکز » دیمیوردی ، آنجق « ربم وبکز
اولان الله قول اولیکز ، یالکز اونی معبود طانیمیکز ، طوغری یول بودر . » دیوردی ، صراط مستقیم
دیدیکی اولان اسلامیته باشقه برشیئ دعوت ایتمیور . « ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله »
« اطیعوا الله واطیعوا الرسول » ، « اسلمت وجهی لله ومن اتبعن » ، « اسلموا » دیمکله محمد
رسول الله لك دعوتنده باشقه برشی یا ایمایوردی « ان الدین عند الله الاسلام » حقیقتنده باشقه
بر دعوا ده بولونمیوردی « شهد الله انه لا اله الا هو والملئکة واولوا العلم قائما بالقسط
لا اله الا هو العزیز الحکیم » شهادتنده باشقه برشهادت یا ایمایوردی . والحاصل کلمه عیسانك
کلمه توحید دیه باشقه بیهاسی یوقدر . کتب الهیه نك نصوص محکمه سنه قارشی « بز اونك دینی
آرادیغنه ، روحنه باقارز » دیه متشابهات آرقه سنه طولاشمه ایسته ینلر بیلمك لازم کلیر که ایشته
توراتك وانجیلك ده بیلمه دیکی بو توحید دیه عبارتدر .

عیسی انجق بو معنی ، بو روح اعتباریله بر روح اله ایدی ، بو کلمه ده ، بو بشاره ، بو روحه
بحیی نصل عیسانی تصدیقه ایده برشی اولمدیغه کلمه ایسه عیسی ده محمدی اویله تصدیقه ایدر
کلمه برشیدر . صوکره محمدده ایشته بو کتاب ایله ، بو فرقانله مصدقه کل اولدیغه کلمشدر .
عیسی « ان الله ربی وربکم فاعبدوه » دیکی سوزی ده کلمه ایدی دیه نه عیسانی اولدیغنه

تصدیقه اینلیکی تصدیقه ایدردی . شمدی محمد رسول الله "اطیعوا الله والرسول" دیه یك
بوحقیقتی تبلیغ ایدیکه بتون پیغمبرلر برابر عیسی دخی کلسه ایدی اوت دیه محمدی تصدیقه و تبلیغه
اطاعته باشقه بر شی یاپماز لردی . بو معلوم اولدقده صوکره عیسانك ترجمهٔ حالی حقنده اصل مسئله
ایله علاقه سی اولمیانه تفصیلاتی یازمغله اولمق نتیجهٔ دعوته و آخر حالنه کلم :

فَلَمَّآ اَحَسَّ عِيسٰى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ اَنْصَارِىٓ اِلَى اللّٰهِ ۖ قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ
نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ ۚ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ ۚ وَاشْهَدْ بِاَنَّا مُسْلِمُوْنَ ● رَبَّنَآ اٰمَنَّا بِمَآ اَنْزَلْتَ
وَاتَّبَعْنَا الرَّسُوْلَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِيْنَ ۚ ● وَمَكَرُوْا وَ
مَكَرَ اللّٰهُ ۖ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمٰكِرِيْنَ ۚ ● اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيسٰٓى اِنِّىْ مُتَوَفِّيْكَ وَرَافِعُكَ
اِلَىَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَجَاعِلُ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْكَ فَوْقَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا
اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۚ ثُمَّ اِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَاَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيْمَا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ
● فَاَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَاُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۫
وَمَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ● وَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُوَفِّيْهِمْ
اُجُوْرَهُمْ ۗ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِيْنَ ●

آل شریفی

بونلك اوزرینه وقتاکه عیسی اونلردن کفری حس ایتدی "کیم بنم الله یولمه آرقداشلرم؟"
دیدی ، حواریلر : "بزنه ، دیدیلر : الله آرقداشلری ، بز الله یه ایمان ایتدك ، شهد بزم ایمانمزه
لکه سز مسلمان اولدیغمزه شاهد اول ● یارب اینزیل دیدیکك ایمان ایتدك و رسولك اردنجه گیتدك ،
ایمدی بزی اوشاهدلرله برابر یاز ● بونلکله برابر مکر ایتدیلر الله ده مکرلرینه مکر ایتدی ،

اولیا ، الله خیر الماکرینده ● اوقت که الله بیوردی : یا عیسی ! امیه اول به سنی اجلکه
یتیره جکم وسنی بلا رفع ایده جکم وسنی اوکفر ایدنلردن پاکلایه جغم وسکا تابع اولانلری اوکفر
ایدنلرک قیامت کونلرنده فوقنده قیلا جغم ، صوکره ده کلیب دونوشکز بلادر ، اختلاف ایدوب
طورديغکز شیلری حقنده اوقت آرا کزده حکمی به دیره جکم ● حاصلی : اوکفر ایدنلری دنیاده
وآخرتده شدتلی بر عذاب ایله تعذیب ایده جکم ، کیمسه لردن بر ده یاردیجیلری اولمیه جقدر ● اما ایمان
ایدوب صالح عملر ایشلیه نلره کلنجه اونلره اجرلرینی تمامیله اوده جکدر الله ظالملری سومز ●

[فَلَمَّآ أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ] — عیسانک توحیده دعوتی اوزرینه
بنی اسرائیلک آز بر طائفه سی ایمان ایتمه ، اکثریسی ایتمه مسلر ایدی . ایمان ایتمیه نلرک معهود کفرلرینی ،
سوء نیتلرینی عیسا یه احساس ایتدیرمکله ، اوده بونلردن بوکفرلری حس ایدنجه [مَنْ أَنصَارِيٓ إِلَى ٱللَّهِ]
دیدی . کندینه اوزی الله طوغری یاردیمجیلر آرادی . — بو جمله « الی الله » قیدینک انصاره
و یا « یا » ده حال اولمسنه و « الی » نک مضاف نظراً مقدر و مضاف الیه محذوفدر .

١ — به الله کیدرکه یاردیمجیلرم کیمدر ؟ منه انصاری متوجهاً الی الله ، ذاهباً
الی الله .

٢ — الله مسلم وسفار اولدیغه بکا یاردیم ایده جکلر کیمدر ؟ منه انصاری مسلمیه
الی الله .

٣ — بنم الله ایچون یاردیمجیلرم کیمدر ؟ منه انصاری لله .

٤ — الله ایله برابر اولوب یاردیمجم اولرجه بنا صرلرم کیمدر ؟ منه انصاری مع الله .

٥ — الله ایمان و اسلام ایتمه ، نفسنی الله تسلیم ایلیه اولوب ده یاردیمی الله
مضاف قیلدیغه والله خیانتدن پاشقه بر شی دوشونیه رک بلا الله یاردیمی یا بر جمله ، خلاصه
اوزی الله یا غلر ، الله طوغری انصارم کیمدر ؟ منه انصاری مضیفاً نفسه الی الله او سزیا نفسه

الى الله.

بو معنى حيثى جامعدر . جواب ده بولا رهايتلا بقدر . حضرت عيسانك بو طلبى ايلك اولرده بر تأسيس اجتماعى يا پيوردى . كلم تقدما رحم بريده اصطفاى الهى ايله تجسم ايتديكى كبى شمدى ده خارجده تجسم باشلا پيوردى كه عيسانك زيارده وجاهتى بو نكله اولجه در . بو آزدن اعتبارا ً ديده توحيد يالكز معنويتده قالميه جهه مادية ده كچه جكدى . بو طلبه عيسانك اجابتى سبجوه سنك ثمره حاصلى اولان اك كزيده اصحابى حواريون ده جواب ويرديكى :

[قَالَ الْحَوَارِيُّونَ] حواريون بر آغزدن ديديلركه [نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ] او الله يارديمجيلرى الله يارانى بزز . يعنى بز الله ايچون سكا يارديمجى يز . زيرا سكا يارديم الله يا ليقدر ، الله رضاسنه موافقدر . چونكه سن الهك رسوليسك . بو زده سن الله دكلسك بز سكا يارديم ايتمه يز كبى ويا سن الله سك ، بنا عليه بزده سنك يارديمجيلرز كبى بر سوز ايله سيتماسنه ايچون بر سوزلرينى توضيح ايتديلر ، يعنى [آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ] بز الله ايمان ايتدك و سنه شاهد اول كه بز مسلمانز ، الله و رسوله مطيعز . — ايشته نصارانك نصارى دينلمه سنك سبب اولدقلرى عيسى ايله حواريون آراسنده كى بو نصرت بعيدر . اونر اوزمانه قدر مسلمانه موحد ايدى . بو نكله برابر اسلامه دعوت محمديه يه ده معناً اقرار ايدرلدى بو نك ايچون حواريون ده ديدكلرى شو دعايه باشلديلر : [رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ] يا ربنا بز سنك انزال ايتديكك اسره ايمان ايتدك و رسوله يا خود اورسوله اتباع ايتدك بنا عليه [فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ] بزى يالكز بر شاهد اولانلر عيسى ايله دخل و خروجنكه شهادت ايدن جميع ارباب شهود ايله برابر يازكه . يعنى ملائكه ، انبيا ، اولوالعلم وعلى الخصوص «لتكونوا شهداء على الناس ويكون الرسول عليكم شهيدا» موجبنجه آخرتده بتون امتلرى شاهد اولجه اولانلر اوزره پيغمبر محمد والتى ايله برابر يازكه . — كورديلركه « مع الشاهدين » ديه ديلمه « مع الشاهدين » ديديلر . زيرا بيلديلر دى كه كندلرى شاهدلرينه دخل ايدر . حضرت عيسى حواريونه

اسلامنه دیو رعایه شاهد اولدیغی کبی محمد دائی ده بو شهادتی ایدر. حواریون دخی اتت محمدیه برابر در. اتت محمد ده محمدیه برابر طائفهٔ انبیایه «لانفرق بین احد من رسله» دیه شهادت ایتمکده در. محمد دائی عیسایی و حواریونی برابر لریله آلمشدر.

یوحنا انجیلنك برنجی بابنده سید کیمسك دیوسؤالدینه فارشی حضرت یحیانك سیحه شهادتی حقنده شویله برقصه وارد در: «یحیی انطاکیه یه سیح دکلم دیو اقرار ایتدی، اویله ایسه نه سك ایلیاسك دیه سؤال اینکله نده اورخی دکلم دیدی. سنه شوله پیغمبرسك؟ دیه جلنده خایر دیو جواب ویردی، اول وقت سنه کیمسك سویله که بزه کوندیکزه جواب ویره لم کندی حقکده نه دیرسك دیدیلر، «بنه اشعیا پیغمبرك دیدیکی کبی ربك یولنی طوغرولتمك ایچون چوله بیرده ندا ایدن صداسیم» دیدی. واول کوندیلنلر فریسیلردن ایدیلر. وانلر سؤال ایدوب اویله ایسه سنه سیح یاخود ایلیا، یا «اول پیغمبر» اولمادیغك حالده نیچون وعظ ایدیرسك دیدیلر. یحیی اونلره جواباً بنه صوایله واعظ ایدرم الخ...» دیدی. [استانبولده مطبوع تورکجه انجیل ترجمسی ۱۹۳۰] ایشته بوراده «الرسول» «النبی» ترجمه سی اولان «اول پیغمبر»، «شول پیغمبر» تعبیراتنه موسایه بکزه «بنیا مثل موسی» اولدیغی حالده بابه اولنانه او پیغمبردر که حضرت یحیانك شهادتیله او پیغمبرك یحیی نکسی، نه ده سیح اولمادیغی تصریح ایلمشدر. بونك ایچون انجیل، یحیایه، سیحه ایمانه کلدیکی اولانه «او پیغمبر» ه دخی ایمانه توقفدر. بنا علیه حواریونك حضرت عیسایی «امنا بالله واشهد بانا مسلمون» دیه اشهاد ایتکلرینه صوکره الله «ربنا امنا بما انزلت» دیه دعا ایتکلری جمله سنده شبهه سز «اول پیغمبر» دخی داخل اولمقله «والرسول» دیه مراد اولدیغی یا باکیزه و یاخود عیسایه ویاجنس رسله اتباعك لازمی اولمه اوزره بالاشاره محمد رسول الله نافله ویاشامله. لفظاً دخی ایمانه شامل در که «اطیعوا الله والرسول» امرنده یه «الرسول» ابتدا بوراده تکرار ایتمسه اولمه سبیله بونك بالکز «رسولاً الی بنی اسرائیل» ه مصروف اولمایوب مقدمه کی اولانه او رسوله «او پیغمبر» ه حمل ایلمك دیو صورتله

وبو صورتله جنس رسوله شامل اولمسی سبابه کلی یه دخا موافقدر . بونی تأمل ایدرکن زیاده « فاکتبنا مع الشاهدین » دعاسنك وجه تفسیرده دخا اکلاشیلیر . والله اعلم . « امنا بالله وکل من عند ربنا »

[وَمَكَرُوا] هوا ریونه اویه رمیه ، دیکرلرده مکر وسوء قصد یاپمق . »

بو ضمیرك لفظاً قریبی مسیله هوا ریونه ارجاعی وبونك نصیبی نصرت وعصمته ثبات ایده سبوب ایملرنده حیله ایتمکدن عبارت اولدیغی معناسی توهم اولنه بیلیرسه ده معناً یوقدر ، کفر ایده بنی اسرائیلدر . یعنی عیسی بنی اسرائیلك کفرینی حس ایتدی ، یاردیمجی اراده ی ، هوا ریونه کندینه نصرتا بعثی یاپدی ، دیکر طرفدنده کفرلری احساس اولنانه بنی اسرائیل ده مکر یاپدیلر ، اونا تأسیس اجتماعی یه بو صورتله مکر قاریشمدی تمام اولماردی ، براصطفایه دخا محتاج اولدی کراوده محمد مصطفی ایله اولدیغدر .

مکر ، قراکلمه ، کیزلی ، حس ایدیلمیه جك حیله ایله دیکرینی اضراره چالیشمقدر . بنی اسرائیلك بو یاره لی مکرلری ، حضرت عیسایه سوء قصدلری یعنی کلمة الله اولنا ایتمك ایچون کیزلی کیزلی تدابیره تشبث ایدوب نهایتهً اونی اولدیرملری اوزره ال آتمندن براقماجم کبیر تعبیه ایتمش اولدیلر .

رفع بیاندن قوللنیلوب یوقاره هوا ریونه یوکسلدیکی ، اشتراك ایتمه وکافرلره جاسوسلق یاپمه . بو سوء قصد حضرت عیسانك هم حیات مادیه سنه هم حیات معنویه سنه متوجه ایدی . برطرفدنده ظلماً کندینی اولدورملری ، دیکر طرفدنده دعوت ایتدیکی دینه توهیدی ، کلمه سنی قالدیرمه ایچون مکر ، حیله وخدعه دوشونولوردی . حقیقتده عیسی دیملری دینی ، کلمه سی دیکدی . آرتیق عیسانك کلمه سی زمانی کلمشدی ، فقط دخا اولیه جکدی . بنی اسرائیل بو مکر طولایسیله نصرانیته رخنه شدید صوقدیلر ، قاریشدیردیلر ، لکه ارزولریه نائل اولمادیلر ، عیسایی اولدوره مدیلر ، نصرانیتی المحایده مدیلر ، اونی مکر ایتدیلر [وَمَكَرَ اللَّهُ] الله ده اونره مکر ایتدی ، اونری مکر ده منع ایتمکدی ، فقط مکرلرینك جزاسنی ویردی [وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ] فی الواقع الله مکر ایتمکدن خیر یوقدر . — اونك مکری دیکرلرینکی کبی شر واضرارك استهدافی ایده رك مکر اولمادیغی کبی ، کشفی ممکنده ، اولنه کیمسه بیلیر ، توقیف ایدیلیر برمکر ده دکلدر . خاطر وخیاله کلن ،

كنه اسراريني ايلين جهلك دده جيويرر ، ايمانده استقامتده جيقاره ، كفر وكره جايلاتانلرك
هلاكنه ويرر . بناءعليه الله تكرك لغةً معروف اولدقدن صكره ، اوكا جزا اولاره
وشاكله طريقيله تكر دينيله بليسه برخيردر . حتى تكر الله تكر يايانلر ايجون بيله برخيري تضمن ايدر
چونكه اونره بوصورتله تكرك فائدهسي ، جزاسني آكلاتيردهٔ انتباه حاصل اولور .
البته الله اوتكر ايتمزه بوتكرينك سويله ديكني زمانه بايدر : [إِذْ قَالَ اللهُ] زمانه
الله اوتكر ايدر ، سوزقصديايله حاضر اولمزه رغماً عيسايه ديدكه [يَا عِيسَىٰ إِنِّي مُتَوَفِّيكَ
الخ ...] ياعيسى سني بنه وفات ايتديره جكم وبكا رفع ايده جكم الخ ... — توفى ، وفاتدن
مأخوذ اولدقدن اساس لغتده استيفاكي تماماً قبضه ايدوب آلمقدر . كنه ذي روحه وبالخاصه
انسانه تعلقله ايتديكي زمانده وفات ايتديرمك يعني اجلنه تشبه يدوب روحني قبضه ايتمك معناسنده
ظاهر ومتعارفدر . بناءعليه بودليل بولنمادقجه ديكر بر معنى ايله تأويلي جائز بولنماز . كنه بوراده
تكر معناسنه علاقه دار بولنمهسي اوزره سورهٔ نساده « وما قتلوه وما صلبوه ولكن شبه
لهم » آيتي اوزرينه مسيح عيسى بن مريم رسول الله ي قتل ، يه صلب ايده سكديني وكنه شبهه يه
دوشوروب كديني صراحةً بيانله ، حضرت پيغمبر دده رضى « عيسى اولمدى ، يوم قيامتدن اول
سزه دونه جكدر » « ان عيسى لم يمت وانه راجع اليكم يوم القيمة » حديث شريفي كبي حديثلر
وارد اولمسيله بولنديغندن بوراده كي « متوفيك » آيهسنده مذكور ظاهر بر معنى ايله تأويل اولنمهسي
اقتضا ايتمكدر . بونلك ايجون بيله بوراده يدي سكز فرقه بعضى بيانه ايتمشلر دركه بر قاچيني ذكر ايده لم :

١ — توفى وفات معناسنه در . آيتهكي بعدنده حرف عطف اولان « و » يه مقارنت
يوزه ترتيب اقتضا ايتمه جكندن بوراده نكته لى [١] بر تقديم وتأخير واردر . رفع اول ، توفى
صوكره اولمقدر . بو معنى قتاده دن رد ايدر . يعني عيسى اوسوزقصدمزده الله رفع ايتمسه

---

[١] بونكته لوجهيله اه تعالى دن عيسايه كه يارك الله عيسايه فاني قيلمه وعيسايه لاطو تيله ايده بر بقاء رفع نصيب ايتمك
اوعاسنده بولنماسنه نظاراً يه فارسى عيسانك وفاتى وحادثات الهيه دن اول امرده تقديم وبونكله برابر عيسايه ده دشمنلرينه
فارسى تظفر ايلمكدر .

اونر قتل وصلب ایتدك ظنه ایتمك، لكنه توفی شدر. مع مافیه قیامت ده اول وفات ایده جكدر.
زیرا الله «انی متوفیك» بیورمشدر. مسلمانر بیننده مشهور اولان معنی وعقیده ده بودر.
چونكه بونه خلاف ظاهر دینه جك برتاویل یوقدر. بزجه بوتفسیر وعقیده نك حاصلی
شودیمك اولور: كلمة سماه اولانه وروح القدس ایله تؤید اولنانه مسیح عیسانك روحی وهاله
قبضه ایدلمشدر، روحمك اعلی كلمشدر. اونك وهاده بیاده كوره جكی ایكی واردر. بو
بقای روحدر. فقط خرستیانلرك دینی كبی اخروی، ابدی بقای روح ده دكلدر. بو
بقای برزخیدر. اونك قیامت ده اول اعلی كلمه جك وفات ایده جك، قبضه اولنه جقدر. آخرت ده
بعث الموتا بعث، برنشأت اخری اولنه جقدر. روح عیسی قبضه ایدلمسه اولمز، عیسانك الله رفعی،
یوقسه صالبلرینك عیسی جسیلدیرمه لری، الله یوكسلوب رجوع ایده مزدر. بناء علیه عیسانك
عزیزلرده واردر اولانه سمایه رفعیله قرآنده وارد اولانه الله رفعی حیثیتی بربریه قاریشدیریلمه سی
ایدر. خرستیانلر سماء الله، الله سماء، وسولرسوله اسلامیده جائز دكلدر. اوهاله ده «رافعك
الی» «رافعك الی السماء» دیه تاویل ایتمكلری لازم كلیر. زیرا عیسانك الله رفع اولنانه جسمی،
سمایه رفع اولنانده لفظ قبضه ایدلمسه اولامز، وجیه دیه بیلرز. وبو سمادن سمار دنیا اولانه
مادی سماء وكل روحانی سماء رایه دركه لیلة المعراجده رسولمز عیسایی اوراده، اكاروئی تشبثی،
موسایی التیمی، ابراهیمی یدیمی سماده كورمشدی. شوهاله ده عیسانك سمایه رفعی وقیامت ده اول سمادن
نزول وجوعی ناطق اخبار واحادیث الله رفع اولنانه جسم عیسایه صدق اتیرملیدر. روح عیسی بویله
بربقای موقتی باقی اولدیغی كبی دیگر انبیاده بویله در. قبرلرنده كی انبیا وجیه در. نه كیم كتب فقهیه ده
مصرحدر. لهذا بحث روحانیسی استلزام ایلیور. اهل روحانیدن تمام اولمسه بیله انبیا واردر كه
قرآنده ذكر ایدلمشدر. یوقاریده كیه آیت اصطفا «موحینم» ذریة بعضها من بعض» سلسلهٔ
اصطفاده داخل اولانلرمزك عالم روحانیات سماء روحانیده بقالری دوام ایتمكده در كه بونلرده
آل ابراهیمدر. آل عمرانده بونلرده در. لهذا عیسی الله رفع ایدلمسه فقط روح عیسی ده قبضه ایدلمسه

یعنی انسلاخ اجلی کلمه سنه ، بنی اسرائیلک سوء قصدی و تکریله نصرانیت محو اولماسنه اوملکه ایجنده
یاشاسنه و روح سوی معینده یاشاشدر . بونلر ایجوندر اولوالعزم فرقه ایدیلیه بر آدوج
اتباع عیسی یك جزئی بر زمانه قدر قوتنده بولوردیلر مستقیماً اولرده یهودیلرك فوقنده بر حیاة نائل
اولسنه و نهایت بعثت محمدی ایله عیسی روح محمدی معینده کچشدر . بعدما عیسی دخی بوتون انبیاء ایله
برابر حضرت محمد معینده در . بر کونه طرفدار امت محمدك طار الدینی بر دوره الهیه کلمه
غریبه سی اولاده روح عیسی ظهور ایده جك ، روح محمدی معینده خدمت ایده جك و فقط فیاننده
اول وفات ایلیه جکدر . ایشته بو حالك یالکز عیسایه تخصیصاً بیانی الهیت عیسانك بحر بر کلمه غیبیه
اولماسی ، یعنی احیای موتا کبی اك زیاده انظار ایدیلیه برخارقه نظر ده تلقی ایتدیکندندر .
بو نظریت ایسه انك ضدنده و حقیقت محمدیه ده دخی موجود ایسه ده اوعصره زمانده معروف
حقیقت معروفدر . تمام حقیقتی نفس اولرده خارقه ایله سنی جامعدر . عیسی ، آدم کبی
سیر انظار اولاده بیان ، محمد ، غایه انظار اولاده بر حقیقتدر . بونلر ایجوندر روح محمدی یازنده
احیای موتا معجزه سنده روح عیسایی استخدام ایدر . احیای موتا عیسادده بحر د خارقه ، محمدده
برفانوسدر . روح محمدینك اصطفاسنده روح عیسانك ده بر اطرادی واردر . هر خارقه
ایلك نظریه نسبت اولنور . خارقه محمدیه معینده کی دیکر انبیاده کلمه خارقه اطرادیه منضم
اولماسه خصوصیت کاسره در . « ورفع بعضهم درجات » .

٢ — یا عیسی ، سنی اجلکدن دخی بر صورتده بتیره جکم ، سکا فاتحی تسلیط ایتیه جکم ،
کندی کندیه تولدره جکم و بکا رفع ایده جکم .

٣ — سنی تصفیه ایده جکم و شخصکی یر ده آلوب بکا رفع ایتیه جکم .

٤ — سنی اویوتا جغم ، بکا رفع ایده جکم .

بو آیتیی حسنده در . رنجیسی ربیعده در .

٥ — سنی دائی بر صورتده اولرینك کبی روح دیدیکم آلجغم ، بکا رفع ایده جکم .

٦ — بعضی علمادن نماز فرض اولدقدن صکره یاخود وفات ایتدیره جکم، رومکی قتله ایده جکم صناعتی ویرشک وجهتیله عیسایی رفع ایتدیکنه قدر اوچ ساعت وبر روایتده یدی ساعت وفات ایتیردی دیه روایت ایلمشلردر. فقط بو روایت ضعیف کورولمکده در. روایت صحیحه قبل الرفع وجهه رفعنده روحنك قتله ایدلمسیدر. بوکا ده ان موافق اولاندر. زیرا بو روایتده نهایت شوقی اکلایه بیلمز کی اوچ ساعت قدر زمان ایچنده تماماً سوزلشه اولدیغی فکری حکم سورمکدر.

[وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا] وبو رفع ایله اولکفار ایله کافرلرده تطهیر ایده جکم آیتنه اونلرله صلاقه قالمیه جکم، اورتاسنا بولاشمیه جقدر [وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ] وسطا جمعاً تابع اولانلرك ویاخود جمهور ویا صورتی، حقیقتی ویا ادعائی کیف ما اتفق دینکه تابع اولانلرك اولکفار ایله زمان قیامته قدر فوقنده قیلاجقم. دیمه عیسایه تابعیتی جائز اولاندن جماعت یهودیه غلبه ایده جك وقیامته قدر سیفاً ویا برهاناً اونلرك فوقنده اولاجقدر.

بوراده کی « الذین کفروا » دیمك مراد حضرت عیسایه کفرلرینی احساس ایدوب بلکه ایمان اونلرك سیئه کیدن یهودیلردر. فقط یهودی اولمه صفتیله وکل کفر صفتیله در. « الذین اتبعوك » دیمك مراد هواریونلر ایله اونلرك سلم سوحه اولدقلری جمعاً دینه عیسایه تابع اولانلرمیدر؟ یوقسه بویله اولسه بیله شخصاً بحث ایدیلن نامه حرکت ایله دلوصوری اولسون تابعیتی جائز اولانلرده داخلمیدر؟ یعنی اتباع مطلقه کلمه سی مصدوقدر؟ یوقسه اطلاقی اونلرینه جاریمیدر؟ اولکی تقدیرده بوکون علی العموم نصارایه دکل جداً اهل توحید واسلام اولانلرله وبتون پیغمبرلری مصدوقه واسلام وتوحیدده هواریونلر ایله شرکت ایدنلرده داخلدر. وبو تقدیرده حقیقی وکلیدر. ایکنجی تقدیرده ایسه بونلرله برابر علی العموم نصارایه دخی شاملدر. وتقدیرده اضافی ونسبیدر. بو بابده ایکی روایت وارسده سابقدنده کی اختلاف وحکم فقره سی عمومی اولانه ایکنجی معنایی وتقدیره اضافی بی اشعار ایتمکده در.

فى الواقع اونى مانده بردى يا حجت ويا حكومتجه ويا الهر ايكيسيله تفويه حقيقى ابتاع حقيقى اربابنه
مخصوص اولمقله برابر صورت عموميه ده مسلم ويا غير مسلم نصارى وجماعتدن وخى يهوديلرك فوقنده
واونى حاكم وغالب اولمقدر . فقط بو فعلك ويو وعدك سفاسى نه عيسانك الوهيته اشتراكى
ونه ابتاع عيسانك حاكميت الهيه ويه خروجى ، نه ده فى مابعد عالمك ايجنده نصارايه فائده جهى برات
كلميه جك واينه ابتاع عيسى كلميه برزمانه محكوم ومسئول اولميه جغنه دعيك اولمايوب انجق عيسايه مكذب
وكفر ايده يهوديلرك بوكفرده دوام ايتكلرى سبجه كلميه برزمانه ابتاع عيسانك فوقنه حقيقيه حقدارى
بوده عيسانك ذاتنده وكل ، برسول اولماه عيسايه كفر ، الله كفر اولمسنه باعث اولديغى وبنا عليه
عيسايه ايمانايده جكزدن الله كفر ايدن يهوديلره محكوم اولمايقله برابر دنيا واخرت جزاى كفرده
آزاده قالميه جقلرينى ويوقسه كرك عيسى وكرك ابتاعى كه زمانه تحت حاكميت الهيه ده بولنديغى
والحاصل اوكده فارسى عيسالى وابتاع عيسالى تلطيف ايده بو وعدك ايمانك كفره ، توحيدك شرك
واختلافه ، استقامتك مكره ، عدلك ظلمه ، الهك ماسوى الله حاكميت وغيسى دعيك اولديغنى
آكلاتمه اونره بويوريلمشدر : [ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ] يا عيسى بو وعدلرينه وبوكفرلرينه فارسى ابتاعمك بوفائقيتى ويه وكه صوكره اونلرك
حكم وحاكميت الهيه ينقطع اولديغى ، نهايت مرجعكز به اولديغكز ده ابتاعكز سنك اختلاف ايتديكز
خصوصاتده آراكزده نه حكم ايده جكم ، بوحكم اونلره [فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا ... الى ...
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ] غير الماكريه اولان الله ، ظالملرى سومه ديكى ايجون كفرلريله
ظلم ايده اوكافرلرك مكرلرينه فارسى اونره بوسكرى سكاده براجيالى تقدير ايتدى ، اونلره
ذريت ابراهيم منسوب اولدقلرى حالده « لا ينال عهدى الظالمين » استثناسيله عهد الهيه
محروم اولدقلرنه بو محكوميته دوچار اولديلر . سنك ابتاعك ده اونره فارسى زياده كى بو تفوقى
سوء استعمال ايدوب ظلم ايدرلرسه عينه عاقبته محكوم اولورلر . — ايشته ابتاع عيسايه قيامته قدر
دلواضافى اولسونه برفوقيت وعد ايدلمسه اولمسى « كلمة الله » اولان عيسانك روحى اولمكدر رفع

زمانده قبضه ایلمسه اولر لیفه دینا رعیه « انی متوفیك » حکمنك واقعه سوفراولر لیفی حالی عیسایی ك زیاده تقریب ایده جك اولدیغه مماثلت و وحدانیت الهیه نك اول امرده اعلانی نکته سیله تقدیم ایلمسه بولنر لیفه دلالت ایتدیکندن عقیدهٔ اسلامیه ده عیسی وفات ایتمشدر و نصاری نك اول وفات ایده جکدر . دیمك که عیسانك آخر حالی ده بویله در . شمدی :

یا محمد !

ذٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ●

آل شریفی

ایشته او حکم ، بز اونی سکا بو آیتده ده و حکمتلی ذکر دن بری اوقویورز ●

[ذٰلِكَ] ایشته یا محمد عیسی ایله اتباع و متعلقاتی بیننده کی اختلافی اوزرینه ویره جکمز وعد ایشته بکم او حکم یوقمی ؟ [نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ] اونی بزسکا اوقویورز : او یعنی توراة و انجیلی مصدره اولر ره انزال ایدیلیه رسلك یسالتلرنی حجت و برهانلره اولاده و متشابهات و محکماتی محتوی اولوب محکماتی ام الکتاب بولنان قرآنك آیاتنده و صوره و باطلك تفریقنده حکیمانه حاکم اولان فرقانه محکم و ذکر حکیم جمله سنده اولمه اوزره تلاوت ایدیورز . بوده بره دخل عم التذبیح سردوذکر ایلیورز . دیمك که او حکم اسلام اصلیدر . ایشته او آیتده ده ، او ذکر حکیم و محکمده بیسی :

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُن فَيَكُونُ ●

آل شریفی

طوغریلی الله عذنده عیسی عتلی آرمی متلی کبیده : اونی طویرانده یارانمدی ، صوکره اوکا «اول !» دیدی ، اوحالده اولور ●

«خلقه من تراب» طویرانده حیاتی دوغرمق باشلایانده اصطفایه «ثم قال له کن» بر مدت صوکره روح انسانی تخمیله انساننده اولدیرمه اصطفایه «فیکون» ده توالی سلسله یه دلالت ایتمکده در کی «اولدی واولور» دیمکدر . آدمک طویرانده خلقی اولدرآدمک صلب پدرده کی طوخلقتنه معادلدر دینه بیلیر . بوکون بعضی حیوانات علماسنک تخمارلرینه کوره نطفه ده کی یعنی بذورات سویه ده کی حیات ، حیات نباتیدر . «والله انبتکم من الارض نباتا» مدلولنه نظراً ده آدمک ارضدنه برحیات نباتی ایله باشلاسه اولسی فهم اولنه بیلیور . بوندن صوکره بونلرک حیات حیوانی وحیات انسانیه برخطوه ده می یوقسه برچوق خطوه لرلمی کیدیکنی علمی دینه بیلمک برصورتده تفسیره ایده مدیکی ، بوکون شبهه در . بوندن محکم اولاده نقطه آدمک طوحالده ایلک خلقتی نه اولدیرسه اولسون اوندن اوخلقتده انساننده وآدم وکل ایکیسنه ایلک اولدیرمه بانسانه ، برشر اولسی واوندن اول نبات وحیوان وارسه ده انساننده بولنماسی وانسانک بر «کن» ایله تکوینه ایتمسیدر . شو حالده بوراده طوم انساننده طوم حیواننده طوم نبات نقطه انظارندن طوبرندن ایلک تخمیری کندی جنسلرندن اولمالریدر ، اونلرک طوبرندن ده برخلق الهی ایله اولدیغی وبوکون قدیم وازلی اولمادقلرینی تصریح واردر . بناءعلیه انساننده برحیواننده تخمندن اولمشدر ویا برنباتک تخمندن اولمشدر دیه شبهه ایتمک مسلکی دکشدیرمز . ایلک انساننده بالذات مخلوقدر . فرضاً ایده لم کلم آدمک برحیواندن اولمسنه اولسون . برحیواننده ویا برنباتک انساندن اولدیرسیه ، بوراده بر «کن» دیه باشقه برشیمیدر ؟ .

بالفرضه ایلك انسانه نسائسه طوغمسه ریمك ، ایلك انسانه انسانه تخمنه محتاج اولماشدر ، انسانه ایجون انسانه تخمی ضروری دكلدر ریمك دكلمیدر . ؟ اوحالده بونلردن هیچبری قانونی د «كه» امرندن باشقه علمی ویقینی برمبدأ قانونی یوقدر ایكنه شبهه لره قوشوب ده محكمی برافتمالك صفاسی نه در ؟ دها صوكره آدمك بر دكل برچوجه فرضه ایلسی ده مسئولی دكلشدیرن . بالعكس امثالی تكثیر ایدر . لكنه عقل نقطه نظرندن برآدمده فضله سی ده ضروری ومحكم دكلدر . مع مافیه نه غریبدركه بابانك برانسانه اولمازدعوا سنده بولنمامز برآیتده بر دكل برچوجه بابانك انسانلر بولنمسنه قطعیا حكم ایتمك ایسته یورلر . بونلرایه علمده وایمانده محكمی برآقوب شبهه یه قوشمقدر . بافیكز « خلقه من تراب ثم قال له كن فیكون » نظم وجهنده كی شمول معانی وترتیب خلقت واحكام علم نه در شایاندر ؟ خلقت انسانیه ایلكی نشأت اوزرینه ترتیب والتفاته د « كه » امری ایلكجیده دریلشدر .

ایشته الهك نشابه برحكمی اولاد عیسایی بویله براصل محكم اجماع ایله ایضاح ، علمی برایمانه ربط ایدیه بوآیت محكمه نك سبب نزولی بخاندكده نصاری لهیأت مرفعه سنك حضورمالكیه ده مباحثه لری اولدیغنده مفسرینه متفقدر . بنارعلیه بوآیت اولا نصاً وبالعباره نصاریه ، ثانیاً وبالاشاره یهود وسائره جوابدر . وقد بخاندر دیمكدركه مادام عیسانك بشردن بابا سی اولمادیغنی سلمدر . اوحالده الله اولمسی لازم كلیر . شمدی بونلره فارشی بویله یورلیورکه عیسانك ونصاریه اتباعك علی العموم انبیانك كثیر دكلری كتب الهیه واز جمله توراة وانجیل موجبنجه حضرت آدمك ده بشردن بابا سی اولمادیغی معلوم وسلمدر . حال بوكه بونلرك شهادتیله آدم نه الهدر نه ابن الهدر . ایشته عیسی ده طبیعی اولمك كبی نه الله نه ابن الهدر . الله عیسانك والدی دكل خالقی دریدر . عیسی انجق ابن مریمدر . دیه جوابدر . بونلك هیچبری توراة وانجیلده وعیسایی دخی تكذیبدر . بوراده تكذیب ایلمسی لازم كلمه نقطه لردن بریسی بوحالك نصاریه فارشی مجرد بالزام افاده ایدوب برجوابده عبارت اولمایوب الزام قطعی افاده ایتمكله برابر صحیح برخطا احتمالی اولمامله برخصائص

رحمه تکلم ، برحقیقت ازلیه تثبیت ایتمسه اولمیدر . یوقسه تحریف ایتمیلدرده عیسایه « ابن یوسف »
نامنك ویرلمسی تجویز ایدیه نصارای فارسی دیگر الزام ایدرده یا پیله بیلیردی . فقط بو رحمه اطلاز
عیسایه و مریم ویوسفه برحصه یاتیرده ، یورده « ولم یمسسنی بشر » و جمله سنده مریمی تقدیسه ایدن الله
تعالایه برکفر اولوردی . بونك ایچون ذکر الله عیسایه انجیله « ابن مریم » دیمشدر . وبونکله ابن الله
عنوانی نفی استدلالی کبی ابن یوسف عنوانی ده نفی ایلمشدر . بنا علیه یوحنا نك رحمانی اولدیغنده یا شکی نصارای جواب اولمقله قالمایوب بالاشاره یهودیه و سائر منکرلره
جوابدر . یهودیه جواب اولمق تقریری ده شودر :

توراتك موجبنجه آدم آتامز بابامز طوپراقدن خلق اولنمسه بابامز یوقدر دیه بیلیرسکز .
وبابامز اولمامسنه عیسی ده برآدم کبیدر . سؤاله ده بابامز اولمادیغنده طولایی عیسایی وسائر انسانلری ایجاد آدمی وتوراتی وقدرت الهیه یی انکار ایتمکدر . بنا علیه سز یالکز انجیلی وعیسایی رد توراتی وسائری ده تکذیب ایدیورسکز . صوکره یوزده عشر نقطه انظارندن توحید اریاك عقولی شوبله
برتنویر ایدردی : عیسی بشری اولمقسزین مریمدن عیسانك تولدی عادی تجربه لره مخالفدر دیه مریمی
وعیسایی وبو بابده کی شاهدلری وشهادتلری تکذیب وتحریف ایتمك معقول دکلدر . زیرا بویله برانکار انسانك کندینی وانسانلغك اصلنی وطوپراق
مادهٔ اصلیه سنده خلقه واصطفا قانونی انکار دیمکدر . بویله برانکار ایسه کندینی وعلم حسی
انکار ایتمسه اولور . زیرا عقل وعلمده الی یقینی قانونه ، قانونده خلقه واردر . علمده تجربه
موافقه اولانه اینانیلیر . فقط تجربه یه مخالف اولانه واقعات ده انکار ایلمز تثبیت اولنور .
دیکر معلوماته مبدأ یاپیلیر . تجربه نك سادراسی بولنمیغی ده تجربه . بنا علیه عیسانك انکاری علمی
وفنی دکلدر . بالعکس تجاربه انسانیه نك مبدئی اولانه علمی برواقعه نك ، آدم واقعه سنك ایلك
خلقت واقعه سنك برتکراریدر . فی الواقع عیسی نشأیه برکلمه حقدر . یعنی خلقتده برواقعه نادره .
فقط الهی وجهله منفرد ، اطراد قانونندن بتوحید خارج ، شاذ ، عقلاً ایضاح وتأویلی نا قابل برکلمه

بر واقعه ده دکلدر. عنداه بونك حقیقی بر تأویلی وایضاحی واردر. ایلك خلقت بشر، فانونه اصطفا، عیسی واقعه سنه شاهد اولمیانلر شاهد اولدقلری بوکلمه لری ایشتدکلری زمانه افراط وتفریط ایله، زیغ وانحراف ایله انکار ویا سوء تأویله صایماملیدرلر. خلقه واصطفا فانونی هر زمانه هرکس ایجونه شاهده وقوعات ایله معلومدر. ارباب عقل وعلم شوفی بیلمك لازم کلیرکه خلق عاده وقوعات واردر. بوده بر فانوندر، هم ده تحریبی واستقرائی بر فانوندر. بوده خلقك اراده لرینه دلیلدر. سوره نك باشنده ارباب عقول وعلمار اسخنه تفهیم اولنیفی اوزره واقعات هم، کذلك اونی افاده ایدن آیات هم، محکمات ومتشابهاته منقسمدر. محکمات هم شهوداً، هم عقلاً بداهتاً اساس اخذ اولنور. اونلر کندی کندلرینی ایضاح ایدرلر. متشابهات ایسه آنجق بلاشبهه اخذ اولنورلر. اونلك خارجنده کندی کندلرینی ایضاح ایده مزلر. آنجق کندیلرینه لایقیله محکم بر مثاله ویا بر فانونه ارجاع ایله ایضاح وتأویل اولنورلر. مثال حقیقیسی بولنمادیجه یا بداهته تأویل خطا اولور، یا لاینه اولور، آلدانمه وآلدانمه دهشتی تحریف ایتمك اولور. بنا علیه علمار اسخ واقعات منفرده ومشاهده یی انکار ایتمز. اونی اولا اولدیغی کبی تلقی وتصدیق ایدرك شهوداً ضبط وکلمه ایله اخبار ایدر. ثانیاً محکم بر مثال حقیقیسی تحری ایدرك ایضاح وتأویله وسطه برکلی یه ارجاعنه چالیشیر. اوکا عقلده ویا شهوده بر مثال بولنه بیلیرسه بولدقده بویله در، بعد التحری بولنمازسه واقعه یا کذب شهادتله اکتفا ایدر، تأویله انتظار. والله هوالعالم.

فقط انکار ایتمز، سوء تأویله ده چالیشیر. مثلا آلتونی آلتونه اولدیغه آلیر، انکار ایتمز، فضه صیاغتی ضبط ایدر. بونی دیکر معادنه برجهتله بکزه تیر، دیکر جهتله بکزه تمز، یا قیر ویا کوشدر دیه من، اونی کبی دکلدر ده دیه من. نهایت بونی معدنه کله سیله وهیئت مبدئی اولانه بر مثال مطلقه طوپراغه مادهٔ اصلیه سنه ارجاع واونی اوطوپراغه مضه واصطفا وتربیه ایله آلتونه یا یاقوت قدرت مخالفه یه تسلیم ایله. ایشته اولوالالباب، عقل کامل، علم راسخ یا یه جهتی بودر. بونی یا عدا اسی نه علم نه عقلدر، هم شهوادر. شمدی بو اساسات علمیه معلوم اولدقده صوکره

مشهود یا اولاده کلمهٔ عیسا یه کلدلم : بو کلمه مسیح عیسی به مریمدن کلوزل و بو کسلك اوصافی حائز
بر دین توحیددر . تاریخ بشره بو نام ایله یاذیلمه لهم واقعاً مبدأ اولمسنه بیارك بر
واقعهٔ شخصیه و منفرده مشاهده ایدیلمسه صوکره رفع اولنمسه و یالکز کلمه سنه شهادت قالمشدر .
بو واقعه باشلیجه بر قاچ خصوصیتله مشهود بولمشدر : بر نجیسی ذات واقعه در که ذات عیسی در . بونا
ماضیده بشیکده کی جمیع مختلفلرینه کوره نصف قدر برجوعه انسان ، از جمله بنی اسرائیل قومی کوره سنه
قونوشمه ، کیمی سوسمه ، کیمی سوسمه ، سوسمه سودیه عیسی نافابل تکذیب بر اثبات ایله
بو شخص انسانی موجود دیه شهادت ایتمشدر . بو جهتله ذات عیسی هم مشاهدةً هم شهادةً
محکم بر واقعه در . بر انساندر . ایکنجیسی شخص عیسی مریمدن تولد ایتمشدر که بو ده محکمدر . گرچه
بو مشاهده دیکر مشاهده لرك عینی دکلدر . فقط عبارت معروفه و محکم دائره سنده هر حالنك
بر شخص معروفك بوتون کیفی مشهودر که اساسی ذات مریمك و صیتنده کیلرك مشاهده و شهادتنه
مستندر . سوسمه جملهسنه استدلالك انضمام ایدیلمسیله ذات عیسایی مشاهده ایدنلرك عیسی بوتون اعترافلرینه
ایلشمدر . هر حالنك بر شخصك آنا سنه طوغمسنه یعنی اعتراف ایتمیه باشقه دلیل بر مشاهده یه استناد
ایتمز . بنا علیه عیسانك ابدمریم اولمسی حیثیتیله بو وجهله مشهود و استدلاله مستند عینیله
بر عبارهٔ محکمدر . عیسی آنا سنه طوغمسنه بر وجهله بر انساندر . او حیثیتله ، مریم مس بشریه
واقع اولماسی و عیسانك رحم مریمده بر بابا توسطیله تکثیریه مظهر اولمسی حیثیتیله که بو ده
هم ذاتنده متمیز اولمیان و فقط امثالی مشهود اولمایان بعض طولایی شاذ و غریب و منفرد بولنمیان
متشابه بر واقعه در . تولد ده اولدیغی کبی بولمه مریمك وجدانی و مریمك احوال سابقه و خصوصیه سنه
بالتجربه واقف بولنمالرندن شهادتلرینه ثبیت اولمشدر که بر نفی مخصوصه شهادتدر . — یاستوجه
تجربه سنده کی شهادت فیزیکك شاهیتی ده بویله بر نفی مخصوصه دیه عبارتدر . « یکدی اولتوزسنه
کبی معیشه برصورت طرفنده قیاسات شیئیه لر دروننده کی تعقیم ایدیلمسه صورایجنده بر صفدرب تکوینه
ایتمسه اولدیغنه یاستوریامنده کی تعقیم آفاقی بر صورته شهادت ایتمسه بولنمدیغنه تخمین تولدك

برطبیعت اولمایه جقدر استدلال ایلمشدر. بو مقابله ده حضرت مریم محفوظ و معصوم اولدیغی
یاسورلمشدر. بلکه سنده دها محکم برصورتده بیلدیکی کندی نفسنده، کندی قلب و وجدانیله
برابرنده اولمق حسیاتی مشاهده و تجربه لری آلتنده محفوظ بولندیغنه دائر ده تجربه دوقوفلریله
مس بشری واقع اولمقسزین برحمل تشکلنه لهم نفسی و لهم آفاقی برصورتده شهادت
ایتمشلردر. بوصورده اولکه زوجهٔ زکریانک عاقر ایکن بچایه حامل اولمسی واقعه سی دخی
تجربه و عادتک خلافنه اولمه نقطه نظرندن حمل مریمک صدقنه دلالت ایده برمؤید تقدیم اولمشدر.

ایشته عند التحلیل عیسی آنا سنده طوغمسه، آنا سنک باره سنده قیلمه اولمسه برشخص انسانی
اولمه حیثیتیله محکم. آنا سنده بلاس بشر تکوینی حیثیتنده ده مشابه اولماه برکلهٔ معقدر. بو
کلمه بویله برواقعهٔ شاذه اولمه اوزره تثبیت ایلمسه ویا کونی مشاهده ایتمسه اولماه ارباب عقولک
عقل و ایمانه تکلیف اولنمسه ویا واقعه برطاقم وقایع و بینه سوزلره سبب اولمشدر که بتوده یوسوزلرک
ایچنده الطوغریسی اونک سویلدیکی «ان الله ربی وربکم فاعبدوه» امر توحیدیدر. لهذا بویله
نفسنده بویله برواقعه مشاهده ایتمسه اولسه اونی الله فارشی کندی وجدانده حقدرده تصدیقه ایتمکده
بیچاره ده ترددایتمز. برانسانه کونی نفسنده مشاهده ایتمک ایچون ده مریم کبی برکره بتول اولمه
لازم کلیر. شمدی مریم کبی برکره اولمیانلر واونک امثالی کوریه ندن کونی تثبیت ایده شهادتلری
تکذیب ویا تحریف ایدرلر واقعهٔ عیسایی انکار. ویاسوزتأویل ایتمکه علماً و عقلاً حقدرلر اولمیلرمی؟
حولکزده کونواقعه لرنک برتأویل حقیقیسی، برایضاحی واریدر. بوقمیدر؟ مسلمدر. یوقاریده
بری ارباب عقوله بتوده بوایضاحاتی ویرمه واصطفا فانوتی ده آکلاتوب کلهٔ یویه تمثیل ایتمسه
قرآنه تاسوزه نک باشنده «والراسخون فی العلم یقولون امنا به کل من عند ربنا وما یذکر
الا اولوا الالباب» نص محکمه متشابهی انکاره ویاسوزتأویله علم راسخ و عقل کامل نقطه نظرندن
تصحیح ده تردد ایتمز. برانسانه کونی نفسنده مشاهده ایتمک ایچون ده مریم کبی برکره بتول اولمه
لازم کلیر. شمدی مریم کبی برکره اولمیانلر واونک امثالی کوریه ندن کونی تثبیت ایده شهادتلری
تکذیب ویا تحریف ایدرلر واقعهٔ عیسایی انکار. ویاسوزتأویل ایتمکه علماً و عقلاً حقدرلر اولمیلرمی؟
حولکزده کونواقعه لرنک برتأویل حقیقیسی، برایضاحی واریدر.! بوقمیدر.! مسلمدر. یوقاریده
بری ارباب عقوله بتوده بوایضاحاتی ویرمه واصطفا فانوتی ده آکلاتوب کلهٔ یویه تمثیل ایتمسه
قرآنه تاسوزه نک باشنده «والراسخون فی العلم یقولون امنا به کل من عند ربنا وما یذکر
الا اولوا الالباب» نص محکمه متشابهی انکاره ویاسوزتأویله علم راسخ و عقل کامل نقطه نظرندن
تصحیح برزمانده حسن و صلاحیت بولمادیغی آکلاتمسه اولدیغی کبی بوراده ده اونی نظر عقوله بالضروره
ثابت برمثال محکم، برماده اصلیه و اساسیه صاروب برقانون محکم اجماع ایدوب تأویل حقیقی

کوستریشدر که اوشبو آدم واولادی طویرانه واوقانونه خلقه واصطفا قانونیدر. بنار علیه فنی نقطهٔ نظردن بوفی انتقاد ایدیلیوقدر. دیکر ایضاح اتمك لازم کلیر. عیسی کلمه سی برانسانه تصوریدی، برانسانه کلمه سنی تفهیم ایدر. انسانه تصوری وانسانه کلمه سی ده واقع ونفس الامرده کورشیدیکی اول آدم مفهومنی، آدم واقعه سنی افاده ایدر. چونکه واقعه ده انسانیتك ایلك نمونه سی آدمدر. آدم کلمه سنك قطعی مفهومی عقلده اك تحکم صورتده دلالت ایتدیکی واقعه ده شودر: بدایةً طویراقدن مخلوقه ویکونجه برمأمور سلیم که اصل انسان دیمك بولونیکدر. بنار علیه کلمهٔ عیسی اصل انسان دیمك اولدیغه کلمهٔ آدم دیکر اولادآدمه دها زیاده برمماثلتی کوسترمك یولیله طوغروکیدن بویله انسانه اولمامق وایلرمامق دیه انطباق ایتمك دیا اول واخر فیصح برمثلی بولنمه احتمالی اولیغندن مخالفه وآثار الله تعالایه کیزلنمك قبیلندن تناقضه دوشمك دیا سفیل مثالده رجاع ایدیلمك افتراسیله یولدینه صایمه ایجون فیصح برضرورت علمیه وفنیه یوقدر. طویراقدن وروح، خلقه واصطفا خالقه محکومیت، کرانسانده اك کلی، اك عمومی، اك تحکم اساس بولدیغندن بولنی براقیوب ده عیسایی بونك خارجنده ویا خیلانشده دوشونمك ویا علماً فیصح قابل ایضاح رکن ظنه ایتمك یولیله بر طالتدن انسانیتی دوشمکدر. کوره بر طبیعت، اصطفاسز بر خلقت، مبدأسز بر قانونه، علتسز بر معلول، اراده سز بر تحول علت فکریسی اوزرینه یوریه ومبدأ تصوریی مقتضیه آلمایوب کندی سرهارتنده آلدیغه وانسانیتی نشأت روحانیه سندن زیاده نشأت جسمانیه ومادیه سیله اولیه کیدن افراط وتفریطدن قورتولمیه تصوریه ومادی ارعالرینه علم دینمز. قصهٔ آدم قصهٔ عیسانك فهم منبع فهم استقرار وفهم استنتاج نقطهٔ نظرندن برمثال وایضاحدر. والحاصل خلقت انسانیه مقتضیه باشلیجه ایکی قانونه واردر. برنجی، فیصح براستثنای اولیاسیله عدم رکنی وبنار علیه استدلال واستنتاج جریده منطقاً قطعی ویقینی برنتیجه ویرمه سی قانونیدر: «کرانسانه الوهیت تخلوقیدر». ایکنجیسی ده شو قانونیدر: «انسانه برابا انسانه ایله برآنا انسانك بالاجتماع مولودیدر». بوقانونك کلی رکن اکثریدر. چونکه بالضروره استثنای واردر. چونکه ایلك انسانه ویا ایلك انسانه شامل رکنی. بنار علیه

عیسی یارانسانزد . وآکثر انسانلر بر بابا انسانلرایله بر آنا انسانلرك بالاجتماع مولودیدر . اوحالده عیسی ده آکثر احتمال بویله بر مولوددر . عجبا اونك باباسی کیمدر ؟ دیه دوشونمك لحکم ، علمی بر دوشونجه دکلدر . بر ایمانه تأسیسه ایتمز ، علمی بر انکاره ده حمل دیرمز . فقط « عیسی یارانسانزد ولکن انسانلرایله الوهك مخلوقیدر » دیه تصور ایدیلدیکی زمانلرده صحیح یا کلسه اولمه احتمالی یوقدر . بوکا ایمانلرایله صحیح بر زمانلرده الوهیت یاکلاشدیرلمشلر اولمالی . ایشته بویله حمله اولانلرله دینلرك ایمانله وصادق ایمانلر بویله کورمشلرله دنیا عارف وکرتهندلرینی بر غایت محکم وصوك درجه نزیه واخلاقی اولمه لازم کلیر . انسانلرده یاحمله سویه ملی ویاخصوصیدر . یالانکیلقدالله کفر وعصیان ایتمیلیدر .

بو ایضاحدن عبارت ایدیلمك بر شی یوقدر . فقط زمانمزده علم حیات وفسه طبیعی ومبحث وراثیم نامنه سوزسویلینن حمله اولانلرینه بو نظری فکرایله حمله اولانلرك استعمار لریچون ازالرایجون شو نظری ده اخطار ایده لم : اولا ، تولد حیوانیده فاعلیت وراثیه مترتب اولمه اوزره « Atavismus = جدانیت » یعنی تاپوفاریزه ده کی آتایه ودده یه حقیقه تعبیر اولنور بر حادثه واردرکه واقعه عیسی ده بوقبیلدندر . ثانیاً ، تصویری اولانلرعلم حیاتده ذی حیات اولانلر « مونوژنر یاخود دیاژنر یعنی ذوالوالده ویا ذوالوالدیه » دیمکله برآنالی ویا آنالی بابالی اولمه » اوزره ایکی قسم تقسیم اولنور . دیمك اولورکه حضرت عیسی ده بنیه البشر بر والده لی برحیات واقعه سی اولمشدر . ثالثاً ، انسانلرده ارکك دیشی بولندیغی کبی ذوالجنسیه اولمه حنثای مشکل ده بولنه بیلیر . وزمانه زمانه بونلردن برجهتی غلبه ایده بیلیور . بز بوندن حضرت مریم حنثا دیمك ایسته میورز . زیرا نص قرآنده او انثی در . لکنه بوندن بحثه شوقی استنباط ایده بیلیرزکه بر بدندك ایکی نوع تخمه مبدأ تکوینه اولمسی یك اعلا تصور در . شوحالده نسل عالیه میاننده اصطفای مریمی بو صورتله تصور ایتمه مانع نه در ؟ رابعاً ، بوکون بیلیورزکه انسانه تخمی اولانلرنطفه تماماً منی دیمك دکلدر « الویك نطفة من منی یمنی » ایچه سنیده برجزء اولانلرده برمنی ایچنده برحیوانه بولنه بیلیه وبذر منوی دینلنه برحجیره جکدر .

وبونك يكرمى اوتوز سنه اول ظهور ايدن يكى كيمياى حياتك ايله بر «هوميه» دكل ، نباتى حيوانده بر «بذير» اولوبقى قبول ايدييور . شمدى علم طبيعى نامنه كونشيد قويبقى وبر وقتلر كونشيد كيب سايع نادر حالنده بولنديغى بالنظر يه مسلم كيى تصور اولنان كره ارضك اوتكيدن ايجيده بويله بر بذير بولنيه جغى وبنا عليه بونك صوكره دن خلقه وتكوينه اولنديغى قطعاً معلوم ومسلم ايكن وصوكره بويله بر بذيرك تكونى امكانه قورى طوپراقدن زياده متناسب بر رحمك دها ساعد وجوده دها الويشلى اولمسى طبيعى كورونمك لازم كلير كيسه رحم مريضه بر مرض طبعى بولنه ايجون بويله بر بذيرك بالكمال خارجى بر اركك طرفندن تلقيح ايدلمسى نامعقول اولوردى بر ضرورت مطلقه كيى تصور اولنور . وبونك اولوردى بويله بر بذيرك صورت وظيفه وصولنى علم وفن بشر احاطه ايدييور . ديه ادعا اولنه بيلير . وصوكره محضا بويله حدسا تاسيس فنون طبيعيه وعوالم نه حدى بلديرمك ايجون خلقه وارسال بيورولمسه اولدنه حضرت عيسايه وحمدى ملائكه اولديغه مصادف اولدقده سنه علم ناسه نصل تجاوز اولنه بيلير . خلاصه ، انسانه ماده ايله روح ايله انسانه . وبوراده علم روح نقطه نظرندن بر مسله محفوظ اولور . اولفظ كذايى ذهنده بر وقت ايدرسه كورورسكه ذهنده كى بر كلمه يا بر معناى مجرد معنويه ماديه ، روحانيته جسمانيته بر سبيتى واردر . نفسنده كى بر شعور بر خيال ، بر خيالك بر حركته كيفيتى كورولديكى كيى . بويله اولماسايدى قوه فكريه اوزرينه ماز ذهنه وجهيله مشتبه بولنه كه بو كلمه ذهنى وميخانيكى حركت داخلنده ذره ذهنى ، جمجره ذهنى حركتله علاقه دار در . ويا خود ان مجرد هم حركت ميخانيكيه هم حركت ذره ذهنيه وكيميويه تحول ايده بيلير ده بو صورتله قوه لاقيديه ويا فلسفه كلمه سى اوزرينه يورديلير . حادثات معنويه نك بويله حادثات ماديه يه مطرداً انقلابى كورولدكده صوكره بونك ديكر مثالارينى ده آنلديغى وقت بر تفكرات ايجنده تصور ايدلن بر كلمه لفظيه ويا نفسيه وياخود بر انطباع وجدانى اويانديرير . وبو انطباع وجدانى شدتله كوره بتون روحى استيلا ايده بر عقيده راسخ اولور . وبو عقيده بزده اجراى تأثيره بده دخى اونكله مناسب بر حيات جديده باشلار . وبو حال تكمل ايده بيلير سه وظيفه معنويه ده بر صورت جديده وجود

بولر بیلیر که حکماء بو شرائط التسعه تحولات مفهومیه مثالاری بیله تثبیت ایتمشلردر . بنا علیه حضرت مریم بو حالی یا شاریقی تصور وقبول ایتمك ده ممکندر . واحتمال بوصورتله قلب مریمده کی برکلمه رحم مریمه برنجی ایر بیضه نك برابر تکونه بازده سبب اولمسه دخی بوندن تولد ایتمشدر . بوده شهوانی بر معنی ایله وکل بالخاصه جسمانی بر معنی ایله تصور ایرلك لازم کلیر . ایشته بعضی حکماء غربیه اصطفای مریم ، تبشیر ملائکه ، تکونده کلمه آیتلرینك علم روح نقطه نظرندن بویله برسلاحظه الهام اینکلنی ده کوستر مشلردر . مع مافیه بونلر تأویل وتفسیر وکل انظار واستبعاد ارعالرینی نقطه ایده جك تصورات تمکنیی کوستر مکده درلر . حقیقةً تأویل « ان مثل عیسی عندالله کمثل آدم خلقه من تراب ثم قال له کن فیکون » در . بونده اوقدر جمله معنا واردرکه وقت ایدوب اکلامیلیر . لهویراقدیغمز ، صوکره « کلمه » ، عقبنده « فیکونه » . انجق بو نقطه یی اولوتما بو ذکر حکیم بونده مخاطبلرینك اول نصاراینه فارسی برحکم حاکمدر . الله ی وانسانی طاینمه ، خالقنه مخلوقی ، آمرایله مأموری ، حاکم ایله محکومی تمییز ایتدیریوب اطاعته دعوت ایلمکدر . کلمه ، عباده وارده آمده یوقدر . عباده کلمه جهتنه باقیلیرسه باقیلسه شریکی ، مثلی ، امثالی واردر . فقط الله لفظی برمثلی یوقدر . عیسی وآدم آیتلرینده طویراقدن مخلوقه ، آیتلرینده برامر ایله مأمورلردر . آدم کلمه سی الله عینی ویا اوغلی اولمه ممتنع بولندیغی کبی عیسی کلمه سنده اویله در . کلمه لر هپسی الله ایله بردر . الله ، کلمه لرینه خالق وکل حی وقیومدر . لکنه کلمه لر الله ده فانیدر . کلمه لرله الله تکثیر ایدیلمز ، الله ایله کلمه لر توحید اولنمایدر . کلمه لر برر زوال ، برر عملیات ، برر آیتلرلر . بونه بونلرك بقاسنه لولری الله در . عیسی ده آدم کبی الله در کلمه سنه ، الله رفع ایلمشدر . روح عیسی وفات آیتلرینه ایده جکدر . باقی انجق الله در .

شمدی بحر الله مرخصلری وارنلرك اشالی بوحقی قبول ایتمیوب ده « بکلمه منه » دیدیکیا ایشته بونه دیمکدر . کلمه الله جزئیدر ، کلمه الله عینیدر ، کلمه الله دیه عناد ومکابره ایله تکثیر کلمه ایدیورلرسه : یا محمد ! :

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ● فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ
وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ●

آل شریفی

بو محمد سنك ركعه ، بنا على شبهه ايكنجى ركعه اولم ● سطا كلمه سلمه صوكره آيتك
لهجه سنكله مناقشه يه قالقاره رق ديدى كه : كليك اوغوللريمزى واوغوللريمزى وقاريندريمزى
وقاريندريمزى ، كنديلريمزى وكنديلريمزى ديمايوب دائما كلمه ابتدا ايله دعا ايده رك
اللهك لعنتى ظالملرك بوينه كيديرملم ●

بو آيه بيلهرك آيتى دينلركه طوغرى يالانجى ايسه اوكا الله لعنت ايتسين ديه مقابله
لعنتله شمك ديمكدر . بالاده بيانه اولديغى اوزره بحرانه مرخصلرى لدى الذكر صاحب رأيك
اولانه اميرلرى عاقب به عبد المسيحك رأيى ايله بو مباهله تكليفنه اجابت ايده مديلر ، اونك اوزرينه
اك ظالم حكم بو اولدى ، بو مباهله ايله ذمت اسلامى قبول ايدوب كيتديلر . « لهم مالنا وعليهم
ما على المسلمين »

ايكنجى آل عمرانك قرق سكزنجى حقيقتى :

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
● فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ●

آل شريفي

طوغريسي ابشته بودر. اوقصه نك صحه افاده سي ، يوقه الله ده باشقه بر آله يوقدر. و حقيقت الله او ، اويله عزيز اويله حكيم در ● يه يوزنه جيه رلرسه محمد كه الله مقدر ايليه ●

كلمة آل ابراهيم و اصطفاى محمدى يه : « ان الدين عند الله الاسلام » ، « لا اله الا هو العزيز الحكيم » اولديغى عقلا و نقلا ، علما و حكمة حكم بصورنده ثابت اولدقدن صوكره شمدى مقدر اعتراضنه باقيه رحه كلمة طاغيتمايوب طويلا مالى ، مناقشه ، مقدمه كلمة وجوه اختلافى برافمه واك حكم اولاده وجه اتفاقى اخذ ايلمك صورتيله كلمة ميسانك كلمة آرده ارجاعى و لهذا ايكيسنك شريكسز خالقه و آمر بالله انقياد نسبتنده توحيدى كبى بجمعه توحيد ايتملى و بنا عليه آدملك الكزيده سلالاسى اولاده ابراهيم سلسله سنده بالخاصه آل ابراهيم و نيله سعيه ايله آل عمرانه و نيله و اختلاف دوشمه بولنانلر شعبه لر بيننده مساوى و متفقه عليه بر كلمه حقه دعوت ايلمليدر.

بونك ايچون يا محمد ! :

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ●

دی کہ : ای اهل کتاب ! کلیك : سز کلہ بزم آرامزده مساوی بر کلمه یه ، شویله که :
الله دن باشقه معبود طانیمایه لم ، اوکا هیچ برشیئی شریك قوشمایه لم ، وبعضمز بعضمزی الله
بریده رب اتخاذ ایتمه سیه ، اگر بونلر قاچینی یوزه چویرر لرسه اوقت شویله دییك : شاهد
اولیك که بز حقیقةً مسلمز : مسلمانز ●

بو یازده مختلف وحیدانلر ، مختلف مسلکلر ، مختلف دینلر ، مختلف کتابلر
بر وحیدانه اساسیده ، بر کلمهٔ حقده نصل توحید الله یه جمع اولدقلری ، اسلامك عالم بشریته نه قدر واضح ، نه قدر مستقیم بر طریقه هدایت ، بر قانون حریت تعلیم ایلدیسه بونلری و آرتیق بونلرك عرب وعجم انحصاری اولمادیغی تماماً کوستریلمشدر . « ان لا نعبد الا الله ولا نشرك به شیئا ولا یتخذ بعضنا بعضا اربابا من دون الله » کلمه سنده طوپلانان وحیدانه وحدتده دها کنیشه ، دها جامع بر وحیدانه بولنمه مکله برابر اونك آرقه سنده دوشولسونه . ترقیات دینیه وحیدانیه افتراقه افاده ایدیسه خصوصیتلرنده وکل کلیتلرنده دکلدر . بونه حریت ومساوات وعواسنك اساسی بولنه رك ، بر وحیدانه طوپلانیر : [وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ] ایشته حریت ومساوات وعواسنك بونه سفتاح حلی بولنه رادر . بر برمزك رب ، مولی ، حاکم مطلقی طانیمایه لم ، بونه حرکاتمزی برحقك امریله والله جل جلاله اولیه لم . الله دن قاچوب اونك مادونده وحقك خلافنده بر تابعیت سیاقمز اولماسیه ، یعنی الله قول اولمه لم ، وکندیمزی آنجق اوکا محکوم بیله لم ، بتون بشریتی ده آنجق بو نقطهٔ نظر دنه تابع ومربوط اولمه لم ، یعنی برمزك حقنه تجاوز ایتمیه لم ، الله دن غیسنه اتیه بلکی وظیفه یی ده الله ایچون اطاعت ایده لم . اصل سیاقمز واصل وحیدانه یه الله امرینه اطاعت اولیجه لر اختلاف مدافعهٔ حق وقانونده همده ایرهمل اولنور . ویعنی برکیمسه نك ارزوی مجردی حاکم اولمامز . بنا علیه عیسایی ده

ربه طاینیایه لم ، اولی ده اللهك برقولی و به رسولی طاینه لم ، کذلك یایالر ، قرالك ، رؤسا
لعب لویله ، لعربیه اللهه الطاعتلری وصفی تحریری نقطه سنده یاغه لم . » .

واقع اولاده برسؤال قاریشی رسولاه اهل کتابه ایمانه ایتیره « سز لهانی یایالرك
رسالره نك سوزلرینه محمد اوترك سوزلری اولریغی ایجونه اطاعت ایتمی ایدیکز . ایشته او ، اوزی
ربانحاز ایتمکده » بیوردیلمشدی . بوراده سیاقه ان زیاده حضرت عیسایه ربه دیه دعا یه
موهبه . بوکونه بعضی انجیل ترجمه لرنده بونك معلم دیمك اولریغی کوستریلسه ایسه ده عقیده تثلیث
موجود ایکنه بوتاویل قانی اولماز . حتی « ویعلمه الکتاب والحکمة » دعولنجه معلم حقیقی
یه اللهه .

فقط اصل کتاب توحید حقده دکل ، تشبیث کلمه ده خوشلانیر . آل عمرانه ایر آل ابراهیم
بیشده برجهت وحدت اولاده ابراهیمی بیله لعربی کذلك یه نسبت ایدرك یهودی ایدی ویانصرانی ایدی
دیدیلر . لونره فارشی هواماً سوریلیور کم :

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَتِ التَّوْرَاةُ وَالْإِنْجِيلُ
إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ● هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ
عِلْمٌ فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ● مَا كَانَ
إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
● إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ
الْمُؤْمِنِينَ ●

آل شديفي

ای اهل کتاب ! نجوده ابراهیم حقنده مناقشه ایدیورسکز ؟ حال بوکه تورات و انجیل انزده صوکره ایندیرلدی ، بونی ده می عقل ایتمیورسکز ؟ ● ایشته سز ادیه سیکز ، کتابدن بازیلیکز اولامه شیده مناقشه ایتدیکز ، یا هیچ برعلمکز اولمیانه شیده نجوده مناقشه ایدیکز ؟ حال بوکه الله بیلیر سز بیلمیورسکز ● ابراهیم نه یهودی ایدی نه نصرانی ولکه مسلم و حنیف (الکدن برو حده) ایدی ومشرکلردن اولمامشدی ● طوغریسی انسانلرک ابراهیمه یاقینی کندیلرینه تابع اولنلر ایله بو نبی و شو پیغمبر و ایمانه ایدنلردر ، الله ده مؤمنلرک ولیسیدر ●

[فِيمَا لَكُم بِهِ عِلْمٌ] یعنی تورات و انجیلده بردرجه یه قدر معلوماتکز اولنا آ موسی و عیسی [مَا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ] مقتضه صحیح معلوماتکز اولمیانه حضرت ابراهیم [وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ] بنا علیه نه یهودیدی ، نه خرستیاندی ، نه ده مشرکلردن ابراهیمی عرقاً نه ده دیناً کندیسنه نسبت ایتمک ، فرع صایغه حقدی اولمادیغی کبی بونلردنه عرقاً منسوب اولانلرک ده کندیلرینی تمیز برموحد مسلم اولمه ابراهیمک آل و اتباعندن صایغه حقدی یوقدر و مجادله لری جاهلانه در . اونر « لا ینال عهدی الظالمین » حکمنده داخلدر . [إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا] اصطفایه داخل اولمه آل ابراهیم ایشته بونلردر . ابراهیمک دینه اتباع ایدن و شو پیغمبر عالیشانه محمد مصطفی دیوکا ایمانه ایدنلردر . عهد الهیه و امامته نائل اولمه حقه اولانلر کرمالده بونلردر . حیوته [وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ] در .

اهل کتابک برقسمی موحد و مسلم اولمه مثوجه طوریوبه مؤمنلری اضلال ایتمکه چالیشیورلر . نه تعلیم یهودیه حذیفه ، عمار ، معاذ کبی اجله اصحابی یهودیلکه دعوت ایتمک جسارتنده ایدیلر شو آیت نازل اولدی :

ای مؤمنلر :

وَدَّتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوْنَكُمْ وَمَا يُضِلُّوْنَ
اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ●

آل شریفی

اهل کتابدن بر طائفه ارزو ایتدی کی سزی شاشیرتسه‌لر ، حال بوکه صدق کندیلرینی
شاشیرتیورلرده فرقنه وارمایورلر ●

بونلرك جهللری اولادیغی نص اعلان ایتکده‌در شو خطابلر ایله تفهیم ایدیلیور :

يَآ اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُوْنَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُوْنَ ●
يَآ اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُوْنَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوْنَ الْحَقَّ وَاَنْتُمْ
تَعْلَمُوْنَ ● ع

آل شریفی

ای اهل کتاب ! نیچون الله آیتلرینه کفر ایدیورسکز ؟ حال بوکه کورویوب طوروبسکز
● ای اهل کتاب ! نیچون حقی باطله بولاییورسکز ده حقی کتم ایدیورسکز ، حال بوکه بیلیوب
طوروبسکز ●

بانیکز یوزدن برقسمنی تبیلدیکه کهیر ویا عزیز یهودیلردن اجبار ندن اوله ایکی کیشی
اتفاقله ایتمشلر ، بربرینه « گلایدی برکوره صباحلیه لاقدیه ویالکز لساناً محمدی دینه گیرمکن ،
آقشام اوزری ده کتابلرمزه باقدیغه وعلمامزدن سؤال ده ایتدکن ، شمدی محمدی پیغمبر اولمادیغنی
آکلادیغه ، بویالاه ودینی باطل ایمیش دیمکن ویلغه گیرمکن ، بویله بایاسی کن اصحابی ده
شک وشبهه یه دوشرلر » دیمشلردی . کذلک تحویل قبله مسئله سنده کعب بن اشرف نام یهودینک حاخامی
رضی کندی اتباعنه قبله یه طاریشی کوره اتخاذ ایتدیکی نماز قبله لری ونهایتنده همایونی تلقیه ایتمشدی کریمه آیت
بونلری خبر ویریور :

وَقَالَتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اٰمِنُوْا بِالَّذِيْٓ اُنْزِلَ عَلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُوْٓا اٰخِرَهٗ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۝ وَلَا تُؤْمِنُوْٓا اِلَّا لِمَنْ
تَبِعَ دِيْنَكُمْ ۭ قُلْ اِنَّ الْهُدٰى هُدَى اللّٰهِ ۙ اَنْ يُّؤْتٰٓى اَحَدٌ مِّثْلَ مَآ اُوْتِيْتُمْ اَوْ يُحَاۗجُّوْكُمْ
عِنْدَ رَبِّكُمْ ۭ قُلْ اِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ ۚ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ
۝ يَّخْتَصُّ بِرَحْمَتِهٖ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ۝

آل شریفی

اصل کتابه برطائفه ده شویله دیمش : « وارك اوسوندهٔ اینه رینه گوره گوندوزایله
ایمك ، آخرنده ده دونوب کفر ایمك بلکه اوغرده دونمك ۝ وکندی دینکزه تابع اولانلردن
باشقه سنه اعتماد ویرمه یك ، دیمکدر : لهم هالده هدایت الله هدایتی ، سنده دیلیه گیسی برینه
ویریلیور ویا یکزك مضمونده سنده غلبه ایده جکمز دیه می بو ؟ دیمکدر فضل الله
النده در ، اونی دیلدیکنه ویرر ، والله واسع در ، علیم در ۝ رحمتیله امتیازی دیدیکنه مخصوص ایدر

رضا الله هوده بيون فضل صاحبيد. ●

فقط اصل كتابك لعيني بويله اخلاقنه ظهايم ملسيد. هونكه :

وَمِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُؤَدِّهٖٓ اِلَيْكَ ۚ وَمِنْهُمْ
مَنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّهٖٓ اِلَيْكَ اِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَآئِمًا ۗ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ
قَالُوْا لَيْسَ عَلَيْنَا فِى الْاُمِّيّٖنَ سَبِيْلٌ ۚ وَيَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ
● بَلٰى مَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ وَاتَّقٰى فَاِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ● اِنَّ الَّذِيْنَ يَشْتَرُوْنَ
بِعَهْدِ اللّٰهِ وَاَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيْلًا اُولٰٓئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ
اللّٰهُ وَلَا يَنْظُرُ اِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيْهِمْ ۪ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ●

آل شريفي

اصل كتابده اويله سي وار ركه اوڭا يوكلدكه امانت براقسه اوني سڭا تأديه ايده ،
يه اوغرده اويله سي وار ركه اوڭا بر دينار امانت ايتسه بيمه دكه اوني سڭا تأديه ايتمز ،
بونك سببي : چونكه بونلر بزم عليمزده اميلده بر بول بوقدر ديرلر والله فارشي بيله بيله يالان
سويلرلر ● حالبوكه بول وار ، الله وار ، هركيم عهدينه وفا ايده وتقوا ايدرسه شبهه يوقدركه
الله اوستقيلري سودر ● فقط اوغرلر ، الله اوغرلرك عهدني وكندي يمينلري برقاچ پاره پيه ثمنيله
ايشته اوغرلر آخرتده هيچ نصيبي يوقدر ، الله اوغرلره كلام سيله خطاب ايتمه يه جك وقيامت كونى نظر
بيورمه يه جك وكندلرينى تميزه چيقارمه يه جقدر ، اوغرلر حقى اليم بر عذابدر ●

[مَنْ اِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُؤَدِّهِ اِلَيْكَ] بهوده علما سنده اولوب بعضيده ايمانه ايده عبداله به سلام فرسنده بر يده امانت براقديغي بيك ايكي يوز اوقيه آلتونی آلسيكز تسليم ايتمسه ايدي كه اوقيه فرنه درهم اعتبار ايدييور. [مَنْ اِنْ تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّهِ اِلَيْكَ الخ...] تعليم يه يهوددن فنحاس به عائد وداع ديكر بر قرشيغك امانت براقديغي بر دينارى انكار ايتمشدى. بر دينار « اصلى دينار » يكرمى درت قيراط، يعنى بر مثقال اعتبار ايدييور. بو خيانتك سببى ده « آرام سنه ده ايدرك، اوتويوب بازدى اوليالدن حضرتى اولوسه، وثيقه سى، قوه سؤيده سى بولونميانه وصله دينى ايرى اولانه كيسه لرك حقنى يمك حلالدر. » اعتقادنده بولنمارى اولديغى كوستركدر. بو آيتك نضمننه اشارةً مالكك به دينار حفظ ترك ده ديشدركه، دينار، ديه ايكى نار ديه مركبدر، حفظ اليجون ديه اولور.

بر ده اهل كتاب اميزه كتاب ياسنه آغيزلرينى اكرمه، بيله بيله يالانه سويلديكلرى بر ويا غاندا بايله دانشدرمه حقنده ايروب باطل حايه يرسه، بشره قول ايتمك ايستديكلرى وارد. سؤيلدك:

وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلْوُۥنَ أَلْسِنَتَهُم بِالْكِتَٰبِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ وَمَا هُوَ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ ۖ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ ۖ وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ●

مآل شريفى

بر ده اونجه ده بر فرقه وارده دينلرينى كتابه اگره بوگره لر: اونى كتابه بده صانماسكز ديه: حال بوكه كتابه ده وكلدره، لهم او الله طرفنده دره لر: حال بوكه الله طرفنده وكلدره

الله نامنه بیله بیله یالاسه سویلر ●

حال بوکه الله کتاب وحکمت احسانه بیله دینی بتوسه انبیاء ورسل بونلرك استادلیكلری یالانلرینه منزهدرلر. زیرا:

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ
لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَٰكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ
تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ● وَلَا يَأْمُرَكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا
الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ●
وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ
رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ
عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ●

آل شریفی

بعض بریشلر بجوه اوصلاحیت یوقدر که الله اوکا کتاب ویرسه، حکم ویرسه، پیغمبرلك ویرسه ده اوصوکره انسانلره الله دیه بیله بلسه، وکله کتاب تعلیم ایتمکده اولدیغندن درس آلوب ویرمکده بولندیغندن بجوه ربانیلر اولکن دیه ● وبعض بر زمانده سزه ملائکه یی وپیغمبرلری رب اتخاذ ایتمکزی وه امر ایده من، یا سز مسلمانه اولدقدن صوکره سزه کفری امر ایده بیلیرمی؟ ● نعم الله وقتیله پیغمبرلردن سوزیله میثاقنی آلمشدر: عبدالمطلب حضیوه سزه کتاب وحکمت ویردکدن صوکره برابرکزده کلن تصدیق ایده بر رسول کلدیکنده اوکا مطلقه ایمان ایده جکسکز

ولابد اوڭا بارديده بولنه جقدر ، بوڭا اقرار ويرديكزمى ؟ وبونك اوزرينه أمير عهدمى
بوزيلمكده اولديكزمى ؟ بيورڭ ، اقرار ويرڭ ديديكز ، اويله ايسه بيورڭ : شاهد اولدك
بنده دخى سزكله برابر شاهدلرندن ●

الله بوندن بويله بزلرينه كتاب وحكمت ويرركه پيغمبر بويله بر عهد وميثاقى آلمشدر . بونڭ
آراسنده سلفدن خلفه ، خلفدن سلفه بويله متقابل و شهادت الهيه تحتنده مقرر بر تصديق معاهده
واردر . پيغمبر كندينى تصديق محمد رسول الله ايمان ونصرت ايجون همه تعالى يه اقرار ويرمشدر .
علم وشهادت حقدك حكمى بودر .

بناءعليه :

فَمَنْ تَوَلّٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَأُولٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ●

آل عمران

ديملك كه بونلر آرزو ايتديكى دينه آرتق اولمق دينده حقيقه خارجدر ●

ايمدى پيغمبرلرك فاعله اولمرى ، الله اطاعتنه حقيقه رد احتمالى موجود ميدر ؟ حاشا ،
اويله ايسه :

أَفَغَيْرَ دِينِ اللّٰهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ
طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ●

آل شريفي

رضا الله رينيك غيرلسينمي آرالويرلر ؟ حال بوكه كوكده وبرده كيم وارسه حبيبي
ايستر ايسته‌مز اوكا تسليم اولسه لعيب دونه‌رلر بو اوكا كوتوريليورلر ●

حاير، كرك بوكسكده بولنانلر وكرك آشاغيده بولنانلر طوعاً وكرهاً الله‌ه
انقياد ديني بليه وحبيبي الله‌ه اجماع اولنمجه اولامه انبياء بحيح برزمانه، الله دينيدر، الله
الهامتدر، حقه تسليميتدر باشقه بر طلبده، بر دعواده بولنمازلر. الله‌ى برافيلمزده بزه قول
اولمكز دينمزدر وكتاب الله‌ه تعليم ايدينكز كتاب واوقورنيكز اوقوتديكز درسلرله «ربانيون»
اولمكز دينمزدر واويله دينيلمزدر. «ربانى» ربا ويا ربى صفاسنه ربانى منسوبدر، آيتده
كلم جمك اولامه «وكأين من نبى قاتل معه ربيون كثير» آيتنه بامه.

بوسنه بو آيات محمه اكلاسلدقدن صوكره :

بالحمد ! :

قُلْ آمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَآ أُنْزِلَ عَلٰٓى إِبْرٰهِيمَ وَإِسْمٰعِيلَ
وَإِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَآ أُوتِيَ مُوسٰى وَعِيسٰى وَالنَّبِيُّونَ
مِنْ رَبِّهِمْ ص لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ ذ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ● وَمَنْ يَبْتَغِ
غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ ج وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ● كَيْفَ
يَهْدِي اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَآءَهُمُ
الْبَيِّنَاتُ ط وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ● أُولٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ

لَعْنَةَ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ۝ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا لَا يُخَفَّفُ
عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ۝ اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوْا
فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوْا كُفْرًا
لَّنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الضَّآلُّوْنَ ۝ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَمَاتُوْا
وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُّقْبَلَ مِنْ اَحَدِهِمْ مِّلْءُ الْاَرْضِ ذَهَبًا وَّلَوِ افْتَدٰى بِهٖ
اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ وَّمَا لَهُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ۝

تأل شریفی

دیاکه : بزه اینانمزه الله ایمانه گیتدیگی : بزه اینه یرلیغیده ، ابراهیم واسماعیل
واسحاقه ویعقوبه واسباطه اینه یرلیغیده موسایه وعیسایه وپیغمبرلره یرلیغیده ، آنلردن
برینگ آراسنی آیرمایه وبزه آنجهه اوغا بویوروه اگر مسلمانز ۝ تفسیم ده اسلامگ غیری
بر دینه آرامه آنجهه اوندن احتمالی یوقدر قبول اولنماز وآخرتده اوخسارهجیلردن اولور
۝ نصل موفق ایدر الله ؟ بر قومی که گیزلیرینه بیله رکاکسه وپیغمبرگ حقه اولدیغنه شهادت
گتیرمشلر ایکنه ایمانلرینگ آرقه سندن ناانکولگ ایدوب کفرده صابت قالمشلردر ، حال بوکه الله
ظالملر قومنی موفق ایتمز ۝ اوتر ، ایشته اونلرگ جزاسی : الله ، ملکلرگ ، انسانلرگ
هپسنگ لعنتی اوزرلرنده در ۝ ابدیاً اونگ ایچنده قالرلر ، عذابلری تخفیف تاپمز وگیزیلرینه
مهلت ویریلمز ۝ آنجهه اونگ آرقه سندن توبه ایدوب صلاحه گیرمز باشقه ، حیوگ الله غفوردر
رحیمدر ۝ البته ایمانلرینگ آرقه سندن کفر ایتمشه ، صوگره ده کفرده ایلری گیتمشه گیمسه لرگ
توبه لری قبول اولنمه احتمالی یوقدر ، بونلر ضلالت ایچنده قالمشه صابیقدرلر ۝ کفر ایتمش
وکافر اولمش قومی حالده اولوب گیتمشه گیمسه لر ، هر حالده بونلرگ هر بری گندی قورتارمه ایچون

دنیا طولوسی آلتونه دیره جك دخی اولسه قبیح برنده قبول ایدلك احتمالی یوقدر ، بونلرك
حقی الیم برعذابدر . وكندیلرینی قورتاره جقده یوقدر . ●

ایشته توحید الهینك نتیجهٔ ضروریسی اولمق اوزره بوندن انبیاء وكتب الهیه الله
قائمی رحل ، الله اولمك اوزره آنجق الله عبودیت ایتملری حقیقتنده ایمان ایدلمك وكه سعادتی اسلام
وتوحید تحقق ایتمز . الله رحل كندیه قول اولمیه دعوت ایدن الله رسولی اولمامز . سفیر آنجق
مرسلنه دعوت ایدر . ورسولی انكار ایتمك ده مرسله كفر اولور . دیمك محمد اولمه اسلامك اساسی
بو ایمانه توحید ایله انقیاد الی الله در . بونه حقیقتده ارتداد ، بونك ماعدا سی كفردر . ولو بر
رسولی دیگرلرینه آیدوب انكار ایتمك بونه پیغمبرلریه برابر محمد یه قدر اولی انكار ایتمكدر .

[كَيْفَ يَهْدِي ٱللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا] « ولاهم ینظرون » ه قدر بعد الاسلام ارتداد
ایدن سینه دنه فاجیوب تكرار كندینه دعالت ایده برقاچ كیشی حقنده نازل اولمشدر . [إِنَّ ٱلَّذِينَ
كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَٰنِهِمْ ثُمَّ ٱزْدَادُوا كُفْرًا لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ] بونلر حقنده توبه نك
قبول ایدلمسی جهاتی بحث اولمشدر . الاصح یعنی سوردر : چونكه بونلرك تولدوم اماره سنی كوروب
عیاننده ایدیكی كسمه وكچه توبه ایدوب ایمانه كلمزلر ، حال بوكه ایمانه یأس مقبول دكلدر . بونك ایضاحی
« وليست التوبة للذين يعملون السيئات حتى اذا حضر احدهم الموت قال انى تبت الان ولا الذين
يموتون وهم كفار » آیتی در . (سورهٔ نساء) .

شمدی اسلامك احكام عملیه سنه وتطبیقاته كلم :

آكلا شلدی كه عنداللهٔ مقبول اولان دینه ، اسلامدر عبارتدر . واسلامده باشقه
بردینه آیاقلر دینی قبول ایدلمز ، عاقبتی خسران اولور . الله والله دكلمه تمام بر ایمان واسلام
ولمق وقجه آغزنده كچیرمكله بر عمل فائده ویرمز . كذا ایمانی تولیدلك قدرینه دینلره آلتونز انفاقلرینی
اولدرده آغزنده كندیرینی قورتاره جازلر . فقط بو طاقیل نصوص الهیه ایرمك ونائل به

وتعيم اولمه ايسته يه اى سؤيلندرسن ده :

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ●

الجزء ٤

آل شريفى

سودیگکز شیلر دن انفاقه ایتمه دکجه سز بره ایره مز سیکز ، مع مافیه قدرنه انفاقه ایلرسه کز شبهه سز الله اونی ده بیلیر ●

شو جمله ده بحث ایمانه ، کمال خیره نائل اولمه ایچون سبب کافی دکلدر . ایمانه علاوه صورتیله عمل وبالخصوص صرف وانفاقده بولنمق لازمدر . کیم نه انفاقه نه قدر سویکلی شیلرندن اولورسه اولسون قیمتدار اولور . الله انفاقه ایدیلن حرصه ویا ناحوسه کیم کیمك برشیئی بیلیر واونا کوره اجر ویرر . فقط اصل ایلکه : خیر اعمالی ایرتیاد ایلمك سویلیه شیلرندن انفاقه موفق اولمقدر . بونا بسته سورهٔ بقره ده کیمه بر وانفاقه آیتدنی تحت اتمالی واوکا کوره احکام اسلامیه اجراسنه مباشر اولمالیدر .

بر ، سورهٔ بقره ده « لیس البر » آیتنده رضی بیان اولنديغی اوزره احسانه ، خیر واسع ، کمال خیر دیمکدر . « بر » ایله « خیر » آرا سنده شویله بر فرق وارکه بر شی بر فرده کوسترمشدر . بر ، خیرك واصل اولدیغنه وقصد اولنه بولنانه نفع ، خیر ایسه ولو سهواً واقع اولسون مطلقا نفعدر . بر دائما مقصود وخیر دائما قصد اولنمشدر . مع مافیه بر ، خیرك مقابلی اولمقله بیلیر . بو یازده بر نائیت خیر واحسانه صفتیله متصف اولمسنه دیا « ان الابرار لفی نعیم » سولولی اوزره احسانه

وثواب الهی یه نائل اولمه سفالرندن تعبیر ایلمشدر که ایکیسی متلازمدرلر. «ان الله لایخلف المیعاد» سوجینجه عهد و میثاقه الهیده تماملی ثابت قدم اولوب وعد الهیه تماماً مظهر اولمه: ایشته سفاسی اولدیغی جامعدر. بنا علیه ایمان، سعادتدر، بر، غایه دیه دیکدر. توحید اصول خیر، اساسته دیه بر ایکی کلمه جامعدیر. وبو صورتله برآیت ماقبلنده کی مباحث ایمانیه نتیجه سی، مابعدنده کی مباحث احکامیه یه مقدمه سی مقامنده در.

معلومدر که انفاقه دینیلنجه ال باشده مواجع ضروریه، یعنی باشنده ده مأکولات واردر. دیه اسلام ایسه بو بابده کی تضییقاتی رفع ایدیور «کلوا مما فی الارض حلالا طیبا» دیور دیکدر. بو صریحده احکام اسلامی انکار ایچون نسخی انکار دیه باشلایورلردی. بو استناداً اسلامك حل و حرمت مسئله سنه رسول الله ملت ابراهیم دعوتنه قارشی اعتراضه ایچون «بنی اسرائیلك حرام اولمایه شیدی، نوح و ابراهیم زمانندن برك حرام ایدی» دیورلر و مسجد اقصانك کعبه دن دها قدیم و شرفلی اولدیغنی ده ادعا ایدرك تحویل قبله یه دخی اعتراضه ایلیورلردی. بو اراده برآیتده انفاقه مناسبتیله دیه اسلامك مأکولات مخصوصه سنه وسعت مساعده سنی تأیید، دیگر آیتده ملت ابراهیم تأسیساتنه تمهید اولمه اوزره بو نکته جواباً بیورولیورکه:

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَاةُ ۗ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ● فَمَنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ● قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ●

تورات اینده یازیلمیش اولان اسرائیلك نفسه حرام قیلدیغندن باشقه یه جمله کیسی بنی اسرائیل
حلال ایدی ، دیمکدر : کتاب تورات کلیدن اول اولنی کوزلجه اوقویان اگر صادق کسه ● دیمك
اونده صوکره الله نامنه اویلا دیکی کیمسه اوزرینه اوغز ، اوکلمکدر ● دیمکدر صدق الله ،
اوحاله ده جمله یهود یه حنیف اولمق اوزره ابراهیم ملتنه تابع اولمالدر ●

بناءعلیه نسخ یوقدر . دعواسی بر افترا اولدیغی کبی سورهٔ انعامده «وعلی الذین هادوا حرمنا
کل ذی ظفر ومن البقر والغنم حرمنا علیهم شحومهما الا ما حملت ظهورهما او الحوایا او ما اختلط
بعظم ذلك جزیناهم ببغیهم » آیتی موجبنجه بنی اسرائیلك بوزدقلری محرمی بعضلرینك برجزاسی ایدی .
تورات ده اول حضرت یعقوبك کندینه حرام قیلدیغی . یعنی نفسنی منع ایدیکی شی استثنا ایدیلمه
دیکرلری حرام دکل ایدی . تورات . نسخی انکار ایمك شویله طورسون بالعکس بعضا محللرك اولمسنه
بعض شیلری بنی اسرائیله تحریم ایتمکله نسخ یاپیلمه بولونیور دی . حضرت یعقوب حقنده الصحیح رؤیاده
شوکه : شاکله عروة النسا - سیاتیك - فخذ لغنه معروضه اولمسیله دیونده شقایاب اولوب
الی سودیکی طعامی یمکله نذر یاپمسه ایدی . بر روایته کوره الی سودیکی ده ذوق وسوق ایمش ،
بونلری الهامنك توصیه سی ویاخود لغنده برکچ یاك زیاده مفطب اولمسی سببیله ویاخود زهد
وتعبد ایچون یاپمسه اولدیغی ده وارد در .

کعبه مسلمانلرك قبله سی : سوکه حقیقده کی :

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ۚ
● فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ ۖ وَمَن دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا ۗ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ
مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ●

آل شريفي

طوغروسي انسانلر ايجون وضع اولنمامه ايلك معبد ، البته مكه ده كي او حرمه مبارك وبتون عالمك هدايت اولمه بيتدر ● اونده اميه ايله دار ، ابراهيمك مقامي وار . واوكا رجمات ايدنه اماله بولور ، يولنه كوجي يتمه لركيمه نك اوبيتي حج ايتمسي ده انسانلر اوزرينه الله يه حقيدر . وكيم بو حقي طاينماز سه لعنه اله الله احتياجي يوقدر ، اوبتون عالمدن غنيدر ●

كعبه نك وضع اساسي ، مسجد اقصانك وضع اساسندن مقدمدر . بناء عليه بتون اهل كتابك طاغه كلدكي معبدلرك هيسندن دها مقدم ، دها مبارك برقبله توحيددر . بوده اول دفعه تسمك تونني افاده ايدر .

بكه ، مكه ديمكدر . ويا خود مكه ، بلده نك اسمي ، بكه ده مسجد حرامك موضعيدر . سورهٔ بقره ده حجك تفصيلاتي بيانه اولنمه ايدي . بوراده ده « ولله على الناس حج البيت » فصيله حجك فرضيت قطعيه سي مؤكد بر صورتده تثبيت قيلنمشدر .

استطاعه ، اصلنده فعلك طوغميت وحصولني طلب وارادهٔ ايتمكدر . برايسه قدرته متوقف اولديغندن قدرت معناسنده مستعمل اولمشدر . تام معناسيله استطاعه فعلي مقارنه اولانه بالفعل قدرتدر . فقط فعلي متقدم اولانه سلامت آلات واسباب معناسنه ده اطلاقي هيچ قدر كه بو براده بو معنايه در . حج قدرتي يا بدنه ويا مال ويا هر ايكيسي ايله در . امام مالك مالكز قدرت بدنيه ، امام شافعي قدرت ماليه يي ، امام اعظم ابو حنيفه مطلق قدرتي ده هر ايكيسي نظر اعتباره آلمشدر . [وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ] ده كفردن مراد ظاهري وجهله حجي انكار معناسنه اولمه محتمل بولنمقله بابا كه بيانه كوره قدرتي واركيمه حجي زنك معناسنه دركه بونكله زنك صلات ، زنك زكات كبي زنك حجك دخي

كافراً بر عصيانه رغماً اولديغي تقليظاً گوسترلمشدر .

روايت اولونيور كه شماس بهنام فيض نامنده بر اختيار يهودي وارمش ، كفري و سلمانه فارسي فيضه وكيله وحدي يك شدتلي ايمش . بركون اوس وخزرج قبيله لرندن بر طاقم اصحاب كرام بر مجلسده اولورمش قونوشورلركه بو يهودي يانلرنده گيمش ، جاهليه دورنده آرالرنده شدتلي عداوت وخصومت بولنمامه بونلرك بعد الاسلام بيلديگي ده گي بر الفتي ، مجمعيتي ، صلاح وبحبتي گورنجه : « والله بونلر بويله طوپلانديغمز زمان بورالرده قرارمز قالمايه » ديمش وبرابرنده گي بر يهودي دليفانيسنه « هايدي سوزلرن يانديغه اولتور ، ويوم بعاثي و رهطا ، ويلريي خاطرلاتيه گتير » اوزرينه سويله گدي شعرلرندن بعضي پارچه لرده اوقويورمش » ديه تنبيه ايتمشدي . يوم بعاث ايله دورجاهليه ده يوز يدي سنه قدر بر بر لريله عداوت وخصومت اوزره باشامش اولمه اوس ايله خزرج ملك محاربه ايتگدي واوسلك خزرجه مغلوب اولديغي صولك بگوسايدي . دليفاني ديه گلن يامش ودركه برمناقشه فنا يه سي آيلمش ، طرفيه تفاخره باشلامش ، نهايت برمنازعه اولمش ، اوسدن بر قيلغ خزرجدن بر صغ صيچرامش ، بر بر لرينه سوز آتمشلر ، بر بري دگرينه « ايشته سزلر بوگونه يه اويله بگوسه بايارز » ديمشلر ، طرفيه جدتگلمش ، هايدي بايرمه ، سلاح سلاح ، هايدي زاهره يه جاره سيز قالمه ديمشلر . والحاصل اوس قبيلسي بر بر لريله ، خزرج ده بر بر لريله بر لشمشلر ، اوصره ده كيفيت رسول الله واصل اولمش ، سعيت سنيلرنده مهاجرينده بولنايه اصحاب كرام ايله برابر اوزرلرينه يانديغه گلمش « اوه سلمانيه ، الله الله ، بو آرالرده بولنورگن ده جاهليه دعواسي نه ايمش ؟ جناب اله سزدن اسلام هدايت ايتگدن وگفرده قورتاروب كرم وعنايتله جاهليه نك بوگونكي گسگينه وبيگدي تأليف ايتگدن صوگره يه اسكي گفرده رجوعمي ايدرسكز ؟ » ديه نصيحت ايدن فصيح دوستگلري ورطه نك برشيطانه فسوسنه اغفال اولديغي آگلايه رق درحال اللرنده گي سلاحلرني براقمشلر ، گوزلرندن ياشلر دوگلرك برابر لريله صاچيلمشلر ، معانقه ايتمشلر ورسول الله الطاعت ايدرك برابر گيتمشلردر . جناب اله بوصورتله شماسك آتمش فتنه سني سوندرمش ، بوسببله هم اصل كتابه برنصيحت ، هم ده مؤمنلرك

اونجی درجه خطابی برینه اویغونلاشدیرمشدر :

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ
● قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا
وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ● يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ
تُطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ ●
وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ
يَعْتَصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ●

آل شريفی

دیمکدر : ای اهل کتاب ! نیچون الله آیتلرینه کفر ایدیورسکز ؟ الله بایه قلدیکزه کوره
طوروبور ● دیمکدر : ای اهل کتاب ! نیچون الله طوغری یولندن ایمان ایدنلری منع ایدیورسکز ؟
کوروب طوروبکز حالده نیچون اونلره یالنلقلقنی ایسته یورسکز ؟ الله بایه قلدیکزدن غافل دکلدر
● ای اویتون ایمان ایدنلر ! اگر اوکتاب ویریلمش اولان طائفه لرک بر فرقه سنه یاردم کزسه ز ایمانکزدن
صوکره سزی یه کافر ایدرلر ● سزلره ایسه کندیسنه فضل دوشرسیکز که اوکوکزده الله آیتلری اوقونیور
ایچکزده رسولی بولونیور ؟ حال بوکه الله حقیقی طوتونورسه اونی محققه طوغری یوله چیقاریلشدر ●

الله اعتصام ، الله النجاء وعصمت الهیه دخالتیله که بو اعتصام ایجابه :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ●

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ
عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ●

مآل شریفی

ای اوشبو ایمان ایدنلر ! الله نصل قورقمه کرکسه اویله قورقمه‌لرك ، حقیقه متقی اولمك
وطوغریجه مسلمان اولمه جاهد ویرك ● طوتیکز بر الله ایپنه صیمسیکز صیقی طوتونك ، برپارچه
آیرلمایك والله‌ك اوزیکزده کی نعمتنی دوشونك : منزل بر برکیزه دشمن ایکه اوزلك
قلبلریکزی آراسنده الفت حصول کتیروب قارداشلر دوشوره نعمتی سایه سنده اویانوب قارداشلر
اولدیکز ، طوغرسنی آتشه یاقیلمق اوزره بولونوب ربکیزده اوطوردیغکز حالده
قورتاردی ، شمدی بویله سنه آیتلرینی بیان ایدیور که الله طوغری کیده بیله سکز ●

الله حقیله اتقا ، سورهٔ بقره ده « هدی للمتقین » ده بیان اولندیغی اوزره مرتبهٔ -
تقوانك اکمل یکه ایکی معنی ایله صدق حقه اولمقدر : بریسی ، الله وجهله الطاعت ایدوب قصیح
برعصیان یاپمامقه ، دائما ذکر اوزره بولنوب قصیح اونوتماقه وطوغرجه شکر ایدوب قصیح کفران
دوشمکدر که شاید وعظمت الهیه لایقیله اولمق مقتضاسنه حمل تقوی دیمکدر . بوایسه اعاظم انبیا کبی
فطرت معصومه اوزره یاراتیلمه اولانلرده ماعدا سی ایچون ممکن ایچون ممکن ایچون بیله غیر ممکندر .
« ما عرفناك حق معرفتك وما عبدناك حق عبادتك » بوه بناء بو آیت نازل اولدیغی زمان
اصحاب کرامك کثرت عبادتلرینه آیاقلری شیشمه ، آلنلرینك دیریلری صویولمه وبولنك اوزرینه

«فاتقوا الله ما استطعتم» امری نازل اولمسیله بولندیغی روایت اولنمشدر.

ایکنجیسی، الله یولنده حقیقی کوجلك بذلیله قدر مجاهده ایتمك وبونا بده قیچی کبی لومندن قورقمامقدر، حتی آنا سی باباسی ویاکندی علیهنده بیله اولسه الله ایچون عدل وحقانیتدن آیریلمامقدر کی بوحدیث، وجوب وثبوت مقتضاسنده در. وبوصورتده «فاتقوا الله ما استطعتم» بونك بیانیدر. الله حقیقی اتقای ایتمك وحقاله وسلم اولدیغی أول بالمك ایچون بوده اول امرده سبیل الهی یولنده باشدیرمه توحید اوزره اجتماع ایتمك وتفرقه دن احتراز ایتمك لازمدر. آخر شیلری کی وفیت حج، بو اجتماعك اهم وسائلندن اولدیغی جهتله بونی تشکیل ایدر. بنا علیه اولا توحید قلوب، ثانیاً توحید افعال دیه حقك اعظم ارکانندن. «بکندی باشیکه منفرداً دینمی، ایمانمی محافظه ایده بیلیرم» دیمك تهلکه لیدر. کندی باشنه قالمه ایسته یه فردلرك ایمانه واسلامه اوزده خاتمه ایدیکیده بیلمه سی مشکل اولور. فرد، جبر وتضییقه آلتنده اولدیغی شیئی ضایع ایده بیلیر. زیرا «ید الله مع الجماعه» در. ودینك ودیاردن ایسه بوك فیضی ده بو جماعتك تأسیسنده در. بونك ایچوندر که جماعتدن ضایع ویریشانه ایدن بهمهال پریشانه اولور. سوائقه فعلیه قارشوسنده دلائل علمیه کی الاکثر اجراء حکم ایده من. نهایت حضرت عیسی بیله «من انصاری الی الله» دیدی، کرسوسه حقك یرلی اضافیه سنه نظراً در. هم یرلی ایسه بونه اضافاتك جمیعه توحید حقیقیسنك ظهوریله در. بنا علیه بونه اصل ایمانه کلمه واحده اوزره توحید افعال ایتمه رکه هم اتقای ایده من، واصل الاساس اولمازلر.

حبل الله، الله تعالایه سبب وصلت اولانه دیر ووسطه دیمکدر. کرقرآنه، طاعت وجماعت، اخلاص، اسلام، عهداء، امراء دینه روایتدر تفسیر ایتمشدر. وحبل متقاربدرلر. برآیتك جماعت واجتماعیله اولدیغنده شبه یوقدر. مع مافیه بوراده جماعت، حبل الله عینی دکل، اوکا اعتصامك حاصلیدر. ابو سعید خدری حضرتلرندن مروی اولدیغی اوزره رسول الله شویله بیورمشدر: «کتاب الله هو حبل الله الممدود من السماء الی الارض = سماوی ارضه اینه بیلش

اولاده جبل اله کتاب الله ده . فوقنچ بر یولك کناره چکیلمه اولاده برابر دیابر فوبیه
دوشمه اولانزده چیقارمه ایچون اوزاتمه برابر واوقادر لایقیله ایچه طوتونمه بر حیات
تصور ایدیکز . ایشته بو تصور ده حاصل اولاده حیات اجتماعیه قرآنه طرافنده تمادیاً یوکسلمه برجماعت
اسلامك شاملی تشکیل ایده جکدر .

براعتصام ایچون جمله ، الاطلاقه برجماعت اولمه ده کافی دکلدر .

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ●

آل عمران شریفی

هم سزده متشکل ، اوگده کیده ، خیره دعوت ایده ، معروف ایله امر ومنکر ده نهی ایله
برامت اولسونه ، ایشته اونلر ده اوفلاحی بولانجقلر ●

جماعت اسلامیه بویله برامت ده تشکل ایتملیدر .

نابو فاریزده ده بیانه اولدیغی اوزره « امت » اوگده درشمه ، فرقه مختلفه یه
طوبیلیانه مشروع برجماعت دیمکدر که هیئت اوگنده ده امام بولنور . جماعتلر نمازلر بونتظم
وخیر خواه ترتیب اجتماعیلك بحثیاتی افاده ایده صورت مخصوصه سیدر . بوصورتله خیره دعوت
وامر بالمعروف ، نهی عن المنکر بایه جمله برامت وامامت تشکیلی مسلمانلره بعد الایمان ایلك
فریضه دینیه لریدر . بو فریضه یی ادا ایده بیله مسلمانلرکه « واولئك هم المفلحون » حکم جلیلی
موجبنجه فلاح دائمه نائل اولورلر . عکسی حالده « ولاتموتن الا وانتم مسلمون » سرّ اسی تشکل دیکله

شقدر اولور . وعد الهی کلیتیله تأسیه ایدلمز ، خیره دعوت ، امر بالمعروف ونهی عن المنکر علی العموم مسلمانلره فرض کفایه در . بو یا یلمایه جق کیمسه مسئول اولمیه جقدر دیمکدر . فقط بو فریضه فرض عین دکلدر . مجموع امتک وظیفه سیدر . چونکه « منکم » بیورلمشدر . بو اراده کی « من » تبعیضی یا بیانی اولسه اوزره ایکی معنایه محتملدر . تبعیضی اولدیغنه کوره هر مسلمانه بونکله تأمور در . بیانی اولدیغنه کوره ده علی العموم مسلمانلرک وظیفه لری ایجابندن بونی یاپه جق هیئت مخصوصه تشکیل ایتمک واونکله معاونت واتباع ایدرک اوواسطه ایله بو وظیفه یی ایفا ایتدیرمکدر . بونک تعیین وتشکیل ایدلدکدن صوکره امر ونهی بالذات اونلرک وظیفه عینیه لری اولور . وفقط بونلر فریضه دینی ادا ایتمکله مسئولیت اولایه جقدر ، ثانیاً عمومه توجه ایدر . نظام توجیه بونلرک یعنی زمانه ظهور ایده جک شر وبلایه بالکز خطابات اصابت ایدوب قالمایه جقدر . عمومه سرایت ایدر .

خیره دعوت ، دینی ویا دنیوی رصلاحی تضمن ایدن خصائص رشده دعوتدر . کذا ساسی توجیه اسلامدر . امر بالمعروف ونهی عن المنکر ده بونلره قسم مراحیدر . معروف مقتضای اسلام اولان طاعة الله ، منکر ده مقتضای اسلام مخالف اولان معصیة الله دیمکدر . معروف ومنکری حبل اللهه یاپشمق معیار ایله اولمیه رق نفسک هوایه ونفسانی آرزولره تابع اولمقدرکه بوده تفرقه احداث ایلمکدر . بو نقطه یی دها زیاده ایضاح ایچون بیورلیورکه :

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ
الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۙ ● يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ
وُجُوهٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا
الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ● وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ
فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ● تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ

وَمَا اللّٰهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ ● وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَإِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ●

آل شريفي

وشونر : شوكنديرينه بنه لر كلدكده صوكره آيرليمه حيقاردب اختلاف ايدنلرك اولمايك
اونلرايچون بيوك بر عذاب وار ● او بر طاقيم يوزلرك آغاره جغي وبر طاقيم يوزلرك قراره جغي
كونده ، او وقت اويوزلره قره حيقانلره شويله دينه جك : يا... ايمانكزدن صوكره كفر ايتديكزمي؟
اوحالده داديك عذابي ، ايتديكز ناكلورلكك جزاسي ● اما يوزلرى آغه اولانلر الله نك
رحمتي ايچنده لر ، اونلر اورلك ايچنده ابدي قالجقدرلر ● ايشته بونلر الله نك آيتلريدر ، اونلري سزه
حق بر سبيله تلاوت ايدييورز ، يوقسه الله عالمينه ظلم مرادايده جك دكل ● لهم كوكلرده نه وار
يرده نه وارسه هپسي الله نكدر ، بتون ايشلر ده الله نه رجاع اولنور ●

امامت محمد :

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ ط وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ط
مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ● لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذًى
وَإِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ قف ● ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ
أَيْنَ مَا ثُقِفُوا إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ اللّٰهِ وَحَبْلٍ مِّنَ النَّاسِ وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَضُرِبَتْ
عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ط ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ
الْأَنْبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ط ذٰلِكَ بِمَا عَصَوا وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ قف ●

مآل شریفی

سز ، انسانلر ایچون حیقاریلمسه اك خیرلی برات اولمه اوزره وجوده كلدیكن ،
معروفی امر ایدرسكن ، منكردن نهی ایلرسكن والله اینانیر ایمانه كتیررسكن ، اصل كتابده ایمان
كلمه ایدی البته حقلرنده خیرلی اولوردی ، ایچلرنده ایمانه ایدنلر واریسه ده اكثریسی دینه صیقیش
فاسقلردر ● سزه اوزاندن باشقه برخیر ایده مزلر وسزكله جهاد یشه جمله اولرسزه آرقه لرینی
دونرلر صوكره ده نصرت بولهماز لر ● سزده بولنمه لر ذلت آلتنده قالمغه محكوم در لر ،
یكز كه الله عهدینه وسؤمنلرك عهدینه صیغینمه اولسونلر ، دونه طولاشه الله غضبنه مستحق
اولرلر ومسكنت آلتنده ازیلمكه محكوم قالرلر ، چونكه الله آیتلرینه كفر ایدیورلردی
وپیغمبرلری بلابیله حقسز لقله أولدورویورلردی ، چونكه عاصی اولمشلردی وتجاوز ایدیورلردی ●

بوراده امت محمدك اصل خاصه ممیزه سی ایمانله توحید ایله امر بالمعروف ونهی عن المنكر اولدیغی
وبالخاصه بو وصف آلتنده انسانلر ایچون خیرلی برات اولدقلری وبو وظیفه اساس اعتباریله بالكز
اولوالامره عائد اولمایوب عامهٔ المسلمون مؤمنلرك بالذات ویا بالواسطه بونكله علاقه دار اولدقلری لازم
كلمكله وبراءتك خیریده آلتنده صداحیه اولهبیله حكمی وتعمیم سائر اهل كتابك بوخصلتی
جائز اولمدیغی ایچلرنده طاعت الهیه وحقیقه فاسقلرك اكثریتی تشكیل ایتمه لرینه نشأتله بیلكه
وسلمانلرك اكثریتی بوخصلت ممتازه یی محافظه ایتمكله كندیلرینه دیكر قارشیلرك ، فاسقلرك نهایت
براز اوزاندن باشقه ضرلری طوقونه جغی افشا اولنمقله براده [إِلَّا بِحَبْلٍ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلٍ
مِنَ النَّاسِ] ده بیان بیورلمشدر . كندیلرینی هرشی قبله ایدوب الله طاعتندن خروج ایدنلر آزهیوده
ذلتده قورتولورلرسه یه الله ویا الله قولدیلك عهد وامانی سایه سنده قورتولهبیلیرلر .

اوتنجی اصل کتابك سؤسه اولانلری ده یوقه دکلدر :

لَيْسُوا سَوَآءً ۗ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اُمَّةٌ قَآئِمَةٌ يَّتْلُوْنَ اٰيٰتِ اللّٰهِ اٰنَآءَ
الَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُوْنَ ۝ قف يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَاْمُرُوْنَ
بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُوْنَ فِى الْخَيْرٰتِ ۗ وَاُولٰٓئِكَ
مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝ وَمَا يَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُّكْفَرُوْهُ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ
بِالْمُتَّقِيْنَ ۝

مآل شریفی

صعیسی بر دکلد . اصل کتابه ایمیه ن قالقیانه برابر دکلدر ، کیجه ونصفی الله آیتلرینی اوقویوب سجده لره قاپیانیورلر ۝ الله ایناینلر ، آخرت کونته ایناینلر ، معروفی امر ایدرلر منکردن نهی ایدرلر ، خیرلره قوشوشورلر ، ایشته بونلر صالحلردندرلر ۝ وخیره دائر نه یاپارلرسه یوقه بر زمانه اوکا کفران ایدیلمز ، والله اوستقیللری بیلیر ۝

ایت قائمه ، صوت شناس ، طوغرو ، طوغرولامه ویا الله ایجونه قالقانه ، مستقیم ، عادل ایت معنالرینه کلیر .

جمهور مفسرینك مختاری کوره بوراده اصل کتابه بسلدیکی موسی وعیسی علیهما السلام ایمانده ایکیسه اولانلردر . وبو آیتك سبب نزولنده برقاچ روایت واردر :

١ — عبداله بن سلام وثعلبه بن سعید واسید بن عبید کبی زوات مسلمان اولدقدن صکره زمانه دکیر یهودیلیکی بوزمیان علیهنده بولنمشلر ، کفر ومخالفتلرنده بحث ایتمشلردی . بونره قاریشی

فضیلتلرینی بیان حقنده برآیت نازل اولمشدر .

٢ — اصل نجرانده فرقه ، جمشیدانوزایی ، روسده اوچ کرمه حیث المجموع یتمسه بسه ذات دیه عیسی اوزره ایکن محمد علیه الصلاة والسلامی تصدیق ایدرلر ایمانه یتمشلرایدی آیت بونلر حقنده نازل اولمشدر .

٣ — رسول الله مدینه یه قدوم ندن اول انصاردن یانده اسعد بن زراره و براء بن معرور و محمد بن مسلمه و ابو قیس بن صرمه بن انس موحد یدیلر . جنابندن نقل ایدرلر وبیلدکلری قدر شرائط حنیفیه ایله عمل ایدرلردی . رسول الله کلنجه رجال تصدیق ایدوب اوطانلرینه اینمشلردی .

٤ — یوقاریکی آیتلرده اصل کتاب ذم اولندقدن صوکره قیسنلک بویله اولمیوب ایچلرنده صفات حمیده وخصال مرضیه ایله متصف اولانلرده بولندیغی بیان اولنمه ایچون نازل اولدیغی سویلنمشدر .

بعضه بعضینک بیانه کوره بوراده اصل کتاب مسلمانلرده دخی شامل اولمله معنای آیت مصدر فقره . وهر حالده سیاق آیت « ولو آمن اهل الکتاب لکان خیرا لهم منهم المؤمنون جمله سنده کی مؤمنلرده بیان اولدیغی ظاهردر .

اصل کتابک ایمانه ایدنلری بویله ، علی العموم کافرلرکلنجه : اصل ایمانه بونلرک ثروتلرینه وحیات دنیا ادعلرینه کثرت التفاتلرینه اذیشه اتیه ملیدرلر . چونکه :

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُم مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ● مَثَلُ مَا يُنفِقُونَ فِي هَٰذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ ۚ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِنْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ●

كفر ايدنلر ، كندوسالده اونلرك نه مالكلرى نه اولادلرى كندلرينى الله‌دن قورتارهجق
دكلدر ، اونلر اصحاب نار در ، كه اونده خالد اجقلدر ● بو دنيا حياتنده بايقدهكى
مصرفك مثلى بر روزلك بشلنه بكزه‌ر كه اونده فاجر قوم يازيق اوغرامشدر : نفسلرينه ظلم
ايدن بر قومك اكينه صاناشمه‌سنه اوخشايمكده در ، واونلره الله ظلم ايتمشدى
ولكن كندلرينه ظلم ايدييورلردى ●

آنجق :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ
خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ
أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ● هَا أَنْتُمْ أُولَاءِ
تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ
قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ● إِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ
وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ
كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ●

ای اویتوبه ایمان ایدنلر ! اعیاد یکنی دینه بارطوتمایک ، سزدن شاشیه تحقیر و تصور ایتمزلر ، صاره یه صاره رکزی ارزو ایدرلر ، کوریشه بیلسکز ؟ بو غازلری آغیز لرندن طاشمقده ، سینه لرینک کینه لرینی ایسه دها بیوکدر ، ایشته آیندی سزه صریح بیلدیردیک معقل ایدرسکز ● دها سزلر اویله کیمسه لر سکز درکه اونلری سوه رسکز ، اونلر ایسه بتون کتاب ایمان ایدیکگز حالده سزی سومزلر ، هم بونکله برابر کلدیکزی « آمنا » دیرلر و تنها قالدقلری زمان غیظلرندن بارمقلرینی ایصیرلر ، دیه که : غیظکزله اولون ، هر حالده الله بتون سینه لرک کنهنی بیلیر ● سزه بر اییلک دوشسه فنالرینه کیدر ، باشیکزه بر مصیبت کلیسه اونکله فرحلنیرلر ، و اگر سز صبرلی اولور و الی قورونورسکز اونلرک حیله لری سزه هیچ بر ضرر ویرمز ، چونکه الله اونلرک کندی عملله یه قوشاقدر ●

بقایه ، اساساً البته بتون ایسه یونانه کی آیاتدر دیمکدر . بونده بر کیمسه نک اراده واقف اولمه یه یک صیقی دوشنه ده بقایه اطلاق ایدیلیر . مؤمنلر کندی اهل ملتلرندن یاخود کندی یعنی کرک کفاره دن و کرک منافقلرک ایچ یوزینه واقف اولمه جهه امور و خصوصیاتده قولایلا نفوذ یعنی اولنمشدر که بو نحیلک خصوصیات تخصیصیه دخی شمولی بولنمقله برابر سیاقه آیت دها زیاده امور عامه یه نظر در . بونک اسباب موجبه سی ده کفر ایکی طرفلک حالت روحیه لری ایضاح اولنه جقدر آکلاشیلمشدر .

اولا : [لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا] سزه فساد و ضرر یا یمقده هیچ قصور ایتمزلر [وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ] سزه مشقت و زحمت و یره شیلر دیه بحقه اولورلر . [قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ] بو غازلری آغیزلرندن طاشمسه ، علیهکزده شماریاً یردیاغه یمقده درلر . [وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ] حال بوکه سینه لرینه کیزله دکلدر غیظلر ، کینه لر دها بیوکدر . ثانیاً ، بونلرک سبی [هَا أَنْتُمْ أُولَاءِ] ای مؤمنلر ! سز اونلری کیمسه لرسکز که [تُحِبُّونَهُمْ] اونلر ، یعنی کندیکزدن مفاسدی ده

سه ویرمکدر . — مسلمانلق شعاری بودر . عمومك ایلکیسی ایسه ، هرکسه خیر خواه اولوب ، نظر محبته باقمق ، مظهر قنی صیانت ایدوب ، فساد و ردصاقینمق ، کیمسه یی بدبخت ایتمه مکدر . لکن [وَلَا يُحِبُّونَكُمْ] مؤمنه و مسلمانه اولمیانلر سنده قاعده کلیه : اونلرك سوزلری یالنك بویله اولسنك سببی ده [وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ] سز مسلمانلر بتون کتابلره ایمان ایدرسکز . وتماماً ایمان ایدرسکز . اونلر ایسه هر طائفه بر کتابه منسوب اولدقلرندن وحتی منسوبیت ادعاسنده بولنمقلرین کذلك بعضه نظراً دیکرینه ضد سوزلری اولوب ، جمله نظرکزده یالنکز بولنور . زیرا ایمانك مقتضاسی بودر . فقط بویله اولدیغندن حالده اونلر اویله دکلدرلر . سزك کتابکزه اینانمامقلرکز کفر ایدرلر ، اینانمقلری کتابلرنده بالاده کوردیکمز اوزره قصدی تمامیله اینانمسه دکلدر . بنا علیه مسلمانلرك غیر مسلمانه قارشی نظرلری و معاملری مؤمنانه اولدیغی حالده غیر مسلمانلرك مسلمانه نظر و معاملری ، عقیده لری موجبنجه دائماً و بالفرض هم کافرانه اولور . بونده طولایی ر که حقیقی بر مسلمانه عمومك بطانهٔ امور ی اولمقلرایچون اولیغی حالده غیر مسلمك مسلمانه بطانه اولمسی هم کذلك هم مسلمانه ضرردر . والحاصل مسلمانه وجدانی تمیز دکیسه دیکرلری ایله طمار و بولاشمقدر . ثالثاً ، منافقلر بونده قارشی کلمجه بر مؤثر دیرلر : [وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا] . فقط تنها قالدقلری ، صیدانی بوسه بولدقلری وقت اصل ایمانه مخالف نده یا رمقدنی ایدیرلر . دائما دیسه مجیدانه طوردقلری : [وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ] . بونك ایچون [إِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ] سز مؤمنلره بر کونه لك طوقونورسه فنالریه کیدرلر : مثلا مسلمانلرك صحت بولمسنده الفت و مجتمع اولمقلرینه محمولدرلر [وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا] وفقط سزه بر کونه لك اصابت ایدرسه اونکله فرحلنیرلر . مثلا مسلمانلره بر مرض ، فقر ، هزیمت ، تفرقه ، نهب و غارت کبی بر مصیبت اولدیمی کیفلنیرلر ، سویندیرلر . ایشته بتون بونلره قارشی مسلمانلرك وظیفه سی صبر ایدوب قورقمه ، اکتساب فضائل ایله اونلری حسدلرنده هلاك ایتملدر .

اكر سلمك الله طاعته صبر ايدرلر وتحمل ايدرلر جناب الهك ايجه قورقولرندن اوطاقرلرك
وسائر فقدان حيلرينك وآتيقلرينك يقيچ برضرر يكورمزلر . هيوقه اولسه برآز اذيت چكمش
اولورلر . لكن عاقبت هيئه غلبه ايدرلركه تاريخ اسلام بونك مثاللريله طولودر .

صبر وانتظار ايدنلره جناب الهك نصرتي وموفقيتي نصيب جريانه ايدوب ده دشمندن انتظاريك
دفع ايدمكي وصبر وانتظار ايدمكي زمانده نصل حركت ايدرلره دوشولديكني بالفعل آكلاتمه ايچون ده
بالخاصه سوء مثالدن ياايت يا محمد :

وَاِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِيْنَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ ط
وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ● اِذْ هَمَّتْ طَّآئِفَتَانِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَا لا وَاللّٰهُ
وَلِيُّهُمَا ط وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ●

آل شريفي

هانى بروقت اركندن اهلكدن حيثيتدن سؤسلدن محاربه ايجون آلوريشلى سوقملرده
برلشديريورلر والله ايدى برايشيدر ، بيلمه ● اورمكه ايجيكنده ايكى طائفه بيلمق
ايسته مشلرى الله ظهيرلرى ايكسه . وآنجق الله ربمك طمايانمك سؤسلر ●

بوايكى آيتده احد غزاسى تذكار ايدلمشدر . شويله روايت اولونيوركه برجمارتسه كونى
مشكل ابوسفيانله قوماندانلغنده اولدقجه مدينه جوارنده احد طاغنه اينمشلردى ، رسول الله اصحابيله
استشاره ايدى ، عبدالله بن ابى بن سلولى ده جاغيرمشدى . بوندن اول اوني جاغيرمازكن بولكده
اولى ده دعوت ايتدى ، لدى الاستشاره عبدالله واكثر انصار « يارسول الله مدينه ده طورالم

بزشمك يه قدر لطمه لانك بر دشمنه ده اوزرينه كلديسه بزده اونرى مصيبته دوشوردى . سن
ايچيمزده ايكسه دلخانه لر اولور ؟ بنار عليه براده اونرى ، شايد قاليرلرسه فنا بر موقعده قالمسه
اولورلر واكر اوزرينه كليرلرسه ارككلريمز اوزه حرب ايدرز ، قادينلر ، چوجقلرده طاشه
طوتارلر ، رجعت ايدرلرسه فنا حالده خائب وخاسر دونرلر كيدرلر » ديمشلردى . ديكر بعضلرى ده
« بوكلبه فارسى چيقالم كندينى قورقوده فنه ايتمسينلر » ديدى . بونك اوزرينه عليه الصلاة
والسلام بيوردى كه « به رؤيامده كوردم اطرافمده بر صيغير بوغازلانيوردى ، بونى حمزه
بيوردم ، قيلنجمك اوجنده بركه يك كوردم ، بونى ده بدرده بكزيه بيوردم وكوردم كه صانكه بحكم
برزرهلى كوملكه ارخال ايدلدم . بونى ده مدينه ديه بيوردم . رأيمكز اولورسه مدينه ده قاليوانرى
برافيرسكز » . بو فارسى مسلمانلرده بدر محاربه سنده اولانلرده واحد كونى شهادتلرى مقدر
بولنانلره بر طاقم زوات « هرحالده بزى دشمنلرينه چيقارك » ديديلر . وبونده اصرار ايدديلر .
بنار عليه رسول الله ده زرهنى كيندى ، كيمسه اصرار ايتمز ايسه بزه فنا بايدى ، رسول الله وحى كلنجه
اوفارسى رأيمزده اصرار ايدرسه فالمقتضى » ديه نداست ايتدى ، بونك اوزرينه « يارسول الله
بزه رأيده ايسه اويله باب » ديديلر ، رسول الله ده « بر پيغمبر زرهنى كيندكدن صوكره حرب ايتمز دينى
چيقارمسى يارا شماز » بيوردى وجمعه كونى جمعه نمازنده صوكره بنى نجار غزاسى حركت ايتدى .
جمعه اريسى كونى صباحله يه اخدده شعب نام موقعه واردىلر ، پياده اولارق بيوردىلر . اصحابنى
حرب ايچون صف بايوب تعبيه ايدبوردى وصفلرى اوقدر تنظيم بيوردى كه برازچيقسه بركوشى كورسه
« كيرى چكيل » ديبوردى ، واردينك برمحاربه توندى ، كرك كندينك وكرك آلدينك ارقه سنى
احده ويردى ، عبدالله بن ابى اوقجيلره قوماندانه بايدى « اوقلرله بزى مدافعه ايدكز ، ارقه مزدن
كلمه سينلر » ديه اوامر ايتدى واصحابنه ده « بوصفلرده ايى طوريكز ، دشمن سزى كوريجه دونه جكلردر .
صافيه دونرلرى تعقيب ايتمه يكز وبوصفلرده ميقماياكز » بيوردى . عائشه « تبوئ المؤمنين
مقاعد للقتال » بويرغى افاده ردر . « من اهلك » ده حضرت عائشه در . اوكونه رسول الله اونك

زرزنده حرکت بویشدی . صوکره عبداله بهالی رأیه مخالفت ایدیکیندن طولایی « یهودیلرك سوزلرینی دیکله‌ردی ده بنمکی دیکله‌مدی » دیه ایجرلمشدی ، کندی آرامزدن « محمد ، دشمنه اینجه سنکله مقابله اولور ، اصحابنه « دشمن اوزرینه کوریخه منهزم اولدیغیز » دیه وعده ایتدی ، بنارعیه دشمندن یکورلیکدن زمانه سز بوزدیلکن ، آرقه‌لرنده اوغرده بوزدیلر ، ایسه محمدك دیدیکی مخالفت اولور . » دیدی . انکی طرف ندائی ایشیتدیکی کبی اوجوز قدر منافقلر برابر بوزولوب دیلر . دشمن اوچ بیك قدر ری ، بونلره فارسی یاردیمه بوزمسلمانه قالدی ، عنایت حقه ایرمشکلری هزیمته اوغراتدیلر ، رسول الله بیوریدیغی ظهوره ایتمشدی . فقط ثوبات بوصورتله اوترلرکن هزیمتدیکی کوریخه یاره دقه‌سی کبی اولمق ایرزدایدرك صبر ایتمه دیلر ، رهبت ایدیکی تعقیبه قویولدیلر ورسول الله ایرینه مخالفت ایدوب کوستردیکی موقعی ترك ایدیوردیلر . بحضابو مخالفت یوزندن جناب اله مشکلرك قلبلرینه قورقوی الیوردی ، تکرار دوندیلر ، هجوم ایتدیلر ، عسکر رسول الله اطرافنه طاغیلدی ، براز زمان حضرت ابی بکر ، علی ، عباس ، طلحه ، سعد کبی برقاچ ذاتدن باشقه یانمادی . اوصره ده رسول الله رجعتلرینی جریحه‌لرله اولدی ، صباح رباعیه دیشی قیریدی ، عسکر ایچنده محمد قتل اولندی دیه برصیحه چیقدی ، انصار کرامدن ابو سفیانه کیدیسنی یرلرنده « ایشته رسول اله بوراده » دیه ندا ایتمکله باشلادی ، مهاجرله انصار دوندیلر رسول الله اطرافنه کلدیلر ، ایکیوزدن زیاده کشی شهید اولمسیله برابر اوچیوز یاره‌لی یاردلانمشدی . رسول اله « رحم الله رجلا ذب عن اخوانه = قارداشلرینی مدافعه ایدن ارکه الله رحم ایتسین » بیوروب معیتنده کیدیلرك مشکلره هجوم ایتدی ، اوزرده برچوق مقتول و مجروح ویره‌رك بعنایة الله هزیمتی رفع ایلدی .

ایشته احد وقعه‌سنك خلاصه‌سی بودرکه اوچ بیك دشمن قارشی بکیرمیه آتوب اوچ یوز منافقك ده رجعتلری اوزرینه یدی یوز قدر مسلمانه عسکری مقابله ایلمکله محض رسول الله امرینه مخالفتدن وغنیمت ارزوسنه دوشولمکدن ناشی بویله بیوزغونلقه وقوع بولدی واولاً غلبه‌لری

بتوبه بوندن « وان تصبروا وتتقوا لا يضركم كيدهم شيئا » مفاديني كوسترديكي شواهد
وقوعاتدن . بو وقعه ده عبد الله بن ابي به سلولك اونده اي اثنا سنده رسول الله جناحلرينى تسكين
ايدن انصاردن ايكى طائفه كرك بنى سلمه ايله اوسدن بنى حارثه رحمى ضعف قلبه دوشوب آزارلرها
دونمك كبى اولمشدر ، فقط « والله وليهما » مدلولنجه الله حافظلرى ، قلبلرينى طوتيور ايدى ،
تصميم بيت ايلمشدر دركه [اذ همت طائفتان منكم الخ » آيتده بونلره اشارت
اولونمشدى بيان قلينمشدر . بونده برصنفى بطانه اتخاذ ايدوب استشاره يه فارشيليقده جيقانلره
مضرات ده بيوك برمثال واردر . بنا عليه مسلمانلر صبر وتقوايه وظيفه لرينى بيلملى وانجق الله
توكل واعتماد ايتملى درلر . قلبلره قوت ويرن او ، ضعف ويرن بنه اودر . امثال اوزره ، ارشاد
اولونمشدر . الله امرلرينى طوتوب ، نهيلرندن صاقينانلرى كرمالره مظهر ، ونصرلره مظهر اولورلر .

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَّاَنْتُمْ اَذِلَّةٌ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ●
اِذْ تَقُوْلُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ اَلَنْ يَّكْفِيَكُمْ اَنْ يُّمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلٰفٍ
مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَلِيْنَ ● بَلٰٓى ۙ اِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا وَيَاْتُوْكُمْ مِّنْ
فَوْرِهِمْ هٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِيْنَ ●
وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوْبُكُمْ بِهٖ ۚ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ
عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ۙ ● لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَوْ يَكْبِتَهُمْ
فَيَنْقَلِبُوْا خَآئِبِيْنَ ● لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ اَوْ يَتُوْبَ عَلَيْهِمْ اَوْ يُعَذِّبَهُمْ
فَاِنَّهُمْ ظٰلِمُوْنَ ● وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ
وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ●

آل شريفى

فی الحقیقه سزلر برفاح بیجاره ایکلمه بدرده الله سزی محضا نصرتیله تقویه بیوردی
اوحاله الله قورقدیکز که شکر ایده سکز ● اوقت که مؤمنلره سؤیله دیوردی : اینه یکدره
بولنماسه اوچ بیک ملائکه ایله ربکز سزه امداد ایتمیه جکمی سزه ؟ اوت سز صبر وثبات
ایده واطاعتنزلکده صادق اولسه کز اونلرده شو دقیقه ده اوزرکزه کلیوب یاپیشسه ربکز سزه
بسه بیک ملائکه ایله امداد ایده جکی نشانلی ● وبونی سزه الله صرف برمژده اولسون
وتسلی یکز بونکله یاپیشسه دیه یاپدی ، یوقسه نصرت انجق الله دندر ، عزیز او ، حکیم او ●
تاکه اوکفار ایکدرده برقولی کسیه ویا پریشان ایتمیه ده خائب وخاسر ویلوب کیتسیلر ●
سزلک الکده امر دکل برشی یوقمه ، یاخود اونلره توبه ایتدیرمیه ویاخود عذاب ایتمیه ، چونکه
اونلر ظالملردر ● لهم یوکلدوه نه واره ، یردهٔ نه وارسه کندیسی الله کدر . دیدیکی مغفرت
ایده دیدیکی عذاب ، والله مغفوردر ، رحیمدر ●

بدر ، مکه ایله مدینه آراسنده برقویو صوینك اسمیدر که صاحبی بدر بدکلمه نك نامیله
دیا آنیلمی یا رلاحه دیو دا رلاحه اولدیغندن دولایی بدر تسمیه ایدلمشدر . اومواضعه دیاخود
وادیه بدر دینلدیکی دخی مرویدر . عکرمه دن نقل ایدلدیکنه کوره بو راسی جاهلیه ده پازاریمی
برای ایمیمش ، رسول الله مشرکلره ایلك محاربه سی اولمه بدر غزاسی بوراده واقع اولمشدر که
هجرتك اکنجی سنه سی شهر رمضانك یکرمی بدنجی جمعه کونه مصادف ایدی . اوکونه [وَأَنتُمْ
أَذِلَّةٌ] مدلولنجه مسلمانلر غایت آز ، فقیر ، مادةً صولاق درجه ضعف حال ایچنده ایدیلر .
مجموعی اوچ یوز اون کسور کسیدیلر عبارت برزمرهٔ مجاهدیندن ایدی . یتمیه یدیسی مهاجرینه
وسنجاقدارلری حضرت علی ایدی . اکی یوز اون اوچ کیسی انصارندن وسنجاقدارلری سعد بن عباده
ایدی ، اوچ بیسه کسی یه انجق بردوه اصابت ایده بیلیوردی . بتون عسکرده یالکز بر آت ونهایت

وكيب بر روايته كوره بر مقدار كل ، بر داده مرتبك اولمه اوزره ايكى آت ، قطعه دوه
آلتى نفره ، سكسان قيليچ واردى . بونلر مقابل دشمن بيك قدر مقاتل ايدى ، يوز آلتمش
واردى ، سلاح وشوكتلرى تامدى . ايشته بو كوچك بويله بر حاله بولنديغى حالده جناب الله
نصرت احسان ايتدى ، معلوم ومشهور اولديغى اوزره ابو جهل كبى حسابسز فريسه اوكوه حسب
مقتول دوشديلر ، واولرندن اعتباراً عدتجه ايكيسه قدر اسير الديلر . يوم بدر مبناى اسلام اولدى .
بونى الله يه باشقه كيم بايه بيلير ؟ شمدى عقل اولان بويله بر نصرتى احسان ايدن الله توكل واعتماد
ايتمزمى ؟ نصل اولورده صبر وانقالى براقير ، فشل يعنى جبانته وضعف نفسه دوشر ؟ بنا عليه
اى مؤمنلر [فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ] بيورمشدر بويله الله يه اتقا ايدكه نصرتنه
نائل اولوب شكر ايده بيلكز . يوم بدرده كى نصرت الهيه [إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ] اوصافنده
ايدوكه يا محمد ! سنه مؤمنلره سويله ديورمدك : [أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ
... مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ] — « قرصه به جابر المحاربى مشكده امداد ايتمك ايسته يورسه
ديه مسلمانلره رعب كلمسه وانديشه لرينى موجب اولمشدى . بونلر فارسى بودجه اتى بيك قدر امداد ربانى
تبليغ بيورولمسه وشركك منهزم اولمسه ، بونى خبر آلان قرصه ده امداد ده صرف نظر ايتمسه ايدى .
جناب الله بدر محاربه سنده مؤمنلره ابتدا بيك ملائكه ايله امداد بيورمسه ايدى « اذ تستغيثون ربكم
فاستجاب لكم انى ممدكم بالف من الملئكة مردفين » بعده قرصه حوارئى اوزرينه اوچ بيك
ملائكه تنزيله امداد ايده شركدن لفظ يمتى تسريع بيورمدى وشايد دشمنلره مذكور قرصه امداد
اعطا كليوره جك اولورسه مؤمنلرك صبر وانقاء ايتملرى شرطيله مسومين يعنى علامتلى ، نشانلى
سيمالرى بللى بسه بيك ملائكه دها كوندره جكنى ده وعد بيورمدى . شو حالده دشمنه امداد كلمه سنك
وظيفه تمام اولمسه بولنديغندن بو بسه بيك حاجت قالمامسه اولديغى آكلاشيلير . بو حالده اشبو
بسه بيك ملائكه مسومينك دخى حربه اشتراك ايتمسه اولمقله برابر نزول وظهورلرى محققده روايتلرده
دخى موجوددر . وبعضى روايتده اشبو ملائكه مسومينه احده نازل اولمسه وفقط قتاله اشتراك ايتمشلردر .

بولنكلرك سيمالرى آكثر . وايلدره قيرآتلرى اوزره صارى ويا بياض صاريه اولمه اوزره نقل ايلمشدر . بتون بو اصل تفسير وسير اجماعى واردركه يوم بدرده ملائكه نازل اولمش وكفايه ايله حرب ايتمشلردر . يوم بدرده ياخود سائر ملائكه نك بالفعل قتال يا ميايوب آنجق تكثير عدد ايله مدد حالنده بولنمسى اولوقلرى ده ابن عباسدن مرويدر . اللهك بر ملكى بر آلتى اوستنه كتيرمكه قادر . اولديغى حالده بويله بر جوقه ملائكه ايله امداد . افعال عباده اولانه نصرت الهيه نك تعلقى بيان بيورلمشدر . ومعلومدركه بوكبى احواله انسانك نظر دقتى ده بر اهميت مخصوصه سى واردر . شو حالده ملائكه نك كيفيت نقطه نظرندن تدقيق توقيفى افاده ايدر . بونك ايچون بيورياميوركه [وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ إِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ] واقع ديوعدد اولانه بو امداد اللهك محض مؤمنلره بر مژده اولمه ويوركلرى تطمينه ايتمك ايچون ديايمشدر . [وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ] بويله بر نصرت وحتى على الاطلاقه حصلت نصرت ايسه انجق عزيز وحكيم اولان الله طرفندندر . اللهك بو نصرتى ده شو حكمتلر ايچوندر : [لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا] كافرلرك بر طرفنى ، يعنى بر قسمنى بولمك ، قتل ويا اسير ايتمك [أَوْ يَكْبِتَهُمْ] ويا اونلرى پريشان ايدوب جملرينى خوفه ايتمك ايچون [فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ] كه مقصدلرينه ايره مدكلرى خائب وخاسر دونسونلر .

يا محمد ! [لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ] باشقه لرى شويله طورسون سن بيله بالذات بحكم برامره ، بحكم مالك وملك ، انجق بر عبد مأمورسك ، اللهك امرى اولمايجه اوكافرلره ويا مخالفلره بحكم يا ايمانسك ، حتى عليهلرينه دعا بيله ايده مزسك » — تحريم روايت اولنديغنه كوره وقعه احده رسول الله كافرلره ويا مخالفلره دعا ايتمك ايسته مسيله برآيت نازل اولمشدر . حاصلى امر انجق اللهكدر ، اللهك حكمتى ده يا اونلرى بردده يا بر يولى يقطع ويا كبت ايله خائب ايتمك [أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ] ويا اونلره توبه نصيب ايتمك [أَوْ يُعَذِّبَهُمْ] ويا خود اونلرى شدتلى عذابلاندير مقدر . بو تقديرك سببى ده [فَإِنَّهُمْ

ظَالِمُونَ] ذيرا اونر ظالمدر [وَلِلّٰهِ مَا فِي ٱلسَّمٰوَاتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَآءُ] بونكله برابر [وَٱللّٰهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ] در .

بنا رعايه بونى الى بيلمك وياكز الربهك امر وحرمتنه ايمان وانجون اونك نصرتنه اعتماد ايدوب اوكا كوره صبر وانتظار ايله مغفرت ورحمت الهيه نك طريقه سلوك ايلمك واجب وقطعى سنده اولديغى كبى ضرر كورمك ايچون جهاد اصفدر ده اول مؤمنك جهاد اكبر اولاره مجاهده نفس ايله اخلاقزيى جماعتلريى ، امور واحوال داخليه لريى اصلاح وتهذيب ايتمليدر .

بونك ايچون :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَوٰا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ۝ وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

آل شريفى

اى اوبقوه ايمانه ايدنلر ! اويله قات قات فائدلى ربه ربا يمه يك ، الله دن قورقيكز كه فلاح بوله سيكز ● هم اوطه لرايچون حاضرلانمش آتشدن قورقونكز ● الله ويغمبره اطاعت ايدكز كه رحمته ايردير بلهسكز ●

ديمك كه شمدى اصلاحات داخليه مخصوصنده ايلك نظر دقتى الينه جلب مسئله امر انتقاء ايله عملانه دائر اولان مسئله اقتصاديه در . وبونك الك صاحى ده ربا در اجتنابيدر . — سورهٔ بقره ده ربا آيتندن بانه — بونده ده ايلك ايسه « اضعافا مضاعفه » ربانك قالديرلماسيدر .

ربانك اضعافا مضاعفة اولمسى ده بر وجه كه شتى ضم ايديه فاتقوا رأس المال قدر يا
دها زياده بر مقدارى بولمسى ديمكدر . سفر يه بو قيدك احترازى اولمايوب اوزمانكى جريانه حاكم
كوره وقوعى اولديغنى وبنا عليه اصل تحصيل عن الاطلاقه ربايى تحريمه متوجه بولنديغنى بيان ايتمكدر .
برآيتك عهد وقعه سنى تذكير صدرنده وارد اولمسى بونك ايلك نازل اولانلردن بولنديغنه
دلالتله خالى دكلدر . تحقيقات فقهيه يى نظر آده سورهٔ بقره آيتلرى نزولاً بو سورهٔ مؤخر در .
وحتى مؤخر اولماسه بيله هر حالده مقدم رحمى اولماديغندن لااقل مقارنة نحمول اولمسى لازم كلير .
وبنا عليه ربا حقنده نص حاكم « واحل الله البيع وحرم الربوا » تحريم مطلقيدر . سوره مائده سورهٔ
بقره ده بيانه اولديغى اوزره « فان لم تفعلوا فاذنوا بحرب من الله ورسوله » تهلكه سنى دوشونوب

[وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ● وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ●
وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ●] امرلرينه طوتونك . بو اتقاء
واطاعت ايله :

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ
وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ● الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ
وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ●
● وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ
فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللّٰهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ● أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ●

آل شريفى

وقوشمك يكزده بر مغفرة وبر جنة كه اكى سماوات وارضه كنشلكيدر، متقيلر ايچون حاضرلانمشدر. ● او متقيلركه بوللقده وطاريلقده انفاق ايدرلر وقيزمغزنده اوفكلرينى يوتارلر وناسك قصورلرينى عفو ايدرلر، الله ده محسنلرى سورر ● واوئله كه برفحاشت يا يدقرى ويا نفسلرينه برظلم ايتدكلرى وقت الله‌ى آكارلرده رحمك كناهلرينه استغفار ايدرلر، كناهلرى ده الله‌دن باشقه كيم مغفرت ايدر؟ لكن يا ايتدكلرينه بيله بيله اصرار ايتمزلر ● ايشته بونلرك مكافاتى ربلرندن مغفرت والتندن ايچنده آقار جنتلردر، ايچلرنده ابدى قالمه اوزره اونلر، نزه كوزل اجرى ايسه يا ياندر ●

« وسارعوا » نافع رايه‌سى قرائتنده واوسز « سارعوا » اوقونور.

مسارعت: فوشوشمه، سرعت يارشى يا يقدر. مغفرة مسارعت ده اسباب وطريقه مغفرة مسارعت ايتمكدر. جنت، دار سعادت اولمه ايله، اوكيزلى يا عجزكه « جنات تجرى من تحتها الانهار » ده ربى ويا لهيى. عرضه، طول مقابلى اك ويا وسعت ويا فارشيلمه وبدل معناسنده دركه بر شى صاتوب آلنمه ايچون عرضه اولنور. ديكر برآيته « عرضها كعرض السماء والارض » يوردلديغندن بو اراده ده « عرضها السموات والارض » طاف تشبيهك حذفيله « عرضها عرض السموات والارض » معناسى كوزه ياتمشدر. ويوتشبيهك حقيقى ويا عظمت وسعتده كنايه اولديغى ده موضوع بحث اولمشدر. ابن عباس وسعيد بن جبير وجمهور علمادن دركه « سماوات وارضه قياسه كجى يا يلوب بر برينه اولاتجه جنتك عرضنه بر مقياس اولور. طولنى ايسه الله‌دن باشقه كيمسه بيلمز. » بو قوله كوره جنت سماوات ده بيوك ديمكدر. بعض احاديث نبويه ده ده جنت عرصه اعظملك تحتنده وسماوات فوقنده بولنديغى وارد اولمشدر. بونك ايچون « وجنة عرضها السموات والارض » بر كنايه اصابت ايده جنت ديه رتفسير اولنمشدر

مع مافيه بر آينك فه لطرى بو عالك سماوات وارضى عبناً جنتك عرضى » عرضها كعرض « آيتى ده تشبيهاً بويله اولديغى كوستريور . بونلرك بريني بدل بريني الك مناسب كلديكى ايچون توضيح . ممكنه اولديغى كبى « ولمن خاف مقام ربه جنتان » آيتى ده كذلك آينده كى جنتلرى باشقه باشقه اولدقلرينه ايضاح ايچون ساعدر . « ربنا اتنا فى الدنيا حسنة وفى الاخرة حسنة » .

تفسير رازى ده نقل ايدلديكى اوزره فه لطلك يعنى روم قرالينك الچيسى رسول الله « سه « عرضها السموات والارض اعدت للمتقين » اولانه برجنت وصوت ايدوب سك ؟ اوحالبوكه نار نره ده ؟ » ديه سؤال ايتمسه ، رسول الله صلى الله عليه وسلم ده « سبحان الله فاين الليل اذا جاء النهار = سبحانه الله كوندوز اولديغى زمان كيجه نره ده اولور ؟ » بيورمسه اولديغى كبى .

بو جنتك متقيلر ايچون تهيه ايدلمسه بولنديغى كوستريليور . وبو اتقانك ساره جه شرحنده مناسبتيله ع الاطلاقه بر اتقاء اولماديغى آكلاشيلمه ايچون بو متقيلر ، اوصاف مخصوصه ايله توصيف اولونيور كه اولا : [الَّذِينَ يُنفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ] . سراء ، سرور وريره حالت ، ضراء ، ضرر وصيقنتى وريره حالت دمكدر كه حال يسر وحال عسر ، حال سرور وحال غموم ، حال حيات وياخود حيث صورتله حال ممات ، اولاد واقرباية نفقه كى سرور وريره انفاقه ، دشمنده قارشى مصرف كبى ضرر وصيقنتى وريره انفاقه حالدر ، اهل يه اولاده كيمسه يه ضيافت ولديه ، اهل ضرورت اولاده فقرايه صدقه مثالرنده كورديكمز تفسير ايدلشدر . بناء عليه فالحاصل اولا تعميمدر . [وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ] غيظ ، خوشه كلمادن ديه ترجمه قارشى طبعك ضيقانى يعنى اوفكه دمكدر كه غضبك اصليدر . واونده فرقى واردر . ديليور كه فلان اداده غضبك ارقه سنده ارادهٔ انتقام واردر . وياخود غضب بلا اختيار يوزده وجوارحده فه لطه اولور . غيظ ايسه ياكلكن قلبده قالديكى بيلير . برده الله غضب اسنادايدرده غيظ اسناد ايدلمز . كظم ، طولو برقربه نك آغزينى باغلديغى كبى بو اراده اوفكه سنى بويونوب طوتمه ، صدر كوردىكى كبى قارشى قدرتى بولنديغى حالده انتقام قالقيشمامه ومتى ناموسه برحال كوستريلوب قضم وصبر ايتمكدر .

[وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ] كونوتلك ايكنجه فارسى عفوايله معامله ايدنلر . عفو حقنده بعضوه احاديث نبويه وارد اولمشدر . از جمله بيورولمشدركه « يوم قيامتده نداده اجرى الله اولنلر جنته گيرسينلر » ديه برمناوى ندا ايده جك « اجرى الله اولنلر كيم ؟ » ديه جك بونلك اونكنجه عفو ايمسه اولانلردر ديه جقدر . [وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ] عملنده احسانه ايايه بولنه جقلره ثنا ايدر . احسانك معناسى ايجون سوره بقره ده « بلى من اسلم وجهه لله وهو محسن » ه باقه .

ثانياً [وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ] فاحشه ، زنا كبى بلك جيركسه اولانه فعل ، نفسه ظلم ده قدهانكى بركناه ، ياخود فاحشه ، آخره تعلقى اولان كناه ، ظلم نفس ده باشقه سنه تعلقى اولميانه كناه ديمكدر . مقيدلك ايكنجى قسمى حسب البشريه بويله برفاحشه يا ديفكرى ويا قدهانكى بركناه ايشله دكلرى زمان درحال الله خاطرلرينه كيوب [فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ] كناهلرينه حمله استغفار ايدرلر . بايله بنده ندامت ايدوب قلبنده ولسانيله مغفرت طلب ايدر . واوكناهى اوزرنده جمله حسناته مسارعت بولنورلر . فى الواقع [وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ] كناهلرى ده عفو ، رحيم اولان الله دن باشقه كيم مغفرت ايدر ؟ اويله يا عفو ايتمزى ، احسانه ايلمزى ؟ سوء الله عظيم الشان دن زياده عفو وغفرانه قادر كيم تصور اولنه بيلير . ايشته قدهانكى بركناه مقيده درحال الله جناب حقه توبه واستغفار ايدر [وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ] ديه يا ديكرى كناهلرنده بيله اصرار ايتمزلر [أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ] بونلرك مسلكلرى مغفرت [وَ] كناهلرى بوقسمه كى [جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا] در . بونلر الله كوزه كورونمه يه نعم ابديه سيدر . [وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ] نزده كوزلر اجرى ايسه بايله در : جناب الله عاملرك اساسى اعتباريله ايجاب عمل دكل محض فضل الهى اولانه بو مغفرت وجنت وعد الهى مقتضاسنجه اعمال صالحه ايله استحقاق قيد

عامل اولمیانه ، توبه ایتمزسه عاصیلرك فنالغی وصلاحی ایسه بویله استخفاره صورتنده برعهد ووعدایله سؤسه دکلدر . محصه مشیت وعنایت الهیه قیالمسه برشیدر . مع مافیه اونلرك مغفرتی ده تمنع وحل جائزدر . زیرا « لاتقنطوا من رحمة الله ان الله لایغفر الذنوب جمیعا » بیورولشدر . آنجق شوقدر ایتملك لازم کلیر . ایکیسنده ده اساساً حاکم اولانه فضل وکرم بابی الهی اولمقله برابر لسانه قرآنده بری حیالیشمسه ناموسلی براجیر ، بری ده اجیر اولمه اونره بازیلانه وفقط ناموسیله حیالیشمایوب اجرت زمانی صدقه اولمانه رسائل وضعیننده تفهیم بیورولشدر . بناءعلیه هوریسه کستاخ برعملك طرداولمغه تهلکه سی بولنسه یغی کبی عاطل برسائلك ده جلوهٔ ایمانه ایرمقله احسانه اولوبرسی ممکندر .

بوراده بیانه اولنانه ایکی صنف متقیدك حالی سیاقه قصه یه تطبیقه اولونجه اوکیدك العموم اصحاب برك ایکنجیدره اصحاب احدك اوصافی ایما ایدیلکی آکلاشیلیر . بونك ایچون بو قصه یه نقل کلام ایچون بیورولیور که :

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ● هٰذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ●

مآل شریفی

سنه اول فانونه اولسه برطاقم دقه لر کیدی ، اونلك ایچون ارضه طولاشیلدقده بایقیلك :

● پیغمبرلرك تکذیب ایدنلرك عاقبتلری نصل اولمشدر ؟ بوآیشه عموم انسانلر ایچون بیانه ومالخاصه متقیلر ایچون موعظه وارشادر .

«سنن» بو واره وقایع مضامنه در. یعنی ای مؤمنلر احد وقعه سنده کفار، سزه فارشی بر نظاهر کوستردیکاری بوزه بو سزه تسلط ایدیکن، سزدن اول تاریخ امم ده بویله بنجه وقایع کچمشدر. فقط احسنه عاقبت متقیلره قالمشدر. [فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ] بر یوزنده سیاحت ایدیکز ده بصر و بصیرتله ماضیه تدقیقه ایلریکز، حتی تکذیب ایدنلرك عاقبتلرنی نصل اولدیغنی کورمکز ایچون — سفریه بو واره «عبرت ایچون انظار دقتی جلب ایدن سفر ایدیکز» دینلمشدر. یعنی محتوی اولدیغی عجائب مخلوقات الهی تماشا ایتمك، صلحایی و اماکنه مخصوص زیارت ایتمك و تاریخ کتابلرنی مطالعه ایتمك جائز اولدیغنه دلالت وارد در، چونکه یوزلرجه ممالك سیاحتی و امم سابقه اوزرنده جریان ایدن سنن الهیه نی معرفت ایچون بر وسیله در. » دیمشلر که بو زمانه و باطلك جریانی تخصیص ایله عبرت آلمه ایچون آثار عتیقه تدقیقاتی ده داخل اولدیغی اوزره تماشه لازم کلیر. بو زمانه شوقی علاوه ایتمك ایستر ذکر بو بابده «سیروا» امری تجدد ایدن و اباحه ده فضله لاحق مذهبلی بر حکم افاده ایدر.

[هٰذَا] اشبو «قدخلت» افاده سی کبی [بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ] عموم انسانه بر نوع بیان ایدر و فقط یالکز متقیلره هدایت و موعظه در. اتقا، ثابت اولدیغندن متقیلره مخصوص بیان نازل. — موعظه، طریقه دینده لایقیله اولیانه شیلرده زجر و افاده ایدن کلام دیمکدر.

شویله که:

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ● إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ● وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ●

آل شریفی

فتوره کتیره یلر وخزوره اولمایلر دها یوکسه لره چقمه سزلر ، کرچك مؤمنلر کن ●
آکر سزه بر یاره طوقونورسه ایسه حریفکزده ده اویله بر یاره طوقونور ؛ هم اوکونز ، بز اوندن اومیدلی
آراسنده کزدیرمه جیوریرز ، هم الله ایماندا ایکزدن بیلرجه کی وسزدن شهیدلر ، شاهدلر طوتاجغی ایچوندر ؛
کر الله ظالملری سومز ● والله ایماندا ایکزدن سچوب طاقلری محو ایده جکی ایچوندر ●

[وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ] ایمدکونی مؤمنلر بر قسمی
بوزولنجه اوزمانه دشمنه قومانداننده بولنانلره خالدبن ولید طائفی طوتمه ایسته مسنه ، رسول الله ده
« لا یعلن علینا اللهم لا قوة لنا الا بك » صاقیه اوزرینه یوکسلمه سیندن ، یا الله ، بزم قوتمز
آنجمه سنکله در » دیشدی ، بو آیت ده اوزمانلرا نزل اولدی دیه مروی در . تفسیر قرطبیده ذکر ایدیلدیکی
اوزره فی الواقع احد ده صوکره عهد رسالتناه است محمد طائفی عسکره بولندیرمه مهم حال منظم اولمشدر ،
اوزمانه صوکره ده صحابه ده ولوسه بر کشی بولنانه بر اسلام اردوسی دخی اویله اولمشدر . الخ ...

[إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ] قرح ، یاره دیمکدر . یوم احد
طاغیلدقدن صکره ذات یعنی عم النبی حضرت حمزه به عبد المطلب ، علماء رسول الله مصعب به عمیر ،
عم زاده نبی عبد الله به جحش ، عثمانه به شماس ، عبد الله به حرام کبی صحابه نك بولاسی صعب ، انصاردن ده یتمسه کشی
شهید اولمشدر ، رضوان الله علیهم اجمعین . مقدما یوم بدرده کفار اردوسندن یتمسه کشی قتل
اولمشدی . احد ده اسلام اردوسی بیکر قریب اولدیغی کبی بدرده کفار اردوسی ده یتمش قدر دی .
بونده باشقه احد کونی مسلمانلر رسول الله نك امرینه مخالفت واقع اولمازدی اول دشمنه یاپه جقلری
یاپه مدقلری کبی یتمش کشی قتل و یرمیوب تکرینی جرح ایتمشلر و اونلره بر قاچ هیوانلرینی ده طویدیرمشلردی .

بعضی تفسیره بو سقایسه یی یالکز احد کونه صرف ایتمشدر ده اکثر تفسیرلرده بیانی وجهله آیت احدایه بر ایکی سقایسه ی حقنده در. یعنی دشمندن بر کونی دیر دکلری مقتول، کور دکلری سفلو جنده طولاشه وصحه وضعفه دوشمیوب احد محبوبنز حاضر لانمسه اولدقلری حالده سز اونی نه وجهله ایکیه نصل اولور ده وصحه وضعفه دوشر، لحظه اولورسکز، وبعده یا جهاده حاضر لانمازسکز.

[وَتِلْكَ الْأَيَّامُ] اوکونز، اوطفر وغلبه کونلری یوقمی؟ [نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ] بز اونلری بنیه الناس تداول ایدیرز، دونردرز، طولاشدیریرز. کاه فلانزه کاه فلانزه کچیریرز، کاه ده فلانزه. — تذکیم:

فيوما علينا ويوما لنا ويوما نساء ويوما نسر

— بر کونه علیمزه، بر کونه لهمزه در، بر کونه قاریشیق، بر کونده فنا حالدر — دیمشدر. دولت ودولتسیزلری ده اشبو مداوله سقاسی اعتباریله در. وبو تداول ایسه بر حکمه حکمتیه مبنی دار در. ازجمله [وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ] الله سزدن ایمانه ایزدی بیلسیه وسزدن شهیدلر آلسیه وشاهدلر طوتسونه دیه در. کر بویله یاپار. [وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ] وسلویسیا الله ظالملری سومز، اکر بومداوله اولماسیه وکافرلره بخت وشوکت ابجیه قالمسیه اولسه ایدی ایمانك اختیاری قیمتی قالمازدی، برادعا اولورده، تکلیفك، ثواب وعقابك سقاسی اولمازدی، لهو ولعب وهیوت الهی اجرای حکم ایدر. وکسب واختیاره مربوط اولان ناشنالهی ترقی واصطفا، قانونی بوزلمازدی، مشهود اتده اصل کفرلرینه کی کورونور. بعضی شبهات بوزلملی وتکلف دلائل عقلیه یی نظر اعتباره الیه کشف وتدقیقه ایرلمك اوشبهلرك دفع اجلی واوسایه ده حالده استقبالده عشره ایرمکده اتیره جك کیمسه دویابیله لیدر که حقیقتی اصل ایمانه ایله اصل کفر تمایز ایتسیه واصل کفر فجایات ایله الدایلرکه اصل ایمانه بایلیات ایله واصل افعال سعادت اولسونه. بونك ایچون بیوریلیورکه: [وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ] یعنی الله ایمانه ایزدی تصفیه وذنوبدن تطهیر ایتسیه واوکافرلری تنقیص ایدوب کورلتسیه.

دیمك اولور كه بنیه الناسی سداول ایام ایمانه ایركلمیه بشنده براصطفا ایله عاقبة الامر مؤمندن اعمالی حالتنه بستی در . لهذا بر زمانده كافرلرك بر طائفه كورسه اولدیغی بیله بر نوع ایمانه ایله علاقه دار در . مثلا كافرلرك باطنه ایمانلرینك قوتی مؤمندن حقه ایمانلرینك قوتی ایله تقابل ایدیلدیكی زمانه كافرلرك باطنه اولان ایمانلری دها زیاده برشدت وقوت دار اولدیغی مؤمنده غلبه ایده بیلیرلركه بو غلبه باطنلك حقه غلبه سی دكل مؤمنه بهانه قطع نظر له بر ایمانك دیكر ایمانه غلبه سی دیمكدر . چونكه متعلقاتنده قطع نظر له مع الاطلاقه ایمانه ، مع الاطلاقه كفره هیچ حال غالب در . بناء علیه مؤمنلرك الله اویله قوی بر ایمانلری بولنمسی لازم كلیركه كافرلرك هر زمانده بر كفر وشركك اولماسنه دنیوی ایمانلری اونكله اولیورلدیكی زمانه آخرت فاریشمیان دنیا ، خالص فاریشمیان مخلوط قدر ضعیف وحكمسز قالسینه . بو نقطه ده « ومن یعمل مثقال ذرة خیرا یره » مضمونلی ده بر تجلیسی وار در . وهر حالده بالنتیجه شو اسی قطعیا ثابت در كه خلقت مطلقه براصطفایه متوجهدر . « ربنا ما خلقت هذا باطلا » بونك ایچوندر كافرلرك مظهر نصرت اولمی ده نتیجه اعتباریله كندیلرینه مضرهدر .

سئله — اشبو « ولما یعلم الله الذین جاهدوا منكم ویعلم الصابرین » ، « لیعلم الله الذین امنوا » ، « فلیعلمن الله الذین صدقوا ولیعلمن الكاذبین » ، « لنعلم ای الحزبین احصی لما لبثوا امدا » ، « ولنبلونكم حتی نعلم المجاهدین منكم والصابرین » ، « لیبلوكم ایكم احسن عملا » ، « الا لیعلم من یتبع الرسول » آیتلرده كی علم الهینك معناسی نه ایله رفع كورملشدر . حتی معتزله ده بو آیتلرك هیچ بر آیتلرك ده صریحا استدلال ایدرك « الله تعالی حادثات حوادثی انجمه وقوعی اتمده بیلیر ، زیرا بو آیتلر الله تعالانك بو شیدی انجمه حوادثی صدوه سندن بلدیكنی افاده ایدیور » دیمشدر . حال بوكه علم الهینك ازلیتی عقلی ونقلی ادله قاطعه ایله ثابت وعلم الهیده تغیر محال اولدیغی ایچون بو آیتلرده كی علم برفاع وجهله معنی ویلمشدر .

١ — مسئله محصول كه ایمانه اوزره ثابت اولانلرك مخلصلرك كوروب بیلمك آیتلرده بر حكم شخصیه معلم سی یاپیور دیمكدر .

٢ — بر اراده علم، سببیت و سببیت علاقه سیله تمیز ده بحاز درکه ایمانزده قوی و ثابت اولانلرك دیکرلرنده ایمانك دیمك اولور. تهکیم «ماکان الله لیذر المؤمنین علی ما انتم علیه حتی یمیز الخبیث من الطیب» بیورولمشدر.

٣ — علم، کندی سفاتی حقیقیسیدر، فقط معلوم تعلقی حیثیتیدن تفریعه ایتك لازم کلیر. برشیئ وجودنده اول علمك تعلقی حیثیتیله بالفعل وقوعنده صوکره تعلقی حیثیتی آرامسنده فرقه واردر. بونك ایچون متکلمین دیمشلردرکه علم الهی قدیم اولدیغی حالده تعلقی حادث اولدیغندن وعلم الهینك حادث ثانیه ایکی تعلقی واردر. برنجی قبل الوجود تعلقیدرکه ازلیدر. اهتعالی ازلده «بکل شئ علیم» در. ایکنجی، بعد الوجود لایزالده تعلقیدرکه اهتعالی لایزالده هرشئی بعد الوجود موجود ویا فانی اولدیغنی کاشفدر. بو فرقه، علم الهیده برتغیر کل، معلومك حالنده برتغیر افاده ایدر. وبو تکلم علم الهینك تحقق وثباتی تنبیه ایلر. بنا علیه بو مقامده علم، تحقق وایجاد مقامنده تلقی اولنمز.

٤ — علم، لازمنده بحاز درکه بحازات وباسطانات مقامندر. تهکیم لسانزده «ابیکی ایت دکنه آت، بالوه یلن خالوه یلیر» ضرب مثلنده خالوه یلیر دیمك اونقدر یاغلی دیمکدرکه اونك سطافتی رضوانه کلدر. برمثلی آیندره علمك بو مقامه حمل یدیکی ده واقعدر. تهکیم «وما انفقتم من نفقة او نذرتم من نذر فان الله یعلمه» بو قبیلندر. او میخی معنی یك دقیقه ویك فلسفی اولدیغی ایچون ایکنجی ودرنجی مقاملرده بر یسی عمومی نفقه نظرله دها واضحدر.

«ولا تهنوا ولا تحزنوا» ده بو مقامه اولانلره آیندن ضلالة مآلی شو اولیورکه «اهتعالی بودینه نصرت وعد ایتمشدر. اکر سز حقیقةً مؤمنسنز جملهسندن کز بیلیکزکه احد وقعه سی بو حال اوزره قالیه جقدر. دولت سلمانلرك اولجه واوزی عاقبت دشمنلرینك استیلاسیه ختم بولمشدر. ذاتاً دینلرك اکملیت ولسانلرك غیر باقی واحوالی غیر سنمدر. سعادت باقیه آخرتده در. تفسیر ابوحیانده نقل ایدرکه حافظلك بر یسی «تلك الایام نداولها بین الناس» آیتی اوقوركه فمالص اللسان

عربه دنه بر سبی دیکله مسه ، اولدقجه اده « تداولها بینه العرب » اولرجمه دیمسه ، کذلک ضرب
« تداولها بین الناس » دمک ، دیانجه « انا لله ذلک بکل العرب و رب الکعبه = یعنی انا لله و انا الیه
راجعونه ، رب کعبه یمین اولسونکه عربک دولتی الده کچدی » دیمسه دیر ایدی دولت اسلامک
عربه مخصوص اولمادیغنی و بتون اقوام بشریه یه تداولنا من دولته یعنی قوت لسانیله آکلاشدی .

بو سوء فهم و تشبث و تسلیه دن صوکره احد وقعه سنده خطاری انتقاد و قصور ایدنلری توبیخ
صدرنده بیورلیور که :

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ
وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ● وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ
رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ● وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقِبَيْهِ فَلَنْ
يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ● وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ
ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ● وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ
رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ● وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ●
فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ
● يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ
فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ● بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ● سَنُلْقِي
فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا

وَمَأْوٰيهُمُ النَّارُ وَبِئْسَ مَثْوَى الظّٰلِمِينَ ● وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ وَعْدَهُۥٓ إِذْ
تَحُسُّونَهُم بِإِذْنِهِۦ حَتّٰىٓ إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنٰزَعْتُمْ فِى الْأَمْرِ وَعَصَيْتُم مِّنۢ بَعْدِ
مَآ أَرٰىكُم مَّا تُحِبُّونَ مِنكُم مَّن يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنكُم مَّن يُرِيدُ الْءَاخِرَةَ
ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ●

آل شریفی

یوقسه سز فهم اینه بیلمز می که الله ایچون ده او یولده ایزدن گلمیه بلای ایچه ده، صبر ایزدن
بلای ایچه ده جنت گیدیوبره جکسکز ؟ ● جهلم حضیجوبه سز او ئولوملره قارشیلا شماده اول
اولی تمنی ایدیوردیکز ، فقط ایشته اولی گوردیکز با قوب طوردیوردیکز ● محمد ده آنجه بر رسول
اولمه اول رسولدن هپ کلدی گیدی ، شمدی او ئولور ویا قتل ایدیلیرسه سز آرقه زه دونوبره جکسکز ؟
هرکیم آرقه سنه دونرسه الله یه هرگز ضرر ایده جك دکل ، فقط شکر ایدنلره الله یاریه سی وعده
وبره جك ● هیچ بر نفسك اذن اولمادقجه کیمسه نك ئولمك یوقدر : او وعده یه گوره یاشاماق
ایچون ، بونکله برابر کیم دنیا ثوابنی ایستیرسه اوکا اونی ویررز ، کیم ده آخرت ثوابنی ایستیرسه
اوکاده اونی ویررز ، شکر ایدنلره یاقین زمانده مکافات ویره جکز ● بنجه بیلنجه ، مقتدر ربانیه
آشنا برچوق ایرلر حربه تیمیرده الله یولنده باشلرینه گلنلره طولایی فتور گتیرمه دیلر ، ضعف
گوسترمه دیلر ، مسکینلك ایتمه دیلر ، الله ده صبر ایدنلری سور ● باشقه بر سوزله دیمك ده ایدی قدر
ساده : یاربانیون گناهلرینی واشیلرینده لما شقیلقلرینی مغفرت ایله ، جهادمیزده ثابت قدم
آیاقلرمیزی ایی ویره وکافرلره قارشی بزلری منصور قیل ، دیه یالوردی ● بالنتیجه اوده گنه بزه
لطف دنیا ثوابنی ویردی ، لطف آخرتك گوزل ثوابنی ، اویله یا الله گوزل ایشلره یاپانلری سور ●

او یتوسه ایمانه ایدن ! اگر کافرلره اطاعت ایده جک اولورسه کز سزی ترسیکزه چویره رلر وده
اویله رانقلابه اوغرامسکزکه بتوده خسارانه ایچینه قالیرسکز ● طوغریسی سزك مولاکز یالکز یالله در
واو، یاردم ایده جکدر الله خیرلیسیدر ● الله یلجی یرلرینه یکی شیدی اوکا
شرك قوشمش قلبلری ایچوه یه اوکافرلرك قلبلرینه قورقو دوشوره جک ، اونلر واره جغدن یه
جاهلدر ، نازله کوتوردیکی اوطالله یتاغی ● فی الحقیقه الله سزه وعدی طوغری چیقدی
اوصقلاسه اونلری دوغرایوردیکز تا اوسوریکز غلبه یی الله سزه کوسترکره صوکره عصیانه
ایدوب دریلیه امره نزاعه قالقارده یلدیکز لحظه یه قدر کیمیکز دنیایی ایسته یوردی ، کیمیکز
آخرتی ایسته یوردی ، صوکره الله سزی بسلاقلیحه ایچوه اوندردی چویردی ، مع مافیه سزه عفو ده
ایتدی ، الله مؤمنلره فضلی وار ●

[وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ الآية] بو خطاب ، مؤمنلردن بعضلرینه درسی متضمنده در کی
بالاده ذکر ایدلدیکی اوزره رسول الله بدره آکسنیه جیقدیغی ایچوه حرباولده حتی فلسه ایله مشورت
فرموده بدر ده بولنه ماسکردی . اصحاب بدر حقنده کی تکریمات الهیه یی اکلادقلری زمانده کیمه رکلرینه
زلت ایدردی « آه کاشکه بزده اصحاب بدر کبی قتل اولنوب شهید اولایدیه » دیه رشحه لمیایه شمه
ایچوه استیاقه بسله مکه باشلادیلر وحتی سوینه ره سوینه ره یاخود یاپیلیجاق احده جیقدیلر ایچون
تسویله ایتمزده بولنمزدی . فقط محاربه یه جیقیلوب وقعه مذکوره اولنجه برچوقلری ثبات ایده مدیلر .
بوآیت بونلر حقنده نازل اولمسه وبقدما حربی ارزو ایدرك تولویی تمنی ایتدکلری حالده اولی کوریجه
باقوب حالله لرینه طولاییسیله عتاب بیورولمشدر . بعضی نفسیه دیورلرکه بوراده بولنمه لرادحربدر .
چونکه حرب ، اغلب احواله تولویی تضمن ایدر . بواعتبارایله کندی نفسنده تولویه راضی اولمیاه حربی
تمنی ایتمش . ایشته حرب ایله موت بیشده کی بوعلاقه یه بناء چیقوب دشمنله مبایشمه آرزوسنده تمنی موت
ایه تعبیر بیورولمشدر . یوقسه مقصود بالذات تمنی موت دکلدر . زیرا بوسلمانه ایچوه تمنی موت

شروع وكلدى . حتى حربده تمنى شهادت بيله جائز اولديغنه دليل كفارك غلبه سنى تمنى
سفاسى بولنه جغنه ذاهب اولمشدر . لكنه طوغريسى تمنى شهادتده باس يوقدر . وبو آيتده
تمنى موت ده تمنى شهادت سفاسنه اولمه ظاهردر . آنجق بو آيتك شانمزه لازم كلير كه تمنى شهادت
دشمنك غلبه سنى تمنى ايدركى بالذات موتى تمنى ايتمك صورتنده اولماسيدر . اصل مقصد صوره بولنده شهادت
رتبه سنه نائل اولمق وعنداللهده موجود اولانه حيات حقيقيه يه ايريلمكدر كه بونده تمنى موت بر وسيله اولمه
اعتباريله ضمنى قالير . والحاصل تولك ايچونه ياشامقدر آخرتده حقيقةً ياشامه ايچونه تولك آراسنده
يك بيوك فرقلر واردر . حربايده جك اولانلر صرف بو مقصدله حركت ايتملى وتولومه مهيأ اولدقلرى
زمانلرده اونده قاچينمامالى وبو ايمانده ثبات ايله ملتزم اولماليدرلر . احد محاربه سى لسفاسيله تدافعى حرب
اولديغى كبى تحاوزايله دشمنه قارشى سيدنا محمد عليه السلام حياتنده اوزون مدت بوسائلدن شوقله
وخواهشكارانه جعلى برنمايشه اولمايوب صميمى براثر ايمانه اولديغنه قطعى شبهه يوقدر . فقد « ليس الخبر
كالعيان » سوزينجه بوكونكى اوزون ايله بارنكى واقعه سفليه آراسنده عظيم برفرقه بولنديغندن قيد وقيولك
فعدانطباقى لهم برسئله تشكيل ايدركه اصل صداقت ايمانه بونده در . « رجال صدقوا ما عاهدوا الله عليه »
بنارعليه لهم هائل برحربه قرار ويرملك ايچونه كمال جديتله الى دوشونملى وبركره حربه باشلادقدن صوكره
آرقه دونمك خاطره كتيرمه ملى ، تولكده لازم كلسه اونى صبر وثباتايله سوه سوه قارشولاملييز .
يوقسه فانتى صولدالمسه قدر آقيتمغه يمنلايرك حربى قيزيشدير وب ده سلامتى فرارايتمكده آرايان
كبى برزمانده سلامت بولهمازلر ، وعالمى پريشان ايدرلر ، لهم ده كندلرى دنيادا آفت لحوده مضمحل اولورلر .

[وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَائِنْ مَاتَ
أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ] روايت اولونوركه احد كونى ايكى اردو جاريسنايه
باشلايوب حربه قيزيشمغه رسول الله « شو قليجمى مغفيلكيم آليرده بوكونكى يه قدر دشمنه جالارلر » بورسه
واونى ابو رجانه سماك بن خرشة الانصارى آلمسه وباشنده قيزمزى صاريوب حربه صالديغنه رجز
و : انا الذى عاهدنى خليلى ونحن بالسفح لدى النخيل

ان لا اقوم الدهر في الكبول اضرب بسيفي الله والرسول

دیه رك سفیتنده برقاچ سلمانه ایله برابر حربه طاقشدی . رسول اکرم « بو عضباتی بوریوشی الله و رسولی
سوزنا بو نظام ستشنا » بیوردی . اوده فارسیسنه کیم کلیسه دوروب تولدوروب بیوردی . حضرت علی
و حضرت حمزه و سعد به ابی وقاص صفلریله طاقه روبه یك قهرمانانه حربه ایتمشلر و حضرت علی قیلیجی
بوکولنجه یه قدر چاپیشمشدی . بوصورتله الله سلمانی نصرت احسانه ایتمسیله ، مشرکلر خیلی تلفات
ویرمسیله و بوزولمشلرده غنیمت طویلامغه باشلامشدی . بونی کورنه اوجیلرك اکثریسی غنیمته
اشتراك ایتمك ایچون قوشمانلرینی ترك ایده جکلرینی نظره الیه رك صفلرینی براقوب قوشدیلر .
شاشالیهك باشنده رسول اللهك محافظه سنی امر ایتدیکی اوسوقعده انجوه سکز کیشی قالمشدی . دشمنك
صاغ جناح قوشمانلرینك اولوب ایلك اوکجه حضرت زبیرك قاچیشنده رجعت ایتمسیله بولنانلرله خالد
ابن ولید قالانله اوجیلرك آرقه طرفنك بوشه قالدیغنی کورنجه دهال ایکی یوز آلتی قدر سوارك
ایله شعب طرفندن شدتلی بر هجوم یاپه رق قالانله اوجیلری شهید ایدوب عسکر اسلامی آرقه دن ودیزدن
ویاروب طاغیتدیغی وبونه قوشمانلرینه رسول الله طوغری هجوم ایتدیلر . اصحاب کرام شدتلی چاپیشه رق اونلری
قیرمغه ذات مصاب اولدی ، عبدالله به قمئه صوقولوب رسول الله بر طاسه آتمغه رمه مبارك یاغه دیشی
قیردی و وجه سعادتی یارالادی و قتل مقصدیله آتیلدی — بر روایته طاشی آتان عتبة به ابی وقاص
ایدی — مصعب به عمیر مدافعه یه شتاب ایتدی ، فقط ابن قمئه بونی شهید ایتمسیله و رسول اللهای قتل
ایلدیکی ظننیله « محمدی قتل ایتدم » دیمسیله ایدی . اونه کیم اولدیغی بیلمیان صحابه بریسی :
« الا الله محمداً قد قتل = معلومکز اولسون محمد قتل اولندی » دیه آجی بر صدا بقیرمسیله طاغیلمغه
و بوسسی طمامه انشار ایدیورمشلر طوغرو طلحه و زبیر قاچمغه باشلامشلرکه حتی بو یاغیلرك ابلیس
اولدیغی سویلمشلر . رسول اکرم « الی عباد الله = الهك قولری بکا طوغری » دیه چاغیریورلری .
بو صره ده اصحابه ایلك اول کعب به مالك کندی تعبیریله مغفرلی آلتنده یاراسیله کوزلرندن رسول اللهای
طانیمسیله ، ان یکن صلعم « ای بنی سلمیه ! مژده رسول الله در » دیه آلا بیلدیکنه باغیرمسیله

رسول الله ده اولا سکوت اشارتی ویرسه ، صحابه اوتوزنه اصحاب رسول الله یانه طوپلاشمشلر وحمایه ایتمشلر ونهایت مشرکلری رفع ایلمشلر وبشاقیسی قاچمشلردی .

« محمد قتل اولسون » شایعه سی اوزرینه هیجوه صاپیلمشلر ویرلشاه اولمشلردی ، برقسمی « محاربه ده صرف نظر ایده لم » دیمشلر ، الذین صالوبا اولمشلر ، بعضلری « عبدالله بن أبیه کیده رک ملک براتامن اولسون ده بزه ابوسفیانه برلشه آلیورسه » دیه سویله نیرسه . برطاقم منافقلر ده « محمد پیغمبر اولسه یدی قتل اولنمازدی ، آتیه اسکی دینکزه دونوکز واخوانکزه قارشی ایدیکز » دیه اظهار نفاقه ایدرلرسه . بنارعلیه بتون قوه یله قارشی انسان به نفسندن محافظه سی — که انسان به مالک محافظه سیندن مهمدر . — قالقمسه « اوتورم ! اگر محمد قتل اولسون دایسه ربه محمدی دیلامیورمه . رسول الله نه صوگره صاغ قالوب ده نه یاپه جقسکز ؟ اونک محاربه ایتدیکی اوغورده محاربه ایدک واونک توکدیکی اوغورده شرف وشهادت ایله توکلک » دیمسه ، بعده « اللهم شوفرک دیه کلدیکز یه سطا انتقام ایدرم وشوفرک — یعنی منافقلرک — یاپدقلرینه سطا برداشیرم » دیه دعا ایتدکده صوکره قیامجی مکلوب محاربه یه آتیلمسه وشهید اولنلرده قدر حربه آتیلمسه کرک یالنز اولدیغی حالده وکرک برطاقم ذوات ده عیسه صورتیله شهید اولمشلردر که سعد بن ربیع وفاتنده یووارلوناره انصاری بوحمله ده ایدی . فاجیانلرک بعضلری سینه یه قدر کیتمشلر واکثریسی طاغه قالمشلر وصوکره طوپلانمشلر ودشمنه آچیلدقده صوکره رسول الله ده معیتنده کیدنلر یانه اوراده جمع اولمشلردی . ایشته بو آیت بو قتل شایعه سی اوزرینه نزول وظیفه ایدرک تربیه ومقام صدیقیته ارشاد ایچون نازل اولمشدر .

وقعه ، شایعه قتل اوزرینه اولدیغی حالده آیده سوتلک تقدیمی رسول الله حقنده قتلدن واقع اولدیغی واولیه جهتی وقعه سوتلک بالحال وقوع بولمه جهتی جهتله بالخاصه وفات پیغمبری صوره سنده ظهوره ایده جک حادثاته جلب دقت ایتمک واونلرک نظرلرنی تربیه دینیه یی تقویه ایتمک حکمتنی تضمن ایلمکده در .

« والله یعصمک من الناس » بیوروللسه اولدیغی حالده برطاقم اصحابک قتل شایعه سنه تحمل احتمالی ویرمکلری مسئله سنه کلنجه : اولا ، بونک اوزرینه نازل اولسه بولندیغی معلوم وکلدی .

دقتل ایلسه یغمبر رده وارده . ثانیاً ، قرائت قرکسك مقدوری اولمیه بیلیر . ثالثاً ، قرکس
ایموده قرمیلیه بیلیکی قدر زیاده وقت مقاومه درخاطر ایتمك قابل اولمیان . عم الخصوص بویله دهشتلی
طائفه رفاقتیله شدت تأثر ایله بیلیکی اولوجه عوارضه بشریه دندر . تذکیم حضرت عمر
وفات پیغمبری کورنجی اسنوه « وما محمد الا رسول » آیتنی آنجمه حضرت ابی بکرك اخطاریه درخاطر
ایتمشدی .

« انقلاب علی العقب » اساساً اوکجه لرك اوزرینه دونمك دیمکدر که مسلمانلرك یورویشنده اولدیغی
کبی تمام صاغه دونه رك یاصوله دونمکدر . ایکی اوکجه لی بر ده یرنده چیویرمك صورتیله « انقلاب
علی العقبیه » آیاقلری چیپلاق یاپمق دیمکدر که یورومه یی امکانسز براقیر . قرآنده بو تعبیر یاخود
قارشدیرمه کنایه ویا دینده ارتداد معناسنه کلمکدر . بو اراده ظاهره اولدیغی
ارتداد معناسیله کره یه قارشو بیله استعمال انظاری ایله « ارتدادی ایده جکسکز ؟ » دیه یاپیلان توبیخ
افاده ایدر . وفات پیغمبر یه صوکره مسلمانلرك وظیفه لری اخطار ایدر . و بو توبیخ و اخطارك
حاصلی ده شو اولور : محمد آنجمه بر رسولدر . اوندن اولکی بتون رسوللر ایسه کلمشلردر . بناء علیه
محمد ده اونلر کبی کیده جکدر . بو جهتله اونك دیکر انبیاء یه فرقی یوقدر . پیغمبرلرك تبلیغ ایتدکلری
شریعتلرك بقاسی ایچون ده کندی بقالری شرط دکلدر . اولکی پیغمبرلرك هپسی وفات ایتدکلری
ایمانله ایده تابعلری ثبات ایدوب دینلرینی محافظه و صیانت ایدیور . رسالتك حاکمی بودر . سیاست محمدیه
حاکمی ده باشقه دکلدر . بو یوزدن ایکیسه شایعه محمد وفات ایدر ویا قتل اولنورسه سزاونك دینندن
دونوویره جکمیسکز ؟ دیه بر قیاس شرطی افاده ایدن جمله شرطیه ده اونی استفهام انکاری ایله
تأکید ایدیور . و بو تأکیدله صوکره مسلمانلرك وظیفه لری اخطار ایدیور . و بو توبیخ و اخطارك
حاصلی ده شو اولور : محمد آنجمه بر رسولدر . اوندن اولکی بتون رسوللر

اولرده بر کبرا بولنمشدر . وبونه رسولاً عام اولدیغی حالده بولنمشدر . حضرت عیسی دخی بونده داخل اولمشدر بولنور . وبونصل عاملك متواتر اولمایه جاری اولمسنه لازم کلیر . « وماقتلوه وماصلبوه ولکن شبه لهم » آیتی ده نفی قتل ویا صلبده قطعی اولمسنه دیمك الاطلاق نفی موته قطعی اولماریمشدر بونی تخصص اولمیاز . بنا علیه حضرت عیسانك توله دیکی ونزول ایده جکی حقنده وارد اولان احادیث صحیحه نك مضامنی موت سوء وقتله بشقه بر وجهله حمل ایتمك اقتضا ایده جکدر . چونکه « قد خلت من قبله الرسل » نص عامنك عمومی اوزره جاری اولماریغی فرضه ایدیلمك اولورسه آیتك تمامی تقدیرجه [1] جای اشکال اولمقدر . زیرا قضیه کلیه اولماریغی تقدیرجه بعضه اسناد اولنه جق حکمك ایله تجویز موت ثابت اولسه بیله لهیئه وحدت حاکمی اثبات ایده جکندن اولاً تحقیقه موت ثابت اولیه جقدر .

[وَسَيَجْزِي ٱللَّهُ ٱلشَّاكِرِينَ] بورایه شاکرینه سیاق ، اسلامه اثبات ایدلك ایقاف وتکلیف ایدیلمشدر . بونك ایجونه تابعینه ویا طائفه ایله تفسیر ایدلمشدر . حضرت علی تابعینه ایله تفسیر ایدیلمشدر . ودیرایسه که « بونه ابوبکر وآرقداشلریدر . وابوبکر امیر شاکرینه » بنا علیه آیت ، قتل شایعه سی اوزرینه جمعت وفرارك ارتداد درکار اولمایه جق بر صورتده اوقاتیه بر کیمسه اولدیغی افهام ایله بر توبیخ وتوبیخی مقام صدیقیته اعلا ایده جك بر تربیه لی لحنوی اولدیغی کبی بالخاصه وفات پیغمبری صره سنده کی ارتداد وقایعلك وحضرت ابی بکرك بونده فارسی مثانت صدیقیه سیله موفقیات جمله سنه براشاری محتویدر . وبوشکرانك زیاده سیله وفاتی وده دولت اسلامیه نك تأسسی اولمشدر .

[وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ] قتل شایعه سی اوزرینه پریشانه اولانلره اوزرنده ایکی حسدله برك وباطنا عیسی عامل اولدیغی آکلاشیلمقله که بریسی وفات پیغمبریه حصول درجه متأثر اولدیغندن طولیسیله دنیایه کیمك ، دیکری ده دشمنه فائز شبهه سنده توله سیله قورقوب جبانه حرکته

---

[1] تقدیر ، بر دلیلك مقتضای استلزام ایده جك وجهله سوقی دیمکدر .

روشنکده . « وما محمد الا رسول » اولکه جواب اولدیغی کبی اشبو « وماکان لنفس » ده اینجه یه ویا الطف
فارشی تسلیه وارشادی متضمنه اولدوغه مثلو ایرجهاده سوروله وبو بابده بو ایکی ایشه نك بیله برصعوبت
تشکیل ایده میه جکنی بیانه ایتمکده در . فی الواقع الله تعالانك ازله واراده سی تعلقه ایتمکسزیه
لطیف برکیمسه نك تولدسی احتمالی یوقدر . کرك روشکده اولسون کرك قتل ایله اولسون علی الاطلاق
تولدوم بویله اولنجه الهك اراده سی تعلقه ایتمدیکه هیچ دشمنك صولتیله هیچ وسیله کیم تولمز .
ریمك محمد وفات ایدر ویا قتل اولنورسه دشمنك صولتیله رجل ، الهك ازلیله اولمقدر . کذلك هرحیاتلی
برشخص ده تولمك ویا قتل ایدیلمك اولورسه اوده دشمنك صولتیله رجل الهك امریله در . وبونك
بویله اولدیغی ده احد وقعه سنك نتایج تجربیه سندن برده اولمه اوزره ثابتدر . اکر بویله اولماسه ایدی اولمیه
لطیف کیمسه تولمامزدی . بنا علیه هرایکی تقدیرده الهی اولمق تمامیله واراده الهیه یکمال رضا ایله اطاعت
ایدوب ایفای وظیفه ایتمك لازم کلیر . سید البشر حضرتلری وظیفه سی کفار فارشی قویمه واعلای کلمة الله اوزره
لطیف برشیدد اندیشه ایتمکده در . ایی بیلمیلیدر که قورقونك اجله فائده سی یوقدر . کافرلر مغلوب
اولانلر بدست برحیات قالسه لر بیله ارتداد تهلکه سنه معروضدرلر . الله ازیلی تولدوم ایسه [کتاباً
مؤجلا] مؤجل برصورتده یازیلمیدر . یعنی عمر اینه برمقدار وقت معلوم ایله مقدر دکلدر . ایری کیدر
ایری قالیر . » — برانسانه واقعده هرحیاتلی صورتله تولدیمك اویله تولمدر . وانك دیمکده ایکی
عمری یوقدر . بعضی کیمسه لر اجل مسمی واجل قضا دیه ایکی اجل تصور ایدرلر . وزوالی اجل یعنی
قضایه اوغرادی دیرلر . بیلمزلرکه واقع ده ایسه عمر ، اجل اودر . واویله نك عمر اینه وقت معلومی
اولمدیغی عبارتدر . بونك یانلسی حقیقة رجل اعظم ذاتی وعقلی اولدیغنه مبتنی فرضیات واحتمالاتدر .
لهذا کسك واقعده عمریمك ، اجلمك وحدتی ، انظار اعظمی بولونمیانه برحقیقت بدیهیه اولدیغی حالده
برطاقم بدیعی بولنی برمسئله معضله ایمیه کبی اجل برمی ایکی می دیه بحث فالیشمالری مسلکی فاورایه سیاقنده
نشأت ایدر . اوت سرقدر معلوم اولمالی وبرحیات بولنمیانه برکیمسه نك نه وقت ونه صورتله تولمکی ده
الهده باشقه کیمسه بیلمز . سنت الهیه ده اسباب موت اولدوغه طاتمه برمیوه مشیدده وارده . انسان

اجلنك زاولديغى بلايه ريكى ايجوندر بونلردن توقى ده ايتمليدر. وفقط الهجالده شوفى بيلمك لازمدركه بو توقى زاراده الهيه يى تغييره، نزده عندالله معلوم وحقيقةً مقدر اولان اجلى تبديل ايدر. بنارعليه انديشهٔ موت، تقيدان حمايته الله فداكارى اولانلرده وظائف سلحيه يى اونوتدرمامليدر. چونكه حياتك وممانك بالذات سداد محافظة الله در. وبونده كيمسه نك مدخلى يوقدر. فقط حياتدن استفاده وثمرات احيائى اقتضا ايده بيلمك مخصوصى بويله دكلدر. بوجهت ارادات بشريه ايله علاقه دار دكلدر. بونك ايچوندر بيورياركه [وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا] يعنى كيم دنيا ثوابى مراد ايدرسه اوكا دنيا ثوابندن ويررز [وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا] يعنى كيم ده آخرت ثوابى مراد ايدرسه اوكاده آخرت ثوابندن ويررز. — «منها» قيدلرى كوستريوركه مراد ايديلن حصه ويرلمسنده الهجالده براز اولسونه ويريلير. واراده عبد بستونده حاكم قالمازدر. بو اراده ثواب دنيا فقط بعض فضيلت آرزوسيله قوشانلره بتفريضى متضمندر. [وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ] اوشاكرلركه نعمت اسلامى ثبات ايدوب الهكدن كلديريله احسانه اينلكى قوت وقدرتى ساحلى اولانلره طمامنه صرف ايدرك شكرينى ادا ايدرلر وبيچه برمانعه فارشيسنده بولنديغى ايچون ايلرى كيدرلر. بو شاكرلرك مراد بالام عهد ايله شهداء وسائر مجاهدين معهوده در. وبالام جنس ايله مع العموم شاكرين جنسندن كه مجاهدين مذكوره بونك دخول اولسنه ايله داخلدرلر. بو اراده جزا شكر ده مراد ده ثواب اخروى اولديغى سياقندن مفهوم اولور.

[وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ] — ربيون، ربانى كلمه جمعيدر. ربانى كيمسنه يه دينور. ربه نسبتله ايده دينكدر. رانك كرى بصره — بصريونه كى اسم منسوب تغيراتندندر. ربانى مربى ديمك اولانه ربانيه نسبت اولدرقه ملاحظه ايديله بيلديكى كبى ربى ده جماعت ديمك اولانه «ربه» يه نسبت اولدرقه ده تمثيل ايدلمشدركه اساسنده اجتماع مفهومى ملاحظه سيله جماعت ديه تفسير ايدلمشدر. بونلر ربه باشقه واحدينك فرارنده نفقى وجهله ربيوندر، اولوندر يعنى اولكيد يعقوبه كليسه. بعضلرى ربانى ايله ربى آراسنده بر معنى فرقى بولنديغى سويلمشلردر. ازجمله ابن زيد ديمشدركه ربانى ائمهٔ ولات، ربى ده رعيه دركه ربه منتسبدرلر. بنارعليه ربانى وربى ايكيسى ده ربه انتسابلى معنايه

متضمن اولمقله برابر بیوده بر انتساب ایله تربیه و تعلیم کورمسه جماعت ، زیانی ده بر انتساب ایله دکرلرینی تعلیم و تربیه ایده جك سویه عالیه ده بولنماندن دیه تقریبه ایدلك اك سوانوه معنی اولرجقدر. مع مافیه بونلرك مترادف و بادی بیوده زیانی نوعندن اعم اولرمسه ده قولانیلمسی جائز اولور. بالاده مسه طرف اله بونه ، کتاب ، حکم و حکومته نائل اولمسه بر شك انسانز فارسی « بطقوز اولکز » دیه بیوبیت اوغاسنه حمقی اولماریکی و « لکن کونوار بابین » موجبنجه بونلرك وظیفه سی تعلیم و تدریس ایله زیانوده تشریك اولدیغی بیانه اولمقله بعثت محمدیه نك بیوك حکمتلرندن بری ده زیانوده تشریك اولدیغی آکلاشیلمسه و بعده « کنتم خیر امة اخرجت للناس » فرمان الهیسیله امت محمدك خیر امم اولرجقی ده تفهیم بیورولمسه ایدی . ایشته بو اراده احمدیه سی طولایسیله اصحاب محمدیدن بعضلرینه ایله تربیه ایدلك اوزره « من بویله خیر امم اولرجقسکز اولمقه نامزد ایکمز انبیای سالفه نك امتلرندن فرده اولسه جمعیتکز کثرتی شایعه سی فارسیسنده پریشانه اولوب دیرکز » مأللره بیوك واپجر بر عتاب زمینده « وکاین من نبی الخ » بیورولمشدر.

[یا أیها الذین آمنوا ان تطیعوا الذین کفروا الخ] ، انصار انبیاء اقتداء ایجون ترغیبه صوکره بو آیتده « اسکی دینکزه دونکز » دیمه منافقلرك سوزلری سبیله نازل اولمشدر. مع مافیه عمومه شامل اولمقله مطلقا تحذیر بیورولمشدر . بو خطاب تحذیر بالخاصه سوء نصایح تضمنه ایدیوکه جهاد دن فرار ، کفاره الهامت و مغلوبیته ، بوده بالنتیجه دنیا و آخرت خسارته مؤدی اولدیغی ارشاده باعث اولمجه بر فصل کتمشدر. [سنلقی فی قلوب الذین کفروا الرعب بما أشرکوا بالله ما لم ینزل به سلطانا] الرعب : قلبی طولدوران قورقو ، سلطاناً ، حجت و برهان دلیل دیمکدر . شایان دقت در که مسلمانلره بیوك بر وعدی تضمن ایده بو آیت ، کافرلرك کیسنده الله بر شی بولمدیغی و شرکلرك صحیح بر اساس علمی یه استنادلرینه بر ظلم ، بر حق سوء اولدیغی و بو حالك سببی ده بو شی اولرجغی اشعار ایتمکله و بو صورتله مسلمانلرك اخلاص نیت و سوء حالکه دن . بناء علیه سعادتلرینه مانع شرکیه تقبیحی کافرلره تقبیحنه مرادف دیمکدر .

شمدی اوه تعالا سؤاسنده بویله وعده لره بولونیلوره اهمیت وقعه سنده نه یه بو مصیبتلر اولدی؟
کیمی بر سؤال خاطره طبیعی [وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ] شو ایسی تحقیقه کرالله سزه
اولاً وعده سنی تحقیقه ایتدیرمسه ، صدقی کوستدیرمسه ایدی ، اوصره ده که [إِذْ تَحُسُّونَهُم بِإِذْنِهِ]
سز دشمنلری اللهك اذنیله کسوب طوغرایوردیکز . » — همن ، قتل ایدیلن ابطال ایمك مقابلنده اولوب
قتل کثیر ، وکولکی کسمك مقابلنده کلیر . یعنی دشمنلری اللهك توفیقیله بوزدیرمسه ، اوکوکز فاتحه
ملا التوالی کسوب دیکیدیکز ، فقط سز بونصریتك تمام اولمسی ایچون صبر ، اتقا ، وامره اطاعت کبی
لازم کلن شرطلره رعایت ایتمدیکز ، اونلك ایچون وعدك تحققی اوزمانه قدر دوام ایده بیلدی که [حَتَّىٰ
إِذَا فَشِلْتُمْ] نهایت ضعف قلبه دوشدیکز ، صبر ایده میوب غنیمته حرص ایتدیکز [وَتَنَازَعْتُمْ
فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُم] امر وقومانداده منازعه ایتدیکز وعصیانه کیریشدیکز . » — همونکه اوقیلد
حضرتی سیفبرك تنبیه ایتدیکی وقعه اولدیسه اولوسه بو اداره آریلمایکز دیه یکی بر تقدیر کشفی رأیه
آریلمشدر وقومانداننك عبداللهه جمیع امرینی دیکلمه سنی دیکدر . بونه بولنرده [مِّن بَعْدِ
مَا أَرَاكُم مَّا تُحِبُّونَ] اللهك سزه سودیکدز ظفر وغنیمتی وهزیمت اعدایی کوستدیکی صوکره
اولدی ، اوحالده که [مِّنكُم مَّن يُرِيدُ الدُّنْيَا] کیمکز دنیا آرزوسنه دیکیلدیکز غنیمته
قوشدیکز [وَمِنكُم مَّن يُرِيدُ الْآخِرَةَ] کیمکز ده آخرت آرزوسنه دیکیلدیکز ، یرنده قالدیکز
شهید دوشدیکز [ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ] اللهك اولی کوستردیکی نصرتی صوکره او
ضعیف قلبکز ، نزاع وعصیانکز اوزرینه سزدن اوصیانه له بتلا قیلمه دنمایه ایچون
دشمنلرینه یوزیکزی چیوردیکز [وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ] یاخود شو ایسی تحقیقه کرالله سزدن
صیلدن سزی عفو ایتدی [وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ] اللهك تعالا بو کبی بویله
بیوك بر فضل واحسانه صاحبدر . واوعفو سزك ذاتکزه ایمانکزه دلالت ایدیسه بو فضل الهینك اثریدر .
بوقسه بونه بونه بحق اولکز جمیع بر شی دکلدی .

اللهك سزی بتلا قیلدیغی اوزمانه ایدکه وباخاطرکزه کتیردیکی اوزمانی کز :

إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُۥنَ عَلَىٰٓ أَحَدٍ وَٱلرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِىٓ أُخْرَىٰكُمْ
فَأَثَٰبَكُمْ غَمًّۢا بِغَمٍّ لِّكَيْلَا تَحْزَنُوا۟ عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَآ أَصَٰبَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ
خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝ ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم مِّنۢ بَعْدِ ٱلْغَمِّ أَمَنَةً نُّعَاسًا يَغْشَىٰ طَآئِفَةً
مِّنكُمْ وَطَآئِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِٱللَّهِ غَيْرَ ٱلْحَقِّ ظَنَّ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ۖ يَقُولُونَ
هَل لَّنَا مِنَ ٱلْأَمْرِ مِن شَىْءٍ ۗ قُلْ إِنَّ ٱلْأَمْرَ كُلَّهُۥ لِلَّهِ ۗ يُخْفُونَ فِىٓ أَنفُسِهِم مَّا لَا يُبْدُۥنَ
لَكَ ۖ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ ٱلْأَمْرِ شَىْءٌ مَّا قُتِلْنَا هَٰهُنَا ۗ قُل لَّوْ كُنتُمْ فِى بُيُوتِكُمْ
لَبَرَزَ ٱلَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْقَتْلُ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ ۖ وَلِيَبْتَلِىَ ٱللَّهُ مَا فِى صُدُورِكُمْ وَ
لِيُمَحِّصَ مَا فِى قُلُوبِكُمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ۝ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَوَلَّوْا۟ مِنكُمْ
يَوْمَ ٱلْتَقَى ٱلْجَمْعَانِ ۙ إِنَّمَا ٱسْتَزَلَّهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا۟ ۖ وَلَقَدْ عَفَا ٱللَّهُ عَنْهُمْ ۗ
إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۝ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَقَالُوا۟
لِإِخْوَٰنِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ أَوْ كَانُوا۟ غُزًّى لَّوْ كَانُوا۟ عِندَنَا مَا مَاتُوا۟ وَمَا قُتِلُوا۟
لِيَجْعَلَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ حَسْرَةً فِى قُلُوبِهِمْ ۗ وَٱللَّهُ يُحْىِۦ وَيُمِيتُ ۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝
وَلَئِن قُتِلْتُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ
۝ وَلَئِن مُّتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى ٱللَّهِ تُحْشَرُونَ ۝ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ لِنتَ لَهُمْ ۖ
وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ ٱلْقَلْبِ لَٱنفَضُّوا۟ مِنْ حَوْلِكَ ۖ فَٱعْفُ عَنْهُمْ وَٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ ۖ
وَشَاوِرْهُمْ فِى ٱلْأَمْرِ ۖ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَوَكِّلِينَ ۝ إِن
يَنصُرْكُمُ ٱللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۖ وَإِن يَخْذُلْكُمْ فَمَن ذَا ٱلَّذِى يَنصُرُكُم مِّنۢ بَعْدِهِۦ ۗ وَعَلَى ٱللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ۝ وَمَا كَانَ لِنَبِىٍّ أَن يَغُلَّ ۚ وَمَن يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ
ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝ أَفَمَنِ ٱتَّبَعَ رِضْوَٰنَ ٱللَّهِ كَمَنۢ بَآءَ
بِسَخَطٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَمَأْوَىٰهُ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ۝ هُمْ دَرَجَٰتٌ عِندَ ٱللَّهِ

وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ●

آل شریفی

اوصده سز بویوره اوز اقلاشیوردیکز ، کیمسه یه دونوب باقمایوردیکز ، پیغمبرایسه آرقه کز ده سزلری حیاغیزوب طوردیوردی ، بونك اوزرینه الله سزی خرفارشی غم ایله مصاب قیلدی کی ، الیکز ده کیمسه نسنه ده باشیکزه کلمه مصیبه کوزه اولیه سکز ، والله بیلیوره ، بابیوردیکز ● صوکره اوغملك آرقه سندن اوزیکزه براغیلیت ایندیردی : براز یقوکه ایچیکز ده بر طائفه یی صاریوردی ، بر طائفه ده نفسلری سوراسنه دوشمشلردی : الله فارشی جاهلیه ظنی ، ناحقه بر شیه اینانیورلردی : « واری بزه او امردن بر شی ؟ » دیورلردی ، « حقیقت امر کیمسی الله » دی ، اوز نفسلرنده سقلادقلری شیی کیزلیورلر : « بزم امردن بر حصه مز اولسایدی بورایه قتل اولنماز ایدک » دیورلر . دی کی « اوکیزده اولسایدیکز اوز یتنه قتل یازیلمیه بولنیلدیغی یره دوشوب یاتارلردی » دیه سزی بویله حقلدردی ، الله سینه لرکیزده کی یوقلامه دیوره کیلکیزده کی میه ایچیقاریه ایچون در . کربونی باشیکزه کیتردی ، الله سینه لرکیزی کنهی بیلیر ● او ایکی جمعیت جاریشدیغی کونده ایچیکزدن آرقه سنی چویرنلر ، حقیقة اونلری شیطان صدف بعضی کسبلری باعث سیله قایدیرمیه ایسته دی ، مع مافیه الله کیزلیزده عفو ایتدی ، الله غفور و حلیمدر ● ای اویقوده ایمان ایدنلر ! صاقینمه شو زکی اولمایه لر کیبی اولکه ایتدیکلری اخوانلری ایچون یره سیاحت ایتدکلری ویا غزایه کیتدکلری وقت حقلرنده سویله دیلر : « یانمزده اولسه لر ، اولمزلر ، قتل اولنمزلر دی » الله بونی قلبلرنده بر حسرت اولدیرمه یه کافیدر دیه ، حال بوکه حیاتی ویرن ده الله ، مماتی ویرن ده ، والله کوردیکز یاپدقلرکزی کوروب طوروردر ● جدالم حضیوره : اکر الله یولنده قتل اولنور ، یا تولورسه کز کوردیکز الله یه مغفرت و رحمتی اولمرلردن زیاده قالوب طوپلادیغی شیدن دها خیرلیدر ● جدالم حضیوره تولسه کز ده قتل اولنسه کز ده کوردیکز الله یه

الله حشر اولنه جقدر ● وبلك بحصا اللهدن برحمتايله ديكه سنه اونوزه يومشاقه بولندك ، اكر فاتى
يوزه كلى برنوبرانه اولسايدك البته اطرافكدن طاغيلمسه كتيشدرى ، اوحالده قصورلرينى عفوايتدره
كناهلرينه استغفار ايدبوبده واردره رأيرينى آل ، صوكره ده عزم ايتدكى آتوه الله متوكل اول ، چونكه
الله متوكل اولانلرى سورر ● اكر الله سنه نصرت ويرسه اوقت سنه غالب بولنمز ، واكر اونى
يارديمدن براقيرسه كيملر سنه ياردم ايتسيه ؟ اتجوه الله طابانسيه اوحالده
مؤمنلر ● بر پيغمبر ايچون خيانت اولورمى دكلدر ، هركيم خيانت ايدر ؛ قيامتده
برشى آشيرسه بوخيانتله الديغى قيامت كونى بوكلرينه كتيرر ، صوكره ده هركس قازانديغى اوده نيز ، هيچ
برينه ظلم ايدلمز ● يا اوقت الله رضوانى پيشنده كيدنه كيمسه الله جهنمه اوغرايانه ويا ناغى جهنم
اولاسه كيمسه يكنه دكى ؟ اونلر فنا مصاردر ● اونلراه عندنده درجه درجه درلر ، والله هرنه يابيورلرسه
كورويه طورويور ●

[إِذْ تُصْعِدُونَ] اوصره اونلر اوزاقلاشيورديكز ، ياخود طاغلره چيقيورديكز
[وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ] هيچ بركيسيه دونوب باقمايورديكز ، يعنى آلابلديكنه فاچيورديكز
[وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ] پيغمبر ايسه كريكزده يعنى دوشمانكز ايچنده سزى
ياعيرديب طوريوردى . بوقاريده نقل ايدلديكى اوزره « الى عباد الله ، الى عباد الله » ديه باغيريوردى .
ديمك كه فرارلرى شدتلندركز . ساقه حالنده يعنى دوشمانكى قالمشدى ، ايله اولدى ده [فَأَثَابَكُمْ
غَمًّا بِغَمٍّ] الله سزى غم اوستنه غم ايله جزالاندردى ، اوغنيمت ضايع اولدى ، قتل اولونيور ،
يارالانيورديكز . دشمنك ظفريله واغدار اوليورديكز . پيغمبرلرى اولدورولديكى ايچون وقوع بولان
هجوم ايله دلخونه ويريشانه قالديكز . ياخود : الله سزى غمه مقابل غم ايله جزالاندردى . سزعصيانكزله
رسول الله‌يى غملانديريكز ، الله ده اوكا مقابل سزى بوغملره غملاندردى . ديكر بر معنى ايله : پيغمبر
سزدن ايشيدنه قلبه فنا كلدكى ايچين بوحالنه سزه غمكسار اولدى كه [لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ

وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ] نه مصايب اتديكلرى فرصت ونصرتى ، نه ده اوغرايلمكلرى
مصيبتلره محزون اولميه سكز . وقوعات دنيايه فارشى سنيه وبحر به طاوران الله صيغينوب استقباله
حاضرلانه سكز . — زيرا بو صورتله بالمحاربه كورولسه اولدى كه أجى أجى يى اولوتدورور . الى يوك
قله ايليه غمدى اولوتديره جك غمدن اولور . وبر لحظه ايچنده الله مغلوبلرى غالب ، محزونلرى مسرور
ايده بيليور . والله بتوه بايدقلرى بر بصيرتى ويا بر حسن تدبيرى ده خبردار در . [ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ
مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُعَاسًا يَغْشَىٰ طَائِفَةً مِنْكُمْ] اوغرديغمز اوكره دن سونره سزه امنيت براقيوب
ويردكى اوكره ايچكلرنده بر قسمى بو اويقويا جيور ، صاريوردى » . — معلوم در كه انسانى شدتلى قورقو
ايچنده اويقو طوتماز ، اويقوسز لكه دوام ايتديكده يورغنلغه اوزاياييور . بنارعليه بويله بر حال
ايچنده اويويه بيليه جك قورقولى اولوتسه ، بر امنيت طوغيسه ، بر سكونت قلبيه بولنسه ديمكدر . روايت
اولونيور كه مشركلر جريانه واقف اولدقدن صوكره احد دن أجيلدكلرنده بر تهديد صاووره رق
أجيلمشلردى . مسلمانلرده وضعيتى نظراً امنيه اولميوركه ، دشمنلرى ساحته بر جملكله اعضالريله
تكرار هجوم ايتمسندن ويا كيدركه سنيه يه بر باصقينه يايه سندن زياده انديشه ايتيورلردى وحتى
دشمن روبوب شدتله بر هجوم دها يايه جكه اولورسه ، توبه توبه بحر اولمه تهلكه سنه يه باسه كوسنه جكندن
قورقانلر بولونيوردى . بونلك ايچونه قالقانرينك آلتنده قتاله آماده جالده طوروريوردى . ايشته
بو خوف وكدر ايچنده بولنانلرى برصوره ايله كه الله بر امنيت ويردى . اويقولرينه باسدلر .
حضرت زبير ديمشدركه « قورقونك شدتلى بر كونى صوره ده بنه يغمورلى بر يردم ، الله بنده بر اويقو
ويردى كه بنى اويقويا صيوردى واويقوم آلتنده رؤيا كبى سمعت به قشيرى « لوكان لنا من الامر شئ
ماقتلنا ههنا » ديديكنى والله ايشيتيوردم » . ابوطلحه حضرتلرى ده ديمشدركه « احد كونى باشيمى
قالديردم ، كيمى كورديسه قالقانك آلتنده اويقويه كيدنلرى ، اوكونه سيده اويقويا صالديرديم
ايدم ، اليمده قيليجم دوشوروب آليردم ، صوكره قالقم دوشوروب آليردم » . بويله بر امنيت اويقوسى
بر نعمت ربانى واقع اولمشدر . « اذ يغشيكم النعاس امنة منه — انفال » كريمه سى واردات رحمانيه

وسكينت الهيه حمد سندن . بو اويقو ع العاده بر اويقو اولمايوب فوقه العاده بر اعانهٔ الهيه اولمسه
وسلمك بوندن بالوجوه استفاده ايتمك . « يغشى طائفة منكم » نظمنده اكلاشيلديكي اوزره
مؤمنلره اينه بو اويقو نعيمي بر درجه غشى ايتمشدر . والحاصل بو عسكر ده ايكى طائفه واردى : مؤمنلر ،
منافقلر ، مؤمنلر محمد عليه الصلاة والسلام الله طرفندن حضرتلرينه نعيم اولديغنه وسوزلرى حقاريه اولمايوب
وحى حضرتلرى اولديغنه جزم ايتمسيله والله بو دينك نصرت ايده جكنى وبتون دينلره غالب قيلنجغنى وه نعيم دنيه
ديكلرسه بولنديغنى ترديد ايتمديلر ، كوكلرينى كه جهلك استيصال قدر داره يه جقنه ايمانلرى
مقتضاسنجه قطعى اميدلرى واردى . بو سايه ده اوقورقولره « غماً استيدى سبابندن اولمسه « لكيلا تحزنوا
على ما فاتكم ولا ما اصابكم » سرى ده تجلى ايتمسيله بولنديغندن كندلرينى اويقو طوتمه يه باشلمسه و
بونكله بتون بتون سكينت بولدقدن صكره قورقولرى كليةً زائل اولمسه وكندلرينى طويلامشلردى . [وَطَائِفَةٌ
قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ] ديكر بر طائفه ده نفسلرى دوشونمسه ، كندلرينه باشقه بر شى دوشمديكندن
دينك ، پيغمبرك حمايت ورعايتى ، اغراضه نفسانيه لريله اوغراشيورلردى كه اونلر منافقلردر . — بتون محمديه
شك اوزرينه بولونيورلر وحادثه يى حقيقت هوسيله وبافكر استدلاليله كاشلردى . اكثريسى دها بدايتده
عبدالله بن ابى ايله برابر صاوشوب كيتمسه ، برقسمى ده فيما بعد مأيوس فالمشدر . وقعه بوحالة تحول ايتمغه باشلاديغى
انتقام الهيه كى بر صورتده حس ايتديلر . صوكره ده طوغرى طوغرى يه شهرلى بر وقعه بولنديغندن قورقولرى
قورقولرى اشتداد ايتدكجه ايتدى ، كوزلرينه اويقو كيرمه ردى [يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ]
جاهليه قضاسيله الله حقنده سوء ظنده بولونيورلر ، ارتق پيغمبرك ايشى بيتدى ، نصفحل اولدى زعمنده
بولونيورلر ، « لحمد هيهات ان يرى الله اوطا بويله كفارى مسلط ايتمز دى » ديورلر . « الله
« يفعل ما يشاء ويحكم ما يريد » برناعى لختار اولديغى بيليورلردى [يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ
شَيْءٍ] رسول الله كويا ما ينيورلرمسه ، تعليماتيله ايشه يورلرمسه كبى « كوزه رميه اوامر فطريه بزم
ايچون هر جزئى بر نصيب واريدى ؟ » ديكر بر معنى ايله « بزه برايسه ، بر تدبير واريدى ؟ » ديورلردى كه بو نعيم
« نصر بعد ما امر ما كيتدكه بزه ده بر حصه واريدى ؟ » كبى بر مقصد سياسى يى دياغور « نصل بو ايشلردى ده بز

بر دولاب هیوره بیلیورمی یز؟ سنك وعد اینه یکك فلسفی مضیم رانه هیچ بر ردل اونیاء بیلیوریمز؟
کبی بر غرضك یعنی تضمنه ایده بیلیر .

[قُلْ] یا محمد! دیه کر : [إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ] امرك هپسی الله ایچون در .
بنا علیه عاقبت بتوره غلبه اونك واونك رسولرینك « فان حزب الله هم الغالبون » . یا خود بتوره
تدبیر اونکدر . ازله تقدیر ایلدیکی نه حکم ایتمه ایسه اولور جقدر . یا محمد! اونا قفلك
[يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ] نفسلرنده - یعنی کوکلرنده ویا کندی آرالرنده
— بر شی . بر فکر فاسد ، بر کفر کیزلیورلر کر اونی سکا اجهار ایلر . وبنا سنه کر مسلمانلر براز بو محاربه یه
کلدکلرینه ندامت ایدیورلردی ، آرالرنده [يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هَاهُنَا]
« بزم ایچون اوامر اولسایدی بورایه کلوب اولمامیز لازم کلمزدی ، یعنی محمدك وعدی طوغری اولسایدی ، یا خود بزم رأی
وتدبیرمز معتبر اولسایدی بو یولده حرکت ایلسایدك ، بوراده بویله قتل معرضنه اولمازدق ، ایچمیزدن بو قدر
مقتول ویرمزدك » دیورلر . اجلك ایکی اولدیغنه قائل اولیورلر . اسباب عادیه نك اراده الهیه خلاف
اجرای تأثیر ایده بیله جکنی زعم ایدیورلر . — امر کلمه سی یا اسورن سفر دن ویا اوامر سفریه
اولدیغنه کوره بو سوزه بر قناع معنای تحمیلدر . بر جهتدن حضرت پیغمبرك شریعت مخصوصه ایله سه طرف الله
وعد ایتمه اولدیغنی اوطرفدن تکذیب مقصدیله بونه یه اعتراضدر ، دیکر جهتدن بو قاریه نك بیانه اولدیغنی
اونوره عباده به ایلك سوینه دیه جیقلماسی محققدر کی رأیی قبول ایلمه اولدیغندن طولایی امر
واراده پیغمبریی بر تخطئه دیو بنك اشاره دیه رضا قوتی بر صورتده ارهکومته اشتراك
دیه اخلاله ایتمك دیو غرضله پیغمبرك اراده سنی استبداد کوریلمك ایسته یه بر فکر اختلال واردر .
بو سنافقلر « هل لنا من الامر شیء » دیکله بو غرضلری سلب ایدیورلر وبالطبع اظهار ایده بیلورلردی .
حال بوکه اولا رسول الله رئیس المنافقینه اولاده عباده به ایی استشاره یه دعوت ایتمه ایدی ، ثانیاً
کندیسی ده رؤیاسنی اکثریتك رعیه رأیه بولنمسه وفقط شورانك اکثریتی جهتمه رأینده اصرار
ایتمکدنه طولایی اوراي حاکم اولمزدی . بنا علیه بو وضعیت قارشوسنده رسول اکرم منافقلرك بر نوع

استبداد استاد ایدرجه سنه « لوکان لنا من الامر شئ » دیه لری معتبر یاغه تحریف حقیقت ایدی . ثالثاً بو وقعه ایله تجربه کوستریلمشدی که منافقلرك دائره استشاره یه آلنمسی بیله سوء عاقبته حکمت دکلدر . زیرا عبدالله ابن ابی کبر و نخوتنده رأیینك قبول ایدلرمسنه تحمل ایده میه رك اغیار یغی آرتیرمسه و تدابیر حربیه نك جریانه باغیشده واقف اولدیغی حاله اوکوره اردوده اختلال چیقاریمغه چالیشمشدر . بو سبله ایدی که بالاده بیان اولندیغی اوزره « یا ایها الذین امنوا لاتتخذوا بطانة من دونکم » آیتی نازل اولمشدر « قل ان الامر کله لله » امر الهیسی ایله بو نقطه ده تقدیر حقیقت کوستریلمشدر . بونکله برابر اسلافیمزك استبداد اولدیغی آریه تبعیه ایجاب ایده « وشاورهم فی الامر » کله حکمدر . کذلك « بو یه نقول ویرمزدك » ارعالریده [قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ] دیه جواب ارشاد اولمشدر . یعنی یا محمد دیوکه احده جیقمایوب ده اولدیغز ده یعنی مدینه ده بولنسه ایدیکز مقتول لیستده یازیلمسه اولاثر قدر حاله دوریدکلری یرده جیقاجقدی ، بنه قتل اولنه جقدی . » — زیرا تقدیر الهی قابل رد و تغییر دکلدر . و یونده طولایی الله سوزنده بولنمامقلیدر . [وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ] الله یوزی مؤمنده غائی اولماریچون هر نه نجه حکم و مصالح ایجون و مع الخصوص سینه لریکزده کی اخلاص و نفاقی عالم تجربه ده امتحانه حکملك و تصفیه لریکزده کی کیرلی شیدی ، وسوسه لری ، شبهه لری ، کذالکدی تصفیه و تطهیر ایلمك ایجون بویله یاپمشدر . مؤخراً بیانلی که [وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ] الله سینه لرده مصاحب اولاندن داغری آریلمیان سرلری و خفایالی بیلیر . بنا علیه ایده امتحانه حکمی بیلمه دیکندن دکلدر . بونده مقتضای ربوبیت اولانه برسر اصطفاء و اردکر بونکله مؤمنلر مماسه کسب ایده ، منافقلرده حالاری میدانه چیقاره .

[إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ] شبهه یوقدر که ایکی اردوندن جیاتشدیغی کونه ایکیکز دن بونه جهتله در یعنی دشمنه دونه دیاسنه یه قدر قاچمالرندر [إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا] لفرحاله فنا زلمسنه اولدقلری بعضی خطایا سبیله شیطانه ازلك

آیا قدری فایده سی اولسه دی . » — او بعضی کناهلری ایسه ؛ اونی آنجق الله بیلیر ویره جکدر .
آکلاشیلیور که طاعت طاعته سوق ایدیجی کی کناه ده کناهه سوق ایدر . وانسانلرک شیطانه قابلیتی
قابلیتی تزیید ایلر . بع آیه [وَلَقَدْ عَفَا ٱللَّهُ عَنْهُمْ] محض کرم الله اولدیغی کناهلری عفو ایدیجی
مژده [إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ] در . « ولو یؤاخذ الله الناس بما کسبوا ما ترک علی ظهرها من دابة »
ارشد مأیوس اولمه ، سوء خاتمه ایتمک جائز دکلدر .

اوکونه بیانات ایله ویا فاجعاتدن مدد و استخاصی حقنده خبرلر مختلفه . محمد بن اسحاقک نقلنه
کوره بر ثلثی مجروح ، بر ثلثی منهزم اولمه ، بر ثلثی ده ثبات ایتمه . منهزم اولانلر حقنده ده اختلاف
وارد . دیمکه که بعضیسی سینه یه قدر وارمش و رسول الله قتل اولندیغنی خبر ویرمش ، بو سعد
ابن عثمانه ایمش ، اونده صوکره دها بعضلری کلمه ، قاچیندیغک یانده کرمشدی ، قاچیندیغنده
« دیمک بیغمبر دنده فاجیوسکدها » دیورلر دیورلرمش طویلرینه طوپلانه صاچیورلر ، « بو اراده اوره کوراکده
ابلیک بوک » دیه تحقیر ایدیورلرمش . دیکر طرفدن دینلمشدر که مسلمانلر طاغلدیغی کیم دیر . تفسیر قفالیلک
بیانه کوره بو بابده کی بتون خبرلرده خلاصة آکلاشیلیه شودرکه : بعضلری دیمه واوزاقدن ،
بونلرک کیمیسی سینه یه کیمیسی ده دیکر طرفه کیتمش . فقط اکثریسی طاغ طرفنده قالمش واوراده طویلانمش ،
بونلرمیانده حضرت عمر ده وارمش ، آنجق بونلک ابتدا اوده اولمادیغی ، بلکه اوزاقده کیمیسی طاغلک اوزرنده
رسول الله اوراده صعودینه قدر قالدیغی محققدر . تفسیر ابو حیانده مذکوردرکه حضرت عمر جمعه
کونی خطبه یه جیقمش ، آل عمرانی اوقومش ومشارالیه خطبه سنده آل عمرانک سوره سنی اوقومقده خوشلانیرمش
اشبو « ان الذین تولوا منکم » آیتنه کلنجه دیمشدرکه : احد کونی بزدن بولنلرمه ، بعضلریمز طاغه چیقدم
کندیمی کوردیلرم که طاغ کیمسه کی صیچرایوردم ، ناکاه ده « محمد قتل اولمش » دیورلرمش ، بنده
« محمد قتل اولمش » دیه بر کیمسه بولورسم اوحالده اولدورورم » دیرم . نهایت طاغلک اوزرینه طوپلانلر
بونلک اوزرینه بر آیلک نمامی نازل اولمش . الخ . بو تفسیر قفالیده دها زیاده مسطوردرکه حضرت عثمانک
انصارندن سعد و عقبه نامنده ایکی کشی ایله برابر بونلرمش ، حتی اوزاقدن برسوقه قدر کیتمشلر ، اوچ کونه

سوکره صورت ایتمشلر، حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم ده «لقد ذهبتم فیها عریضة = اوزاقجه گیتدیکز» بیورمشدر. برگره حضرت فاطمه حضرت علی یه «عثمانه نه یاپدی؟» دیه صورمشلر، اوده «شاید الیهک کسیکلرسه، علیه الصلاة والسلام ده «یا علی اعیانی ازواج الاخوات ان یتحابوا = یا علی! قیز قارداشلرك نه جلرسه دیشمك مطلوب دکلدر» مطابیه قارشیلاشدر. ثبات ایدنلره کلنجه: بونلر نهایت اون درت ذات ایدرکه مهاجرینده ابوبکر، عمر، عبدالرحمن بن عوف، سعد بن ابی وقاص، طلحة بن عبیدالله، ابوعبیدة بن الجراح، زبیر بن العوام. انصارده حباب بن المنذر، ابو دجانه، عاصم بن ثابت، حارث بن الصماع، سهل بن حنیف، اسید بن حضیر، سعد بن معاذدر. ذکر اولونیورکه اولوسکزی رسول الله ایله تولوم اوزره بیعت ایتمشلردی. اوچی مهاجرینده: علی، طلحه، زبیر، بشی ده انصارده ابو دجانه، حارث بن الصماع، حباب بن المنذر، عاصم بن ثابت، سهل بن حنیف ایدی. باذن الله صحیح برقاچ اولمامشدر.

بنارعلیه [یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لَا تَکُونُوا کَالَّذِینَ کَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِی الْأَرْضِ أَوْ کَانُوا غُزًّی] ای مؤمنلر اوکسوزلره بنزه جیهاد ایچون سفره چیقدقلری وباغازی اولمغه گیتدکلری زمان اخوانلری ایچون [لَوْ کَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا] بزم یانمزده اولسه لردی اولمزلردی وقتل اولنمزلردی دیه یازیق اولمایکز، کافرلره بنزه مکه یه صاقینکز، اونلر سفر وغزایی حقیقة سبب موت تلقی ایدوب ده بویله سویله رلری [لِیَجْعَلَ اللَّهُ ذَٰلِکَ حَسْرَةً فِی قُلُوبِهِمْ] الله اونلری قصدلرنده بولوب حسرت قالمسی ایچوندر. یعنی اوسوزلرك نتیجه سی قلبلرك الم وحسرته قالمسیدر. برگره موت وقتل بوکبی اسبابه اسناد ایتمك دوشونمه یك ایچوندر تسلی یه احتیاجه یوقدر. آرتق اولاده اولسه و «آه کشکه کوندرمه ایدك» دیه حسرت چیکمکده باشقه بر شی قالماشدر. بونره اولی منع ایدمه کلرندن طولایی کندیلرینی تولوم سببیه اولمش برقاتل کبی فرض ایدرك نه امنیه باشقه بر شی دوشونمز. ثانیاً براعتقاد سفر وغزادن یانمغه واونلرك فوائد عظیمه سندن محروم قالمغه دوشمك استیلاسنه اوغرایوب بالفعل هلاکته باعث اولمق سبب اولوركه بولوندقلری ایچون

برحمت مظهردر. [وَاللّٰهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ] حال بوكه جميعاتى ده حياتى ده ويرن الله در. — الله
تولدور. ديكى زمانه سفرده ده تولدور. حضرده ده، حربده ده تولدور. صلحده ده. بنجه سفره جيقار
دارد. كه بوكا يول يول دير، استفاده لرله صاغ وسالم دونرلر كليرلر. بنجه محاربه يه كيدنلر وار در كه
مظفريت مظهر ايله عودت ايدرلر. الله تولدورر بنجه كيسه تولمز، اولم ده [وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ] در. تؤمنلر بونى بيلملى وكافرلره بكزه مملى در. [وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ
اللّٰهِ أَوْ مُتُّمْ] ثمايه اله يولنده قتل اولنور ويا اولورسه كز هيچ شبهه ايتمه يكز [لَمَغْفِرَةٌ مِنَ
اللّٰهِ وَرَحْمَةٌ] الله دن مغفرت ورحمت اولور كه [خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ] اوكافرلرك
دنيا ثروتلرندن طوپلديقلرى شيلردن خيرلديدر. [وَلَئِنْ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ] سوزنده ده
شبهه ايتمه يكز كه اولمكلرى يا قتل اولنمكلرى [لَإِلَى اللّٰهِ تُحْشَرُونَ] يالنكز
كل آنجق الله حشر اولنه جقسكز، اوكا سوره اولنوب اونك مضمونه طوپلانه جقسكز، اجريكزى
جزاكزى اونده آله جقسكز.

تؤمنده واقع اولان بو اخطاراته صوكره رسول الله ثانية دعوته وتبليغه مشغول
اولدقده نازله يه خطاب ايله ثوابت ايراد بيورييور:

[فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْ] ايمدى يا محمد! شو نعمت الهيه يه بالخاصه شكر ايتمليكه
سنه طرف الله بيولك رحمت ايله مظهر اولديغك جهته خلقه مقتضاسنجه سنه اونره بورشماسه، نازل اولمسى
تقدير ه مستحق بولنه جغرى حالده تصور لرينه بويله رقيق ودوروب ده سرت معامله ايتمه دك. يوقسه [وَلَوْ كُنْتَ
فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ] سنه خويسز، برقلبى يومشه اولسه ايدك [لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ] بكا
شبهه سز اطرافكده دارده دائمه اولورلر، سنى براقوب قاچه جقلرى صوكره بر داها باشكه طوپلانمازلردى
بوايسه الله بيولك برفلاكت اولوردى. بنارعليه [فَاعْفُ عَنْهُمْ] معنوده سالفة سنلمه تصور لرينى
عفوايت [وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ] ومغفرت الهيه يه كيفيت ايكنده اونلر ايچون استغفار ايله [وَ
شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ] دائره ده اونلرله مشاوره ايت. يعنى وحى دائره سنده بولنيوب رأى واجتهاده

موقف بولنماسه حرب كبى امور عامه يه متعلق اولسه ده اونلرك رأيني آلمق امر بالمعروف اولسون.
[فَإِذَا عَزَمْتَ] بعد المشاوره قرار ويروب عزم اينديكك وقت ده [فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ] الله توكل واعتماديايت، اجراده توكليزه: [إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَوَكِّلِينَ].

مشاوره، تِوار، مَشُوره، مشوره، مشوره، دانيشوبا شاشمك آلمه، يعنى رأى آلمه دمكدر. طوپلانوب مشورت ايده جماعته ده «شورى» ده بونلردن كه بوده اساساً اوبرلرى كبى مقدردر.

لسان عربده اشارت، اشاره ايه الى ايله صله لازيعنى زمانه لسانمزده مشهور اولديغى اوزره ال ياكوز، قاشله ايما ايماء، صفاسنه كلديكى كبى اشاره يه على ايه صله لازيعنى زمانه ده امر ايتمك رأى ويرمك معناسنه كلير. مشاوره ايشته بو صفاجه اشارت آلمه ايجون. اشتقاقده نقطه النظر ده اشو مشاوره واشارت، آرى قوواندن بال آلمه معناسنده ويا صاتيلمه يه حيوانى كوستركمك ويا اخلاصه ايجه آت يازارنده بينوب قوشديرمه معناسنده ماخوذدر.

عفو واستغفار اوزرينه صوكره «وشاورهم فى الامر» بيورولمسنده جالب دقت بر حكمت نكته لر وحكمتلر واردر:

١ — پيغمبرك اونلره مشاوره سى شاشرمك اصلاسى ويا يه لرينك تزيفى ايجاب ايدر. بوده اونلرى محبتلرينك ازديادنه باعث اولور. مشاوره يه تنزل ايدلمسى ايسه بر نوع حفاظتى تضمن ايدركه بونده سوء خلقه وفظاظته حصول كليير. بونك نتيجه سى ايسه «لانفضوا من حولك» مضمونيله بيان بيورولمشدر. بو نقطه انظاردن مشاوره نبويه به تطييب قلبى تضمن ايدر.

٢ — «كونوا ربانيين»، «ولتكن منكم امة يدعون الى الخير»، «كنتم خير امة اخرجت للناس» امرلرى مولويجه بعثت محمديه عموم انسانلره ايجون مقتدا به، نمونه امتثال اولمق جهتله برابر تشكيلنى استهداف ايتديكندن اصحاب محمديك الك بوكسك بر درجه سياسه اكتساب ايتمسى مطلوب الهى ايدى. بونك بر درجه ايسه «فبما رحمة من الله» مولويجه محصه رحمت الهيه اولاره فخر رسالتك مكتب مشاوره سنده آليشه بيليردى. بيوه محمدى ربانى اولمق درجه سيله جمعك، بالاخره ده «اصحابى

كالنجوم بايهم اقتديتم اهديتم » حديث شريفي مؤدا سنجه باراه پيغمبر پيروه وربانيوه تشبه يوه جمله دن بولغايسه خوشيده اول بك بيوك برسماحت وذاكي حائز بكمال اخلاقي وعرفانه ربانى لازم ايدى كه ايشنه اساسى برسوهبهٔ ربانيه وتراث وانكشافاتى كسب ايتمش اولماسه براخلاقك سبدى « فبما رحمة من الله لنت لهم » خطاب سنتيله وانكشافاتى « فاعف عنهم واستغفر لهم » ارسماحتيله كوستريلدكدن صوكره اوعرفانك تعليم وتربيى ايجوسنده « وشاورهم فى الامر » بيورولمشدر. بو نقطهٔ نظردن ده مشاورهٔ نبويه برسترتيبلى وحكمت اقتضاسى تضمن ايدر.

٢ — اساساً عليه الصلاة والسلام وقعهٔ احدك بعد ايتنده مشاوره ايتمسه ايدى. رسول اكرم مدينه دن چيقلماسنه تمايل اولديغى حالده اونى چيقلمه سى رأينده بولنمشلردى. چيقلنجه ده اولمغزاولدى. بناءعليه بو نده صوكره پيغمبر اونلرله مشاوره يى ترك ايدرسه اومشاوره دن طولايى قلبنده بر تأثر بولندىغنه دلالت ايدردى. بونك ايچون بو واقعه دن صوكره امر مشاوره تصريح بيورولمشدركه قلب نبويه بو درجه بر تأثر بولمادىغى ومشاوره خصوصنده تأثر جائز اولمايوب امنيت طاهره ايله حركت ايدلك لازم كلديكى وحسن نيت ايله واقع اولانه رأى اجتهاديه طولايى آخرنده خطاء تبيه ايتسه يله اولنده مسئوليت اولميه جغنى اكلاشيلمسه اولسون.

٤ — منافقلرك بيسارى عبداللهٔ بن ابى مشاوره يه ادخال ايتمسه اولديغى حالده افعال وتيتهٔ مشاوره يى طاينمه دن ده وفكر تحكمه تمايل دن ده اك شكل برزمانده اره اشتراك ودرامل حرصيله « بزه امردن برحصه وارمى؟ « هل لنا من الامر من شئ »، « لو كان لنا من الامر شئ » ديركدن صوكره طولايى « قل ان الامر كله لله » جوابنه صوكره « وشاورهم فى الامر » بيورولمسنده حكم سياست اسلاميه نك تحكم واستبداد فكرندن اوزاقه بر روح سماحت وامنيت اتخاذ ايلديكنى، حكم ده بو سماحتك اصل توجيهه وفكر اخلاصه مخالف آيسه وياكيزلى برشرك واشتراكه واراده يه اشتراك امر ياالصيقنده اولماسى لزومنى آيريجه ياخطاردر. بناءعليه « واشرهم فى الامر » بيورولمايوب ده « وشاورهم فى الامر » بيورولمسى منافقلره بر رد ومشاوره نك « ان الامر كله لله » نصنده كى وحدت امرى اخلال ركن

تحری و انحصاره متوجه اولمسی لزومنی ده احتوا ایدر. و آیتک اولنده «فبما رحمة من الله» آخرنده «فاذا عزمت فتوكل على الله» الخ... حکم جلیلدر. بو ده امر الله ارجاعی ده بر نقطهٔ توحید و اعلام ایلر. بر نده ایسه شوراینجه یی آلیرز که شورای اسلامك وظیفه سی مجرد کندی آرزو و اشتهالرینی افاده ایدیه اراده لرینی کوستمك دکل، جماعتده عباد الله منافع عمومیه سی نقطهٔ نظارنده تحری و جمعه ایله اولیاید ه ارای عقلیه و نقلیه سنده معمول به اولمسی لازم کلدیکی حکم الله ی تعیین ایتمکدر. بو صورتله رکن تجلی ایده جك اولان اراده، و انعقاده صحیح برقچ اولیایه مجرد ارادات بشریه دکل، و انعقاده مخصوص ایده جك اولان اراده الهیه یی تمثیل و اوطه سنقاره اولدیغی حالده مفید بر صورتده اجرای حکم ایده بیلیر. بو اراده الهیه یی بشریه دن صحیح حکمی بولمه دینمز. فقط علمك اراده یه تابع اولمسیله اراده نك علم تابع اولمسی آرامسنده بیوك بر فرق بولندیغی اونوتمامه لازم کلیر. بنا علیه شوری اول امرده بر فکر علمی ایدیکی حالده اراده الهیه تجلیاتنه اتباع ایتمك و اراده جزئیه لریمی، کندی تمنیلریمی ابراز ه دکل، حکم شرعی اظهار و تعیینه صرف ایدلك اقتضا ایدر. بو قاعده یه مساعده دکل، ارادات مختلفه نك تنازع و جدالی جریان ایدر. و بو تنازع، فکر حکم و جبر ایله حکم الله ارجاع اولنمادقجه فرقه مختلفه نك تصادمی، انقراضی مستلزم اولور.

اشبو مشاوره امرینك وجوبی یولنده ذهبی افاده ایتدیکی حقده علمانك اختلافی واردر. امام شافعی حضرتلری نده حمل ایتمسه ایسه ده ظاهر اولانه وجوبه در. فقط مفسیده و علمانك اتفاقی واردر که عدد ده وحی نازل اولمسه یولنده خصوصاته یعنی دنیا ایله مشاوره ایتمسی جائز دکلدر. چونکه نص فارشیسنده رأی و قیاس باطلدر. بو رده اجتهاده مساغ اولمادیغی معلومدر. نص اولمیانده خصوصاته کلنجه: قد شیده مشاوره جائز میدر دکلمیدر؟ برچوق علما «وشاورهم فی الامر» امرینك امر به مصروف اولدیغی فکر نده در. چونکه وحی یولنده خصوصاته مشاوره جائز اولمادیغی متیقنه یولنده «فی الامر» ده کی الف لامك استغراقیه یعنی اولمادیغی آکلاشیلیر. بو آیته سبب اینمسه ایدی مطلق امر وجوب و تلازمی افاده در. شو حالده امر ده بو قاعده نك مخصص اولمسه

لازم كلير . لكنه ديكر علماء ايسه « الامر » ك عام اولديغي و آنجمه نص وارد اولديغه خصوصيله تخصيص
ايدلسه دينا رعليه سياقيده عمومي اوزره حجت اولديغه قائلدرلر . في الواقع
« ان الامر كله لله » امري حربه مخصوص اولديغي كبي بورادهكي « في الامر » دخي اويله اولمغه لازم
كلير . بيناتك ورودنده صوكره اختلاف ايدن وكتاب الله ايله ايضاح ايتمك عليهنده وارد اولان
آياتك سوق و نصنده اجتهاده مساغ اولديغي كوستركلري وحتى آنجمه نص قاريشديغنده اجتهاد
ايله الغا قاريشديغنده رأي و قياس ايله مخصصايله ايضاح ايتمك جائز اولديغي معلوم در . بنا عليه
مسئله نك روحي مفهم وحي اولمغله رسول الله امر ديغنده اجتهاد ده مأمور اولوب اولمادينغي مسئله سيدر .
يعني بحث اجتهاد دن تجويز ايتمك مقصود دكلدر . نك امر حربكي صرف رسول اولمغه مخصوصاً عائد بولندينغه
قائل اولمشدر . حال بوكه علم اصوليده صحيح اولمغه شو در كه رسول الله وجهيله مستفاد اولور . وحي وارد
اولمايانه مخصوصاً نه رأي و اجتهاديله عمل ايدردي . و بو اجتهاددهكي ابتدا خطاده ملحوظ اولمايوب .
آنجمه خطا وقوع بولورايسه وحي ايله تصحيح اولنور ، دوام ايتمز دي . اجتهاد يعني نك اجتهاد آساره دن
فرقي بو ايدي ، يوقسه جناب الله « لعلمه الذين يستنبطونه منهم » ديه علماء مجتهدينك سمع و بصارك
و « فاعتبروا يا اولي الابصار » ديه استعمال بصيرت ايله اعتبار و قياسي ده امر ايتمسه آيه اولوالابصارك
سيدي اولمغه و عقل و ذكاسي لركسك فوقنده بولنمغه رسول الله بو خصوصده نه طريق اولمغي دخي در .
بنا عليه رسول الله وحي نازل اولمايجه اجتهاده مأمور ايدي . اجتهاديله مباحثه و مشاوره ايله قوت بولمغي
جهتله سوق و حديبيه ماعداسنده مشاوره ايلرده مأمور اولمشدر . مرديدكه شو « وشاورهم
في الامر » نازل اولديغي زمانه رسول الله شويله بويورمشدر : « امان الله و رسوله لغنيان عنها ولكن
جعل الله رحمة لامتي فمن استشار منهم لم يعدم رشدا ومن تركها لم يعدم غيا = يليكه ذكر الله
و رسولي مشاوره ده هر حالده مستغنيدر ولكنه اه تعالى بزلي بنم امتمه بر رحمت قيلدي ، اونلرده كريم
استشاره ايدرسه ايدرسه رشد و محرومدن اولمازلر ، كريم ده ترك ايدرسه خطا و غوريه توغرلرلر . » ديكر
بر حديث شريفده ده « ما تشاور قوم قط الا هدوا لارشد امرهم = مشاوره ايده بر قوم هر حالده

ایشلدیلک الی طوغرسنه توقف اولور..» بیورولمشدر.

بونه یوقاریده آکلاشیلدیکی کبی پیغمبره خطاباً دار دارالاسلامه «دشمن اهلی بلادی بیاده اولدقلری حالده» دیمه سی فوائدی محتوی اولمقله برابر بونك علت وحکمت اصلیه سی استاد تعلیم وتربیه سی ایچون دار دارالسلمه بولنمه سیدر. بنا علیه پیغمبر ایچون مشاوره، مندوب ده اولسه امت ایچون واجبدر. نه کیم دیگر برآیده «وامرهم شوری بینهم» بیورولمشدر. بونقطه ده رسول الله خطابنه مؤسس ده التفات ایله بیورییلور که: [إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ] فرمانلاه، محتاجی نام احتیاجی صرف سنه راجع بیورییلمشدر. بونه وقعه سی بر یکی نقره دکل، احد وقعه سی ده ایکنجی نقره دکل مثاللریدر. کرچه احد ده جناب الله مؤمنلری مخذول قیلمامشدر. فقط بدر کبری نصرت نامزد ده بخسه ایتمسه دیو صورتله فرمانلاه الهینك دقیقی تقدیراتیدر. جناب حق بر انسانه یا ملتنه اولیفنه بولوده ایکنجی نقره یی بالتجربه تقدیر ایچون مثال کافی اولمشدر. [وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ] بنا علیه مؤمنلره توکل ایتمسنی الله امر ایلمشدر. توکل ایتمیه جکز، یالکز اوقطایا بانمیه جقز.

امام فخر الدین رازی دیرکه: توکل بعضی جاهللرك ظن ایتدیکی کبی انسانك کسبنی اهمال ایتمسی دیمك دکلدر. بویله اولسه ایدی مشاوره امری توکله مانع اولوردی. توکل انسانك اسباب ظاهره یه رعایت ایتمسی دیمك دکلدر. فقط قلبنی اونلره یا علی الخصوص حضرت تعالیلرینك مصلحتنه طایانمسی دیمکدر. اهـ. اوحالده مرکزی ترك ایدوب غنیمته قوشمالرینه سبب اولمه سی «رسول الله کوکسلری آلچغی کسدیکی اولسه دیوده رزه غنائمی تقسیم ایتمز دیه فورقدیلر، نه کیم بدرده تقسیم ایتمشدی» دیمکدر. رسول اکرم ده «دیمك که غنائمی سزه تقسیم ایتمه جکدره غلول یاپه جغنه ظن ایتدیکز» بیورمشدی. بو سبله شانه پیغمبری یی تنزیه وغلولك غضب الهی یی جالب بیوك بر گناه اولدیغنی وجزاسز قالمیه جغنی بیانه ایچون سوره ایندیکی نازل اولمشدر: [مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ الخ...] غلول: مال غنیمتدن کیزلی بر شی آلمه سنه، امانته خیانت ایتمکدر که علی العموم اموال دولتده سوء استعمال ده بو قبیلدندر. رسول اکرم غلولی کبائردن

صایشدر. وبو بابده برچوق احادیث شریفه وارد. از جمله «تصدقوا فان الصدقة تدفع میتة السوء» دیمشدر. «من فارق روحه جسده وهو بری من ثلاث دخل الجنة» ایلکی، ایکنجی ده اولا ایکی جهتدن قیامتده عار، نار، شنا عتدن «ادوا الخیط والمخیط فانه عار ونار وشنار یوم القیمة» بیورولمشدر.

[أَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ] ایمدی پیغمبرکی الله‌ك رضاسنی آرزو ایدن کیمسه ذات [كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ] الله‌دن غضب ایله دونه ودارهٔ مقامی جهنم اولان کیمسه ایله بر ظن ایدیلمز. [وَبِئْسَ الْمَصِيرُ] اوجهنم نه فنا مصیردر. [هُمْ] اولفرقهٔ رضوان ایله اولفرقهٔ سخط [دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ] الله عندنده طبقه طبقه مختلفدر. بری جنته بری جهنمدر. [وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ] والله اولرك عملرینك درجه لرینی بیلیر، اوکره اجر وجزا ویرر.

شمدی بو فرقهٔ رضوان ایله فرقهٔ سخطك عمللرینی بر از تفصیل ودقت احدیله تأثر بولنمله مؤمنلری تسلیه وتشجیع نقطه نظرندن اولا رسول الله‌ه بدأ ایله بیورییلیورکه :

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ
آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي
ضَلَالٍ مُبِينٍ ● أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا
قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ● وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى
الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ● وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ
تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوِ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ
لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ
وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ● الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا

قُلْ فَادْرَءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ● وَلَا تَحْسَبَنَّ
الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ● فَرِحِينَ بِمَا
آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ● يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ
أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ● الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ
لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ ● الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ
قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ●
فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ
ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ● إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَخَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ● وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ
إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ● إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ● وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِأَنْفُسِهِمْ
إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ● مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا
أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ
وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا
وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ● وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ●

آل شريفي

حقیقةً الله مؤمنلری نستار قیلدی زیرا ایمان ده کنیرنده پیغمبر بعث بیورولدی ، اونلره الله آیاتی اوقویور ، اونلری تزکیه ایدیور ، اونلره کتاب و حکمت اوگره تیور ، حال بوکه بونلر اول اجمیه ده ضلال ایچنده ایدیلر ● بویله ایکه سنده محمد کیزلی باشنه ایکی مثلنی کتیره دیگر بر صیفت اصابت ایدیور یوخ بونده دنمی دیدیکز ؟ دی که اوکسنلری طوغلدیره ، چونکه الله هر شیئه قادر ● او ایکی جمعیت چاریشدیغی کونه باشیکزه کلمه ده یه الله انزیل ایدر ، هم مؤمنلری بللی ایده جکی ایچون هم منافقلره ایدنلری بللی ایده جکی ایچوندر که بونلره "کلیک الله یولنده محاربه یه کیرلک ویا مدافعه ده اولونلک" دینلمشدی ، "محاربه بیلمه ین آرقه کزده کلیرلک" دیدیلر ، اونلر اوکونه ایمانلرنه زیاده کفره یاقینلشه ایدیلر ، آغزلریله قلبلرنده اولیانی سویلیورلردی ، الله دها ایی بیلیر کسه نی کیزلیورلردی ● اونلر که اوطورویلره ده محاربه یه کیدن اخوانلری ایچون « بزی دیکلمه لردی قتل اولونمازلردی » دیدیلر ، دی که دها یلک اوحاله کلمکدن دولیی دفع ایدیلر اکر کرچکدن ● وصاقینه الله یولنده قتل ایدیلنلری مؤمنلر صانمه ، خایر ، لکن حیاتده درلر ، ربلرینک عندنده یاشارلر ● الله فضلندن کلنلرینه بخشه ایتدیکی سعادتلرشارکام اولدیقه سرور ده اولورلر ، آرقه لرنده شهادتله کلنلرینه یتیشه مریه یه حالهدلر حقنده ده مؤمنلر استبشار ایدرلرکه اونلره برقورقو یوقدر ، اونلر ده محزون اولیه جقلر ● الله بر نعمتی ، بر ده فضلنی و الله مؤمنلرک اجرینی ضایع ایتمه جکنی استبشار ایدرلر ● هم اوکلنلرینه یاراشکدکده صوکره الله و پیغمبرک امرینه اجابت ایدنلر : مؤمنلرندن بالخاصه بویله احسان و اتقا ایدنلره یک بیوک براجر وار ● اونلرکه ناس کلنلرینه خطاب اولونه ناس سزلره ایچون تحشدات یاپدیلر ، اونلک ایچون اونلره قورقیلک دیدیردیه بوکلنلرینک ایمانلرینی آرتیردی ، الله یتیشیر بزه اونه کوزل وکیل ، " حسبنا الله ونعم الوکیل " دیدیلر ● صوکره ده کلنلرینه هیچ برکوه طوقونمقسزین الله دن نعمت و فضل ایله عودت ایتدیلر و الله رضاسنی آرییه کیتدیلر ، دها بیوک فضلک صاحبی الله ● سزه اوخبری کتیره شیطان ساده کلنلر دوستلرینک

نور تولتوره ، سنی اوزینه تورغایلیق ده بلا عصیانه تورغیلیق اگر مؤمنلرسه کز ● سعاده
اوکلدره یاریشانلر حزنه ویره مسینه ، چونکه اوزی الله برضه ایله جمله دکلدر ، الله اوزینه
آخرتده برحظ ویره مك ایسته یور ، اوزینه عظیم برعذاب واردر ● شبهه سز ایمانه بدلنه کفری
صاتیه آلانلر الله ذره جه ضرر ویره جمله دکلدر واوزلرینه الیم برعذاب واردر ● برده
اوکلره اینانمه کلریمزی براقیوریکز زنهار کندیلری ایچون خیرلی صانمه سینلر ، بلکه اوزلری ضرر کسابلری
آرتیرسینلر دیه براقیورز ، لهم اوزینه ذلت ویرمکی برعذاب واردر ● الله مؤمنلری بولندیغلری
حالده اوزینه براقه جمله دکلدر ، نهایت مرداری تمیزدن آییره جمله ، الله سزلری غیبه مطلع
قیلمه جمله ده دکل ولکن الله اوکا رسولرندن دیلدیکی سچر ، اونك ایچون الله ورسولنه ایمانه ایدك
واکر ایمانه ایدر وتورویوزه سکز سزه ده عظیم براجر واردر ● الله لهك فضلندن کندیلرینه بخشه
اینلدیکی شیئه بخیللك ایدنلر صاقینه اونی کندیلرینه خیرلی صانمه سینلر ، خیر اولر ، اونلر ایچون برشردر ،
یاریه قیامت کونی اوقیصقانه قدری مال بویونلرینه طوقروه ایدیلرجك ، قالدیکه کوکلرك ویرلیسی
لهب الله والله لهرنه یاپارسه کز خبردارلردر ●

[لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ] بونلر بیوك
نعمت الهیه در . بتون عالم بشریه بر تاریخ هدایت اتمایه وعالمینه رحمت الهیه اولاره بویله بر رسول
عالیشانك امتی بولنمایه وعلی الخصوص شرف صحبت ورفاقتیله مشرف قیلنمایه مؤمنلره نه سوطلو ؟ .
اویله بر رسولکه [يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ] اوزینه وحیی تقریر ایدن الله آیتلرینی اوقور ،
معارف الهیه یی ایصال وقوه نظریه لرینی تزیه ایدر [وَيُزَكِّيهِمْ] اوزلرینی تهذیب وتصفیه
ایدرده قوه عملیه لرینی ، اخلاقلرینی تکمیل ایدر [وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ]
اوزینه کتاب وحکمت تعلیم ایدرك ، بانیه اعلا ایدر . — کتاب ظواهر شریعته ، حکمت ده اونك محاسن
ولدنیاته ، اسرار وعمل ومنافعنه اشارتدر . حال بوکه [وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ]

بو نده اول أشخاص ضلالت ايچنده بولونيورلر دى . او جاهليت وضلال برقاچ سنه ايچنده بر درجه بو
يوكسك هدايت وحكمته منقلب اولوب ويردى . وبو صورتله قرون قديمه تاريخى قايا بيوريدى . بنا عليه
بو هامت اولاد مؤمنده فتور ياقيشيرمى ؟ بو بويله ايكن [أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ
قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا] سزك ايكى مثلى اصابت ايتديرديكز مصيبت سزه اصابت ايتمش ، يعنى
سزك مصيبتكز دشمنكزك نصفى ايكن [قُلْتُمْ أَنَّىٰ هَٰذَا] بو باشنه حكمه مصيبت نره دن
ديديكز ؟ » — بدر محاربه سنده دشمن ، يتمسه مقتول ويتمسه اسير ايدرك مصاب اولمسه ايدى ، احده ده
مسلمانلر يكمى براسير ويرمه يرك يتمسه قدر شهيد ويرديلر . بو اعتبارله مسلمانلرك احده كى ضايعاتى
مشركينك بدر ده كى ضايعاتنك نصفى قدر دى . بر ده مسلمانلر مشركلرى بر بدر ده بر ده احدك
بر اينده اولمه اوزره ايكى كره هزيمته دوچار ايتمشلر ، مسلمانلر ايسه بر كره جك بوزولمشلردى . بو
اعتبارايله مشركلرك كرفتاره اولدقلرى مصيبت نظراً مسلمانلرك مصيبتى ايكى يه قاريشى برديمك ايدى .
هم مشركلرك مصيبتلرى مسلمانلرك بدر نتيجه سنده اولديغى حالده مسلمانلرك مصيبتى مشركلرك بر نتيجه سى
ركلايدى . بو ايسه مسلمانلرك فضله جه تأثر وحيرتى موجب اولمسه ويلونى اغظام ايدرك « بونده دن ؟ »
ديه برانديشه يه دالمشلردى . بو سؤال ، حادثه نك عالمى برنقطه تدقيقه وتنقيدى ايجون بر وضع مسئله قبيلندن
اولديغى حالده دكيل فقط نه صنافقدك « محمدك وعدى تحقق ايتدى ، يعنى اولسايدى بو مصيبتلر
اولورميدى ؟ » كبى شبهه لر القاسنه جالشيلمقله برابر بونده عوام مؤمنينك فكرلرى بوزولمه احتمالى ده
واردى . بنا عليه جناب حق حادثه نك حدوثنده فضل اغظام ايدوب بونى يقين بالغايه كوستردكدن
« انى هذا » سؤالنك حقنده مناسبتسز اولديغى اسلوب استفهام ايله اظهار ضمنده « تلك الايام
نداولها بين الناس » مضمونه اشارة سوره كى آلامى ده تحول اولمه بو حالده بو حالك تعجب وتأسف
ايديلمك برشى اولماديغى طرز ده جواب تسليه اشارتله برابر سئله نك حقيقى جوابنى ده بيان ايچون
بيوريليوركه : يا محمد ! [قُلْ] جواباً سويله دى : [هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ] اوزك
كندكزدن دوه اولدى . يعنى اردوى خارجه دكل كندكزده اولان مخالفت ايتمك ، مركزى تركك ايدوب

نسبت حرصه دوشمك كبى سوء اراده وحركتدن وه آرا مالسكز . بنا عليه « بوزه دمه ؟ » ديه
تعجب وتأسف ايده جكدر نفسكزى اصلاح اريوب آتى ايجون جاهد اولمالسكز . چونكه [إِنَّ اللَّهَ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ] در . جمله قدرتنده اولمغله اوزره بولنديغنى بولنمايان نصرت احسانه
تبديلى كبى خلافنده كيدنجه خذلانه وه ايده بيليز . حتى حكم خفيه سنده طولايى لطفنى قهر ،
لطفى صورتنده كوسترمه بيليز . بونك ايجون مأيوس وتأثر اولمقده يوقدر . بو اراده اولهيه نك
سبب ومنشأ كثيرى اولديغى وبو صورتله افعال عباد كذلك اراده لريه مستند بولنديغى تبليغ اولنمقله
برابر بو نده اراده بشريه نك اراده الهيه خلافنه اولدرجه جاريانك مستقل اولديغى توهم اولنماسيله ، اسباب
واراده عباد نك تأثيرى الهيك قدرتنه واراده سنك تعلقنه مربوط ومتوقف بولنديغى ايجون آكلاشيلمه
ايجون « ان الله على كل شئ قدير » تذييلنده صوكره طوغرودن طوغرو مؤمنلره توجيه خطاب ايله
جواب سؤال سوء فهملرى ايضاح اولونيور :

اى مؤمنلر : [وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللَّهِ] ايكى اردوك
يعنى مسلمين اردوسيله مشركين اردوسنك جايشدقلرى اولكون سزه اصابت ايتديكز
كثرتكزه اولمقله برابر — الهيك اذنيله در . — زيرا اذن واراده الهيه خارجنده هيچ حادثه نك
وقوعنه امكان يوقدر ، وبيلك كه اراده الهيه ايكى صورتله تجلى ايدر . بريسى جبرى اولوب اراده الهيه كه
يصح بر سبب وشرطه مربوط اوليوب اولاً وبالذات متعلقه ايدر . وبو اراده رضائى ده مستلزم در .
يوزه جباره اسم شريفى حاكدر ، وافعال عباده اضافه ايدر . بر ده سبب وشرط واراده عبد
سببيتنده تنفيذ صورتنده تجلى ايدن اراده الهيه در كه بو اراده رضائى مستلزم اولماز . ايشته سوء فهمك
عمده اساسى اولمغله بونك مخالف رضا اولدغنه
شكايتله تخليه رضى تعبير ايتمشدر . قرآنده اكثر بو نوع اراده الهيه « اذن » كلمه سيله افاده
اولنمشدر . رفع حجاب ، يعنى قيد ممنوعيتك رفعى ديمك اولمغله اذن ده رضائى مستلزم دكلدر . وبناء عليه
مسئوليت منافى اولماز . ايشته بو اراده « من عند انفسكم » قرينه سيله « فباذن الله » يورلمش

بو قبیلدندر . بونلر ایچون بعضی مفسرین بو آیتی اراده ایله بعضلرینی تخلیه ایتمیه نفسیله تعبیر ایتمشلر در که مقصد بو آیتلرك رضا و تسلیم اولماریغی ده آکلاتمقدر .

حاصل کلام ، وعد اولنان نصرت الهیه مظهر و جبری دکل ایدی ، صبر و اتقا یکی اراده عبد ایله علاقه دار اولدیغندن شرط ایدی . مؤمنلر بو آیات ایله یوب اراده لریله سوء استعمال ایدکلرندن طولایی مصیبت واقع اولدی . مع مافیه یا کل شئ قدیر اولان الله خلافنی مراد ایتمه ایدی مؤمنلرك سوء اراده لریله شرکلرك بونده استفاده ایده جکلری تنفیذ ایتمن ، مصیبتی جبرالهیه ایله منع ایده بیلیردی ، لکنه ایتمدی ، ازله ویردی و بناء علیه حادثهٔ مصیبت ده خارق العاده صورتده دکل ، عین العاده بر صورتده واقع اولدی که بو عادت ، اراده عبادی ازله ایله تنفیذ و مسئولیت سنت الهیه سیدر . اوحالده بوکا « بونده ده ؟ » دیه تعجب و حیرت ایده جك بر جهت یوقدر . بالعکس تشکر ایتمك لازم کلیر که تابع رضوان اولان رسول الله و برادرنده کی برقاچ ذاتك صبر و اتقاری حرمتنه شرکلرك هجومنی توقیف ایلدی ده تهلکهٔ استیصالی بر طرف اولدی .

شونی ده بیلملی که بو مصیبت بر طاقم حکم سبحانیه ایله ده مقترنمدر . الله از لیه بر ابر [وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ] مؤمنلری بیلمکی ، یعنی خلقه بنده یه تمیز ایدوب ظاهره چیقارمکی [وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا] منافقلرك اولانلری بیلمکی ، آیرتمکی و طرد ایتمکلری اوکاره اجر و جزالرینی ویرمکی ایجون . بونده بو یله مؤمنلرك اصطفاء ایتمك و منافقلری آیرمق واردر . اوندن مقدم [وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوِ ادْفَعُوا] کندیلرینه کلیلدکلری زمان سبیل الله قتال ایدکلرینی و یا کندیلرینی و دینلرینی مدافعه ایدکلرینی ـ یا خود ـ بالفعل محاربه ایتمه سه کلرینی بارمی تکثیر سواد ایدرك دشمنه کوز طاغی اولدیغندن ده دفعه خدمت ایدکلرینی دیه « ابن عباس رضی الله عنه دیمشدر که بونلر عبدالله بن ابی و آرقداشلریدر . همزه احد کونی یانوب کیتمشلردی ، عبدالله بن عمرو ، ابن حرام ده بونده « سزه الله یی حفظ ایدرم ، پیغمبرکزی و قومکزی ترك ایدوب کیتمه یکز » دیمشه و قتال دوام ایتمشدر . بو فارسی [قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا

لَاتَّبَعْنَاكُمْ] « برقتال اولرجغی بیلسه ایدك البته سزه اتباع ایدردك » دیدیلر وبونكله فساد میقاریسه واستهزا ایمك ایسته دیلر . طوغروسی [هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ] اوكونده اونلر ایمانه زیاده كفره یاقینه ایدیلر [يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ] ذاتاً بونلر آغزلریله قلبلرنده اولیانی سویلرلر ، یعنی ایمدی لیشدیه ایمانلر . سویله دكلری قلبلرنده كلمز . بونلرك هپسی زمانكی حالدیلر . اوكونده آغزلرنده ایكی شی اظهار ایدیلر كه قلبلرنده یوقدی « قتال اولرجغی بیلسه ایدك ، بیله ایدك اتباع ایدردك » دیه لری قلبلرنده ایسه بونلرك ایكیسی ده بویله دكلدی [وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ] اونلرك قلبلرنده صاقلادقلری اولرقیغی ده الله تعالی بیلیر .

[الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا] اومنافقلركه حربه صاوشوب اوطورانلره اخوانلری یعنی اقرباری ایچون [لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا] بزه دیكلرمسه اولرلردی قتل اولونمازلر ، بزم كبی قورتولورلردی دیدیلر . » — بونی دیه ن ده عبدالله بن ابی اولدیغی نقولدی . بوسوزده اولاحربه قاتیلمیوب ایچون تشویقاتده بولنمقلری افراد ، ثانیاً ، تشویقدی دیكلرینه یكی ایچون اظهار اعتبار ، ثالثاً ، مقتول اولانلری تحقیر واوح اولسون دیه اخذ ثار ، ابعاً اهل انتقام واردی . تابالاده « اذهمت طائفتان منكم ان تفشلا » آیت كریمه سنده كی ایكی طائفه بوسنافقلردن بوندن اول دها ضعف قلبه دوشمشلردی ، الله محافظه ایتدی . [قُلْ] یا محمد بونلره جواب ایچون دیكه [فَادْرَءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ] اویله ایسه دیكلرینه دلیل دفع ایدیكز باقالم ؟ [إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ] سز قورتولمكزك سببی حربه صاوشوب اولمامكز اولدیغی وسزه اطاعت ایتمكزك قورتولمجغی دعواسنده صادق ایسه كز بونی یاپه بیلمه كز لازم كلیر . كلام مفتول اولانره :

ای قابل خطاب اولانلر دها نی بكیه ، یاخود یا محمد ! [لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ الخ...].

امام احمد بن حنبلك ودها جیوقدیغی ابن عباس حضرتلرندن تخریج ایتدكلری حدیث شریفده رسول الله

بیورشدیکه : احده اخوانکز مصاب اولدقده اسه تقاضا اونلرك روحلرینك تسکین جوفرینه
قویدیکه جنتك ایرمقلرندن صولایرلر ویوه لرنده یرلر وعرشك کولکه سنده معلوم التوده قندیلره
کیدرلر ، استراحت ایدرلر . وقتاکه مأکل وشربلرینك خوشلغنی وخوابلرك هدیتك حسنه لطافتی طاتدیلر
" نولا یدرى الذین بزه نه لریایه یعنی اخوانمز بیلسه لردی ده جهاددن نه کیمیه رلر ، حربده قوجولمه لردی "
دیدیلر . اسه تقاده " طرفکزدن بزه اونوتمه یونی تبلیغ ایدرم " بیوردی وبو آیتلرك انزال ایدیلمسنك
ترسینك تحسینه وحاکم ایدیکلرینك تصحیح ایدیلمسنه جابر به عبدالله حضرتلرندن تخریج ایتدکلری حدیث شریفی
شویله روایت ایلمشدر : جابر رضی الله عنه دیدیکه " رسول الله صلی الله علیه وسلم بکا راست کلدی ، " یاجابر
سنی منکدر کورویورم نه یه ؟ " دیدی ، یارسول الله دیدم بابام شهید اولدی ، عیال وبورج براقدی ،
بیوردیکه " الله تعالا بابانی نه وجهله قبول بیوردی سکا تبشیر ایده یم می ؟ " اوت دیدم ، بیوردیکه
" الله تعالا هیچ کیمسه یه وراء حجابدن باشقه بر وجهله کلام سویله مدی ، بابانی ایسه احیاء ایتدی ده اوکا وجهاً
سویلدی " ای قولم دیه بنده دیه یم سکا " دیدی ، اوده " یارب بکا حیات ویرسك ده سنك
یولکده ایکنجی دفعه قتل ایدیلیرم " دیدی ، ربی تعالا " بنده اوغز بر حکمدر که " انهم لا یرجعون "
دیه سبقه ایتدی بیوردی . اوده " یارب ! ارقه مده تبلیغ ایت " دیدی ، الله تعالا ده بو آیتی انزال
بیوردی . ایکینجی ده وقوعی محکمه اولدیغی کبی بو ، برآیت ، اوبری برقاچ آیت حقنده اولدیغی جهتله
ایکی روایت بیننده تنافی یوقدر . وبو آیتلرك شهدای احد سبیله نازل اولدیغی حقنده اجماع متضادر .
نه کیم سوره بقره ده کی " ولا تقولوا لمن یقتل فی سبیل الله " آیتی شهدای بدر سبیله نازل
اولمشدر . (باصه) .

[وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَنْ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ] اوشهیدلر آرقه لرنده کلنلرینه لاحق اولمیانه یعنی شهید اولمایوب برحیات
فعالانه بولنه نلرك عاقبت خوف وحزنده قورتولوب مسعود اولدقلرینه مژده لرینه ، مسرور وخندان
اولورلر . » — بوصورتده دیمك که قعالانلرك دنیه ودنیاسلامت وسعادتیله بقاسی شهیدلرك مسرورانه

اولمقدن فرح وسرورك اسبابنده بريني تشكيل ايدر . ديكر بر معنى ايله : آرقه لرنده بحالصده ايدهجك
شهادتلرى كندلرينه لاحقه اولماسه بولنماسه مستقبل شهيدلرك اليوم چكهجكلرى الم وزحمتى عما قبت
شهيد اولدقلرنه دنيا وآخرت خوف وحزنه بتوندن توره توله جكلرينى وكندلرينى كلى سعوداولهجكلرينى
تبشير ايدرك سوينيرلر . شو حالده كيديلوب جريحى غيب ايدن وشهادتنه لحوقوم غالبه ودشمنه استيلاى
آلتنده ايكن ايچلرينه وعلى الخصوص دينلرينك ضياعى تهلكه سنه معروضه بولنماندن حاصل نده خبردار اولورلرسه
شهيدلرك دوحزونه اولمرى لازم كلهجكدر . دينك اولوركه الله تعالى شهيدلره بويورمش حالدرك
يابديريه جك ، عملكزه ايتميه جك ديه بلديريدكى صورتده اوغرى اوحزنه توريه جعله نعمت فضيلته
تحويل ايده جكدر . چونكه فى سبيل الله شهيد اولانلر « لاخوف عليهم ولاهم يحزنون » در . شهيدلر
[يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللهِ وَفَضْلٍ وَاَنَّ اللهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ]
حقنداولمشدركه [اَلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا اَصَابَهُمُ الْقَرْحُ
لِلَّذِينَ اَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا اَجْرٌ عَظِيمٌ] . برآيت ده احدن عقبده حمراء اسد
غزاسى حقنده نازل اولمشدر . روايت اولنوركه ابوسفيانله وآرقداشلرى احدده چكيلوب ريحاء نامله
محله واردقلرنده ندامت ايتمشلر « جونكى اولدوزلرك آرقه لرينى ايديه يه راقده كلدك ، الحاصل ده
دونه لى وكوكدينى كسوله لى يز » ديه رك دونوب مسلمانلره تكرار هجوم ايتمك ايسته مشلردى . حضرت پيغمبر ده
بونى درحال خبر آلمه واوغرى بلديريه ، كندينك واصحابنك قوتنى كوسترمك ايچون ابوسفيانى
تعقيب ايتمك اوزره اصحابنى تشويقه ايتمشدر « ويوكومه زيلره بارابر انجق دونكى كونكى زحمامزى چكنلر
چيقسين » بيورمشلرايدى . بناءعليه پيغمبرلرى برابر بر جماعت حركت ايتديركه يتمش كشى اولدقلرى سويلنمشدر .
سكز ميل مسافره بولنان حمراء اسد نامنده موقعه واريلديكى ، اصحاب يارالى ايديكى ، هيچوقه زحمت
چكيورلردى ، اجرلرينى فوت ايتمه مك ايچون قاتلانيورلردى . ايچلرنده اوچ بچوجق دارايدى كه سناوبه
ايله بربرلرينى صيرتلرنده طاشيورلردى ، برانه بريسى يوكلنيور ، برازصوكره ، بيننه اينوب آلتنده كى
بوكلنيوردى . بنه ايچلرنده ساعت بساعت بربرينه طايانه رق كيدنلر بولونيوردى كه لقب بونلرينه اك

افندیمزه ایدی ، فقط جناب حق شرکدن قلبلرینه رعب القاء ایتدیکی ده شاهد در کتابلرده
بو آیت بو حال ایچنده دعوت رسول الله اجابت ایدن بو مؤمنلر حقنده در .
کذلك او مؤمنلرکه [اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ ... اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ] .
بو آیلرده بدر صغری غزوه سی حقنده نازل اولمشدر . روایت اولونیور که ابو سفیان احد دن مکه یه
کیتمکده عزم ایتدیکی زمان « یا محمد موعدمز بدر صغری نوسمی اولسون ، اوراده سنی یه بیشیرم ایسترسك »
دیه باغیرمشدی . حضرت پیغمبر ده حضرت عمره « بیننا و بینك ذلك ان شاء الله » دیه جواب ویرمش
اراتمشدی . وقت کلنجه ابو سفیان معیتنی آلوب چیقدی مر الظهران نام موقعه قونمدی ، فقط
الله قلبنه رعب القاء ایتدی ، همان یوك دونمك ایسته دی ، اوصره ده نعیم به مسعود الخیری یه راست کلدی
بو نعیم عمره یاپمشه کلیوردی . بونا یا نعیم به محمدله بدر موسمنه هیا پیشمایه وعد ایتمشه ایدم . بو سنه
ایسه قوراقه . بزه کلنجه اغناجلده حیوانه یا یاجغز دوست ایچه جکمز برشه یاراشیر . بونك ایچون
دونمك ایسته یورم ، ولکه محمد چیقاردیغه به چیقامشه بولنورسم جرأتی آرتار ، سزینه کیت اونمز
اویالا ، تشویقه ایت ، سطا اوله دوه دیره یم دیمشه ایدی . نعیم بونلری چیقدی ، کلدی کوردی که
مسلمانلر حاضرلانیورلر . « بو ، دیدی ، طوغری بر رأی دکل ، اونی دیاریکزه کلدیکز ، بر چوغکزی
قتل ایتدیلر ، سز اونلرینه کیدرسه کز هیچ بریکز کری دونمز کز » دیو سوزنه برطاقیمدی اوزرنده اجرای تأثیر
ایتدی . رسول الله بونی اکلاینجه « محمد جانی النده اولان الله قسم ایدرم که به یا کلنجه چیقارم » بیوردی
وسعیندیکی قیسمه قدر ذات ایله حرکت اینمزی کراهت ایدن مسعود حضرتلرینی ایکنده ایدی ، کیتدیلر ، بدر صغرایه
واردیلر ، بدر صغری بنی کنانه یه عائد بر صو در که بر پازاری ایدی . بو اراده لرسنه سکز کونه طویلانیلر
ایدی . حضرت پیغمبر و اصحابی سکز کونه قدر تصادف ایتمدیلر ، پازاره کیتدیلر . بالذات تجاریله
و اموال تجاریه لری ده واردی ، آلیشه ویریشه ایتدیلر ، بره ایکی قات اندیلر و سعیه یه سالماً و غانماً کلدیلر که
بو آیت بو نظر حقنده در . ابو سفیان ده مکه یه دونمشدی . مکه اهالیسی اونك عسکریه « جیشه السویه » دیمه
ایتدیلر ، « سن سویه ایچمکه چیقمشسك » دیدیلر .

[إِنَّمَا ذٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ] اوسزده اليقوميه ايسته يه شيطانه ، يا خود اوشيطان [يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ] سزده دوستلرندن قورقويور ." — بو اراده شيطانه ، سلمانلرده اليقوميه ايسته يه اوحريف ويا اونى موقه ايده ، دوستلرده ابوسفيانه وآرقه اشلرده اولديغى وعنى " يخوفكم اولياءه " تقديرنده بولنديغى نفسيه بيانه ايدبورلر . [فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ] بنا عليه اى سلمانلر شيطانك دوستلرندن قورقمايكز ، بنده قورقيكز ، سز خالص مؤمن ايسه كز بويله اولمكز لازم كلير .

شمدى بتون بو دقايع اوزرينه رسول الله يى تسلية بياتمك توسيه خطاب ايدبور يايور كه :

يا محمد ! [وَلَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ الخ ...] بو آيتك سبب نزولنده برقاچ روايت واردر :

١ — كفار قريشه حمقده نازل اولمشدر . چونكه اوندن حرب ايچونه عسكر طوپلايوب طورمسيله كفاره مسارعتلرنه قارشى پيغمبرنه تأسسات درميان ايدرلر .

٢ — منافقلر حمقده نازل اولمشدر . بونلرك كفاره مسارعتلرده شو وجهله تخصيص اولنمشدر : منافقلر احد وقعه سى اوزرينه سوئمندى متمادياً قورقوتمغه ، نصرت وظفردن اميد لرينى كسوب يأيوسى ايتمكه چاليشيورلر ويا خصوص " محمد ، سلطنت ايچونه اوغراشانه وصرف مقصد سياسى ايله حركت ايدنه برانقدر ايچون اوندن ايشيدلر بعضاً لهنه وبعضاً عليهنه اولير ، اكر الله طرفندن رسول اوله ايدى بيهوده مغلوب اولمازدى " ديه پروپاغاندا ياپيورلر ، بونلر سلمانلرك فكرلرينى بولاندريورلر ، وبو سبله رسول اكرم ره محزون ايدرلر اولورلرى .

٣ — بعضلرى ديمشلردر كه كفاردن برقسم مسلمان اولمشدى ، صوكره فريشته قورقوسيله تكرار ارتداد ايتديلر ، بنا عليه رسول الله مراعه ايتمسه دبونلرك ارتدادى يوزندن حضرت كلياتك افتخارنى دوشونمشدى .

٤ — يهوديلر حمقده نازل اولمشدر . زيرا بونلردن احد وقعه سنده صوكره كفارك يانه زياده

كرى وريشد وسلمدى افعال ايجوده هيا بشمغه باشلاشلر دى .

ايشته بو آيتد بونلرك بو دياهيسى طوغرى يسيله نازل اولشدر . ظاهرى اعمدر .

بونلر [لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْئًا] الله ضرر نامنه بر شى يا يا مازلر » — بونده « ايكى معنى ملحوظ اولديغى كوستريلشدر . بريسى « ملك وسلطنت الهيه ده هيچ بر شى تنقيص ايده مزلر » دمكدر . نه كيم ابو ذر رضى الله عنه دن رواية ابتدائى وجهله رسول الله صلى الله عليه وسلم سويله يورلر : الله تعالا بيورويور كه اولكلر آفريكلر وجنكلر وانسكلر ايجيكزده ال متقى اولسه آدملك قلبى اوزرينه اولسه ايدى بو بنم ملكمه بر شى علاوه ايتمز دى . بالعكس اولكلر آفريكلر وجنكلر انسكلر ايجيكزده ال فاجر اولسه بر آدملك قلبى اوزرينه اولسه ايدى بو بنم ملكمده بر شى تنقيص ايتمز دى » . بريسى ده « الله اوليا سنه هيچ بر ضرر يا يا مازلر » دمكدر كه اوليا الله اضرار قابل قيسمدر ، الله اضرار قابل قيسمه حكمنده طوتولمه صورتيله مبالغه افاده ايده بر مجازدر . مقام بيانده ، بيغمبرى تسليت مقامى اولمسنه نظراً اكثر مفسرين بو سفلى ترجيح ايتمشلردر .

[اِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْاِيمَانِ] بو آيتك ده مرتدلر ويهود يلرى استهداف ايتديكى بيانه اولونيور . مرتدين مقصده اولمسى مفهومدر . يهوديره كلنجه : بونلر سوره بقره ده بيانه اولندقلرى اوزره بعثت سنه ده مقدم بيغمبرى طانيورلر وايمانه ايديورلر وبو نكله دشمنديه قارشى استفتاح ده بولونيورلرمش . بويله ايكن بعثت اولونجه كفر ايتديلر ، فكرلرينى دكيشديرديلر ، بنا عليه ايمانى ويرسه كفرى صاتمه آلسه مرتد صاحيقنده دمكدرلر . مع مافيه بو آيتك منافقلره تعلقى احتمالى ده يوقه دينه مز ، زيرا اونلر ده دائما ايمانه وكفر مبادله سى اوزرنده درلر . شو ايضاحاته نظراً بر نجى آيت وجهله كفرده سارعه ايدنلر منافقلر وسائر على العموم كفارلر اولكلرندن كيمسه يه ضرر ايتمزلر ، ايكنجى آيت وجهله ايمانى ويروب كفرى ستر ايدنلرده اونلرك آفرلرندن كيمسه يه ضرر ايتمز ايسه ده مرتدلر كه مرتدلر دها زياده ايكنجيسنه بولونورلر .

قارئين عزيزلرينه كلنجه [وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ] —

بو زاده املاء ، اهمال و مساعده معناسنه در .

سمدی احمد وفقه سنك متوجه اولدیغی نتیجه یه کلدم :

ای امت محمد ! [مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ] الله تعالی خالص مؤمنلری
اولدیغندن غیری حالده بر اقمازدی ، اویله اسباب ترتیب ایده جکدی که [حَتَّىٰ يَمِيزَ
الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ] نهایت سردار ی تمیزلره ، منافقی مؤمنلردن ایره وجهه ، فرق ایتدیره جکدی .
بو تمیزی بایله ایجره [وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ] الله غیبدن غیبه مطلع
قیلمیه جه ده رکل ایدی ، یعنی سزك غیبدن منافقلرك قلبلرینه مطلع قیلمیه صورتیله اونلری تعریف ایتدیرمیه
رکل ایدی [وَلَٰكِنَّ اللّٰهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ] ولکن الله رسولارندن هرکیمی دیلرسه
سیر اونی اوکا بلدیره . اوته دنبری سنة الهیه بودر . محمد مصطفی ده بویله یاپمشدر . بناءً علیه
[فَآمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ] . — بوندن
اولکی آیندره مؤمنلره عقوبت اخرویه ایله وعید کوستردکدن صکره منافقلرك نفاقلری میدانه
چیقاریلوب تزیل ایدلدکدن صکره عقوبت دنیویه ایله وعیدلری کوستریلمسیله وعیده زمانده مؤمنلره اجر عظیم
وعد اولنمسیله وهیأت اسلامیه نك اصلاحنه عائد بعض مقدمات احضار بیورولمشدر که اخلاقیت و اقتصادیاته
تعلقه ایده جزئیات ده بو مقدمانندر .

[وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ الخ ...] — « ولله میراث السموات والارض » سموات
وارضك میراثی یعنی سلفدن خلفه انتقال ایده کلمه مال وسائره کی سماوی وارضی میراثر یالکز الله نك .
مستقلاً اونك ملکیدر . بونی توارث ایدنلرك ملك حقیقیلری یوقدر . اوموقت استعمار ایدیورلر .
هیچ فانی اولور ، انجق مالك حقیقی اولان الله نك ملکی فنا بولماز . بناءً علیه بونی الله نك حقیقاً توب ده
اله بولنده صرف ایتمك مخصوصنده بخل ایدنلر بو دونیوی و نه بیوك کناه ایدیورلر تحریفی اکلامالیدرلر .
سماوی میراث ، ثبوت ، علم کبی معالیدر . بونلرده توارث ایدنلرك اولامیه جقلرینه الله نك
« ما اتیهم الله من فضله » یالکز اموال مخصوص دکلدر . بوراده بو سوره نك تعقیب ایده جك

اولاده سوره نساء ده کلاله میراث آیتنده بر نوع تمهید واردر .

الله خبیر اولدیغی ایچون ذکر :

لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّٰهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا
قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ● ذٰلِكَ
بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ● الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ
إِلَيْنَا أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ حَتّٰى يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رُسُلٌ
مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ●
فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ
وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ● كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا
إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ●

آل شریفی

البته الله اوزرن : او « فقیردر ، بزلر زنگیندر » دیمکدن تقیدر شریف ایستمدی ، اوندن کلدیغی پیغمبرلری ناحق یره اولدوردکلرینی بیان وتهدید ایدیور دیمکدر : طاریق اویانقیه عذابنی ● بوسوزلری الرکزن تقدیم ایتدکلری والدهلرینک فاحشه اولاسی یوزندندر . اونوتمه ● اونکر « الله دیدیکی : بزه شویله امر ویردی : بزه آتشله یه جکی بر قربان کتیرمیه جک بر پیغمبره رسولک ایمان ایتمه یه جکز » دیه کرسنه بندهاول برطاقم رسولر بینلرنده واودیه یکدیکزی کتیرسه ایدی یا اونلری نیچون قتل ایتدیکز طوغرو ایسه کز ؟ ● سزدن سنی تکذیب ایدیورسه سندهاول ده

برجومه رسولك تكذيب اولندى كه اوبله لر ، اوحكمتلى صحيفه لر واولوزلى كتاب ايله كلمشلردى ● لوقس
توللوى طمار اجمه ، اجرلريز آنجمه حيات كونى تمامله بجمه ، اوقت ليم آتشده اوزاقلاشديريلميه جغنه قونولوب ايسته اوزاره ايردى ، بويله دنياحيات آلداتيجى برشاعده باشقه برشى دكل ●

بوزاده ياكلت محمديه حضنده كفار طرفندن توهم اولنان بعضى شبهات واعتراضاتك نقل
وردينه شروع اولونيور .

[لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّٰهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ] . —

روايت اولونيوركه حضرت ابى بكر رضى الله عنه بركون يهوديلرك درسخانه لرينه كيتمشايدى . باقدى كه
بر طاقم يهوديلر فنحاص نامنده بر شخصك باشنه طوپلانمشلردى وبو فنحاص يهوديلرك علماء واحبارندنايدى . ابوبكر
« يازيق يا فنحاص الله دن قورقه وسلمانه اول ، والله سنه شبهه سز بيليرسك كه محمد رسول الله در .
سن اونى عندنكزده توراتده يازيلمه بولورسكز » ديدى ، فنحاص « والله يا ابابكر بزم الله
افتقارمز يوقدر ، اوبزه محتاجدر ، هرحالده بزاوندن مستغنى اغنيايز ، اوغنى اولسايدى صاحبمزدن
زعم ايتديكى كبى بزدن استقراضه تنزل ايتمزدى ، اوبزى ربادن منع ايدييور وبزه ربا وعد ايلييور .
غنى اولسايدى بزه ربا ويرمزدى » ديه تفوهات بولنمشدى ، بونك اوزرينه ابوبكر اوفكلنمشدى وفنحاص
يوزينه شدتلى برلوقمات ووردى وديدى كه « نفسم يدنده اولان ذات اعلايه قسم ايدرم كه بزلرسنك
بينكزده عهد اولمسايدى بوبيوكلى ووردوم اى الله دشمنى » . بناءعليه فنحاص رسول الله يه « يا محمد
باقه صاحبك بكا زيادتى ياپديرى » ديه شكايت ايتدى ، رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرت ابى بكره « بويا يه نيدرسك
نه اولدى ؟ » ديه صوردى ، اوده « يا رسول الله بويله برتفوهده بولنمشدى ، اويله زعم ايدييوركه الله تعالى
شانه فقير وبوندن اوزنه اغنيا ايمش ، بونى سويلديكنه الله بجوه قيزدم ويوزينه برلوقمات ووردم » ديدى .
فنحاص « به اويله برشى سويلمدم » ديه انكار ايتدى ، ايشته بوندن اوزرينه الله تعالا حضرت ابى بكرى تصديقاً

بو آیتی انزال بیوردی . بو روایت ابن عباس وعکرمه وسدی ومقاتل وابن اسحاقدر . شو حالده قائل
بر کیمسه بو لاتیه دینلر « الذین قالوا » دیه جماعت اسناری اونلرك ده راضی اولدقلری سببیلدر .
رؤسای یهود دن حیی بن اخطب کذلك الیاس بن عمرك « فقیر غنی دیه استهزا ایدن »
دیه کلدی وبعضی یهودیلردن حاضر اولان کلوب « یا محمد ربك فقیری کی قولدن دیه قرض ایسته یور »
سوزینی سویلیه کلدی وحتی بعضی روایاتده ایله سویلدیلر که حیی عینیله بونی یازمشدر . قرائن دلالت ایدیور
مرافعه اولیه جهتندن دولایی آیت قائلی تعیین ایتمه ایسه ده سیاقنده کی قتل مسئله سی یهودیلره عائد
بولندیغی معلوم اولدیغندن بونلره اونلرك سویلدکلری کلمه اشتمه اولیور .

[سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا] بو دیه کلدیکلری یازه جغز — بو کتابت یا حقیقی اولوب ربه درکه
ایکی وجهله تصور اولنور . برسی : عمل یوصلدرینه ، صحف اعمالنه قید ایده جکز ، دفترلرینه کچیره جکز دیمك
اولور . وحقیقةً میزانه قونه جمله اولانه صحف اعمالك یازیسی افاده ایدر . زیرا بو یازی سعروفجر
اولانه بر یازی اولمامقله برابر حقیقةً یازیدر . ثانی کم غزالی نوشته سیله قرینه وتنزل واسطه لریله صدا لرك
تثبیتی ونقلی بر یازیدر . وبو کونه فنا معلوم اولمشدر که صدا اهتزازاتی ظاهراً کورونمکی کبی صحایه ضایع
اولمیور . فضاده هر طرفه یایلیور یازیلیور . نره ده برآخنده بولنورسه صحایه اخذ اولنه بیلیور .
بونلرك هپسنده عمومی الکتابه جریانندن ایجیزه نره لره قدر کیتدیکی وعرصه الهی تخشده رصفانه صورتر
اکتساب ایتدیکی بیلدیریلیور . ایکنجیسی ، قرآنده یازه جغز ، تاریخ کیره جکز ، تسجیل ایده جکز دیمك اولور .
ویاخود بوراده کتابت ، جزاسی ویرلمك اوزره علم الهیده محفوظ اولمق اوزره اعمال
اولنلره بعضاسنه تحابن ویا کنایه درکه بوبعضا لسانمزده ده سعروفدر . « بونی یازمه » دیه نهی اولونمه
جزاسنی کوره جکسك دیمکدر . بنا علیه یازه جغز دیمك اعمال ایتیه جکز ، بونی اونلره تماسیله جزالرینه
حکم ایده جکز دیمك اولور . استقبال صیغه سی بو معناده ظاهردر . بو معنایه کوره ده استقبال
صیغه سیله ایراد اولنمه بو یه اشاره بر اقرارسه کبی بر تکه یی تضمن ایدر .

[وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ] . معلوم سعه سوقفنده درکه قولدیغی بو فعلدن برابر

یعنی بو جنایتک باشنه یازه جغز سفاسنی افاده ویرن بیوك بر وعید وتهدیدی تضمن ایلر . بو قتلی بوزن
احبارك یا یحسه اولدیغی حالده بونره اسناد ایدلسی بوزن ده الیوم اوقاریدن اولرك جزاسنه اشتراك
ایتمکده بولندقلرندن طولایدر . یعنی حضرت یحیی وزکریا وسائره کبی پیغمبرلرك بویله بعض حصه قتلی جرمی
اشتراکه دخل یهودیلك مالهیتنه مضافدر . وایشته بو رضا وبو اضافت حسیله درکه بو آیت بونره حضرت
محمد بر وعید وتهدید ده عبارت اولمایوب بلکه قبایحی کوستردکدن صکره کفرلرینه وسرایت ایدن شبهه لرینه
جدیدا اولمارینی اثبات ایله کوکندن ابطال ایدیه رجوانی ده متضمندر که بو جهت مابعدنده آیرجه تصریح ده
اولنه جقدر . زیرا یهودیلر بالکز حضرت عیسی کبی انظار ایتدکلری پیغمبرلری قتله تشبث ایله قالمامشلر
حضرت زکریا کبی وقتیله نبوتی اعتراف وتصدیه ایتمش بولندقلری پیغمبرلری ده قتل ایتمشلردر . وبو
پیغمبرلرك قتلی ایسه هر حالده بغیر حق در وبر کفردر . دیمك اولوجه کفرلرینه نبوت ثابت اولدقدن
صکره بیله قتل وکفر کبی جنایتلرك تصویب ایتدکلری واضح تعالیه فارشی ولوسه هزل واستهزا صورتیله
اولسونه «ان الله فقیر ونحن اغنیاء» دیمك جرأتنده بولنمالرندن بو پیغمبره فارشی درمیان ایتمکده
اولدقلری شبهه لرك واعتراضلرك جداً قلبدینی اشغال ایدیه رشبهه علیه وکل نحصا صفاتیله
فارشی عناد وسفاهته طریقیله وبعض وعدوانه حسیله سوء ادبسزانه بر اخلاقسزلقده عبارتدر . وبونلرك
حقیقی جوابی نصیحت دیکلدیکی یرده یوبه کندیلرینی آتشه آتمقده اصرار ایتدکلری برا قیوریلمك کبی قول وفعللرینك
نتایج وخیمه سنه بالفعل آتیوریلمك و «ذوقوا عذاب الحریق» دیبوریلمکدر . بونلك ایچون بیوریلیور که :
یازه جغز [وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ] وجهه عذابی طاریکز دیه جکز .
— حریق ، الیم بمعنی مولم کبی فعیل بمعنی مفعل اولوب محرقه معناسنه کلیرکه یاقیجی جهنم عذابی دیمك
اولور . الحریق ، طبقات جهنمه برطبقه دیه ده بیان اولنمشدر . مع مافیه حریق لسانمزده اولدیغی کبی
احتراقه ، یانمیه ویانمقیه معناسنه ده کلدیکی جهتله « ذوقوا عذاب الحریق » تعبیرینه دقت
قتله واحتراقه یا نفیتمك عذابی کندیکزه طاریکز یا فرقنه دیمك ده اولور بیلیرز . بوراسی عند اللهی یوقسه
عند الموتمی ویرمیه جکی حقنده ایکی روایت وارد . بوراسی ویرمیه کمه عدالت وبابنه تفهیم اولنمق ایچون

سوره عمران ده اولنه جمله ده: [ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ] بو عذاب سقدما كسدى اليكزله يعنى قدرت كسبكزله بايه بلغدن قولى، فعلى، اقتضاى معصيتكز، برده الله تعالانك توليد يه ظلمكز اولمسى سبيله برعدالت الهيه در.

[الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ الخ] بو برفاريده كى «الذين قالوا» يه صفت اولوب محلا مرفوعدر. ضمه اوزره نصب ويا رفع ويا بدل اولمسى ده تجويز ايدلشدر. بو آيتك سبب نزولنده روايات اولوبكه رؤساى يهود دن كعب بن اشرف وسالك بن صيف وكعب بن يهوذا وزيد بن سانوح وفنحاص بن عازوراء وهبى بن اخطب كلمشلر، رسول الله «سن اه تعالانك سنى بزه برسول اولديغنى كوندردكنى وسكا بر كتاب انزال ايلديكنى ادعا ايدیورسك، حال بوكه اه تعالا بزه اه طرفندن كلوب ديكنى ادعا ايدن برسول بزه آنشك يه جهتى برقربانه كتيرمدكجه كندوسنه ايمان ايتمكلكزه دائر عهد ويسه يعنى بويله امر وتوصيه ايلمشدر. بنا عليه سنده بو معجزه يى كوستريرسن سنى تصديق ايدرز» ديمشلردى. بنا عليه بو آيت نازل اولدى. بو آيتده مراد سماويه برفيشلتى ايله اينه برنار يعنى وقربانى يه سوى ده ياقوب طبيعت نار يه تحويل ايتمسى ديمك اولديغى وقربانك قبولنه علامت اولمه اوزره بويله برنار ايله انبياء سالفه زمانده سائع بولندیغى ده نقل ايدیليور. فقط بو معجزه اولمادیغنه برهان ديمك اولديغى وديكر دلائل ومعجزاتك نظر اعتباره آلينماسى صحفده بهوديه برعهد الهى موجود اولديغى وعواسى حضرت پيغمبره ايمان ايتملك ايجون اويدورولمسنه برسبب واقتضا ايدن باشقه برشى اولمادیغى محققدر. چونكه بونك غايه سى پيغمبره سى اولمسيدر. والله تعالانك نامتناهى معجزه لرملقه قدرتى معلومدر. شو حالده بوكا دكير معجزه لردن فضله بر قيمت عطف ايلمسى وبونك ايمان ايجون شرط اول عد اولونماسى محض افترا اولور. بو نكته يه بو قربانه مسئله سنك بدءت جريانه ايروب بساده مسيح ايله نسخ اولندیغى ده سويلمشدر. ايشته اه تعالا اونلرك كذب وافترالرينى وفكرلرينك ايمان ايتملك مقصديله پيغمبره طلبى اولمايوب محض سكا بره اولديغى يلك تبليغ ودعوتيه برصورته بهانه ايله الزام ايجون ايدیوردقلرينى: [قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ] يا محمد سنه اونلر سويله

سویلر : بنده اول سنده بر حیوده پیغمبرلر آمیه آمیه بر هنر ، معجزه لرله دا سویلیگز قرباله دنا .
معجزه سیله کلدیلر دی . زکریا و یحیی و سائر انبیا و بنی اسرائیل کلمشلر و بنی اسرائیل پیغمبرلری اولدرمی
هیشیتیله معجزات میانده بوسویلرسنه معجزه لری ده البته کوسترمشلر دی ، ایمدی [فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ] سنه سوزیکزك دلالتی وجهله « بو قرباله معجزه سی کوسترمیه رك ایمان
ایده جکز » دیمکله صادق و مصدق ایسه کز او پیغمبرلری نیچون قتل ایتدیکز یا ؟ یعنی سزك اجدادیکز
اونلری قتل ایتمکله کبی سزده الیوم اونلرك فکر و سنه تابع بولونیور . و اونلرك قتلنه راضی طوروبور ،
تزیین و تحسینه ایدیورسکز . حالا عصار ایدیور ، او پیغمبرلره ایمان ایتمیور . و قتللرینه توبه اولمیورسکز .
حال بوکه محمد رسول الله ایمان ایتمك ایچون بتون بو پیغمبرلره ایمان ایتمك شرطدر . سز اونلری تصدیق ایتمه دیکز
و اونلرك قتللرینه توبه ایتمه دیکز حالده محمدی تصدیق ایتمه کزله اولماز سکز . و مادام که اونلر قرباله معجزه سنی ده
کوسترمکله حالده حالا ایمان ایتمیورسکز ، او حالده بدیهیدر که بوکونه طلب ایتدیکز بو معجزه یه بنه
ایمان ایتمیه جکسکز . بنا علیه عهد و میثاقکز افترا اولدیغی کبی بو طلبکزده یالانجیدر . بر افترا ایله تصدیقه
سفاسنی تضمن ایده جك بر معجزه اولماز . بوکونه بوتون بر سنی کوسترمیه اولسه ادعاء ایدیلن عهدك موجودیتی
تصدیقه دیمك اولور . اه تقا بو افترا ایله تصدیقه ایتمز و سنه حقیقنده او پیغمبرلرك پیغمبر اولدیغنی بیلیدیگز
حالده یقیناً ایمان ایتمه دیکز کبی بوکونه ده اویرسیکز . ایشته یا محمد سنه اونلری قتلدن بو اعجازکار
جوابیله الزام و اسکات ایت و صاقینمه متأثر اولمه . چونکه :

[فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ
وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ] . بینات : واضح ، معجزه لر ، زبر : صحفلر دینی شامل اولمه اوزره عام الاطلاق
کتاب دیمك اولمله زبره لك دیمك زبورلر جمیعدر . کتاب منیر بوتون عطف الخاص علی العام
قبیلندندر . بونلرده مراد تورات و انجیل دینلمشدر . عرف قرآنده کتاب ، شرایع و احکامی متضمن
اولاندر . بونلك ایچون اکثریا حکمت ایله مقترنه اولدیغنه ذکر اولنور . تکذیبه معروضه قالمیه صادقلرك
یك زیاده کوجنه کیده جکی ایچون رسول الله ده بونلرك طولایی تسلی اولوردی . بوراده اونوتمه یلم

بو ابتدا ذكر بيورمشدر مقدمه برقانونه الهى اولديغى بيان بيورولوب ولرومه قلب رسول الله تعليم بيورولسه
وبعده تصديقه وعد ومكذبينه وعيد اولمه اوزره ده سوز افتتاح ايلمشدر:

[كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ] هر نفس تولومى طاديجقدر. يعنى هركس تولهجكدر.»

— نفس، ذات وروح معناسنه كلديكى جهتله بونده بعضى ذوات بقاى روح معناسنى فهم ايتمشدر.
چونكه طائفه براز حياتدر. وزوم آنده ذائقه باقى اولديغنى افهام ايدر. يوقسه ذوقه تصور اولنماز.
اوحالده معنى: هر نفس بدنك تولومنى طاديجقدر ديمك اولور. بوده نفس بدنك غيرى اولديغنى
وبدنك تولوسيله اونك تولميه جكنى افهام ايدر. بناء عليه ضرورت موت حيات جسمانيه يه مخصوص اولوب
ارواح مجرده نك عدم فنا سنه قائلدرلر. وآخرت مسئله سنى بوصورتله بقاى روحه مستند حياتِ روحانيه
تصور ايتمشلدر. فقط ديگر طائفه برچوق نصوص وعلماء ديمشلدر كه بوطرز تأويل برتكلفدر.
ذائقة الموت ديمك تولهجكدر ديمك اولديغى ظاهردر. بلكه ظاهرانه كيم ايسه تولمين او اولهجقدر.
اوت بدنك موتيله نفس وروحك نسبتوبه فانى اولوب چوپ برصورت قالهرق بدنك ديگر اولرده مستعمل
ايسه ده على العموم ارواحك لايموت اولدقلرى وعواسى نه مقدماً نه ده نتيجةً بالضروره ثابت دكلدر.
اولا، ذائقة الموت لفظ حالده ظاهرانه نفسك تولومنى مفيدر. روايتده بوسنايى كوسترمكدهدر.
روايت اولونيوركه وقتاكه «كل من عليها فان» آيتى نازل اولدى، ملائكه «اصل ارضه تولدى» ديديلر،
صوكره «كل نفس ذائقة الموت» نازل اولديغى زمانه «بزده تولدك» ديديلر «كل نفس ذائقة الموت»
ارواحك موتنى ده افاده ايتمه ايدى ملائكه نك موتنى ده افهام ايتمز ايدى وملائكه ايچون موت وفنا
متصور اولنجه ارواح بشر ايچون ده متصور اولمه لازم كلير. آنجق «كل نفس ذائقة الموت»
قضيه كليه سى ده عمومى اوزره جاءدى اولديغى ده شايان دقت كورولمشدر. هم ايكنجى «فصعق من
فى السموات ومن فى الارض الا من شاء الله» آيتنده الله تعالى نك ديه ركدى بوعمومدن استثنا
ايدلمشدر. بناء عليه سماويات ده ارضيات ده اولسون كرك ملائكه وكرك نفوس مباينه الى الابد
لايموت اولانلر ده بولنه بيله جكدر. ايشته محيى ديمكار اسلامك نه قدر دقيقى بولدر. حاصلى بقاى روح

غیر منکر در. وفقط محروم ابجیه ضروری دکلدر. دینك واسطه سیله آخرتك عین الاطلاقه بقای ارواح نظریه سنه بنا سی ده ضروری دکلدر. قیامت کلمه سی ده اصلاً کلی یی وبعده قیام نشر و حشری افاده ایدر که موت وبعث والخاصل آخرت عقیده سی براهیت عقیده سیدر. فقط براهیت نشأت اولایه دخل، نشأت ثانیه یه نکدر.

اوت هرنفس تولومی طاداجه، دنیانك خرابی ؛ سروری یقیم برمثالیه صوبه [وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ] واجرلرینك تماماً ایفاسی ده آنجه یوم قیامته اولمقدر. — دنیاده الی ویاکرتو یا الحمد مساعیك اجر ویا جزاسنی یه دنیاده استحصال ایتمك تمکنه دکلدر. مثلا شهیدلرك فائز یه فائز اولدقلری محاربه لرك ثمرات نظر یتنده اولشهیدلرك دنیاده مستفید اولمسی دوشونمك تناقضه اولورکه بونده فضائل ده بویله در. کرچه دنیاده یقیم اجر ویرلمزده دکلدر. بونداده بعضی ثمرات مساعیك انتظاف ایدلدیکی واردر. فقط بو دنیاده عاقبت بولمدیغی حالده بونك یرینه کلمه لرضائکی یشفقت ولذت انقطاع وزوال قورقوسیله مخلوط وبالجمله حال غم وکدره محاطدر. غمسز سرور، قورقوسز امنیت، الملذت، انقطاعسز سعادت ابدیه یوم آخرنده حاصل اولور. میزانده وتصفیه حساب اولمیه در. بونك ایجون [فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ] نادرجه ده اوزاقدر یوب جنته ادخال ابدیه لطیفیه ایشته اوکسنی قوینا رسه دهسرادینه ایرشدر. یوقسه [وَمَا الْحَيَوٰةُ الدُّنْيَآ إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ] دنیا دنیلیه اوفانی حیات، مشتریسنی آلداتان متاع مغرور دیه تعریف بیورلشدر. » — سراب کبی یالدیران، بولوت کبی کچیجی. متاع، صاتیلیه جق شیلره دنیلدیکی جهه آلات وادوات ویا کرك آلات وادوات وکرك اموال وکرك سائره علی الاطلاقه مدار انتفاع اولان هرشیه دنیلدیکی کبی کسانمزده « ماتاع » دیه یکن زمانه بواوصافی معنالی قصدایدرز. غرور آلدانمه دیمك اولدیغی کبی « غر » ك جمعی اولدیغه آلدانمیه دیمك ده اولدیغی بیلیر. متاع غرور مشتریسی فانی حیاتی آلدانمه سی ایچون آلدانوب یولدیغی شیلره فوسه کوستریلیه وآلدقدنصوکره آشاغیلیه اولدیغی

آقلاشیلاره متاع دیمکدر. ایشته حیات دنیا بودر. بونلك مشتریسی اولانلر بتوه نفس و امیدنی
بوکا ربط ایتمکدر. سعادت کوروله جك بوندن کوروله جك فضله اینجه آلدانمسه اولور.

بو زاویه بو متاع غروره آلدانوب ده کفر و تکذیب و اغفال و تقریر آرقه سنده قوشان
دشمندن اذعا جانه فارشی رسول الله و اوکا تابع اولانه مؤمنده تسلیت و نصیحت واردر.
شمدی بو دشمندن مهاجمانی دفع ایچون کسیلیجه حکمی ویرلدیکی وقتده بزیم بو طائفه لرن دفع و صیانه
بولنه جقلرینی افهام و بو صورتله مؤمنلرك غفلت و غرور دن و قتاله و معلم و وقوف اولدقلرینه دلالت
ایتمکله برابر مؤمنلرینی و وقوعات قارشوسنده ضعف و تلاشه دوشمه لرینی افهار ایدرك استقبالدن اضطرار
ایدوب سوره بقره نك نهایتنده کی « فانصرنا علی القوم الکافرین » دعاسنك طریقه اجابتی
تمام اولدیغنه کوستریلمکده بیورلیور که :

لَتُبْلَوُنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا وَإِن تَصْبِرُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ● وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ
وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ● لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ
بِمَا أَتَوا وَّيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُم بِمَفَازَةٍ مِّنَ
الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ● وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ● إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ● الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا
وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ
هَٰذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ● رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ

وَمَا لِلظّٰلِمِينَ مِنْ اَنْصَارٍ ● رَبَّنَآ اِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْاِيمَانِ اَنْ اٰمِنُوا
بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّا ۚ فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْاَبْرَارِ ۚ ●
رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ
الْمِيعَادَ ● فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنِّي لَآ اُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى ۚ
بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ۚ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَاُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا
وَقُتِلُوا لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ● لَا يَغُرَّنَّكَ
تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ۗ ● مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ
الْمِهَادُ ● لٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنّٰتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ
خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ لِلْاَبْرَارِ ● وَاِنَّ مِنْ اَهْلِ
الْكِتٰبِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلّٰهِ ۙ
لَا يَشْتَرُونَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۗ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ ● يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللّٰهَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ●

تمت شريفي

لا به سالدیکزده وجانریکزده استحاله اولنه جقدر ، وهر حاله کرك سزده اول کتاب
دریسنده وکرك مشکلده برحیوده ایجیده جك سوزلرایشته جلکدر ، اکر صبر ایده وتقوی
یولنه کیده قورتولوره کن ایشته بو عزم اولنه جق امورده ● وفضل الله کذلریه کتاب دریلین
اوقوریانلرك سویله یشاقلی آلدی : جملکم جفتجوده اولی ناسه آکلاته جقدر ، کتم ایمه جلکدر ،

دیکسه اونلر اونی اوموزلرینك آرقه سنه آتیلرده نقابلشه یاره آلدیلر ، یاقیلق نه کوتو آلیسه
ویریسه ● اوایتکلرینه سوینه ویایدقلری ایشلره مع اولوب زیاده کیمسه لره ده صاقینه عذاب
آزاره صالمه . لهم اونلره الیم بر عذاب وار ● کوکلرك ویرك ملکی الله‌در . والله لهر شیئ قادیردر
● البته اوکوکلرك ویرك یاراتدیغنده ویکجه ایکوندوزك آرد آرده کلیشنده شبهه سز آیتلر
وار (وحیدانلری تمیز) اولوالالباب ایچون ● اونلر که کرك قیامده وکرك یاتدقلری
اوزرنده قلبیله الله‌ی ذکر ایدرلر وکوکلرك ، ویرك یاراتدیغنده فکر ایدرلر : یاربنا ، بونی
سنه بوشنه یاراتمادك سبحانسك ، اوحالده بزلری اوآتشه عذابندن قورو ● ربنا : حقیقتن
کیمی اوآتشه صوقارسك اونی محققه رسوای ویریشانه ایتمشدك ، ظالملرك ده یاردجیلری یوقدر
● ربنا ! حقاً بزلر بر منادی ایشتدك ، ایمانه چاغیریور : یکزه ایمانه ایدك دیوردی ، دیکله رك
ایمانه ایتدك . ربنا ! مغفرتکه آرتیرمه کناهلریمزی بزلردن باغشله ، قباحتلریمزی : بزلردن کفارت
بیور ، وبزلری سنك ایرسه قوللرکله برابر یاتکه آل ● ربنا ! لهم بیغمبرلریکه قایشی بزلره وعد
ایتدکلریکی احسانه بیوردك قیامت کونی بوزلریمزی فاره چیقارما ، شبهه یوقدر که سنه وعدکدن خلف
ایتمزسك ● ربلری دعالرینی اجابت بیوردی : لهرحالده بنه ایچکزدن دیه کرك ارکك
وکرك دیشی هیچ بر عمل ایشله یه‌نك ایشلدیکنی بوشه کیدیرم ، کیمسه بر بریکزدن دکسکز ، بنم ایچون هجرت
ایدنلر ، یوردلرندن چیقاریلدقلرنده ، بنم یولمده اشکنجه یه اوغرادیلدقلر ، جهاد کیدنلر وبواوغورده
قتل ایدیلدکلر ، قباحتلریی طرفندن کفارتلرینه جکم ، اونلری آلتندن ایرمقدا آقاریلمش جنتلره قویاجغم . ثواب
ایده‌یه هیچکدن بر ثواب ایه الله طرفندن مصاب اولمقدر ، ثوابك ده الك کوزل الله یانده ● اوالله‌ی
قاعیا یاتدقلرك رفاه ایچنده دیار دیار دولنوب طولاشمقلری صاقینه سنی آلدامامسین ● آز بر زوقه
صوکره واره جهنملری جهنم ، نه فنا دوشك ● لکن اوالله‌دن قورقانلر ، قورونانلر قولر ، اونلر ایچون
جنتلر واره ، آلتندن ایرمقدا آقار ، ایچلرنده قالمه‌اوزره اونلر ، الله طرفندن قونوق قدر ، الله
یانده کی ایسه ابرشدار ایچون رضا مندلیدر ● شبهه سز اهل کتابدن ایچنده کیمسه‌لر واردرکه الله‌ایمانه

اینکه کلری کبی اهل ایجوبه حقه بویوبه اگرلن کسنلرینه ایندیرینه ده سنه ایندیرینه ده ایمانه ایدرلر ، الله آیاتنی برفاچ پاره یه صاتمازلر ، ایشته بونر ، بونلرک مقدمه کسنلرینک اجرلری واردر ، شبهه یوقدرکه اهل حسابنی چابوقه یاپار ● ای اویتوبه ایمانه ایدن ! صبر ایدن وصبر یارشدره دشمندکزی کیلک وجهاد ایجوبه حاضر وراطه لی بولنک واللهه قورقونک که فلاح بولهسکز ●

سز اوستاع غروره صاقینه آلدانمایکز وبیلکزکه [لَتُبْلَوُنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ] مالکزده وجانکزده محققه امتحانه وتجربه اولنه جقسکز . اموالکزده اتلافه سوقی بعضی آفتلر ونفسکزده تقولیات ، تجرحیات وبالاسارت ویاکز بعضی زحمتلر ، مشقتلر ، قورقولر وسائره کبی مقدرات ایله بتلا قیلنه جقسکز . » — ابتلاء ، کلفت وزحمت ایله امتحانه وتجربه دیمکدر اولدیغی سبوقه ایتمشدی . اهل تعالی انلرک تجربه ایله علم استحصاله مبتنی ومستغنی بولندیغی معلوم اولدیغی حالده بوکبی آیتلرده بلوی وابتلاء ، امتحانه معاملهسی بایله بعضا سنه باستعاره ذکر نکتهسی علم تجربینک اهمیتنه وحکمتنه تجربهنک اساس امتحان اولدیغنه قویلری براشاردر .

بوآیتلرده « لقد سمع الله » ده ذکر اولنیغی اوزره فنحاص وقعهسی ویاشدیریلمشکلری رسول اکرم علیهه تشویه وتریح ایدرکسب به اشرف ویا رسول اللهک تشریف بویوروب قرآنلرنی اولدیغی مجلسده « ان کان حقا فلا تؤذنا به فی مجالسنا » دیه کستاخانه ایدرکعبدالله به الی سبیل نازل اولدیغی مقدمه اویغ روایت واردر .

[وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا] واکر بونره قدرتی صبر ایدر ویاشقه لرنده اعراضه ایدرسکز بونه سوءمعامله دنکزله اللهک وفایه سنه کیدرسکز قورقونرسکز [فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ] ایشته بوصبر واتقا ایشی عزائم امورندندر . یعنی عزم ایدیلمه لازم کلهسه شرفلی ، مزیتلی ، سلم ایشلردندر . امتحانده موفقیت بونلکله اولمقدر . بناءعلیه بونده سابقه ایتمکی وستاع غروره آلدانمامق اخلاقندن لزکی اولمایدر .

يالحمه : برنجی بلیغ آیت [وَ] سوزنی خاطرلاه وخاطرلاتمه [إِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ] تعالی الله کندیلرینه کتاب ویرلمسه اولرلردن یازیلمه اولدیغنه [لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ] اوکتابلی ، یاخود اوکتابه صورتده سوزلی ثابت اولدیغنه اوغیرزلی شاهد خاتم الانبیالی ناسه تعریف بیانه ایروب اکلاتمه جقسکز واوزلی کتم ایتمه جکسکز » دیه تأکید وقسم ایله بیان فرمش آلمسه وبوزلی اوزره تعهد اینه یرلمسه ایدی . » — بوکتاب ویرلمسه اولانلردن مراد اهل کتاب اولدیغیچون یهود ونصاری علماسیدر . برنجی اشو « اوتوا الکتاب » عنوانیله یاد ایدلدکدن کندیلرینه قرآنه ویرلمسه اولانلر مسلمانلردن دخی بویله شیاقدن التمسه بولندیغنی بالدلاله افهام ایدر . بنارعیه مسلمانلردن شیاقی بوعنوانده مخاطب قاعده اخص اولامقله برابر دلالةً داخلدر . بونك ایچون بعضی تفسیرده بوراده « اوتوا الکتاب » مسلمانلرداخلدر دیه کوستریلمشدر . فقط بونك بالعباره اولمایوب بالدلاله اولدیغی اونوتولماسه لازم کلیر .

بوشیاقه نه زمانه ونصل اخذ ایدلمشدر ؟ معلومدرکه کتابلك تحریفی نشر وبیانه وتبلیغ حقایقیه واحکامایچوندر . بنارعیه بر کتابه تابع اولمسه یولمیخه ، اهل کتاب اولدقلری کتابلك نشر وبیانی تعهد ایتمکدر . بوسنه یاشقه کتب سماویه نك هیچبرینه یوزلرك یوخه نشر وبیانی اردتکلیف وایراد ودلائل ایله التزام اولمشدر . صوکره توراة وانجیلك سنه حیاتی سیاقنده « اوتیتم » ك یعنی خاتم الانبیاء محمد ترینك اوصافی وصدوره دائر توراة وانجیلده ایرسه دیوه ایمانه اوکتابلره ایمانه مجبور اولمشدر . وبالخاصه یوآخر زمانه کلنجه تحریف اوکتابلرك واهل کتابلك تعقیب وانتقاد اینه یکی یول یرلشدیکندن یولویوزدن . بنارعیه توراة وانجیلك نشر وبیانی تعهد ایتمسه یولنانه علمای اهل کتابك الیوم وظیفه سی کتب الهیه ده کی صحه وحقیقتك بلیغ یعنی کتم ایتمه دن نشر وبیانه اولدیغی کبی بوسیاقه بالخاصه خاتم الانبیانك صدوره دائر توراة وانجیلده بلیغ بر وجهله صاقلانمایوب نشر وبیانه ایتك لهم عمومی وحکم خصوصی صورنده تعهد ایلمسه بر وظیفه ایدی . ایشته ایتك لهدف بیانی ده بودر . عمومی نقطه نظره کوره « لتبیننه » ضمیری کنایه ، خصوصی نقطه نظره کوره ده « اوتیتم » ه راجعدر . بونك ایچون سیاقنده جمیع

دسری روایتلرنده ضمیر، محمده، حسد وقتاده روایتلرنده کتاب ارجاع ایلمشدر. سوره بقره ده «اوفوا بعهدی اوف بعهدکم»، «ام کنتم شهداء اذ حضر یعقوب الموت»، «الذین اتیناهم الکتاب یعرفونه» آیتلرینه باقه.

ایشته بونلر بویله تعهد ایدوب میثاقه دیریلر [فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ] ده اولکتابلر آرقه لرینه آتدیلر، حقی کتم ایتدیلر ده پیغمبره وسلمانلره ازا واز عناد قالقشدیلر. سوره بقره ده «بلذ فریق من الذین اوتوا الکتاب کتاب الله وراء ظهورهم کانهم لایعلمون» باقه. یونی اولا یهودیامسه بالاخره نصاری ده اولیله کیتمسه اولیغندر بوراده ده افشا ایلشدر. یونلر بویله یاپدیلر، [وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا] دنقابلنده بر ثمن قلیل آلدیلر، متاع غرور اولان حیات دنیایه آلدانه رق حرفی بریاره دیاسفلت تقابلنده سکوت دیا تأویل وتحریف دیا اغماض عمیه ایدرك حقی کتم ایتدیلر.» — بو ثمن حرز اتشده نه قدر حقیر اولورسه اولسون متناهی وفانی اولیغی ایچون ابدی ودنا متناهی اولانه اجر افزوی یه نظراً یك آز برشی اولیغندن «ثمنا قلیلا» بیورولمشدر. مع مافیه یونلکله یونلر حرز اتشده حرفی بر سفلت دیو یه ایچون کتاب طرفنی اونوتدیرکلرینه دارنی سفلی برصورتده بسه اویدیره ایچون بیله سوزاستعمال ایتدکلرینه ده اشارت بیورولمشدر. ومع التأسف جهلی زیاده بری بولمامسلمانلرده روشمشدر. علمادن عقلی آزلرمایوب کوکلنه کوره یاکلسه برجواب سوالنده آلمه ایچون تشویه ویا تهدید ایله برجوره حاصل، اخلاقسز مسلمانلر بولنیغی کبی بویله منافع حسیه یولنده طولاشان وعلمی، دینی برام تدریس تلقی ایدن علمادر تقلیدلری ده ظاهر ایتمشدر. ایشته جناب اله مسلمانلری بالخاصه بوحالدن دها تحذیر ایدوب صبر واتقادر، ثبات وعزم ایله ایفای تعهده صداقت وجدیت، علو همت ایله قولاً وفعلاً بیانه حقه، اوامر الهیه نك نشر وتعمیمه اعلای کلمة الله ایچون سوزه واصل کتابك حاملی تقبیح ایله [فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ] بیورولمشدر.

شمدی بونك مجرد بر تقبیح عبارت قالمیه حقنی وصورت عمومیه ده افشا قصده جدیت وتوافق ضدانه حرکت ایتدیرن عما قبلدن الیم اولدیغنی بیانه ایچون ده شو آیت نازل اولمشدر: [وَلَا تَحْسَبَنَّ

[ٱلَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَآ أَتَوا] بايد قرى قرقانى برابسه ايله فرحلانه . لسانز تقسيم مغرور
اولانه [وَيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا] وياخود قرى برشى ايله مدح وثنا ايدلمك ايستين خوشلانه
كيه لرين [فَلَا تَحْسَبَنَّهُم بِمَفَازَةٍ مِّنَ ٱلْعَذَابِ] صاقينه عذابدن قورتولاجق يره قصد
ظنه ايتمه . اصلا ظنه ايتمه [وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ] لهم بونلر ايجون اليم بر عذاب مقدر در . ١١ —
بو آيت منافقلر حقنده نازل اولسه بونلرك حقلرنده برابر حكمى كرك سائر كفاره ومشركينه وكرك مسلمانلردن
براخلافنده بولنانه اصحاب غرورك هيسنه شاملدر . معذورلانمه ، استقبالده غفلت ايتمك ووظيفه دن قبول
وتحسين كورمه عادتى اولانلر يعنى بيلمه مك ، يا يعنى ايشى بيوكسونوب كندينه اولى بويون كورمك كبى
بركوهيو كلكدر . وياخود يعنى ياپمسه كبى كوستريوب مدح اولنمقدن خوشلانمه ايسه تحريف حقنده برزرره
آلمه واللهى اولنمقدر . اولكيسى بوراسوره ايدر . بوايكيسى بريره كلنجه ده عذاب اليم مستحق اولور .
مع التأسف بوحاله بولنانلر نه قدر چوقدر .

بك بيضه دخى صغار غدغداه

بوزاده جناب اله مسلمانلره بتون سوء حقيقتى تأسيسه ايده جك اولانه كمال عبوديت ايله سعاى اخلاصيه
تلقيه ايچون ، وحرى خلقدن حمد وتمجيدى عالم غرورده جناب سلطان معبوده جذب ايدرك وصيد انظار
وعزمك بتون لطف وبيانات سابقه نك اسباب موجبه سنى تلخيص ايدرك بويورديلور كه

[وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ] بتون سماوات وارضه دولت وملكتى مستقلاً
الهاك ملكيدر . بونلك اداره سنده آنجق اونلك امرلرى واونلك قدرتى اجراى حكم ايدر . بونلرك ايچنده
احكام حقك خلافنه حركت ايتمك ايسته ينلر البته محكوم عقاب اولورلر . اونلك قدرتنه قيصه بر شى فارسى
كلمه ، الهاك قدرتى يا يانسيدر . لهذا اونلك ايچون هيچ بر شكل وطرز ظهور بوملكى اداره ايدن
احكام واوامرينه دست جباريه سنه توفيقاً وآنجق اونلك نامنه يا يمالدر .

بونى نصل آكلامالى ؟ بونقطه ده كوكلرى معرفت حقه جذب وتوجيه ايچون تنوير وسلطنت الهيه نك
صورت واسرار تجليسنى اه تعالانك كمال قدرت وحكمتيله صنع وسلكنده كى احكام تصرفاتى ، سر

وغایه خلقی کشف اینه یره جلب اولمه آیات حقی ادراك وبونه اصول سعادتی تعلیم وربنه غایه کلانی تفهیم ایچون بیورولمشدر که: [إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ] سماوات وارضلك یارادیلشده ولیل ونهارك کیشم سنده لایعد نجه آیات ودلائل وارد رکه بونه سلك کائناتك اوطه مخصوص اولدیغنه واللهك قدرت بالغه وکبریاسنه عظمتنه دلالت ایدر، فقط بوآیتدکوکس وهر عقل ایچون کفایت ودرحال عقل صاحبلری دیمك اولان اولوا الالباب ایچون در. اوله اولوا الالباب که «الذین الخ...» سماوات وارضه: سطح سفلهوسنك تضمنه اینکی بونه علویات وسفلیاتیله برابر موجودات سائره، خلاصه: بونلرك ذات وصفاتیه بولنه قری طرز وکیفیا وجود اونلره ایجاد وانشالرینی افاده ایدن حقیقیه مفهوسنك حاصلی، اختلاف لیل ونهار: زمانه مفهومنی وربنه وحرکات ایله علاقه دار اولوب بو موجوداتك تحولاتیله وانقضا مدتیله کوستردیکی توالی وتحولدر. بیانه ملزوم حقك اصول کشفی اشبو «سموات وارضه لیل ونهار، خلاصه واختلاف ولیل» دافعا وسفهومنی اونلره کی تفکردر.

عبدالله بن عمر رضی الله عنه حضرتلری دیمشدر که: «حضرت عائشه یه رسول الله بن کورولیکلی مثیللی الله عجبینی بلا خبر ویر» دیدم، بنارعلیه آغلادی واونلره بر مدت آغلادی ده صوکره دیدی که: «اونلك قرابتی عجبا بلمایوب دیدی، بر کیجه بلا کلدی، بو یاتاغه کیردی، حتی جلدینی جلدیمه الصاق ایتدی، صوکره ده بیوردی که «یا عائشه بو کیجه بلا ربنه عبادت ایتمك ایچون اذن ویرمیسه؟» بن ده «یا رسول الله بن سنك یاقینلغکی سودم، مرادکی ده سودم مانع دکلم» دیدم، قالقدی اوطه ده کی صوقربه سنه واردی، آبدست آلدی، صولی چوقده ده دوکردی، صوکره نمازه طوردی، قرآن اوقوردی وآغلایوردی، صوکره ایکی الی قالدیردی، یه آغلایوردی، حتی کوزیاشلری یره الصلاتدیغنی کوردم، متعاقباً بلال کلدی، کندیسنه صباح نمازینی اذان ایدیوردی، باقدی که آغلایور، «یا رسول الله دیدی اه تقاسنك ماتقدم وماتأخر ذنبکی مغفرت ایتمسه اولدیغی حالده آغلایورسین؟» «یا بلال بیوردی «افلا اکون عبدا شکورا = بنارعلیه بن بر عبد شکور اولمایایم؟»

بعده بيورردى كه « نفصل آفندلرمز يعنى الله تعالا بوكيفيه شوئى انزال ايتدى « ان فى خلق السموات والارض »
رسول اله بوئى سويلردى ، صوكره ده « ويل لمن قرأها ولم يتفكر فيها = واى بوئى اوقويوب ده بوبابده
تفكر ايتميه نه » ديكر بر روايتده « ويل لمن لاكها بين فكيه ولم يتأمل فيها = واى بوئى چيكه لرى
آراسنده چيكه يوب ده بوندن تأمل ايتميه نه » بيورردى .

سورهٔ بقره ده وحدانيت الهيه يى اثبات وتقرير سياقنده بو آيتك برنظيرى كيمسه ايرى ،
اوزمانسفصل وسكز نوع دلائلى محتوى اولديغى حالده بوندن اوا ساسلك براجمالى برابر سياقده ومطلوب
نقطهٔ نظرنده يك دقيقه برانكشافى واردر . بوندن ايجوده اوندن نهايتنده « لايات لقوم يعقلون »
بوندن ده « لايات لاولى الالباب » بيورولمسنه ، رسول اله ده بوكا اوندن زياده دقيقه بر عشره ايله
ملاقه دار اولمشدر . ديمك اولوركه اولكى مطلبده عقل الاطلاقه عقل كفايت ايده جكى حالده
بوراده تميز وخالص عقل ديمك اولانه « لب » لازمدر . چونكه اوراده وحدانيت الهيه نك اثباتى
مبادئ معرفة اله موضوع بحث ايدى ، بوراده ايسه اوصوقتده ترقى موضوع بحثدر كه بوئى سابقدنده كى
« الذين يذكرون الله » ، « ويتفكرون الخ » اوصافى اشعار ايتمكده در . فخر الدين رازى حضرتلرى
بوترقى نقطهٔ نظرندن ديركه « سالك الى الله اول امرده تكثير دلائل لازمدر . فقط قلب بركره
معرفة اله نورينه مستنير اولديمى ؟ اونك ايچون اولا دلائل ايله اشتغالى قلبك معرفة الله ده استغراقنه
حجاب كبى اولور . زيرا عقلك معقولات مختلفه يه التفات ايله اشتغالى تعقلات دائرهسنده نفسه
واستقصايه سابق اولور . بوندن ايجوده سالك ابتدا امرده تقسيم واستقصايله دقيق بر سير وسياحت ايله
وقت ايده جكندن تكثير دلائل لمعان اولورسه ده نور معرفت بركره قلبه دوشدكدنصوكره اولدلائلك
تقليلنى وتركنه اولديغى قدر اجمال وقت لكسنى ارز ايدركه قلبك الهيه نك غير بسيط اشتغالندن متولد
اولانه ظلمت زائل اولسوندهده انوار معرفة الله تجليسى تمام ايتسيه . تركيم « فاخلع نعليك
انك بالواد المقدس طوى » فرمانندهده بوكا اشارت واردر . ابتدا بقره آيتنده سكز نوع آيات ودلائل
تفصيل اولديغى حالده بوراده بيسنك اساسى اولانه « خلق السموات والارض واختلاف اليل

والنهار » ایه کتفاء اولنمش بو زتی طاکیتلر عبادتله دار در . الخ... خلاصه اوراده سیر الی الله
مطلوب ایدی ، بو راده ایسه سیر بالله مطلوبدر . سورهٔ بقره آیتی « والهکم اله واحد لا اله الا
هو الرحمن الرحیم » آیتنی تعقیب ایدیور . و بنا علیه اول امرده وجود و وحدانیت الهیه اثبات
تقریر ایدیلدکدن سکره توحیده کوتوروروب ، بوطاعقل کافی ایدی ، بو راده کی آیت ایسه « لله
ملک السموات والارض » آیتنی تعقیب ایدیور . و بنا علیه اهل ایمانه سلفت الهیه نک صورت
واسرار تجلیاتی ، اله تعالی نک ملکنده کی احکام تصرفات سرو غایه خلقی اثبات ایدیه آیاتی تقریر
سیاقنده وارد اولیور . بو ده معارف عقلیه و نقلیه ایله تهذیب اولنمه و وحدانیت الهیه ایمانه
ایله عبودیت و معرفته قطع مراحل ایتمه عقول کامله و قلوب سلیمه اربابنک کاری اولدیغندن
ارالرنده کی فرق اشاره بیور ولیورکه :

[اَلَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ] ایله اولوالالبابکه
اتباعنه ایکه اوطوروبکه یاتارکه ، یعنی کرک استقبال وکرک استراحت حالدینک هیئته الهی
ذکر ایدرلر ، دیلدنده براقمازلر . » — بو احوال ثلاثهٔ انسانک بتون احوالنه شامل در . حتی مرکبات بدنیه
شامل اولدیغی کبی اعتدال ، توسط ، سقوط کبی حالته ده شامل در . دیمك که بو اولوالالباب لقبنه حائز اولنلر
بولونسونلر قلبلری ذکر الله دن بشقه بر شی ایله اشتغال ایتمیان ذواتدر بولنمادیغندن ذکر الله دن غفلت ایتمزلر . کوکلری
مراقبهٔ الهیه یه مستغرقدر . بو راده ذکردن مراد کرک ذات وکرک صفات وافعال جمیعیله ذکردر .
کذلك ذکر الهی یه مقارن اولوب اولامقدمه اهم اولدیغنه مطلعه ذکردر . مبداه به مسعود مفسرینك
بیانه کوره بو ذکردن مراد نمازدر که قدرتی بیلکه آیاقده ، یوقسه اوطوره ده ، یوقسه یاتدیغی
یرده نمازنی قیلدیرلر دیمکدر . مع مافیه نمازدن ماعدا جمله سنده مقصود ایله ده بتون احوالده ذکر نمازدن عبارت
دکلدر ، نمازدن اعمدر . اولوالالبابك بویله ذکر الله دن مراد مت ایله توصیفدن نزیه و تنزیه ده بر فی
ایتمه ریا بتون اولدقلرینی مشعردر که بو وصف بو راده موضوع بحث اولان تفکر صورتیله کشف و شاهده
ایله جمعدن فنونده علومك برشط مقدمی دیمك اولور . مع مافیه « داود » نزیه دلالت ایتمك جهتیله

بونك بر شرط استقدم اولمايوب تفكر ك بر لازم مفارقى اولمى ده مملكه كورديكز . شهوديه
غيابى اوقويه بيلمه ، شواب اوصاسيه سوا ، ملائكه نفسانيه وموائكه ظلمانيه ديه تجرد عقول خالصه
ارباب اولاسيه وحقائك احوالى واحكام اوصافى تأمل ايده ، اطوار سلك واسرار ملكوتى مراقبه ايدك
سبلك ضلاله الله تعالانك برائع صنعتى كوره بيلمه بو اولوالالباب جمع احواله محبة الله ايله محكوم
اولديغمز الله يار ايدر [وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ] وسماوات واضه
نحير العقول اولاسيه كيفيت وحكمتى مقتضه تفكره كيريشيب ، اهل مطلبه ارمغانى اكلاسيه وسلوكى اوزره
عمل ايدرك ايفاى وظيفه يه موفق اولمه ايجون احكام وتصرفات الهيه نك صورت جريانى كوستردن
سر ونظام خلقتى تلقى وكشفه چاليشيدك . بو مناسبتله سماوات واضه مجموعنك قسم كل قسم جزء نقطه
نظر نده بحث برى خارج قالمايه . سماوات واضه ، صور وكيفيات واميانى ، خلقه مفهومى ده تأثير
حقيقتى افاده ايتديكى ايجون بو تفكره متعلقى ، اشيانك صور وكيفياتى تماشا وتصوير وتوصيف
وتحليل وتركيب ايله تحديد ايتكدر وتحرى عين ايله هيئتى مشتمل اولديغى خلقه مفهومنده اجمالاً جمع
وتصنيف ايدرك جمله سنى خالقه تعالانك صنع تخليقنه ربط ايلكدر صوكره ملكوت الهى يى مشاهده
داونده استقبال وآخرته طوغرى تتابع علميه وحكميه سنى فهم وتلقى وبو صورتله وظيفه عبوديتى حكم الهيه
كشف وتعيينه ايدرك مقتضاسنى اجرا وغايه يه اصابت ايجون خالقه تعالانك توفيقه وخلقنه رجحانلى
والتجا ايتمك وبونلره مسبباً آخرت ايله رضوان الهيه يورمكدر . بنابرين بو موضوع ومطلوب بالذات
حكمت الهيه وسياست ربانيه علمنك موضوع ومطلوبى اولديغندن شبهه اولماقله برابر بونده كرك علم هيئت
وكرك ديكر علوم كونيه وفنونه بشريه موضوعلرينك هيچبرى مقدمه وطريقه اولرق داخل بولنديغندن وحتى
شبهه ايدلمليدر . وبو مبحثلرده حضرت علية الصلاة والسلام « اوتيت علوم الاولين والاخرين »
بيورمشدر . آنجمله بو اراده نك مختلف موضوعات علميه نك قاصه اولاسيه حدود ونقطه نظرى وشكل وتعدد
عرصه ايله سياركى آتى بحث هيئتك متوجه اولديغى علم وحيد كلى يه توجه واردر . بونك ايجون بو موضوعده
تفكر بالجمله اشيانك وعلومات بشريه نك خلقه مفهومى آكنده تنسيق وتنظيم وتوحيد ايله تعالانك استارى

يقيناً ادراك ايده وانجوبه محبة الله وذكر الله ايله مطمئنه اولان اولوالالباب شعاري اولديغي وذكر
موضوع اولدوقه كي تفكر ، اشيادن الله متوجه اولوب نهايت الله استناد ايله منتهي اولديكي حالده
بو موضوعده تفكرك نامتناهي مسترسل اولمق وبونك اول وظيفه اسعديه الله دن باشلايوب نهايت
يه آخر وباطنه اسعديه الله متوجه اولمق اهتمام اولونمشدر . ديمك اولوركه بونده خلقك صورت
وطريقه عقليني تثبيت جاليشمانه تصويري وتحديدي فنون طبيعيه وهيئات تحريانه دخي بيوك بر ترغيب واردر .
بونده سماوات وارضه ملك الله اولديغي ايجون بوكتاب عالمده اوقونه بيلمه كوحادثه ، كونظام ، خلق تعالانك
احكام وصورت تصرفني اوقومقدر . اوني اوقويانلر وتقضاسيله حركت ايدنلر كوحاله نعمت مقدره يه تنعم
ومستفيد اولورلر . فقط بونك ايكي طوري واردر . بريسي صاحب نعمت اولان خالق تعالاري غفلت
وتعامي واوه عرصه تابيتلده اداي شكرانه قاصيوب ظلم كفرانه صاپمقدركه بونك ماهيتي ملك الهي ايجون
اشقيالوقه ايدرلكيمكه جاليشمه اولديغيدن عاقبتي هلاكت وخسرانه . وبو قبيل علوم وفنون مستفيدينك
رئيسي ابليس وشياطينه . ديگري ، نعم حقيقي يي طانيه رق اوه شعور وايمانله عرصه تابيتده وانقياد
ايدرك اداي شكرانه جاليشمه وبونده موفقيتي ملك الهي ايجون حكم الهينك انفاذنه صرف ايتمكدركه بونلر
پيشوالري اولان انبياء وصديقيه وشهداء وكبي رباينوندر . «الحمد لله ، اهدنا الصراط المستقيم»
بودر . بونلر سماوات وارضي خلق ايدن ملك اوزره ايقارلر . اوبرلري ايسه روشن بصرلري اولمه ايجون حقيقتي
اوغرا شيرلر . بو قاريده برچوق تثبيت اولنه كلمه بو معنالرله بوآيت تفكر وخلقة سوره ايدركه لهم فنون طبيعيه
تحريانه ترغيب ايدييور ، لهم ده بو تحريده بولنانلره بيوك بر درس ويريور كه بو درس شو ايكي نقطه ده
خلاصه ايديلبيلير : برنجيسي ، سماوات وارضه سفهو سلرينك افاده ايتديكي طبقات وجودايجون
بكديگرندن بعضي جهتلرله متمايز متعدد موضوعلر اولمقله برابر بو جهات معلومات وقواعدي بركزنده
ازهر جهت آيرمه وتماماً مستقل بر علم اعلا تحقق ايتديكي بو معلوماتك مافوقنده بر نظام علميه بركلرني
واو موضوعلرك بر علم اعلا موضوعنه مستند بولنديغني اونوتمامه وبنا عليه آيتجيسي ، مختلف قوانين طبيعيه
تأثيراتي آلتنده تحكوم فالمايوب هارتاقي بر نظام هارتاقي طبيعت اشيانك نسه دكل ، خالقه تعالانك

قدرت بالغهٔ وحدانیه سی نامنه تبیانیك ، یعنی علت حقیقیه سنه استنادایلمك لزوم یوقدر . ایشته بونقطهٔ معرفتنه نزقی ایتمیه اولان الیابك ذکر وتذکری آلاء اولوردهٔ سبحانه ایله لا ینقطع بر صنع الهی ، سماوات وارضدن اسرا . وحکمت خلقتی تفکر ایدرلر وایدرکن [رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًا ... الی ... إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ] دیه رك بوحکم وعقیده ، بوحالت روحیه وبوسوزه والتجاء وامیدایله حرکت ایدرلر . » — باطل ، اوزرینه یعنی بر حکم وحکمت وفائده ومصلحت ترتب ایتمیه دیمکدر که معدوم ، عبث فائده ذاهب وزائل ، بیهوده وعبث اولهرشیدر .

« ربنا ما خلقت هذا باطلا » ای ربمز ! سنه بوکلوقی یعنی سموات وارضه مجموعی اولانه شو عالمی باطل ، حکم وحکمتسه ، فائده ومصلحتسه عاری ، عبثدن اولروحه خلق ایتمدك ، لیل ونهار اختلافی ایجنده فنا یه توالی ایله دوب گیدن شو شئونات تحولهٔ مناظری نه معدوم محض ، نه ده بر فائدهٔ شرعیه سی اولمقزیه گیدوب عدم محضه ، نه ده بیهوده بر حکمت ومصلحتی تضمن ایتمیه عبث برشیدر ، بونه یالانه ، نه ده نقصان ، نقیصه سن ، قصه سن ، حاشا بوسبه ، دینن برشیدر . بونده هر نشأت اولی برنشأت ثانیه یه مقدمه سی ، هر حادثه ، واقعات ماستقبلیه طریقدر . اگر بوزمزن گرن مطالعه وگرن زمانه امتداریه آرالرنده برنظام ترتب بولنماسه ایدی واگر شو حاضر نشأت ثانیه یه کلیه نشأت اولانلریه اولجیلك لازم کلهایدی واگر بوصورتله برمتاع الغرور اولان حیات دنیا اوزرینه آتیده بحکم ترتب ایتمه ایدی بو متاع غرور بیله ممکنه اولمازدی . بناءعلیه لهذا لحظه سنده فانی وتلاشی اولانه شو سلسلهٔ شئونه ملکوت الهیه برنظام عالم اوزره جریانیله کده وبنجه حکم ومصالحی مشتمل اولدوغه استقبال ماستقبلیه برنشأت ثانیه یه طوغری یورومکده وگه بونك برمتاع اولهیاسی اوحیثیتله در . وباطل برمتاع غرور اولمقدنه عبارتسی ده انجمه اوحیثیته توجهنده در .

[سُبْحَانَكَ] سبحانك یارب ، سنی تنزیه ایدرز ، سفاهتیه اولمایه اوصاف وافعالدن

وازجمله حكمتنك بر شئى خلقه ايتمكدر سلكى ، اراده وصنعكى باطلم متوجه اولمقدمنزه طانيرز .
كرچه سمه بونرى كيف مايشاء اراده وصنعكله ابداع وخلقه ايدرسك ، فقط اراده وصنعك
حكمتدن خالى اولمازز . اوعيه حكمت ونظامدر . « فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ » بناءعليه سمه برى
باطل مقيده وعملدن بحث الحكمه سؤالى اولدقدن عذاب نار دعاسنه وقايه ايله . همونكه « رَبَّنَا إِنَّكَ
مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ » سمه ، كيمى جهنمه قويارسك اونى رسوا ايتمشكدر . بناءعليه برى
بويله اولمقدمه محافظه ايله « رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ »
يارينا ! بزبرمنادى ، بردعوتجى ايشتدك ودعوتكدن اكر « ربكزه ايمان ايدكز » ديه جهانغيرورى —
بوجهانغيرانه رسولاه دياقاندك — بوندن بزم قولاقلريمزده ، وجدانمزده تأثيرنى كوستردى ،
جيملاردى ، خلقت عالم نظامنه ، حكمت اولمايفى ايجوزكه بوندن بزده اجراى تأثير ايتدك وايمانه
وايقانمزه سبب اولدك « فَآمَنَّا » بزده ايمانه ايتدك « رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا
سَيِّئَاتِنَا » . بوراده ذنوب ، كبائر ، سيئات صغائرايله تفسيراولنمشدركه « ان تجتنبوا كبائر
ماتنهون عنه نكفر عنكم سيئاتكم » آيتده بونى تؤيددر . « وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ » زبدم
روحمزى ابرارايله برابر اولدروه قبضه ايت ، يعنى بزى اونلرده محشور قيل ، اونلرله برابر حشرايت « رَبَّنَا
وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ » يارينا ! بتوجه پيغمبرلريكه قاريشى بزه وعدايتديكك وعدلريكى دوه بزه
ديه . » بزبوسؤاله ايمانايدركه پيغمبرلرن صيغه ايمانه ايتدك ، صحيح برنى تفريعه ايتمدك « ماكان
الله ليطلعكم على الغيب ولكن الله يجتبي من رسله من يشاء فامنوا بالله ورسوله وان تؤمنوا
وتتقوا فلكم اجر عظيم » سيورولمامشمى ايدى ؟ كناهلرمزى مغفرت ايت ، سيئاتمزى اورتهجك
طاعتلرنصيب ايتدوه موعود اولانه نعمتلرى ، اجر وثواب وسعادتى احسانايله « وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ » . ايشته « ربنا ماخلقت هذا باطلا » دمه بوراية قدر دوام
ايدن بوعالمدن وزبانه ايدرك تفكر ايدرك ، كندلرينك رباسنه اولدقلرينى افهام ايدن بوعالمك
اونلرك جميه تفكروه كى حالدن وتفكرلرينك مبادى حاكم سيدر . بعلمه بعضيه بونرى حال بايمه دمه

نتائج تفكرلرى كى كوستدملك ايسته مشدد ده مجهول بيانه كوره بونلر «يتفكرون» ضميرندن
حالده كه اولوالالبابك اثناى تفكرده كى حالارينى ناطقدر . طوغروسى ده بودر . چونكه بالخاصه
«ماخلقت هذا باطلا» حكمى نتيجهٔ تفكر اولهايدى تفكر مكمله اولمازدى . زيرا تفكر اساساً مطلوب
بر حكمت اعتباريه نتيجه سيدر . بو اعتبارلر منشأ بوده سائر مبادئ فكريهٔ اوليه كى بر حكم فطرى
ويا تعليمى ويا تربيه وى اولر بيلير . اصل نتيجه ايسه فاعل نتيجه ايله باشلايان شو التفات رباينه :

[فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ الخ ...] .

سؤالندن بعضيسى شركدن ويا يهوديلردن تجارت وتنعملرى وفرح فخوريله اعتدايدن رضا
ايله ياشادقلرينى كوره رك «الهك رسمندن بويله رضا ايجنه دولاشيور . بزايسه ايلقدر صيقنتيده
قصدلك اوليورز» ديمشلردى ، بونك اوزرينه شو آيتلر نازل اولمشدر :

[لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ● مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ
وَبِئْسَ الْمِهَادُ ● لَكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ الخ ...] كه ذكر قريبا يلهدر .

«نزلا من عند الله» نزل ؛ برمسافره ايلك كلديكى صره ده اكرام ايدلك اوزره حاضرلانان
يه جك ، ايچه جك وسائر اكرامه كه تركجه قونقلامه تعبير اولنور .

مع مافيه اوكافرلر سياقنده حسبه خاتمه يه نائل اولوب مؤمنلر عداديه داخل اولرجمله اولانلره
بولندقلرى اونر نمايلديرر . شويله كه : [وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ] . بوصول قيدلر كوستريركه بونلر جداً مسلمانه اولرمقدردر .
ونه كيم بوآيه نزولنده اولركمشلر دينه اولرمقدردر . بوآيت نايوقاريده كى «ليسوا سواء من
اهل الكتاب» آيتنك ده برايضاحى كبيدر . اونك كبى بونك ده سوسوى ايكيسه مسلمانه اولانلره عبارله
ابه سلام وآرقداشلرينك ويا عيسوى ايكيسه مسلمانه اولانلره اهل نجرانك بقيه قرقه ، الجشه اولوب
رسول الله يه كلن وسه جميع المجموع سكسانه ذاتك اكثرى طولايسيله نازل اولديغى روايه در . فقط
ابن عباس وجابر وقتاده رضى الله عنهم ديمشلردركه : الجشه ملكلرى نجاشى اصحمه وفات ايتديكى زمانه رسول الله

اولنك اوزرينه صلاة جنازه نمازى قيلمسه ايدى . بونى كوره سنا فقد « صحيح كوره سكى برنصرانى نماز قيلسون » ديمسه اولدقدن سنره بناسى مقدمه نازل اولدى . روايةً ان شايع اولاده بودر . بناسيله وفاتى ده صحيحدر فقط تحقيق سنى سنده وقوع بولشدر . بونلرده باشقه بوآيتك عمومى اصل كتابه ايمان كلمه مقدمه نازل اولديغى ده روايت ايدلمسه ومجاهد بوكا قائل اولشدر كه مخصوصه آيته بوردقلرى موافقه كوره دركه . زيرا « لمن يؤمن » قرءاتنده ايمانه ايدلرمناسبه استقباليه نظاً قرءا ايدرلر .

والحاصل [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا] اى ايمانه ايدن سنلاسه ايمه بيكن ، صبرلى اولكن - ديمكده واردر اولديغنه كوره صبر اوچ درجه در : مصيبته صبر ، طاعته صبر ، معصيتدن صبر [وَصَابِرُوا] دمكده اهل دشمندن يا ريشوب اونلرك اوستنه جيقكن ، يعنى اتحاده وجالده سوق اولنمش دشمنك صبرينك فوقنه جيقمغه وهواى نفسكزى ينمكه چاليشكز كه صبرلى اولمغه اك شديد سكز بونى يا يابيلير سكز [وَرَابِطُوا] ورابطه ايدكن ، رباط يابكن ، اسلام اوزرنده جماعتله نمازكى بر بريكزه باغلانوب وظيفه يه تقيد اولكن وعلى الخصوص غزا يه دشمندن ده زياده حاضر لقلى بولنه رق آتلر يكزى باغلايوب حدود ثغوره قره غول بكله يكن . — رباط ، اصل يولنده بللنشدر . بو اساساً « رباط الخيل » يعنى آت باغلامقدن مأخوذ در كه دشمنه قارشى آتى باغلايوب ترصد واستقبال ايتمك ديمكدر . صوكره ثغور اسلاميه ده برنجه بكله يلنه كلن سوارى وكلن پياده اولسونه عموميتله مرابط تسميه ايدلشدر . اصطلاح فقهاده مرابط ، ثغور ده برينه برموقت بكله مك ايچون كيدنلردر . اهل وعيالى برابر اولدرق اقامت وكسب معيشت ايدرلر باشقايه حدود سكنه سنه مرابط دينلمز . زيرا اصطلاحمز كوره مرابط فى سبيل الله سلاح آلتنده بولنانه دينيلدر ده قره غولده طورانه ونوبت بكله يه كيدنلره ديمك اولور . بخارى ومسلمده كحل بن سعد دن روايت اولنديغى اوزره رسول الله صلى الله عليه وسلم بيورمشدركه : « رباط يوم فى سبيل الله خير من الدنيا وما فيها = فى سبيل الله بركون قره غولده بكله مك دنيا وما فيهادن خيرليدر » . ابن ماجه ده سند صحيح ايله ابو هريره دن مروى اولمله برحديث شريفده ده رسول الله بيورمشدركه :

بيورمشدر كه « كريم اله يولنده مرابط اولمق ، يعنى قره غول بكلمكله وفات ايدرسه ايشلديكى عمل صالحه اوزرينه اجر اولنور . واله تعالى اونى قزغه امنيه اولرق بعث ايدر . » ابو الشيخك حضرت انسدن مرفوعاً تخريج ايتديكى بر حديثده « الصلوة بارض الرباط بالف الفى صلاة = قره غول يرنده نماز ايكى يوزيوز نماز معادلدر . » عبد الله بن عمر رضى الله عنهدن مرويدركه « رباط ، جهاردن افضلدر . زيرا رباط ، مسلمانلرك فانى محافظه ، جهاد ايسه مشركلرك فانى دولكدر . »

بونلرديا يكن [وَاتَّقُوا اللَّهَ] الله اتقا ايدين ، يعنى الاطلاقه امر ايتديكى مخالفتدن صاقينكز وقايه سنه قوشيكزكه [لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ] فلاح بوله سيكز ، آرزو ايدركز ناميل ، تمنيا ايتدكزه سوفوه اوله سيكز ، دعا ايدركز نظر اجابت اولديغى كوره سيكز . — ايشته سورهٔ بقره نهايتنده كى « فانصرنا على القوم الكافرين » دعاسنك دهٔ تمام جوابى .

بو اوچ سورهٔ آل عمران ختام بولدقده زهراويه بر نقطهٔ وصاله تلاقى ايلمسه وبونك بر انكشاف مخصوصى اولمه اوزره تربيهٔ ربانيه ، خلقت و اخوت انسانيه ، وحدت طوغه روحه تشكل و ارتباط اجتماعيه بركنى اولان عائله حياتنه متعلق محكومه و وظائف بيانى و تربيهٔ دينيه نك استكمالى سياقنده بر اوچنجى سورهٔ نساء باشلاشدر .

سورة النساء مدنية وهى مائة وست وسبعون اية

جمهورك بيانه كوره بو سورهٔ جليله دخى مدنيدر . « ان الله يأمركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها » آيتندن ماعدا سى صحيح سنيده مصرحه نازل اولمشدر . آنجمله حسمه ، مكى اولديغى ، نقاسمه ده مكرده مدنيه يه هجرتدن صوره سنده نازل اولديغى سويلمشدر . مع مافيه بونده مدنى آيتك بولنديغنده هيچ اختلاف يوقدر . الا صوك نازل اولان صوكنده كى « يستفتونك قل الله يفتيكم فى الكلالة » آيتى اولديغى بخاريده مسطوردر .

آیلری — کوفی تعداد نده یوزیتمسه بسمه، بصری تعداد نده یوزیتمسه آلتی، شامی تعداد نده یوزیتمسه یدیدر.

اختلافلی اولانلر — «ان تضلوا السبیل»، «عذابا الیما» در.

فاصلهلری — «ا، ل، م، ن» درتکرار «سنا» ترکیبنده طوریلمشدر. لام «سبیل» ده، نون بر «مهیمن» ده، میم بسمه یرده در. مساویسی الف در.

کلمهلری — اوچ بیك یدی یوز قرق بشدر.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ
مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ
وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ● وَآتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا
الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ●
وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ
وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ● وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ
شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا ● وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ
اللّٰهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ● وَابْتَلُوا
الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ
أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا
فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ
أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَىٰ بِاللّٰهِ حَسِيبًا ● لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ
الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ

نَصِيبًا مَفْرُوضًا ● وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ
فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ● وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا
مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا
سَدِيدًا ● إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي
بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ●

مآل شریفی

ای اویغور انسانه کوره لری ! صاقینک اوریکزه فارسی کلمکده که سزلری برتک نفسده یاراتدی ، اوزه أشنی یاراتدی ده ایکیسنده برهیوه ارکک ودیشی تورده دی ، صاقینک اوالله فارسی کلمکده که سز اونک واوه حمدلر اولسون بربرکزه دیه دیکن ، هیونکراو الله اوزریکزده کوزجی بولونیور ● الله سزه قورقیلک ده یتیملره مالکزی ویرک وتمیزی مرداره (حلالی حرامه) دکیشدیرمیک ، اوزرن مالکزی کندی مالکزه فاتوب یمییک ، هیونکراوبیوک بروبال بولونیور ● اکر یتیملرک حقلرینی کوزه تمیه جکلرندن قورقارسکز سزه حلال اولان قادینلردن ایکیشر ، اوچر ، دردر نکاح ایدک واکر بوصورتده عدالت بایامیه جکلرندن قورقارسکز اوزمانه بردانه ویا ملکزک جاریه لرکله ، اغماکزایچون بودها موافقدر ● والدیکز قادینلره مهرلرینی افندیجه سنه ویرک ، شایداوندن برآزینی کندیرلری کوکل خوشلغیله باغیشلارلرسه اوکی ده ایچمکیسنه یییک ● مع مافیه اللهک سزدن باشقه دیرینی مالکزی سفیهلره ویرمه یک ده بونلره مالکزدن تصرفاتیه اوزرنده بسله یک وکیدیرک وکندیلرینه کوزل کوزل نصیحت ایدک ● ویتیملرک نکاح چاغنه ایرمکلرینه قدر کوزه روب ده نه یک ، اوقت کندیلرندن برر رشد حس اینکزمی حمایه مالکزی کندیلرینه تسلیم ایدک ، بویله جکلره الزیه آلا

ربيه اولمالرى اسراف ايمكله قالمقدمايك ● احتياجى اولميانه تنزل ايتمسيه ، محتاج اولانلره مشروع صورتده برشى يه سيه ، مالدينى كنديزينه تسليم ايدنيكنز زمانه ده رشيد نظرله باقه بولونه ورك ، حسابنى طوتمه ايچون الله حركاتكنزى حسابه چكمكده اولديغى يتر ● ارككلره بريلى وار : آنا بابا وال يا قيمه اقربانك براقديغندن ، قيشلره ده بريلى وار : آنا بابا وال يا قيمه اقربانك براقديغندن ، آز ندره ده چوغندره ده ، فرضه قيلمسه بريلى ● ميراث تقسيم اولنوركن اورادن فرايغ بولنانلر ويتيملر ، مسكينلر ده حاضر بولنورلرسه لهم كنديزينه اوندن برازشى ويريلهم ده كوكلرينى آلچه سوزلر سويليك ● لهم تيتره سيه اوكيمسه لركم آرقه لرينه الدى ارين ، كوچوك يتيم برذريت براقه چكه اولسه لردى اونلره قارشى قورقاجقلردى ، اوحالده الله دن قورقونز وصاغلام سوزسويلهسينلر ● يتيملرك ظلماً مالدينى يه نلر محققه قارينلرده صرف براتسه يرلر ويارديه برجهنمه آتشه ياصلانيرلر ●

بوسوره دخى برطاقم احكام وتكاليفى شتملدر . اولنده حقوق بابنه ، اخوت عامه انسانيه اولاده ، قارينلره ، يتيملره رأفت وشفقت وحقوقلرينك ادايى ، مالدينك محافظه سى ، نظام وميراث كبى خصوصاته متعلق اوامر واحكام ايله باشلاسه ، آخرده بومعنى ايله ختام بولشدر . آزالقده دعائله تربيه سنده باشلاسى لازم كلمه طهارت ، صلات ، جهاد ، اولوالامره اطاعت امرلرى كبى تكاليفى تضمنه ايتمشدر . بوسوره بوندن فطرت انسانيه ايله علاقه دار وتربيه اساسه مبتنى بولنديغى جهتله سوره « يا ايها الناس اتقوا » خطابيله باشلاسه وبومسئله ده قارينلك وقارينلغك يك لهم برسوتعى بولنمه حيثيتيله ايلك أيتدنه اعتباراً قارينلك خلقت وشرفنه نظاردقت جلب اولنمسه ، اسمنده « سوره نساء » اطلاق ايلمشدر .

[يَا أَيُّهَا النَّاسُ] . انسانلره عنوانيله باشلايه بو خطاب عام ، سوره بقره ده

اولنده کی ایلک خطاب عامی افشا ایدیور . او خطاب عام اتقا و فایه سیله « اعبدوا ربکم » امریله برسه
و بوتون خلقت بشریه دلیلیله تنویر ایدرك جمله سنه طوغرو کوتورسه و بالخاصه خلقت آدم بحثی افشا
ایتمسه ایدی . بو اراده ایسه بو خطابی طوغرو دن طوغرو یه اتقا امری تعقیب ایدیور . بوتون ده بالخاصه خلقت نسوانیه
ایله متعلق خلوه دلیلی ولی ایدیور که بو نده « ای انسانلر ! اتقوه تماماً دوز اتقا یه کیره کز و بر وجه آتی نظام
زوجیه و حکمتی ادراك ایتمکسزین کز صده سی کلدی و اتقا مسائلندن هیچ بریسی ده فاریغ قالمیه جق » کبی بر اشعار
واردر . شایان دقت کز آنده « یا ایها الناس » مطلعیله باشلایان ایکی سوره وار در . بریسی بو ، دیکری
سوره حجدر . بو سوره نزولنك نصف اولندن صوکرا یدنجی سوره اولدیغی کبی ، سوره حج ده نصف ثانیدن صوکرا یدنجی
سوره در . بو سوره نك باشنده اتقا مبدأ خلقته جلب نظر له تعلیل ایلمسه اولدیغی کبی اوراده ده
آخر خلقت و معرفت معاد ایله تعلیل اولنمسه « ان زلزلة الساعة شیء عظیم » یورولمشدر . بو صورتله
بو ایکی سوره نك باشلری ترتیب مبدأ و معاد دن طاشمامش و بو نکته نظر دقته آلنه رق حاکم اولانه احکامك
قید حیثیتدن ده کوستریلمشدر . فخر الدین رازی دیرکه « بو بحثك آلتنده اسرار کثیره وار در . » الخ ..

[اِتَّقُوا رَبَّكُمُ] یعنی حکم تربیه و وقایه سنه کیریکز ، امرینه مخالفتدن صاقینوب
عموم سلسله انضباط تابع اولکز ، عقابندن قورونکز [اَلَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ]
او یکز کسزی نك بر نفسدن ، بر شخصدن خلق ایتدی . بنا علیه ، عنصر اصلی لهیکز بر بابادن کلمه قارداشلیکز
دهیکز انسانکز و بر خالقك مخلوقیکز . بو مبادی اوزرینه اساسات حقوقیه کزی انسانیت حقیقیه
و تربیه اساسه ابتنا ایتدیره رك حقوقه اخوته رعایت ایتملی و یکز لك امری مخالفه حرکتدن صاقینمالیکز .
اوت یکز بر نفس خلق ایتدی [وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا] و او بر نفسدن اشی ده خلق ایتدی . » —
بویله بر نعمت احسانه ایدی . بری دیکرینك جاذبه قویسیله برلیقت سیاله کتیردی . « سبحان الذی
خلق الازواج کلها » بنا علیه بو نعمت و قدرتك قیمت و عظمتنی تقدیر ایتملی و خلقت ، طبیعت اشیانك
اثری دکل خالق اشیانك قدرت بالغه سنی اثری اولدیغنی بیلملی و اوقات الهیه ایلملی ، عقابندن قورقمالیدر .
مشاهده و تجربه ایله معلوم در که بر بابادن اکثر اولاد اولدیکی کبی دیشی ده اولد بیلیر .

حال بوکه قدرت خالقه طبیعت اشیاده اولسایدی ظهوره اقدمه انسانده ظهوره ایده بیلیردی ، نزده بر
ارکلکده بر دیشی اولاد اولابیلیردی . حیوانکه طبیعت افراد دیمک دکلدر . حال
بوکه نه ارکک دیشنک براده ری ، نزده دیشی ارککک براده ری . بلکه کیمسه ارکک دیشی دیشیه
ارکک دیه من ، بونلر ذات الفلقیه برمشاده انشقاده ایتمسه ، فاعلیتلری آیری وظیفه لری کدیکریکی
تتمم مختلف طبیعتلی برحیقدرلر . وعینه زمانده براصلاک تنوعیدرلر . بناءعلیه دیکر اعرافده
تجرد ایدیلن صرف فنی وطبیعت علمیه نامنه دوشونه وسویله یه فنونه طبیعیه علماسی ده تماماً معترف اولدقلری
طبیعت محضه دعواسی ایچنده بوتنوع قابل ایضاح دکلدر . وقدرت خالقه طبیعتک فوقنده تربیه دی
برتاثیر اجرا ایده وآثاری خلقه واصطفا ایله سیانه کتیره بر شی اعلام دکلدر . اوحالده تام مقابل
طبیعت یوقدر . وطبیعت فکری برشی اعلمی اولماز . حیوانکه بوکونه اخذ ایدیله بر طبیعت باریه بر تنوع
عرضه ایده بیلیر . واونک ایچون ذکر تجرد وقیاس علمی هرزمانه ایچون سعیاً علم اولمایور . جریانه دوغرو
عقلدی طوغرو دوریور . نه کیم ابلیس ده « انا خیر منه خلقتنی من نار وخلقته من طین » دیه
طبیعت باریه یه بنا اتدیکی قیاسله الدانمشدر . حقیقةً ایسه طبیعتده اولمایدی طبیعت عقلیه هیچ بزمانه
ارکلکده دیشی ، دیشیده ارکلک استتاج ایده من دی ، حقیقت واقعه ایسه بویله دکلدر . بلکه
خلقت بشریه نک بدأ تناسلی حیقدیلعنی زمانه ایسه سئله دها زیاده بتارز ایتمکده در . عقلک بدأ تأثیری
نه کنیرنده ، نزده طبیعت اشیاده کورولمکده ، فیسلک فوقنده خالقه تعالی ده کورولیور . اوحالده تعالی الله
نفس واحده دن أنثی ده خلقه ایتمک صورتیله قدرت یانه سنی کوستردی [وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا
كَثِيرًا وَنِسَاءً] وبو ایکیسندن برچوق ارکلک وقادینلر نشأت ایتدی ، جهانه یایدی والیوم
سوجود انسانلر بویله میدانه کلدی . بناءعلیه بحیث یوقدن طوغرا قدرت اصطفاییه انسانه یاراتانه واونسانک
أنثی یاراتانه وایکی انسانزدن بالتوالد ارکلک دیشی برچوق اولادلر واحفاد یاراروب دنیایه یایانه
خالقه تعالی دنک ربوبیتی برشخص یاردملری ، سلسله یتشدیره بیلدیکی بیلمکی واوکورمه ایمانه تام ایله
ایفای وظیفه ایتمکی . اه یوقدن بحیث برفداکارلقدن چیکنیه ملی وفالونه از دواج عمایله تکثیر نفوسه

اهمیت ویرلی و بونلرك بر تربیهٔ ربانیه ایله یتشمسنه امتناء ایلمامی و از دواج سائقه اولاد نمایلات فطریه‌یی سوء استعماله صاقینمالی و بو صورتله بوکونکی برقیاع انسانیه یاریه دنیالری طوتمامه و کلمة اللهی اعلا ایتمه برامت عظما اولمه بلیر. و آخرتده الك بیوك سعادتی احراز ایدر. بو حقیقتی بیان و درك رسول اکرم «تناکحوا تناسلوا فانی اباهی بکم الامم یوم القیمة ولو بالسقط» بیورمشدر.

بو نفس واحده دیمکله مراد حضرت آدم، زوجه سنده مراد حضرت حوا اولدیغنده اتفاق و اجماع وارد. حضرت آدم «ان الله اصطفی آدم» و «وخلقه من تراب ثم قال له کن فیکون» مولولی اوزره طوپراقدن بالاصطفاء خلقه اولنمسنه، حضرت حوا نفس آدمدن منشعب اولدیغنه یاراشمشدر. بو معنی خبر لرده «حوا آدمك ضلعندن یاراتلدی» دیه نقل ایدلمشدر که بر انشقاق معناسی افاده ایدر. و بو معنی زوجیت علاقه سنك اساسی دیمکدر. بر حدیث صحیحده «قاریه بر ضلع کبیر، قاریه بر ضلعدن، بر ضلع اعوجدن خلقه اولندی، اولی طوغرولتمقله قالقارسك قیرارسك، قیریلماسی ده طلاقدر.» بیورمشدر. بو اراده ضلع اعوج بر انشقاق اشارتی برابر ارکك قاریه بنزه مکی تخالف طبیعتی و قاریدن ارکلشدیرلمکه قالقیشلمه سی اونلری قیروب آتمه دیمك اولدیغنه تنبیهی حاوی بر تمثیلدر. بو سنده باشقه بو تشابهلر جنسدن ابتداء خلقتده واقع اولدیغنی ده خبر لرده وارد اولمشدر «اسکن انت وزوجك الجنة» آیتی دخی بو دلالت ایتمکده بولنمشدر. اولدیغندن ارضه هبوطلرنده یعنی دنیایه کلیشلرنده بو تشابهده صوکره دیمك اولور. مع هذا شوقی ده اخفا ایده لم کر نفس واحده آدم، زوجی ده حوا اولدیغنده شبهه اولمامقله آیت بونی اعم بر مفهوم ایله افاده ایتمشدر. زیرا آیت بو معنایی مجرد اخبار اولمه رله برابر، قدرت یاننده دلیلی اولموزره حال حاضرده معلوم و مشهود اولانه جریانه خلقتی اشهاد ایدرك افاده ایتدیغنه نظراً اول امرده شویله بر استدلال علمی یی تضمن ایتمکده در. کورولیور که الیوم موجود اولانه انساندن کیمسنك خلقتی اولا بر بابادن باشلایور، آنلرك تناسلی بابالرندن آلیور. فقط غریبی اوکه ارکك اولانه بابادن کلمه اولاد کیپ ارکك اولمایور. بونده اطراد طبیعت قاعده سی جریانه ایتمیور. بالعکس ارکك نوعنك اشی اولان دیشی نوعی ده خلاف طبیعت اولرق ارککدن خلقه اولنیور. و ارکك دیشینك از دواجندن بو سایه ده

ارکان وفاریه برهیوه ذریت سیدانه کلیور . ولبوصورتله دونکی برآدم برصورت صوکره بتون برعائلرنك برقبیلرنك ، برعرقك یدرلی اولیور . بابالرآشیرا اولادبابالیور . فقط بوبابده تلقیحی بابایه اکمال وآلاده فاریه اولمه حیثیتیله ارکك مقدم ، فاریه تالی بولونیور . بناءعلیه ارکلرك فاریلرده تشعبی امر واقع اولمقله برابر دها اول هیسی ارکلرده تشعب ایدیور . مبدأ تناسل ارکك اولیور . بنابرمالده علی العموم ارکك نوعیله علی العموم فاریه نوعی بالتقابل مراعات ایدلدیکی زمانده خلقت بشرك هربطنده مبدأ تقدماً ارکك رکنه اول ، فاریه رکنه ثانی بولندیغندن اول امرده فاریلرك هرمالده ارکلرده تشعب ایتمسه اولدیغی تحلیلی برصورتده تبیه ایدیور . بناءعلیه مالرده مبدأ ارجاع نظر اولندیغی زمانده تناسلك ایکیسنده دخی مساوی درجه سکز کبی برنسبت هندسیه تعقیب ایتمسی حیثیتیله بوکونکی ملیونلرله انساندن هرجهتی آلتمش ریاضی برصورتده ثابت اولورکه مبدأ بشر آدم وحواریه افاده ایدیلمه برحیثیتله یعنی برارکلکله برفاریه راجعدر . وبونلرجمیعده وحدت اصلیه افاده ایدن برعلاقه نفسیه واردر . وبوعلاقه ده ارکك اول ، فاریه تالیدر . وبناءعلیه اوفاریه اوارکلك نفسنده تشعبدر ، اونك روحندن قوتشدر . انجمه بوتشابهده فارقه نظر عفودر . زیرا اونلرباالضروره آنابابا ایله مسبوقه ولدلردر . واوفاریلك اوارکلرده تشعبی ده براولادتشعبی کبی ولدلردر . حاصل المنسبه برنجی درجه یه قدر اکلاله وایرده برابرینه تلاقی ایتمك اوزره تقابل برانجذاب بسلبیه وتحت برغایه یه خدمت ایدن مختلف خاصیتلی فاعل وقابل برحیثیت ذریتك انتقالی کبیدر . بوایسه طبرافقه اصطفای بشری کبی بالذات غائیه ایله ایضاح اولنور . بواستدلالك تمام اولمسی ایچون ایضاحه حدوثی بلاواسطه سنی اولنوتماسه لازم کلیرکه بواولجه بیانه اولتمسه ایدی . ایشته آیت کریمه آدم وحوادن خلقتی مفید ویرکه حاله ماضی یه کیدیلوب براستدلالی ده بوقسمه براسلوب بیانیه افاده ایتمشدر . بناءعلیه مضمونه آیت کریمه نقلی ، حکم عقلیدر .

« خلق منها زوجها » سرنها قیدیله ارکلك تقدمی افهام ایدرکه عینه زمانده زوجها مفهومیله فاریلك بارادیشی ارکلی بالکز لقحه وعقاسنده قوتیله برنسبت عظما اولدیغی وبونلرك سورا ستعمالی ایدلمسی وشکلی ارا اولمسی لزومنی دخی مشعردر . نه کیم برحدیث شریفده رسول الله « دنیا برمتاع ودنیا

شاهنك ان خير لبسى مرأة صالحه در.» بيورشدر. انسانك بونفحتى سوء استعمال استعد بولنوب قورتارمه دولا
انتفاء اراده لسيه وشو صورتله تأكيده اولنمشدر:

[وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ] «تساءلون» عاصم وحمزه
وكسائى قرائتلرنده «س» شده سز. متبادلنده شده لى اوقنور. معنى بردر. «والارحام» حمزه
قرائتنده «م» اسره، ديگرلرنده اوستونه اوقنور. بنارعليه بونده ايكى وجه تفسير واردر. برينه
كوره: «بكديگرلريكزدن بر شى ياپايم ديكه اه عشقله، اه ايچون سنده شوكى ياپايم» ديه ياسه آند
ويرديكز الله عصيانه ايتمكدن قورقيكز» ديمكدر. ديگرى ده: «او الله عصيانندن قورقيكز، اويله
الهى وجهانى برامتلره ايلرى كتيرن ايكز كه سز او الله ورحملره آند ويره ويره بكديگريكزدن ديلكجه شيلر
ديمك اولور. مثلا، اقربالرينه جسيم سلام براستمامله بولنه جقلرى زمانده «اسألك بالله والرحم»
ديرلرايسه «اه ورحم حقيچون ياپايم» معناسنه در. برايكنجى سعنى ده ايكى قرائته كوره ده ممكندر.
نقطه اولكى سعنى، حمزه قرائتنك ماعداسنده در. اولكنده مقوتى نقطه نظرصديق، اخرى نقطه نظر
ضعيفدر. ايكنجيسى ده بالعكسدر.

ارحام، رحمك جمعى، رحم، حاملك كريه معلوم كه قادينده جنينه يا تاغى اولان عضو مخصوصدر.
فقط اسباب قرابه واقربا بالغه دخى اطلاق اولنور. مثلا بكم صلهٔ رحم، اقربايه احسانده، قطع رحم،
مسلاقهٔ قرابتى كسمك ديمكدر. بوراده ده اسباب قرابت معناسنه در. هر حالده رحم كلمه سنك،
سورت، رحمت، شفقت ورقت اسماء ايله بكى وبونلرفاريلفظك مقتضاى حالى بولنديغى جهتله رقت
رقت وشفقت معناسنه ايمك، شرف وحيثيتدن مقتضاى فطرتى محافظه اولنمه بنارزده وسوء استعمالدن
وغايهٔ ازدواجى اخلال ايده جك مناسبتسزلكدن وقايه ايلمك واصل بيت، اولاد وعيال، على العموم
اقربا وتعلقات متعلقه ده رقت راحم باراشانه رقيمه وجاذبه دار برسورت بسلمك وبونه بونلرده
محبة اه ايله مخافة الله حاصل ديمك اولدغنه اشعار اه اساسن اتخاذ ايليوب بنك وبراونقطهٔ نظردن
سلامتى اولنمه وبنارعليه بوسناسبتسزلكلره دوشمكدن حكمت خلقيه وغايهٔ تناسلك محافظ اولدغنه

حرص وغرور نفسانیدن ، نزدیک اقربانك الهی بیناب ارزو وتمایلدن نظراعتباره الیمنابوب خصوصده حکم الهی انفاذ ایدلك لزومی کوسترلشدر . بوبابده برچوق احادیث شریفه وحی وارددر . انجمله :

١ — " الرحم معلقة بالعرش تقول من وصلنی وصله الله ومن قطعنی قطعه الله = رحم عرشه آصیلمشدر دیمکدر : بنی کوزه دوننی الله کوزه تسیه ، بنی ترك ایدنی الله ترك ایتسیه ."

٢ — الله تعالا دیور که : بن رحمانم اورحمدر . بن اوکا اسمدن بر اسم مشتق قیلدم . بنا علیه اوکا علاقه دار اولانه ، صله واحسان ایدنه احسان ایدرم ، اونی کسوب آتانی ، قطع علاقه ایدنی رحمدن ایدرم = یقول الله انا الرحمن وهی الرحم شققت لها اسما من اسمی فمن وصلها وصلته ومن قطعها بتته " .

٣ — مامن شئ اطیع الله فیه اعجل ثوابا من صلة الرحم وعمل عصی الله به اعجل عقوبة من البغی والیمین الفاجرة = الله اطاعت ایدیلمسنه شیلدره صله رحمدن دها چابوق ثوابی بشقه برشی یوقدر . الله عصیان ایدیلمسنه ایسه ظلم وبغیدن دها چابوق عقوبتی بشقه ویالانجیدن دها چابوق اولانه بشقه برعمل یوقدر " .

٤ — صدقه وصله رحم ، اعمر بوزرك عمری تزیید ایدر . وکوتو اولومی دفع ایدر ، محذور دیکدر وهمی ده دفع ایدر .

٥ — " افضل الصدقة علی ذی الرحم الکاشف = صدقه نك افضلی رحمن اولانه اقربایه ویرلمسیدر .

خلاصه ، " اتقوا ربکم " دیه عموم انسانلره بیورمش اولدیغی تقوانك افضل شکلی واکمل طریقلرینه کی تمایلات جنسیه نك سوء استعمالندن " واتقوا الله " ده عائله واقربا حقوقنه ومناسباتنك افضل شکلنه تحذیری تضمن ایتمکده در .

یعنی کرك مناسبات عمومیه وکرك مناسبات مخصوصه کزده الله عصیانندن قورقمکز . چونکه [إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا] فرمانده اولدیغنی زیاده کوزمیدر . بتون حرکاتکزدن وناتکز تحت مراقبه آلمشدر . افعالکزدن ، اقوالکزدن ، نیتلرکزدن حساب یومنده اونه کیزلی قالرمازسکز .

کوره ویلیورکه بوآیت کریمه، عینیله بو بلاغتلو سوره نك محتویات اصلیه سنه اشارت ایتمسه دیمکدر. سوره آل عمرانی تعقیب ایتمسی حیثیتیله ده ضایعات حربیه نك اسباب تلافیسنه نظر دقتی جلب ایلمشدر. شمدی امر اولنان انفاقك موقع تطبیقندن بحث ایتمه باشلایورز. واولا وقت ارحام ایرکن زیاده مناسبتدار اولمه اوزره محتوینه اینا سدیه بدأ اولونیور. شویله که:

[وَآتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ إلخ...] دیمکله مالکلرینی ویرکز.»

— روایت اولونیورکه بعض غطفانلیلر برادرزاده یتیم برادرزاده سنك چوقجه مالی وارمش، بالغ اولنجه مالنی ایسته مش، عمچه سی منع ایتمش، بونك اوزرینه بوآیت نازل اولمش. اوده اوه رسولنه اطاعت ایدیوب وبالله باللهه حیفینه دیمیوب وملکی تسلیم ایلمشدر. حضرت پیغمبرده «بویله نفسك شوسندیه وقایه اولنوب رزق الماعت ایدیه اونك دارینه، یعنی جنتکه کیدر» بیورمشدر. چوجوقلرده مالنی آلنجه فی سبیل الله انفاقه ایتمسه، رسول الله ده «اجر ثابت اولدی، فقط اوزرینه باقی قالدی» بیورمسه، «یا رسول الله اجرك ثابت اولیغنی آکلادوق، اوزرینه نصل باقی قالدی، فی سبیل الله انفاقه ایدیورز» دیه کلمزده «چوجغك اجری ثابت، فقط بابانك اوزرینه باقی» بیوردی. معلوم که سبب نزولك خصوصیتی حکمك عمومیتنه مانع دکلدر. وبرفاح آیت صوکره ده بونك نزمانده ویرلیه جکی بیانه اولنه جغدن، بنا علیه بوراده «ویرکز» دیمك «اوغرده کوزکیه بکز وصره سی کلنجه چیچ مشکلاتی چیقارمادن تماماً ویرکز ودیمك ایچوده الی لحافظه ایدکز» دیمك اولور. بونك ایچوده بیوریلیورکه:

[وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ] هم ده خبیثی طیبه دکیشدیرکه فالقمایکز.»

— بونده ثوبنالرا آکلاشیلیور.

١ — ای ولیسی ویا وصیسی، الکنده بولنان یتیمك تمیز، خوشه مالنی کندیزك آشاغیلیه کوتو مالکزله دکیشدیرکه فالقمایکز.

٢ — یتیم مالی سزه حرام ومردار در. کندیزك ایسه حلال وخوشدر. بنا علیه کندیزك حلال اولان مالکزله یتیمك حرام اولان مالنه باستدال، یعنی آلیسه ویرسه یاپمیه فالقمایکز. یتیمك اموالی

ولی یعنی کبی محافظه ایدیکز . محافظه ایچون صاتیلمسی لازم گلندی بیله دیکرلرینه صاتیکز که نهایت آلنده ضایع اولیه‌کز .
یوقسه ده یتیمك اموال غیر منقوله سی ایله اموال منقوله و اموال منقوله سنده سریع الفساد اولوب اولمیانلری
مقتضاسنه کی احکام مندرجه‌در .

٣ — کندی مالکزی کوزل کوزل باقوب ده یتیمك مالنی کوزتو حالده براقمایکز . اوك
کندی مالکزه باقماکزی وهمی اوندن زیاده براقمایکز باقیك .

٤ — یتیم مالنی بجاوزاروب آلمایکز کی الکزده کوزل مالکزك اوكا مقابل ضایع اولمسنه
سبب اولوب ده نهایت روشمه یك .

٥ — نهایت کندی عدل و رزقکزه انتظار ایله یه‌رك صبرسزلانوب یتیمك مالنی حرام حرام
یمك ایچون یوغازلغه قالقیشمایکز ،،، — فی الواقع بو مضار ده هر بری مفسده بالذه‌در .
والحاصل هر وجهله اموال ایتامی محافظه ایدیکز [وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ
واوزرك مالکزی کندی مالکزه ضم وعلاوه ایدرك یمیکز . یعنی استهلاك واستفاع ده ایتمیکز .
چونکه [إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا] بوزدن لقدر وبال اولشدر . » —

بابا ، ندیم ، ذاما کبی یتیمك جمعیدر . ویا جمعك جمعیدر . یتیم ، انفراد معناسنه یتمدن
مأخوذدر . تذکیم امثالی ایچون « دیتیم » دینلیر . اشبو انفراد معناسی ملاحظه سیله بابای وفات
ایتمسه اولسه یتیم اطلاق ایدلمشدر که بویله یتیم قالمغزده یانك ضمیله یُتم دینلیر . بنارعلیه بحسب اللغه
بو اسمك حقی کرك صغیر وکرك کبیر اطلاق اولنه بلمه‌سیدر . چونکه بابادن انفرادمعناسی باقیدر . فقط
بحسب العرف کندیلرینه قورتاره‌جق درجه‌یه بالغ اولمامسه بولنمامغزده مختصدر . بو جهتله یتیم کلمه‌سی
رضعف وعدم الخصوص ضعف عقل ونقصانی رأی معناسیله علاقه‌دارمدر . وبونده طولایی بوغازلغه صوکره
بیله رشدینی بولمیانلره دائر اولمغزده یتیم اسمی لغةً وعرفاً باقی اولوب حتی کبی زوجه‌سنه سفر وقالانه قادر اولمغزده
رغمی یتیم اطلاق ایدیلیر . تذکیم رسول الله بو معناده « تستأمر اليتيمة في نفسها » بیورمشدرکه بو
استیذانك صغیره‌یه دائر اولدیغی معلومدر . دیکر بر حدیث شریفده ده « اتقوا الله في الضعيفين اليتيم

والمرأة = يتيم وقاديه ، بوايكى ضعيف معقده اللهده قورقيدن ، بيور ولقد يتيملك ضعف سفاسى كوستردى
مع مافيه شيخوخت ويا كهولت دورنده بولنماسه اركك ضعيف العقل وناقص الرأى دخى اولسه اوطا يتيم
وبالجمله يكى ده معلوم بولسون يعنى بوراده اركك يتيم اطلاقى انجمه مال صغيره ويا قصوره اوطا يقيمه برياغنده بوغسى
اعتباريه اولديغى حالده قاديه بابا سنده انفرادى اعتباريه كبيره دخى يتيم اطلاقه ايلشدى . لايتيم بعد
الحلم = احتلامه صوكره يتيملك يوقدر . » حديث شريفنك ده يتيملك سفاى لغوى وعرفيسى دخل حكم شرعيسى
يعنى بلوغدن اعتباراً يتيملك ممكنمك فالقه بيليديكنى بيانه اولديغى اكلاشيلمكله بلوغنكده يتيملك سفاى
تقرايتيسه اولور . شو حالده عرف لغت نقطه نظرندن يتامى وايتام وبالغ بالرى وفات ايتسه اغلبه
ويا قيز كوجوكلر وتازه لر آكلاشيلمه بيله حتى كبى قوجاسنه قاريلرده آكلاشيلمه بيله جكدر . وبونك
ضمنى بيانه رحمت وسورانقادر .

على العموم ايتامك مالندن باشقه نفسكدن وعرضكدن دخى الخصوص قرابتكى معناده بيله يتيم اولانك
نسوانك نفسكدن وعرضكدن ده اك زياده قوى وتماسى لازم كلمه مواقع انقادندر . بونك ايچون
[وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ] وكر يتيمك معقده افساط بابيه ممكندر ديه يعنى كرك
جاريه ، كرك عرضكدن وكرك مالكدن اعتباريه ازهر جهت عدل وحقه رعايت ايده ميه ممكندر ديه قورقيارسكز كه
بويله يتيملك كناهنه البته قورقيارسكز وقورقمكز لازم كلير . اوحالده [فَانْكِحُوا مَا طَابَ
لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ] حالكزه كوره قاديلرديه ايكيشر ، اوچر ، درردر سزه
حلال وهوسه اولدغكز نكاح ايدكز . هم اوغرى ضرر وتهلكه دن صيانت ، هم ده كندكزى ظلم وتجاوزدن
وقايه يه وسيله اولور . عموميله قاديلرديه كيمسه سزلكدن وبيدولتدن قورقولور ، سزده زنا وسائره كبى كناهلره
جسورانه دوشمزسكز . آنجمه بونده ده متعدد قاديلر بيلديه عدالتى محافظه ايتمك ، برينه دكيرمه زياده
اديتمك لازمدر . بونك ايچون [وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا] وكر متعدد قاديلر بيلديه ده
عدالت يابايه ممكندر ديه قورقيارسكز - كه بونده ده قورقمالسكز - اوحالده [فَوَاحِدَةً] آنجمه
برقاديه نكاح ايدكز . » - بعضلر قرائتنده رفع ايله اوقونديغنه كوره - برقاديه كافى [أَوْ مَا مَلَكَتْ

ايمانكم] باخود سلك يمينك اولانه جاريه آليرسكز . [ذلك] او ، يعنى برقاريه
نكاحى [أدنى ألا تعولوا] آغماماكزه ، جورايتمه مكزه دها اويغون در . يا الكز برقاريك
حقنى كوزتمك البته دها قولايدر . بونده جوره دوشمكدن احتمالى اقربدر . بو جهتدن « فقر
وضرورته دوشمه مكزه . يعنى اقتصاد كزه دها اويغون در . » معناسى ده آكلاشيلمشدر كه بونده « تعولوا »
« تعيلوا » سلامتله ايلسه ويا بو معنى يه معناى لازمى اولمه اوزره كوستريلمشدر .

اولا ، كورديكز كه بو آيده « وان خفتم الا تقسطوا فى اليتامى » ديه باشلانمشدر .
« فانكحوا » خطابيله نكاح امرى بوكا ترتب ايتمشدر . بنا عليه بو شرطك معناسنى ويوارمق كيفيت تعينى
اليى سلامتله ايتمك ايجون بو بابده روايةً وارد اولانه وجوه تفسيريه يه بكلمك لازم كلير . شويله كه :

١ — بخارى وسلمه وحى روايت اولندقلرى اوزره عروة بن الزبير رضى الله عنهما ديمشدركه
بنه حضرت عائشه رضى الله عنها دن « وان خفتم الا تقسطوا فى اليتامى » قول الهيسنى سؤال ايتدم ،
مشار اليها ديدى كه : « خواهرزاده م ، بو ، اويله در كه وليسنك تحت حجرنده بولنور . وآل مخصوصنده
شريك ده بولنورلر . مالى وجمالى وليسنك حوشنه كيدر ، مهر نده عدالت يا يمه رك اولى تزوج ايتمك
ايستر ، باشقه لرينك ويره جكى مهر قدر مهر ويره من . ايشته بو آيده اوكى وليلرك مهر وعدل رعايت
وهر لرينى عالى الخصوص ان يوكسك مقدارينه ابلاغ ايتمدكلرى تحت حجرنده بولنانه يتيملرى كندلرينه نكاح
ايتمكدن منع ايدلدى ، مشار اليها ديدى كه : « بو آيده مذكوره ناس بونى متعقبده رسول الله استفتا ايتديلر ،
الله تعالى عز وجل ده « يستفتونك فى النساء قل الله يفتيكم فيهن وما يتلى عليكم فى الكتاب فى يتامى
النساء اللاتى لا تؤتونهن ما كتب لهن وترغبون ان تنكحوهن » آيتنى انزال بويردى . بو « ما يتلى
عليكم فى الكتاب » اولكى « وان خفتم الا تقسطوا فى اليتامى فانكحوا » آيتيدر . « وترغبون
ان تنكحوهن » ده طوغانلى بركزك تحت حجرنده بولنانه يتيمه يه مال وجمال آز اولديغى زمانده رغبت كوستريلمسيدر .
بنا عليه بونده رغبت ايدلمكيندن مولادى مال وجمالنه رغبت ايتمكلرى يتيملرى قسط رعايت ايتمكله نكاح ايتمكدن
نهى اولنديلر . » الخ ...

بنه صحیح سلمده حضرت عائشه دیه عروه ، عروه ده اونی اهتمام طریقیله مرویدر . حضرت عائشه دیمشدرکه « وان خفتم الا تقسطوا فی الیتامی » شونك مقتضه نازل اولدی که براركلك یانده بر یتیمه اولور ، ولی اركك اونك وصی و وارثی بولنور ، یتیمك مالی وار ، فقط اوارگلده یاشقه اونی صانمه ونظامنه دلالت ایده جك بر وصی ده یوقدر . ایشته بو حاله وصی اولان ولی مالنه طمعاً مالنه اشتراك ایتمك ایچون كیمسه یه نكاح ایتمز ، منع ایدر . اضرار ایلر دیه مسئله معاشرتده بولنماز . بنا علیه اله تعالی « وان خفتم الا تقسطوا فی الیتامی فانكحوا ما طاب لكم من النساء » بیورمشدی كه « سزه نه لر حلال قیلدم باقه واضرار ایده جكك شو یتیمه یی براقه » دیمكدر . الخ ...

یتیملرك مالندن دیرلر وماللری طولایسیله نفسلرینی اضرار ده ایتمه یكز مضمونلی بو تفسیرك ماقبلنده كی آیته ارتباطی ده پك صحیحدر . زهری و ربیع ده بو صورت تفسیره قائل اولمشلردر . ابوبكر رازی ده احكام القرآنده بونی ترجیح ایتمشدر . ابن عباس رضی الله عنه دن مروی اولدیغنی ذكر ایلمشدر . بونه تزوج ایتمسی ملحوظ اولدیغنه دلیل ده عمومه نازل اولان ركبی نكاح روشه اقربا اولمه بلیدر .

٢ — ابن عباس حضرتلرندن شو ایكی جمله مرویدر : « اركك اموال ایتامنه طولایی درت قادینه قصر ایلدیر . « وان خفتم الا تقسطوا فی الیتامی » مبنی بر آدم ، اموال ایتامه ایله دیه رك درت قادینه تزوج ایدیوردی ، اله تعالی بونی نهی اینمش . » .

بو كا قریب اولمه اوزره مضریه تابعیندن حسن بن الحسن حضرتلری رضی دیمشدركه : ولیلر تحت ولایتنده بولنان یتیملرینه نظامی جمالدن اولانلری تزوج ایدرلردی ، فقط كندیلرینه رغبتلرندن دولای مالدنه رغبةً تزوج ایدرلردی وبنا علیه حسنه معاشرتده بولنمازلر ، میراثدن یمك ایچون بولوسلرینی كوزلرلردی بونه نهی اولندیلر . » اهـ .

٣ — بونه اولكی « واتوا الیتامی اموالهم » آیتی نازل اولنجه ولیلر یتیملرك ممتوقنده عدالت یاپامایوب وبالكیده جمالدنده قورقه رقه اونه وصیتنه حیكیمكه باشلادیلر وجمال بوكه اوزمانه تحت نظاملرنده اولنه ویاردهاز یاده ویاردهاز قادینه بولنه بیلیور . وبونلرك ممتوقنه نهایت ایده میورلر ، عدالت یاپامیورلردی .

بنا علیه بو آیتک اونجه شویله دینمسه اولیور : « اگر محجوره اینامده عدالت بابا یا سائقه فوریور ویرمه‌ملولی اونجه ولایته جکینیور ـ کز مع العموم فاریغ محفظه ده عدالتسزلکده فوریکنجه حقلرینی ادا ایده جکلر سقط اولوب فاریغ الیکز کبوره نهایت دردت اولر بیلیر ـ » ابن عباسدن قتاده وسدی بو فائل اولمشلردر . فقط بو روایت شویله تقیید ایدیلیور : بو فقرا اولکی آیت بورنده‌کی نازل وشایع اولمه لازم کلیور . حال بوکه اونک محکمک ظهوری بورنده‌صوکره‌کی « ولاتؤتوا السفهاء اموالکم ـ الی ـ وکفی بالله حسیبا » آیتلرینه متوقف بولونیور . برایسه نزولکره مقارنی اقتضا ایدر . اونک ایچون بو معنی نقطه‌النظردن مناسب ، آیت مذکوره دخل ، جاهلیه ده بیله عربلرک ایتام ایشلرینی کناهسیوب فاریغه ایشی کناهسیما مالری اولدیغی ذکر اولونیور کما ابن جریر طبری ده سعید بن قتاده دن بو صورتله روایت ایلمشلردر . سعید بن جبیر مفسر ترجمان ده دیمشدرکه : « ناس اوزمانده برآمر ویاسهی وارد اولمادیغی جاهلیه عادتلری اوزره بولونیورلردی ، رسول الله یتیمه دن سؤال ایتدیلر ، اه تقاده بونی انزال بیوردی « وان خفتم الا تقسطوا فی الیتامی فانکحوا » کم یتیمه مقدمه عدالتسزلکده فوریه‌جکمکدن قورقدیغکز کبی فاریغ محفظه فوریکنجه عدالت یاپه بیله‌جک قدر نکاح ایدیکز » دیمکدر .

٤ ـ حکمدن دنده شویله‌در : قریشده برآدمک متعدد فاریغی بولنور ، نزدنده ایتام ده بولنور . درکه کندی مالی توکاینه ، یتیملک مالنه میل ایدرلردی ، بنا علیه بو آیت نازل اولدی « وان خفتم الا تقسطوا .. » . برآدم دردت ، بشه ، آلتی ، اوله فاریغه تزوج ایدردی . بنا علیه درت زیاده تزوج ایتمکدن نهی ایدیلدی » الخ ...

فخرالدین رازی ده « بو قول اقربدر ، چونکه عدد ده فاریغه تزوج ایتمکه اونبسته چونکه انفاقه وتصرفه احتیاج حاصل اولجغندن بو احتیاجک سوقیله یتیم ویرینک مال یتیمه وقوع تعدیسی احتمالندن مبنی جناب الله کثیر نظامده تخویف ایتمشدر کبیدر . » دیه‌رک بونی ترجیح ایتمشدر . فقط بو ترجیح یاپه‌بیلمکدر . زیرا سبب نهیک مال یتیمه تعدی اندیشه‌سندن محض اولمسی وکرک نفس اینامک وکرک دیکر جهتله عدالت نسوان مسئله‌سنک سبب اصلیده‌سلامحفظه ایدلمسی وبونلرک نهایت درجه دلالت ایتدیکی طوتولمرک ایکنجی درجه

وشروع اولانه حکمت نزولنك حقنی ویرمکدر . صوکره جاریه مسئله سنده عیینه لحوق وارد اولیه حیضی ده تسلیم اولنه مماز . بونده باشقه سوره آیلك طوغریدن تقلیلی استهدف ایتدیکی واولاً وبالذات درتدن زیاده سنی نهیه متوجه بولندیغی ده مسلم دکلدر . کرچه بو آیت ایله تعدد زوجاتك اعظمی درت ایله تحدیدی امر واقع وبناءً علیه زیاده سنك نهیی ده بالقصد وه ثابت وبو صورتله عبارت جاهلیه یه نظراً عدد تنزیلی ده محقق اولمقله برابر نظمك وردوه تنزیلی سیاقنده بر تقلیل معناسیده دخل بر ندر ورده قدر مساعده ایدیور بر نوع تکثیر سیاقنده بولندیغی وحضرت عائشه نك « یا فلکز بنه سزه نازل اولدی » معناسنی اشعار ایتدیکی ده فك ظهوردر . بنا علیه تنزیل وزیاده دن نهیی بالعباره دخل بالاشاره دردر . بالاده نقل اولنان ابن عباس قولی ده نهایت قصد ونهیك انجق بوقدر افاده ایدر .

بعضی مفسیده ده رئیسك درکه : براًدام ، صاحب مال وجمال یتیمه بولدیغی امیر کریوب فیصقانه یه اولی تزوج ایدیوریوردی وبو صورتله بعضاً تزوجده محظوظ اولیه جکی قدر متعدد یتیملر طولیسیله « وان خفتم الا تقسطوا فی الیتامی » بونی محقدر دیو وسوسه ایلیه جکی قدر « واکرشو یتیم قیزلری ، قاریندن تزوج ایتدیکمز وقت محقدر عدالت یاپامایه جقسه کز دیکر قاریندن خوشکده کیدیکز تزوج ایدیکز . » الخ . . . قاضی بیضاوی ده بونی ترجیح ایتمشدر . فقط ابو السعود بحق تنقید ایتدیکی وجهله بو فکرك ساعد دکلدر . زیرا بو صورتده « دیکر قاریندن تزوج ایدیکز » دیه امر وترغیب معناسز اولور ، « من النساء » یرینه « منهن » دینلمسی لازم کلیردی .

٦ - بحاصل دیمشدرکه : بونك معناسی « یتیملر حقنده عدالت یاپامایه جقسه کز زناره فورصتیکز ده سزه حلال وخوشه اولانه قاریندن ایکشر ، اوچ ، درت الیکز کرامر دوشمك تهلکه سنه معروضه اولمایکز . » الخ . . .

بو تفسیر بونك بر حقیقتی محتویدرکه حضور عنام وعدالت نسوانه مفهومی ایچنده زنادن وقایه معناسنك مهم بر اساس تشکیل ایتدیکی وتعدد زوجاتك مساعده سنك بو حکمتك بر عملوفه دن اولدیغی وبونده فحشه وزنا سفالتندن قاچمق اساسنك بر حلال بولندیغی کوستریر . بو صورتله کورولیورکه بو رابطه لر بعضلرك

سبب نزول . بعضلرى وه حكمت وفائده نزولى كوستريلكده در . بو جهتله تعريفى بر نقطه انظاردن اصحيتى
حائزدر . وهيأت مجموعه سى محتمل ويا مشتمل اولديغى معنالرى وه ارائه ايتمكده در . سبب نزولى ان صريح
اولهرده كوستريله حضرت عائشه روايتيدر . بيتملرك وصيه طرفنده مال ويا جمالنه طمعاً آخره نكاحلرينه
منع ايديلوب لايقيله اولمياره محرايله كندبرينه جبراً نكاح ونفقه ومالجه اضرار ايدملرى وبو صورتله مال وجمالى
آز اولانه بيتملره بيخ رغبت ايديلدكلرى بتوره سؤاله دوشمرلرى نزول آيتك سبب اصليسنى تشكيل
ايتمسه وبونك ايچون آيت ، امر دن اول نهيى تضمن ايتمسه وعلى العموم عدالت نسوانه غايه سى وه حكمت نزولى
اولمشدر . واشبو تقدرك تحديدى بو حكمت وفائده جهتله سنه بولنديغى كبى تقدره مساعده وه نوع انسانك
سؤاله تبعيت ايدوريله مال وتزيد حرصنه آيتك حكمت وفائده سنى تضمن ايتمشدر .

بالاده طول قاريلده رضى يتيم اطلاقه ايديكنى بيان ايتمشدك . سبب نزول كرك مخصوصاً
صغار ايتام اولسونه وكرك عمومه سكوت لزوم ده علاقه دار بولونسونه لزوم اده آيتك على الاطلاق
عدالت نسوانه حكمت وغايه سيله علاقه دار بولنديغى رضى آشكاردر . بنا عليه سبك مخصوصى ، مفهوم
وحكمك مخصوصيتى اقتضا ايتمه جكندن « وان خفتم الا تقسطوا فى اليتامى » ده يتامى ولو دلالة اولسونه
طول قاريلده شامل بر مفهوم عام ايله سلامتله ايديلرسه آيتك حكمى وحكمتى رضاسيله بر وضوح ايله مطالعه
ايديلمه جكدر . وبيلك كه سبب نزول نقطه انظارندن اولياء وازواجه وبالنسبه مصالح مخصوصيه تعلق
ايده برآيت . حكم وحكمت وغايه نزول نقطه انظارندن اولمق بر ابر عمومه ومصلحت عامه تعلق ايدر .
وبونك ايچون نكاح مسائلى مخصوصه عباردن باشقه بر وجه الله ، مخصوصه عمومه لى متضمندر . بونده طولايسيله كه
نكاح منه وجهٍ حرمه ومنه وجهٍ وظيفه در . لهم معاملر لهم عبادتدر . اما تعاريف وتشقيقات موضوعيه نك
الجارزى اولانه ارحام وانيابه جلب نفع ايتمكدن صوكره طرفيكى حس رقيقك تأثير صيحانى تحتنده جسى عدالتى
تحريك ايدرك حيات وسعادت بشريه نك فائده انكشافى اولانه ومسائل مالكيه ايله رضى علاقه سى بولنانه مرتبط
لهم حرمه ولهم وظيفه حيثيتلرينى حائز ، منه وجهٍ توسيع ومنه وجهٍ تحديدى متضمنه وقاريلده اركان بيتمكه كى
علاقه نظريه نك بتوره ايچه لكلرينى محتوى بر صورتده تثبيت ايتمسه وعلى العموم رجالى ازدواجه ترغيب ايله حمايه نسوانه

سوء وجوده، حفظ نفسه، اخلاق نفسه، فحشه نهی وتنفیر ایلمشدر. ایتام ونسوانك حقوقی ومحافظه‌سی وظیفه‌ء عمومیه جمله سندن بولندیغی وبو بابده نظامات حکم براساس تشکیل ایتمکی ومعقول برتعدد زوجات نسوانك حقوقه وحیثیت نوعیه‌سی مقتضاسندن اولدیغی وفقط بونك عدالت نسوانه غایه‌سی اخلال ایتمه‌مك برعدل وقسم ایله تقییده ایلمی لازم کلدیکی وبو صورتله تعدد زوجاتی ارتکابده اغیر کلفت ووظائف تحمیل ایتمکدن طولایی حفظ رعایت ایده‌بیلوب عدالتسزلکدن قورقاندن یره ویا جاریه‌لره قناعت ایلمه‌سی لازم کلمکی آکلاتمسه «وسن الذین اتقالار یه فارشی حقوقه ایتام ونسوانه رعایتسزلکدن قورقاندن نساندن کزمکلکنه کوره بونفصیلات دائره‌سنده حرکت ایتمکی لازم کلیر» بیورولمشدر کرایشته «وان خفتم الا تقسطوا فی الیتامی» شرطنك معناسی براولیور. بوراده اولا شو سؤال خاطره کلیر: بوشرط بولنمازسه نه اولور؟ بوراده قورقونك معنای حقیقیسی نظراً بویله بر سؤال تحمله رکلدر. هیچکیم حقنده عدالتسزلکدن قورقمامسه یکدیگریمك اولور. بنارعلیه هرحالده بر سؤاله ایحوجه اشبو «وان خفتم» شرطنك بولنماسی نظمه برتناقض تشکیل ایدر. بوشرط بولونمایه جراسی کلمه اولرحمنی سلوبدر. بوجهتله بوشرط «فانکحوا» امرینی تقیید رکل برتأیید معناسنده در. کذلك قورقارسه‌کز یتیمك «وان خفتم الا تعدلوا» ده اولدیغی کبی جمله اولره «بیلیرسه‌کز، برحقنده اولرحمنی فعله ایدرسه‌کز» معناسنه اولدیغی تقدیرده حمال بویله رکلدر. بوشرطك بولنمادیغی فرضه ایتمك ممکندر. بوصورتله یتیمك حقنده حقوق اولیه‌سنی اونمك نه‌سالله یه، نه‌جائزیه نه‌ضدینه برتجاوز وقوع بولیه‌جغنی بیلنیر، حقوق ملحوظه اولماسنه اولرحمنی تعمیم ایتمك آیتك مفهوم مخالفنه عائد برحکم اولرحمنی جهتله بونی تعمیم ایتمك براجتهاد مسلمی تشکیل ایدر. حضرت عائشه‌ده سبب نزول نظراً بویله برصورتله حلنی کوستردیکندر. منطقاً برقضیه‌ء شرطیه‌ده مقدمك انتفاسنده تالینك انتفاسی لازم کلمه‌جکی جهتله خوف مذکور بولنمادیغی تقدیرده ده کرك برذکرك متعدد نطاع بابلریه جمعی آکلاشلمازدر. بونك ایچون ائمه‌ء مجتهدینه وسفیندیه‌ده صحیح بر بوشرطك حضرت عائشه‌نك بیانه اتباعی مبرصفاردن باشقه قضاءً برحکمی افاده‌ایتمکه قائل اولمامشدر. فقط ایکی معنی ایله خوف شرطی اورتمیه‌ده اولدیغی ایچون قضاءً وکل، انجق دیانةً برحکم افاده‌ایده‌بیلیر. تحکیم عدالت بابلریه جمعی بیلنه برآدم برده زیاده تزوج ایدرسه

جور دیه جزا ایتمك كبی ایجوبه اتم اولور. فقط نكاح ده درجه زیاده آلسه كبی بالمل وفاسد اولماز.
نفقه، نسب وسائره كبی احكام قضائیه جریان ایدر. وبعد النكاح جور دیه صافیه بیلیرسه یه شتاب اولور.

سؤاله «فانكحوا» امرینك مفادی نه در؟ امر، وجوبه فقط اولوب حنفی ایجوبه ظاهریه
بوادر كه وجوب افاده ایتدیكنه وبنا علیه وطئ وانفاقه قادر اولانه هر فرد ایجوبه اصل نكاحك فرضیه عینیه
اولدیغنه قائل اولمشلدر. جمهور اصل سنت ده نفسك غلیانی وزنایه دوشمك قورقوسی حالنده انفاقه قدرتی
اولانلره ایجوبه فرضیه عینیه اولدیغنه مشعر ایراد اولنمش صورت عمومیه ده وجوبه قائل دكلدر. حنفیه جه فردك
نفقه انفاقه قدرتی علیانه حالنده واجب، اعتدال حالنده «النكاح سنتی فمن رغب عن سنتی فلیس منی»
حدیث شریفی سوجیجه سنت مؤكده، فادینه جور قورقوسی حالنده تكرار دكلدر. بو رتبه یا مشقه یه صافیه جرده
فرضیه كفایه اولدیغنی تصریح ایتمش ده وار در كه هر فرد ركن ایراد ده استكمال هیئات مجموعه سنه نظراً فرضدر.
عمومی زوال ایدیسه اتم اولور لردیمك اولور. بزده آیتده بولنی آكلایورز. فی الواقع عمومك بر رتبه نظامی
زوال ایتمكی فرضیه سی فاریشمه لیسنك عبادت ایچون مشغول اولدیغی بیله تصور ایدیسه انقراضه كل محققدر.
وصحیح برینك بقاء اسلام سورتیله عقوبتنده قورقولیه مبنی ظاهردر. بنا علیه نافله عبادت ایتمك ده بر وظیفه در. نكاح معاملاتی ده تصعیب ایدیلیوب دائما تسهیل اولنمشدر. هیچ بر تصعیب نكاح
تسهیل زنا دیمكدر. والحاصل «فانكحوا» امری مربوط اولدیغی قیوده نظراً بعضی احواله ندب ولرتبه
بقاریه اولدیغندن ان عمومی مفادی ندبدر. نكاح، نافله عبادت ایچون اشتغال ایچون تجرددن افضلدر.
امام شافعی حضرتلری ایسه اباحه یه قائل اولمشدر، عبادت ایچون تجردك نكاحدن افضل وخیرلی اولدیغنه كلام ایتمشدر
بونلرك تفصیلی فقهیه عائددر.

تقدیره كلنجه: بونك اساس اعتباریله بحضار مساعده واماه اولدیغنده وخوف جور تقدیرنده یكرمه
بولدیغنه سوز یوقدر. مع مافیه آیت بونك ده بعضی احواله ندبی وبلكه وجوبی اشعاردن خالی دكلدر كه
بونی ده ان زیاده كرك ارتكاب وكرك فادینك ایچون فحشه وزنا تهلكه سنك یوز كوسترمه سی احواله آیه
لازم كلیر. «مثنی وثلث ورباع» موجبنجه بو مساعده نك اعظمیسی درت اولمشدر. زیرا حساب الساعه «ثم

آلماری شو جماعته ایکیشر واجب وارد. تقسیم ایت « دینلدیکی زمان بر قسمه بالکز ایکی ، بر قسمه بالکز اوچ ، بر قسمه بالکز درت اصابت ایده جکی آکلاشیلیر . فقط ظاهریده بعضیسی بو عددلرك اعدادتوز بیعنی اولریله « ال » ی دوشونمه رك آراده کی « و » یه باقوب بو عددلرك برشخصده جمعی اقتضا ایده جکی وجهله دوشمسه ، مجموعی ایکی واجب ودرت کبی دوقوز صایلمیدر . بونك اعمال فکری قبول ایتمه دکلری کبی اجماعی ده قبول ایتمه دکلرندن عصر سعادتده بری کلمه شفه اسلامیه ائمه دینك وبتون فقهای مجتهدینك اجماعنه مخالفت ایتمش اولور . ایشته مخاطبزده حضرت پیغمبرك اصل اولمق بر ایر بوراده کی مقتضای توضیحی پیغمبرك خصیصه مخصوصه سندن حمل ایتمه لردی بکلر بر وجه اولوردی . یوقسه « مثنی ، مکرر ایکی ، ثلث ، مکرر اوچ ، رباع ، مکرر درت » دیمك اولیغندن بو حسابجه مقتضای دکل اولدیکندن بحکمه لازم طیردی . دیکر طرفدن ایفای شیعه دن بر قسمی بو عددلرك صحیح بر تحدید افاده ایتمه دیکنی و « ماطاب لکم من النساء » عمومی اوزره باقی اولوب بو عددلرك ایکیشر ، اوچر ، درتر الخ ... کبی بو تعمیمی تأکید ایتمسه اولیغنی ادعا ایدرلر واردر . بو مجرد هوالریه تابع اولمقدر . العیاذ بالله .

سبب نزوله حضرت عائشه روایتك صحتی تأیید ایده رك مقطوعه شودر : [وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً] قاعده سنه بحثلریندن بر فریقه دیانت اولدیغه - بعید آخر - بر مطیه الهیه اولدیغه ویرکیز ، سوه سوه دیکو کل هو شافعیلر ویرکیز . یعنی سزارکلر قادینلرك مالکز دیکلرك ونطاع ایجوه قادینلره مالکز تملك ایدیرسونه ، اونلرده بلا عوض ایستدیکز وبحثلریندن قناعت ایتدیکز کل کرم وسخا صاحبلری سوه سوه ویرکیز . بونلره بر قانونه اولسونده « وللرجال علیهن درجة » سری تجلی ایتسیه . « ص » ك فتحی و « د » ك ضمیله « صدقات » ، « ص » ك ضمی و « د » ك سکونیله جمله در بتون صدقة « دك جمیعیدر که مهر معناسنه در . « نحلة » ملت ، شریعت ودیانت معناسنه ، بر ده هبه ، عطیه واحسانه معناسنه کلیر . لسانمزده « غیبت » دینیله بحث ایتمك منشأ ده بو امردر . بو خطابه زوجلرینه باشقه ویلره ده بر حصه وارد . شاید قادینلرك بحثلریندن ویلریك تماماً و یا قسماً فقیه ایتمسه بولنورلرسه اونده استفاع حقلری یوقدر . قادینلرك دیانه تسلیم ایتمه لری لازم کلیر .

اى زوجه ويا ولى ، سز بويله ويرمكده [فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا] اوقاريندن كوكل خوشلغيله ، كندى خالريله سزه اوديرمكده برشى احسان ايدرلر سه [فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا] اونى ده بوغماز يمزه طوره رك كمال عافيتله يه يكز . فقط [وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ] سفيله ده مالكزى ويرمه يكز . — سفيه ، عقلى ويا دينى ناقص اولانه خلاف عقل ويا خلاف ديانه حركاته بولنانه احمق ويا فاسق ديمكدر كه برنجه الفاظ عصيانه معناسى وار ، برنجه يوقدر . — يعنى مالكزى بويله آكسيك عقلى ويا فاسقكده تسليم ايدوب ده تلف ايتمه يكز وضرر وسفالتده رواج ويرمه يكز كه بوده برحماقت وسفالتدر . [الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا] اوماللركه الله سزه مايه القيام ياپميه ، حياتكزى اونلكله قائم قيلمسه ، تدبير واداره سنه سزى محتاج ايتمشدر . بناءعليه اوماللرى اولاد وعياليكزه بيله اولسه سفيهلره تسليم ايتمه يكز . » — بونده ايكى معنى واردر . بريسى كندى ملكلكز اولانه مالكز ديمكدر . بريسى ده كرك ملكلكز اولسون وكرك اولماسون عيال اطفاله تحت ولايت واداره كزده بولنانه اموال ديمكدر كه بونلك ايله سنى اموال ايتام تشكيل ايدر . بوصورتده « اموالكز » يعنى اموال شخصيه نك محافظه سنده مقصود عمومه نسبتله ايتدكلرى كوستريلمش اولور . وكرك اموال عمومه وكرك اموال مخصوصه نك اداره سنه سفيهلرك تسليط ايديلمسى لزومى اشعار ايدر . بوسبلى اعتبار ايدركه بونده سفيه بالغلك مجرد دعوى بردلالت اكمال ايتمشدر . مع مافيه امام اعظم بوصورتده جوازه ويرمشدر .

اوت بردجه مشروع سفيهلره مالكزى ويرمه يكز وفقط اونلرى سفيل دعوى براقمايكز [وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ] اوماللردن ايچنده رزقلرينى ويركز وكيديريكز [وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا] واونلره عقل وشرعه موافق كوزل سوزلر سويليكز . — بالاده « واتوا اليتامى اموالهم » يوروليشدى . شمدى ده « ولا تؤتوا السفهاء » يوروليفه وهپسى عقلى اولمادينى تام عقلى اولمادينى وبناءعليه بومضمونده داخل بولنه قدرى معلوم اولديغنه نظراً يتيملر مقدمه ناياپمغه ديرسكز [وَابْتَلُوا الْيَتَامَى] يتيملرى ده دينه يكز ، تجربه ايدينه تعليم وتربيه ايدينه ، همسه اداره يه آليشديريكز . [حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ] نهايت نطاع جهاغنه كلدكلرى ، يعنى بالغ اولدقلرى وقت [فَإِنْ آنَسْتُمْ

مِنْهُمْ رُشْدًا] کندیلرینده رشد حس ایدرسه ، مقدلرینک وزنیه دینه لرینک تمام اولیغی وکندیلرینی
حسبه صورتیله اداره ایده بیله جکلرینی یا قینده آکلادرسه کن [فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ] دیه مالاری
مالکلرینی کندیلرینه تسلیم ایدیکز . شو حالده حیه بلوغنده رشدینی ابراز ایده مدیسه براز بکلهنیلک دیمک
اولور . فقط بو حال دوام ایدرسه نه اولهجه ؟ بونده علماء اختلاف ایتمشلردر . امام اعظم یکرمی بشه
یاشنه قدر بکلهنیر ، اوزمانه قدر مالده حالده تسلیم اولنور . صونکره یکرمی بشه یاشنی بر انسانک ده ده اولسی ممکنه اولدیغی
برسفر دیسیه واونده صوکره مجری قبول ایتمشدر .

[وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا] وبو مالکلری بویوه جقلرنده الیرندن
آلاجقلرنه بول بول صرف واسراف ایدرلر دیه یکز [وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ]
غنی اولانه ولی ویا وصی تماماً صاقینسیه ، کندی مالندن قناعت ایتسیه [وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا
فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ] فقیر اولانه ولی ویا وصی ده معروف وجهله اجرت سعی وخدمتی وحاجت ضروریه سی
قدر یسیه . » — بو معروف « لا تأكلوا اموالكم بينكم بالباطل » ، « ان الذين يأكلون اموال اليتامى
ظلما » ، « وان تقوموا لليتامى بالقسط » آیتلریله معلوم اولور . [فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ
فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ] اویله مالکلرینی کندیلرینه تسلیم ایدیکز زمانده اونلره قارشی شاهد طوتکز ،
شاهد مضبوطه ویریکز [وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا] الله ده بتونه مسلط یزی کورمکده کافیدر .
اونلک امرلرینه ، نهیلرینه دقت ایدرسه کز باشقه محاسبک مسؤلیتنده قورقمه لزوم قالماز . فقط الله ک
امرلرینه مخالفت ایدرسه کز باشقه طبیعی محاسبه ده سزی قورتاره مازسکز . » — رفاعه وفات ایتسه واوغلی
تایی صغیر اولدیغی حاله برا قسه ایدی ، ویسی « تحت محجوره برادرزاده م وار ، بونلک مالنده بکلهنیلک قدر
حلال اولور . ومالنی نزمانه تسلیم ایده یم » دیه رسول الله صورمشدی ، برآیت ده بونلک اوزرینه نازل
اولمشدر . شمدی ده میراث امکانه کلیلیور .

[لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ] ارکک ابو یتیک ویا نیه
اقربا سندن برا قدیغی ترکه ده نصیبدر [وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ]

قادینلرك ده ابو بتك واقرباسنك براقدقلرى ترکه ده نصیبلری واردر . [مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ]
آزنده ده واردر جوغنده ده . بو نصیبلر [نَصِيبًا مَفْرُوضًا] مفروضه یعنی مدار فرضه
فرضه وتقدیر اولنمسه مقطوعاً وقطعیاً واجب بر نصیب وحصه اولدیغنه ثابتدرلر . » — روایت اولونیور
دور جاهلیه ده عربلر « مزراقلریله یاپیشمایان ویوردیغی مدافعه یه وارث اولمایان » دیرلر وبنا علیه
قادینلرك وکرك اركك ، کرك دیشی جوجقلرك وارث طانیمازلرمش . انصاردن اوس بن ثابت رضی الله عنه
وفات ایتمسیله ، زوجه سی ام کحله ایله اوچ قیزی قالمشدی ، وصیلری اولاد عمو جه زاده لرینه سویه وعرفه یا خود
قتاده وعرفجه نامنده کی ایکی آدم کلمشلر ، عادت جاهلیه اوزره متوفانك میراثنی کندیلرینه آلمشلر ، زوجه
وقیزلرینه هیچ بر شی ویرمه مشلر ، بنا علیه قادیه ام کحله رسول الله شکایت ایتمسیله ، علیه الصلاة والسلام « طایدك
اوکیکیت یا قریم الله نه احداث ایده جك » بیورمشلرکه ایشته بو آیت بونك اوزرینه نازل اولدی . بو آیت
میراثك یالکز رجاله مخصوص اولمایوب والدینك وبتوه اقربانك ترکه سنده بتوه رجال ونسانك قریب قرابتلرینه
کوره برحصه ورائتی ثابت بولندیغنی صورت عمومیه ده اشعار ایتمسیله وبنا علیه بونده کرك عصبات وکرك
ذوی الارحام میتك وارثلرندن بیله هیچ بر شی اولمقدن براز بولنده هنوز نصیب مفروضك مقدارلری
بیان اولنمامسیله ، بو جهتك تحصیل قالمسنه ایدی . بونك اوزرینه رسول الله وصیلره « جمیع ترکه یی
جمیع برشیئه یاقلاشمایکز » بیوردی ، بعده « یوصیکم الله فی اولادکم » نازل اولدی . زوج وزوجه نك
فرضلری ده نازل اولدی ، اوزمان رسول الله وصیلره زوجه نك ثمنه حصه سنی ویرمه لرینی وقیزلرك حصه لرینی ده
طوتمه لرینی امر ایتدی ، صوکره ده قیزلرك نصیبلرینی ده ویرمه لری ایچون جمیع ترکه یی وصیلره ویردیلر .
بو وجهله بو حادثه احکام میراثك ایلك سبب نزولی اولمسیله وبونکله بو بابده کی احکام وعبارت سابقه نسخ
اولنوب یك اساسلی بر انقلاب حاصل کلمسیله وفقط بو احکام بر دفعه ده نازل اولمایوب اولاً اجمال ثانیاً تفصیل
ایله برتدریج تعقیب ایتمشدرکه بوکبی تدریجدن انتقاله وامضاء نقطهٔ نظارندن روحلر اوزرنده یك بیوك
تأثیرات تربیه ویه سی واردر . بو جهتله اولجه اوزره وارث اولمیانلرك اقربا رضی بولنه بیله جکنه اشارتله اولا ترابط
رابطه دینی تلقین اولونیور .

[وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبَىٰ] مال تقسيم ايدركن - وارث اولميان - يوخ
كوجوك قرابت صاحبلرى [وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ] واقرباسه اولميان يتملر، مسكينلر دخى
مجلسده حاضر بولنوب تقريب نقديرده [فَارْزُقُوهُم مِّنْهُ] بونلرى ده اوتقسيم اولنان مالدن مرزوقه
ايدكز، براز برشى ويريكز [وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا] دلنديرينه كوره آرامجه سوز سويليكز.
- بو آيتك ارزنده حكمى باقيدر. بعضلرى وجوبه رفع اولندى دير. [وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ
خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ] بر ده اوكسه لركه آرقه لرنده ضعيف ضعيف، كوچوك قوتلرى
يتيز، برطاقم ذريت براقسه اولسه لر اونلرك حقنه قورقوب تيتره يه جكلرى، بونلرك يوركلرى صيزلاسيه ره
[فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ] الله يه قورقسونلر [وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا] صاغلام سوز سويليسونلر. بو
كبى ايشلره دائر كندينه سوز دوشنلر كندينك اولوم وفاتنده يرينه كيم اولاد يتيم اولادلرينى كندى اولادلرى
يرينه قويوب دوشونسونلر ده سوزلرينى اوكا كوره طوسون طوغرى سويليسونلر، يتيملر حقنده كندى اولادلرى
كبى وكيل ايتسونلر.» - چونكه تولوم قدر كسه باشنه كلجك، اكر كسى بوكونه يه كيره جكدر. ودر حديث شريفده
وارد اولديغى اوزره «لا يؤمن العبد حتى يحب لاخيه ما يحب لنفسه = قول كندى ايچون نه يى سويورسه
قارداشى ايچون ده اوكى سويه دكجه مؤمن اولماز». طرفمدن شو نصيحه كه [إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ
أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا] يتملرك
مالنى ظلماً يه يكز، قارينكزى طولوسى يانشده باشقه برشى يمسه اولماز. واليوم سعيد دينلسه اويله
قانيار يانسه ايچينه قالير كه معلوم اولماز. انشاء الله آنشدن صحيح برينه يكزه جكز.» - روايت اولونوركه
بو آيتك نزولى اوزرينه مسلمانلر يتيملرك ايله اختلاط ايتمكدن باشلامشلر، بناء عليه وظيفه نك
بويله قالميه جغى اولماريچون اكلاتمه ايچون سورهٔ بقره ده كى «قل اصلاح لهم خير وان تخالطوهم
فاخوانكم» آيتى نازل اولمشدر.

قلبنده بوادب وتربيه، بوانصاف، بوعدل وحسن حسى، بوانتقاد وحى تنفيذ ايدركن سوكره
شمدى يه قدر اولديغمز وجهله ذكر اولنمايان فرضه حصه لرك مقداريني بيانه وصاحبلرينى تعيينه ايدامام سيرائك تفصيلنه كلم:

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ فَإِنْ كُنَّ
نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ
وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ
وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ
وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا
فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ● وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ
إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ
يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ
فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ
وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا
السُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ
يُوصَىٰ بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ●

آل شریفی

الله سزه میراث تقسیمی شویله فرمان بیوردیلر : اولادیکزده : ارکك ایکی دیشی پایی قدر ،
اگر حیسی دیشی اولسه اوزره ایکیسنه زیاده ایسه لر بونلره ترکه نك اوچده ایکیسی واگر برتك قیز ایسه
اوزمانه اوك پارچسی ؛ ابوینی ایچون هر برینه اولرنك ترکه سندن آلتیده بر ، ثمانیه حیصه دار سه ، اما
حیصه دار اولمیوب اناسی باباسی وارث بولونیورسه اناسنه اوچده بر ، اگر اولرنك قارداشلری وارسه
اوقت اناسنه آلتیده بر ، حیصه ایتدیکی وصیتدن صوکره ویا بورجدن صوکره ؛ بابالریکز واوغللریکز بیلمز سیکز که

اونلرك لهنكيسى شفقتجه سزه دعا ياقيشر . بتوره بونر اللهدن برفريضه ، لهو عالم الله عليم ، حكيم بولونيور ● سزه ايسه زوجه لركزك ذكر سنك يارسى برجوجقدى بوقسه ، واكر برجوجقدى وارسه اوزمانه سزه درتده بر ، ايتدكرى وصيتدن ديانبورجدن صوكره ، اونره ده سزك ذكركزدن درتده بر اكر برجوجكز يوقسه ، واكر برجوجكز وارسه اوزمانه اونره سكزده بر ، ايتدكلرى وصيتدن ديانبورجدن صوكره : واكر برادركك ديا قارنداشك (يوخسى ديا باباسى يوقده ده) كلاله جهتندن (يادقولدن) ميراثه قونولويور . و (آنا) برادرى ديا برادرلرى سى بولونيورسه هر برينه آلتيده بر ، واكر بوندن زياده ايسه اوزمانه اوچده بر يندن اوتاقلر ، اضرار قصدى اولمقسزين ايدلمه وصيتدن ديانبورجدن صوكره كه بونلر اللهدن فرمانلر ، الله ايسه هر شيى عليم و حكيم ●

بو ايكى آيتده بر نجيسى علاقه ولادت اوزره جريانه ايدوب مبتدا اعتبارى يوقاريدن آشاغيه و آشاغيدن يوقاريه فروع و اصول تعبير اولنور . ايكنجى طرفى حائز اولانه عمودى نسب فراتبه متعلقدر كه اولاد و ابويه يوعمورك مبتدا بلا واسطه متصل اولانه بدأ اولنور . اينجيسى ، اولا بالواسطه اتصال افاده ايدن علاقه نظاهر ، ثانيا نسبه عمودى نسبه فارع اولوب اونك اطرافنده طولانمه واوطه نظرا ضعيف اولديغندن طولايى كلاله تعبير اولنمه فراتبه متعلقدر كه اينجيسى بالواسطه اتصال افاده ايدر .

فخر الدين رازى بورادن شويله برنذكره تاريخه يامشدر : « جاهليه اهاليسى ايكى شى ايله توارث ايدييورلردى : برى نسب ، ديكرى عهد . نسب جهتندن صغارى ، ده اناثى توارث ايتمزلر ، اينجيسى افاده ايدن آيت اوزرنده حرب وضربه واخذ غنيمته متقدر . جاهلى توريث ايدرلردى [1] . عهده صيغه : بو ايكى وجهله اولوردى كه برنجيسى خليف ايدى ، برادم ديكرينه « دمم دمك وهدمم هدمك ، سن بنم وارث اولورسك بنه سن ، سن بنم طلب ايدرسك بنده سنكله » ديه ، بو وجهله اوزره عقد معاهده

---

[1] بونى سويله آكلاسه لازم كلمكدر : يعنى صغاره واناثه برحصه وراثت طاغيتمازلر . اوبرلرينك سردت وافتيارلرينه براقيرلر ، اوغرده ديرلرسه برشى ديرلر ، ديرلرسه ديرمزلردى . چونكه صغار نسوانه يه مالى اولانلر بولنديغى روايتده موجوددر . حاشيه .

اینه بری قرابتی آرقه سنده اول تولوره صاغ قالانك شرط موجبنجه میت مالنده حقی اولوردی .
اینجیسی ده بتی ایدی . برآدام باشقه سنك اوغلی اولمل ایدیکی ، بعده سایر اولادلرك نسبی بابا سنه رجل
بر آدام نسبت ایدیکی و وارثی اولوردی کی بو بتی ده معاهده انواعنده بر نوعدر . الله تعالا محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی بعثت بیورد یغی زمانه اول امرده بونلری جاهلیه ده کی حالی اوزره ترك ایتدی .
منی بعضی علمار دیمشلردرکه : غایر ساده ترك رجل تقریر بیر ایتدیکی « ولکل جعلنا موالی مما ترك
الوالدان والاقربون » نسایه توارثی « والذین عقدت ایمانکم فآتوهم نصیبهم » عمایه توارثی
تقریر در . جاهلیه ده اسباب توارث بویله ایدی ، اسلامده کی اسباب توارثه کلنجه : ذکر اولندیغی اوزره
حلف وبتی تقریر اولنمشدر وبونلره ایکی شی دها علاوه قیلنمشدر ایکیدر بری هجرت دیکری اخوات ،
یعنی قارداشلغه ایدی . هجرت ، برهاجرك دیکر هاجره زیاده برمخالفت ومخالصله اختصاصی بولندیغی
زمانده قرابتی اولسه بیله وراثتی ثابت اولیوردی . وهاجر اولمیانه اقربا سنده دخی اولسه اوهاجره وارث اولمیوردی .
اخوات ، حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم بونلرده هرایکی کشی بینده برقرارداشلغه عقد ایتدیریوردی ، بوده
سبب توارث اولیوردی . حکمی جناب الله « واولوا الارحام بعضهم اولی ببعض فی کتاب الله »
مکیه بونلرك حینی نسخ ایتدی واسلامده تقریر ایدیلن اسباب وراثت شوادیی اولدی : نسب ، نکاح ،
ولاء » الخ ...

اشبو تفصیل میراث آیتنك سبب نزولنده ده عطاء شویله روایت ایتمشدر : سعد بن ربیع رضی الله
عنه شهید اولمشدر ، ایکی قیزی ، بر زوجه سی ، بر ده برادری قالمشدر ایدی ، برادری مالك حینی آلیوردی
قادینه ده حضرت پیغمبره کلوب « یارسول الله ایشته سعدك قیزلری ، سعد قتل ایدلدی ، بونلرك عمو جه سی
ماللرینی آلدی » دیه عرضه حال ایتدی ، علیه الصلاة والسلام ده « طایدی شمدیلك کیت ، امید ایدرم که
الله بویابه حکمنی یاقیندن ویره جکدر . » بیورمشدر ایدی . برمدت صوکره قادینه کلدی واغلادی
وبونلك اوزرینه برآیت نازل اولدی ، بنارعلیه رسول الله قیزلك عمو جه سنی چاغیردی « سعدك ایکی قیزینه
ثلثانه وبونلرك آناسنه ثمنه ویرباقیسی ده سنك » بیوردی وایشته برآیت موجبنجه اسلامده ایلك تقسیم

اولنامه میراث بر اولدی » . دیمك كه بو آیه ایله مذكور اولنلر نتیجه لنمشدر . دیمك كه حكمت نزولك اصلی جهتی انانك وصغارك وراثه بجهة تشریكی ونظامك كون زوج وكون زوجه ایچون اسباب توارثه ادخالی انقلاب عظیمی ایله كیفیت وكیت وراثك صورت قطعیه ده تعیینی وبونكی عادت واحكامك نسخ والغاسیدر .

« ولا تقتلوا النفس التی حرم الله الا بالحق ذلكم وصاكم به » كبی آیتلرده آكلاشیلدیغی اوزره الهك وصیتی تعبیری « امر » كلمه سنده وصاقونی ایجاب قطعی افاده ایدر . بو آیه براربلیغدر كه بونده بر حقك اعطاسیله انفاذی لزومی وعدم انفاذنده مسئولیتك تماماً مأموره تحمیل ایلمسیله بولندیغی افطاره وعینه زمانده مأموره محبت وامنیتی اشعار ایله ولایت ونیابت اعطاسنی تضمن ایدن بر عهد و تكلیف واردر . زیرا وصیت مالیه صورتله تعلقه ایرمدیكی تبدیلی جائز اولمایه وكری آلنماسی احتمالی قالمایه لازم الاجرا براركك انفاذی ایچون امنیت واعتماد ایله ولایت نیابه تفویضی تضمن ایدن بر عهددر . بناءعلیه [یُوصِیكُمُ اللَّهُ فِی أَوْلَادِكُمْ] سوزیله دیمك اولور . الله تعالی وفاتكزده صوكره اولادكزك حقوقنی تأمینه ضمنده مستحقدینه ایصالی لازم كلمه فرضه تعبیری بیانه ایدرك سوزه شویله امر ایدیور وعهد دیور :

[لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ] ذكرك حقی انثییه حظك مثلی . براركك حقی ایكی دیشی حصه سی قدر . » — ایشته اولاركك وفاتدیه خلفتك مالیتنده مندرج اولاره بر دستور اساسی كه احكام میراثك برجوغنی بو اساس اوزرینه حمل ایدیور . سرهام مقطوعه ملك تقدیرنده ده بو دستورك تطبیقی حسن اولنور . بو دستورك افاده سنده رجال ونساء دنیایه وده ذكور واناث بیوردیلمسی صغار وكبارك استحقاقده مساوی اولدیغی وبوبابده بلوغ وكبرك صحیح وخلی اولماریغی تنصیص ایتمك وجاهلیه ده یاپلدیغی كبی اطفالك محرومیتنه میدان ویرمه مك ایچون ذكر ایتمك ولی اینه بیلمسی ده بالخاصه بونقطه یه نظراً حتی جلب ایتمشدر . بوصورتله اولاد مرده میراث اولادایله ، اولاد ایچنده اركك ایله باشلامسیله وبونكله علاقه اولادلك دیگر تعلقاتنه قوتلی بولندیغی آكلاتمشدر . دیمك كه اك چوق حصه لی اولاد ایچنده ذكور آلر جمله در .

بو اداره سوزیله بر سؤال یك طبیعی اولاره خاطره كلیر . دیشی ارككدن ضعیف وقیمه دوشه

محتاج برفاه اولدیغنه کوره میراثده حصه سی ارککده دها زیاده اولمه، صحیح اولمایان مساوی کوره تعیین
لازم کلمزمی؟ بنا علیه ارکك تضییك مضاعف اولمسنده حکمت نه در؟ زمانمز افکارینی اشغال
ایدن بو سوالی مفسرین وفقهاء موضوع بحث ایدرك حکمتی ایضاح ایلمشلردر. شویله:

اولا: سوره نك باشنده بریده اکلاشدیغی اوزره صورت عمومیه ده ارکك طرفندن نفقات
عائله حیاتیه کیره لری مطلوبدر. میراثده بوکا مترتبدر. حال بوکه عائله حیاتنده انفاقه تکلفیتی
ارکك تحمل اولنمشدر. ارکك برکسبی یوقه زوجه سی اولمه اوزره لااقل ایکی کشی نسبتده حکمدر.
بنا علیه ارکك مصرفی چوقه، قادینکی بوندن آزدر. مصرف ایسه ایرادایله متناسب اولمه
لازم کلیر. مصرف ارکك تحمل ایدیرکه ایراد تولیدنده قادینه زیاده ویا مساوی ویرلسی هم
قاعدهٔ اقتصاده، هم ده عدل وحقه مخالف بر ظلم اولور. واصل اوزره مساوات حقوقیه اساسی
اختلال ایدیسه بولنور. بنا علیه میراثده کی بو تفاضل قادینلرك منفعتی وتسویهٔ حاجتی حسابنه نفقاتدهکی
فرقه تکلفیتك معادلی اولمه اوزره بویله برموازنهٔ حقوقیه واقتصادیه یی تأمین ایدرك عدالت ومساوات
دستورلرینك دقیقه بر تطبیقی تشکیل ایتمکده در. غنیمت، غرامت ایله متناسبدر. «للذکر مثل حظ
الانثیین» قاعده سی «انفقوا علیهن» امریله برمعادلهٔ حقوقیه درکه بونی اخلال «عدم تجاوز
ایده ضدینه منقلب اولور» قاعده سی موجبنجه دائما سوانك ضرریه نتیجه لنرك در. آنکه بعضاً بعض
محرومیته ویا عائله حیاتنده مصرف اشتراك ایله برابر اموالنده دیه دیکی کبی تصرف وتملك حقوقنده
تحدیده دیرمشدر.

ثانیاً: قادینه ارکك بولونمیان ویا نقصان اولان بعض خصائصی جائز اولیغی کبی ارکك ده
قادینده بولونمیان ویا نقصان اولان بعض خصائصی جائزدر. بونك ایچون ذکر دیشی ارکك عینی
ویا مثلی رجل مقابلی، معادلی، اُنثیدر. اویله بر اُنثیکه ملتقده ویا وظائف فطریه ایفاسنده ارکك
تالیسیدر. ارکك وبر دیکی سرمایه اوزرنده ایشلر، اونی تنمیه ایدر. ایشته ارکك دیشی بینده کی بو
فرقه فطریدن نتیجه لنن ده برده ارثالرنده کی قیمت مالیه وقدرت اقتصادیه فرقی اولمشدر. مخصوصی صورتده

فردی فرده دخل صورت عمومیه ده دیشی دیشی ، ارکان ارکان فطرتی اوزره سلامتلو اولمق اوزره نوع نوعه
سقایه ایدلمکدی زمانه دیشنلک کسب وارداتی اموال مخصوصه کلی وسعی ، تبعیه آخذ قیمت مالیه سی ارکلدیه
نقصانه اولدیغی برحقیقت قطعیه اولدیغندن کوردیلور . بوفرضه نظرا لاقل اوچده ایکی ویا ایکیده براولمه
اوزره تثبیت ایدلمشدر . دیه بیلیرکه صورت عمومیه ده برقاریه یوزده سکسان اللی غروشه فرضه ایدیلیرسه ارکلک یوزده یکرمی
لاقل یتمش بش ویا یوز غروشه تقدیر ایدلک لازم کلیر . براز کلک دیشنلک ایکی قاریه دیمک مساوی
طوتولمسی ده بوحکمه مبنیدر . زیرا اجمالیه لوزوم نفس ، منافع اولادیه قیمت مالیه اوده دیه بیلیر . وکذلک زمان
مالی برحیثیت واستحقاقه موضوع بحث اولورسه بواساس دوشونلمیدر . بوندن ایسه بوراده شو ایکی نتیجه
حاصل اولور : برنجیسی ، اقتصاد عمومی نقطه نظرندن دار ایام حیاتی اولادیه اموالک قدرت اقتصادیه سی فضله
بولنمادیکندن اداره ایدلمسی حکم قاریه وحکم ارکان داخل اولمه اوزره منافع وحقوقه عمومیه اقتضاسندندر .
شوقدرکه قاریدن قدرت اقتصادیه سندن بسبتون محروم ایدیلمک حقی اولادیه اعطا یمالیدیه تماماً اسقاط ایتمک رضی
منافع عمومیه یغایر . چونکه نصف قدرتک انطاری واسقاطی حقوقاً واقتصاداً برضرردر . وحقیقت حالده
ورقابت ده برضرردر . وعلی الخصوص قاریدن ایجوده ضرردر . نصفک واحده تحمیلی مزدوج وتضاعفه بر
برصورتده اعمال ایدلمسی ایسه طرفیه ایجوده عسیه منفعتدر . بناء علیه سرمایه اصلی یی تشکیل ایدیه بیلدیکی ارکلک
ودیشیده هربرینه قدرت اقتصادیه لریه تناسب مال توزیع ایتمک حکمه اولادیه منافع وحقوقه عمومیه
اقتضاسندندرکه « ولاتؤتوا السفهاء اموالکم التی جعل الله لکم قیاما » آیتنده بولنان
براشارت سنیه ایتمه ایدر . ایکنجیسی ده مسؤلیت مالیه نک قاریدن دیشیه زیاده ارکلک توجهی وحیات اجتماعیه
عائد ده وظیفه انفاقک بالخاصه ارکلره تحمیلی لزومیدرکه حکم بعدلت حکم ده منافع وحقوقه تسویه ایدیه
برابر منافع عامه ایجابندندر . زیرا تکلیف وسع ایر تناسب اولمه لازم کلیر . قاریه ایسه ارکلدیه زیاده
محتاج بولنمقله برابر اهلیت مالیه سی عسیه سویه ده اشتراکه محتمل دکلدر . بونک ایجوده قاریدن مالی کندیه قالمالی
ارکلک حقنک بحسه ایتدیکی فضله قدرتندن انفاقی اوزرینه آلیدر . چونکه غرامت ، غنیمت ایر تناسبدر .

ثالثاً ، روایت اولونورکه جعفر صادق حضرتلرندن بوسئله صورولدیغی زمانده « حوا بجره المنوعه

برآدم بعدای آلدی دیه ، برآدم دها آلدی صاقلادی ، صوکره برآدم دها آلدی آدم ویردی ،
اولسون نصیبنی ارککك ایکی قاتی یاپمغه قالقیشمی ایجون اه تقاده قلب ایتدی . قاریندك نصیبنی
ارککك نصفی یاپدی » دیه جواب ویرمشدر که آکلایه بیلسون ایجون رمزی وتمثیلی بر صورتده یك درین
معنیلی سوز سویلمشدر . بو ایضاحات تفسیرلرك از جمله فخر رازینك بیاندیر . انجمه اونلرك
لسانه علمیلری بعضی تصرفات ایله طرفندن توضیح اولمشدر . بوندن بالخاصه شو نتیجه یه کلیرز « للذکر
مثل حظ الانثیین » اساسی ایله ارککلرك کلفتلی انفاقندن دولایی تاریخه ایجون ارککلرك دیشی بشدن بیراز
زیاده اعطاسنه معطوف بر مقدمهٔ انقلاب اولمه اوزره دکل ، اورتاده حکمت خلقیه نك خلاف اولرق
وجود اولان بر اختلال حقوقی واجتماعی یی ازاله ایچون اوزاق زمان تحول وحقی تثبیت وتقریر ایدیلدکدن صکره
افاده سی اولمه اوزره نازل اولمشدر . « ان الزمان قد استدار کهیئته یوم خلق الله السموات والارض » .
« للذکر مثل حظ الانثیین » دستوری موجبنجه اونمول اولادی . یانده باقیه بر وارث
بولنمازسه میراثك تعیین الیدیلمکدر . بر مرتبه ده جهت وقوت قرابتدن متحد اولان واثرده ده بو دستور
جاری اولمقدر . فقط اولاد بالکز انثی ویا اناث اولدیغی تقدیرده [فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً
فَوْقَ اثْنَتَيْنِ] آیرا اولادایکیدن زیاده دیشیدایسه لر [فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ] مجموعنك
مقدی ترکه نك ثلثانی [وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ] وآیرا بر قیزایسه
بونلکی ده نصفدر . مجبا ایکی اولورسه نه اولمیه ؟ بو تصریح ایله سسه کورونورسه ده بونلك ده
ثلثانه اولدیغی مفهومی کلامدن وجوه ایله مستفادر . « للذکر مثل حظ الانثیین » دستوریله
ایکی مقایسه سنده کی صورت افاده سی ، کذلك بو ایکی جمله شرطیه نك تمام تقابلی کبی قرائه افاده ایدرکی
جمله شرطیه ایکی ودها زیاده اناثایسه لر دیمك اولدیغی وجهله ایراثات ایتمشدر . انجمه بونده ابنه عمك
مفهومی منفرداً مخالف اولدیغه قائلسه ایکی ده نصف اولمق لازم کلیر . [وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ
مِنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ] ولدایکی اولورسه بو ایکی سدسده مستافی یی
تماماً آلیر ، ارکك ودیشی مختلط اولورسه « للذکر مثل حظ الانثیین » آلیر . ایکی ودها زیاده

قيزايله‌ر مساوى اولديغندن ثلثك مساوى اولديغنه دائر آيه‌در . برقيزايله نصف آلمقدنده برسدس باقى قالديرله
اوده بابايه عائد اولمقده‌در . زيرا كوره جكذكر بابا باقى آلاه عصبات‌در . [وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ
وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ] ولدى بولنمايغى وابوينى قالديغى تقديرده امك بابا وصف آنالك وارث اولدقلرى
محققه ، اوزمانه [فَلِأُمِّهِ ٱلثُّلُثُ] آنالك حقى ثلث ، باقى عينه مساويسنك بابايه عائد اولديغى
بالضروره معلوم اولور ، باشقه جه نصيه لزوم كورمز . شوحالده بابا يالكز قالديغنه اولورسه بوكره باقى
آلديغله جكدر . وهم ده زمانه باقى ، بولنورسه اونى ده آلمقدر . كورديكز كبابايه قارشى آنانك ثلث تقديرى
« للذكر مثل حظ الانثيين » قاعده سنك بر تطبيقى دكيلدر . اولاد بولنمايغى آنالايله بابا اولاد ده برابر
ايكى برقيز تقابل ايده بولونمسه اولمز . بو وارث اولاد بولنديغى زمانه بابا ايله آنانك سويه ده ده بر
سدس آلدقلرى ده استنباط ايده بيلرسك . معلوم‌در كه ايكى سدس بر ثلثه مساويدر . بر ثلث ايله بابايه قارشى
برآنا حصه سيدر . دكيك اوليوركه اولادك فوتنه قرابتجه بنائ اولاد قارشيسنده ابويه ، بابا قارشيسنده
برآنا حكمنده طوتولمسه داوا كوره ثلثه مساوى اولمه اوزره آنانك سويه به برسدس ويرلمسه وارثيه بابانك
آنايه قارشى ذكورى نظرا عتباره آلنماشدر . وبو نقطه قياس جلى يه مخالف كورولمز سوره قياس خفى يه موافق تقدير
ذكورت حقنده اولاد طرفنده بولنماسنك نتيجه لازم سيدر . وايكيسنه مشتمل بر ثلث تقديرايله طوپ بوده
بر سدس ديه تخصيص اولنماسى ده بوحكمك علاقه دار اولديغى كركدر . بونك ايچون ده برقيز اولديغى
تقديرده اولاد طرفنده كى ذكورت حقنى اتمام ايده جكندن بونى بابايا اتمام ايده جك ايكى سدس بر نصفدن
قالانه باقى يى بابايا اساساً برادركك اولدوغنه آلركن بوكا وضعاً تعصيب دينلير . بوحالده زوج
وزوجه كلاله سيرائدن زوجه « للذكر مثل حظ الانثيين » دستورينك تطبيقاتى واردر .

[وَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسُ] واكر ميتك ولدى بولنمايغى حالده ايكى
ويا دها زياده برادرلرى بولنورسه لابويه ويا لاب ويا لام فصل برادر اولورسه اولسونه بوصورتده
آنانك حقى سدسدر . » — برادرلر آنالرى ثلثده سدسه مجب ايدرلر . كرچه برادرلرك قرابتى آنايه دها
اوزاقدر ، فقط ايكى ويا دها زياده اولدقلرى زمانه ذكورتلرى حسبيله آنايه قارشى بر ولد تأثيرى يايارلر .

ثلث أنا حصه سنك يا يعني كذ بريه جملك ايجوبه أنايي سوء ايذ يرلر ، كرچه بابا وارسه بوغزي اسقاط
ايدوب اللرنده آلرجقسه ده أنايه ده بالغ اولمسه اولورلر . بر برادر ايسه بوني بايامان .

[مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا أَوْ دَيْنٍ] بتوده بو مضمونده ارثه شرعاً يايله بيلديكلي يعني
يا ميتك نافذ وشروع اولور بر وصيتده ويا ديندن صوكره اولرق ثابت اولور . ترتيبي جمهور دائما تعلقي
سرتبه ده وصيتدن ويا ديندن مؤخر در . » — وراثتك بعد الوصيه اولمسي دينك ده وصيتدن صوكره ذكر
ايتمسي كوستركه مقدمدن باشلايا ترتيب ، اولاً ديني ، ثانياً وصيتي ، ثالثاً وراثتدر . ترتيبده وارث ،
وصيتي ، وصيت ده شايد بولنورسه ديني تعقيب ايده جكدر . بونى افهام ايجون حضرت ع « اه وصيتي اول ذكر
ايتدي ، فقط رسول اه اولا ديني ايله حكم ايتدي » ديمشدر . بعضي تفسيرلر بو ترتيبك قرآنده أكثا ستماريغي
فهمنده بولنمسنده بو بابده برچوق استدلالات سرد ايتمشدر ده صحيح برينه لزوم بوقدر . چونكه « من بعد »
كلمه سنك معناسنه نظراً ترتيب ذكرينك مؤخرده مقدم طوغري طبيعي اولرق جريانه اتيكي ملاحظه ايدلديكي
زمانه لفظاً مؤخر اولانك معناً مقدم اولديغي ظاهردر . « من بعد وصية اودين » دينمسه ايدي اوزمانه
وصيت ، ديني مقدم اولمه لازم كليردي . « اودين » ترديدي لفظ ذكر ده ديني ويا وصيتك اجتماعي ضروري
اولماديغنه دلالت ايدر . بر ده كورلديكي كبي وصيت « يوصي بها » ديه سقيد ، ديه مطلقدر . ديمك كه وصيت
وراثته مقدم دكلدر . « وصيت ايده بيلديكي نافذ بر وصيت » يا خود ابه كثير ، ابه عمار ، ابو بكر قرأتنده
« ص » لك فتحيله « يوصي بها » اوقونديغنه كوره « توصيه اولنور مندوب بر وصيت » مقدردر . بو ايسه محل
اولديغنه بنا بنوي ايله ثلث اولمه وراثتدن مندوب برينه اولماسه اوزره تفسير ايدلمشدر . بونده باشقه « من بعد
وصية » قيدي ، وصيتك وراثته مقدم تنفيذي لزومني اشعار ايتديكي كبي « يوصي بها » قيدي شروع
بر وصيت يا ميتك تسويه معناسني ده مفيددر . (سورهٔ بقره ده « كتب عليكم اذ حضر احدكم الموت
ان ترك خيرا الوصية » آيتنه باقه) . كذلك ديه ، مطلقه اولديغنه اقرار ويا بينه ايله ثابت اولاسه ظهر ائي
بر بورج بتوده ذكرايده مستغرقه اولسنه وراثت ووصيتدن مقدم وبرلمسي لازم كليور . بو حالده ابتدا
بورجك ده برقيدي كوره جكز .

[آباؤكم وأبناؤكم لا تدرون أيهم أقرب لكم نفعا] بابالرينز
داوغوللرينز ، بوزدن قانيسي منفعتجه سزه دها ياقين . بوني بيلمزسكز ؟ — بو فقره يه طرفدن
بايلمله وصيتك تنفيذي لزومي ، يه طرفدن ده وارثلرك برقسمي تفضيل وترجيح وبرقسمي حرمان ويا قلي لحرم
ايده جك بر وصيت يا يلماماسني افهار وعميم زيانده اولاجه نظراً ابوينه آز حصه ويرلمسي سائرلرينك
نفقاتنه يانشي اولماريقي وبناءعليه اونره احتياجده قصور ايتلرسني توصيه ايله ابوينه تكليف . اولا
وصيتك تنفيذيني افهار در ، يعني وفات ايده اصولكن اولسونه ، فروعكن اولسونه وصيت يا يمايوب سزه
زياده مال براقانمي ، يوقسه وصيت يا يوب مالي آز المقله برابر ثوابسز اولانمي ؟ قانيسي محققدر سزه دها
نافعدر ؟ بوني سز تعيين ايده مزسكز ، اونك ايچون بيلير وبيلديكي ايچون وصيت يا يانلك نفعي اقرب اولديغني
آكلايوب وتنفيذيني توصيه ايدييور . ثانيا مؤخره وصيت يا يمالريني افهار در . يعني اولومه يانمش اولوب
ميراثي براقه جغندن اولاغرسزه وارث اولاجغه اصول وفروعكن قانيسي رنيا وآخرتده سزه دها نافع اولديغني
بيلمزسكز . اونك ايچون وارثلرينك بعضيسني ترجيح وبعضيسني محروم ايتمك ايچون وارثه وصيت قلدرمه
بولونمايكز ده الله تعالانك توصيه ايتديكي وجهاوزره براقيكز ، نه بيلرسكز محروم ايتمك ايسته ديكز
بكدموكنده سزك ايچون دها نافع اولاجغدر . بومعنى « وارثه وصيت يوقدر » حديث شريفيله بيان
ايدلمشدركه ايلكجي آيتده « غير مضار » ايله كوستريلمكدر .

[فريضة من الله] بوجمله بوكز الله طرفندن فريضه اولاره تقدير وتوصيه اولنمشدر » —
بوقيد ، تاباشده « يوصيكم الله » جمله سنه ربوط اولاره اراده كي بيانانك جمله سنه شاملدر . بوكا
فرضيت بر دفعه دها تأكيد اولنمشدر . « فريضة من الله » ، « يوصيكم الله » ، « نصيبا مفروضا »
علم وحكمت ايله بوفرضلرك عليدر . [إن الله كان عليما حكيما] شبهه يوقدركه بو
فرضلرك تقدير وسزه توصيه ايده الله تعالانك علم وحكمتيله
فرضه وتقدير بيور ولسه اولديغنده ودنيا وآخرت مصالحي وسنافعكزه موافق بولنديغنده هيچ شبهه ايتمزسكز .
بو تقسيمانك اصابتي عقل قاصريكز قاورايامازده ، قاورايه بيلسه ايدي ويا مساوي ويرلسه ايدي ، يا خود

توجهت توجيه اولسه ايدى » كبى خاطره كره صايلان جمله اولورسه اولسون علم الهى يه حواله ايدكن وسوء عمل ايله بيلكن » .

[وَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ الخ] زوجى وفات ايدنه زوجه لره بو صورتله تركه دن ميراث تخصيص ايدلمكله سورهٔ بقره ده كى « والذين يتوفون منكم ويذرون ازواجاً وصية لازواجهم متاعاً الى الحول غير اخراج » آيتنده كى نفقهٔ عدت حكمى نسخ اولنمشدر . (اولايه بابنه) .

[وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ الخ] اگر برادر كلاله ويا قارنديه كلاله جهتندن ميراث اولور . ياخود كلاله اولاردن ميراث قونولرجمله اركك ويا قارنديه كلاله اولور وحال بوكه برادرلرى ويا خشيره لرى بولنور . هر برينك حقى برسدس . برادر ويا خشيره يدن زياده ايسه بر ثلثه قسمى على السويه اورتاقه اولورلر « للذكر مثل حظ الانثيين » حكمى زيرا بو اراده كى برادر وخشيره دن مراد ، بالاجماع آنا برقارداشلردر . بونلك ايچون صفتلرنده ذكورت حكمى يوقدر . عظمى حصه لرى ثلث اولسى ده آنا مقامنه قائم اولدقلرى كوستديرى ، وتعريفاردهٔ ثلثدن سورهٔ نك آخرنده كلجكدر . (بابنه) .

كلاله : والد ، والده ، ولد جهتلرينك غيرى اولانلردر يعنى اصول وفروع سلسله سنى تشكيل ايدن عمود نسبك قارشيسنده بولنانلره قرابت ديمكدر . بوكلمه اساساً يوروب قوتنده دوشمك ويا اطرافنه احاطه ايدمك معناسنه مصدر اولوب اولكنده كلال ، ايكنجيده اكليل ايله مناسبتدار در . بو قرابت ، والد وولد قرابتنه نسبتله ضعيف ويا اونك باشنى يا خود اطرافنى صارمسيله بولنديغندن بو نام ايله تسميه ايدلمشدر . قرابت ، ذى قرابت معناسنه كلديكى كبى كلاله ده ذى كلاله معناسنه اولمق اوزره ولد نزده والد ووالده يه نسبتله اولانلره ورثه ، بردهٔ نزوله نزده والد ووالده اولميه رك قالانلره وارثه دخى اطلاق اولنور . مثلا قرده شكوه بركلاله ، اصول وفروعدن برشى برافمارمه وفات ايدنجه قرده سنه بركلاله ، اونك آرقه سنده قالانلره قارنده سنه ، عمو جه ، خاله وسائره ده صهب كلاله در . بو آيتده كى « كلاله » ده اولكى معنى ايله تعبير ، ذى كلاله معناسى اعتباريله ده حال ويا « كان » ناقصه

خبری اولور . اولکسنه جهت ارثی ، ایکنجیسنه وارث ویاسورنلک حالنی کوسترمکله بالنتیجه حکم بولور . کلاله نک تفسیرنده صحابه نلک اقوالی ومباحثه سی جریاندر . حضرت ابی بکر صدیق رضی الله عنهک اختیار ایتدیکی کلاله : « والده ووالدک ماسوا سیدر » کی نخعی ده قول صحیح ده بولور . حضرت عمر « کلاله ، ولدک ماسوا سیدر » دیرسه ده صورولدیغی زمانده « بنه کلاله ولدی اولیانلر رأیمده بولونمایورم ، ابوبکره مخالفت ایتمکدن حیاء ایدیورم » ، « کلاله ، والد وولدک ماسوا سیدر » دیرمکده ده مروی در . کلاله میراثی بولوندهده سوره نلک آخرنده وارد در . حضرت عمر اوراده کی « لیس له ولد » قیدینی کلاله نلک تعریفنه بر اشارت کبی ملاحظه ایدرسه .

[غَيْرَ مُضَارٍّ] . هم وصیتک وهم دینک قیدیدر . یعنی اورثه وصیت ویا دیه کدورتی ایجون اضرار طریقیله دیه یا یاپیلسه اولمز . » — بناءعلیه اولاد ورثه دیه صحیح برینه وصیت معتبر اولمز ، مضار اولور . بونلک دیکر بر نوعی ده ضرر اولدیغی وسنخ اولدقلری حصهٔ ارثیی تغییر ایده جکی ظاهردر . دینک که بو قید ایله اشبو میراث آیتندهٔ « کتب علیکم اذا حضر احدکم الموت ان ترک خیرا الوصیة للوالدین والاقربین بالمعروف » آیتنده کی حکم وصیتی نسخ ایتمشدر . « الا لا وصیة لوارث » حدیث شریفی ده بونکی بیانه ایلمشدر . (بناء) کذلک اجنبی به ویا وارث اولیانه اقربایه ده ثلثدن زیاده وصیت معتبر اولماز . ورثه نلک اجازتنه توقف اولور . زیرا طرف یالنزده « یوصی بها » اولاده وصیت ثلث اولدیغنه بیانه بولونمشدر . فضله سی وارثه افرازدر . وصیت نه قدر اولملیدر ؟ سؤالنه فارشی علیه الصلاة والسلام بر حدیث مشهورده « ثلث ، ثلث ده چوقدر ، ورثه گی اغنیاء اولدیغنه براقمرسک اونلری فقر واحتیاج ایچنده براقمکدن خیرلیدر » . بناءعلیه مالی آز اولانلرک ثلث وصیت یا یمدیکی بیلمه مستحسن دکلدر . وصیتک بویله ثلثدن معتبر اولمسی ده ترکه نک بوتون کا برکیمه نلک ورثه سنه فارشی وضعیت حقوقیه سی میراث نقطهٔ نظارندن بر فارکلک فارشی برفادیه وضعیتنه نشبه اولدیغی اعتباریدر . « للذکر مثل حظ الانثیین » دستوری حکمی بولنمه ده جریانه ایدیور . زکرنلک اوچده بر میقدار وصیت حقی ، اوچده ایکیسی ورثه یه میراث حقی اولیور . دینک ورثه یی اضرار قصدیله اولمسنه کلنجه : بولنه رق مرض موته یالانه یره دیه اقرار ایتمسیله اولور . بونلک ایچون مرض موته کی اقرار ایچون ثابت اولان

ربه . ارثه تقديم ايلمز . وارثك اجازتنه موقوف اولور . اشبو اضرار ثبوتنك بولنماده ذكر ايلمكلك وارثي اضرار قصدي اغلب احتمال اولمسنه باشيدر .

[وَصِيَّةً مِنَ اللهِ] الله تعالا بولمزي طرف الهيسنده بر وصيت اولدرق امر و توصيه ايدييور . بورده اوبر آيده كي « فريضة من الله » كبيدر . وبونكله حكم بحسب المعنى ايكي مقابلك تفاوتيله تناسب بر تأكيد بايلسه حكم ده بو آيده آخرنده اولدقدن باشقه بر « والعجز عن الصبر » بعدسي كوستريلمشدر .

[وَاللهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ] الله عليم در . اضرار قصدنده بولنانلري بيلير . فقط حليم اولديغندن عقوبتده استعجال ايتمز . بناء عليه بو حالمه معذور اولوب اضرار قالقيشماسي ، يا بلكه بوحالدن اولاده وصيتي اه ضياعك ايجونه يايمالي ، وصايانك الهيه يه توفيقه وركت ايتملي .

تِلْكَ حُدُودُ اللهِ وَمَنْ يُطِعِ اللهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ● وَمَنْ يَعْصِ اللهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ●

تأليف شريفي

ايشته بونه براحكام ، الله كسديكي حدودر ، وهر كيم الله و رسولنه طاعت ايدرسه الله اولى آلتنده ابرسقلر آقار جنتلره قويار ، ابجلرنده ابدى قالمق اوزره ، بو ايسه اوفوز عظيمدر ● هر كيم ده الله و رسولنه عاصى اولوب حدودينى آشارسه اولى ده بر آتشه سوقار ، ابجنده ابدى قالمق اوزره ، هم اوطاقدن ايدجى بر عذابه دوچار ●

الله عصيانه و حدود الهيه يه تجاوزه بزى حقى عذاب مهينه اولديغندن محفوظ ايلسون :

وَالّٰتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَآئِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً
مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتّٰى يَتَوَفّٰهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ
اللّٰهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ● وَالَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا مِنْكُمْ فَآذُوهُمَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا
فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللّٰهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ● إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولٰئِكَ يَتُوبُ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللّٰهُ
عَلِيمًا حَكِيمًا ● وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتّٰى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ
قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولٰئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ●

آل شريفی

قارینداشلرینزدن فحشی ارتکاب ایدنلر علیهلرینه سزدن دورت شاهد گستیرک . اگر شهادت ایدرلرسه
اوقادینلری اولرزده حبس ایدک تا اولوم گلنجیه یا گوتوریجیه ویا الله همقدنده بریول آچنجیه قدر ●
سزلردن اولی ارتکاب ایدنلر ایکیسینی ده اذیه قوشک ، اگر توبه ایدوب اصلاح اولورلرسه اولردن واز
گچیک . چونکه الله توّاب ، رحیم بولونور ● فقط الله قبولی وعد بیوردیغی توبه اوگیسلر ایچوندرکه بر
جاهلیتله برقباحت یاپارلرده صوکره چوجوقجه توبه ایدرلر ، ایشته الله بونلرک توبه لرینی قبول بیورور
والله علیم ، حکیم بولونور ● یوقسه قباحتلری یاپوب یاپوب ده تا قاپریه گلدکلرنده کلنجه ایشته بن شمدی توبه
ایتدم دیه جکلره توبه یوقدر ، کافر اولرق اولنلره ده یوقدر ، بونلر ، ایشته بونلره الیم بر عذاب
حاضرلامشدر ●

فائده : حدیثی تجاوز ایتمه یک چیرکین ، آشیری ادبسزلک ایتمک . الفحشاء ده زنانک بر کبیره

[وَالّٰتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ] فارينده يعني مسلمانلرك قارينلرندن
زنا ايلايانلر ، الله جيزدكي نطاق حدودي تجاوز ايدوب اونك ضدي اولان معلوم فعل شنيعه
بالرضا مباشرت ايدن اولدقلري [فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ] سز ارككلردن شهادة
اصل درت شاهدك اوقارينده فارينى شهادتيله اثبات طلب ايدكز [فَإِنْ شَهِدُوا] دخي عقيده
سورة زمانه اولدقده درحال شهادت ايدرلرسه ـ كه بونده سورة زمانه شهادت لازم ده براى ، اوزاقجه كوريلوره
درت نهايت آلتى آى اولمه اوزره تقدير اولنمشدر . ـ فارينلرك بو صورتله محرسيتلرى ثابت اولدقده حكم
[فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا] اوقارينلرى
تولوم جهاتدن آلنجه ويا الله كندلرينه بر يول تعيين ايدنجه يه قدر اوطه لرده حبس ايدكز . » ـ بونكله زانيه لك
جزاسى ديكر بر حكم الهى نازل اولنجه يه قدر برصورتله ايجرا ايدلمه « تولنجه يه دكين حبس دائمى » اولمه اوزره تعيين بيورولمشدر .
بنا عليه سورة نوردكى « الزانية والزانى فاجلدوا » آيتيله نازل اولنجه بو حبس دائمى جزاسى منسوخ اولمشدر كه
« او يجعل الله لهن سبيلا » قيدينك مقتضاسى ده بودر . شهادت حقنده كى حكم ايله ثبوت زنا بابنده اصل حكم
اولدقده باقيدر .

ارككلرينه نسبتله بولنمامش حكمه : [وَاللَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا مِنْكُمْ] سوزلرى ايله اشارت
ايتمشدر [فَآذُوهُمَا] ازا ايدكز ، يعني تقديرعمامشه محول اولمه اوزره قولاً ويا فعلاً تقديرايله تأديب
ايدكز . » ـ بورادة « والذان » ديه تثنيه صيغه سى ايراد اولنمسى جهاتى اشكال اولمشدر . جمهور مفسرين بونده
مقصود زانى ايله زانيه اولديغنه قائل اولمشدر ، بو صورتله ارككلك جزاسى قارينده مخفف اولمسى ، قارينلك
حبس دائمينه باشقه ديكر برتقدير ايلديره جزالاندريلمسى وازانك حبس دخي شمولى ملاحظه ايدلديكى تقديرده ؟
افاده ده تكرار بولنمسى لازم كلمكى جهتله تطبيقده اختلاف ده ايدلمشدر . بعضلرى بونلك زنالى سوء اولوب
اولدقلرينه حمقنده « او يجعل الله لهن سبيلا » مدلولى اوزره حبس دائمى يى نسخ ايتمسه وبالاخره سورة نور
آيتيله بورادة حبس اولنلره تعذير بيانه اولنمسى وبونلرك حمقنده حكم تحويل ايلمسه اولديغنى سويلمشدر ركه ان سوافرة اولانلره
بر اولمه كركدر . ديكر طرفدن بجا هدده بونلك زنا حمقنده حكم لواط حمقنده اولديغى وبنا عليه « والذان »

ایلی ایکنجی عبارت اولدیغی نقل ایلیه ابو مسلم اصفهانی ده بونی ترجیح ایلمشدر.

[إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ] الله تعالی نك قطعیاً قبولی وعد و تعهد ایلدیکی توبه انجق

[لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ] برجهالت بیله ایش قیلانلره یاقین زمانده [ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ]

صوکره هیچ قیمه توبه ایده، کناهنده اصرار ایتمیه کیدیلره عائددر. [وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ

يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ] یوقسه قنالقدی یاخود یاخود [حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ]

نهایت حضرینه ئولوم کلوب جیاتدیغی زمانده [قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ] بن شمدی توبه ایتدم دیه یاخود

[وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ] بر ده کافر اولدیغی حالده ئولنلره توبه یوقدر. » — شو حالده بو آیتی

آراسنده بولنمامه، یعنی بیلرك کناه یاپمه جیمه دیه توبه ایتمه یوب سیئاتی اختیار ایده رك حالت نزعه

کلوب جیاتدیغی یأس اولدیغی اول توبه ایتمزلر توبه لرینك قبولی قطعی دکلدر. مشیت الهیه یه قالمشدر. بو بابده

تحقیقه شوراسی کرکدر که حالت نزعه کلوب صفوز جیاتدیغی یأس اولدیغی اول کفر دن توبه ایده ایمانه، مقبولدر.

فقط حالت نزعه یأس حالنده کفر دن توبه ایده ایمانه مقبول دکلدر. ایمانسز صوکره عمل خیر کسب ایده بیلمه

برزمانه بولنملیدر. فقط مؤمنه قاسقلق صوك نفسنده کی توبه سی ده مقبول اولهبیلیر. « لاتقنطوا من رحمة الله » در

سؤقدر که بو توبه لرك قبولی ده قطعی اولدیغنه موعود دکلدر. بو آیت ایشته بونی آکلاتمشدر.

سیئاتك عاقبتی بویله عذاب الیم، حکم توبه ده اویله اولدیغی ایچون نظاه مشعله بروجه آتی محرمانه

جیوه دقت ایتمك لازم کلیر:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا

بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ

كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ● وَإِنْ أَرَدْتُمُ

اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنْطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ

بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ● وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ

مِيثَاقًا غَلِيظًا ● وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ
إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ● حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ
وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ
اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ
اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا
بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ●

مآل شریفی

ای اویونه ایمان ایدنلر ! قادینلره زور ایله وارث اولمق سزه حلال اولماز یعنی کمی ویرمیکدن
طولایی براز بنی قورتاره جقسکز دیه اونلری تضییقه اوغرتمق حلال اولماز ، مکر که آرالرنده آچیق جینایه برقچسنه
ارتکاب ایلمیه اولسونلر ، طایدق اونلرله کوزل کچینک ، شایدکه بیرشی خوشلامیه جکسکز اوله بیله کرک بر شیئی
خوشلامیه جکسکز ده الله اونده بر چوق خیرلر تقدیر ایتمیه بولنور ● وشایدکه بر زوجه یی بر قوچه ویرمک
دیکر بر زوجه آلمق ایسته یورسکز اولکنه یوکلرله مهر ویرمیش ده بولنسکز ایچندن بر شیئی آلمایک ، بهتانله ایله
بر بهتانله ایله آچیق بر وبال یوکلنه جکمی ؟ ● نصل آلیرسکز که بربرکزه قاریشمیکز واونلر سزدن قوتلی
بر میثاقه آلمشلردی ● بر ده بابالرکزک نکاحی کچمیش قادینلری نکاح ایلمایک ، کچمیشی کچمیش ، شبهه یوقدر که
اویله جیرکینلی ، ایکرنجی ، اونه قباحتلی ● سزلره شونلر حرام قیلندی : آنالرکز ، قیزلرکز ،
همشیره لرکز ، خالالرکز ، تیزه لرکز ، برادرلرکزک قیزلری ، همشیره لرکزک قیزلری وسزی امزیه
سوت آنالرکز ایله سوت همشیره لرکز وقادینلرکزک آنالری وکندیلریله زفاف ایتدیکز قادینلرکزدن اولکزده
بولنان اوکی قیزلرکز - شایدکه آنالریله زفاف کیرمه مسه ایسه کز باسی یوقدر - وکندی صلبکزدن اولان کلمسه اوغولرکزک

خلیلری وایکی طمشیده بینی جمع ایتمکدر ، کیمه کیدی ، اوظ الله غفور ، رحیم بولونیور ●

[لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا] . جاهلیه ده برعادت وارسه ، برادرم باقیسنده بری وفات ایتدیکی زمانده قالان زوجه سنك ویاخود بنك اوستنه ثوبی آتوب « کندیسنه وارث اولدیغم کبی قاریسنده وارث اولرجغم » دیرسه وبویله دیمیی اوقادینه طوکسه احمد اولورسه ، دیرسه اونی اسکی طهر دیه باشقه برطهر اولمقسزین تزوج ایدرسه ، دیرسه باشقه سنه تزویج ایدر ، طهر ایله قادینه اوندن برشی ویرمزسه والیسته ثولن قوجاسنده الا مبنی اولمدقجه طهر دیه واز کیرمك ایچون عضل ایلیه ، یعنی کندی الماز ، آخره تزویجنه ده مانع اولورسه . شاید کیمسه عیالی اکمزدن قادینه کندی ناقربالسنك تزویجنه کیدوب بلیرسه کندینه صاحب اولیلیرسه . بعضلرده زوجه سندن خوشلانمازدی ومع مافیه قادینك مالی بولندیغندن طولایی میراثه قونمه ایچون کرهاً طوتارلر ، ثولوسی کوزلرینه کسه باشترده بولنمازلرسه . ایشته برآیت یا اولکی ویا بوسببدن طولایی نازل اولمشدر . شو حالده اولکنی کوره حلال اولمیانه ارشدر مراد ، قادینلرك کندیرینه ارثدر . قادینه میراث اولمانه ، آیتجی یه کوره ده مالدینه ارثدر . یعنی کرهاً طوتوب مالنه قونمه ده حلال اولمانه . دیکر طرفدن بعضلرده قادینه احتیاجی بولنمادیغی حالده تزوج ایدیر ، الی کچنه ، براقمه ده ایسته ، فقط طهرینی ، نفقه سنی ویرمك وحاصلی بیوك ایتمك ایچون قادینی تضییقه ایلردی ، بونره قادینی ده شویله بیورولمشدر :

[وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ] قادینلره ویردیکدن برازینی بیله آلمه ایچون کندیرینی تضییقه ، زوجیت نصیبنده منع ایتمیکز . [إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ] مکر که بك آجیمه ، قادینك قوجه آراسنی آچه وجهه آشیدی برادیسنلك ویا برزنا یا میسه اولسون . آنجمه اوزمانه آیریلمغه اونر سببیت ویرمسه اولمقدنده خلع طلبنده سعدن اولیلیرسکز . یوقسه بایمایکز [وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ] قادینلریزله شرعك انلاریچون حکم معروف وجهله معاشرتده بولنکز . » بوراده معروفدن مراد یاتاقده وانفاقده خصوصلرنده انصافلی ، سوزده صمیمیتلی

برلنمه‌سی خصوصاندر. [فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ] شاید طبیعتکز ه خوشه‌یکن، صبحتلرنده بیقاریکز
[فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا] اولر بلیرکه سز بر شیئی
خوشلامیه‌جکز ده الله اونده بر چوق خیرلر خلق ایتمش بولنور. بنا علیه اونی بر وجه بالا طوتلرنده
بر وجه اولمق یه بحرد نفسکز خوشلامیه‌رق بعضاً مدت طولایی آریلمغه قالقیشمایکز، معاشرتی بوزمایکز [وَإِنْ
أَرَدْتُمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ] وشاید بر زوجه‌یی بوشامق یوزندن بر دیگر بر زوجه آلمغه
مراد ایدرسه‌کز [وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنْطَارًا] اونه وجه‌لرده برینه قنطار له، یعنی چوق
مال ده ویرمش اولسه‌کز [فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا] اوندن دیکر مالدن هیچ بر شیئی آلمایکز
[أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا] اوسز مالی قارینه بهتانه یاپه‌رق ویا آچیقدن بر یالان
یره‌لمز یکی آلامیه‌جکز؟ نه دیکسه، هیچ بویا یاپیلیر می؟ [وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ] هم نصل آلابیلیرسکز
[وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ] سز بونده اول بر بریکزه کیریکز، خلوت اولوبکز، بونکله بر
کسه قطعیت ایدن، مقابلی آلنمش، سزه حق مدتلرده ثابت اولمش، دها دها [وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ
مِيثَاقًا غَلِيظًا] واونلر سزدن مضبوط بر عهد ومیثاق ده آلمیور. » — بوشامق الله
امری ویه‌جکدن مسئی اونده یاپیلان عقد نکاح واحکامیدر که بونکله « فامساك بمعروف او تسریح باحسان »
مدلولی اونده دائم الحیاة حسن صورتله صحبت ومعاشرت، اولمادیغی تقدیرده احسانله ایرسالیه بر اقمق تعهد
ایلمشدر. جمال بوکه حدود الهی یی تجاوز ایتمز ظالیمه، بعد المشاقه نقصه ایتمز ایسه فائز اولور. « فمن رغب
عن سنتی فلیس منی، بیوردی رسول الله رضی » سز اونلرد الله امانیله آلدیکز والله کلمه سیله حلال ایتدیکز »
بیانه علی السلسله بوشامق أعظم لغه اشارت اولمشدر.

بوندن صوکره نکاحی حلال اولمایوب حرام اولانلر بیانه باشلایور. بویله که:
[وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ] بردره آتالریکز یعنی
بابا ودره لریکز نکاحلرینه اولسه بولنانه قارینلرله توله‌سنه کیتمه اولانلرینه باقه هیچ بر یلی نکاح
ایتمه یکز، آتالریکز الی سوردیکی قارینه الی سورمه یکز. » — جاهلیه اهالیسی قارینلره وراثت مسئله‌سندن

آكلاشيلدى يعنى اوزره بابالرينك زوجه لرينى تزوج ايدرلرمش. بو آيت ايله بو عادت شنيعه نهى اولنمشدر. وشايع بر عادت جاهليه اولديغندن دولايى ذكر محرماتده اول صورتله مخصوصه ده زجر ايلمشدر. بناء عليه بو اسلامده آتالرك نكاح صحيح ايله ساره عقد ايدوب الموروثى ديو يا نكاح فاسد ايله عقد ايدوب الموروثى يا خود بلا عقد وطئ ايتمه بولنوقلرى فارقدر. بو صحيح برينى اوغوللرى طوروبنرى نكاحلرنه سازلر. چونكه نكاح لفظى، اساسى لغتده ضم مضاسنه اولمسنه مبنى فوجاغه چكمك مضاسنده استعمال اولنه بيلديكندن مكروهدر بورضى ملحوظدر.

«الا ما قد سلف» استثناسى سوآيلى مضايى مشعردر. يعنى، بو مسئله كتمسه اولاد قادينلرك نكاح ايدلرينه امكان اولماديغندن «حتى يلج الجمل فى سم الخياط» قبيلندن محال تعليقه ايراد اولنمايوسنى كليتاً فايا مقدر. ايكنجيسى ده قرنداشلرينه اولاد اولمسه، كچمه كتمسه، بوزنده صوكره صاقيه يا ميه يكن بركره اولسه بولنوب، آرتمه دان كيلمن، توبه ايدلمن صانوب ده اصرار ايتميكن. كما آريكن.» زيرا [إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً] بو حال، يعنى اوغوللرك، طوروبنرى آتالرى منكوحه لرينى تزوج ايتملرى بك چيركينه برشى، برفحشه [وَمَقْتًا] منفور وبغوضه [وَسَاءَ سَبِيلًا] ديلك كوتو بر يولدر. ماضيده ده بويله ايدى، بوكوندن وياريندن ده بويله در. جاهليه ده بيله حميتلى طاياقلر بوزنده استكراه ايدرلردى.

شمدى بوزنه باشقه ذكر محرماتى ديكله يكن: [حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ] اى مؤمنلر! سزه شوبنرك نكاحى حرام قيلندى:

١ — [أُمَّهَاتُكُمْ] آنالريكن، كندى آنه لريكن، بابالريكن وآنالريكن آنالرى واوبنرك آنالرى الخ... بيله لريكن. آنالرك على الاطلاقه منكوحه لرينى نكاح حرام اولمق آنالرك بيله حرام اولديغى ده اولوب كه آكلاشيلمسه ايسه ده اهميتنه بناء بالخاصه تصريح ايلمشدر.

٢ — [وَبَنَاتُكُمْ] قيزلريكز ذكور بالذات كندى اولادكيز اولاد قيزلر، ذكور اوغوللريكز وياقيزلريكزدن قيزلرى اولاد طوروبنريكز، ذكر طوروبنرك طوروبنرى الخ... قيزلر

٣ — [وَأَخَوَاتُكُمْ] قيز قارده شريكز كه كرك آنا بابا بر، كرك بابا بر، كرك آنا بر بتونه طعشيره لريكز .

٤ — [وَعَمَّاتُكُمْ] عملريكز ، يعنى بابالريكزك ، دده لريكزك طعشيره لرى ماوللا على العموم خالالريكز ، بيلريكز .

٥ — [وَخَالَاتُكُمْ] خالالريكز ، يعنى آنالريكزك وخينه لريكزك طعشيره لرى اولاده بيوك كوچوك على العموم تيزه لريكز .

٦ — [وَبَنَاتُ الْأَخِ] وبرادريكزك قيزلرى ، كرك اولادى وكرك طورونى الخ... يكنلريكز .

٧ — [وَبَنَاتُ الْأُخْتِ] وطعشيره كزك قيزلرى ، كذلك على العموم يكنلريكز .

بو رايه قدر بيانه اولنانلرك حرم نسب طعشيره اولانلردر .

٨ — [وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ] سزى امزيسه اولانلر آنالريكز ، يعنى سوت آنالريكز وخينه لريكز الخ...

٩ — [وَأَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ] رضاعاً قيز قرنده شريكز ، يعنى سوت طعشيره لريكز .» — بو آيت اون بش نوعه آنلرى امزنده قارده سنه اطلاق ايدلسنه اولمى بونلرده نسب اوصاف واحكامنك جريانى استلزام ايدر . سوت آنالر ، سوت طعشيره لر بولونجه سوت بابالر ، سوت قيزلر ، سوت خالالر ، سوت تيزه لر ، سوت برادر وقيزلرى طعيى حرام ديمكدر . بنا عليه رضاعاً حرام اولانلرك ده بوقياس اونده بر وجه بالا ديديه بالغ اولاجغى وبو آيتنك ذكريله مبادى قيدنه اكتفا ايدلديكى آكلاشيلير . كرچه معرضه بيانده سكوت عدم افاده ايدرسه ده دلالت التزاميه ايله اشارت سوجود اولونجه سكوت موضوع بحث اولماز . فى الواقع عليه الصلاة والسلام افندمز بو اشارتى توضيح وبيا بو اجمالى بيانه ايجوبه « كل مايحرم من النسب يحرم من الرضاع » نسبده حرام اولانلرك طعيى رضاعده ده حرام اولور » بيورمشدر . بنا عليه بو اراده « وقس عليها » مانده بو اشارت وايجاز بولنديغى وبو صورتله بو آيت قدر

نسبه بدن ، رضاعاً ده بدن اولمه اوزره مدخيث المجموع اوندرت محارم تعداد ايلمسه اولرقي اونوتلمامليدر
بونده حكمكره ده مصاهرة حرام اولانره كلمورز :

١٥ — [وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ] عم الاطلاقه قارينديكزك يعني كزك دخول بها اولسون
وكزك اولماسون مكلوه لكزك آنالري ، قايه آنالركز الخ...

١٦ — [وَرَبَائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ
بِهِنَّ] راضع اولديغكز قارينديكزك رحم طوغمسه بيله لكزك ، يعني اوگي قيزلركز كه — اكثريا اصطلاحيله —
تحت تربيه كزده درلر. [فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ] بوصورتله قارينديكزه
راضع اولمسه وكل ايلمكز بيله لكزك نظامنده سزه گناه يوقدر. ديمك كه آنالري ولكن قيزلري حرام قيلدي.
قيزلرك مجرد نكاح ده آنالري حرام قيلدي.

١٧ — [وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ] صلبكزدن ده بالذات
وبالواسطه كلمه اوغوللركزك حليلهلري اولدغي كبي كندوكزك بوسه طوروبكزك زوجه لرينه ده شاملدر. « من
اصلابكم » قيديله اوگي اوغوللرك ده امتداز ايتمشدر.

١٨ — [وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ] ايكي قرنداشه بيني تحت نظامنده جمع ايتمكز ،
كذلك برادركك قرصه ايله يكي تقديرده وكيرينه نظامي جائز اولمايه ايكي قارينك شلا برقيزلرخالالرينك
ويا تيزه سنك جمعي ده ايكي قرنداشه بك جمعي كبي حرامدر. بونك ايچون عليه الصلوة والسلام مشهور بر
حديثنده بيورمشدركه « لا تنكح المرأة على عمتها ولا على خالتها ولا على ابنة اخيها ولا على ابنة اختها »
برقاريه نه خالاسنك ، نه تيزه سنك ، نه برادرزاده سنك ، نه قرنداشه زاده سنك اوزرينه نكاح
اولونماز. [إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ] انجق ماضيده كچمسه اولانر مستثنا ، اوزرينه طولايلي سؤاخذه يوقدر.
نه كيم يعقوب عليه السلامك ايكي قرنداشه واردي. [إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا] اوه الله غفور،
رحيم بولونيور. فقط حالاً واستقبالاً بونلر ممنوع وحرامدر.

١٩ — [وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ الخ..].

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَآءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَآءَ ذَٰلِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ
فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا
تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ●

نأل شريفى

بروه حرب اسيرى اولرومه الدركيزده سلاح بولنانلر مستثنا اولمق اوزره اولى قارينلر ،
ايشته بوكا بوكز سزده اه يا زيسى اولرومه حرام ؛ بونلردن ماعدا اسى ايسه سفاحدن قاچينه رومه ناموسلى
باشلرينه اوزره مالكلرينك ايستيكلرى بيه سزه حلال قيلندى ، اوحالده كفايتكلرينه نظاما ايله مستفيد
اولديكز شيلرى كندلرينه ويريكز كه فرضدر ، اوفرضى كيشدكدن صوكره آراكزده رضالاشديغكزده
سزه بر جناح يوقدر ، الله عليم ، حكيم بولونور ●

[وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَآءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ] سلاح يمنكز اولسه : حرب
اسيرلرندن اليكزده سلاح اولمسه بولنانه جاريه لر مستثنا اولمق اوزره بوكا محصنلر ، يعنى اولى قارينلرده
صيمى سزه حرام قيلندى » ـ بونكله « ولا تنكحوا » دينلوب ايراد قيلنه اجمالاً اولديسه ، تفصيلاً يدى
يكرمى بر نوع قاديه تحريم ايتمسه اولدى . ديمك كه كرك مسلمانلرك ، كرك ذميلرك وكرك حربيلرك
تحت نظامنده بولنانه وجه اولانه بوكا قاديلرندن ده عموسيله نظاملرى حرامدر . انجمله حربده اسيرلرندن
حربيلرى ضمنيله اتخسه بولنانه جاريه لرك نظامى عموسيله حرام دكلدر .

بوراده كى « المحصنات » قرائت عشره نك هيسنده « ص » لى فتحيله بوزيلمش اولديسه

كرك «المحصنات» وكرك «محصنات» كسائی قرائتنده «ص» كريم، مسابقی قرائتلرده «فتحيله اوقونور. بو «احصان»ك اسم مفعول، بو ده اسم فاعل صيغه سيدر. «احصان» لغتده منع ايتمك وتكملك ديمك اولوب «احصانلرينه» تعبيرنده اولوب بر سوقمی قلعه كبی مستحكم يا ميوه وتوجه سی فارسی نامحرمدن محفوظ وصيانت ايتمك معناسنه مستعمل، عرضی محافظه ايدوب عفتلی اولمه ويا اولمك معناسنه لازم اولور. قرآنده تزوج ويا حريت ويا اسلام ويا عفت درت معنی ايله علاقه دار اولوب بر يده كوره مناسبه مصروف اولور. بناء عليه بو راده «محصنات» أولی يعنی ذات الزوج و «الا ما ملكت» استثناسی قرينه سيله ده حر اولانه فاريلديمك اولديغی آشكاردر.

«ما ملكت ايمانكم» تعبيرينه اساساً صاغ السفاسنه اولديغندن ملك يمينكز ديمك اكثريته مشروع صورتده بحريه قاراز ديگكز ملكدكز ديمكدر كه زياده كوله وجاريه لرده استعمال اولنور. بو راده موضوع بحث قاريلدن اولديغی ايچون بو يده مراد بحريه سالك اولديغكز جاريه لر ديمك اولديغی ده ظاهردر. بو يله قاريلدن «استثنا» ايله بلغ كريمه «انجق حر اولانلر قالير. وصورت عمويه ده تحريم اولنانه «محصناتكم» حر اولانه ذات الزوج قاريلدن ديمك اولديغی آكلاشيلير. ديمك كه حر اولميانه قاريلدن ازدواج ايتمسنه بولنانلر حره لركی صورت عمويه ده حرام دكلدر. بونلرك احكام مخصوصه يه تابعدر. بونلردن حرام اولانلری بولنه بيله حكمی كبی حلال اولانلری ده بولنه بيله جكدر. زيرا حر بيوه كی زوجيتك ايله اسارت صيره سنده حكمی مرتفع اولديغی بيله ده مالكه يه حلال اولور. يوقسه بو يله تزويج ايتمسه اولانه جاريه لرله تمتع نظاهده اكتفا على الاطلاقه مالكه يه حلال اولديغی كبی برمعنی آكلاشيلمسدر. يعنی استثنا مطلقه حريته دكل عمومه شمول نفی طريقيله جاريه لرك شمول كليسنی نفی ايچوندر. ديگر جهته بو استثنا بو يده كوره كه ايكنجی آيته بيانه اولنه جك سفاحه بر نوع اشاره ده جائزدر.

[كِتَابَ اللهِ عَلَيْكُمْ] - نابو فاريه ده كی «حرمت عليكم» حكمنه مربوطدر. يعنی بر وجه بالا ذكر اولنانه قاريلدن تحريمی اوزرينه صورت قطعيه ده بازيلسه يدی. بونلرك حرمت نظامی بزه بر خط همايونه دكل بر خط الهی مقتضاسيدر. نكاح رابطه وسيله سنك ذاتی اولانه

بر طاقم لوازم اجتماعیه و حقوقیه و اخلاقیه سی وارد. بو صورتله اسلوب حرمت نسب، حرمت رحم، حرمت رضاع، حرمت مصاهره، نظامك و مائر تشکیلات مقتضاسنه ماحیتی و وضع الهی ایله جیز بلمیه جه حدود و حقوق اساسیه سیدر.

بونر تحریم ایدیلن [وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ] و یرین ماعدا سی قادینلرسزده حلال قیلندیکی [أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ] سنه ارتکاب محصنه و غیر مسافح اولمرله — یعنی عفتکزی محافظه ایدرك و مسافحه یه صاپمیه رق — مهر و یا تمه اولمرق سالم یولیله نکاحلرینی و یا ملکیتلرینی طلب ایده سکز .» — محصنه اولمرق عفتنی محافظه ایتمکدر که احصانه و یا تحصینه نفس دخی دینلیر . مسافحه، مسفحه مفاعله دن، سفح: اساساً قانه دیمکدر که بو معنوله سی مایعاتی دوکوب آقیتمه دیمك اولدیغندن مسافحه و یا سفاح، صرف صویلی یوشالتمه یعنی طرفیه حرث و تناسل مقصدنده بولونمایوب یالکز و صوآقیته رق قضای شهوت ایتمك مفهومنی افاده ایدر. و بونك ایچون زنایه سفاح دینلیر . دیمك اولوکه یوقاریدن حلال قیلنماسنده مقصد اصلی یعنی نکاحك و استفراشك حکمت سر و عینی تحصینه نفس و حرث و تناسلدر . قضای شهوت بوکا تبعدر . یوقسه مجرد قضای شهوت مقصدیله نکاح و یا تملك جائز دکلدر . بو مقصدده یاخفی و یا آشکار اولور . خفی اولور یعنی یالکز قلبده تاکیدسه عقد نکاح ظاهراً صحیح اولدیغی دیانةً حلال اولماز . فقط ظاهرده مبهم اولورسه ، مثلا عقدك مجرد استمتاع مقصدیله اولدیغی تصریح ایدیلیر و یا برسوء توفیقیت اولنورسه بو صورتده نکاح حکم دیانةً فاسد اولور . بنا علیه : « غیر مسافحین » قیدینده تماماً اکلاشیلدیکی نکاح شعبه تعبیر آفزل شوه سی طوتمه حلال دکلدر ، بر سفاحدر . ارتکاب فاحشه جینده کی مماثله نظریه نك حکمت خلقی آب روایه حیاتك مقیم برزوجه یعنی « وخلق منها زوجها وبث منهما رجالا کثیرا ونساء » حکمتنه تطبیقیدر . « نساؤکم حرث لکم » در . « نساؤکم لهولکم » دکلدر . « ربنا ما خلقت هذا باطلا » ، دلها لسا سنده « هو الذی خلق لکم ما فی الارض جمیعا » آیتنده اکلاشیلدیغی اوزره انسانلرك نفسلرینده و عرضلرنده

اصل اولاده اباحه دخل ایتمشدر. بونلك ایچون بوراده ده اولاد لرینك تعداد ایله بعده مسافحه دن
اجتناب واحصانه غایه سی اوزرینه اموال متقابلنده طلب نكاح اولنه رق محل بیان اولمشدر. والحاصل
نكاح، سفاحك ضدیدر. سفاح باطل وغیر مشروعدر. غایه خلقی تحریم ایله شخصده باشقه بر شی دكلدر.
نكاح، حسنه نیتله وغیر موقت اولمه اوزره عقد ایدلك لازمدر. بوده «ان تبتغوا باموالكم»
قیدی شونی گوستریور كه مهر، نكاحك لوازمندندر. نكاح دینلدیكی متقابلنده بر مال سویلنمسه
اولسه بیله بعض مال برمهر دن خالی اولمیه جقدر. بنا علیه بو شرائط آتیه ده [فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ]
دیمكله نكاح دینلدیكی بر بیله استمتاع و انتفاع ایدیلدیكی [فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً]
ارزان اجرلرینی یعنی برلی بولمقلری اولاده كه لرینی بر فریضه اولاره رك ویرمك. وخصوصیله تمام مهر
بوجع اولور.» — سوره بقره ده قبل الدخول طلاقه وقوعنده ایسه «فنصف ما فرضتم»
بیورولمسیله ایدی. مع مافیه [وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ]
مهر فرضه وتقدیر اولنوب تسمیه ایدلدیكی حالده صوكره طرفینك تراضی ایله یاپه جقلری تنزیل ویا ابراء گناه
بوقدر. تكیم بالاده «واتوا النساء صدقاتهن نحلة فان طبن لكم عن شیء منه نفسا فكلوه
هنیئا مریئا» بیورولمشدر. [إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا] شبهه یوقدر كه بو مزید بویله ایراد الله
برعلیم، حكیم بولونیور. شمدی بالخاصه جاریه لرك نكاحنه كلدم:

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ
مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ
بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ
غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أُحْصِنَّ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ
نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا
خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ●

مائدہ شریفی

ایجیکلرده حکیم حرالرله مؤمنه قادینلرك نكاح ایده جكلری كیشیلرك كوچ یتیره میورسه اولمه‌لری آلتنده كی مؤمنه جاریه لرله واردر ، الله قدیمزك ایمانكزی بیلیر ، مؤمنلرله بربرلرینك صاحبلیرسكز ، اونلرك ایجون فحشه بولونمیه رضه . كیزلی دوست توتمه ایچون نامسلمی یاشادقلری حالده اونلرله صاحبلیرك ازیله نكاح ایدیكز وصدرلرینی كوزللكله كندیرینه دیریكز ، اكر اونلرك كوسترمكده برفحشه ارتكاب ایدرلرسه اوقت اونلرینه حرقادینلر اوزرینه ترتیب ایده جكلری جزانك یاریسی لازم كلیر ، شو صورتله كناهه كیرمكدن قورقوسی اولانلرمیزك ایجوندر ، یوقسه صبر ایتمكلرینك سزلك ایجون دها خیرلیسیدر ، بونكله برابر الله غفور در ، رحیم در ●

[وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ]

ـ بورده محصنات ، حلال یمیه مقابلی اولدیغندن حرقادینلر معناسنه در . ـ یعنی ایجیكزده حكیم حره ومؤمنه اولان قادینلرك نكاح ایده جك قدرت مالیه یی حائز دكلسه [فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ] بوده حلال یمیكلرك اولان [مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ] یعنی مؤمنه جاریه لریكزدن نكاح ایتسیه ـ حره برزوجه سی یوقسه ویا حره آلمغه اقتدایی یوقسه مساعد دكلسه نكاح ایله جاریه مؤمنه آلسیه ، زیرا بونك مصرفی آزدر . لكنه هر حالده مؤمنه یی ترجیح ایتسیه ، مؤمنه وجاریه نك اصلی عالی الاطلاقه برزل عد ایتمه سیه ، چونكه [وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ] الله ایمانكزه اعلمدر [بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ] سز بربریكزدن مؤمنلرك حر اولانلری ایله اولیاكز بربرینه رجحان ویرمكز ـ حسه بنیتله اونلری تزوج ایتمك عند الایجاب براركك ایجون مزل دكلدر . زنا تهلكه سی دقایقون برزلدر . شوقدركه بونلری حره اولانلره قادینلره ترجیح ایتمك ده حره لرك حقوقنه تجاوزدر .

بونك ايچوره تحت نكاحنده حره سؤنه بولنماسه برآدم اونك اوزرينه جاريه تزوج ايتمك اصلا جائز اولميوب حتى كيم حره سؤنه يى نكاح ايده بيلمك قدرتنه مالك حر برآدم نكاحنده جاريه تزوج ايتمسى مكروه ويا حرامدر. واوزمانده جاريه نكاحى برذلدر. امام شافعى حضرتلرى آيتك مفهوم مخالفى نظر دقته آلدرمه بوكا حرام ديمسه ايسه ده امام اعظم كراهتنه قائل اولمسه، حرام اولماه آنجق حره اوزرينه جاريه نكاحنه فالقشمه اولديغى بيلنه ايتمشدر.

جاريه نكاحنك شرط صحتنه، حاكمه وغايه سنه كلنجه: [فَانْكِحُوهُنَّ بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ] ايدى جاريه لرى صاحبلرينك ازنيله نكاح ايتمك [وَاٰتُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ] ومهرلرينى وبا نفقه لرينى كذيرينه معروف وجهله كوزلجه ويرمك ويوزدن [مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ اَخْدَانٍ] اوصافيله متصف اولمرى اوزره، بو حالدن باشقه حالرى مقصديه نكاح ايتمك. » ــــ اخدانه، «خدنه» ك جمعيدر، اتخاذ اخدانه، كيزلى دوست طوتمه ديمكدر. دور جاهليه ده ايكى نوع زنا وار ايدى، برسى عموميه فاحشه آميقدنه طاريخانه جيلك، ديكرى ده برينى دوست طوتوب يالكز خصوصى برصورتده كيزلجه زنا ايتمك ايدى ويوزدن الاكثر جاريه لرله يابيلير ايدى. اسلاميت بونلرك ايكيسنى منع اولنمشدر. شايان دقتدر كه حره عائله اولماسه آيتده ارككدن سفاحى، بوراده ده قاريندن سفاحى تصريح اولنمه رق منع ايدلمشدر. بو ايسه بيوك براعت وبلاغتى محتويدر. اول امرده حر اولماه قاريندن سفاحه تنزل ايتمه جكدر. واوزمقدمه سفاح وزنا احتمالنى تصوريله لايقيله اولماديغى وبويله احتمال اولسه اولسه ارككدن بيلنه وارككدن عفتى كلى طولايسيله تصور اولنه جكى، جاريه لره كلنجه بوندن حسب الضروره سفالت سفاحه دوشه بيلمه لرى يك ملحوظ وحتى جاهليه ده عادت اولديغى وضع حمليه ده بونك ده يه ارككدن اخلاق نفسيه نشأت ايتديكى وبو سفالتى قالديرمه ده ارككدن الندوغى بولنديغى، ارككلرمسه جنسلرى حركت ايدوب وظيفه لرينى ايفا ايتمكدن تقديره ده بوندن ده بو سفالتده قورتولاجغى وبناء عليه مسلمانلرك طبيعتلرينه عفت وصلاحى تعقيب ايتمه لرى لزومى آكلاشلمشدر.

بناء عليه [فَاِذَا اُحْصِنَّ] جاريه لرك تزوج عفتلرى تأمينه اولندقدن صوكره [فَاِنْ

آيَتِنْ بِفَاحِشَةٍ] فحش سلوك ايدرسه ، زنا ايلرسه [فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ
مِنَ الْعَذَابِ] اوقت بونلره ده حرفار بنده تطبيقي واجب اولان جزانك يارسي واجب اولور .
بو ايه شرائط آتيه سعدنده رجمي فالماز . وبو آيه اسارت بويونجه نازله بولندقجه حره لرسويه سنده ده طوتولماز .
بونك ايچون [ذٰلِكَ] جاريه تزوجي [لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ] ايچيكزده غلبه شهوتدن
بوزولمه ، كناهه كيرمك ، زنا تهلكه سنه دوشمك قورقوسي بولنانلر حقنده در . يوقسه [وَأَنْ
تَصْبِرُوا] صبر ايتمكن [خَيْرٌ لَكُمْ] حقنده ده داها خيرليدر . » — امام شافعي حضرتلري
بو آيه نه حره ، نه جاريه جميع اولنمه ركن داها خيرليدر ، عبارت نظمه نه افضلدر ، سفاسق آكلامسه
ايسه ده ائمه حنفيه نك ريدي كبي بونك جاريه نكاحي حقنده اولديغي ظاهردر . ريمك كه حر و انفاقه قدرتي
بولنانلر ايچون غلبه شهوت حالنده نكاح واجبدر . وبويله برحاله حره نك مهر و انفاقه قدرتي يوقسه جاريه
اولانلر برجاريه اولسونه تزوج اتمسي واجب وبونده مؤمنه لي ترجيح ايلمسي ده لائق سنوبدر . چونكه جاريه لرك
رضي سفالتدن قورتولمسي مطلوبدر . بوكا ايسه مؤمنه لرميسنده زياده لائقدر . بناء عليه وجوبيله ده
آنجق زنا قورقوسي بولنانلر حقنده در . بو قورقو اولمايغي تقديرده جاريه تزوجي واجب اولمه ديكر طورسون
سنوب بيله دكلدر . زيرا بونده برطرفدن حره لرك سفوطنه سبب ويرملي ، ديكر طرفدن نسب بحاتني
واولادك اضطغاسني احتمال ايتمك كبي محذورلر وارد . بونك ايچون حضرت عمر جاريه تزوجني
طرفاني برحر ، حريتك يارسي ضايع ايتسه اولور ديمشدر . لكن بويله بو محذورلر زنا تهلكه سنه قارشي
هيچدر . چونكه زنا طوغرودن طوغرويه حريتك اتلافي وصورت عمومده كرك اركك وكرك قادينلر ايچون
پيس برذلت ونوع بشر ايچون بيك بيوك سفالتدر . وانسانلرك بقيه حيوانات ايچنده هيچ بر پيسي يوقسا
صوكره اتلاف اتمك ايچون تعقيب ايتمز . انسانلرك محسوس ايديكه اركك حيوانلرك استثنا ايديسه كريلر ،
كويكلريله داخل اولمه اوزره هيچ بر حيوانه كوسونمه يه دشمسه جبراً حاملديرمازلر وفعلي نوعنك بقاسي ايچون
يابارلر . حتى دوه لرك دشي سيدكلري قوقلاسي تلقيحلي اولوب اولمايغي فرقه ايتمك ايچون اولديغي معروفدر .
حاصل حيوانات بيله سهلاً برايچيه سنده سفاح ساحتي يوقدر . فرزنده وفطرتي تعبيه آفريده سوءه قصبيدر بو

سبب اولدیرسن . بو رذالت ، بو سوداى عفاست ، بشرى حیوانات درجه سنه دوشوره بر
فجیعه در . بو ضلالته دوشمکدن ایسه جاریه اولسونه تزوج ایتمکدر . مع مافیه بو فعل قبیحه جسارت
کرچه بو ذنوبه ده تناسلده محدودیت وارسه ده [وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ] در . حال بوکه زنا ایچون
ایچونه عذاب الیم واردر .

بو بیانات جلیه صوکره رحمت الهیه مقتضاسنجه حکمت و مقاصد شریعه یه متعلقه اولدیغنه بیورلیور که :

يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ
وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ● وَاللّٰهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ● يُرِيدُ اللّٰهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ
الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ●

مآل شریفی

الله سزه بیلم رکلریکزی بیلدیرمك و سزدن اوکده کیدن یولرینی کوستزمك و صلاح جویکزی
کوره رحمتنه کلدیکزی یاغیشلامه دیر بیور . نعم الله علیم در حکیم در ● الله توبه کار اولدیغکزی
کوره رحمتنه سزه نظر بیورمه ایسته یور کیمسه اوشهوتلری آردنه قوشاندیغکز یولدن بر یا مستقیمدن یامیلمکزی
ایسته یورلر ● الله سزدن أعظم تکلیفدن خفیفه تمدن ایسته یور ، اویله یا انسانه ضعیف یارادیلمشدر ●

[يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ] الله بو نشر بیانده مرادی سزه ضلال و مرای فرقه اینه رك
اهل حقه اتصالکزه [وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ] وسزدن مزدن اوکیلرك
سنتلرینه یعنی سلوك ایدوب نعمت و سعادته ایرکلری یولنه هدایت و دلالت ایتمك [وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ]

ودور جاهلیه ده سزدن نظریق ، رحمتی جلبکسه ایکنه سزك اسلام ایله بویله طریقه صلاح اجماع ایدوب کتاصور یزدن توبه ایتدیره رك اوزیکزه رحمت و انعامی تعالی ایتدیرکدر . » — یعنی بویله ده « اهدنا الصراط المستقیم صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم ولا الضالین » دعاسنه برجواب مخصوص وارمدر . بو بیانه اولسانه حمل و حرمت احطای بسبتونه یکی تشریع اولنمسنه وجهیج تجویز ایدلمسنه بر دلیل دخی اساساً تقضای خلقت و فطرت اولوب سزدن مقدم اولانلرك نعمت و سعادت ابدیه یه سبب اولمسنه بحرب سالم یوللردر . بوزندن اول تنعم اولنان انبیاء و صالحینك مسعود یتلری بالمشاهده بویله اولمشدر . بنا علیه بو ده شرایع سالفه نك یك کوزل برانکشاف ابتدایی تقدیری وارمدر . بوزنده صایلمزدن اوزه زندن نظر الهی هیکلیه و تکرار بویله سلوك ایتمزه ده یه نظرا الهی عورت ایدر . زیرا « ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم » در . اشبو « و یهدیکم سنن الذین من قبلکم » نص جلیلی شرایع متقدمه دن بعضی احطانك تقدیریه دلالت ایتدیکی جهتله علم اصوله کی « شرایع من قبلنا شریعة لنا اذا قصها الله و رسوله » قاعده سنی تخصیص ایتمسه اولیقده شبهه یوقدر . و یه شبهه یوقدر که بو ده بو تقدیر بروجه بالا وحی و بیان الهی ایله اولمشدر . بونکله برابر بزشو نوزده ده اشتباه ایتمیوزکه بو ده وحی ایله تقدیر دن بسقه بر شی مخصوص دور . بونده صوکره سی ایچون استنباط اعلی احطامزده تجربه نك ده برا همیت عظیمه سی بولندیغنه اشارت مخصوصه وارمدر . لهذا بو ده اجتهادات تشریعیه ده یالکز دلالت الفاظ ایله اکتفا ایدلمیوب تجربه ایله حیاتك جریانه خارجی و هکیسی دخی نظر اعتباره طوتولمسه لازم کلمکدر . « فاعتبروا یا اولی الابصار » امرنده بونقطه یك مهم برموقع استقلال ایتمشدر . شو شرطایله که فحوصه اولدیغی کبی بونده ده شهادتده و تشهیده ایچه امتزاج ایتمك و هیچ بر شاهد قصد شهادتی یا تمامیله برشرط اولدیغی ده شهادت اصلا شیله حصه دار اولمشدر . [وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ] در . تشریع براثر اراده اولمقله برابر تشریع الهی علم و حکمته مستند اولمقدر . رحمانیت الهیه اسباب متقدمه ایله ده رحیمیت الهیه نظام اسباب اوزرینه جریان ایدر . [وَاللّٰهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ] او غفور رحیم و علیم حکیم اولدیغنه الله سزدن توبه و صلاحکزی کوروب اوزیکزده دائما نظر رحمتله باقمه و مسعود ایتمك ایسته یور . [وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا] اوشهوات

آرقه سنده قوشوب کیفیدیه تابع اولانرده بیوك براخراف ایله طریقه حقیقه صاپماکدن ، کندیلرینه اویوب حرام ، حلال طاپمایه رقه قالمیه یلرنده طولاشمکدن داوچیلرده سوء حلمه کلمکدن ایسه یورلر . بناء علیه سز بویله فاجرلرك آرقه لرینه تابع اولمایکز ، اجتهاد اتکلرده شهوته وکل حکمته ویانات الهیه یه داونوکزده بولنانلره ایاب شدك سبیلرینه وعلم شریعت اسلامیه یه بیوك براساس اولانه شوآیه یاقیکز ،

[يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا] الله نقاسزدن أغیر تکلیفلری قالدیرمق مسئولیتکزی تخفیف ایتمك ایسته . زیرا انسان ضعیف اولرق خلق ایدلشدر . بناء علیه باب تشریعده شهوته تابع اولمه جائز اولمایوب فی کی شدت وتضییقه ده جائز دکلدر . بویورلرکه « ربنا ولاتحمل علینا اصرا کما حملته علی الذین من قبلنا ، ربنا ولاتحملنا مالاطاقة لنا به واعف عنا واغفرلنا وارحمنا » « ویضع عنهم اصرهم والاغلال التی کانت علیهم » ، « یرید الله بکم الیسر ولایرید بکم العسر » ، « وما جعل علیکم فی الدین من حرج » ایدی . کذلك « جئتکم بالحنیفیة السهلة السمحة » حدیث شریفی لعب بودستوریه وتخفیفی نافذدر . انسانلرطه ایتدکلری فنی بر تخلوه دکلدر ، شدتلی یاپانلرك ، تخفیفه محتاجدرلر . دینیه اسلام اونره بو تخفیفی بحسه ایتمك ایجوه کلمشدر . بو اساسه بناء نظام خصوصنده تشدیدات کوستریلمکی ، زنایه وسوء استعمال سیدالدیه ملك ایجوه احکام ومعاملات نظام تسهیل اولنمشدر . ابن عباس حضرتلرندن مروی در که شویله دیمشدر : سورهٔ نساده یدنجی آیت بوآیت ایجوه کونشك اوزرینه طوغدیغی وباتدیغی شیدك کیسه جکی خبر ویریلمشدر .

١ — « یریدالله لیبین لکم » ،

٢ — « والله یریدان یتوب علیکم » ،

٣ — « یریدالله ان یخفف عنکم » ،

٤ — « ان تجتنبوا کبائر ما تنهون » ،

٥ — « ان الله لایغفر ان یشرك به » ،

٦ — « ان الله لایظلم مثقال ذرة » ،

٧ — « ومن يعمل سوء او يظلم نفسه »،

٨ — « مايفعل الله بعذابكم ان شكرتم وامنتم » .

بو اساسات تشريعيه اكلاشلدقدن صوكره : نظامك قدرت مالیه ایله علاقه لی مخصوصه سی بولنماسنه

مبنی اموالك كسب وتصرفنه متعلق اولمق اوزره آیریجه خطاب ایله بویورلیور كه :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً
عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ● وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَٰلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ● إِنْ تَجْتَنِبُوا
كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا ●
وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ
نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ●
وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتُوهُمْ
نَصِيبَهُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ● الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا
فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ
حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ
فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيًّا كَبِيرًا ● وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ
أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ● وَاعْبُدُوا
اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ
وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ● الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ

النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَآ اٰتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۭ وَاَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ
عَذَابًا مُّهِيْنًا ● وَالَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ رِئَآءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَلَا
بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۭ وَمَنْ يَّكُنِ الشَّيْطٰنُ لَهٗ قَرِيْنًا فَسَآءَ قَرِيْنًا ● وَمَاذَا عَلَيْهِمْ
لَوْ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ بِهِمْ عَلِيْمًا ●
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۚ وَاِنْ تَكُ حَسَنَةً يُّضٰعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَّدُنْهُ اَجْرًا
عَظِيْمًا ● فَكَيْفَ اِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍۭ بِشَهِيْدٍ وَّجِئْنَا بِكَ عَلٰي هٰٓؤُلَاۗءِ
شَهِيْدًا ۭ ● يَوْمَىِٕذٍ يَّوَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَعَصَوُا الرَّسُوْلَ لَوْ تُسَوّٰى بِهِمُ الْاَرْضُ ۭ
وَلَا يَكْتُمُوْنَ اللّٰهَ حَدِيْثًا ۚ ●

آل شریفی

ای بتوده ایمان ایدنلر ! سالدیکزی آراکنده بالمل بهانه لرله یمیه یک ، کنه بیکدیکزدن رضالاشه رق عقد
ایتدیکز بر تجارت اولمه یاشقه ، کنه بیکدیکزی اولدورمه یک ده ، الله سزه جداً برحیم بولونیور ● کیم ده
تجاوز ایدرك ، ظلم ایدرك اونی یاپارسه یاریه اونی براتشه یاصلایه جغز ، الله کورده بوقولای بولونیور ● اگر
سز نهی ایدیکز کناهلردن بیوکلرندن اجتناب ایدرسه کز سزدن قباحتلیکزی کفارته ورسزی محترم برمکله
قویارز ● برده الرینه بعضکزه دکرندن فضلی ویردیکی شیدن تمنی ایتمه یک ، ارککلره حصه لرینه
نصیب واردر ، قادینلره ده حصه لرینه نصیب واردر ، حصه لرینه ده الرینه فضلی ایسته یک ،
کرچکده الله کرشیه علیم بولونیور ● ارکك ودیشی کلهری ایچون بابا وانانك والیه قیه قرباننك
وعقد ایله بیسدیکزلك باغلرینی کیسه لرك ترکه لرنده وارثلره ده تخصیص ایتدك اونلره ده نصیبلرینی
ویرك ، حقیقه الله کرشیه قارشی شاهد بولونیور ●

ای اولادلر قادینلرك اونلرنده حاکم طوروبرلر ، حقیقه برکره الله برینی دیکرندن اوستون یاراتمه ، برده

آرلر سالدرنه انفاقه ایتمکده درلر ، اونك ایچوندهایی فاریلر اطاعتسزدرلر ، الله کسدیرمیه صاقلادیغی جرملری کسدیرمکده غیبی محافظه ایدرلر ، سرکشلکلرندن اندیشه ایتمیکلرندن فاریلره کلنجه : اولا کسدیرمیه نصیحت ایدرلر ، صوکره یاتدقلری یرده نشوزه براقیرلر ، یه دیکلرندن ، دیکلرکدن عبارتدر بونلره اینجیتمه یه باشلارلر ، ایشته بو ، چونکه الله چوقه یوکسك چوقه بیوك بولونیور ● اگر قاریلر طوغریدن طوغریه آرالرندن آچیلمه سندن اندیشه ایدیلیرسه حکم اونك طرفندن ، برحکم ده بونك طرفندن کوندرلر ، بونلر کرچکدن یاپیشدیرمه ایستدیکی حالده الله آرالرنده کی حالی مناسبه یه کتیرمکده درلر ، شبهه سزکه الله بر علیم ، خبیر بولونیور ● الله عبادت ایدیلر واوکا هیچ بر شیئی شریك قوشمایلر ، صوکره یایه آتایه احسان ایدرلر ، اقربایه کزه ده ، اوکسوزلره ده ، یولوسوزه ده ، یاقینه قوشویه ده ، اوزاقه قوشویه ده ، آرقداشه ده ، یولده قالمشه ده ، الدکزده کی مملوکلره ده ، الله تعالی قورولمایی اوگونکه اولارلرك هیچ بریني سومز ● اونلرکه کرم ویصقانیرلر ، کرم ده کندیلرینه توصیه ایدرلر ، والله کسدیرمیه فضلندن ویردیکی شیلری صاقلارلر ، بزده اویله ناانکوزلره تزیین ایدیکمی یرینه کتیرمکده حاضرلامشزدر ● اونلرکه الله واخرت کونه اینانمازلرده مالارینی ناسه کوسترمك ایچون انفاقه ایتیرلردی ، ایشته بونلر شیطانك آرقداشلرندن اولورسه آرقداشی فنا آرقداشدر ● نه واردی بونلر الله ایمان کتیرسه لر واخرت کونه اینانسه لردی الله کسدیرمیه مرزوق ویردیکی شیلردن انفاقه ایتیرلردی ؟ زیانمی ایدرلردی ؟ الله کسدیرمیی بیلیردی ● هرحالده الله ذره مثقالی ظلم ایتمز واکر برحسنه اولورسه اونی قات قات آرتیرر ، یرده طوغریدن عظیم براجر ویرر ● پاقی نصل اولاجقدر ؟ هرامتدن بر شاهد کتیردیکمز ، سنی ده اونلرك اوزرینه شاهد کتیردیکمز وقت ؟ ● ایشته اوکون اولمه اردیکی حالده جمله اوکفریدوب پیغمبره عاصی اولانلرکه کشکه حاك ایله یکسان ایدیلسه لردی ده الله برسوزی کتمه ایتمه لردی ●

[لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ] مالدرینی آرالرنده ـ یعنی کرك عموماً وکرك قاریلره خطاباً بیننده ـ باطل ، یعنی حقسز ، غیرمشروع یولدن وجهله یوسه یولسز یمه یکز ، حکم یکدیکرینکز مالنی کوسترمه ومشروع یولسز الماییکز ، حکم ده اونلرك حقلرینه تجاوز ایتمه یکز » ـ

سورهٔ بقره ده کی «ولا تاکلوا اموالکم بینکم بالباطل وتدلوا بها الی الحکام» آیتنه باقه.
باطل: سرقت، خیانت، غصب، قمار، ربا، مبادلات فاسده وسفالت، اسراف وتوسعه سائر.
وبقاصد غیر مشروعه دلک لقمه، یعنی لقمی سبب کسب ولقمی صورت صرف مثللو. [إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً
عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ] آیجمه اوسوالکی اراکزه کی تراضیدن حصوله کلمه تجارت اولمی باشقه.
- یاخود - «تجارة» عاصم، حمزه، کسائی، خلف عاشر قرائتلرنده ماعدا اسنده رفع ایله اوقونوب یعنه
کوره - آیجمه اراکزه تراضیدن حصوله کلمه بر تجارت بولنمسی باشقه، بوزنده وبوقی ممکنده منهی دکلدر.»
- بو استثنانك ماقبلنده کی معاملات باطله ده مقصودنه داخل اولماریغی جهتله استثنا منقطع اولوب یعنی وبناء علیه
قصر افاده ایتمز دیکی وشو تجارتدن باشقه، لقمه، صدقه، تملیك، اباحه وارث کبی دیکر اسباب مشروعه دلك وجهله
مانع اولیه جهتی بیانه اولونمز. تجارتدن تخصیصاً ذکریله کلمز، بونك حکمتی اولدرکه دینیلمسدر: بونلرك تجارتدن
اسباب سلك آیجنده اك کم واك کثیر الوقوع براساس واربابی حیثیت آیجمه اك سوافنده برطرفه اولدیغی
آکلاشلمشدر. بز بوکا شوئی علاوه ایده جك: اولا، بونلر بالکز مقوتی نقطه انظاردر. حال بوکه
آیتك سیاقی نطاق وانظاره آیجمه استحصالات مالیه ایده جك صلاحیتدار اولدیغنه دلالت ایدر. ثانیاً، تجارت
حیثیتیله جائزدر. یعنی مالدك استحصالی ولو اسباب مشروعه دائرنده اولسون استهلاك ایتمه اقتصادیدر
یعك سودا ایتمه بولونمایوب الده کی اموالك تنمیه اولنمسی وبو سبب ضروری اولمادیغی حالده سرمایه یه طوقونمایوب
حاصلاتندن وفا ایتمه یلمسی وبویله ایتمه بالخاصه تجارتله اشتغال اولنمسی، تجارتده تراضی اساسنه ابتنا
ایتدیکی وشو حالده دیکر لرینك اموالی شویله طوریسوزکندی مالدرینك بیله بوسیله بوشه یوب بدیلسز اولدی
اخطار ایلمشدر.

ثانیاً، استثنا منقطع بولنمق دخی آیجمه استدلال اولنمغه بولنه جغندن بو اراده حقوقی
وشرعی نقطه انظاردن مهم بر مشکلك ده حلی واردر. زیرا مجرد قیاس عقلی ایله دوشونلدیکی زمانه تجارت
ربح قصدیله مبادله دیمك اولدیغنه، مبادله مفهومی ایسه تام برمعادله معناسنی متضمن بولندیغنه نظراً الوصافی
برمبادله ده برطرفك بر ربح استفاده ایتمسی اشبو مبادله وسماوات اساسنه منافیدر وبناءعلیه ربا کبی بر باطل شیه

اولسی احتمالی قیاس جلی ایله رائما وارودر. حتی معاملات سالیه ده مبادله و مواضعه یلك حکم براساس اولمقله برابر نفسنده صراحةً معقول بیله دکلدر. حیوانی عقداً بیضه یه بدل اولسی معقول ایسه مبادله عبث، دکل ایسه ربا یه دخیل اولور. ضرورت اولمه بعضی احتیاجات طولایسیله "واحل الله البیع" دیه مبادله یه مساعده بیورولمسنه ایسه ده بونك حسب الضروره برمساعده اولمسی جهتیله بوکا تجارت قصدی منضم اولدیغی تقدیرده بو تجارتك بر نوع حصه یه دخی تضمنه ایتمسه اولمسی وبنا علیه حس تقودایله حرکت ایده جك اولانلرك بونده بر باطل شبهه سی توهم ایده بیلمه لری جداً محتملدر. ساده محتمل دکل اردر. ایشته بو توهمی دفع ایچون مخالف قیاس کورونن تجارتك « یرید الله ان یخفف عنکم وخلق الانسان ضعیفا » مدلولنجه احتیاجات بشریه یه ناشی مشروع قیلنمسه اولدیغی واساساً مبادله ماهیتنده کی معاملات وساوات قضیه سنك ده مافوقینده تقابل اولانه احتیاجلرینه واونی تقدیرایده جك اولانه حسه میلارینه نظراً مطالعه ایدلك لازم کلدیکی وتراضی اولمایجه ساده تجارتك دکل مع العموم مبادلات ومعاملاتده بیع برینك بایله یه حقنی وبالطبع احتیاج اولمایجه تراضی بولونزسه حقنی وشوحالده محل تراضی اولانه تجارتلرك ده مشروع اولیه حقنی آکلاتمه ایچون « الا ان تکون » بیورولمسه وبو صورتله ارباب تقوانك تجارتده قیاسیمالری شویله طورسونه بالعکس بوسبه بوشه مال یمه مك ایچون تجارتله اشتغال ایتملری ان سوانحه بطریق اقتصاد اولدیغی آکلاتمسه ومقتضیه بیورولمشدر [ولا تقتلوا انفسکم] وکندی نفسلرینی ویاکندیلرینه معدود اولانه نفوسلرینی بیهوده یره دهلیز قتل ایتمیکز. تلف نفسه سبب اولمایکز. » — سیاقه نفیده قتل، عمداً ویا خطاءً، مباشرةً ویا تسبباً قتل شاملدر اولدیغی کبی « انفس » کلمه سی ده نفس فردی ونفس ملی یه محتمل بولنه یکنده بونلی متعدد معنالری مشتملدر :

١ — اولا، طوغرودن طوغرویه انسانلرك کندیلرینی تولیدده مرسی یعنی قصداً انتحار ایتمه سنی نهیدرکه بونلرك قتلرینه برابر سیاقه آیه سلایم دکلدر. ثانیاً، انسانلرك کندیلرینی تلفه سبب اولمسنی نهیدرکه باشلیجه اوچ وجهله ایضاح اولنمشدر : برنجیسی بعضی جماعتلرك بایله یعنی کبی زهد، تعبد نامنه شدت التزام ایدوب نفسلرینی صوك درجه تضییقه ایراد ایلمکدرکه قاضی بیضاوی بونی جهد المقل بایله فردی کبی دیه تمثیل ایتمشدر. تراضی ایله تجارتی جیدلرله معاملات فاسده کبی زهد وتقوایه مخالف فرض ایدرك بونلرده کسب اموالدن امتناع ایدوب کندیلرینی

تلف نفس باعث اولمیه وجهله فقر وضرورته معروض براقمه بو قبیلدن اولرق اجیره بو صفی بالخاصه سیاحه استثناء سوانقدر. اینجیسی قتل مؤدی اولان جنایتدن ارتکاب ایدرلر کندو قتلنه سببیت ویرمکدر که شونلر بونلر مالنه بیندیرمه تسلط ایتمکدر بو جمله دندر. اوچونجیسی دلو خیانه اولسونه قرصانلق برصورتده کندینی بوسنه بوشنه تهلکه یه القا ایتمکدر که تجارت یا یه جسیم ویه کندیسنی تهلکه لره آتمه ده بو قبیلدندر. روایت اولونور که عمرو بن العاص بو آیتله استدلال ایدرلر صوغوقده صوایه غسل ایدنلره تیمم ایتمش رسول الله ده بونی انکار بیورمشدر.

٢ — کندو نفوسکدن، تعبیر آخرله برکزدن مقصد بو جهله قتل ایتمیکدن دیمک اولور. بونلرده سیاحه آیتیله سوانفه اولانه حرمتی مفقد و باطل برصورتده یکدیکرینک مالنی یمکدن، کذلک تجارت مخصوصنده تراضی کوزه دیمیوب لهو کبی افطاره سوقه ایتمک ایجونه احتکار یولنده صایمکدن قتل و اتلاف نفوسه سبب اولمیدر.

والحاصل مالدکزدن آراکزده عقد و بوسنه بوشنه یمیکدن، تراضی ایله تجارت بایکدن، بویله یاخود سزکن اهمال اولور و برکزدن اهمال ایدرسکز. بنا علیه جهله قتل نفسه و اتلاف نفوسه سببیت ویرمیکدن [إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا] در. بونلرده اکل باطل و تلف نفس مساعده ایتمز تراضی ایله تجارته مساعده ایدر. وکزل برتراضی مبانی یا ناماکزدر. بونلرده [وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ] حکمیله قتل نفسی و یا اکل مالی و یا سوءه لره باشلامه بری نهی ایدرکه کناصدر [عُدْوَانًا وَظُلْمًا] حدینی تجاوز ایدوب آخره تعدی و یا نفسنه ظلم ایدرلر قصداً یاپارسه [فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا] بزدن اولی الیدیه محققه بر آتشه یاصلارز. کرچه، بو نص اولور؟ دیه استبعاد ایدرلر بولنه بیلیر، فقط [وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا] بونی یاپمه ده الله تقدیر ایدر قولایدر.» — عدواناً وظلماً قیدلری کوستریورکه عذابه استحقاقده اک زیاده نظر دقته آلنه جهه اولانه جهله بولنرسه عفو و رحمت الهیه لره بجلیاته باقیلدیکه [إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ] آیتی اولنه بنظر کبائر دینیله بوکلرنه اجتناب ایدیلسه، قصداً عدوانه وظلم ایله کناه یاپقده صاقینیلمکن [نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ] صغائر دینیله دیکر قباحتلرکزی طرفکزدن کفارتله، مغفرت ایدرز.

[وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا] وسزی جهاد تکریم اولنمه موسمه بریره قویارز ، یاخود — نافع وابو جعفر قرائتلرنده فتح میم ایله « مدخلا » اوقونوبدر که — سزی کرامتلی موسمه برمحله ادخال ایدرز . » — دیمکدر که قالیولرنده مکرم اولرده کیدرز ، قبیلرنده مکرم اولرده کیدرز وبهایت جنتده مکرم اولرده قالیرسکز . فقط بو نقطه ده یالکز بر مسئلهٔ اخلاقیه واردرکه اوده صورت عمومیه ده وبالخصوص ارتکاب قارینداشلرینه بیکبرلرینه مقابله کوزبکبرلرینه حسد ونفسانیت طاشیمامه ، تفاضل ومرقابت دائرینه کیرشمه مکدر . چونکه حسد ونفسانیت رحمدن بیوکدکنالقدن سائقیدر . بوندن ایکیوز [وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ] الهی بعضکزه دیکرلرینه فضل اولرده بخصوص اینلیکی مقدراتی تمنی یه ده قالقیشمایکز ، بربرکزک مالنه ، جاهنه وسائر نائل اولدیغی وحبی ویاکسبی مظهر بندینه کوزدیکمه یکز . » — زیرا بوکبی تمنیات اولاحسد ونفسانیت وعداوتا دیاندیرر ، ثانیاً تقدیر وحکمت الهیه عدم رضایی اشعار ایدر ، ثالثاً کندی مقدره مقدر اولمایان بر شیئی تمنی ایتمك حماقت قدر ایله معارضه وبیهوده یرآلمدر . دیکرینك مقدره کسب ایله مقدر اولانی قوری قوری تمنی برعطالت وبطالت وتنبلیه اوقاندر . بلاکسب مقدر اولانی تمنی ده بوسمه برتمنی محالدر . [لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا] رجالك اکتساب اینکلری شیلردن بر نصیبلری وارد . [وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ] قادینلرده اکتساب اینکلری شیلردن بر نصیبلری وارد . » سرّ بوندن عبارتدر که سعی وکسبی بوشه کیتمز ، بلکه حال کندیسنه بر جزا ویریلیر . فقط فطرةً بربرینك استعداد کسبی فضلو دیکربرینك اکسبدن اولمسی ، کذلك بربرینه کسبیله تناسب اولمرده ویرلدیکی حالده دیکربرینه کسبنده فضلو دیلمسی کبی صرف وحبی اولاره خصوصات استعداد الهیه اسرار اولاره بر موهبه درکه بوندن کیمسه نك صسقی وحقی یوقدر . بوندن ایکیوز کرك ارکك وکرك دیشی یه یاراشانه دیکرلرینك فضیلتی تمنی ایتمك وکل اللهك کندیسنه بخصه اینکی فضایلی واستعدادلرینه اولرده حمایه سنه واللهه ایشه مکدر . بنا علیه مایشکز [وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ الخ] واللهك اللهك فضل واحسانندن ایسته یکز ده هرکسك اکتسابنه کی شیلری تمنی ایتمه یکز ، انه کان بکل شیء علیمًا ، هرکسك استحقاقی بیلیر وتفضیلی عنه علم یاراز . » — دیمکدر که زینهار اصل حسد دن حسد دن ، عطالتدن ، احکام الهیه

وسعت و اعتنا فرمایه نمی و فضل و فضیلتنك و رحم کریمك همه وقتی ایچون رکل عمل ایچون طلب ایلمسی لازم کلدیکنی
اظهار در .

بو آیتك نزولی میراث آیلرك طولایسیله قادینلرك فائده لرینه بعضی تمنیات ایچون علاقه دار در .
ازجمله ازواج رسول الله دن سلمه حضرتلرینك « یا رسول الله ! ارکك غزا ایدیور ، بز ایسه یوزیز و بزم
میراثمز حقنك نصف اولیور . نه اولور دیو یازدیغی ارکك اولسایدك » دیه یه تمنیده بولندیغی و بو آیتك نازل
اولدیغی روایت ایدلشدر . بونك ایچون « للذکر مثل حظ الانثیین » دستورینك حکمتدن تعلیله
اولمه اوزره فطرت و حقوق و اقتصاد نقطه لرندن ذکر ایدلسه اولدینه ایضاحاتك مأخذلرینی بولدیغمز
و بونده صوکره کی برایکی آیتده براساس اخلاقیك تحقیق و ارکك ، قادینك شرافتنه شایان اصلاح و ازالسی لازم
حیاتك تقویه و تنظیمی سیاقنده تماماً کوستدیلسه بولونیورکن تفصیل و تفاصیل ، مواهب فطریه ، اکتساب
و نصیب اکتساب قیمت عملیه و اقتصادیه ، کلمه لك اولدینه « وبما انفقوا » معادله انفاقه اشارت ایتمشدر .
شمدی میراثك کسبی اولمایوب محض فضل و احسانه مبنی اولدیغی و بونده ارکك و قادین یاخود
کسب کی درجه لرینه کوره برحصه ویرلسه بولندیغی تفهیم ایچون احکام میراثی مع زیاده برتخصیص ایله بیورلیورکن ؛
رجال و نساء اقربادن هر برینه کوره برنصیب ویردکدن صوکره [وَلِكُلٍّ] برده ارکك و قادینه شامل اولمق ایچون
[جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ] والدین و اقربادن
دیمیوب عقد ایدوب باغلادیغی دیه خود - « عاقدت » قرائتنه کوره - دیمیوب تقابلاً عقد ایتدیکی کیمسه لردن - یعنی عقد نکاح ایله زوج و یا زوجه دن و یا عقد موالات ایله مولی الموالاتدن - تذکر اینمه
میراث آلیه و ارث یاپیلمه ، الکسی یالکز کندی کسبیله یاخود میراثی ده حصه یه دوشن یالکز ارکلره
و یا قادینلره تخصیص اتمیوب ایکیسنه ده ویرلدی ، برده یالکز آنا ، بابا و یا اولاد ذکر سنده دکل ، علی العموم
اقربادن ترکه ده درجه لرینه کوره تقسیم ایتدی ، قرابتده فالمایوب عقد لره ده میراث ویردی که بوندن بونك
حصه فضل الهیه . زیرا اله ویرمسه کیمسه نك میراثه قوتمامسی ممکنه دکلدر . بنا علیه کیمیکزك حصه لرینه
کوزدیکیمز یکیزده [فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ] بیورمه اوزره نصیبلرینی ویریکز . و اراکزده اولکلرده

بو صورتده باطل اولدیغنه دلالت ایدر . زیرا [إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا] در .

ارکلرك سیاسه استحقاقلری زیاده اولمسنه حکمتی [الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ]

ارکلر وعلی الخصوص رجل اولانلر تمام ارکلر قادینلر اوزرنده قوامدرلر . اونلر اوستون طوتولرلر ،

ایشلرینه باقارلر ، دقت کوزه تیرلر ، محافظه ایدرلر . کیهالری ، مدیرلری ، محافظلری ، ولی الامرلریدرلر .

— کوچیکلرده بوکا نامزد درلر . قوام ، قائمك بسالغه سی اولوب « قیام بالامر » دیمکدر .

بر قادینك ایشنه باقانه و محافظه سنه اهتمام ایده سه یا « قیم المرأة » ، و دها قوتلی اولرق « قوام المرأة » دینیلیر . بو تعبیر ارکلك قادینه حاکمیتی دکل فقط کیفما اتفق رجل « سید القوم خادمهم » مضمونی اوزره خادمیسلك ترافقه بر حاکمیتی افاده ایدر . بنا علیه بر طرفدن ارکلك فضلی افهام ایدرکه دیکر طرفدن ده قادینك قیمت و فضائلی اثبات ایدر . و بو تفاوت ایجنده مساوات دعواسی قالدیرامه تقابلاً بر معاونه مقتضی اصولیله اویله بر وحدت تأسیه ایدرکه بو وضعیت امام ایراتیجه کی محکومه متقابله یه کیزه یه جك بو صورتله تربیه عائله ، تربیه اجتماعیه و سیاسیه نك بر مبدئی اولاجقدر . بو نك ایجون قاضی بیضاوی قوامیتك تفسیرنده دیرکه « یقومونه علیهم قیام الولاة علی الرعیه » . شمدی بو اساسده بر طاقم دیکر کسبی ایکی سبیله تعلیل ایدیرك بیوریورکه : [بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ] یعنی الله رجال و نسانك بعضیسنی دیکرینه خلقةً تفضیل ایتمشدر . — « هم » ضمیری دلالتیله بوراده ارکلرك قادینلره فضلی و رجحانی اکثریا مقدم براهین ایله برهسه بیانی واردرکه بو فضل و فضیلتی « بما فضلهم الله علیهن » دیه علی الاطلاق ارکلده قصر ایتمسه ، سبهم اولدیغه بعضیسنك دیکرینه تفضیلی افاده ایلمشدر . بو ایسه ارکلك قادینده بولونمیانه بر طاقم مزایای فطریه یی حائز اولدیغی کبی عینه زمانده قادینلرده ارکلده بولونمیانه بعضی مزایای فطریه یی حائز اولدیغی و بو سبدن طولایی لهر ایکیسنك دیکرینه مختلف جهتدن محتاج بولنمسندن عبارتدر . و بو صورتله ارکلك قادینه فطرةً متفاوت و تقابلاً متفاضل اولدیغی کبی لهر ارکلك و کذلك لهر قادینك ده سویله دیکر اولمادیغی و بنا علیه لهر ارکلك لهر قادینه ایله فرداً تقابلی ایدیره حکمی و مع مافیه بو سبدن طولایی کیره قادینلرك ارکلره احتیاجی ، ارکلرك قادینلره احتیاجندن فضله

وچونکه بیانه اولدیغی وجهله اصل معیار فضیلت اولان کسب واکتساب نقطه‌لرندن ارکك مفضلت قاعده‌سنه
قائم، قادینه ایسه حس طاعت وعفت قاعده‌سنه رعیه وجاذبه دار برفطرت ویرلمش ایچون قوت جمال ایله
حمایه ومحافظه یه دها زیاده محتاج وبنا علیه بالنتیجه صورت عمومیه ده نفس وجهاندن جمال طرفنده بولندیغی
ولایت امر وصلاحیت اداره نك بحق ارکك اولانه جمال توریمی وقادینلرك اونره اطاعتی لهم بر حکمه وحکم
مقتضیتندن اولدیغی بیان ایتمشدك. بو قاعده نك تفریعاتی اولمق اوزره ارکك اولانه جمال توریمی وقادینلرك اونره اطاعتی لهم بر حکمه وحکم
اقامه شهادت، حدود وقصاصده شهادت، وجوب جهاد، وجوب جمعه، اذان، خطبه، اعتکاف، عصبه‌لره،
قتل خطاده وقسامه ده تحمل دیت، خلافه وجمعه ده استقلال کبی برطاقم حقوق ومعامله وظائف ایله
نمازلرده بولنمامق کبی احکام اولمشدر. «قوامون علی النساء» اولدیغندن مهر یاسق جائز اولمامق بر سبب
بولنقضین فسخ، بولنده [وَبِمَآ أَنفَقُوا۟ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ] ارککلرك مالدن بر قسمی مهر ونفقه یه
صرف ایتمکلری فقهیه سیدر. — کذلك اولانه بوسبب ده اولکه ربوطدر. وقادینلرك میراثده نصیلرك
بارم اولمسی بالخاصه بوسبله علاقه داردر. وبونده قادینلرك منفعتی، ارثه مساوی اولدقلرینه نسبتله
زیاده در. شوحالده زوجه‌لك حقنی ادا ایتمیه، قادینه بالنه کوزیکمه ووظیفه انفاقی بایمامق
وعائله‌نك عرضه وناموسنی محافظه ایتمیه ارکك جمالیه صدمه وکلدر. شبهه‌سز که بوده وظیفه‌لرینی بایامه
جمالك ده قادینلرك اونرینه قوام اولمقلری واونلرده طاعت وصداقت بکلامقلری رعیه‌سنه وعلریدر.
بنا علیه [فَٱلصَّٰلِحَٰتُ قَٰنِتَٰتٌ] صالحه اولانلرقادینلرده الله‌ه طاعت ایدرلر. قوجالرینه قارشی
دیوانه طوروب عفتلرینه رعایت ایدرلر [حَٰفِظَٰتٌ لِّلْغَيْبِ] قوجالرینك غیابنده نفس ومال
وناموس وحیثیت واسرارلرینی محافظه‌سی لازم کلمه مخصوصاتی [بِمَا حَفِظَ ٱللَّهُ] محفظ الهیه
استنادا" محافظه ایدرلر. زیرا الله بونلرك محافظه‌سنی امر ایتمشدر.» — علیه الصلاة والسلام افندیمزك
سویلدکی: «نساءلرك خیرلیسی اوقادینلردرکه باقدیغنك زمانه سنی مسرور ایدر. امر ایدرسك اطاعت ایدر،
غیابنده بولندیغنك زمانده سنی مالکده ونفسکده محفظ ایدر.» بیورمسیله بوآیتی اوقومشدر. بو
آیتك ده بالاده بیانه اولنان سلام اعظم ترینك سوزی اولدیغنه نزول سویلمسیله بونلرك اصل سبب نزولی

شو وجهله روایت اولونور : نقبه انصاردن سعد بن ربیع قارشی زوجه سی حبیبه بنت زید بن زهیر
دیر روایت کوره حبیبه بنت محمد بن سلمه نشوز کوستردیسه ، اوده برتوقات دوردیسه ، بنا علیه باباسی
قیزینی آلمسه ، رسول الله کیدوب شکایت ایتمسه ، رسول الله ده « لنقتص منه » حکمنی اوزرینه صاحبی
آلیرسه » بیورمسه لردی ، بونک اوزرینه بو آیت نازل اولدی . علیه الصلاة والسلام ده « بز بر امر
اراده ایدیک ، الله ده دیگر بر امر اراده بیورردی وشبهه یوقدر که خیر الله اراده ایدیکیدر . » دیدی
بو سبله صالحات نسوانی بیان ده صوکره ناشزه لرحقنده بیورییور که :

[وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ] ای قوام اولانلر وزوجه لرینک عصیانی ویره رک زوجلرینه
نشوز لرینه یعنی قفا طوتوب اطاعتلرندن ایتم لرینه قورقدیغکز ، قورقمغه باشلادیغکز حس ایدیکز قاریده
کلمیه » — نشوز ، اساس لغتده ارتفاع وتوسعدن مأخوذ اولرق قاریدن قوجه سنه
قفا طوتوب عصیانی ، بوضعیت آلماسیدر که کویا کندیسنی یوکسك فرض ایدوب اطاعتی رفع ایلمسه اولور .
بونی ایضاح ایچون ائمه مفسرینه سوء بیانات وارد اولمشدر . قاریدن نشوزی زوجه عصیانی (ابن عباس)
قوقوسورونمه سی ، زوجنی نفسنه منع ایتمه سی ، سفرما زوجه یا بیغی معاملی یکشدیرمه سی (عطاء)
زوجنی خوشلامامه سی (ابو منصور) زوجنك مسکه مشروعی اولرق تعیین ایتدیکی اقامتگاهده برابر
اولمیوب سفره استصحاب ایدوب اونك امر وایتم دیکی بر یرده اقامت ایتمسی (دبنیلر) کبی سفسار آرایوزه
بر برلرینه یاقیشدیرلر .

بویله برحال قاریشنده [فَعِظُوهُنَّ] اولا بونلره وعظ ونصیحت ایدین [وَاهْجُرُوهُنَّ
فِي الْمَضَاجِعِ] ثانیاً یاتاقلرده هجر ایدیکز [وَاضْرِبُوهُنَّ] ثالثاً ، خفیفجه وشبه اور
اولیه جه بر صورتده برانه دوکوورسکز [1] بنا علیه [فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ

---

[1] بو اداده قاریه دوکولورسی دیه برخاطره وارد اولمیه لیدر . اوت دوکمك فقط بو افاده ده قاریه ریعك ناشزه ،
عاصیه قاری ریعك اوطاق یعنی ده اونو تنزل ایتمه لازم کلیر . همده سنه کوره انسانجه اولمیه اوزره برقاچ ترقیات ، حس وعصیانه ایلر
سفوله دوکمك کبیدر خرصیه برقاری یه قاری نلیجه سرف وتربیه سنی بحسه ایتمك ایچون کوزل بر درس اولمیدر . شاعر ضیا پاشا مرحوم :

نصح ایله بیوله کلمه یه اتمزلی تکدیر تکدیر ایدر اوصلا بابانك حقنی کوتکدیر

سبيلاً] سزه اطاعت ايدرلر آرتمه تعرضه ايجوره عليهارزه وسيله آرامايكز . واقع اولانه قصور ايتمه
اولماسنه كي عدايدكز » — چونكه كناهدن توبه ايدنه كناهي اولمايه كبيدر . « التائب من الذنب كمن لا ذنب له »
قوعالده شوني محضوظ بولمليكز [إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا] الله تعالى يك يوكسك ويك بيوكدر .
بنا عليه الله يه توفيقكزده فارينجه فارسي سزه ويرسه اولديغي قوتي سوء استعمال ايتمه يكز . الله سزه
فارسي قوتي سزك فارينجزه فارسي قوتيكزده هيچه يوكسكدر . وسزك الله فارسي كناهكزين فارينجزك
فارسي كناهلرنده دها چوقه و دها چوق ناشاسانه اولديغي حالده الله سزك توبه كزي قبول وسيئاتكزك
عفوايدركه سزه اطاعت ايدنه زوجه كزك واقع اولانه قصور ايتمه كزي نصل عفو ايتمز سكز ؟ وفضل اولورده
اونكه تعرضه ايجوره وسيله آرامه طوريورسكز ؟ ديكدر يعني ايله : الله ظلم ايدنه وحقسزلغه يتمالي بر صاحب كبريادر .
بنا عليه اونك علو شانه وكبريائي فارسيجه ظلم ايدنه ، حقسزلغه جسارت ايدنه ، تربيه سزلك ايدنه ، وظيفه كزي
سوء استعمال ايتمكدنه صوك درجه صاقينمالسكز . »

فاريجه اطاعت ايتمه سزه اولديغي ؟ اوزمانه ايسه محاكمه يه روشن . بنا عليه اي جماعت مسلمين وبالخاصه
اي محاكملر [فَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا] زوج ايله زوجه آراسنده شقاقدن قورقولديغي تقدير جه بحث ايدرسه . يعني
زوجيت باقي اولديغي حالده آرالرينه آجيلديغي آكلارسه كز [فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ
أَهْلِهَا] بر زوجك اقرباسندن ، بر ده زوجه نك اقرباسندن اولمه اوزره ايكي حكم كوندريكز . —
زيرا اقربالرى اوزون ايچ يوزلرينى دها ايى بيلير لر وصلح طرفنى دها زياده ارزو ايدرلر . مع مافيه اقربادن
اولمارى مستحب اولديغندن يوقسه اجانبدن نصبلرى ده جائز اولديغندن بكى بايه اولمشدر . حكمى انتخاب حقى اولان
زوج وزوجه يه عائددر . وبونلرك لغتده ايكى طرفدن اقربالرينه شامل وهيئه يا بايه سى مستحب اولديغى وده من
اهله ومن اهلها قيدلرينك اشارتنده آكلاشيلير . اوحالده اقربالرى بولنمادينى ويا اجانبدن اولمارى

دينمشدر . زيرا نزوده قرآنك اشبو « واضربوهن » امرينى سوء تفسير ايدرك دليلنه طولاشمه ايسته يه بعضى آدملر بايليه
كورديورز . فقط نه غريب برتصادفدركه بو آيتك تفسيرينه شقوق اولديغى حالده برقرآن تكه سنك قوجه سى طرفندن ديكرلسنه
اولانه برقرآن قاريسنك اقامه ايتديكى دعواية قارشى « حرفيتله ايدوب قوجه سى تهوره كتيرمه فارينجه يه بكى دايامه طولايى طلاقه دعواسى
اقامه سنه حقى اولمادينه » حكم ايتديكى غزته لرده اعلان ايديلمشدى . قياس .

کذلک بونک تنسیب ایدیلمکی صورتده شبهه سز جائز اولمه لازم کلیر .

بو حکملرک درجه اصلاحیتلری نه اولمقدر ؟ تألیف و یا تفریقه قرآیسنی یه و یا بیله حکملری ؟

بو نقطه ده مجتهدلر اختلاف ایتمشلردر . بر قسمی تفریقه ده یا بیلیرلر و بر طلاقه باشه اولور دیمشلردر که بو حضرت علیه مردویه . بر قسمی ده بونی تألیفه مأمور و تفریقه ایده مزلر دیمیه کیدوب حسنه مردویه و امام اعظملر قولیدر . کرچه تفریقه صلاحیتی تصریح ایدیلمکی ، زوج ده بونی قبول و تفریقه ایدیلمکی تقدیرده حکمک کسن یکنده حاکمینک صلاحیت مطلقه ایله جبرایده بیلیرلی ایده مزمی ؟ حاصلی حاکمینه زوجینک وکیللری مناسب مسنده میدر ؟ یوقسه حکمک حاکم مأذونه نائبلری مقامنده میدرلر ؟ و حکمک رأسه تفریقه صلاحیتی واریدر ؟ یوقمیدر ؟ البته اختلاف بونقطه لرده در . شبهه یوقدر که آیک سیاقی ، تألیف اوزرنده در . تفریقه بحث مناسب کورولدیکی سکوت عنه براقیلمسیله و بونک ایجابنه بر اجتهاد موضوعی اولمشدر .

بو ایکی حکم [إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا] جمله سیله تألیفه اصلاح مراد ایدرلر ، آرالرینی دوزمک ایستدکلرینه [يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا] الله ایکی طرفک بینی توفیقه و تألیف ایدر ، زوج و زوجه نک قلبلرینه صورت و محبت القا ایدر ، یولنی نصیب ایلر ؟ [إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا] فرمانده الله علیم خبیردر ، فصل بابنده بیلیر و شبهه یوقدر که علیم و خبیر اولان الله بورادهکی تفریقه جهتنی مسکوت عنه براقمیه رق غایت معنیدار در . دیمک که الله رضاسی شفاقده در کل ، وفاقده در . اصل مطلوب اولان مسئله استنباطدر . » — کورولیور که بو احکام قاریلدن نشوزلی اولدیغی یه و یا بیله مشدر . عجبا ارکک طرفندن نشوز اولمازمی کبی بر سؤال خاطره کله بیلیر . اولا ارکک طرفندن نشوز اولدیغی ایده بیله ، ایریده « وان امرأة خافت من بعلها نشوزا او اعراضا » آیتنده بولنان احکام کرامدن ، آیریجه مسئله یی اورادهکی ذکر اولنمقدر . فقط بو اراده موضوع بحث اولان ارککدن نشوزی و موجبنی بوندن طولایی ارکک طرفندن صحیح برقباحت بولنمادیغی تقدیرده اونی زینهار ایتدیکندن بو شرائط آلتنده ارکک نشوزی تصوری اساساً غیر وارد اولدیغی کبی مقصد بابده دخی هیچ بر فائده یوق . صلاح و تنبیه مسئله سنک بولنمدیغی جهتله بو اراده قاریلدن نشوزنده بالبتع بحث اولمیه رق ارککدن نشوزی مسئله سی بالاخره

مستقلاً یاده اولنمه ایجون کری براقیلمشدر . بو صورتله حیات عائلهنك صلاحی تأمین اولنمقده صوکره عائله تربیه سنده محمودی بر علم حال اولدیغندن اساس اتخاذ ایدیلمی لازم کلمه احداث حسنه یه کیدرلن اول امرده شو اوچ وظیفه امر ایدیلیور :

کـ [وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا الخ] بر نجسی الله عبادت و عبودیت و اوکا هیچ بر شی شریك قوشمامیوب اخلاص ایله عبادت ایتمك ، ایکنجسی : آنایه بابایه احسانده بولنمق ایله امر اولنمق ، اوچنجسی : [وَبِذِي الْقُرْبَىٰ] اقربایه احسانده ، درد نجسی : [وَالْيَتَامَىٰ] یتیملره احسانده ، بشنجسی : [وَالْمَسَاكِينِ] فقرایه احسانده ، آلتنجسی : [وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ] یاقینه قوشو یه احسانده کر خانه سی یاقینه اولسون ویا اقربادن بولنسون . یدنجسی : [وَالْجَارِ الْجُنُبِ] اوزاقده قوشو یه احسانده کر یابانه سی اوزاقده اولسون ویا اقربادن اولمایوب ویا غیر مسلم بولنسون . » — حدیث بویله وارد اولمشدر که « قوشو اوچ در . بریسنك اوچ حقی وارد ر : حق جوار ، حق قرابت ، حق اسلام . ایکنجیسنك ایکی حقی وارد ر : حق جوار و حق اسلام . اوچنجیسنك بر حقی وارد ر : حق جوار که بو اصل کتابده مشروحدر . » سکزنجیسی : [وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ] یانده کی آرقداشه احسان ایدکه تعلم ، تصدق صناعت ، سفرکی خدمتکی بر مرتبه ده مصاحبت ایدن آرقداشه دیمکدر . دوقوزنجیسی : [وَابْنِ السَّبِيلِ] یولده کلمه مسافره یاخود مطلقا ضعیفه احسان . اونونجیسی : [وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ] کولر و جاریه الی آلتنده بولنانلره احسان . [إِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا] — « مختال » تکبر « فخور » اولونه ، تفاخر ایدیلدیکی اچون بونلری سومز ، صوکرا بخیل تکبر ایدرلرکه [الَّذِينَ يَبْخَلُونَ] قسم کذائی بخیللك ایدرلر قسم ده یاسه بخل امر ایدرلر . » — بعضی یهودیلرك انصاره « قاریشی » مالدکزی انفاق ایتمکله فقیر دوشه جکسکز » دیه نصیحت ایتدکلرینه قارشو بو آیتك نزولنه سبب اولمشدر . [وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ] بر ده الله نك حصه فضلندن کندیلرینه ویرمسه اولدیغی مالی و علمی کتمان ایدرلر . [وَ] صوکرا ریا ایچون سفاحرلرکه [الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ الخ] ....

[فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا] - بورده شهید مفسرنا عیسی حفندوکی « وکنت علیهم شهیدا ما دامت فیهم » خطابی کبی اشهاد اولنمامه شاهد سعنا کلدیکی وقت استدیکی شاهد ده اولسه پیغمبر اولیغی مفسرینه طرفندن بیان اولنمشدر . یعنی بلدیریلیور که استدیکی شاهد کتیریلیجک ، یا محمدی ده اوشاهدلر اوزرینه شاهد کتیریلیجک وقت اوقیامت کونی اوطاغرلرک حالی نه اولاجغنه ؟ اینته جوابی [يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ] او کفر ایدوب پیغمبره عصیان ایدن طاغرلر اوکون [لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ الْأَرْضُ] طاشلره کچمسه ، اوزرلری دوزلنمسه ، کندیلرینه هیچ بر شی قالمامسنه اولسایدی دیه ارزو ایده جکلر [وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا] واللهه هیچ بر سوزی کتم ایده میه جکلر . » — همنکه سوره یس ده کله جکی اوزره آخیرلرده پیغمبر صلی الله علیه وسلم ، اللری آیاقلری سویله جکدر . ابن مسعود حضرتلرندن سویله روایت اولنمشدر که بر کون حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم « بکا بر قرآن اوقو » دیه امر ایتدی ، بنده « یا رسول الله بکا قرآنی تعلیم ایده سنک » دیدم ، « باشقه سندن دیکله مکی سوه رم » بیوردی ، بنا علیه سوره نساء یی باشلادم ، وقتاکه اشبو « فکیف اذا جئنا » آیته کلدم ، رسول الله آغلادی ، بنده « قرائتی کسدم » دیمشدر .

بو نقطه ده طهارت باطنه وظاهره ایله « اعبدوا الله » امرینه بر انکشاف دیکلک وایمانه مکمل عبادتلک اقدمی نماز ونمازک ایکی شرطی ده بحاستدن وحدثدن طهارت اولدیغی وطهارت کبرا اولانه غسلک ده نظاف وعمائر اعضای ایله یک زیاده بولندیغی ، بوندن اجرای ایله اول امرده محافظه عقل وشعور ایله اولدیغی تفهیم قیلنمه اوزره بویریلیور که :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا

مآل شریفی

او بتوله ایمانه ایلر ! سرخوشه آکیله نماز ه اقتدا شمایلک : سویلر دیکلر و بلیخیه قدر جنب
اکیه ده ـ یوله کچر کن باشقه ـ غسلکزده ایدیخیه قدر ، و آلرفسز اولور ـ ویا سفر ده بولنور سه کن
ویا بر کن حاجت برزه کلیر ویا فنا دیلره طوقونور سه کن ده صویه کوچ یتیره من سه کن اوزمانده تیمم
بطوریله تیمم ایدر : یعنی یوزینی کفه ده الرینی مسح ایدر لر . جناب الله معفو و صفوح اولدیغندن بولونور ●

بو آیتک سبب نزولی عبد الرحمن به عوف مضیفلرینده ضیافتی حاضرلدیکی صره ده شراب حرمتدن
تفصیلی سوره بقره ده « یسلونك عن الخمر والمیسر » آیتنده کچمشدر (بابه) .

سرخوشلغک جنابک ایچه واوزه صیانمامک ده طهارت و غسل ایچون اقتدا اولدیغی صره ده موضوع بحث
ایدیلمش و بو حاله سرخوشک نماز ه اقتدا سحقه یعنی ، سکرانک صحتی و سلامتی آقلاشمه ایچون نماز ه
بلیغدر . بو معنی سوره مائده ده « رجس فاجتنبوه » دیه تصریح اولنمشدر .

[لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ] — بو اده بعضی مفسرین ، صلاتدن مراد مسجد و صلاتدر .
بو تقدیر سرخوش مسجد لره و خولره یاخین ایلمشدر دیمک اولور ده بو معنای آقلاشمه ایچون صلاتک
معنای اصلیسندن چیقارمق لزوم بولنمز . بو نهی ، سویه کلنی بیلمیه سرخوشک نماز ی صحیح اولمادیغنه
و نماز ه سکرانک حرمتنه دلالت ایتدیکی کبی سرخوشک و جنابک مسجد ه و خوله و یاتقیه یاخین نماز ه بالاشاره
دلالت ایده بیلیر . نماز ه سرخوشک و جنابک مسجد ه کیرمه لری و حتی یاقینده بولونمه لری جائز دکلدر .

[وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتّٰى تَغْتَسِلُوا] بوله کلنجه حالی استثنا اولدیغه
جنب اکیه ده اغتسال ایدیخیه قدر نماز ه یاقتدا شمایلک و نماز ه مسجد ه ده کیرمه یلک . — جنب ،
جنابت اولاده یعنی انزال واقع اولمسیله بولنان ذکر مصدر کبی مفرد و یا جمع اطلاق اولنور .

اغتسال ، غسل ایتمك ، یعنی باشدن باشه بیقمقدر . عابر سبیل ، یولده کیدن ، سفر
حالنده بولنمق دیمکدر . بونلرك استثنای تمم مسئله سنده اولدیغی ایچون شمدی اقتضا ایلمز .
یخود مفهوم عام الاطلاقه یولده کیدن حالنه بیله حمل اولنور . بو اعتبارایله جنابت نمازینی یالکز
رجل فقط یاننده کی یولده کی چوجغی جائز اولدیغنه بر اشارت اولور . بو قید استثنا ، جنب ایله اغتسال
بیننده اولدیغی ایچون سر خوشلره جهت تعلقی یوقدر . دیمك که سویلدیکی بالغ سرخوشلرك کوجوانلرینه
کچرلرینده ساغ یوقدر ، چونکه اساساً سرخوشلغه ساغ یوقدر .

[أَوْ جَآءَ أَحَدٌ مِّنكُم مِّنَ ٱلْغَآئِطِ] — غائط ، انکیه چوقوریدر دیمك اولوب
خلایه اشارتدر . بونده کلمك ده حدثدر ، آبدست بوزمقدر کنایه در . [أَوْ لَٰمَسْتُمُ ٱلنِّسَآءَ]
کسائی ، خلف عاشر قرائتنده الفسز « اولمستم النساء » اوقونور . بو لمس ده ، اولکی
کبی جماعدر . ایکیسی ده تاریخده طوقونمه دیمکدر . بونك ده صورت مخصوصه ده طوقونمه دیمك
اولمه التفات خفائیه معانی اداره ایتدیکنده انتفاضه دارد . وغسل ایجاب ایدر . فقط بونه الدیا
بحر دکلدر که طوقونمه کبی معانی ده مقصود دیه دکلیدر ؟ بونه کی مختلف فیهدر . بز حنفیه جه
بو مقصود دکلدر . بنا علیه قاریئك برطرفه بحر طوقونوب دیکر آبدست بوزدیغنه . لکه ظاهریه
و شافعیه بوزدیغنه ، غسل رجل فقط آبدست آلمه لازم کلیر دیمکدر . انجق ظاهریه مذهبنده
ظاهریه باقیده طوقونمانك آبدستی بوزدیغنه ، طوقونولمادی رجل دیمکدر . امام شافعی ایسه ایکیسنکده
بوزدیغنه قائل اولمشدر . حنفیه تخفیفه ، شافعیه ده تشدیده احتیاط غایت ایتمشدر .

حاصلی جنب ایکن مریضه اولوب ویا سفرده بولنوب سو کز ویا کرك سفر کرك مقیمده آبدست
بوزوب ویا قاریئده طوقونوب ، غسل ویا آبدست ایجاب ایدر . [فَلَمْ تَجِدُوا۟ مَآءً] ده ، سو
بولمامزلغه کز — کرك قرینه سیله بولنه ماسه حقیقةً ویا حکماً بولنه مقدیه اعم اولمه اولور —
بو یه سو بولمامزلغکز تقدیرده [فَتَيَمَّمُوا۟ صَعِيدًا طَيِّبًا] مسعد طیبه تیمم ایدیکز ده
[فَٱمْسَحُوا۟ بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُم] یوزلریکزه والدیکزه مسح ایدیکز . » —

تيمم ، لغة قصد ديمكدر . بنا عليه نيتسز تيمم اولماز ، ماهيتنده داخلدر . صعيد ده
بريوزى ديمكدر كه طاشه طوپراغه شاملدر . بنا عليه الله يصيح طوپراغه بولاشماسيله تيمم جائز
اولور . لكنه امام شافعى برازيجه اولسونه طوپراغه بولاشمالى ديمشدر . طيب ده تراب ديمكدر . بنا عليه
ملوث ويا شبهه لى اولمليدر . ديمك كه اولور كه اسلامده طاهر ومعنوى طهارت مسئله سنك اوقدر
اهميتى واردر كه صو بولماديغى زمانه صحيح اولمازسه غسل ويا آبدست يرينه طهارتيت وقلبى تميزلكه ربط
ايدوب ماده جهتنده ده تراب برصعيدك آبدست اعضاسنك نصفى ديمك اولانه يوزينه ودير سكلرينه قدر
اللرينه طوقونه يرماليدر . يعنى اللرينى بركره صعيده ودروب مسح ايتملى ، بركره ده ودروب دير سكلرينه
قدر اللرينى مسح ايتمليدر . احتمال كه ايمانى اولميانلر بونده ايضاح ديرلر . فقط عقللى بونده
لااقل الزامى درس شودركه انسان جسم ظاهراً وجسم ده باطناً تميزلكى برافمليدر ، طهارت قلبيه اصلدر ،
قلبى پيس اولانه زيايسه تميزلانه من وكلمه مايكن قلب تميزلكى ده كافى كلمز ، ماده ظاهريه ده تميزلمليدر .
صو بولمايجه ضرورتده تيمم اساساً برطهارت قلبيه ايشى اولمقله برابر شرط مادى وشكل ظاهرينك ده « مالايدرك
كله لايترك كله » مدلولى اوزره الكورندى برمحافظه سيدر . [إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا] در .
بونك ايچون تيممده رخصت ويرر . فقط سرخوشلغه وحيوانات طوپراغه مساعده ايتمز .

بوراده بحث محافظه عقل وشعوره وطهارت ماديه ومعنويه يه منتهى اولمقله بالخاصه تربيه عقليه
وفكريه يه دائر واخلاقه ودياناته متعلق ديمك وبوصورتله مائر تربيه سنده تربيه عموميه يه وصلاح
طوغرو كيدملك ، سبارزه ومجالده يه كيريشمك ايچون ودوست ودشمنه ، سؤسه وكاف ، صحه وباطل ،
صلاح وفساد ، تميز ومقايسه اولنمه اوزره سرخوشه وضعيفنده بولنانه ارباب ضلال وعدوانك اموالنه
نظر وقتى جلب ايدبوريلدوركه :

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ
أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ● وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا ●

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا
سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ
بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ●

مآل شریفی

باقمازیسك شوكنزیرینه كتابده نصیب و یاسه اولانزه ؛ كنزیری صایغینلغی صایتیه آلیورلرده ایشته یورلرکه سزده یولی صایتیه سكن ● دشمندیزی الله داها ایوه بیلیور ، ولی ده الله یتر ، نصیرده الله یتر ● اویهودی اولانزده که كلمه لری موضعلرندن تحریف ایدیورلر و دیلریله اگرلن ، دینه طوقونه رق " دیکله دن عصیانه ایتدك " ، " دیکله دیکلمه یی " ، " راعنا " دیورلر ، بویله دیه جکلرینه " ایشتدك اطاعت ایتدك " ، " دیکله ویزی كوزه ت " دیسلردی البته معقول ده داها خیرلی و داها درست اولوردی ولكنه كفرلری یوزندن الله كندیلرینی لعنتلامشدر ، اونك ایچون ایمانه كلمزلر مگر پك آز ●

[مِنَ الَّذِينَ هَادُوا] — كنزیرینه نظر دقت جلب اولنانه " الذین اوتوا نصیبا من الكتاب " دن بیاندر . یعنی بوراده موضوع بحث اولانه یهودیلردندر . بونك [يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ] كلمه لری یازیلرندن تحریف ایدرلر ، سوزدن اگرلر بوگرلر . " — كیفیت تحریف معقوله ادیچه صورت نقل اولنمشدر :

١ — بر لفظی دیگر لفظه تبدیل ایدرلر ، مثلا توراتده اوصاف بنویه یه متعلق اولانه " رعیه " كلمه سنی " عدم تأویل " تعبیریله ، كذلك " رحیم " كلمه سنی " حمد " تعبیریله تبدیل ایتمه لری كبی كه كتابده تحریفدر .

بوكا قارشى طرفدە مشهور اولان بر كتاب بولونوب تحريف اولنمش بيلير ؟ بوكا اسطاده وارسيده ؟ زيرا بوكبى تحريفات الك زياده بر لسانده ديكر لسانه نقل و ترجمه شده واقع اولور . بونك ايچون ترجمه ايشى لهم بر اقتدار ، لهم بر استقامت ايسيدر . بونده باشقه يازانلرك آثارى ايله مقايسه ياپيلمسى ده مكمل اولور . دها صوكره بوكبى تحريفات اصلا واقف اولمايان انسانلر ايچه سكه بر ديكرلرينى قولايلقله اغفال ايده بيلير .

٢ — الفاظ شبهه دنا ويلمش فاسده ايله بر لفظى اونه بر ديه جكلرى معناسنى مقدمه باطله يورتمكدر كه بوده تفسير و ايضاحده ياپيلمه بر تحريف معنويدر . فخر الدين رازى « نه كيم زمانمزده كى اهل بدعت ده فكرلرينه مخالف اولانه آيتلرده بويله ياپيورلر » ديمسيله وتحريفلك تفسيرده بو ايكنجى وجهك اصل اولديغنى ده قيد ايتمشدر .

٣ — بالكز كتابه دخل ، برسوز سويلمكدن زياده رويه و تقرير و تسطير ده بيلمكدن كچ طوس اغوز و سويله سيوب تحريف ايدن سويله مليدر . بعضى مفسرين ياكلز بعضى شيلر اوزرينه يازمش و سويله سيوب تحريف ايدن كلامنى تحريف ايدن نشه جيا يشيرلردى . ايشته قرآنه بوكون صورت تحريفلرينى شو مثالدن آكلايه جغز :

تحريف ايدن [وَيَقُولُونَ] دديلرك [سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا] يوبه [وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ] بوايكى [وَرَاعِنَا] بوده اوچ . يعنى پيغمبره فارسى اولا « سمعنا واطعنا » ديه جك يرده « سمعنا وعصينا » ديدى ، صيغه ده كيدى ، ثانيا ، « اسمع = ديكلم » ديه جك يرده « غير مسمع » ديه بوده جناس علاوه ايدركه بوكلمه يه طرفدن سوء و تعظيم ، يه طرفدن اهانت و شتمه دلالت ايدر . زيرا « غير مسمع » اسماع ايدلمسه اولمه رعه ديمك اولديغندن يه طرفدن « لطفاً و تنزلاً ديكله ، چونكه سطافارسى سوزسويلمك و زوراً ديكلتمك حديمز دكلدر . » معناسنه بر تعظيم اولديغى كبى ديكر جهتدن بر قباح و مجلده تحقير افاده ايدر . اولا ، « ديكله آصوكره ديكلمه » ثانيا « ديكله آ ديكلمه يه جك » ثالثا « ديكله آ الى هيچ ايشتمه يه جك » معنالرينده كلديكه بوكلمه صيغه شتم و تحقيردر .

رابعاً « دیکله فقط بنده ایستمسه اولیه رحمه دیکله » دیمکدر که اولیاء کرام بولنوب بر تورلیو سرکبی اولسفله
برابر یا اولیاء تکلیفی تفضیه ایده بر نفاقی ده تفضیه ایدر . « راعنا » کلمه سی ده بویله ذوالوجهیندر .
سورهٔ بقره ده « یاایها الذین امنوا لاتقولوا راعنا » آیتنده کیمسه ایدی (بالله) .

ایشته بونلر بویله دیلر وکلامی موقعندن بویله تحریف ایدرلر وبونلرک سویلدکلری [لَيًّا
بِأَلْسِنَتِهِمْ] دیلریله بوراره . سرخوشه کبی آغزلرینی اگرهرك سویلرلر . [وَطَعْنًا
فِي ٱلدِّينِ] هم ده دینه طعنه ایتمك ایچون سویلرلر . [وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا]
حالبوکه بونلر بیلیرلر « سمعنا وعصینا » دیه مقدینه « سمعنا والطعنا » [وَٱسْمَعْ] و « اسمع
غیر مسمع » دیه مقدینه بالکز « اسمع » [وَٱنظُرْنَا] و « راعنا » دیه مقدینه « انظرنا » دیمسیه
اولسلردی [لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ] کندیلرینه البته خیرلی اولوردی [وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ
بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا] ولکن کفرلرنه طولایی الله بونلری لعنت ردی ، اونك ایچون بونلر
ایمانه ایتمزلر . ایشته بردهیك آز ایدرلر . یاخود آز بر شیئه ایمانه ایدرلر دیمکدر که اولیاء کرامه آز بر زمان
مثلو حالت زعمده ایمانه ایدرلر ویا ایچلرنده ایمانه ایدنلر یك آز بولنور ، فقط بولنور .

بو مناسبتله بونده دهی بر قاچ آیت کتابه بر نصیحت و دعوت اولمق اوزره شویله بر تکرینه خطاب بیلیور :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُم مِّن قَبْلِ
أَن نَّطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ وَكَانَ
أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ● إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَاءُ
وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ●

آل شیرفی

اى اوكلنلر بزينه كتاب ويرلمش ! كليك اوزرينه ايمان ايدن بر طائفه يهوديلرك بوكتابه ايمانه ايدك بر طائفه يهوديلرى سبب اولوب اكسلرينه چهره لرينى دونديرمزدن اول ويا اونلرى اصحاب سبتى لعنتلديكمز كبى لعنتلمزدن اول ، يوقه الله اونلرى فعلا جزا يه كتيرسه ● طوغرى سوى الله كندينه شرك قوشولمسنى مغفرت ايتمز ، اوندن بشقه ديلديكنه مغفرت ايدر ، كيم ده الله شرك قوشارسه يك بيوك بر جنايت افترا ايتمسه اولديغنده شبهه يوقدر ●

[مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا] يعنى وجوهى يعنى يوزلرى ويا يوزه كلنلرى طمس ايدوب ترسلرينه چويرمزدن اول [أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ] يا خود اونلرى اصحاب سبتى لعنتلديكمز كبى لعنتلمزدن اول ايمانه ايدكن . » —

طمس ، اساساً برشيك آثارينى محو وعدلانى ازاله ايمك معناسنه اولمغله بو اداده يوزلرك قبلمقدن چيقوب يوزلرينه جك حالدن فالكاسه معناسنى افاده ايدر . ابن عباس رضى الله عنه طبانى ، عبد بن حميد ، ابن منذر ، قتاده وضحاك « فطمسنا على اعينهم » سوزلرينى اونلرك كوزلرى اولسيدى ، بعضى سفرينه صورتلرى مايموه يوزلرى كبى چيركين وريشه اولسيدى تمثيل وايضاح ايتمشلردر . بو بر وعيد شديددر كه هم وقوعى هم اخروى فلاكتلرى متوقعدر . مع مافيه دنيوى اولسى وضعاً ظاهردر . اصحاب سبت سوره بقره ده گچمشدر .

[إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ] بو اداده شرك ، مطلقه اولديغندن عدا الاطلاقه كفر ديمك اولديغى اونوتمامليدر . بونك اصل كتاب ايمانه تكليفى سبقتده وارد اولمسنه بولنمسى وه بو بابده برقرينه مخصوصه تشكيل ايدر .

بو آيتك نزولى اوزرينه يهوديلر « بز مشرك دكلز ، الله خواصندز » ديمشلردى ، نه گيم « نحن ابناء الله واحباؤه » ، « لن تمسنا النار الا اياما معدودات » ده ديمشلردى . بر ده بعضى يهوديلر بر گونه جهله دينى الوب محمد صلعم رسالتنه گلمشدى « يا محمد بوزمز گناهلى دكلدر » ديمشلر ، « خابر » بيورولمسنه بونك اوزرينه « ايشته بزده طبقى بوزمز گيجه يا يغمز گناهلر گوندوز ، گوندوز يا يغمز گناهلر گيجه

کفار دیمیش « دیه نفسلریی تزکیه ایتمکدر ، بنا علیه بونی متضمن شو آیت نازل اولدی :

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُزَكُّوْنَ اَنْفُسَهُمْ ۭ بَلِ اللّٰهُ يُزَكِّيْ مَنْ يَّشَاۗءُ وَلَا يُظْلَمُوْنَ فَتِيْلًا ●
اُنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ۭ وَكَفٰى بِهٖٓ اِثْمًا مُّبِيْنًا ●

مآل شریفی

باقمازیسلک شو نفسلریی تزکیه ایدوب طوران زه ! خایر بالکز الله دیه دیکی تزکیه ایدر (تمیزه چیقاریر) اونوتدره فیل قدر ظلم ایتمز لر ● یاخود الله فارشی نفس یالانی اویدوروب ، آچیقه گناه ده بولیته ●

بو ده روایت اولونیور که ، یهودلردن حیی به اخطب ایله کعب به اشرف مدینه یهودلرندن بعضه سوداگر آلدره مکه یه گیتمشلر ، قریشلیلر انفاقه دعا ایدرلر ، رسول الله ایله اولانلره دیه نقصه ایمک ایسته مشلردی ، اونوتدره « سز اهل کتابسکز ، محمده بزدن دها یاقیشکز ، بنا علیه بزم امیه اولانیز ، بزم معبودلریمز ه سجده ایدیکز ده مطمئنه اولکز » دیه بر تکلیف درمیان ایتمشلر ، یهودلرده درحال قبول ایدوب پایه پرشدلر ، صوکره ابو سفیان ، کعبه خطاباً « سز کتاب اوقور عالم بر آدمسکز بزایله می یز بیلیرسز ، بنا علیه بزمی یوقسه محمدی دینلیمز ؟ طوغریسنی بولدیرکز » دیه صورمسنه ، کعب ده « محمد نه دیور ؟ » دیه صورمسنه ، ابو سفیان ده « بالکز الله عبادتی امر ایدیور ، شرکدن نهی ایدیور » جوابنی ویرمسنه ، « سزلر دینکز نه در » دیه صورمه ده « بز بیتک والیلریز ، حاجیلره صو ویریرز ، مسافرلری بیلیریز ، اسیرلری قورتاریرز ، شونی بایارز بونی بایارز » دیه آکلاتمسنه ، بونلر اوزرینه کعب بزم یولیمز دها طوغرودر دیمسنه دیه بت پرستلرک اصل ایمانه تفضیل و ترجیح ایتمسنه ایدوکه شو آیت بونلر حقنده در :

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ
وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَٰؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ● أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ● أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ
مِنَ الْمُلْكِ فَإِذًا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ● أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا ● فَمِنْهُمْ
مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ●

آل شریفی

باقمازیسك شوكذیرینه اوتوروب یازمقده بر از نصیب ویریلمسه اولدیغی حالده ؟ جبت والطاغوته
اینانیورلر ده الله طانیمایانلره بونلر سؤیلمکده دینه یولجه راضی اولیورلر ● اونلر الله لعنتلدیکی
کیمسلر . لعن کیمیده الله لعنتلدیرسه آرتیق اونی برقوریتاره جق بولمازسك ● یوقسه اونلره ملکدن بر
حصه می وار ؟ اویله اولسه ناسه بر جکیدك بیله ویرمزلر ● یوقسه اوناسه الله فضلندن ویردیکی
نعمتی حسد ایدیورلر ده حسد ایدیورلر ؟ اوت ، بز آل ابراهیمه کتاب وحکمت ویردك عظیم بر ملك
ویردك ● اونلرایچنده اونه ایمان ایتمکده ، کیمی ده اوندن یوز چویرمکده ، اوکاره جهنم آلوی
آلوبرمکده در ●

[بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ] طاغوت کلمه سنك معناسی سورهٔ بقره ده « لا اکراه
فی الدین » آیتنده کچمشایدی . « جبت » ایسه بوت دیمکدر . طاغوزده اصلاده ایدیکی نقل ایدیلیور . بو
صورتله برایکی کلمه الله دیانسه الله اتخاذ ایدیلمیه جك روح وغیر ذی روح معبودلرك نام اسملریدر . کیمیلر

سفاسنه ده قوللانیلیر بلیرلر. اکثر اهل لغت «جبت» کلمه سنك لغته تصرفی اولاریغی قلدیغه بونی دیمشلردر. فقط بونك اصلی «جبس» اولریغی نقل اولونیور که جبس، خبیث و ألیم دیمکدر.

«ان الله لایغفر ان یشرك به» حکمنك ایضاحی ایچون اهل کتابه برقسمی حقنده کی وعیدی صورة علی العموم افاده ایتمك اوزره ده بیور یلیور که:

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ●

آل شیخی

شبهه سز آیدینزده ظاهر اولان کافرلر، یعنی که بزاوزرده یاریه یه آتش یاصدایه جقلر، دیدیکمز کبی عذابلری دوامسوزدیه کسدیریلمه یه جك بدیلاً باشقه دیلیم دیمه جکدر؛ چونکه الله عزتنه نهایت اولمیان بر حکیم بولونیور ●

بونی بیلمك فقط؛

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ●

آل شیخی

ایمانه ایدوب صالح اعمال یاپه‌سنده کلنجه، بونلره آلتنده ایرمقلر آقه جغنی قویه جغز
ایچلرنده ایدوقالجه اوزره اونلر، کندیلرینه اوراده تمین، نهایت تمین زوجه لرواره، هم اونلری
سایه‌باره ایده جك بر سایه یه قویاجغز ●

[ظِلًّا ظَلِيلًا] کولکه لی کولکه، قویو کولکه، سایه‌لهماوایه‌کر نعمت تامه دائمه یه اشارتدر.
زیرا ارباب رفاه، صورت عمومیه ده دلنشینه کولکه لرده یاشارلر. نه کیم بساتین ده سایه دار اولمه
سایه‌باره اولمه، سایه‌سنده یاشامه، سایه‌سنده یاشامه تعبیرلری نعمت وسعادت تلقین ایدر.
بو حکمته بقینیدر که:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ
النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
سَمِيعًا بَصِيرًا ●

مآل شریفی

خبردار اولیوبه که الله سزه شو نرده امر ایدیور: امانتلرده اصلنه ویرکز و انسانلر آراسنده حکم
ایدیکز وقت عدالتله حکم ایدکز، حقیقت الله سزه نه کوزل وعظ ویریور، شبهه سز که الله سمیع،
بصیر بولویور ●

[إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ] الله سزه شو نرده محض امر ایدیور: [أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ
إِلَىٰ أَهْلِهَا] یه: امانتلرده اصلنه ویرکز [وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ]

برده ده : انسانلر آراسنده حکم وحکومت ایدیکلری وقت عدالتله حکم ایدیکلری ... .

امانت ، اساساً انسانلرك امینه وبعضه اولمق یعنی کندیلرینه عاری ویا معنوی طرفدن بر شیئك المسانه قلب ایله قوه قوه برصورتده تسلیم اولنه بیلیر وارسه وایدیکی زمانده سالماً الینه بیلیر برحاله بونلرك بعضلرینه بعضه اولدیغی کبی انسانلرك بو حیثیت امانتله کرك الله وکرك قوه طرفندن طرفلرینه برصورتله رأیتلرینه اولانه شیئلرده بعضه بعض مفعول اولدیغه اسم اولمشدر کی بو اراده امانت بو معنایه در .

وبو نوعدن صاحبلرینه اداسیله انسانلقك برامانت الهیه اولانه حیثیت وناموس امانتك محافظه سی امر ایدلمشدر . « انا عرضنا الامانة علی السموات والارض والجبال فابین ان یحملنها واشفقن منها وحملها الانسان » آیت جلیله سی موجبنجه انسانلره تعالیدن امانتی حامل براستعداد بر نائی اولمالی درعهده ایدیکی یاخود مخلوقدر کی بو سایه ده مخلوقات سائره اوزرنده اجرای حکم وتصرف قدرتیاب اولدیغی . بو سایه ده درکه انسانلره تکلیفیه امینه اولدیغه بر بریلرینه متقابلاً وتسلسلاً برحیوه مقومه وامانات توزیع ایدیلر . ایشته انسانلرك الله وکرك قوه فارسی بو حیثیت امانتلریدن دولایسیله محافظه ایدیلر وامانتی زیاده بر بریلرینه قویا بیلیرلر وبو صورتله فضل وتکمیل الهیه داخل وعضو بیشده ظاهراً وباطناً نافذ برحالیت شرفه نائل اولورلر .

« یاداود انا جعلناك خلیفة فی الارض فاحکم بین الناس بالحق ولاتتبع الهوی » بیورلمشدر . محصه امانت حد ذاتنده بصیر برشیدله قابل تلافی دکلدر . امانتك بطانه برضمانی وارسه اوده خیانت ویاشبهه خیانت ایله امانت حیثیت مالیه سنك انکسار ویاسقوطی واضیعت وبنابنك ضمانه عود واجب تحویلدر . بونلك ایچون امینی سوء استعمال ایدن الله وقوه قاریه طرفندن عقابه واستقبالکی نظردن سقوط ایدیلر وظاهراً اولسون باطناً قلبده ضمانه عود واجب محکوم بولنورلر . امانت ایله مکلفیتك بوعلاقه سی حسنی بو آیته اداء امانت ایله حکم عدالت متفرعه اولدیغه امر ایدلسه وامر امانت امر حکمه تقدیم اولنمشدر . بنارعلیه انسانلرك بر بریلرینه وکندیلرینه وخلقه قاریه اولمه اوزره اوچ نوع معاملاً امانتی واردر . اولا بر بنه قاریه امانته رعایتی احکام وقوانین الهیه نك تطبیقاتنه یعنی وظیفه مسلمانه نك تعلمه ایدرکه بتونه وظائف امضایه شاملدر . ابه مسعود حضرتلرینك دیدکی که امانت حرفیه دیه لازمدر : آبدستده ، جنابتده ، صلاتده ، زکاتده ، صومده الخ ... ابه عمر حضرتلرینك

دیمشدر که « الله انسانلرك مخصوصاً مسلمانلرك خلقه ایتدیکی ویرمش اولدیغی امانتلره ، یعنی بدنلرینه ، نفسلرینه ، عقللرینه ، صاحب اولدقلری مال و منالرینه ، عرض و ناموسلرینه ، دینلرینه ، ایمانلرینه ، عبادتلرینه ، بونلرك هپسی امانتدر . بونلرك هپسنی محافظه ایتمك لازمدر . بونلرك هیچبرینه استعمالی مستثنا » ایشته بو آیت مبارکه انسانلرك ، بونلرك هپسنی امانت اولمق وظیفه سیله مکلف اولدیغنی بیان ایدیور . کذلك فارسی امانتی ، دینه و دنیاسنده کندیه ان نافع و اصلح اولانی اختیار و انتخاب ایتمسی ، غضب و شهوت و یا جهالت ایله صوکندده مضر اولانه شیلدیرمه و دوشمه سیدر . حقوق فارسی امانتی حقوق فرنسیدیکی کونه تمك . الیسه دیرلیشده الزاماتمه ، زیانکار اولماسقدر که امانك رعیه یه عدالتی ، علمانك عوامی تعصبات باطله یه سوق ایتمیوب دنیا و آخرت نافع اولانه اعمال و اعتقادات صحیحه یه سوقی ، عوامك ده اونره فارسی خیانتدن اجتنابی . کذلك زوجك زوجه یه ، زوجه نك زوجه فارسی مساکنه و خلوتنی و جیوبقدینه نسبتنی محافظه ایتمسی و اولادك تربیه سنه و تعلیمنه بوجمله ده داخلدر . بو صورتله « الامانات » کل حقوق الهیه و کل حقوق عباده ، تعبیر آخرله کل حقوق عمومیه و کل حقوق خصوصیه ده انسانلرك ذات امانتی تعلقلرینه فعلی و یا قولی و یا اعتقادی ، مادی و یا معنوی ، مالی و غیر مالی حقوقك کافه سنه شامل اولدیغی کبی « یامرکم » خطابنك حاکمی ده بونه تکلیفنه شاملدر . حقوق خصوصیه یه تعلقلرینه و امینه توزیع اولنانه و دیعه و سائره امانات تعبیر اولدیغی کبی امور و حقوق عامه یه تعلقلرینه جهات ، مناصب ، ولایت ، امامت و اجراء حکومت ، نصیحت ، افتاء و حتی امانات تعبیر اولنور . برده « اهل » کلمه سی صاحب و اصیلی مقابلرینه شامل اولدیغی ایچون بو آیت کریمه اولانه امانتك صاحبنه اعاده و ایصالنه باشقه امانت ایه جك سیدلرینه اهلنه و مستحقنه توزیع و تفویضنه ایدلسی مقتضاسنی ده افاده ایدر . و بو معنی حقوق عامه ده اولانه امانتده جاری اولدیغی کبی و آیتجه بو اعتبارله مأموره و وظیفه اولور . مع مافیه بورده حقوق الهیه ده اولانه امانتك صاحبنه ادا و ایصالی دیمکدر . نه کیم بو آیتك اولیای امور حقنده نازل اولدیغی ده مرویدر . سبب نزولی حقنده مشهور اولانه روایت شودر : مکه نك فتحی کونی ، رسول الله مکه یه داخل اولدیغی زمانه کعبه نك مفتاحنی عثمان به طلحة ابن عبد الدار قارداشی حجابتدن حجابتی رسول الله تسلیم ایتمکدن امتناع ایدوب « رسول الله اولدیغی بیلسه ایدم منع ایتمزدم » دیمسنه ، در حال حضرت نبوی عثمانی طوتمسنه ، قولنی بوکمسنه ، آنا حتی بری آلوب کعبه نك قاپوسنی آچمسنه و رسول الله کیروب ایکی رکعت نماز قیلمسنه ایدر . حقیقتده زیاره محمومی حضرت عباس

آنا مختار کلدیغی دیر بایرمی و اسکیدن عهده سنده بولنان سقایت زمزم ایله برابر سدانت یعنی مفتاح الیغا جمع ایلمی طلب ایتدی ، بونك اوزرینه بو آیت نازل اولدی . بنا علیه رسول الله آنا مختار اولان عثمان بن طلحه یی کندیسنه اعتذار ایلمی حضرت علیه ارسال ایتدی ، حضرت علی ده کوتوروب اعتذار ایدنجه عثمان « اکراه و اذیت ایتدك » صوکره کلدن تعمیره جیالیشیورسك » دیدی ، حضرت علی ده سنك حقکده الله تعالی قرآنه انزال بیوردی دیو بو آیتی اوقودی ، بونك اوزرینه عثمان ، اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله » دیوب مسلمان اولدی . مفتاح انلرك یدلرنده قالمسی حقنده بر وحی کلدی ، صوکره عثمان بنی طلحه یه دوب مفتاحی برادری شیبه یه ویردی کی الیوم شیبه اولادنده در . » شهد یولده کی سبیل خصوصی هرکس عمومنه مانع اولمز . بالعکس بو سبب « الامانات » ك یرینی اولدیغنی کوستریر .

بو فقره [اِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهٖ] الله سزه نه کوزل وعظ ایدیور ، امانتی اراء عدالته حکم ، بونلر نه کوزل شیلردر . و سزك نه قدر مطیعکزه در . هر حاله بو امرلری ، خیانت و ظلمدن اجتناب ایتملی . زیرا [اِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا] در . بنا علیه حاکمین ایشیدن ، امانات حقنده یاپه جقلرینی کورورلر . » .

بو صورتله ارباب و حکام بتون اولیای امور ه عموم ایجنده و یا خصوصیده اراء امانات و عدالته اجراء حکم و حکومت ایدیلکدن صوکره شوندن و سائر اهل ایمانزده بونلرك یاپه جقلری اولوالامره اطاعتی و مطلقا صورت مستقله ده رسول الله و پیغمبره اطاعت تحته سنه شو خطاب جلیل ایراد بیوریلمشدر :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ۖ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ●

آل شریفی

اى اويتورمه ايمانه ايدنلر ! الله الطاعت ايدك ، پيغمبره ده الطاعت ايدك ، سزدن اولانلره اولوالامره ده
موكره برشيده نزاع ودوشديكز مى حصلده اونى الله ورسوله عرض ايدكز : الله واخر تكونه كرچكدن اينانيرسه
مؤمن سكز ، اوهم خيرلى هم ده نتيجه اعتبارايله رحاكوزلودر .

[يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا] اى اهل ايمانه [أَطِيعُوا اللَّهَ] الله الطاعت [وَأَطِيعُوا
الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ] ورسوله الطاعت ايدكز ، سزدن اولانلره اولوالامره ده ... —
وقت ايدلك لازم كلير كه الله ورسولى مقدمه « اطيعوا الطيعوا » ديه الطاعت اطلاقى اونلره تصريح ايدرككى
حالده اولوالامر مقدمه آيريجه « واطيعوا اولى الامر » ديو وطايوب بونلره الطاعت رسوله عطفاً ويحصنا
الطاعت رسوله تبعاً امر اولنمسيله بوصورتله تابعيت تحتنده الطاعتك هم عينه قوتله مطلقه اولديغى كوستريلمسيله
هم ده عصيانه موقعدى حكمه مخالف اتيلمشدر . « لاطاعة لمخلوق عند معصية الخالق » كزلك
« انما الطاعة فى المعروف » حديث شريفلرى ده بونى مبينه در . شوحالده آمرك هر امرى مأمورى مسئوليتنده
قورتارمسنه كافى كلمز . بلكه هر مأمور آمرينك امرينه رغبت آلسه وياسرقتيايله مسئوليتنده قورتولمامق . يعنى
« آمرك خلاف قانونه امرى مأمورى مسئوليتنده قورتارماز » ديمكدر كه افاده اولنور .

شايانه وقت اولانه قيدلرى ده بريسى ده ، مؤمنلره خطاباً « منكم » قيديدركه سياقى واضحدر .
مؤمنلرده وليسيله اولوالامره الطاعت دينآ واجب قيلنمشدر . بوخصوصده الطاعت دخل وارسه برعهده عيات
موضوع بحث اولمقدر . فقط الطاعتك عدم وجوبنده بحث حال عصيانك وجوبنى آكلاتمغه قالقيشمامليدر .
الطاعتك عدم وجوبى عصيانك وجوبنى مستلزم اولمديغندن الطاعت بجوريتنده بولنمغه مقابل عصيانك بجوريتنده
بولنمغه ارتباطى وارددر . حتى عصيانه باعث وظيفه عصيانه يه باعثدر . بناء عليه بوارادهء غيريه نك
بر بسيطده بولنمسنه مؤمنلك شوقا بولغه فارغ عصيانلرى ، بر اختلاجى وضعيتنده تلقى ايدلمسيدر وبكا مؤمنلك
هرزه ده بولنورلرسه بولنسونلر الله ورسوله فارغ معصيتنده احتناب وعينى زمانده كندى ولاة اولوالامره
الطاعت ايتملرى وطاعونتره بويورمه اگر مأمورلرى لزومى آكلامه لازم كلير . بونقطه انظاره تفسير طبريده دخى

سنکره اولدیغی اوزره شو حدیثی ذکر ایدر. ابن زید بابا سندیله روایت ایتدیکی اوزره رسول الله بیورمشدر که "طاعت طاعت، طاعتده بیلدره واردر. فقط الله دیه مسبه اولسه ایدی امر دخی ایجاب ایدردی" یعنی ایجاب و حتم ایکسه بیله حکمدارلره اطاعت ایجاب ایتمشدر. ونه کیم یحیی علیه السلام قتله حکم بیله ایتمشدر. کذلک ابو هریره دن روایت اولندیغی اوزره حضرت پیغمبر بیورمشدر که "بنده صوکره سنده بر طاغم والیلر ولایت ایده جک، الی ایکیلم ولایت ایده جک، فاجرده فجورینه ولایت ایده جک، حقه موافق اولانلره خصوصاً بونلرک دیکدیکلرینه و اطاعت ایدیکز و آرقه لرنده نماز قیلیکز، ایییلک بایا لرسه کندیلرینه عائد اولان سوء عمللرینه عائد اولور. کونولک بایا لرسه سزه لهکه اولور علیهلرینه در." کذلک عباده بن صامت دن روایت اولندیغی اوزره حضرت پیغمبر بیورمشدر که "سلم اولانلره کشیلک طاعت واجب اولور، خوشلانیلنلره خوشلانیلور، سخط اولنلره سخط اولنور." مذکور معصیت ایراد ایتمسه اولسونه. معصیت ایراد اولنانه طاعت یوقدر." سوره شعراده "ولاتطیعوا امر المسرفین الذین یفسدون فی الارض ولایصلحون" ایتدره بو بابده صریحدر. ابو السعود تفسیرنده بونه بونزدیکی شو وجهله تخصیص ایتمشدر. "واولی الامر منکم" بونلر خلفاء راشدیه دن اقتدا ایدن و طوغریدن کیمسه امرادن صحه و ولایت اولدقلری. امرادن جوره کلنجه: بونلر الله و رسول الله عطف ایله وجوب طاعته استحقاقلرینه اونمادقلری." [1].

آیتده "والامراء" بیورولمایوب "اولی الامر" بیورولمسی شایان دقتدر. بو مفهوم امرادن هم شامل اولدیغندن مابقه امره بحوله صاحب اولمه و مرجع امور بولنمه مفهومنی ده تضمن ایدر. بو سبلر اصحاب و تابعینه اسلاف مفسرینه بو بابده رقتاح وجه نقل ایتمشدر:

١ — خلفاء راشدیه،

٢ — سیف نزولنه نظراً امرای سرایا یعنی قوماندانلر.

٣ — "ولو ردوه الی الرسول والی اولی الامر منهم لعلمه الذین یستنبطونه منهم"

آیتدن استنباط احکام مقتضه اولانلر اهل علم و فقه اولدیغی ذکر ایدیسه و بونلرک ارکان یالکز عسکری

(١) بو تفسیر طوروکه ابو السعودی تأسف کلدی. "هذا کما تری وکم شبهه است" شریف ابن کمال نظراً انتقاد ایله قسطلانی "کلدی فافیه کیتدی صافیه" تمثیلنه بر حقه نحوه اولمشدر. (حاشیه)

واجرائی حیثیتہ مخصوص اولمایوب دھا زیادہ فضائلی وتشریعی حیثیتہ عائد بولندیغی ده کوستریلمشدر. بنا علیہ
ابوبکر رازینک دفن اختیار ایتدیکی وجهله کرک اینک اسلوب بیانه دکرک روایتک لفیاتی مجموعه سنه نظراً
مسئله یی دھا زیاده برجهتله سلامتله ایتک اقتضا ایدر. بونک ایچون فخر الریه رازی بو اساسی تقریره
ایدرک الله ورسول الرهبه صوکره بر لفیات اجماعیه مالنوه الطاعتدر قطعیه لزوم واجب قیناره اولی الامر دیه مراد
ارباب حل وعقد دیلمه واتفاقدن بونه اینی تمثیل ایدرک کتاب وسنته صوکره اساساً بر دلیل شرعی تشکیل ایدیه
اصل اجماع اولمسی لازم کلدیکنی، الله وپیغمبره اطاعتدن صوکره اک سطحده اطاعتک آنجه بو اولدیغنه جانب
رافعی ده امرا وحکام وعلمایه اطاعت ده بو طرزده برینه متفرع بولندیغنی مدلل ومفصل برصورتده بیان ایتمشدر.

سعید بن جبیر دن روایت ایدیلرک کوره بو آیت عبد الله بن حذافة بن قیس طولایسیله نازل اولمشدر.
اوصره ده که حضرت پیغمبر بونی برسریه قومانداننه اولدیغی حالده کوندرمشدی. سریه یه رفاقته کوره ده رسول الله
خالد بن ولیدی قومانداننده برسریه کوندرمسه ایدی کرک ایچلرنده عمار بن یاسر ده وار ایدی، کیفیتی کیچ لرینه
هدف حرکتدن اولاده قومه یاقیشه برینه قونولر. اوغرده جاسوسلرندن الوقتدن برخبر اوزرینه جبهام قسمه
فاجیلیر. بالکز ایچلرنده برفارسیه اصلودعیالنه اشتیاقلرینی طاویرمغی ارتیسه وکندیسی ظلمت لیلده یورویوب
فالرق مکه یه کلمسه وعمار بن یاسری صوروب یانه وارمسه «یا ابا یقظان» دیمسه بو سلمان اولرم
«اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمداً عبده ورسوله» دیه شهادت ایتم، قورتولم ایسه سزی ایشیدیجه
فاجیلیر به قالورم. بنم سلمان اولدیغم یاریه برشفقت ویرمی؟ یوقسه بنده ده فاجیایم می «دیه صورمسه
عمار ده «خیر فاجیم شفقت ویررم، اوده فاجیماشری. صباحلریه خالد اقامه ایتمسه، اوآرالرده
باشقه کیمسه یی بولامامشلر، یونی مالیله برابر طوتمشلر، عمار حقنده کلمسه «اوآرالی براقه چونکه
اوسلمان اولدی وبنه اوکا امان ویردم» دیمسه، خالد ده «سنه کیم اولیورسک ده آرام قورنار یورسک»
دیه چیقمسه وبنارمیه بربرینه سوزاتمشلر، نهایت رسول الله واقعه اولمشلر، عمار ک امانه اجازت ویرمسه
وبرده ایره فارسی بویله کندی کندینه سوزدیرمدی ده افشار ایتمسه، بونک اوزرینه پیغمبر یاننده ده
آتیشمشلر، خالد، یا رسول الله بو عبد اجدعی برافیرمیاک که بکا سب ایتسه» دیمسه، رسول الله ده:

« یا خالد عماره سب ایتمه ، چونکه عماره سب ایدن الله سب ایدر ، عماره بغض ایدن الله بغض ایدر ، عماً
لعنت ایدن الله لعنت ایدر » بیورمسیله ، عماره حمدتله قالقمسیله ، بنا علیه خالد آرقه سندن توشوب البسه سنی
طوتمسیله ، اعتذار ایتمسیله ، اوده راضی اولمسیله ایدی . ایشته « اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر
منکم » یولنک اوزرینه نازل اولدیغی بیه نقل ایدلمشدر . بو آیتی روایتک جمله سنه کوره آیت امرای سرایا و
امرعسکریه سبیله نازل اولمسیله وفقط اطاعت مسئله سنی عمومی اولرق به دستور اساسیه بیلدایتمشدر .

بنا علیه [فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ] امی ئوسندن — کرک صورت عمومیه ده بر بریکزله
کرک اولی الامر ایله جنکزده ، کرک اولی الامر اولدیغزدن شبهه صانکز بر شیده نزاع ایدرسه کز
[فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ] اوئی الله و رسوله رد و ارجاع ایدیکز . یعنی بحث کنوکز کیف ما اتفق
حلافا لقیشمایکز ، مصادمه لره دوشمیکز ، باشقه لرینه کیتمیکز ده اولا الله ثانیاً رسول الله کتابنه
مراجعت بلیکز . بو حکم و بو حکمه مراجعت ایدیکز . آرالرنده یالکز حکم و حاکم الله و پیغمبر قالمایکز .
مخالف کلدیکز فکر لریکزی الهک آیاتنه و رسول الهک بیاناتنه تطبیق و توفیق ایدرک توحید ایدیکز که الله مراجعت
ایمانه توحیده افتراض ایله آیات الهیه تحریف و تحریفه ، رسوله مراجعت ده زمانده کتابنه و بعده سنتنه و خلفاسنه
عرضه کیفیت ایله اولور .

خلاصه یورادیه مختلف فیه اولان مسائلک حل حالده کتاب و سنته رد واجب اولدیغی و بنا علیه قیاس ایله
عمل جائز اولدیغی ظاهر ایتمشدر ده بدیهیدر که کتاب و سنته منصوص اولیان مخصوصاتک عند النزاع کتاب و سنته
رد و ارجاعی ایچون ملاحظه اسباب و علل ایله مقایسه اشکاله باشقه بر اصول یوقدر . قیاس مراد ده ذاتاً بودر .
فقه و حکمت ده بودر . دیمک که اسلامده درت نوع احکام واردر . کتابده منصوص ، سنته منصوص ،
اولی الامرک اتفاقیله مجمع علیه و قیاس صحیح ایله مستنبط احکام . مع مافیه بودر دینی ایله اختلاف آرالسیله بیلدیرمدن
تماماً توحید اولنه ماز . بونده نزاع ایدیلدیکی زمانده اولی الامرک شوراسنه و نهایت امامک امرینه مراجعت
اولنورکه بورده « اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم » امرینه موجب الهیه مراجعتدر . و « ان
تؤدوا الامانات الی اهلها » یولنده بسه ایدر . و کذالک سلمانر بعضه ده اختلاف ایتدکلری زمان

اولا ایمانه توحید ، ادای امانات وحکم بالعدل وظیفه لریدن دیسه اردیب کندیلرینی الله ک وپیغمبرک محضورنده
مجتمع کوره رك اوکوره روشونمك وفکر لریدن ، آرزولریدن صوکره لابد تحت تابعیتنه ویرمك ودائما حقك
طریقه وحدتنده کیتمك لازم کلیر [إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ] اکر الله وآخرت کونه
حقیقةً ایمانه ایدیورسکز بویله یاپاجقسکز ، الله ورسولنه واولی الامره اطاعت ایدرسکز دیمکدر اولی ده الله ورسولنه ارجاع ایدرسکز [ذَٰلِكَ] بو ارجاع [خَيْرٌ] سزلك ایچون هاللا محصله خیردر .
زیاده کسر [وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا] مآلا : نتیجه اعتباریله ده داها کوزلدر .

بو امرلری تثبیت ده صوکره اولی امرده عدلی ونشر یعنی اساسلری اوزرنده جریانه اطاعتی تأسیه دیونلرك
عدل ایله حکم مأمور ایکنه خلاف عدل وجه حکم طالب اولمادیغی ومحاکمه سائنده طغیانکار وضعیت آلمادیغی
وطاغوتی محکمه سنه مراجعت ایتمه لری لزومی تنقیه ویونسه نامی آلتنده پیغمبره اطاعتدن خوشلانمیانه واونلك حکمنه
راضی اولمایوب باشقه محکمه لره مراجعت ایتمك منافقلرك اولدیغنی تفهیم وبالنتیجه رسول الله اطاعتی تحکیم ایچون
نظر دقتی جلب ایدیورلیور که :

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ
أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا
بَعِيدًا ● وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ
عَنْكَ صُدُودًا ● فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ
يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ● أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ
فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ● وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ
رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا
اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ● فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ
حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ

وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ● وَلَوْ اَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ اَنِ اقْتُلُوا اَنْفُسَكُمْ اَوِ اخْرُجُوا مِنْ
دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ اِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ اَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا
لَهُمْ وَاَشَدَّ تَثْبِيتًا ● وَاِذًا لَاٰتَيْنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا اَجْرًا عَظِيمًا ● وَلَهَدَيْنَاهُمْ
صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ● وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ
عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيقًا
● ذٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّا وَكَفٰى بِاللّٰهِ عَلِيمًا ●

آل شریفی

باقمازیسك سوزنده : اوچنجی سطرده بر یرده ، اوچنجی سنه دارالایمانده ایکن مدینی سویر
کزه یکیرسه ؟ که اوطاغوته (اوآزغیسه شیطانه) محاکمه اولمویه ایسته یورلر ، حال بوکه اونی طاغیتمقله
امر اولنمشلردی ، اوشیطانزده اونری بردها دونه یه جکلردر . اوزاقده برضلاله دوشوریلمك ایسته یورلر
● اللهك ایندیردیکی حکم کتابك ، پیغمبرده کتابك وقتنده اونره کوره یورلر اونافقلرك
سنه چکینیورلرده چکینیورلر . یا الذین یا یعنی یوزنده باشکه یره بر مصیبت کلدیکی زمانه
نصل ؟ صوکره کلمشلرده سطر « بالله مرادیمز صرف بر ایلك یا ایچون دکل ابولقدیه عبارت ایدی » دیه
یمینه ایدیورلر ● اونلره دیکیلرکه قلبلرنده اولانی الله بیلیر . اونلك ایچون سنه اونره آلدیرمه
کندیلرینه دمغلایت ونفسلرنده حقنده کندیلرینه بلیغ ، موثر سوزسویله ● بز هرحالنی پیغمبری
کوندرمکله محض اللهك اذنیله اطاعت ایدلك ایچون کوندردك ، اکر اونلر نفسلرینه ظلم ایتدکلری زمان
سنه کلسلرده کناهلرینه مغفرت دیه سلرلر ، پیغمبرده کندیلری ایچون استغفار ایدیورسه ایدی البته اللهی
توّاب ، رحیم بولمجقدردی ● یوقیوقه ربك قسم ایدرم که اونلر آرالرنده حیقاندرمیا نزاعه ایتدکلری
شی حکم یاپیوب صوکره ده ویردیکك حکمه نفسلرنده هیچ رهاریوقه طوریقلرینه تمام رضایتله تسلیم اولمادقجه

ایمانه ایتمه اولمازلر ● اگر اونره نفسلرینی اولدورمك ویا دیارلرندن چیقمك دیه یازمه ایدك
بك آز بندن ماعداسی اونی یاپمازلردی ، فقط کندیلرینه وعظ اولنانی یاپه لردی البته محققدر که خیرلی
ویاپیجی قالمه اعتباریله ده الصاغ اسلام حرکت اولوردی ● البته اوزمانه کندیلرینه لزوم اولمیه یك بیوك
بر اجر ده ویره ردك ● والبته کندیلرینی طوغرو ده طوغرو یه طریق مستقیم چیقاریردی ● اویله یا ؛ حکیم
الله یه سفیره یلطیع اولورسه ایشته اونر الله کندیلرینه انعام ایدیلن انبیاء ، صدیقین ، شهداء وصالحین
ایله برلکده اولور ، بونلرسه نه کوزل آرقداشلر ! ● ایشته بو فضل الله در ، الله یه کفایه الله اولسون ●

[أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ]

باقسك آ ، اوسطا انزال ایدیلن وسنده اول انزال اولنان ایمانه ایتمکدن زعم ایلدکلری : اوطاغوته
مسلمانه کورونوب منافقه اولانلره [يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ] محاکم اولدقلری ایچون طاغوته
یعنی الله دن غیری حکم ایدیجی ، شیطانه اژغیه مراجعت ایتمك ایسته یورلر [وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ] حال
بوکه « ومن یکفر بالطاغوت ویؤمن بالله فقد استمسك بالعروة الوثقی » مدلولنجه طاغوته کفر ایتمکله مأمور
بولونیورلردی . بویله ایکن طاغوتك محکمه سنه کیتمك ایسته یورلر . [وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ
ضَلَالًا بَعِيدًا] بو آیتك سبب نزولی اولمه اوزره برقاچ وجهله روایت اولونیور . برضعیی مفسرینك
ابن عباسدن مروی اولانه بالنظر یه کوره برمنافقله ایله بریهودی منازعه ایتمشلر ، یهودی محاکمه ایچون حضرت پیغمبره
مراجعتی ، منافقده یهودیدن ییسی اولانه کعب بن اشرف کیتمکلی تکلیف ایتمسه . چونکه یهودی حقلی ، منافق
حقسز ایمیش . حال بوکه حضرت پیغمبرك انجق حق ودعدالتله حکم ایتدیکی ، کعب بن اشرفك رشوت ویرمکله بیلنمکی
طرفیجه معلوم اولدیغندن یهودی پیغمبره مراجعتی ، منافقده کعب مراجعتی ارزو ایدیورمش ، نهایت یهودی
اصرار ایتمش ، رسول الله مراجعت ایتمشلر ، یهودینك لهنه ، منافقك علیهنه حکم صادر اولنجه منافق راضی
اولامامش ، « هایدی عمره کیدهلم ، آرامزده اوحکم اولسون » دیه تکلیف ایتمش ، وارمشلر ، یهودی
« رسول الله بزم لهمه حکم ایتدی ، بو اونك حکمنه راضی اولمادی » دیه آغلامش ، بناءعلیه حضرت عمر منافقه

«اویرمی؟» دیه صورمسه، اوده «بلی» دیمسه، بونك اوزرینه «برکزده طوریکز، آز بکجه
قیشلاره جیقه‌یم، کلیب حاکمی دیریم» دیه رخصت ایستمسه، داروب قیلیچنی قوشانمسه کلمسه و درحال
منافقك بوینی ووروب، ایکینجی بتیرمسه، صوکره «مادام که بنی حاکم یاپدیکز، البته الله حکمنه
ورسولنك حکمنه راضی اولمالیه» عقیده‌نجه حاکم بولدی. دیمسه، بهودی قاچمسه، بنا علیه منافقك تعلقاتی
حضرت پیغمبره شکایت ایتمك، عمر دخی ایکی دفعه‌یه سؤال ایتمسه، اوده «حاکمی رد ایتدی یا رسول الله»
دیه جواب ویرمسه، اوزمانه حضرت جبرئیل علیه السلام کلوب «عمر فاروقدر، صوه ایله باطلی تفریق ایتدی»
دیمسه، علیه الصلاة والسلام ده حضرت عمره «انت الفاروق = سن فاروقسك» بیورمشدر.
بوصورته دیمك که لقب مبارکه اشارتدر. شعبیدن بر روایت کوره ده بو منافق خصمنی جهینه
قبیله‌سندن بر کاهنه ره رجوع ایتمسه، اوراده محاکمه اولمشدر، سدینك بیانه کوره ده حادثه بنی قریظه
ایله بنی نضیر آراسنده بولنانه بر مقتول حقنده واقع اولمسه، طرفینه سلامه اولمق حضرت پیغمبره کیدوب
محاکمه اولمق ایسته مشلر. منافقلرده یهودینك استماع ایدوب خصمه ابو برده الاسلمی یه مراجعتله محاکمه طلبنده اصرار
ایتمشلر دارهٔ کتبمشلردر. نه کیم سوره‌نك بیورمسیله: [وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى
الرَّسُولِ] اوزره الهك انزال بیورمسه اولدیغی شرعه و پیغمبره کلیکن دیندیکی وقت ده [رَأَيْتَ
الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا] بالحمد منافقلرك کوردکلری کبی اعراضه و منعه قیام ایدرلر
ایدرلرسه [فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ] الربه یاپدقلری بو خیانتدن
طولایی باشلرینه بر مصیبت کلمك نه‌دن اولیور؟ [ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا
وَتَوْفِيقًا] صوکره سنك کلمشلر بالله بزم سوء نیتمز یوقدر، مقصدمز احسانه و توفیقدن عبارت ایدی دیه
الله بیسه ایدیورلر. [أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ] بونلر اویله کیسه لردرکه قلبلرنده کی
منافقلغك درجه‌سنی الله بیلیر [فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ] بنا علیه بونلره یوز ویرمه. اچی دیکدر
و منفعتلی اولمز درس ویر و [وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا] دیه نفسلری حقنده اویله بلیغ و مؤثر
بر سوز سویله که جانلرینه ایشه سیه. بونلر پیغمبره دیمك اولدیغی اعلا ایدیورلر. [وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ

رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ] حال بركه بز نفوسمزى رسولى كوندرمك ايسه انجق الله اذنيله اطاعت اولونمق ايجون كوندرمشدر . بنا عليه پيغمبره اطاعت ، الله ايچون اطاعت ، اوكا عصيان الله عصيانيدر . [فَلَا] دخى بك [وَرَبِّكَ] يا محمد ربكه قسم اولسون كه اوكسز يرغى مؤمن زعم ايدن [لَا يُؤْمِنُونَ] مؤمن اولمازلر . [حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ] تاكه آرالرنده جريان ايدن نزاعلى اشبو سنى حكم يابوب حكمكه راضى اولسنلر [ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ] صوكره ويردبكك حكمدن كوكلرنده هيچ بر ضايقه دويمامسنلر [وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا] وتسليمكار اولوب ظاهراً وباطناً سكا انقياد اولسونلر ، ايشته اوزمان حقيقى مؤمن اولورلر . [وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ أَوِ اخْرُجُوا مِن دِيَارِكُم] اگر بز اونلره كندلرينى اولدورمكلرى يا ديارلرندن چيقمقلرى يازسايدك بنى اسرائيلده اولدينى كبى كناهلرندن توبه وخلاص ايچون كندى انفسلرينى اتلاف ويا وطنلرندن چيقمق فرضه قلبنده تكليف ايتسايدك [مَّا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ] بك ازى مستثنا اولمق اوزره بونى يابمازلردى . فقها شرع محمديده بويله شديد تكليفيت يوقدر ، بالعكس « لاتقتلوا انفسكم » وارددر . كندينى ودوستلرينى ودينلرينى سوقه وتهلكه يه، سوقيجك حياتلرى وارددر . بنا عليه بوله تسليم نفس ايتمك ، اخلاص ايله بوسه اولمسه ، نفسنه ودوستلرينه ظلم ايتمكدر . [وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ] اگر اونلر ويريلمه ده ويريلمك اولدقلرى وعظ ونصيحتلرى يابمسه اولسايدلر هر حالده كندلرى ايچون خير [وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا] وخيرده تثبيتلرينه بك زياده سبب اولوردى . — بز بوراده سابقاً قريه سيله شوسنلرى وصاحبلرى بولونيورز . ديارلرندن وطنلرندن چيقمه شو يولده سوزلر اولدقجه قوتله تثبيت وتقريرلرينه سبب اولوردى [وَإِذًا لَّآتَيْنَاهُم مِّن لَّدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ● وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا] وبو تقديرده طرفلرندن كندلرينه لطفه بولك براجرده ويرردك . ميوندر [وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ الخ ...]

سؤاللره :

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا خُذُوْا حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوْا ثُبَاتٍ اَوِ انْفِرُوْا جَمِيْعًا ۝
وَاِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَّيُبَطِّئَنَّ فَاِنْ اَصَابَتْكُمْ مُّصِيْبَةٌ قَالَ قَدْ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيَّ اِذْ
لَمْ اَكُنْ مَّعَهُمْ شَهِيْدًا ۝ وَلَئِنْ اَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللّٰهِ لَيَقُوْلَنَّ كَاَنْ لَّمْ تَكُنْۢ بَيْنَكُمْ
وَبَيْنَهٗ مَوَدَّةٌ يّٰلَيْتَنِيْ كُنْتُ مَعَهُمْ فَاَفُوْزَ فَوْزًا عَظِيْمًا ۝ فَلْيُقَاتِلْ فِيْ
سَبِيْلِ اللّٰهِ الَّذِيْنَ يَشْرُوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ ۭ وَمَنْ يُّقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَيُقْتَلْ
اَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ۝ وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
وَالْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاۗءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا مِنْ
هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَا ۚ وَاجْعَلْ لَّنَا مِنْ لَّدُنْكَ وَلِيًّا ۙ وَّاجْعَلْ لَّنَا مِنْ لَّدُنْكَ نَصِيْرًا ۝
اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ
الطَّاغُوْتِ فَقَاتِلُوْٓا اَوْلِيَاۗءَ الشَّيْطٰنِ ۚ اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطٰنِ كَانَ ضَعِيْفًا ۝ اَلَمْ تَرَ
اِلَى الَّذِيْنَ قِيْلَ لَهُمْ كُفُّوْٓا اَيْدِيَكُمْ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ ۚ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ
الْقِتَالُ اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللّٰهِ اَوْ اَشَدَّ خَشْيَةً ۚ وَقَالُوْا رَبَّنَا
لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ ۚ لَوْلَآ اَخَّرْتَنَآ اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيْبٍ ۭ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيْلٌ ۚ وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ
لِّمَنِ اتَّقٰى ۣ وَلَا تُظْلَمُوْنَ فَتِيْلًا ۝ اَيْنَمَا تَكُوْنُوْا يُدْرِكْكُّمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِيْ بُرُوْجٍ
مُّشَيَّدَةٍ ۭ وَاِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَّقُوْلُوْا هٰذِهٖ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَّقُوْلُوْا
هٰذِهٖ مِنْ عِنْدِكَ ۭ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۭ فَمَالِ هٰٓؤُلَاۗءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُوْنَ يَفْقَهُوْنَ حَدِيْثًا ۝
مَآ اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ۡ وَمَآ اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَّفْسِكَ ۭ وَاَرْسَلْنٰكَ
لِلنَّاسِ رَسُوْلًا ۭ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا ۝ مَنْ يُّطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ ۚ وَمَنْ تَوَلّٰى
فَمَآ اَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا ۝ وَيَقُوْلُوْنَ طَاعَةٌ ۡ فَاِذَا بَرَزُوْا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ
طَاۗىِٕفَةٌ مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِيْ تَقُوْلُ ۭ وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُوْنَ ۚ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَي اللّٰهِ ۭ
وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ۝ اَفَلَا يَتَدَبَّرُوْنَ الْقُرْاٰنَ ۭ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللّٰهِ لَوَجَدُوْا

فيهِ اِخْتِلَافًا كَثِيرًا ● وَاِذَا جَآءَهُمْ اَمْرٌ مِنَ الْاَمْنِ اَوِ الْخَوْفِ اَذَاعُوا بِهٖ وَلَوْ رَدُّوهُ
اِلَى الرَّسُوْلِ وَاِلٰٓى اُولِى الْاَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِيْنَ يَسْتَنْۢبِطُوْنَهٗ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ
اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطٰنَ اِلَّا قَلِيْلًا ● فَقَاتِلْ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
لَا تُكَلَّفُ اِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِيْنَ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّكُفَّ بَاْسَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَاللّٰهُ
اَشَدُّ بَاْسًا وَّاَشَدُّ تَنْكِيْلًا ● مَنْ يَّشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَّكُنْ لَّهٗ نَصِيْبٌ مِّنْهَا
وَمَنْ يَّشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَّكُنْ لَّهٗ كِفْلٌ مِّنْهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ مُّقِيْتًا ●
وَاِذَا حُيِّيْتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوْا بِاَحْسَنَ مِنْهَآ اَوْ رُدُّوْهَا اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ
حَسِيْبًا ●

آل شریفی

ای اوبتوبه ایمانه ایدنلر! حاضر لغکزه کوره ده سفر زمانلرنده حرکتکزه یاخود طوریو
اولره سفر براولیدر ● مع مافیه ایجیکزده اولرسی وار درکه اوحالده «غیر الجهد» : یاخود اکرسنده
بر مصیبت اصابت ایدرسه «عذراً، دیر الله بنا لطف ایتدی زیرا اونلره برابر حاضر بولنمادم» ● واکر
سنده الله‌دن بر فضل نصیب اولورسه صانکه کنزبیدن اکرده جمیع بالفعل اولماسه کبی متاسف دیه جکدر که
«آه نولایدم. اونلره برابر اولایدم ده اوعظیم دنیا حیاتی اوزمانک ایچون حیاتمز اولایدی» دیه جکدر
لهذا اکر یولنده جهاد پیشنهاد ده قتل اولنور - ویا غالب کلیرسه ایکی صورتده ده بزاوچون یاریسیله بیوک براجر
وعده جکدر ● هم سز نیکزه جهاد پیشمانه سیکز؟ الله یولنده واو زیاده ایلسه اکر کلکز، فنا دیلر،
یاخود اولرا وغورنده کز «یارب بزلری بو اهالیسی ظالم مملکتدن قورتار، طرفکدن بزه بر صاحب کونده -،
طرفکدن بزه بر یاردیجی کونده -» دیه یالوارمه طوروبورلر ● ایمانه ایدنلر الله یولنده جهاد ایدرلر،
کفر ایدنلر ایسه طاغوتک یولنده جهاد ایدرلر. اوحالده سز شیطانک یارانی توکلدورمکدن باقیکز، کورمایور

شیطانك حیله‌سی جهور ایدر ● باقماز بیسك او : کندیزینه الدیکیك ویمازقیلك ، زکاتدن
دیلمسه اولاه کیمسه‌لره ؟ شمدی اوزرینه قتال یازیلمیجه انساندن الله‌دن قورقارجه سنه ویا رهصابله
زیاده قورقیورلر ویشویله دیدیلر : « ای بزم ربمز ! نیچون اوزرمزه بوقتالی یازدك ! نه اولورك
بزی یاقین بر اجله تأخیر ایده‌یدك ؟ دیه‌کر : دنیانك وفی نه‌در ، آخرت ایسه الله‌دن قورقانلرك
صرف خیردر ، ظلم قیل قدر حقدن یمزسك ● هرنه ده اولسه کز نوالوم سنه یتشیر ، افلاکده بیکسه
برجلرده ده اولسه کز : بونلکله برابر کندیزینه برکوزللك ایریمی « بوالله‌دن » دیورلر ، بر مصیبت ده
کلدیمی « بوسندن » دیورلر ، دیه‌کر : قیسی اله طوقونه ، فقط نه برآدملر سوزه اکلاسه‌یانا ثمایورلر
● صوکره کوزللکدن قورقه ایرسه بیله کر الله‌دن ، کوزللکده باشکه قورقه کلیرسه اکلارسندن
بزسی انسانلره برسول اولرقه کوندردك ، شاهدایسه الله یتر ● کیم رسولی اطاعت ایدرسه الله‌ه
اطاعت ایتمسه اولور ، کیم ده مایه بوکرسه اونلرینه سنی کوزجی ده کوندرمدك ● باسه اوستنه
دیورلر ، صوکره ده یانکده چیقه قلرنده ایجلرنده برطائفی دیه‌کریك خلافنه تزویرات یاپیورلر ، اله‌ده
یاپدقلری تزویراتی قید ایدیور ، اونلری ایجونه سنه یوزلرینه دوره مقدمه دانشمند ده الله‌دن والیت الله وکیل یتر
● حالا فرآنی ایمانه ایله تأمل ایتمزلرمی ؟ اکر او الله‌دن باشقه‌سی طرفندن اولسه ایدی البته ایچنده برچوقنه
اختلاف بولوجقدردی ● هم امنه وخوفه دائر برخبر کلدیکی وقت کندیزینه یا پیوریورلر ، حال بوکه
اونی پیغمبره وایچلرنده اولی الامره اولاغره عرضه ایتسه‌لر البته بویزده استنباط قادر اولانلری اونی اکلار
بیلیرلردی ، اکر الله‌دن فضل ورحمتی اوزرنزده اولسه ایدی بکی آزیکزدن ماعدا سی شیطانه اویمسه کیتمشدیکز
● اونك ایچون الله یولنده جهاد ایمه ، آنجق نفسکدن باشقه سنه تکلف دکلسك ، مؤمنلری ده جهاد ایتمکه
تشویق ایت ، مأمولدرکه الله اوکفر ایتمکده بولنانلرك تضییقنی دفع ایتسه ، الله تضییقجه ده قهاد
شدتلی ، تنکیلجه ده قهاشدیدر ● هرکیم کوزل برشفاعتده بولنورسه اوکا اوزنده برنصیب اولور ،
هرکیم ده کوتو برشفاعتده بولنورسه اوکاده اوزنده برنصیب اولور ، الله هرشیئه ناظر بولونیور ●
سزه تحیه‌لرك برصورتله صانمه ویا عینیله مقابله

ایدك ، الله كوشیلی حسابه حاكمكده بولونیور ●

[خُذُوا حِذْرَكُمْ] اویانیه ، احتیاطلی بولونكز ، دشمندن صاقینه جهه یارده سعنوی اسباب ووسائطلكدن اتخاذ ایدیكز ، سلاحلكزی آلیكزده [فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ] ثبه یعنی طاقم طاقم ، بولوك بولوك حركة كلیكز . » —

ثبات ، ثبه نك جمعیدر . ثبه ، اوزره فضله جالده متشكل جماعت دیمكدر . [اَوِ انْفِرُوا جَمِيعًا] ویاخود كلكز بردن سفربرلك یاپیكز [وَاِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ] وهرحالده ایچكزده اویله كیسه لر واردركه [لَيُبَطِّئَنَّ] مطلقا بطالت كوسترر ، یعنی اغیر آلیر ، كیری قالیر طورار ده [فَاِنْ اَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ] شایدسزه بر مصیبت اصابت ایدرسه ، یعنی سوءحاله دوشرسه ، مشقت چكرسكز ، یاشهید اولرسكز تقدیرده [قَالَ قَدْ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيَّ اِذْ لَمْ اَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا] نه ایی الله بالطف وانعام ایتدی ، چونكه اونلرله برابر بولنمادم دیه ، لحن وادای جمله برده سخریه اولور . [وَلَئِنْ اَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللّٰهِ] وفقط اگر طرفندن فضل واحسان قزنارسه ، فتوحات وغنیمته نائل اولورسه كز [لَيَقُولَنَّ كَاَنْ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ] صانكه اونكله سزك آراكزده هیچ برصورت اولمامسه امثالی كبی بهم حال دیه جكدركه [يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَاَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا] آه ، اولوردی كشكه بنده بولنه برابر اولایدم ده بیوك مراده ایره یدم ، یعنی سزك موفقیت ومظفریتكزده براصحاب منوبیتی قوه ، منفعت وطوبه جهه ، منوبیت پرینه محرومیت طوبه جهه ، برابر بولنمادیغنه آخرت دوشونجه سیدركل محصاحب دنیا سوقیرنه استدایده جكدر . بناء علیه بولنه بریه یاطورسون [فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَيُقْتَلْ اَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ اَجْرًا عَظِيمًا] جهاد دنیای آخرته صاتانلره ، بوكوزل آلمانیوب صوكی كوزه تنه اصل اخلاص دائما حاضر بولنوب محاربه ایتسه الخ ... » —

بوراده تك افضی حربه یاشقه بجاورزی حربه ده اشارت وبونده ذكی برمقصد وحكمتی شروع اولدیغی تفهیم

صدر نده بیور یلیور کر :

[وَمَا لَكُمْ] نسفتک ، نه مقدر ، نه سعد زکز دارکر [لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا] الله بولنده ، وظلم وتعذیبه اتشده قالمسه « یارب بزی اهالیسی ظالم اولان بو شهردن چیقار وبزه طرفدکه بزی سودرن وکوزه یتر بر صاحب ولی الامر کوندر » دینه طرفدکه بزه بو ظالم شهرك قارشی نصرت ایده جك بر نفیب ، بر سودکار کوندر » دیمیوب ضعیف وبیچاره اركك وقادین وچوجقدن تخلیصی اوغرنده محاربه ایتمه مکدر ؟ » — ایشته « القریة الظالم اهلها » ایله قصد اولنان مکه یه اشارتدر که مشرك اولان اهل مکه ضعفایه وعلی الخصوص ایچلرنده بولنان مؤمنلره صولت وزجر ظلم واذا ایدیورلردی وذاتاً « ان الشرك لظلم عظیم » مدلولنجه مشرك بتون ظلملردن باشی اولان بر ظلم عظیمدر . اه نقدا مظلومدرلر دعالرینی قبول ویغمبرلری بزیله مکه نك فتحی نصیب ایروب ولایت ونصرت محمدیه ایله بطام ایتمسنه وسعد زقیلمشدر . دیمك بحار زه حرب انجق بویله الله رضاسی ایچون مظلومدن ظالملردن بیچه مسلمه قوتایسه وظلمه اوزرینه الله تعالانك احکام عدل وحقی تطبیقه ایتمك ایچون مشروع اولدیغیدر . یوقسه ظلم واستبداد تعمیم ومملکتلرك استیلا ایتمك کبی محصه بحار زه وتعدی ایچون حرب ایتمك اصلا مشروع دکلدر . وضوح تام ایچون بو نقطه لرك بعضی جهاد حربك مسئله سی برده سوکره تفصیلا تثبیت اولنیور :

[الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ] ایمانه ایدن الله یولنده محاربه ایدرلر [وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ] کافرلرده طاغوت یولنده : الهلك مادونده پرستش ایدیلمه سنه سبب اولان شیطان یولنده نفسلرینه وشیطنت اوغرنده محاربه ایدرلر . بناء علیه سز حاضرلایه جکز ده [فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ] شیطانه دوستلرینه ، شیطانه طرفدارلرینه محاربه ایدیکز دیو فرمایدیکز [إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا] زیرا حقه قارشی شیطانك کید وحیله سی زائل وضعیفدر . » .

مقصد بيورلر كه بونك ايچون اهل حسد وحقد ، حياتلرنده فقر وابتلا ايچنده بولنه رك بزه الى الابد عزيز
اولرق ذكر جميلدن باقى قالير . بوكونه اولمازسه يارين بزم حال مسعود اولور . شر وشيطنت ، طغيان
وتزويرايله اجراى حكم ايدن جبابره نك تحكملرى دوه نه اولسون . برلرنده يلدا سون ، شايد بارادلنورلرسه
لعنتلرى بارادلنورلر . « ان الارض يرثها عبادى الصالحون » ، « تلك الدار الاخرة نجعلها للذين
لايريدون علوا فى الارض ولافسادا والعاقبة للمتقين » . برشائرك ديدكى ،

ظلمك قوتى وار ، وحشتى وار ، صولتى وار
حقك ده بوكونلرن قوتى وار قوتى وار ...

بويله ايكن :

[أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ] باقدك آيه ريفه سنه الدرين ، جليلرك
صافيه حربه سبيت وريلدكى [وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَآتُوا الزَّكَوٰةَ] وسز بصمايه نمازى اقامه وزكاتى
اعطا ايدين دينيلدكى ، يعنى حربه وقتالك زمانى كلمايه « ابعث لنا ملكا نقاتل فى سبيل الله »
ده يندكجه حربه طرفدار اولوب ده صافيه يا يمايكز ديه منع ايدينجه [فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ]
اوزرينه قتال يازيلوب فرضه قيلنجه ، حربه بر وظيفه قضيه حالنى الجه [إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ] بوزدن
بر قسمى [يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً] الله دن قورقدكلرى كبى ياخود داها زياده
برصورتده انسانلردن قورقمغه باشلادقلرى [وَقَالُوا] فالأ ياخود حالا [رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا
الْقِتَالَ] اى ربمز بزه قتالى نيچون يازدك ، نيچون بقه رايدك ويا نيچون فرضه قيلدك [لَوْلَا أَخَّرْتَنَا
إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ] بزى نيچون دخى ياشيه بوقدر قريبا نه قدر ايسه ، بر مدت دخى بزه مهلت
ويرمه ايدك ده براز دخى ياشامه مزه اولمزدى ؟ ديديلر [قُلْ] يا محمد سنه بونلره ردكه [مَتَاعُ
الدُّنْيَا قَلِيلٌ] دنيا متاعى ، اولسه اولسه ، قيلدر ، قالمه كلدر [وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَىٰ] آخرت ايسه
متقى اولانه . فتالقدن قورقوب بيلنه آخرت دها خيرلدر . [وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا] قيل قدر ظلم ده
ايدلمزسكز ويا ايدلمز . « لايظلمون »

فتیله ، خرما چکیر رکنك شقنده کی ایخ ایمك کبی چیزکی دیمك اولوب ازلوه و الحمین نکده مثل اولروه قوللانیلیر کر لسانمزده قبل قیر ـ تقبیر اولور .

[أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍ] آلمزده اولسه کز اولوم سزه یتیشیر . مشید برومجرده بولنسه کزده یعنی یوکسك قصرلرده و یا سحکم سرایلرده حتی کوکده کی بلدیزلرده رصی بولنسه کز یه کلیر بولور . بنارعلیه اولوم قورقوسیله وظیفه دینه فاجینمه معناسز در . مادام کر هرحالده برگون اولوم واردر اوحالده زیاده آماره اولمی ، حیات دنیایه باغلانمامی وظیفه یی سوه سوه یاپمالیدر . [وَإِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ] برده یا محمد ! برطاقم کیمسه لر ـــ وبالخاصه منافقلر ـ کندیلرینه برحسنه ، برنعمت ویا آلهرطاقی برکونلك نصیب اولورسه [يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ] بو الله طرفندن دیورلر ، الله یه بیلیورلر . [وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ] واکر باشلرینه بربیه ویا آلهرطاقی برکونلك کلیرسه [يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِنْدِكَ] بو سنك طرفندکدیه دیورلر . »

بو خصوصده شویله روایت اولنمشدر کر « رسول اکرم مدینه یه تشریف زمانلرنده مدینه یهودلرله واحوزلرنده اولمشدی . دعوت محمدیه اوزرینه یهودیلرك عنادی ومنافقلرك نفاقی ظهوره ایتدیکی صره لرده قحط وغلا کورولمکه باشلادی ـ بونده بلکه مدینه لك غلبه لنمکه باشلاسندن ده بعضلرنك سلامتله ایسه یه یاغمورلرك هنوز سقوط آنه یاغماسی ، میوه ومحصولاتك اولماسی کبی احوال آفاقیه ده دار درکه « وما ارسلنا فی قریة من نبی الا اخذنا اهلها بالباساء والضراء » آیتنده هر پیغمبرك کوندرلدیکی مملکتده بدایةً بویله بر شدت وضرورتك یوزکوسترمسی ده عادت الهیه اولدیغی بیانه بیورولمشدر . ایشته اوزمانه یهودیلر ومنافقلر : « بز بویله شوم برآدام کورمدك برکلدی میوه لریمز آز بیتاولدی واسعارمز غلاولدی . بهالذی » دیورلر . بوللغی واوجوزلغی الله ، طایرلغی وبهالیلغی پیغمبره اسناد ایدیورلردی . نه کیم « فاذا جاءتهم الحسنة قالوا لنا هذه وان تصبهم سیئة یطیروا بموسی ومن معه » دیه بوللغی وقسمت موسی ایله رفقی حقنده تشأم ایتمشلردی . بوآیتك سبب نزولی بوادلسه کلمه آیت سیاقه بیانه اعتباریله احوال حربیه یه رفعی حیثیله دار

اولديغندن حسنه وسيئه ، يوللو ويا طاريله ، صحت ويا مرضله ، حيات ويا ممات ويا شقاوت ويا سعادت كبي
نتايج حربيه يه رضي شامل برصورتده ايراد اولمشدر .

[قُلْ] يا محمد ، ديكه [كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ] باشكه حسنه وسيئه نك هپسي الله
طرفندندر . اونك خلقه وتقديريله در . » — حسنه ، الهك بر احسانى ، سيئه ده الهك بر خذلانيدر .
بو بريه ايكسه [فَمَالِ هٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ] بو آدملرك نه حيثيتله واركه [لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ
حَدِيثًا] برسوزى وياخود بر حادثه يى فقه يعنى سر وحكمتيله اكلامغه يا خود كمال درجه ده طرفندن بشقه حكمه
فلانكى بيغمبره اسناد ايتمكه قالقيشيرلر . » — تمثيل ده اويله برشى نه دينه ونه عقوله ايرديرب طوغريدن طوغرى يه سلك
كفرده الهدندر ديمكه قالقارلر ، حيوكه سوزك اكلاشيلمه يوزندن « كل من عند الله » دينلنجه برطرفدن بوزه
كسب واراده بشرى نفى ، افعال عباده جبر مقاسنى حيقارمغه قالقيشيرلر . ديكر طرفدن اويله سوزلرى
زده قالير ؟ اى اعتقاد وايمانك طبيعت تصور ندن نه فرقى اولور ، الله سيئه نك فعل اسناد اولنور . الهك
مضر اولانه برشى يارامسى فعل جائز اولور ؟ كبى شبهلره صاپلانيرلر . بو نقطه ده يا محمد ، خطاب اولنه
وكلام حقى اكلايه جيه اولانه سنبه ديكلر : [مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ] سطرنده حسنه
اصابت ايدر ، كه نعمت وسعادت ، طاعت وثواب نصيب اولورسه الهدندر . كسب اولنه ده الهدندر
اولماسه ده » — زيرا اه مراد ايتديكه صحيح برشى اولماز . اه تقاضاى حكمت رحيم اولديغى ايجون ده حسنات
اونك اراده وتقديرينه ، خلقه وتكوينه استناد ايله برابر رضاسنه ده تماماً موافقدر . بونك ايجون كسب بشرك
علاقه دار اولماديغى حسنات محضا احسان الهى اولديغى كبى اراده بشرك تعلقه اينديكى حسنات ده الهك تقدير
وتكوينه ، تنفيذ وتوفيقنه ، اراده ورضاسنه اقتران ايتمسيله اونك جنابنه اونك بر احسانيدر . بونك
ايجون نفسى آفاقى ، مادى معنوى ، كسبى غير كسبى جمله حسنه الهدندر بلمه ليدر . فقط [وَمَا
أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ] سطرنده سيئه اصابت ايدرسه اوده كندندر ، كندى نفسندندر .
كندى كناه ويا قصورندندر . — كرهِ « كل من عند الله » سرحيشمه بوده سيئه عند الله در ، الله تقدير
واراده ايتمسه اولسه ايدى بوده اولماز دى . فقط بونده فعل ويا ترك جهتنده بالكمال سنك بر سيئك

وارد. بونك منشأ سنك كسدن، سنك آرزوسن وياسنك قصورين، سنك فطانتسز وياسنك
عجزدن، سنك ماهيتكدر. زيرا سنك اولمامق كسدن تفكره وهم ذاتكده قادر كل، مبدأ وجود اولسه
ايدى البته كسديكي شيء بر سبب ايله ايجاد ايتديرمزدى وشيء برطرفدن سائر جزء كمال احتمالى اولمازدى. بناء عليه
برشيء درجه سيه سنك منشأى، اصلى عدم واعطاسه محصه اولمايوب ماهيت مخلوقه نك عجز ذاتيسيدر. الله
اولمامق هرهانكى برلحظه وجوده افاضه حسنه ايتمسه اولسه اوزمان محو وهلاك اولور. ثانياً باشقه كلمه
سيئاتك برقسمى ارزو اراده ايشه متر تبدر. بشاوكى نفسده تجلى ايدن براراده واختيار ايله يا
بيلميه رك بالذات ويا طولايسيله ايسته، حتى اصرار ده ايدر، اراده واختيار قوتى نفسده برحسنه اولديغى
حالده ايسته مزار، حسنه ره سيئه ره اولديلر. الله تعالى ده بخيل اولماديغندن قولنك اراده سندن
دروب تنفيذ ايدرك مراديني خلقه ايدر. وطلب اولنان سيئه يه سبه عنداه كلمكله برابر سبب ونشأ نفس عبد،
كسب عبد اولور. ومسؤليت ده بوكا عائد بولنور.. «وما اصابكم من مصيبة فبما كسبت ايديكم ويعفو عن
كثير». ثالثاً عمومى معناسيله سيئه كناهه مخصص اولمايوب محنت ومشقته ده شامل اولديغندن بعضى حيوانلر
الملدار كه تهذيب نفسه سبب وكناهلرينه كفارت وبناء عليه سعادته مظهر اولور. بوكى سيئه نك ده باشقه
كلمه سى بحر نفسك صلاحى وبا خصوصى مكتسبى اولديغندن بوده سبه عنداه كلمكله برابر بولنمشدر «لاجل نفسك»
معناسنه «من نفسك» دينلك صحيح اولورايسه ده بونى حسنه ره صايميه رخصاسو افقدر. بناء عليه كلمه سورتله اولور
اولسون سيئه اولاعبده ثبت ايدلمكى، انسانه اونى كسبنه بالمعنى وسع مافيه «من عندالله» اولديغى ده
اولوز تماميدر. بوآيتده سعتدلرنك افعال اختياريه ده قول فعلنك خالقى اولديغى استنباط فالقشرلرى
طوغرى دكلدر. هيچكم «ما اصابك من حسنة فمن الله» بويله برمعنايه سانمشدر. والحاصل «كل من عند
الله» در. فقط بونده غير اكملاميدر. «ما اصابك من حسنة فمن الله وما اصابك من سيئة فمن
نفسك» ايضاحيله استناب اولديغنه نظرا، بزدن امريله برعدالت ومسؤليت اكملايدر كه بوراده
«آمنت بالله» ده كى «خيره وشره من الله تعالى» فقره ايمانيه سنك كوزل برشكلى واردر. وبوايضاح
كندينى الهى باشقه سنى كوتو، ابليسى كندينه كوتوكى باشقه سنده بليه بشريت جاهل ومغرور ه نك غرورينه فارشى

بر درس اولدیغی کبی کندیسنی ایلك نزده کونزلك فیض برشیله علاقه دار عمومیتیه بشریت عاطه‌سنك عطالتنه
واپیشکسز لکنه قارشی ده بر درس در. کرچکده شوئی ایی درشونك لازم کلیر که هم «کل من عندالله»
لهم ده «وما اصابك من سیئة فمن نفسك» اولسی الله ایله انساندن آراسنده کلهم برعلاقه‌نك موجودیتنه دلالت
ایدر کبر بوده «انی جاعل فی الارض خلیفة» نص جلیسنده انهام اولنان نیابت «انا عرضنا الامانة»
یاخود کبر یاسنده عرضه اولنان امانت قضیه‌لریدر. نفس کرچه زمانه کندینی ایری سوره‌ر، حرکات و ارادانی
کندو حسابنه یاپمغه قالقیشیر سه نیابت و امانتی سوء استعمال ایتمسه و نشأتیه اولسه اولور. کرچه زمان
ارادانی حق امانتك اداسی وظیفه‌سیله نیابتك اجراسی نقطه‌لرنده صرف ایدر. کندینی ارادة الله تسلیم
ایلرسه اوزمانده نفسده حسنات الهیه اولور. وایشته مراتب انسانیه بوایکی حقیقتك تفاعلاتنه ربط ایدر.
وبونك ایچون بشرك باشنده ده رسالت عامه وار در. بونك ایچون بوراده رسول الله رسالت عامه‌سی تخصیص
اولنه‌رق نفسده حسنه کلیه اولدیغنه اشاره بیورلیور کر:

[وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا] دیه‌رك عموم انسانلره رسول کونده‌رلدك. سنه اولده
نفسی وکل بشك ارادانی، قدرت بالغه‌سی کوسترمه جکسك» — بنا علیه سنك نفسك کندی
حسابنه ظهوره کلمه‌سی لازم در. سنه کچه بر زمانه نشأتیه اولمازسك [وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا] دیه‌رك
شاهد اولرق الله یتر، ارجعه بالذات حقك شهادتنده رضا بالغ کچه بر شی یوقدر. سنه اقوال
وافعال وارادانده سنك وکل اسمه تعالی‌نك قدرت وارادة و رضاسنی کوسترمه جکسك، حسنات حقی
تجلی ایتدیره جکسك «شهدالله انه لا اله الا هو» اولدیغی کبی «شهدالله ان محمدا رسول الله» اولدیغی ده
اکلاشیلمجقدر.

معلوم در که رسوله اطاعت اصیل اطاعتدر. بونك ایچون [مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ
اللَّهَ] حکیم الهك رسوله اطاعتی ایله الله اطاعت ایتمسه اولور. [وَمَنْ تَوَلَّىٰ] حکیم دیه نفسه
اویار. اطاعتدن یوز چویرمسه سیئاتنه محافظه ایده جکم دیه اوغراشم [فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيظًا] هیولکر بزی اوزلرینه محافظه کوندرمه دك، رسول کوندردك» — آرتمه اوغر

منشأسيه اولاده نفسلدر. البته سياتر مصاب اولامقلدر. سهاوزى سياتده اجزاسياتده
محافظه ايده رسمك [وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ] اوزره «طاعه» يعنى «باسه اوستنه» دى دكلر
[فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ] صوكره باشكه ميقدبرمى [بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي
تَقُولُ] برقسمى تياغنده سطسويله يه جكلك ديماسنك سويله يه جكك خلافنى ياپيرلر. تعبيراخرى سطرديكى
سوزلك ديماسنه الريغى اركك خلافنى ياميه ايچون بيت ياميه جالبشيركى تزويرات ياپمقلر اوغراشيرلر،
طاعه ديديكى حالده كوكلنده عصيانى قورلر، غائرميقارسه اوغراشيرلر، سيه سنده دائما بوغى ياپيرلر.»
— «من يطع الرسول فقد اطاع الله» جمله سنه فارشى منافقلرك بعضيسى ايتمه محمد، ربنا بيت دعواسنه
قالقيشيور، ديمك ايشه شدت، برآيت نازل اولمشدر. سوره آل عمرانده «قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونى
الخ...» بيورمه [وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ] اوزره كوكلرنده نه ياپيرلرسه الله ده اونى ياز،
وحى ايله سطابلدير. قرآنه كيريرديماصره سى كلنجه جبرائيل ديرمك اوزره دفترلرينه كيريرلر. بناءعليه
[فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ] سهاوزره باقه، هرخصوصده الله متوكل اول، برزى ده
اوكا حوالهايله [وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا] اله تقا كافى بردكليدر.

[أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ] بوغرقرآنى تدبر وتأمل ايتميورلرمى؟ [وَلَوْ كَانَ
مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ] اكر بوقرآنه باخود سنك سويله ركلرك الله دن باشقه سى طرفندن اولسايدى
[لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا] بونده برچوق تخلف بولاجقدى، بوصورتله غائبدن ويرلمه
خبرك وياخصوص كيزلى قلبدنه ياتيرتيرى شيدى اخبار ايله بوقدر خبرلرك تماماه طوغرى
اولماسه، واقعه مطابقه بولونماسه يالانرى، ياكمشديغى بولونيلدردى. اسلوب بيانده جبرطبيعتده،
تكلفات فكريه دنه، همه وجزمى، استقامت روحى استهداف ايتمه يه اغراضه نفسيه وتمايلات هوائيه دنه
برچوقه نشأت بولورلردى، وخاصوكره قرائت واحاطه ده وسوء اياتنده مقاصد وسعاينك، احكام
وسعالك، مقتضيات احوالك تفاوت وتخالفى ايله متناسب وطبيعى حكم حقك جريانه مخصوصيتى كوستديه
اشكال برتنوع واختلاف بولنمازلر. مختلف وبحرف نوزاندن ايكى نسخه لرنده اميقدنه اميقه كورولديكى

اوزره موضوع نسخ وتعديل اولمياه عينى حادثه ده ، عينه زمانده اختلاف كثيرايله تخلف وتناقضه
بنجه جنبلر ، حاكم بولورلردى . اوت قرآنده ازمانه وامكنه واحوالك اختلافنه كوره تخلف احكام ،
وتنوع معانى افاده ايدن قرائت والفاظ واردر . وبو جهتلر تعارضه موقعده كوردكنه آياتده بولنمقدر .
فقط بونلرك هيچ برى وحدت حقى اخلال ايدن عينى حادثه ده عينى زمانده ، عينه شرائط آتيده تناقضه
ويرمياه مجرا اوزره دخل يى درجه يكديگرينى بياه تقرير ، بياه تفسير ومقتضيات احوالكورياه تفسير
وتعديل وزمانه زمانه بياه تبديل ونسخ ايله بياه ايدرك كيدن وايدن برميانك جريانه وحدتى اراءه ايدن
برانكشاف مخصوص ومنتظم اوزره يورورلكدر . وكلشه حقيقتده آيدلرده بتون مخلوقات وفطرت وحاسن خلقت
كبى كثرتك ايچنده وحدتك ووحدتك ايچنده تنوع افاده ايدن منتظم براطراد ومتناسبه براختلاف وتنوع
عرضه ايدر . وعلم قرآنك ان بيوك اهميتى وذوقى ده اختلاف كثيرده عارض اولمياه بو تناسبه تنوع ايچنده
كمال تدبر ايله تشابهاتى محكماته ارجاع ايدرك آيات قرآنده احكام حقى وشئون عالميه وهود حقى اوتويوب
بولمقدر . مثلا "كل من عندالله" ايله "ما اصابك من سيئة فمن نفسك" دستورلرى آراسنده
ظاهرى تعارضه وتناقضه دائر نطه ايدلديلر ، حال بوكه بونلر يكديگرينك مؤتمه بربياتى اولرق
برابر ودستورلمك وآراده تناقضه نقطه اولمق جهتله دقتلى سلاحظ ايدلك اوزره ايراد بيورولمشدر
و "فمال هؤلاء القوم لايكادون يفقهون حديثا" ايراد ده بونقطه بالخاصه اعطار اولنمشدر ،
بوراده ده سبعه ايدن احكام مختلفه نك بوكبى شئون بياننه حكمه تناقضه دخل ، حكم ومصالح و
مقتضيات احوال ايله تناسب وتناسقه برحكمتدن منبعث اولديغى صورتده خلاصه ده اكلاشلمشدر و
سنا فقدك تزويراته تماما سد حكمك ايچون اختلاف كثيرك نفى اولنوب "لوجدوا فيه اختلافا كثيرا"
بيورولمشدر وتدبره سوق اولنمشدر .

بالاده "اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولى الامر منكم" ديه الطاعت رسوله
تمييز ايدلديكى حالده بوراده "من يطع الرسول فقد اطاع الله" ديه بالتوحيد رسول الطاعت ، الله الطاعت
ارجاع اولنديغى صرده لهم اولوالامره الطاعت قضيه سنده الطاعت رسول مربوط وملحوظ اولديغى آكلاشلمشدر

فهم ده مسلمانلرك زيده سياسيه سى بوكسلمك ايجون بيورياسيور كه :

[وَإِذَا جَآءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ وَالْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ] برده كذيريه امنيت ويا خوف شائعه طاشلدى ويا اجى براقلر ، برحيز ، برشى كديمى قصداً نشر وافشا ايديورلر . طوغرى دكلمى ؟ ياخود نشر نده بعضى مضرتلر وارمى ، منافع عموميه نقطه نظرندن نشرى جائزمى يوقسه كتمى لازم ؟ دوشونوزيده قصدنكز دنه اشاعه ايديورلر . » — بو زاده غزته جيلرك ده حالدن نماس ايدن براخطاردر .

[وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ] يعنى بوايشه كلدى خبرى پيغمبر واولى الامره يعنى اوايشه صلاحيت واختصاصى بولنانه زواته ويا امرايه ردوارجاع ايتسه لر ، طانيشلر ويا حوالرايدرلر

[لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ] اولى ايجيزنده معلومات وتجربه لرى وحسن نظر وبصيرتلرى سايه سنده استنباط واستخراج ايده بيلمك اولانلر طوغرى حالده بيلير لر ، نه يا پيلمسى اكلارلر . » —

استنباط . « نبط » جيقاريقدر . نبطده برقويو قازيلركه ايلك جيقاندصو ديمكدر . ايشته جلى مطلوبه برحادثه ، برمسئله قارشيسنده مبادى ومعلومات موجوده يى تتبع واستقراء ، تدقيقه وتنقيح ومقايسه ايدرك يكى بر علم استخراج اتمك وخى استنباط واستخراج تعبيراولنوركه بوبرمكله واقتدار مخصوصدر . لهذا نك برايشده بويله برصلاحيت واقتدارى جائزاولانلرك اوايشك مجتهدى وبحور صاحبى وعند الله اولوالامر درلر . بوندن ايجيده بالاده « فان تنازعتم فى شئ فردوه الى الله والرسول » ديه الله ورسولنه مراجعت اولنديغى كبى بوراده ده رسول الله وبويله اولوالامره مراجعت توصيه اولنمه سبوندن الحاعتك الحاعت رسوله مربوط وملحوظ اولديغى برده اكلاشيلمشدر . بوندن طولايدركه اجماعده يعنى اولاده رأى بوكبى اولوالامرك رأيدر .

بوآيت بنده بالخاصه شو حكملرى افهام ايدييور :

١ — احكام حادثات ايجيزنده طوغرودن طوغرويه نصلر ايله معلوم اولمايوب استنباط ايله بيلنه جك اولانلرده واردر .

٢ — استنباطده برمجتهد .

٣ — استنباط اهل اولیایه عوامل احکام حادثاته اهل علمه راجعی وتقلیدی واجبدر.

٤ — رسول الله وحی استنباط ایله تکلف ایدر. زیرا «ردوه الی الرسول والی اولی الامر» دیه صوکره «لعلمه الذین یستنبطونه منهم» رسول وه شاهل اولیفنده شبهه یوقدر.

سبب نزول کلم: منافقلر فرصت بولدقجه تزویرات وارجیف نشر ایدرلر، ضعفای مسلمینه برطاقم خلیه ده سریه لرك احوالنه متعلق خبرلر ویا اکثر صحتی بر خبر ایشته کبی زمانه صحتی، عدم صحتی تدقیق ایتمه دن واوکی آردینی صایمه دن طوغرودن طوغرویه نشر واشاعه یه قالقارلردی وبوکبی صایقین لقدیه بعضی مفسرین حاصل اولوردی. اکثر مفسرینه بوآیتك بوندن طولایی نازل اولدیغنی بیان ایدیورلر که بو صورتده سبب نزول، احوال حربیه وعسکریه اولمسه اولیور. دیکر طرفدن صحیح مسلمده حضرت عمردن ابن عباس طریقیله روایت اولنیغنه کوره رسول الله قاریسندن عزلت ایتدیکی اثناده بکوید حضرت عمر مجلسه ناسك رسول الله بوندن قاریسندن تطلیق ایتمسندن متأثراً برصورتده قونوشه قونوشه قلبی کورمسه وبولوفه خوصلسی آلمادیغندن دولایی قوشویه یاذدیغنی ایسته یه رك حضور رسالته کیرمسه، براز صبر ایلدیکدن صوکره بروسیله بولوب «قاریسندیکی بوشادیکی» دیه سؤال ایتمسه، حاجر جوابنی آلنجه «معاذالله» اولسونه رسول الله قاریسندیغی بوشامادی» دیه برشادی کبی نبأ ایتمسه، بوآیت ره بولنه اوزرینه نازل اولمشدر که حضرت عمرك حقیقتی استنباطنه اشارتله ثنا سنی ره احتوا ایتمشدر. بوراده کوره سبب نزول، سورهٔ نساءنك اساسی اقتضاسنجه محتوی بولندیغی احکام عالیه یه علاقه لی جمله در. فقط حکم تربیه ویسی عمومی اولدیغندن آیت دخی زیاده احوال حربیه وزیبه سیاسیه لی استهداف ایدن بر سیاقه نظم ایراد بیورلمشدر. چونکه بوندن بوسه بوغازلوه دخی هیوه یاپیلیر ودخی زیاده مصلحدر.

ای مسلمر: [وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ] سزلره اوزیزده اللهك بوفضل ورحمتی، یعنی بویله بیغمبر واستنباط سقدنه اهل علم اولی الامرایله طریقه مقدرشاد وهدای اولماسه [لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا] محققه سز اکثریتله شیطانه، شیطانیکی شانفکره تابع اولور، فنا بویله سوروکلره دیکر، اویله دیکر خصوصی واویله یاپه جمال یك ازاولوردی. زیرا

آزمیوده عقل اولاده قورخانلی بر کیسه قورنقطه ده شیطانه اقرانمامه . عارف اسماء کتاب اولاده واستبالله
مقتدر اولی الامر علمار اسخنده بولنانه ذوات ده عمده وصولی مجوله تعالی تمیزه مقتدر بولنه تدرنده
بولنرلر ده شیطانه اقرانمسی نادر اولور . حال بوکه عوامدن اقرانمسی غالبدر . مع مافیه اهل علمدن اقرانمامسی ده
بر فضل ورحمت الهیه سایه سنده در . بونلر ایچون دیمشدر « ولولا فضل الله علیکم ورحمته ما زکی
منکم من احد » بیورولمشدر . بنار علیه بو ایکی آیت بیننده کی فضل ورحمتک فرقی اولونملیدر . بر یرده
مطلوب ، بر یرده مقیددر . حال بویله اولنجه ، حربه یاتر یرده ، مظلوم ملدانکلر ، اجی بیوک ، متاع دنیادن ،
ثولوم فضل اوله مقدر ، حاضر لوحه واطاعت لازم اولدیغی حالده منافقدن اطاعت ایتمز ، حیله وتزویره
حیا لبشیر ، بر طاقیمدی ده اعتماد ایدر ، حربه قاعیدیور یا محمد [فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ] بالذات سن
فی سبیل الله مقاتله ایت [لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ] سنه اینجه نفسکدن مکلفسک ، کندو نفسکدن مسئولسک
اوحالده بالکز ده قالرسن بو وظیفه گی ایفا ایله [وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ] مؤمنلری ده تشویق وترغیب
ایت در [عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا] اوزرلرندن خطر وقوتی الله یقین ایتسی
قویاً مأمولدر ، یعنی موعوددر . » — بو آیت بدر صفرنده نازل اولمشدر . سوره آل عمرانده
« الذین قال لهم الناس ان الناس قد جمعوا لکم الخ » آیتنده ایضاح اولندیغی اوزره رسول الله عزم
حربنده نهایتنده ابوسفیانه قارشی برسنه صوکره ذی القعده ده بدر صفرنده موعده موافقه ایتمسه ، سوزدن دیسه
ایدی ، سیعاردی کلنجه ناسی رعوت ایتدی وفقط بر طاقمدی چیقدی ، بنا علیه بو آیت نازل اولدی ورسول الله
« به بالکز قالسم یه کیدرم » بیوردی ویتمسه سواری سیانده حرکت ایتدی ، الله تعالی ده قلوبلرینه قورقو ویردی وهمان یه دوندی « فرجعوا »
ده دونمیه ، حضرت پیغمبرده مصمم بر کلده بدرده سکز کونه
قالدیلر وتجارت یاپدیلر ، بوصورتله « کف بأس کفره » وعد الهیسی ده کفره قرنسه علیهنه تحقق ایتدی .
بونلر صورت عمومیه ده تحققی ده نزول عیسی مسئله سی اولدیغی سویلمشلر . رسول الله اشبو بدر صفرنده وقعه سنی
بو امره توفیقاً تلاقی ایتمه کیتمه قیام بیوردیغی کبی بوکا امتثالاً حضرت عیسی ده وفات پیغمبری اوزرینه زکا ایدن
امتناع ایده مرتبه قارشی بویله یاپمسه وخلافت رسول الله استحقاقی بولنمدیغه اثبات ایتمسه وبوفوقه اولمیه ایدی .

اوت ، كافرلرده بأس وقوت بولنه بيلير [وَاللّٰهُ اَشَدُّ بَأْسًا وَاَشَدُّ تَنْكِيلًا] وفقط الله قوت وقدرتجه اونلرده هم بك چوق يوكسك ، لكن ده تنكيل وتعذيبي اونلرگكنده چوق شديد .

بنا عليه كافرلرك قوتلنه قوتجه الله عصيانه اتيملي ، الهك قدرت وعذابنه قوتجه الله اطاعتنه اتملي وكافرلره فارشي كلميدر . بونك ايچون يا محمد ، سن كندن فى سبيل الله حربايت ومؤمنلري تحريص وترغيب ده ايله ، زيرا بو بر شفاعت ديمكدر . حال بوكه [مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً] لكريم كوندن بر شفاعت بايارسه يعني الله رضاسي ايچون بر خيره توسط ودلالت ايدرسه [يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا] اونك اوشفاعتنده بر نصيبي ، كوندن بر توابي اولور . » خيره دلالت ايده اولي يا يابه كيدر . [وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً] ولكريم شرعه مخالف كوتو بر شفاعت بايارسه [يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا] اونك ده اوندن نصيبي نسبته كوتو بر حصه سي اولور . [وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا] الله ده هر شيئ لايقيله كوزه تير . اي لي ايلكنده ، كوتولي كوتولكنده قدرتي كوره حصه دار ايدر . »

حرب وتحريص امرلرنده صوكره تنكيل فقره سني بو شفاعت آيتنك ولي آيتسه اولسي ده قدرلبيلدر .

بنا عليه شفاعت سيئه ده صاحبنه لازم كلديكي كبي لكر نوع شفاعت حسنه ده بايلمالي وقبول ايدلمليدر . بو جمله دنه اولمه اوزره [وَاِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ] كيمك طرفندن اولورسه اولسون بر تحيه ايله تحيه لنديككز برسلام ايله تكريم ايدليككز وقت ده [فَحَيُّوا بِاَحْسَنَ مِنْهَا] سز اوندن داها كوزه ليه تحيه ايدكز ، يا سلامليكز [اَوْ رُدُّوهَا] ويا اوني كبي ويركز ، يعني كيدسه كبي سشيله جواب ويركز » .

تحيه ، لغتده ملك وبقا معناسنه كلير . نه كيم شاعر :

اسير به الى النعمان حتى ايخ على تحيته بجند

ديمشدركه « ملك » ديمكدر . بر كيسيه « حياك الله » ديه رعايتكده تحيه تعبير اولنوركه « الله عمرلر ويرسيه » ياخود « الله سني صاحب كلك قيلسيه » معناسنه كلير . جاهليه ده عربلر سلام يرينه « حياك الله » ديرلردي . صوكره لري بزده شايع اولمله « الله عمرلر ويرسيه » تعبيري بونلره بر اعيادي اولمشدر .

فقط بونی بر دعا اولمقدہ برابر علی الاطلاق خیرلی بر دعا دکلدر. زیرا عمر، حیات، املاک بهر حال سلامت وسعادتی ایجاب ایتمز. فملکت ایچنده ده کیم بیلیر. بنا علیه بو صورتله تحیه حد ذاتنده ناقص بر تحیه در. لهسنک باشی باسه سلامیسدر. "جمال الله، اه عمرلر اوزون اولسون" دیمکله بکی زمانه تخاطب بو معنی قصد ایدیلمکی فرصه ایرلی خوشلانه بیلیرسه ده بر غفلتدر. چونکه قائلک نیتی معلوم دکلدر. ویاخود صحیح دوشونمشدر. بونک ایچون دینه السلام برناقص تحیه لرد سلامه تبدیل ایتمسه و "جمال الله" یرینه دینا واخرتده سلامت وسالمت نشانیه "السلام علیکم" دعاوالتفاتی اقامه ایلسه اولیدی سلامه تحیه سلام اولمشدر. بونک ایچون "واذا حییتم بتحیة" سنده بر سلام دیرکی وقت دیمک اولور. سلام تحیه والتفاتدر. فقط لفظ تحیه والتفات سلام دکلدر.

ایشته جناب الله یسفیرینی ومؤمنلرد جهاده ترغیب ایدرکه اسلامه حربک غایه سی تأسیسه سالمت اولدیغنی بالخاصه اظهار ایچون شفاعت حسنیه ترغیبه صوکره دشمندن مسالمة طالب اولدقده وقت مزده دها کوزل ویا اوزقه مسالمة راضی اولکز دیه امر ایتمسه اولیور. بنا علیه بو اراده "واذا حییتم بتحیة قولالهیسی "وان جنحوا للسلم فاجنح لها" سائنی مقتضسه ویامستلزمدر.

دیمشدرکه، نصارانک تحیه سی الینی آغزینه قویمه، یهودیلرک بر بره تحیه سی یا مقدله اشارت ایتمک ویا باسه کسوب قیچ قیرمه "تکفیر" مجوسیلرک تحیه سی الیکمک، مزدکیلرک بر بره تحیه سی "جمال الله" دیمک، سوکره تحیه سی ده "انعم صباحاً" دیمک، مسلمانلرک بر بره تحیه سی ده "السلام علیکم" ورحمة الله وبرکاته" دیمکدر. "باحسن منها" بو طه اشارتدر. روایت اولونورکه برآدم رسول الله "السلام علیک" دیمسه، جواباً "علیک السلام ورحمة" بیورمسه، دیکر برکره "السلام علیک ورحمة الله" دیمسه "وعلیک السلام ورحمة الله وبرکاته" بیورمسه، دیکر برکره "السلام علیک ورحمة الله وبرکاته" دیمسه، بوکره "وعلیک" بیورمسه، بنا علیه برآدم "نقصتنی الله ثلاثاً دیدیکی زره فالدی" دیمسه وبوآیتی اوقوسه، رسول الله ده "سنه بکا فضله بشی براقمادک، بوکره شیلر دایتدم" بیورمشدر. چونکه بونده مطالبک حیسی مذکوردر. مفرده سلامت، مفعلک

حصولی دیناتی . والحاصل سلام یك بیوك بر شیدر . حتی « السلام » اسم تعالینك اسمار حسنا سندن .
وقرآنده اولدایکی موصفده اسم تعالی مؤمنه سلام ویرمشدر . سلام آلمه فرضه کفایه در . نهایتده ، سلام
سنت ، ردسلام ، یعنی سلام آلمه فرض دیه رویه در . خطبه ده جهر اتلاوت قرآن ، حدیث روایتی ،
تدریس علم ، اذان ، اقامت آثناسنده سلام جواب ویرمیمز ، اویوه اویاندیغی ، شرقی سویلیندیغی ، قضای حاجت
ایدنی ، حمامده ویا دیکر برپرده چیقلامه لوبنانه سلام ویرمیمز . سنت اولان یوروه یك اوطوراق ،
راکبك ماشیه ، آتلینك رکبیه ، کوچوکك بیوکه ، آزلك چوغه سلام ویرمسیدر . ایکی کشی قارشیلاشنجه
آکسی ده مبادرت ایدر . امام اعظمه مرویدر که سلام آلانه سنی یك قالدیرمالر . خلاصه کلام طرفدن
اولورسه اولسون ویریلیه جکدر ، سلامی لاقل مثیل اولسون ردایتملی ، سلام ویرنك صحیح پرصوره یاپیلماسیدر .
سلامت مسالمتکم . اکرام اکرام ایله قارشیلاشمالی وطوصانمق براسیله ممکنه اولدیغی قدر قارشیلقسز براقیلماسیدر .
چونکه [إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا] اسم تعالینك هرشیء اوزرینه محاسبه اولدیغنه
شبه یوقدر . بونه یولایشلی ده آنجق اونك حسابنی ویرشمزلیدر . ایی بیلملی که :

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ؕ وَمَنْ
اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ حَدِيثًا ۝

مآل شریفی

الله ، باشقه طاپیلاجق بیوك آنجق او ، جمله سینی بیوك اوسنی محققه قیامت کونه طوپلیه جق ،
اونده شبه یوقدر ، الله دن دها طوغری سوزلی کیم اولهبیلیر ؟ ●

شوحاله :

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا
مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ● وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا
فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ
تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا
● إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ
أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ
فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ
سَبِيلًا ● سَتَجِدُونَ آخَرِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلَّمَا رُدُّوا إِلَى
الْفِتْنَةِ أُرْكِسُوا فِيهَا فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَيَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ
فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ●

آل شریفی

او حالده سن نیه منافقلر حقنده ایکی فرقه اولیورسکز ؟ الله اونلری قازاندقلری وبال یوزندن ترسینه
دوندوردی ایکی حالده الله صاپه بریدیغی یولی کیمسه مکمی ایسته یورسکز ؟ الله کیمی اه صاپه بریدیغی آدمه سبیل اوله
یولی بولامازسک ● اونلر ایسه بیرکه کفر بیرینی صاپه قلدقلری کبی سزده صاپه کزده برابر اولکز ، اونلر ایچون اونکز
الله یولنده هجرت ایدنجه یه قدر ایچلرندن دوست ایدنمیک ، یوزه آلدیغلرکز اوقت یولنده تفکز یره کسدیرینجه
طوتنک واولدورک واونلردن بردوست ندره بیاردیمجی ایدنمیک ● انجق سویله ریله طوقونمایک که
سزکله آرالرنده میثاقه اولان بر قوم واصل اولمه یولنوزلر ، یاخود نه سزه حرب ایتمکی نه ده کندی قومیله حرب
ایتمکی هوصله ریله صیقیشیره یه یوزه سزه کلمشلردر ، اکر الله دیلسه ایدی بونلری اوزیکزه مسلط قیلاردی ده

سنه‌کله حرب ایدرلردی ، اوحالده سنه‌ی برانوب برطرفه جیکلدکدن و سنه‌کله حرب ایچون یوب صلح یا تنزیل تقدیره
الله علیهلرنده سنه برسول ویرمشدر ● دیکر طایفه‌ده بولنجقلرکه لهم سنه‌ده امنیه اولمق لهم ده قومارنده
امنیه قالمیه‌جکدر ، فتنه یه سوقه ایدلدکجه‌ده دونه دونه ایچنه آتیلیرلر ، اکربونلرسنه‌ده جیکمزلرسه صلح یا توب
تعرضندن ایریجی جیکمزلرسه کذبریجی بولرینکذیرده یافالایه‌جق ولولدورلر . ایشته بونلرعلیهنده سنه آیه‌
برفرمانه ویریلدی ●

حسبه وبحالده‌ده روایت اولنیفه کوره برقوم مدینه یه کلوب اظهار اسلام ایتکده برمدت مکوثدن
مدینه ده حسبقدر قلریغ بهانه ایدرك بادیه یه چیقمه ایچون رسول الله‌دن اذن استه‌مشلر وچیقنجه مرحله مرحله کوچه‌رك
کیتمشلر . نهایت مشرکه‌ده التحاقه ایتمشلر . سلمانلرده بونلرك سلمانه اولوب اولمادیغنه وحربه نقطه‌ٔ نظرنده
محققده نه معامله یا یاپمه لازم کلدیکنده اختلاف ایتمشلردی . بوسبیله بونلرك اساساً منافقه اولدقلری
بیانه اولنه‌رق صورت عمومیه‌ده محققده حربه متعلقه بعضی احکام تبلیغ اولنمه‌اردنه شو ایکی نازل اولمشدر :

[فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ] ایمدی منافقلرك حسنه‌لری ، سفاعت سیئه‌لری وبال ، الله جمله‌ٔ
دیلک محضه ، الله بر ، قیامت کونده شبهه یوقدر ایکمه‌سز اوسنافقلر محققده نه یه ایکی فرقه اولویرکز ؟ .
[وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا] مهال بوکرالله اونلری کسب ایتدکلری کفر ومعاصی سببیله ترسلرینه
چویردیکی ایچون رد ایتمشدر . [أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ] سز الله‌ك ضلالت ویردیکنه هدایت
ویرمکی ایسته یورکز ؟ [وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا] مهال بوکرالله کریمه ضلالت ویردیکی
یعنی کریمه ضلالت خلقه ایدیرسه یاکز سبیلرله ارتیه اولمایه جقلرندن . [وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ
كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً] اونلرکندیلری نصل کافرلرسه سزده اویله کفرانیه کرزه‌ده کیدیکز کافرلکده
مساوی اولمکزی دیه ارزو ایتمکده درلر . بناءعلیه [فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّى يُهَاجِرُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ] اونلرفی سبیل الله هجرت ایدنجه یه ، بوصورتله ایمانلرینی اثبات ایدنجه یه قدر ایچلرنده دوست
طوتمایکز [فَإِنْ تَوَلَّوْا] ایمدی فی سبیل الله هجرت صحیحه‌ی استنکاف ایدرلرسه

[فَخُذُوهُمْ] اوزره طوتيكز [وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ] دبولديغكز يره يعنى حرم شريف ايچنده ده اولسه كزيرى قتل ايدكز [وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا] دبوغردده نه بر دوست نه بر يارده مجى طوتمايكز ، حكماً اجتناب ايدكز . [إِلَّا الَّذِينَ] ايجون سوايكى حالك يرينه بولنمانك افاده وقتله يه ستثناده :

١ — [يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ] سنكله آرالرنده بر سياسه وسعاهده بولنمانك لطفاً بر تقوه وارديب عهدلرينه داخل اولانلر .» — بويله محاربه يى ترك ايدوب غير محاربه اولانلره سعاهده بر تقوملك عهد وامانه التجا ايدنلر اوتقوم ايله اولانه سعاهده ملك احكامنه تابع اولورلر .

٢ — [أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ] ياخود سنكله قتاله كيرشمكدن ويا سزه محاربه اولانه كندو قوملرينه قتال يا ايمكدن كوكسلرى صيقيشه رك يعنى نه سنكله نه كندو قوملرى حرب ايچون صوصلرينه صيقيشه رق محاربه دن كليكزده نه عليهكزده حربه قالقيشمياجقلرندن طولايى آرزو سنده بولنه رك صولوغه سزه كلمسه اولانلر .» — بونلرده بر وجه آتى تعرضده بولونورلر .

نه ايسه اردشومك دلتقديرايتمك لازم كلدكده [وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ] الله ديمكله اولسايدى البته بونلرى يعنى سزه نه ده دشمنكز اولانه كندو قوملرينه حرب ايتمك ايسنه مريندى اوزرينزه صالديررديى [فَلَقَاتَلُوكُمْ] ده بونلرده اوبرلرندن بكى سزكله محض محاربه ايدرلردى ، ماداميكه بونلر اولمادى بونلك سبب طرف الهه سزه بر لطف اولديغنى اكلاملى وشكرينى ادا ايتملسيدر . بناءعليه [فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ] بونلر سزدن چكنيرلرده سزكله قتال كيرشمزلر [وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ] دسزه عرصه انقياد ايدرلرسه [فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا] ايتمه بونلرعليهنده الله سزه هيچ بر يول ويرمشدر . اوبرلرى بر معاهده يه ايتمكدن ويه نه اولدوريلمكدن ، نه اسير ايتمكدن نه ده قطعاً بر تعرضه معروض قيلمغه حمد وصلاحيتكز يوقدر . حربه اجتناب ايدرك عرصه انقياد ايتملرى تعرضده مصونيتلرينه سبب كافيدر .» — نه كيم بونلردن بر سبيله ، رسول الله بوصورتله محاربه دن اجتناب ايدرك كلمشدى .

[سَتَجِدُونَ آخَرِينَ] دير رطائفيدن بولرجقكز [يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ

[وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ] لكم سنه امنيه اولمه لكم ده كسدى نوعدن امنيه اولمه ايستدى . يا ايكى طرفدن خوسه كورمدك ، كوزه كيرمك ، ال اوزنه ، ضرر ايتمك ، ضرر ايتدرمك ، صره سنى بولنجه كلاه قايمه ايجون مؤمنلرك اوزرينه طاغرايه طاغرايه اولورلر ويا بجرد ضرر ايتمك مقصديله بر طرف اولمه ولهذا ايكى طرف محاربه خصوصندن امنيه اولمه سياست يا ايجاب ايستدى . » — روايت اولنديغنه كوره اسد وغطفان مدينه يه طاقلدقلرى صره يه كلديلر ، مسلمانلرك امنيت وامانى جلب ايتمك ، بر حرب وقوعندن جانلرينى ، مالدرينى تأمينه ايمك ايجون اظهار اسلام ايدرلر ، عهد ويرلر ، برلرينه كيدنجه ده كفر ايدرلردى . رئيسلرى كه بوحال بنو عبد الدار لك عادتلرى ايدى . بر ده نعيم به مسعود انجمى مسلمانلرك شكر جيده امنيه بر وضعيت بولنور . بنجه ايرمشكه آراسنه سوز كوتورور كيدرردى . سبب نزول بونردن عبارت اولمشدر .

بويله لرى [كُلَّمَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ] فتنه يه ايتدكجه : كفر وشرك ويا حرب واختلال طوغرى دعوت ويا سوقه ايدكجه [أُرْكِسُوا فِيهَا] اوكا يه طاقلوب آتيلير ، فنا حالده طالرلر ، هر شرك يا يارلر . — شو حالده بونلر حقنده اولاكى برسياست قوللانمه ، كفر وشرك طوغرى ايتمك لازم كلدكده . بناء عليه بونلرسزدن چكينيرلر وصلح وسالمت طلب ايدرلر والذى چكيوب اوصلوجه اولتورورلرسه فبها « واذا حييتم بتحية فحيوا باحسن منها الخ » فقط [فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَيَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ] محاربه سزدن چكينمزلر وسزه صلح وسالمت عرصه ايتمزلر والذى چكمزلرايسه [فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ] بونلرى طوتنيز ويا فالاديغنيز يرده قتل ايدنيز [وَأُولَئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا] وايته بونره قاريشمق نعرضه ايجون سزه أصيله برفرصه وصلاحيت ويردك » .

بو آيتدر سورهٔ ممتحنه ده كى « لا ينهيكم الله عن الذين » « انما ينهيكم الله عن الذين » آيتلرى براءه ده كى بعض آيتلره برابر صلاحيتدار اولمغه لازم كليركه تفصيلاتى واحكام مستقبليه سى امام محمد لك سير كبيرنه مبسوطدر .

محاربه صره سنه اولديكه برآدم ديكر برآدمى كورور ، سچر ، حربى برطاقم ايدر تولدورر

صوکره ده برمؤمنه ویا برمحارب اولدیغی تقدیرده ایشته بوراده بولنان اقوامك حکمی عمومی برصورتده بعضی احکام کیلیمات اوزره بیورییور که :

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ اَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا اِلَّا خَطَأً ۚ وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ اِلٰى اَهْلِهٖ اِلَّا اَنْ يَصَّدَّقُوا ۚ فَاِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ۚ وَاِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ اِلٰى اَهْلِهٖ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ۖ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ ۖ تَوْبَةً مِنَ اللّٰهِ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ● وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهٗ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهٗ وَاَعَدَّ لَهٗ عَذَابًا عَظِيمًا ●

مائل شریفی

برمؤمنك برمؤمنی تؤلدورمه سی اولمازمکر که خطا اوله رك برمؤمنی خطا ایله تؤلدورمسی برسبب آزادایتمه سی وتؤلدنك دیه ر تسلیم ایدیلمك بردیت ویرمه سی لازم کلیر . مکر که دیه ر نفقه ایده لر ، اکر تؤلدورولنه کسنه مؤمنه اولمقله برابر سنه دشمن برقومدن ایسه اونك ایله تؤلدورمه ده برسبب آزادایتمه سی لازم کلیر ، واکر کسنه بریله آراسنده برمیثاق بولنان برقومدن ایسه اونك ایله دیه ر تسلیم ایدیلمك بردیت ویرمك ومؤمنه برسبب آزاد ایتمك لازم کلیر . بونلره کوره توبه ده الله طرفندن توبه سنك قبولی ایچون آردی آردینه ایکی آی اوروج صوتمه لازم کلیر ، الله علیم ، حکیم بولویور

● وکیم ده برمؤمنی متعمداً تؤلدورمه سی آتیده اونك جزاسی جهنمه خلود در ، الله اونك غضب ایتمه لعنت ایتمه ، الیم برعذاب حاضرلامشدر ●

[وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا] برسنك برسوني ابتدا قتل اتمسي اولورشي دكلدر.
ايمانه برطا سانمدر. [إِلَّا خَطَأً] تكدكر خطادن اولرسه : قصدسز ويا فعلسز برياخود قلم
قضاسي اوقوع بولسه. » — مثلا برد شمني ويا برآدم آتاكه قصدايله برسنه راست كلمكه فعلسز
برخطادر. ياخود فارشيسنه كنك سوقمغه ويا كسوه سنه باقوب برحربه فطه ايدر آتار دورور كه بورو
قصدسزجه برخطادر. بونلرك وجهي جمله سباح دكلسزده خطادر كه جملتاً احتراز طاقت بشريه تحمله اولمديغندن
بويله برخطا برسنك رفع باشنه كفايت ايدر. ثم كيم عياشه به ربيعة الحرزي كه ابوجهلك آنا برفارداشي ايدي
مسلمانه اولمسنه واقرباسنك شدتنه قاچه رق هجرتدن سنه دهمقدم، مهاجرينه اولمه سياسنده مدينه يه هجرت
ايتمسنه ايدي. بونك اوزرينه آناسي بوردونوب كلمكه يمين ايتمكله وطاوانه آلتنه كيرمه كدن ايمسه، ابوجهل
يانه حارث به زيد به اينه لي آلمسه برابر كيتمشلر، اولي سيذره به دام باشنده «اطم» دينيله قلعه كبي
برا وطرده بولمشلر. ابوجهل آشاغيده بولنه قاندريسنه ايجون دره دن طولايه رك «محمدي صلر رحمه
تشويه ايتمه يورمي؟ بنارعيه كبت آناكه ايبلك ايت دينه دينكده قال» ديمسه، نهايت اوده ايتمسه اوزرله
برابر كيتمسه، مدينه ده آميلدكدن زمانه طوتمشلر، بونلر باغلامشلر دوكمشلر، بوزرده ايكي يوز دكنك
دورمشلر، اوده حارثه، بونلم فارداشم، فقط سنه كيم اولورسك باحارث، اكرسني برتنها بولورسم
اولدورملك اوزره ايجون بونلم برابر اولسون» ديمسه. والحاصل قوتلرى باغلو اولرق آناسنه كيتمشلر، بوراده
آناسي اوكلي دينه دونمه دكجه باغلي طورمه لرنه ديمسه ايتمسه، اوده بسانا ياديمسه، صوكره يه هجرت ايلمسه
ايدي، بالاخره حارث دخي مسلمانه اولوب هجرت ايتمسه، عياشده بولنه قاطعرقياده تنها جه راست كلمسه
ومسلمانه اولديغني بيلميه رك دورمسه لوازم دورمسه، بعده اسلامه كلديكي خبر آلنجه بايديغنه ندامت ايتمسه
حضور رسالت كلوب «اوني قتل ايدم، فقط مسلمانه اولديغني بيلميورم» ديمسه، برآيت ده بونك اوزرينه
نازل اولمشدر ديه روايت اولونور.

كذلك يوم احده حذيفه به اليمانك يدرك دخي مسكر اسلام طرفندن بيلميه رك خطادن قتل

اولنمسنه باردر که سبب نزول بو اولیغی ده مروی‌در. بناءعلیه بر مؤمنك بر مؤمنی ابتدا قتل ایتمسی دیه ایما نقطه‌ٔ نظرندن بایلاً نسخ ده قتل خطا مستثنادر. ولهذا ده اولورسه اولسون حکمی ده بر وجه آتیدر.

[وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِناً خَطَأً] لهذا کیم ده بر مؤمنی خطا قتل ایدرسه [فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ] ایجابی بر مؤمنه کوله دیا جاریه یه حریت ویروب آزاد ایتمك [وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ] دیه مقتولك ورثه‌سنه تسلیم اولنه جق بر دیت ویرملك ،، — بو دیتك صورت تأدیه‌سی ومقدارلری ایچون فقه‌یه مراجعت. [إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا] مذکر ورثه اوریجی نصدیه یعنی عفو ویرا ایتسونلر ،،.

تحریر رقبه جمله‌سی اولدیغنه بر کفارت ، دیت ده جمله‌سی عبد اولدیغنه بر ضمانه‌در. بر مؤمنك قتلنه بو صورتله بر جمله‌ای ، بر ده جمله‌سی عبد اولمه‌اوزره ایکی جمله تعلق ایدر. حیات اول امرده جمله‌ٔ اللهدر. حریت ده بر نوع حیاتدر. بو ده جمله‌ٔ اللهدر. الله‌ك تولیدینه بر مؤمنك جمله‌ای اولاره حیاتی افنا ایلمسنه مقابل دیگر بر مؤمنه قوله حریت بخش ایدرك یکی بر حیات قازاندیرمه. خطأً قاتل اولاره مؤمنك کناصفی ستره وسیله اولمه‌ای کوزل والله مناسب بر کفارت‌در که بونده بر جهتدن بر جزا ، بر جهتدن ده بر عبارت معناسی واردر. قتل عمداً اولسه ایدی بو کناه کفارت ایله اورتولمزدی ، فقط خطا ازجمله بر اوقتسزلکی تضمنه ایتمکله برابر کلیاً قابل احتراز اولمادیغندن قاتل بر طرفدن تربیه بر طرفدن ده تسلیه ومعاونته لایقدر. بونك ایچون کفارتی عفوه موضوع بحث اولمامش. صوکره جمله‌ٔ اولاره حیاتندن مقتولك برجمله استفاده‌سی واردی. جمله حیاتنه مالك ایدی ، قاتل ، خطاءً ده اولسه بونی سلب ایتمسه بولندیغندن دیتی بر جمله قدر ایدیه‌سیه جکندن بونك قاچیشی کحضار ضمانه اولمه‌اوزره مقتولك یرینه قائم بالسنه مستفید اولمه‌اولاً واثانیه بر دیت ویرملك ده بر جمله‌در. وقاتل مخطئ بولندیغی ده معاونته لایقدر. بونك ایچون عقیله‌سی دارسه دیه‌نك اشتراکی ایتملیدر. دارثك بونی عفو ده برمعاونتدر. بونده طولایسیله کر عفو دار اینه نصدق تعبیریه بو معاونته ترغیب ایلشدر. ایشته دار اسلامده بر مؤمنی خطأً قتلك حکمی ایکیدر: کفارت، دیت، انجمه خطأً قاتل عبد مسلم اب یا کذ دیت لازم کلیر. دار حربه کلنجه :

[فَإِنْ كَانَ] ایله خطأً مفتول [مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ] سنه دشمن برقومدن

حال حرب قائم اولسه دار حرب اهالیسنده اولور. [وَهُوَ مُؤْمِنٌ] حال بولگنده سی مؤمنه دلیله اولریعنی حالده بر مؤمنه طرفندن اوراده خطاً قتل ایلسه بولور سه [فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ] قاتلگه بر رقبهٔ مؤمنه آزاد ایتمسی لازم گلیر. » — بوراده دیه سگوت ایلشدر. دیمگ گرلازم دگلدر. ومع لهذا سوز اجتماردر. بعضی مفسریه بونگ تعلیلنده: چونکه بو مقتول ایه اهل و اقربا سی جنسنده وراثت یوقدر. دنیاسنه ایسه ده بونگ اوداره حربده گذیسی گبی مؤمنه بر وارثی بولنه یابیلده دگلدر یعنی، صوگره بو تقدیرده دار اسلامده مقتول اولوب دار حربده غیر مسلم اقربا سی بولنانه بر مؤمنگ دخی دیتی آلینماسنه وری اولمه ایچون گرگی گبی جمله بو تعلیل نام دگلدر. دیت لازم گلمه سنگ اصل سببی شودر: چونکه دار حرب دار عصمت اولماینجه بو مؤمنه رحم برقوم جنسنده جیفماسنه واوراده قاتلی احیا ایتمسنه ارتقد گندی دینی گندیلگنه اولدیتمدر.

[وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ] دگر مقتول خطا، سز گله آزالرنده — مؤبد یا موقت لوحانگ — برسیاله بولنانه معاهد برقومدنه ایسه — بو صورتده دا قتل غیر مسلم ایسه ده مقتولگ مسلم و یا غیر مسلم اولریعنه باقیلیه رکه — لوحالده [فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ] دیت ده کفارت ده لازم گلیر. » نقطه سیاله توضیحنه تحاشی ایچون دینگ تأدیه سنه سارمتی اخطار ایچون بوراده دیت، برنجی فقره نگ عکسنه اولرق تقدیماً اشاره ایلشدر. شوحالده دار اسلام تبعه سنده بولنانه غیر مسلم برذمی و یا تبعهٔ اجنبیه ده بولنانه غیر مسلم برستانه و یا برمسلم، دار اسلامده برمؤمنه طرفندن خطاً قتل ایلدیسه، گذلگ دار اسلام ایله معاهدهٔ مخصوصه سی بولنوب حال حربده اولیانه اجنبی بر دولت تبعه سنده برمسلم و یگه غیر مسلم دار اسلام خارجنده منسوب اولریعنی مملکتنده برمؤمنه طرفندن خطاً قتل اولنورسه بونلرگ حکمنده دار اسلامده خطاً قتل اولنانه لوحانگ برمؤمن اولریعنی گبی فاتله دخی دیت ایله کفارت لازم گلمگدر. یعنی برنجی «من قتل مؤمنا» فقره سی مطلقه اولمغله برابر تقابل قرینه سیله دار اسلامده قتل اولنانه لوحانگ برمؤمنه، ایکنجی «فان کان من قوم عدو لکم وهو مؤمن» عدو اولوب معاهد اولیانه بر دولت تبعه سنده دار حربده

قتل اولنانه برمؤمنه مقتضه ، اوچنجی « من قوم بینکم وبینهم میثاق » فقره سی ده دار اسلامده ذمی
ومستأمنه ایله معاهد بر دولت اجنبیه تبعه سندن اولنانه واوراده قتل اولنانه مؤمنه مقتضه دیمك اولور . نه یا
بو مؤمنك دار اسلامده قتلی اولکی فقره ده داخل اولدیغندن شبهه یوقدر ده دار اسلام خارجنده قتلنك
اوراده دخولی ایکنجی فقره ده طولایی — عام بعد التخصیص سباقیده ظنی افاده ایدیغندن سونجیه ——
شبهه لی قالدیغندن بو اراده بو شبهه یی دفع ایچون ذمی ومستأمنه ایله برابر « میثاق » مفهومی آلتنده بر دها
تکرار اولنمشدر .

بو اوچ جمله ده خطأ ، مقتول اولانه شخصك مؤمنه ویا غیر مؤمنه دار اسلامده ویا خارجنده
اولمسنه نظراً بتون احتمالات کوستریلمیه رك فقط بتون بونلرده ایچنده مؤمنه اولانه قاتل محققك دیه بت
بیان اولنمشدر . مع مافیه بونده غیر سلم ولکه معاهد اولنانه قاتل محققك دیه بت ده اولدیغی دیونده
کفارت تکلیف اولونمیه جغی مستبان اولور . چونکه کفارتده عبادت معناسی بولنمیندن غیر مؤمنلر ایمانه
اول اولمقلری مکلف دکلدرلر . دیمك که خطأ قاتل اولانه برمؤمنه دیت کرك لازم اولسونه کرك اولماسنه
نظراً مالده کفارت اولمه اوزره برقبه مؤمنه اعتاق فرضدر . بناءعلیه [فَمَنْ لَمْ يَجِدْ] تعبیر یعنی
خطأً قاتل اولانه تعلق ایدن کفارتك برمؤمنه اعتاق ایله جك برمؤمنه رقبه بولماسنه نظراً رقبه مؤمنه یه ، نائل
اولی تملك ایده جك بر جك برواسطه یه مالك اولماسنه [فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ] برسی آردینه
بصیح فاصله سز ایکی آی اوروج طوتمه سی لازم کلیرکه [تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ] بوصیام ، الله طرفندن توبه
ایچون ، توبه نك قبولی ایچوندر . دیکر برمعنی ایله : بوصیام تکلیفی اصل وعزیمت اولانه تحریر رقبه عاجزه
قارشی سه طرف الله برخصت وتسهیل رجوعدر ، درجه ثانیه ده کفارتدر . » — بناءعلیه ایکیسی ده
الله طرفندن مطالبه اولنور . قولله طرفندن مطالبه اولنماز . حتی عبد اولانه دیت مطالبه سی قائم اولماز .
برمؤمنه ویا معاهدك حتی الله اولانه حیاتنك افنای خطأ ده اولسنه برکنا هدر . دیمك اولیورکه
تحریر رقبه مؤمنه ، افنا اولنانه حیات برینه قائم اولدیغندن بدل جك برنوع احیاء اولدیغی کبی حسابم ده برتحریر
معناسنه در . فی الواقع تحریر رقبه دیکر بر نفسی قید رقه واسارتدن تخلیص اولدیغی کبی اوروج ده کسندن

نفسنی شهواتنه اسارتدن تخلیص و تهذیب ایدر . بنا علیه مؤمنه اولان قاتل مخطئی دیه بر رقبه مؤمنه یه حریت ویرمکدن عاجز قالنجه یعنی اولمازسه علی التوالی ایکی آی اردوج طوتارق نفسنی قید شهواتدن آزاد ایتمك وکذلك یه حریت معنویه ویره رك کناهدن توبه ایتملیدر . چونکه [وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا] آیه تعالی حضرتلری علیم ، حکیمدر . اوقاتلك حالنی ده بیلیر ، حکیمدر ، تشریع ایتمه اولدیغی جزه بر احکامی ده حکمتیله تشریع ایتمشدر . اوروجك ایکی آی اولمسنك حکمتنی ده اوبیلیر .

قتل خطانك احکامی بو ، عمده کلنجه بونك حکم دنیه ویسی سورهٔ بقره ده "یا ایها الذین امنوا کتب علیکم القصاص فی القتلی الخ" یاننه اولمشدر . حکم اخرویسی ده شودر :

[وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا] مؤمنه ویا ذمی حکمنده بولونان مسلمه بیلرك عمداً بیلرك عیانه قصد ایدرك قتل ایدرسه [فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ] جزاسی جهنمدر . [خَالِدًا فِيهَا] اورایه یك اوزون مدت ویکه ابداً بجازات اولنور . چونکه [وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا] الله برطاغضب ایتمشدر ، لعنتلمشدر ، شایان رحمت کورمیوب بوك برعذاب حاضرلامشدر ."

بو آیتك سبب نزولی مقیس ضبابه نامنده برمرتد اولمشدر . سویله که : اسمی مقیس به ضبابه الکنانی ویرادری هشام ، مسلمان اولمشلردی . مقیس برکونه برادری هشامی بنی نجاره ایچنده مقتول بولمش ، کلوب رسول الله فصه یی آکلاتمش ، علیه الصلاة والسلام ده اونکله برابر اصحابدن بعضیسنه زیه به عیاله فهریله بنی نجاره کوندرمش . قاتلی بیلیورلرسه قصاص ایتمك ایچون مقیسه تسلیم ایتملرینی واکر بیلمیورلرسه دیه اداسنی ایستیورمش . " اللهك رسولنه سمعاً وطاعةً " ، قاتلی بیلمیورز ، کندیسی ویریرز " دیه بیلیر ، ویرزده کتیریلیر ، اونی ده آلدیر ، سینه یه دوندیریر ، یولده کلیرکه شیطان مقیسه سویله وسوسه ایدر " قارداشك دیتنی قبول ایده جکمك ده کذیکر باسه قانیمجه نی یایاجقمك ایدیمی ؟ بانکه کنی تولدور جهانه جهانه اولسون ، دیت ده قانلسین " دیدی وبنا علیه فهریله برمقتلنی کوزه توب فایایله باشنی یارچه لادی صوکره ده اولی برینه بیتوب کریسنی سوره رك وکفن ایدرك مکه یه دوندی کیتدی ، سویله دیورمش ،

قتلت به فهراً وحملت عقله ... سراة بنی النجار اصحاب فارع

وادرکت نادمًا واضطجعت موسدًا وکنت الی الاوثان اول راجع [١]

آیت بو وقعه اوزرینه نازل اولدی ، رسول الله فتح مکه کونی امان ویرمکی استخاصه استثنا ایتدیکی
بو ایدی . بو قاتل مرتد اوکونده کعبه نک ارتوسنه یاپیشمسه اولدیغی حالده امان ویریلیوب قتل ایدلدی .
ایشته قتل مؤسسه بیوك بر جنایت و بر وجه بالا معاهده لرك بوزمه و یاسقوط و یلنجی وصلح و سالکت
طرفدارلرینك قتلی ده ممنوع و حرام و حتی قتل خطاده بیله حکمی مؤسسه کبی اولدیغندن :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ
أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمُ
كَثِيرَةٌ كَذَٰلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ●

مآل شریفی

ای اویتوره ایمانه ایدنلر ! الله یولنده آریم آندیقکز وقت ایی اکلایك دیکلیك سزه اسلام
سلامی ویرنه کیمسه یه — دنیا حیاتنك کیمجی متاعنه کوز دیکه رك — سه مؤسسه رکلسك دیمیك ، الله
یانده چوق غنیمتلر وار ، اوکچه سزده اویله ایدیکز ، الله کریم بیوردی ده سز کری ایمانه ایرمامیدك اونك
ایچون ایی اکلایك دیکلیك ، محققه کی الله نه یاپارسه کز خبیر اولیور ●

---

[١] اوتانك برینه فنده فتی ایتدم ودینمی بوکلتدم .
بخ بخار اشتهی . بوغوز دوه صاحبنه
اوجمی آلدم ودایانوب یانه کلدم
ایلك اول بولدیغم رجوع ایتدیکم یه اولدم . دیشمه . حاشی .

اصل ایماده : [إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ] الله یولنده آدیم آتیلغدر ، غزا ایچون حرکت اتیلگدر وقت [فَتَبَيَّنُوا] تبیه ووضوح آرایکز . یعنی عجله شبهه وتوهم اوزره ضعیف نأدیلدرکل تأنی وبصیرت ایله قبلیج وورمکز — حمزه ، کسائی ، خلف عاصم قرائتنده ثبات ندن « فتثبتوا » اوقونوبدر — ایی طوتمکز ، آیاغیکزی دینک آلمکز ، صاغدلام یاپیکز ، عجله ایله هیچ کسه تحقیر یاپمایکز آیاغیکز قایماسین [وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ] دستهٔ سلام سلامی ویرنه ، کنایهٔ اسلام کوسترنه کیمسه یه — یاخود (ال) جمع خبل) قرائتنده « السلم » اوقونوبدر — سنه تسلیمیت وانقیاد وسائلی تقدیم ایدن کیمسه یه [لَسْتَ مُؤْمِنًا] سن مؤمنسه دکلسک دیمیکز . » — مبتنیه اولانه ظاهر اولانز . باطنه متعلقدر ویرمیک حکم ده مبتنیه اولمیوب یالکز ظاهره مستند اولیدر . باطنه ظاهردن حکم اولنور . واسوخفیه ده بر شیئک دلیلی اوشی مقامنه قائم در . سلام ویا تسلیمیت بر ظاهر ومبتنیه ، قلب ووجدانه بر خفی وباطنه اولیغندن اوظاهر ومبتنی بر اثر وده قلب ووجدانه برینک مقصد وشو یاپدیغی ظاهرلرک مخالفنه طوغرودن طوغری حکم ایتمک خلافنه بلا مبتنیه حکم ایتمک دکلدر . یالکز ایمیوب بر کیمسه نک ظاهرده ویرمکده اولدیغی سلامی ، کوسترمکده اولدیغی تسلیمیتی صحیح صایوب ده اونک مخالفنه نوحمات ایله طوغرودن طوغری قلبنه حکم ایتمک قابل دکلدر . ظاهرینه کوره معامله ایدیلن بر ظاهردن دیگر بر ظاهر ، بر مبتنیدن دیگر بر مبتنیه نقله ایدرسه اوزمانده اقوی واظهر اولانی ترجیح ایتمک ایمیوب ثبت واحتیاط ایله محاکمه ایدیلیر . — عیسی بن دینار دن نقله اینمیش بیمک تحیه « مؤمنًا » اوقونوبدر « سنه امانه ویرمکز » دیمکدر . بویله دیمیوب ده حمامه دورمایکز ، معامله صحیح دیمیکدر دخل [تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا] اولجه حیاتک برعرصهٔ اولانه ، دوام وبقای لزومه کیمسی مستاغنی کوکل وره رک : زوالسلک مالنه کوزدیکرک وباقانی برنقصه تقلب ایدرک اذیله دیمکدر . » ممنوعیت مع الاسف اوعرصه دنیاغرفندن خالی اولیه رق سویلمکه متوجهدر . بوده تبینی زمانه ایدیرمه وعجله یاپیلمه اولانه حمل اشارتدر . دیمکدر اصل سیاقه نظراً ظاهرلری مخالفنه بلا تبینه حکم ایرمه منعدر . بنار علیه « مؤمنسه دکلسک » دیمکله حکمی زمانه افزامه دنیویه ونفسانیه دن تجرد ایدرک

وعده کوزی ایله باقه رق دیمکلی قیلیجی ده اوکا کوره دور مالیدر. بویله اولورسه یعنی سلام ویره نه امراسه دینا غرضیله سه مؤمنه دکلسك دیمکدر. بناءً علیه حرکت اولمازسه [فَعِنْدَ اللّٰهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ] الله عندنده بك چوق غنیمتلر وارکه بونلری اوکی قتلده نزول ایتمیوب حرکت ایتمك اقتضا ایدر.

بو آیتك نزولنه برقاچ حادثه سبب اولمشدر:

١ — فدك اهالیسندن مرداس به نهیك تدیانته سلامه اولمشدر. فوسنده ایسه بونده باشقه سلام یوقدر. یعنیلرك غالب به فضاله قورقوسندن اسنده برسریعی بونی کیتمه ایدی، قوم قتل قاچیدیلر. انجمه مرداس سلامنه اعتماد ایدرك قالدی، آندن کوریجه طاوارینی طاعنك بر طولا سباجه صیقیشدیردی، وقتاکه یاخه یه ایتدیلر، تکبیر آلوب اینمدی و «لا اله الا الله محمد رسول الله السلام علیکم» دیدی. فقط اسامه به زید بونی قتل ایدوب طاوارینی سوردی، کلدیلر رسول الله خبر ویردیلر. بناءً علیه بك زیاده طارلمشدی، شدتله آزارلادی «قلتموه ارادة مامعه = سزاوینی بولمزدن کی سالکوز دیرك قتل ایتدیکز» بیوردی، صوکره برآیق اسامه یه اوقوردی، اسامه «یا رسول الله بنم ایچون استغفار ایت» دیه جواب ایتدی «فکیف وقد قال لا اله الا الله» او لا اله الا الله دیشکده نصل اولور؟» بیوردی. اسامه کندیسی دیمشدرکه «بونی صمیمیاً دکل ایتدی، حتی اودرجه یه کلدیکه سفه یا سلامه اولماسه بولنسه ایدم ده بوکون اسلام دیه تمنی ایدم، صوکره مقدمه استغفار ایدوب «برقه آزادلیك دیه ایتدی».

٢ — عبدالله به ابی حدرد و ابو قتاده، حارث به ابی ربیع و محلم به جثامة به قیس لیثی ورصاب قاچاقچیلرینی رسول الله افضم طرفنه کوندرمشلر ایدی. افضم دره سنده عامر به اضبط السعدی ایله کلمشلر، تحیة الاسلام ایله سلام ویرمشلر، محلم به جثامه ایله یونك آراسنده جاهلیه دن قالمه برکینه وارمش محلم برادرینه انتقام قتل ایتمشه رسول الله خبر کلنجه غضبلانمشه، محلمك استغفار جاهلیه قاریشی «لا غفر الله لك» بیورمشه. محلم آغلایه رق قالقمش، آرادن بر کون کچمیوب وفات ایتمشدر.

٣ — مقداد به اسود زهری اسلام وقتنده کی برواقعه یی انلمشه، مقداد دیمشدرکه «یا رسول الله!

دیدم ، نه یورو رسك كفار دن بزه راست كلدم ، سقاتر ایتدم ، اونم الیمك بنی قیلیجله دورسه صوكره بر آغاچ سیر آلوب « اسلمت لله تعالی = الله سلم اولدم » دیه یوزمه صوكره اونی قتل ایده بیم می ؟ » رسول الله « ایتمه » بیوردی ، بنده « یا رسول الله اونم قوللیمی كسدی دیدم ، علیه الصلاة والسلام : « قتل ایتمه ! چونكه ایر رسك اوسنك اونی قتللكدن صوكره كی سنه لكده ، سنده اونك سویلدیكی كلمه یی سویلمزدن اولكی سنه لرسنده اولورسك » .

٤ — بر صحابه ، مشركلردن بیلمیان بر ادمی تعقیب ایدیور ، بر یرده اونی یاقالیوب اورده سونكو یتیشیجه به سلم دیمه ، فقط دیكلدیمه قتل ایتمه ، بنده كیفیت رسول الله علیه السلام اوكنه « سلم اولدیغنی زعم ایدیكی حالده قتل اینلر مما ؟ » بیورمه ، اوده « یا رسول الله ، او ، اوكی متعوذا » سویلدی » دیمه ، بونك اوزرینه « هلا شققت قلبه = حما ! قلبنی یارا ایدن ، بیورمشدر . اشبو « هلا شققت قلبه » عتابی صحابه رفیع وقعده ایراد بیورولمشدر .

٥ — بخاری و مسلمده روایت اولندیغی اوزره بنی سلیمدن بر آدم ، صحابه دن بر قاچ ذاتی راست كلمه ، یانده طاوارلری وارمه ، سلام ویرمه ، اونلرده بو سلامی تعوذ ایچون ویردی دیمك دكل ایتمك ، طاوارنی آلمق ، رسول الله كیتمك ، بو آیت نازل اولمه . ایشته بو حادثه لرك هر بری آیتك سبب نزولی اولمق اوزره روایت ایتمك وجهله بر تعاقبی ده بولنماسه اولدیغندن دیلیورکه آیتك نزولنه اصل سبب بو واقعاتك متقارب بر زمانه ایچنده تعدد ایلمه دلالتی كسنده وقوعنی سبب بیلمشدر .

ای مجاهدلر ! [كَذٰلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ] سنده اكثریت اعتباریله بو سنه اول بدایة مسلمانه اولدیغنز زمانه طبقی بیورایور : سنه سلام ویرمه دیا تسلیمیت كوسترمه بو آدملر كبی أعز یكدیكه حیقانه بر كلمه ایله ، بر كلمه شهادت ایله اسلام داخل اولدیكز ، اولدیكزده [فَمَنَّ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ] الله سنه انعام ایتمش ، هدایتكز ، مالكزی تعرضدن مصونه طوتمش ، صوكره یوكسلتمكله یوكسلتمش ، صوكره استقامتكزه ، كمال ایمانه ایله بنام قیلمش ، محكوم بیتمه حاكمیة اعلا و خزینة الهیه سنه

بنجم غنيمتده نامزد ايدوب ، شمدي ايسه باشقه كيوب حركته كلديكندن وقت اغتنامه دينوب يطالروب بواحوالي
اولوتمايكزده [فَتَبَيَّنُوا] تبعه كوزه تيكز - ياخود « فتثبتوا » احتياطلي بولنكز -
ولوحال اكراصده اولسونه اسلامه كلنجه الله دن ده بايد يعني كي ابتدا كلمه طاهره سيله قبول ايدين ،
تسليم اليكزده صوكره ظهور وتبعه ايده جك حالكزه كوره معامله ايدين . بونك سلام وبرمك
ويا شهادت كتيرمك ويا مسلمانه كوروندي قورقوسنده باشقي قورتارمه ويا خفا ائتمكده كندي كيزلمك
ايجون برسيله ، بر التفاته ديه رك ايلك آغزده قتله قالقيشمايكز ، احتياط ايدين ، صوكي كوزه تيكز
ميوكه [إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا] در . خبير وشخير بر عمل جزاسز قالماز .

سؤندي تجهيز ايدرك سفر ايدركه بويله تبعه وتثبته سوق ايدرمه بواوامر وتعليماته قارشي
« اوحاله جهاد كتيرمك واشتراك ايتمك دها يول براحتياط ويرنده آريامه دها خيرلي اولرمه »
ديوب ده بلا معذرةٍ اوطوروب قالملرمه ايجون بويله بيورليور كه :

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۚ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ
أَجْرًا عَظِيمًا ۙ ● دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ●
إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ ۖ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ
فِي الْأَرْضِ ۚ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ۚ فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ
جَهَنَّمُ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۙ ● إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ
لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ● فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۚ
وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ● وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا
كَثِيرًا وَسَعَةً ۚ وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ

الموتُ فقدْ وقعَ أجرُهُ على اللهِ وكانَ اللهُ غفوراً رحيماً ●

مآل شريفي

سؤسنك دده عن رصاصي اولمقدنيه اوطوراندك والله يولنده مالدريله ، جانلريله جهاد ايتمسادي اولمازلر ، الله ، مالدريله وجانلريله مجاهده اولنلرك اوطوراندك درجه اعتباريه اوزرينه كيردي ، كرچه الله ، ايكيسنه ده حسنايي (جنتي) وعد بيورمشدر ، بونكله برابر الله مجاهدلره اوطوراندن فوقنده عظيم بر اجر احسانه ايتمشدر ● طرفنده درجه درجه رتبه لر وبر مغفرت ورحمت ... اويله يا ؛ الله بر غفور ، رحيم بولونيور ● اوكيسه لركه نفسلرينه ظلم ايتمكده اولدقلري حالده ملائكه طرفندن « نه ايشده ايدكز » دييلمه ، « بز ، دييلر بوارضده زبون ايدك » ، « يا ، دييلر : الله ارضي كنيسه دكلمي ايدي اورايه هجرت ايتسه ايدكز يا ؟ » ايشته بونلرك مأوالري جهنم ، اوكا لايق بر مصيردر ● انجق مستضعفاً ، يعني چاره سز كوچوك ياشده وهجرت ايچون بول بولمايه ارككلر ، قادينلر ، چوجقلر مستثنا ● چونكه بونلرك الله اوكناهلري عفو ايتمسي مأمولدر ، الله مقصود چوقه بر غفور بولونيور ● هركيم الله يولنده هجرت ايدرسه بر چوق زنكين جنك چوقه يردم بولور ، كنيشلك ده بولور . وهركيم الله ورسولنه هجرت قصدياً اوينده چيقاردم موكره كندينه توقوم يتشيرسه يحضرتك اونك اجري الله دوشر ، الله بر غفور ، رحيم بولونيور ●

برشيه قالانه ، نظاسن ايروب اوطوراني « قاعد » دينلير . حربه كيتمه يوب كرى قالانلره ده « قاعدونه » ياخود « قعود » تعبير اولنور . « قاعدونه عن الحرب » ديمكدر .

ضرر ، برشيك داخل اولاني اكسيلتمكدر . كه مرض ديا كورلك ديا طويالمه كبي مضطلره ديمكدر . نه كيم آنادن دوغمه اعمايه ديلك ضعيف خسته يه ضرير دينلير . لوازم وسلحات تداركنده عاجز اولمه ده بوصفاده در . بناءعليه « اولى الضرر » ضريرلر : زمنلى ، سقط ، عاجز ، عذرلير ، بونلرك غيرى

اولاده « غير اولى الضرر » ايسه صحيح وسالم وقادر اولانلر ديمك اولور .

برآيتك بداية سطلعه اولوب بوفقره نك صوكره ده نازل اولدیغی روایت اولونمور . براربه عمانزيده منقولدركه برآيت نازل اولديغی وقت رسول الله « لوح ودیوت کتیکزده یازاپدوب « لایستوی القاعدون من المؤمنین والمجاهدون » یازدیرمسه ایدی . بوصره ده ابن ام مکتوم کلمسه اوزاده بولونمور دی . وضریر البصر ، اعمی ایدی « اللهم به ضریرم ، بکا رخصت وارمی ؟ » دیدی ، بوینکاوزرینه « غیر اولی الضرر » نازل اولدی . کاتب رسول الله زیدبن ثابته دخی شویله منقولدر : رسول الله « لایستوی القاعدون من المؤمنین والمجاهدون فی سبیل الله » نازل اولنجه ، بکا املا ایدیوردی ، ابن ام مکتوم کلدی « یا رسول الله جهاده استطاعتم اولسایدی جهاد ایدردم ، فقط اعمایم » دیدی ، دیرکه رسول الله وحی بابیقلغی کلدی واویله اغمیه باصدی کا أنزوب اوفالایه جمله فخذ ایدم وقورقدم ، صوکره آچیلدی « غیر اولی الضرر » دیدی صوکره یازدی « لایستوی القاعدون غیر اولی الضرر والمجاهدون فی سبیل الله » بیوردی . ابن عباس رضی الله عنه روایت ایدرکه « بدر » محاربه سی اولدیغی زمان بدره جیقوب جیقمایان مقتده « لایستوی القاعدون من المؤمنین والمجاهدون فی سبیل الله باموالهم وانفسهم » نازل اولمشدی . عبد الله ابن ام مکتوم ایشیدنجه ، ابو احمد بن جحش بن قیس الاسدی ایله برابر « یا رسول الله بزاعمایز بنه رخصت وارمی » دیدیلر « لایستوی القاعدون من المؤمنین غیر اولی الضرر — الی — علی القاعدین درجة » نازل اولدی . بونلرکوستریلرکه « اولی الضرر » سقط اولنمش واستثنا بولونمیاندیکدرکه بونلرك غیرده صحیح وسالم واستثنا اولنمش دیمك اولور . بونده یاشقه ابن عباس ده « اولی الضرر ، اصل الضرر » دیمکدر دیه مروی در . بومفهوم زیاده مناسب ضرر دن ماخوذ اولدیغندن مطلق اولوب اصلا عمدر . زیرا اصل ضرر جکمه مشقتلره اصم ده ضرر دیه مشقتلره شامل اولور . ضرلی عاجز بولنمانلر کندیلرینه کسبکلی اولدیغی کبی بالضروره جهاده کیده مدکلرندن طولایی ثوابه مشترك ، قدرتلری وارکه حربه کیتمیه نلرده یاکندیلرینه لزوم اولدیغی حالده کیتمه دکلری وبا عصیانندن دیکلری تقدیرده اصم حرب وآسایشه مضر اصم ده کنا هلریه مشترك اولورلر . عند لیله اصل ضرر ، ضرلی اولمقله کی بونلرده ضرلی واصل ضرر در . وشو حالده آیه‌ی ده

اولی الضرر در. بنا علیه بو نوع غیری اولاده قاعده سنه استثنا عمی اولیغی حالده حربیه و کیتمه مکلفیتی
ضرر ده اولسیانه اصل صلاح و سلامت دیمک اولور. و بونک ایچون ذکر «وکلا وعد الله الحسنی» بیورلیور.

ایشته بو نوع نفقه حسنی ایچون اولان فرد حالده مجاهدیه ایله دین المقایسه اونده مساوی اولمیه جقلرندن
و مجاهدینک درجه سی دنیا و آخرت بو نوع فوقنده اولیغی و مکرر مغفرت و رحمت الهیده کرک بو قاعده یه
و کرک مجاهدینه تهدیدینک مستفاد نده ده برچوق درجات و مراتبه منقسم بولنمق فرد اکملا تابعه و بو نوع
جهادک هر زمانه هر کس ایچون فرض عین اولمایوب اول امرده فرض کفایه اولیغی افهام ایلشدر. زیرا جهاد هر کس
فرض عین اولسه ایدی استطاعتی بولنمیانه قاعده نجه نی رکل عقاب موعود اولوردی.

کورولیور که علی العموم قاعدتنک مجاهدیه ایله مقایسه سی تجویز اولنماسه، بو مقایسه «غیر اولی
الضرر» ه فضلیتی و اولی الضرر اولانر مقایسه دن استثنا اولنمشدر. چونکه انفاقاً اکملا شی یغی اوزره اولی
الضرر اولانر قاعده نک ایکی قسمدر. برقسمی عذرلی، بر قسمی ده قادر و عاصی و مضر اولانلردر. اصل عذر اولانر بونکله
صورتی عمومیه ده تکلیفدن استثنا ایدلسه اولیغی کبی بونلرمیانده برطرفدن عذر و اضطرابنک شدتله
صبر و تحمل ایمک دیکر طرفدن جهادک فضیلتی تقدیر ایدرک مجاهدیه ایله برابر بولنه مادیغندن طولایی کرک زنه
فالجی یاشلی دوکرلرک سلامت و نظافتلرینه رعایه «اذا نصحوا لله ورسوله» ارشادیه توفیقاً الله و رسوله
ایچون هیچ خواهلسه ایمک صورتیله مجاهده سعیه ایچنده بولنانلرک آخرته مجاهدیه درجه سنده اجر و ثوابه
نائل اولمه لری احتمالی اکملا تابعه ایچون بونلرعدم مساواتنه استثنا اولنمشدر.

قادر و عاصی و مضر اولانلرایسه مستحق درجه رکل، مستحق عقاب اولمقلرندن فی سبیل الله مجاهدیه
ایله تسویه لرو رسوله صلحا، قاعدیه ایله بیله مساوی اولیه جقلرندن جهتله مقایسه فضیلت موضوعندن خارج
براقیلمشدر. والحاصل استثناده اصل، اثباتده نفی، نفیده اثبات اولمایوب محرر اخراج و «حکم بالباقی
بعد التنیا» اولسنه مبنی بو راده عدم مساواتنه استثنا ایدلیه «اولی الضرر» جهتنده عدم التسویه ثابت برمساواتک
حکمی لازم کلمیه جکندن «اولی الضرر» غیر اولی الضرر عموم تسلم مساوی اولور» کبی برمعنی اکملا ملحوظ دکلدر. بلکه
«اولی الضرر» حکم مساواتی مسکوت عنهدر. اونر یا لصحیح مساوی اولمازلر ویا ایجابنده مساوی اولانلرک بولنمسی

ملحوظه . . » دیه آکلاتیور . بوندن باشقه سوقی ده نظر دقته آلیه جاق لازم کلیرکه برمقابله ده مجاهده فی سبیل الله اولمه ، دیکری مالیه وجانیه اولمقدر . اساساً عرف شرعده « مجاهده فی سبیل الله حرب ایدن دیمك اولدیغی حالده فی سبیل الله قیدینك برده صاف تصریحی بوفضیلته ایرمك ایچون بیلك یك زیاده خالص اولمسی لزومی وهرحرب ایدن دکل مجاهد اولدیغی برمقابله ده داخل اولدیغی اشعار ایدر . « باموالهم وانفسهم » قیدی ده خلوص نیته صوکره قاعدینك فضل اولدیغی ایچون مجاهده بو ایکینك برشعبه سی ده شرط اولدیغنه اشارتدر . مجاهدینك صرفیاتنه قاعدینك معاونت مالیه لری قاریشدیغی تقدیرده اوقاعدینك رضی حصه مجاهدك بولنمسه اولمقله برابر اوزمانه طوغری جیشده عدم مساوات وفضیلت حکمی صورت قطعیه وعمومیه ده موضوع بحث اولیه جمقدر . قاعدیه آرامسنده مجاهدینك فضل اولمسیله مساوی اولانر بولنه بیله جکدر . وفقط بوده قعودنك طولایی دکل جهاده مالاً اشتراکنه طولایی اولدیغی ایچون فضیلت قاعدیه طوغری دکل ، مجاهدیه طوغری در . شوقدر که بعضی زمانلر بو مجاهدینك منبع وسبب فضیلتی بالفعل صف حربده دکل آرقه لرنده کی قاعدیه ایچنده طوران جهاد اکبر مجاهدلری مبانده بولنه بیلیر . نته کیم خالد بن ولید واصحابی مجاهدیه سیله تکنه ایرجایه شیله صحیح بر سبب ده اقامت ایدیه وبتون بو مجاهدلر سوقه واداره ایدیه حضرت صدیقدن صحابه مجاهدین وفضل اولمادیغی . کذلك کرا وقیصر اردولریه جهاد ایچون عمر زمانه قدر حضرت عمر ، اداره حضرت عثمانیه وحضرت علیه مجاهدین وصحابه فضل دکل ایدی .

بو اداره قاعدیه ومجاهدیه کلمه لری معنای عرفیلری موجبنجه بالعباره فی سبیل الله محاربه یه عائد بولنه قدری شرح سز اولمقله برابر اصل مفهومدن نه قعود ، نه قتالی شمله ومجاهده ده بذل وسع ایدیلدیکی وزیاده جمقدر . حکمدارك اوغراشمه دیمك اولدیغی ومعنای عرفیه اطلاق قدری بو مفهومده کی خصوصیتدن ناشی بولنه بیلیر جهتله بو مقایسه صورت عمومیه ده جهاد بالسیف بالمال دخی مساوی اولدیغی معتقدی وصحابی بر خصوصده فی سبیل الله حسبه جهاد بالسیف اوطوراندن افضل اولدیغی وسوقه کی کونتولك وضعیه ایچون جهاد بالسیف بو مقایسه ده خارج بولنه قدری بالاشاره افاده ایلمکده در . بو اشاره نظراً فی سبیل الله مال وجانه ایرجاصه

مفهومنك « والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا » آيتنده اولديغي كبي اوقدر بيوك مشقتلي وار در كه حرب مسئله سي بونك جزئياتنده بر ده بحث ايدلمكدر . بونده طولايي در كه رسول الله حربه عودت بيورديغي زمان « رجعنا من الجهاد الاصغر الى الجهاد الاكبر = كوچوك جهاددن بيوك جهاده دونديك » حديث شريفي تهذيب نفس واصلاحات داخليه ايله اوغراشمنك جهاد اكبر اولديغني تبليغ بيورمشدر .

مماثلي [لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ] سوره سنده عذرسز وضررسز اولانلر قاعديندن مجاهدلرك [وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ] مالليله وجانليله في سبيل الله مجاهده ايدنلرك درجه جه مساوي اولمادقلري . اجمليسي [فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً] الله مجاهده ايدنلرك اوطوراني ده درجه جه تفضيل ايتدي . ميالسانده ميالسيماندن ، في سبيل الله حربه ايدنلره ايتمه بندك اوستنده فضلر بر درجه ويردي [وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى] مع مافيه الله حسنايي ، يعني ان اكوزل ثوابي اولاده جنتي ايكسنده وعد بيورديغي حالده بيورديغي حالده بويله ياپدي . » — بو بويله اولنجه حسنى موعود اولمياله وقصور لري مأذون فيه اولمايوب ضرر و معصيت تشكيل ايتديكندن لمولاي عقاب موعود اولانلر قاعدينك مجاهدلره ايله مساوي اولمايه جقلري اولوب تكلا شبهه ايكسنه حسنه موعوده لري وخلوص نيتلري اولديغي وحسنى ايكسنده موعود بولنديغي حالده بيله مساوي دكلدرلر .

[وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا] الله مجاهدلري بك بيوك براجرايله قاعدينه فائقه قيلمشدر كه بو اجر ده مجاهده بيورديغي عالي سويه يه برتبه دخل [دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً] اللهدن برچوق درجلر ومغفرت ورحمت اولمق صورتيله در . بعضيسي قاعدينه بر درجه فضلايه ديكر بعضلري درجلرله فضلدر . ودرجات مجاهده متعدد ومتفاضلدر . وبو اجرلرك ايكسنده الله بيوك بر مغفرت ورحمتي ده واردر . بو سايه ده قيسمه كناهلرده بو اجر ودرجاتي تنقيص ايتمه جكدر . محققه [إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا] در .

صدر اولي اولاده قاعدينه بر قسم سليمك حالنه كلم : [إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ] اوكيسه لركه نفسلرينه ظلم ايدركسه سلكدن زياده جهنمي آلمسه ويا آخره كشدن

یا فالایوب لحشه سوره سنده ایده جکدر . لحضه [قَالُوا] سکه دونوه [فِيمَ كُنتُمْ] سزنه حالیه
ایدیکز ، دینکزه سئوالمه نه ایشده بولونیوردیکز دیه عتاب ایروب صوره جکدر [قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ
فِي الْأَرْضِ] اونوده بز بویرده ، شو بولندیغز موقعده ضعیف عد ایدلمه کیمسه لر ایدک ، یعنی قهر
وسفلویت آلتنده عجز وضعفزدن دینه باشی بریشی بایامایوردق ، ضعفا صایلیردق دیه اعتذار ایده جکدر
[قَالُوا] ملائکه ده بونوه [أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا] الله ارضی کنیمه
دکلمی ایدی — مثلا مدینه یه ، حبشستانه هجرت ایروب کیدیریدی قورتارانکی — یرلیونده دیمک برطرفه هجرت
ایتمه ایدیکز یا ؟ دیه جکدر واعتذاریکزی دیکلمیه جکدر . [فَأُولَٰئِكَ] ایشته بویله بولندقلری یرده
وجهیله لریکی ایفایه مانع اولان قهر وغلبه آلتنده حقیقه وارلیوده مساعد برطرفکیده بیلدکلری قدرتی اولسون هجرت
اولدقلری وبنا علیه بونده معاشیله عجزه وضعفا دیه بولندقلری حالده کندیریکی قهر وجهدن عاجز عد ایدوب
برلرنده قیملدامیانلر بوصورتله معذور اولهیله جکدری وظیفه لریکی ترك ایتمه وکفر وظلمه مساعد بولنمه اولهجقدر
بونلرك [مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ] مأوالری جهنم . [وَسَاءَتْ مَصِيرًا] ودیولیسه نه فنا یره
کیدیشدر ویا اوجهنمه نه فنا یردر ! .

بوآیت کریمه مسلمان اولمه وهجرت فرضه بولندیغنی افاده ایتمکله هجرت ایتمه سنده اولانلره برطاقم کیمسه لر
معذره نازل اولمشدر . دیمکدر که هجرت واجب ایکن کفاره مماشاتایروب اوطوریمه طوغروده کیفر
وعذابه دوچار اولمقدن صاقینمه لری بعضیت ونفسه ظلمدر . سفر یك بیانه کوره بوآیت بریده دینی اقامه یه مسلمانه
بولهمیانلره برآدملك اولدیغنی هجرت ایتمسی واجب اولدیغنه دلالت ایتمکده در . حدیث شریفده صحیحاً وارد اولدیغی
اوزره « حکیم دینیله بریلدیغی بریه فرار ایدرسه کیندیکی برقاریه یه اولسه جنته استحقاق کسب ایدر .
باباسی ابراهیم وپیغمبری محمد علیهما السلام رفیقی اولور . » روایت اولونوركه بوآیت نازل اولنجه رسول الله
بولندیکی مکه مسلمانلرینه کوندرمشه ، جندب بن ضمره رضی الله عنه اوغوللرینه « بنی یوکلنکز ، چونکه بن مستضعفینندن
نه یولی بیلم نه یولده کلم ، والله بوکیجه مکه ده یاتمام » دیمشلر ایدی . اوغوللری بونی برسدیه یه قویوب سدیه یی
متوجهاً یوکلندیرمش ، یولده اجل اختیاری برذات ایدی ، یولده وفات ایتمش . الخ .

دیمك اولیور كه لزومنده هجرت دخی بر نوع مجاهده در. كفاریك تحت قهرنده ازیلوب فالمسه
ودیه عمقك انكشافه خدمت ایده ومك، بالنتیجه قنابر استحاله یه سبب اولدیغندن هجرت دینی واركسه
بونده فاجینمامسه نفسه ظلمدر. [إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ الخ] انجمه برعبارده بولدیغمیز هجرتك استوقف
اولدیغی اسبابه كوره بعضیه مه جك وبالذات یاخود بالواسطه یولی طوغرولتوب كیده مه جك اولانه حقیقةً ضعیف
وبیچاره اركك وقادینلر وجیوجقلر مستثنا [فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ] جمله سنه بركی
عبارده سزلرك الله عفو ایتمسی قویاً مأمولدر. بونلرك ایچنده كیمسه كفره استحالاتهلكه سنی ملحوظ بولنمیوب
عن الاطلاق معفو اولور دیه مزسده جیوجقلر هنوز مكلف اولمادقلرندن بوكلمه متبادرنده كی ایمانی محافظه
ایتمك شرطیله ترك هجرتده معذور بولنقلرنده طولایی شایان عفو وغفران درلر. [وَكَانَ اللَّهُ
عَفُوًّا غَفُورًا] در.

[وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ] وكریم - یعنی بیلوب ده فی سبیل الله مهاجرت ایدرسه
[يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً] ارضده برچوق كیده جك، صیغه جمه ویا
دشمنده غم ایده جك بر وكیشلك بولور." - بنا علیه برنده بر نوع راحت وفراغی بولنمق اوزره
آریلیخ بیلمه جهالت مستفنده وطابلقده دوشه جكنی ظنه ایدوب ده هجرتدن فرار ایلمه یه لزوم یوقدر. بونده [وَمَنْ
يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ] كریم الله ورسولنه مهاجر اولدیغنه اویلدن
جیقاردده [ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ] صوكره مقصدینه واصل اولمادن ئولوم كندیسنه یتشیرسه [فَقَدْ
وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ] اجرینه اوزرینه دوشر، یعنی عملنی تمام ایتمسه كبی بالفعل مابلغ اجرینه نائل اولور.
- بنا علیه بوبابده " برمحله آریلیرسه مقصدینه واصل اولورم یا اولمام، أبیسی الیمده كنی ده ضایع
ایتمه یم " دیه دوشونمه ملیدر. الله ایچون حركت ایدنه حسب القدر یاردیملرده فالسینه تمام اجره نائل اولمق
بیلملیدر. [وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا].

آنفاً نقل ایدیلن اوزره جندب بن ضمره مدینه یه یتیشه مدن " تنعیم " نام موقعده وارتعاشه
وفات ایده جكنی حس ایدوب صاغ الینی صول الینه قویمسیله " اللهم هذه لك، وهذه لرسولك، رسولك سنا

ایله بیعت ایتدیسه بنده اولم بیعت ایدیورم » دیمسه و تسلیم روح ایتسه ایدی . بو خبر اصحابه یتیشدی یه
واصل اولدیغی زمانه « سعیده وفات ایتسه ایدی اجر اتم اولوردی » دیمشلر ، بو آیت ده بو یولده اوزرینه
نازل اولمشدر . طلب علم و حج و جهاد و بالجمله کل خصائلک بر مقصد دینی ایله لوجه الله واقع اولدیغی
حالده هجرت الله و رسوله هجرت اولدیغی ده بیان ایتمشدر .

بحالده ایکی فاعل بلکه یکدن زیاده صورتده مقتضیات الهیه محل سنده اولمه
اوزره مسافره ، حال خوفده و دشمنه قارشیسنده و بلکه مرضه و سائر کل عام العموم عوارضه مقارن نمازک
کیفیتی بیان و بو صورتله حکم جهادک ، حکم نمازک دیگر کل احکمیت تفصیلیه لرینی تفصیل ایجون بویوریلیور که :

وَاِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْاَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَقْصُرُوا مِنَ
الصَّلٰوةِ ۖ اِنْ خِفْتُمْ اَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۭ اِنَّ الْكٰفِرِيْنَ كَانُوْا لَكُمْ عَدُوًّا
مُّبِيْنًا ● وَاِذَا كُنْتَ فِيْهِمْ فَاَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلٰوةَ فَلْتَقُمْ طَاۗىِٕفَةٌ مِّنْهُمْ مَّعَكَ
وَلْيَاْخُذُوْٓا اَسْلِحَتَهُمْ ۡ فَاِذَا سَجَدُوْا فَلْيَكُوْنُوْا مِنْ وَّرَاۗىِٕكُمْ ۪ وَلْتَاْتِ طَاۗىِٕفَةٌ اُخْرٰى
لَمْ يُصَلُّوْا فَلْيُصَلُّوْا مَعَكَ وَلْيَاْخُذُوْا حِذْرَهُمْ وَاَسْلِحَتَهُمْ ۭ وَدَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
لَوْ تَغْفُلُوْنَ عَنْ اَسْلِحَتِكُمْ وَاَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيْلُوْنَ عَلَيْكُمْ مَّيْلَةً وَّاحِدَةً ۭ
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِنْ كَانَ بِكُمْ اَذًى مِّنْ مَّطَرٍ اَوْ كُنْتُمْ مَّرْضٰٓى اَنْ تَضَعُوْٓا اَسْلِحَتَكُمْ ۚ
وَخُذُوْا حِذْرَكُمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا مُّهِيْنًا ● فَاِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ
فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيٰمًا وَّقُعُوْدًا وَّعَلٰي جُنُوْبِكُمْ ۚ فَاِذَا اطْمَاْنَنْتُمْ فَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ ۚ
اِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ كِتٰبًا مَّوْقُوْتًا ● وَلَا تَهِنُوْا فِي ابْتِغَاۗءِ الْقَوْمِ ۭ اِنْ
تَكُوْنُوْا تَاْلَمُوْنَ فَاِنَّهُمْ يَاْلَمُوْنَ كَمَا تَاْلَمُوْنَ ۚ وَتَرْجُوْنَ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا يَرْجُوْنَ ۭ
وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ●

مآل شریفی

سفر ایتکدن وقت اوکفایتدن سنره برصلوه یا ایمالرنه قورقیورسه کن نمازده قیصالتک

آرتیه سنره برگناه اولماز محققه کافرلر سنره آجیه بردشمن بولیورلر ● واوقت سنه ایچلرنده

اولوب ده اوغره نماز قیلدیرد یکده ایچلرنده برقسمی سنکله برابر نماز ه طوریوبه، سلاحلرینی ده یانلرینه

آلسینلر، بوغر سجده یه وارد قلرنده دیگر قسم آرقه کزده بکله سینلر، صوکره نماز قیلمامش اولانلر دیگر

قسم کلیه سنکله برابر قیلسینلر واحتیاطلی بولنسونلر وسلاحلرینی یانلرینه آلسینلر، کافرلر ارزو ایدرلرکه

سلاحلرکزدن واشیاکزدن برغافل بولنسه کزده سنره بردنبره برهجوم یاصسقیه یاصسلر، آکر یاغمانیه یاغمورندن

رانیت وارسه ویاهسته ایسه کز سلاحلرینی برافمه کزده باس بوقدر، بونکله برابر احتیاطلی اولوبده برافمایک

چونکه الله کافرلرایچون مهیه برعذاب حاضرلامشدر ● اوقورقولی زمانده نماز قیلدیرکن می کرک آیاقده

وکرک اوطورورکن وکرک یاندیکز اوزرنده هپ الله‌ی ذکر ایدک، درکه قورقودن اطمینانه بولدیکزمی

اوقت نمازی تمام ارکانیله ادا ایدک، چونکه نماز مؤمنلر اوزرینه معینه وقتلرده فرض بولمشدر ●

دشمنکز اولان قومی تعقیب ایتکده ضعف کوسترمه یدک، آکر سز الملنیورسه کز شبهه یوقدر که سزدن الملنیکز

کبی اوزره الملنیورلردر، فقط دکرسز الله‌دن اونلرده سزکبی ایده جکی شیلر اومیدینه کز، الله ده علیم،

حکیم بولنیور ●

[وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ] برلیوزنده سفره ایتکدن وقت " — کورولیورکه بوراده

نه بسبله سفرک تقییدی اولنمامشدر. بنابرین طاعتدن نقرا کرک جهاد وکرک حجدن، کرک تجارت وکرک

حرصاتکی بسبب ومقصد واقع اولانه سفرلرک جمیعنه شامل اولور. وبونک ایچون ایتک عام الاطلاقه سفرک

نماز حقنده اولدیغی سویلنمشدر. مع مافیه ایتک یه سفرک جهاد ایچون اولدیغی وه سیاقندن ظاهردر.

وبونك ايچون بورادة على الاطلاق سفرى نمازلرة براياء بولنسه يله اصل ماسيله خوف وتحمل علاقه دار اولماسه حرب ويا هجرت سفرى اولديغندن حكم آيت صلاة سفريه زياده مواقع ضرورتده صلاتى خوف نازلدر.

يعنى سفر براولوب بورده بيلكه وقت [فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلٰوةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا] كافرلرك سزه فتنه ومحنة دوشورمه جكلرندن قورقارسه كز نمازى برازقصه كسمكزده كناه يوقدر. »

معلوم ركه قصر، جكلوب اوزاتمك ضدى اولدوغه قيلوب قيلمامق ديمكدر. «ان تقصروا من الصلوة» ده قصر مه الصلاة ايكى صورتله مذكوردر. بريسى: ركعتلرك عددينى قيلمامق ديمكدر ايكى قيامه يعنى كلمه قصر ايتمكدر كه بر قسم سفريه بو معنايى ويرمشلردر. فقط بو معنى اوزمانده جريايه ايمن، آقشام وصباح نمازلرى خارج قالير. بورده قيام يرينه قعود وياركوب، ركوع وسجود يرينه ايما رايله اكتفا ايتمك كبى نمازك حدودينى واوصاف وكيفياتنى قيلمامق، كيفيةً قصر ايتمكدر. ديكر جهتده قصر جمع وتوقيف معناسنه دهكلير. بو صورتله ده قصر مه الصلاة نمازك بعضيسنى قضايه براقمه ديمك اولور. ظاهريه اولكى معنايه، يعنى قصر ركعة حقيقيسنه دلالت موجبنجه سفرده قصر صلاتك حال خوفه مخصوص اولديغنه وبناء عليه سفرى اولسه برآدمك حال امنيتده نمازى تمام قيلمامسى لازم كلديكنه قائل اولمشلردر. شافعيه ده بو معنايه جمع ايتمكه وفقط خوف ايله تقييد ايتمكسزين سفرى اولسه برآدمك درت ركعتلى نمازلرى تصنيف ايتمسى جائز وفقط اتمام ايلمسى اولى اولديغنه قائل اولمشلردر.

حنفيه يه كلنجه: بورادة ايراد معنى محتمل اولمقله برابر قصرده مراد ايكنجى معنى كيفية قصر اولمسى لازم كلديكنه واساساً سفرده درت ركعتليدن ايكى ركعت قيلمامسى برقصر دخل براتمام اولديغنه وبناء قصر مسى جائز اولماديغنه قائل اولمشلردر. زيرا صحيح بخاريده رضى مروى اولديغى اوزره نماز ايلك فرضه قيلندينى زمانده حضرده وسفرده ايكيشر ركعت اولمق اوزره فرضه قيلنمسنه وبالاخره حضرده اوكله، ايكنده، يانسو نمازلرى دورده ابلاغ ايدلرك تزييد قيلنمسنه وصلاة سفر حال اصلى اوزره براقيلمشدر. وبو حكم كتاب ايله دكل سنت ايله ثابتدر. بو آيت ايسه بالخاصه حال خوف ايله مشروط بولنديغندن بو جهتده ساكتدر. بونك

ایجوبه علی الاطلاق احکام سفریه بو زمانه استنباطه قالقیشمه دوغرو دکلدر. وحال خوفده یاخود امنده آیتده سکوت عنه اولدیغی شافعیه جوده مسلمدر. بناء علیه سفرده قصر کیفیت درجه ثانیه ده مشروع بررخصت کبی کورونوب سفرده حقیقتده درجه اولاده مشروع برعزیمت ماهیتنده اولدیغندن بو زمانه رخصت دیرلیسه قصرک کیفیت اولسی لازم کلیر. بو تفسیر طاووسدن وابن عباسدن دخی مرویدر. رسول الله بوتون سفرلرنده کرک حال خوف وکرک حال امنیتده عدد رکعاتی قصر ایتمسه اولدیغندن صحیح اختلاف ایدلمشدر. دیمك که هر حالتک برسافرك فرضی اساساً ایکی رکعتدر. حضرت عمردن مروی اولدیغی اوزره سفرده حال امنیتده قصر «صدقة تصدق الله بها علیکم فاقبلوا صدقته» حدیث شریفی موجبنجه قبولی لازم لازم کلمه برصدقه الهیه در. حال خوفده کی قصر ایسه بوکا منضم اولاده برقصر کیفیتدر که سوره بقره ده کی «فان خفتم فرجالا او رکبانا» آیتنده اولدیغی کبی خوفک درجه سنه کوره ماشیاً ایاده ویا ایماء، بوغزده اولدیغی تقدیرده قضایه براقمایه مساعددر. (او آیته باقه).

شمدی دشمنه مواجه سنه وصفیتک مساعده سنه کوره قصر صلاتک جماعت ایله یاخود بیله جملک برصورت مخصوصه سنه کلم:

[وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ] یا محمد! سن برحال خوفده بولنه رق فرض صلاته مأذون اولاده بحالکدن ایجسنه بولنوبرده [فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلٰوةَ] اوزره نماز قیلدیرديکك وقت [فَلْتَقُمْ طَآئِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ] ایجدن بر قسمی سنکله برابر طورسونلر، یعنی عسکرك اولاایکی قسم یاپه، بر قسمی دشمنه قارشیسنده بکله سونه، بر قسمی ده سنکله برابر نمازه طورسونلر [وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ] ونمازه طورانلر دخی سلاحلرینی برانمایوب یاندیه آلسونلر [فَإِذَا سَجَدُوا] بونلر سجده ایدوب رکعتی بیتیردیکی [فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَآئِكُمْ] ارقه لرنده دشمنه قارشو سنه چکیلسونلر [وَلْتَأْتِ طَآئِفَةٌ أُخْرٰى لَمْ يُصَلُّوا] دیکر اولاده دیکر قسم کلسونلر ایکنجی رکعتی [فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ] سنکله برابر بوزقیلسونلر. — دیمك که قیلنان نماز ایکی رکعتدر. والحاصل بالمناوبه برقسم اشتغال ایتسه در. اوحاله هر بریك ایکنجی رکعتده نه اولاجقدر؟ قتاده باشلاسی کبی

خوفلك اشتداديني مستلزم اولماسه برحال جديده تحدث ايتدكجه ايكنجي يعنتاص ده حضوره طوغريدن طوغريه بالمشافهه
اتمام ايلمسي لازم كلمكدر. وبويله اولديغي سنت نبويه ايله ده ثابت اولمشدر. ابن عمر وابن مسعود حضرتلرندن
روايت اولندغي اوزره حضرت پيغمبر صلى الله عليه وسلم صلات خوفي فيد يعني زمانه آيتده اولديغي كبي ايكي طائفه
ايله بر ركعت ودكر طائفه ايله ده بر ركعت قيلمسه، صوكره بو طائفه دشمنه قارشي كيتمسه، يه اولكي طائفه
كلوب ايكنجي يعني قرائت قضا ايتمسه وسلام ويرمسه، صوكره بو كيدوب يه ايكنجي طائفه كلمسه بر نجي
ركعتي قرائت ايله قضا ايتسه وسلام ويرسه وبو صورتله هر طائفه ايكي ركعت قيلمش اولور. مع مافيه بو نقطه ده
ديكر قوللر دن روايتلر ده وارد در.

[وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ] وبو ايكنجي طائفه نمازه كلير كن تيقظ واحتراز اوزره
بولنسون وسلاحلرني اوستلرينه آلسينلر. » — اولكسنده يالكز سلاحلرني يعكه اكتفا ايدلرسه ده بورآ
تيقظ واحتياط واحتراز ديمك اولمه « حذر » لك رضي عملاوه ايلمسه اولمسي دشمنه قارشيسنده برلرني برابيده
ترك ايدركسه يك زياده احتياط ايله حركت ايتمك لزومني اشعار ايچون در. چونكه [وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
طاقملرك اويله ارزو ايتمكده در لركه [لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ] سزك اسلحه
واسبقه كزدن، لوازم وسلحات حربيه كزدن غفلت ايتسه كز، بوسه بولنسه كز ده [فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ
مَيْلَةً وَاحِدَةً] اوزرينزه بردن بره هجوم ايدوب پارچالامق ايچون در. — ابن عباس وجابر دن روايت اولندغنه
كوره رسول الله اصحابيله اوكله نمازني قيلمسه، مشركلر ده بونى كورمسه ايدي، صوكره دن « بزه فرصت
يه اوصره ده هجوم ايدوب پارچالارك » ديه بر ودكر بر نماز اثناسنده باصقينه ايتمك عزم ايدرلر، الله تعالى ده
بو آيت ايله پيغمبريه اوزرلرنه اسلحه يى بيلديردى. مع هذا [وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ
أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ] وكرسنه يا عموم قيلنده يا ذيت
اولور، ويا خسته بولنورسه كز سلاحلرني براقمكزده كناه يوقدر. يا عموم دخسته لوه كبي بر سبب نه ايسه سلاحلرني
اوستكزده آلماكز يك زحمت ويرر. ويا سلاحي بولنرسه احتمالي بولنورسه اوزمانده نمازه قيام ايدركسه اوستكزده آلمه يلسه كز
ويرآلمامه كناه اولماز. » — ديمك كه بويله برازيت وضرر بولنمادقجه سلاحي اوزرنده بولندرمه واجب والزم

براقمه کناهدر . وبراقمه جائز اولدیغی زمانده ده [وَخُذُوا حِذْرَكُمْ] لهدالده حذرکزی الوتمیکز قوشقولی طوروکز ، نماز قیلارکه دخی دشمندن تیقط اوزره بولونکز ، اویانیقه واحتیاطلی اولکز ، غافل اولاغامه ایجوده نلازم یاپکز ، دشمنك بغتةً هجومنه معروضه قالمایکز .» ـ بوراده فخرالدین رازی دیرکه « بوآیت دشمندن حذر واجب اولدیغنی اکلاتدیغندن منطوقه اولاده مفهوم قاعده سندن حذر واجتناب وجوبنه دخی دلالت ایدر . بوصورتله دوا ایله معالجه یه اقدام ایتمك ودفع مضرت ایچون کندیلرینه چاره لیشوب چاره بالاسه ، وبارده احتراز ایلمك ، سائر انهدام بردیوار اکلتمه اوتورمقدن صاقینمق واجبدر .» الخ . دیونی « لاعدوی » حدیث شریفنه معارضه ظنه ایتمملیدر . عقیدهٔ دینیه نقطهٔ نظرندن سرایت مرضه ودفات ایچون بر تأثیر حقیقی وضروری اعتقاد ایتمك باشقه ، اونی خالقه تعالی نك مشیتیله اجرای تأثیر ایدیه طرفلری بسبب عادی کبی کورمك وبوجهتله احتراز ایلمك باشقه در . نتیجه دشمندن حذر ایدیلمکله برابر دیونی حقیقةً دشمنك قوت وقدرتنه حمل ایدیرمك وبوصورتله دهشت وهلجانه دوشمك وتسلط ایچون الله ربط ایدیرمك ومع مافیه اسبابه ده اهتمام امریله تأیید الهیه ایچون [إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا] بیوردیشدر . کز الله نك فانوزینه کفار ایدیب اهمال ایتمك دخی بوعیده داخلدر .

کلبینك ابوصالحدن روایتله کوره « رسول اکرم بنو انماره حرب ایچون غزایه چیقمشدی ، دار یره برمنزل قونیلدی ، دشمنه طیغ برکیه کوریلورلردی ، ناس سلاحلرینی توبدیلر ، رسول اکرم ده سلاحنی براقوب قضای حاجته چیقدی ، دره یه کیردی ، هوا چیلیور ، یاغمور یاییوردی ، درکنه داری رسول اکرمك اصحابنك آراسنده جائل اولدی ، بنا علیه رسول اکرم اوتورمشدی . غورث بن الحارث المحاربی یوقاری کوردی و « سنی قتل ایتیم سهم الله بنی قتل ایتسه » دیوب قیلیجی یانده طاغدیدی ، رسول اکرمك باشنه کلوب کلمسنه ، قیلیجی چکیلی باشنه دیکیلمسنه « محمد یا محمد ، سنی بندیکیم قورتاره جق ؟ » دیوردی ، رسول اکرم « الله عزوجل » بیوردی و « اللهم اکفنی غورث بن الحارث بما شئت » دیدی ، غورثه یقیلدی ودیوب ایچون قیلیجی صالیدیردی ونقطه ایله کوره کنك آراسنه برصانجی صایلدیغی کبی قویوب سوریدی وقیلیجی السنه فیرلادی ، اصحاب رسول الله فالقوب قیلیجی آلدی و « ای غورث محمدی سنی بندیکیم منع ایدر ؟ » بیوردی ، اوده « لا أحد = هیچ کیسه یوقدر »

دیدی . اوزمانه علیه الصلاة والسلام « اشهدان لا اله الا الله وان محمدا عبده ورسوله » دیه شهادت کتیریرسه بنده قلیجکی سقاویریم » بیوردی ، او « ظاهر ولکنه الا الابد سقا قتال بایمه جهنم دیلرکه صحیح بر دشمنه معاونت ایلیم یا حکم شهادت ایدرم » دیدی ، رسول الله ده قلیجی ویردی ، بونک اوزرینه غورث « والله سنه بنده جوقه خیر ایلسون » دیدی ، رسول الله ده « به اوطه سنده اصحابم » بیوردی ، بنا علیه غورث دونوب ارقداشلرینه گیتدی ، وقعه یی انکلاتدی ، بعضلری ایمانه ایتدیلر ، اوصره ده واری طوره رسول الله ده گیوب وقعه یی اصحابه خبر ویردی . ایشته « خذوا حذرکم » امری بویله آنسزین بر باصقینه اوغرامقدن محفوظ اولدیلر .

بو آیتده بیانه بیوریلان صلات خوف رسول الله خطاباً وارد اولسه بولنسه یعنی ورسول الله اولمایوب امامتیله نمازه مواظبه بولنمایوب دیگر امام ده بولنه بیله حکمی اولوب بر روایتده امام ابی یوسف بونک رسول الله مخصوص اولدیغنه ورسول الله صوکره صلات خوف بویله بر امام ایله قیلنمایوب لاکن انکی امام ایله دیگر نمازلر کبی قیلنه جغنه قائل اولسه کرمالکیه دن ابن عربی بونک رضی مذهبی بولمسیله . فقط جمهور ، رسول الله صوکره ائمه نک اوسقام قائم مقام نائب بولدیغی اولدن معلوم « خذ من اموالهم صدقة تطهرهم وتزکیهم بها » امرنده اولدیغی کبی فعلیات پیغمبر دن صوکره امرایه رضی متداول بولنسه یعنی بایه اتمشلردر . نه کیم سعید بن عاص طبرستانده صلات خوف قیلمه ایسته دیکی زمانده « ایچیکزده رسول الله ایله بر صلات خوفه حاضر وشاهد اولان کیم وار ؟ » دیه صورمسیله ، حذیفة بن الیمان فالقوب تقریر ایتمسیله ، اوده اوصورتله قیلدیرمسیله ایدی که ایکیلرنده رجوعه صحابه ده وار دی . کذلک عبد الله بن سمره سعیدنده بابل غزاسنده کلدی زمانده بولوده صلات خوف قیلدیرمسیله ایدی .

[فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ] ایمدی نمازی ادا ایتدیکز ، یعنی صلات خوفی قیلدیکز ، قیلوب بیتیردیکز وقت [فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِكُمْ] آرقه سنده آیاقده واوطوروکله ویاتاروکله جمیع احواله الله یی ذکر ویاد ایدیکز وحتی قتال کیریشدیکزده بیله آیاقده قیلیچ جالاروکله ، دیزلیوب اذا فحت یا یاروکله ، یاراللیوب یره دوشدیکزده الله یی قلبکزده حیفا یایکز .

دیکلر ده بر اتمایکن ،،. — دیکر بر معنی ایله — بعده احوال شدتینه دیکلی زمانده نماز فیلمه ایسته دیکلدکده
قصر یکن بولنه دیکلدکده ضیقه کوره مثلا آیاقده کیلر آیاقده ، اولتورانلر اولتوره دیکی ، یاتانلر یاندیکی
یرده اولدقلرنه نصل ایسه کیله رک ایما ایله قیلیکن ویا حال ایجنده اللهی ذکر ایدیکن . بعضی مجتهدینه
بوراده بالفعل قتال حالنده بیله بویله ایما و ذکر ایله نمازلر قیلنه جغنی اعلام شدیده ائمه حنفیه نک مختاریه
کوره بالفعل قتال ایله اشتغال نمازه مانع دکلدر . اوزمانده نمازلر قضایه براقیلیر . نه کیم یوم احزابده رسول الله
درت وقت نمازی قضایه براقمشدی .

[فَإِذَا اطْمَأْنَنتُمْ] بعده حرب بیتوب اطمئنانه حاصل اولدیکن ، ضبط و سکونت بولوب احوالدن
امینه اولدیقدنده [فَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ] دینی کلمه نمازی بوندن اعتبارله و شرائطیله کوزله قیلیکن ، یاخود
حرب اثناسنده قیلدیغمز نمازلری قضا ایدیکن ،،. — امام شافعی حضرتلری اوفارسیه ترجمه ایدیلمش
نمازلرک یعنی نماسیله قضا ایدیکن دیمسه ایسه ده بو معنی مستفاددر . ظاهر اولانده وقتی کچدکدن اداسی
ویا قیلنه میانلرک قضاسیدر . [إِنَّ الصَّلَوٰةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا] زیرا
نماز مؤمنلره اوزرینه بر کتاب موقوتدر . یعنی مرتب وسعیه وقتلرده یازیلی بر فرضه قطعیه ،،. — که بو
وقت قرآنده « اقم الصلوة لدلوك الشمس الى غسق اليل وقران الفجر » ، « اقم الصلوة طرفى النهار
وزلفا من اليل » ، « وسبح بحمد ربك قبل طلوع الشمس وقبل غروبها ومن اناء اليل فسبح واطراف
النهار » ، « فسبحان الله حين تمسون وحين تصبحون وله الحمد فى السموات والارض وعشيا وحين
تظهرون » کبی آیتلرله اوکله ، ایکندی ، آقشام ، یاتسو ، صباح ، بسه وقت اولمه اوزره تعیینه قیلنمسنه و
حدودینه مخصوصه سبله تحدید و تعریف اولنه طرف رسالتدنه بیانه و تفصیل اولنمسنه واوقاتدنه بری تعاملاً اوه مسلمانلر
بیشه ضروریات دینیه دنه اولدیغی معلوم بولنمشدر . نمازلرک بویله اوقات خمسه ایله تقدیری معقولات
نقلیه نقلدنه شو وجهله ایضاح اولنمشدر :

عالمک جریانه حیاتنه نظرا بسه مرتبه کیجه : برنجیسی ؛ حدوث و وجوده دخول مرتبه سیدر .
نه کیم انسانده اوغلان و برصورت نشو و نما دوره سی یاشاه و بلوغه مسه نشو و نما دینیلیر . ایکنجی مرتبه

دور توقف کہ برمدت اربعہ اکسیلیہ رل صفت کمالی اوزرہ قالیر ، وبوسورہ سہ شباب دینلیر . اوچنجی مرتبہ دور کہولتدہ کہ انسانده کیزلی بر نقصانہ یوز کوستریر ، وبوسورہ سہ کہولت دینلیر . دردنجی مرتبہ دور شیخوخت کہ انسانده آهسته آهسته برطاقم نقصاندہ ظہور ایتمکہ باشلار . وبونلرہ قدر کیدر . بوطاده سہ شیخوخت واخیاریہ دینلیر . بشنجی مرتبہ بولدکدہ صوکره برمدت آثاری باقی قالوب بالاخره یوآتاق محو وزائل اولور . وارتہ ره نام ونشانی قالماز . ایشته عالمده بوبسه مرتبه کون انسانده وکون سائر حیوانات ویاباتات حادثاتك تحت تصرفده جاریدر . طلوع وغروبه نظراً کونسه ده بوبسه حال ایله علاقه دار در . یعنی یوکسلیر ، نورى توترير ، حرارتى شدتلنير ، نهايت سمانك اورته سنه کلير ، برلحظه توقف کیدر ، صوکره اینمکه باشلار . وحتى نقصاندہ تدریجاً ایکنجی یه ترک کیدر . صوکره نقصاندہ تظاهر ایدر ، ضیاسی حرارتى ضعیفلر ، انحطاطى آثار وسرعتله غروبه توجه ایلر . غروبده صوکره افقه غریب مائل دینلیر بعضى آثارى قالیر ، صوکره بوده مضمحل اولور . وکونسه صباحلرى عالمده رجل ایسه کبى برحاله کلیر . لهذا کوره بنا حکمتله بوتون اموال الله یه باشقه لهجه برقدرتك حاکم اولدیغى امور عجیبه اولدیغى ایجون الله تعالى بوبسه حالرینه لهجه برى براز الهى یه علامت قیلوب لهجه برنده برنماز فرضه قیاسیه وبوبسه وقت نمازى لهجه لرینك تحولاتى تقیسیه واراءه ایدیه برتقویم کبى ناظم وظیفه برکتاب موقوت یاپمشدر . بونلرى ایجون در که مؤمنلرك نمازلرى دائما منتظم اولورسه حالاتده اونبسته منتظم اولور . نماز فرض برو سیله انتظام ، فرض ده نمایه انشراح اولاسه برو ظیفه تلقى اندر . خوف حالنده امیدى ، امنیت حالنده شوقى تزیید ایدر . وفقط اوزمانده وظیفه بوندہ عبارت فرضه ایروب ده قالمالیدر . نمازى کوزلجه قیلمق ، بونکله برابر [وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ] اوقوم کفارى طلب وتعقیبده کوشتلك ده انیمه یلکن ، ضعیف قبلى اولمایلکن . [إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ] اگر سز بوندہ متالم اولیورسه کز بیلمالیسکزکه [فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ] اونبرده سزلك آلدیغى قدر آلدیغنى ، فضله اولرق [وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ] سز الله یه اونبرلك امید ایده میه جکلرى شیلرى اومید سکز ، اونبرمناع قلیل اولاره حیات دنیایى آرزو کده سز نامتناهى صواب وآخرتى استدیکز . سزلك ساحه امیدکز

اوغرديغي ميوه دلسه در . بونك ايچون سز اوغرديغي ميوه يوكسك بر عزم وشوقله بكلمكسزين

[وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا] الله ايسه عليم وحكيم در . بنا عليه الهك اريتديغي امثالدن درس علم

وحكمت دائره سنده حركت ايدكز كه اوصاف حميده نائل اولهسكز .

بو سوره ديه اسلامك وحي وكتابك حكمت نزولي اولديغك سلم برسلوار . وركله صوره

واضافه صوره قضيه سيدر . كافرلرك بويله مجادله وتعقيب امرلرينه كوردوبده اوغرديغي جنايت ايتمك

مقتضاسنجه بايلي ، بايما دكرده شمدي اسنادايله افترا ايتمكلي مقتضاي ديانت قبله ايتمكدر . صوره ، كافرلرك

نقلديغي قضيه حقدر . وبو دينك كمالي تقضيات حقيقيه سنك شمولي درجه انيقده واسلامك الهيوك

انكسافي عدل قوتنك تجليسانده آرامنه لازم كلير . كافرلك كفرلري ، حقيقتي تجاوزي سباح قيلماز . دينه مخالف

ايجابي كافرلك رضي لرينده عليهنده انجق الهك انزال بيوردغي قانونلرك وحكام معدلت واسباب عليه

حكم ايتمكدر . چونكه يا محمد :

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللّٰهُ وَلَا تَكُنْ
لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ● وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ● وَلَا تُجَادِلْ
عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ إِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا ● يَسْتَخْفُونَ
مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللّٰهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ
اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ● هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ
يُجَادِلُ اللّٰهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ● وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ
يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ يَجِدِ اللّٰهَ غَفُورًا رَحِيمًا ● وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا
يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ● وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ
يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ● وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ
لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ

وَأَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ ۚ وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ
عَظِيمًا ● لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوٰىهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ
أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا ● وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ
الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ● إِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ
أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا
بَعِيدًا ● إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا ۖ وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ●
لَعَنَهُ اللّٰهُ ۘ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ● وَلَأُضِلَّنَّهُمْ
وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ
خَلْقَ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ●
يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ ۚ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ● أُولٰئِكَ مَأْوٰىهُمْ
جَهَنَّمُ ۖ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ● وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا
وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيلًا ● لَيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ ۗ
مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ ۙ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ● وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ
الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ
نَقِيرًا ● وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرٰهِيمَ
حَنِيفًا ۗ وَاتَّخَذَ اللّٰهُ إِبْرٰهِيمَ خَلِيلًا ● وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ
وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطًا ●

آل شريفي

الحمد لله سطا بحمدهٖ كتاب اينه يردن كه انسانلرك اراسنده الله سطا كوسترديكي وهدايه حكم ايده جك؛
عائشه رضي الله عنها وكيلي اولمه ● والله استغفار ايله ، چونكه الله غفور ، رحيم بولونيور ● نفسلريه خيانت
ايدوب طورانلر طرفندن مجادله يه قالقيشما ، چونكه الله ربال يوكلرنه ، خيانتكار اولاره كيمسه لرين سوزن ●
انسانلردن كيزلهمكه چاليشيلرده الله دن كيزله مكن دوشونمزلر ، حال بوكه اونك راضي اولميه جغي تدبيرلري
ترتيب ايدرلركه اونلرك باشلرنده ، الله ده اونلرك يابديقلرني محيط بولونيور ● فقط سز اونلر ايچون ،
بو دنيا حياتده طرفلرندن مجادله ايدوب بيلورسكز ، فقط قيامت گونى اونلرك طرفندن كيم مجادله ايده جك؟
ويا اونلرك وكيل اولاجه؟ ● حال بوكه كيم بر كوتولك يابار ، ويا نفسنه ظلم ايدرده صوكره الله دن
مغفرت ديلرسه الله يى غفور ، رحيم بولور ● ومع مافيه كيم بر وبال قازانيرسه اونى صرف كندى عليهنه
قازانير ، الله عليم ، حكيم ده بولونيور ● هركيم ده بر خطيات ويا وبال قازانيرده صوكره اونى
بريكناهك اوزرينه آتارسه شبهه سز بر بهتانه واچيق بر وبال دها يوكلنميه اولور ● الله لك
فضل ورحمتى اوزركده اولماسه ايدى اونلردن بر طائفه سى سنى بيلدكدن صوكره شاشيرتمايى قورشدردى ،
ومع مافيه اونلر يالكز كندى نفسلرينى شاشيرورلر ، سنا هيچ بر ضرر ايده مزلر . فضل ايده بيلورلركه الله سنا كتاب
وحكمت اينه يكده وبيلمكده يكده سنا بيلديرمكده در ، هم الله سنك اوزركده فضلى چوق بولونيور ● اونلرك فيصلهلرنك چوغنده خير يوقدر ، انجق صدقه ويرمه يى ويا بر معروف ايشلديرمه يى
ويا انسانلرك آراسنى دوزه لتمه يى امر ايدنلرده بستقه ، وهركيم بونى الله رضاسنى آرايه رهرك يابارسه يا ريه بر
اولا بيوك بر اجر ويره جكز ● هركيم ده كندينه هدى بتمه ايتكدن صوكره پيغمبره مخالفت ايدوب مؤمنلر
يولندن غيريسنه گيدرسه بز اونى گيتديگنه براقيرز وكندينه جهنمى بويلايه رز كه اوزه فنا گيدشدر . ● طوغروسى
الله كندينه شرك قوشولمهسنى مغفرت ايتمز ، اوندن بشقه يى ايسه ديديگنه مغفرت ايدر ، كيم ده الله يه
شرك قوشارسه محققده يلك اوزاغه بر ضلاله صاپيشدر ● اونلر انوثه دعا ايدرلر ، وشيطان مريدى
ويا لعنه اوغرامش شيطانه دعا ايدرلر ● كه الله اونى لعنت ايتدى ، اوده سويله ديدى : هرهالده بعضيلرنه

قولدکده بر سقدیای آرامغم ولابد اونی اراده حکم ده عیوانزل قولاقلری دیر حجاب ولابد اونی اراده حکم ده الهك فلقی تغییر ایده جکد وهکیم اللهی براقوب شیطانی ولی اتخاذ ایدرسه شبهه سز اهیقدر اهیئه خسارانه دوشمشدر ● اواونی وعد ویرر ، امنیه لره ، امید لره دوشورور ، فقط شیطان اونی قورقوتر الدانمه دیه باشقه نه وعد ایدر ؟ ● ایشته اونلرك واره جغلری یر جهنمدر ، واونده قیامه یه قدر بولنه جغلدر ، ایمان ایدوب ده الی ایشلر یاپانلره کلنجه باریه اونلری آلتندن ایرمقلر آقار جنتلره قویاجقدر ، ابدیاً اونلرده قالاجقلدر ● حقا الله وعدی ، اللهدن دها طوغری سوزلی کیم اولابیلیر ؟ ● اونلرك قورقولریکز لزده وکل ، اصل کتابلرك قورقولریده وکل ، کیم بر کونولك یاپاجغی اونکله جزالاندیریلدیکی واللهدن بریده نه بر ولی بولابیلیر نه ده بر نصیر ● کرك ارکك کرك دیشی کل صالحاتی یاپمش اولدقه سوکسه اولرده الی ایشلرینه بر ایسه طوناجقلر ایشته بویله لر جنته کیرلر وذره جه مظلومیته اوغرامازلر ● اوکیمسه دینی کز اونی محسن اولرده یوزینی تسلیم اسلام ایله الله طوتمشدر وحنیف (ساده حقه بویونه اکر موحد مسلم) اولرده ابراهیم ملتنه اویمشدر ، الله ابراهیمی خلیل ایتمشدر ● جمال بولنکز کوکلرده کی ویرده کی کلیه الهکدر واللهکز هر شیئی محیط بولونور ●

[إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ] بز سکا لاریب فیه اولاره بو کتابی الکلی ، بو قرآن عظیم الشانی حق اولره ، حق تعالی ملك انسانه اونلرك فردا ویا جمعاً یاپمقده اولدقلری جمله کی حقوقلرینی کنهنی محتوی ، والحاصل حقی سویمه ، باطلدن واکریلکدن منع ایچون شرع حقی وعدل وصوابی کوسترمکه برابر صعادت اولره انزال ایدیلن کر [لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ] علی العموم انسانلره آراسنده الهك سکا کوسترديکی علم حقه وحی مطهره ایله حکم ایده سکز : انسانلرك آراسنده اعتقادی وعملی هر نوع منازعاتك حلنده کتاب اللهی دستور وحی مطهری حکم اتخاذ ایدوب حقه وحقیقته بحیه حاکم اولکز وهیچ اسویه لطفکز مستحق اولدیغی حقی ویره سکز . » — یعنی کتابك اصل حکمت نزولی بیه الناس حقوقنه وحاکمیت ایچون حقی کوسترمکه براساس اولمق وبونك پیغمبره انزال ایدلمسنك حاکمی ده پیغمبرك مرافعاته

دار دار اولانه وحی و وحیده مختص ملکی مستقلاً سدا حکم اتخاذ اینمسی و وحی وارد اولانه مخصوصانده بوطا
مخالف دیکر اسباب و دلائلی نظر اعتباره آلماسیدر . زیرا دلائل سائره صرف ظاهری اولوب یعنی حالده وحی
کنه حقه منطبق بر علم ضروریدر .

دیمك که حاکمك وظیفه سی نزکیه نفس ، تزیه سوزلر بولنمق براق دار وسعی و کل ، انجق صفی تعقیب
ایتمسی و یقیناً بیلدیکی بر حقك خلافنه احکام ایتمه سیدر . بو زاویه علم حاکمك مستند اولدیغنه بر دلیل واردر .
فقط بونك بر رأی و اجتهاد و کل بر علم شهودی اولمسی شرطدر . بونك ایچون حضرت عمر دیمشدر که « الهیك
بطاویه دیکی رأی ایله حکم ایتدم » دیه بیلمن . زیرا « بما اراك الله » وحیدر و پیغمبره مخصوصدر . زیرا سزك
رأیکز ایسه علم و کل نهایت بر ظندر . » . بنا علیه حاکمك مجرد رأی و قناعتیله حکم ایده مزلر . اسباب
و وسائط ثبوتیه تحریسنه و وزن و دلالتنه اتباع مجبوریدرلر . بونکله برابر مقصد اصلی حقه اصابت اولدیغندن
حاکمك علم شهودی ایله معلوی اولانه بر خصوصده علمی خلافنه حکم ایتمسی اصلا جائز اولماز .

ایشته یا محمد ، سنه الهك کوستردیکی وحی ایله حکم ایت [وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا]
خائنلرك خصیم اولما : یعنی کیم اولورسه اولسون ویا سنه قارشی بولنسون خائنلری دافعه ایچون برادلانره
ویا سنت آخذ رشوه اولسون خصومت ایتمه . دیمك اهیقچی خائنلرنامنه مدافعه وکیلی اولمه ، آووقاتلق ایتمه » —
بو آیتدن بنی أبیرقه وقعه سی حقنده نازل اولدیغنده مفسرینك اتفاقی نقل اولنیور . ابو مسلمك نقلنه
کوره کرمانی دیمشدر که « بو آیتدن بنی ظفر به حارثه طعمه به ایرقه حقنده نازل اولدیغنده مفسرینك اجماعی
وارد . انجق ابن بحر دیمشدر که مناقد حقنده نازل اولمشدر ویو « فمالکم فی المنافقین فئتین » قول الهیسنه
مربوطدر . » الخ ... ابیرقك بشیر ، بشر ، مبشر نامنده اوچ اوغلی بولندیغی و بونلردن بشیرك باشقه لریله اسمنه
ایدوك صحابه حقنده طعنه سویلر برسنافق اولدیغی روایت ایدیلدیکندن وطعم دینلمه ده بونلرك اولدیغنه کوره ایه نزول
سوزی رفع بوانتقاده منافی دکلدر . بونك ایچون رازی الطلاقی اوزره دیرکه بو آیتدن اکثریسی طعمه به ایرقه
حقنده نازل اولدیغنه مفسرین متفقدر . فقط دقه دنك کیفیتنده برقاچ روایت واردر : برنجی ؛
طعمه زیدی برکوندك سرقت ایتمه ، طلب اولونجه سرقتی بریهودیه عطف ایتمه . ایکنجیسی ؛ زره کندیسنه

دريه برابلمسه ، شاهدره يوقسه ، طلب اولونجه انظار ايتمسه . اوچونجسی ؛ طلب ايدركن زمانه
بهوديك حيالينی ارعا ايتمسه . الخ ... اكثر مفسيك مختار بهكوره روايتدك حاصل شودر : انصار
سياسنده بنی قلفزوده طعمه به ايرده نامنده بريسی قولشوسی قتاده به نمامنده بركچه براوده طاغارجغی
ايچنده بردرع - زره - جيلمسه ، طاغارجغك پرتيقنده اولدوقلرنی كورمسه ، زيد به كيمسه
نامنده بر بهوديك نزدينه براقمسه ، طعمه آرامسه ، زره بولونمامسه ، آلماديغنه وبيلهركنه بيمه ايتمسه
براقمشلر ، اوده ايزنی تعقيب ايتمشلر ، بهوديك اوينه واريشلر وبولمشلر ، بهودی بوقی كذبسنه طعمه نك
كتيروب براقديغنی سويلمسه وبوكا بهوديلرده شهادت ايتمزده اولمسه ، بنی قلفز رسول الله كيتمشلر ، طعمه
وطعمه نی مدافعه ايدوب مسلمانمه دائر بهوديلرله بحادلهايه سنی حيالايتمشلر . رسول الله ده ظاهرده مسلمان اولدقدن
طعمه نك يمينه وبوندن شهادته بناء اويله يامين ايتمسه ، بونك اوزرينه سوره طرفدن اوله بوآيت نازل اولمسيله وخائنه
ايله مجادله يی قطع وردعه طوغرو دليله رسول الله ی ارشاد وحفظ ودصيانت بيورمشدر . بوكا فارشی طعمه حقه تسليم
اولوب توبه كار اولدقجه برده مكه يه قاچمسيله وارتداد ايتمسيله ، اولاسيله يه سعد نامنده برفاريك يانه ايتمسه ،
حضرت حسانك برشعرنده طولايی فاريه بوني دفع ايتمسه ، صوكره بنی سلمه ده حجاج به عيال نامنده بريك يانه
كيتمسه ، اوراده ده برسرقت يابمسيله طرد اولنمسه ، دها صوكره بنه خيبره كيدوب ايكيوزه براول ديوارينی ده لكه
ديوار يقلمسه آلتنده قالمسه ، برروايتده بوتكلره ده ئولمسه ، مكه ده حيفا يمسه ، عربلرده بريجاء قاچوسنه
فاريشمسه ، بوغزده ده برمتاع حيالمسه قاچمسه ونقط طوتمشلر ، فقط برصورتده ئولدورمشلر ، بوزنه طولايی ده
اسلامدن ارتداد ايتمكله حال وعاقبتی كوسترمسه « من يشاقق الرسول من بعد ما تبين له الهدى الخ .... » آيتی نازل
اولمشدر . شوحالده سبب نزول نظراً خائنه مدار ، بوطعمه بوكا معادلت ايتمز ، صورت عموميه ده ده يوكی
حقسزلغه واضلاف نازل اولمشدر .

شمدی عرب ممالكيت مسئله سنك اهميتی ، حاكملرك ، شاهدلرك ، دعوی وكيللرينك مسئوليتندن ده كی دقتی
آكلاملكله اسه تعالی اسلام طاهره يه وتوسنك طلب ومشاهده نباء طعمه يی مدافعه يه ميل ايتمسه اولمسيله طولايی ده
پيغمبری حفظ ودصيانت ايدركه ، دها طوغروسی كذبسنه غائی اخبار ايديه برمعجزه بخش ايدركه برحاكم وليه يه لزوم

اولسونه ولوسه اسباب ظاهره یه التجا ایده اولسونه برخائنه لسنه میل ایدوب برئ الذمه اولابیلمه یه کیمسه یه خصومت
ایتمسی همدانسنده بر قصور اولدیغی اشعار ایچون اوخائنده خصم اولمایه [وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَ] واللهه استغفار
ایت . چونکه [إِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا] الله مغفرت ایسته ینلره غفور رحیمدر . بو استغفاره دعوت
ایتمه دیکر افظاره اشاره کرم شدر . فضل و رحمت الهیه ایله حکمت و نبوت سایه سنده بویله بر قصور و خطادن صیانت
بیورلدیغی بالاخره هنت ایله بارایه جکلرنه اول امرده استغفاره دعوت ایدلسی خوارجه بر عتاب بلیغی مشعردر .
بنا علیه بو عتاب جمیع خائنلرك خیانتلری ، حتی زمان حقنده لقدیغی بیلیه ظلم و خیانته معاونت ایتمه و برحس مسلمت
و یا سائقهٔ تعصب و رابطهٔ ایله حقلرنده ترغیب و تشویقه ایرمه لرینه و کذلك حاکمنه احکام حقی اساس اتخاذ ایتمیوب
رائی و آرزوسنه تابع اولانلره قارشی شدتی تصویر قابل اولمایه غایت دقتلی بر نهیدر . و توبه یه ترغیب
تضمن ایدر . بونك ایچون بو شدت و جزالله افظاره دوام اولنه رق بیورلیور که :

[وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ الخ .] نفسلرینه خیانت ایدنلرك طرفندن
و یا اونلره طولایی مجادله ایتمه ، بویله لرینك نه کبی مخاصمی اول ، نه سنها دنیاده حاکم ایت . » —
نفسنه خیانت ، کندی الدانمه ، برشخصت جبلیدیر زعیم بر خیر کثیر یکدر . بونك ایچون انسانلر
معصیتی اقدام ایله کندی عقابلرینه سبب اولدیغی کندی الدانمه و امانت الهیه اولنه نفسه خیانت ایتمکدر . خائنلرك
اولمه دن نفسنه خیانتدر . [إِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا] — خوانه ، یك خائنه . ایم ،
یك کناهکار . یعنی خیانتده صاقنمایانه و کناهده چکینمیه رمکدر . بو افاده ده اصرار و عنادده تحذیر
و توبه یه ترغیب واردر . [يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ الخ ...] بوراده نفسه خیانتك بر صورتی ایضاح ،
و نفسلرینه خیانت ایدنلرك بر قسم مخصوصك تصویری واردر که بونلر [إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ]
الله ك راضی اولمیه جغی سوزلر تبییت ایدرلر . و بونی یاپارکن وقت الله یانلرنده ایکنه اونلره کیزلنمزلر ،
الله فارسی بونی یاپمقده چکینمزلر ده انسانلردن کیزلرلر . » — بو فاریره ده بیانه اولنیغی اوزره
تبییت ، بیتوتنده و یا بیتده مأخوذدر . بیتوتنده اولنیغه کوره برایشی کیجه لیین تدبیر ایتمك ، کیجه لتمك ،
کیجه قرار کلشدره یاپمقدر . بیتده اولنیغه کوره ده برسوزی مشئوم بر بیت ، برشعر یا کیجه اوقراشوبا اویدورمه

تنظيم اتمكله چاليشمقدر. بوكبي كيسه لرده ذهنده ويا آرالرنده فنا فكرلر زيتيلرلر . بونلرى تكرار كسه يه كيزلى
طوتمه ايچون كيچه لرى كندلرينه مخصوص خفى يرلرده اجتماع ايدرلر ويا وزننه سوزدننه اويدوروب بيت تنظيم ايدركى
چاليشه رك وسوسله يه رك الله ك راضى اولمه جغى برطاقم فعاليتلره بولنورلر ، تزويراتله اويدورورلر وبونلرى بايا كيسه
الله يه قوشمازلر ، اونى هيچ صايارلرده انسانلرى صوك درجه چيكينيرلر واونلرى آلداتمغه چاليشيرلر . حال بوكه
[وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا] اونلرى بايورلر ـ الله هپسنى محيطدر . هيچ برينى قاچيرماز ، ايرنده كچنده
جزالرينى وبرر . بونلر بايلدر بالتبع كندلرينى آلداتسه ، نفسلرينه خيانت ايتسه اولمقدن باشقه برشى يامسه
اولمازلر . بايد فكرى فعاليتلره بولنمقدن محترز ايچنده درلر . ـ طوغرى خائنلرى مدافعه وحمايه ايتمك ايسته ينلره
بوكبيدر سياقنده بولنديغى ايچون بونلره خطاب ايله وارشاد توجه كلام ايله بيورياليور كه :

اوخائنلرى مدافعه ايدن [هَآ أَنتُمْ] ايتدن [هَٰٓؤُلَآءِ] اونرسيكز ، اوكنديزى
آلداتانلر ، نفسلرينه خيانت ايدنلر كيمسه لرسيكزكه [جَٰدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا] برحياتده ريادن
اوخائنلرى طرفندن بحارله ايتيكز ، طابدى ريادن بونى بايا بيلرسيكز ، فقط بويله يامقله اونلرى حقيقة
قورتارديكزمى ؟ [فَمَن يُجَٰدِلُ ٱللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ] صوكره « لاتجزى نفس عن نفس شيئا »
اولان يوم قيامتده اوخائنلرى طرفندن كيم بحارله ايده جك ؟ [أَمْ مَن يَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا] ويا اونلر
اوزرينه كيم وكيل كفيل اولابيلمه ؟ بونلره اوعملرى محيط اولان الله تعالانك عذابنه قارشى اونلرى حمايه سنى ، اووعدانى
كيم رعايه ايده جك درسوئيورسيكز ؟ بناء عليه من ريادن بونى بوبحارلركزله اوخائنلرى قورتارسه اولماز ديكز
كى بالعكس اونلرى مسئوليتدن استخلاص ايدرك نفسكزه خيانت ايتمه وكنديكزى آلداتمه اولورسكز . والله تعالى
بيغمبريه « ولاتجادل عن الذين يختانون انفسهم » بيورديغى ايچون كنديكزى اونلرك شفاعتنده محروم ايتمه
بولونورسكز . مع مافيه بوبويله درديه مأيوس اولوب ده كنديكزى بسبتويه خيانته قايد يرايكز ، حمايه توبه واستغفار
ايدكز . چونكه [وَمَن يَعْمَلْ سُوٓءًا] هركيم باشقه سنه بركوتولك يايارسه [أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُۥ] ويا خود
كنديه ظلم ايدرده [ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ ٱللَّهَ] صوكره الله دن استغفار ايدرسه [يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورًا رَّحِيمًا]
الله ى غفور رحيم بولور . كلمه آرام سهده الله غفور رحيمدر ديه سوزده لانوب ده كناهى استخفاف ايتمليدر .

زیرا [وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَىٰ نَفْسِهِ] حکیم برائم فائز اولان آنجق نفسنه فائز اولور . اولسه ایدی بو زیاده کلمه نفسیده . واولنجه جزء وبالنی همده جمله اولانه آنجق کندیسی اولور . کسانصه احتراز ایتمك لازم کلیر . چونکه الله غفور رحیم اولمقله برابر [وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا] بر ده علیم حکیمی ، حکمك حکمتی ، کیزلی آشکار حکمتلری بلیر . همانکه بولرلی ده حکمتلری فائقه اساسه دایر ، جزاسنی اوکا حکیمدر . اوحاله [وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا] حکیم برخطیئه ویا اثم کسب ایدرده [ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا] صوکره ده بو کسبنی هیچ علاقه سی اولمیانه برئ بریسنه آتارسه [فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا] محققه بهتانه واضح برائم یوکلمنه اولور . » — خطیئه ایله اثمك تعریفنده اوچ وجه وارد : برنجیسی ، خطیئه صغیره ، اثم ، کبیره در . ایکنجیسی ، خطیئه بالکز بایانه فالانه ذنب قصیر ، اثم ایسه ظلم وقتل کبی باشقه سنه تجاوز ایده ذنب شدیدر . اوچنجیسی ، خطیئه ، کرك عمداً اولسون ، کرك خطأ ، یاپلمسی لازیمه اولسایه ، اثم ایسه عمداً حصوله کلسون . دیمك که باشقه سنه افترا ایدیلمه کناه ، کرك یالان ، کرك کوچوك اولسون حقانکی تقدیر ده افترا اولمق کندیسی یك بیوك برکناهدر . ماهیت افتراء بوردر . باشقه سنه یاپمادیغی برفعالنی بهتانه ایتمك حد ذاتنده اکبر برکبیره اولدیغی کبی کندی کناهنی باشقه سنه عطف ایتمك اوکناهه بو اکبر کبیره یی علاوه ایتمکدر . بنا علیه بونه بیوك بوزوقلقدر احتراز ایتمك وشایه بویله برشی اولمسه درحال توبه واستغفار ایروب حملات لازمه لازم کلیر .

براقطار انده صوکره بویله فضلرینه خیانت ایروب بویله خبیث قول ایله مشغول خائنلرده برقسمك رسول الله یه اغفال وافضال ایتمك ایسته دکلرینی اخبار وبوکا مقابل رسول الله نفضل تعالی عصمتنی اعلان وعلوقدرینی بیانه ایله مشغول وبحالده یه سوره ایجوه عتاب سابقك محصه نعمت اولدیغی کوسترمه بر نعمت والتفات مخصوص ایله بیورییور کر :

یا محمد ! [وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ] اوزرکده الله فضلی ، یعنی کرك نعمت فضل برنعمت اولاره نبوت ورحمتی یعنی حفظ وعصمتی اولماسایدی [لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ] اوطائفه برکره سنی مطلقا شاشیرمه ایسته مشلردی . » — زیرا المعرفه فومی

اولنك سارقه اولدیغنی بیلدکلری حالده پیغمبره گلمشلر ، اونی مدافعه ومجادله ایله برائت اینه رمسی وسرقتی
یهودی یه اسناد ایتمسنی طلب ایتمشلر وبو صورتله باطل وخطا بر حکم ویرملرینی استه مشلردی ، حال بوکه اونلر
[وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ] بونکله باشقه سنی دکل ، انجق کندیلرینی اضلال ایدیورلردی . ائم
وعدوانه تعاونه ویالانجیره شهادت وبهتانه ایله کندیلرینی ضلالته دوشورویورلر . [وَمَا يَضُرُّونَكَ
مِن شَيْءٍ] حاله واستقباله سنه بر ضرر یاپمیه اولمایورلردی . چونکه سنه حمایه ی فوق العاده
بنا ایده جکدن وخطالرینی معلوم ومثبت اولمادقجه برحاکمك وظیفه سی ده ظاهر ایله حکم ایتمك اولدیغندن
اوحاکمك مسؤلیتی سنه عائد اولمیه جقدر . حال بوکه سنه بوقدر فاضله دلیل [وَأَنزَلَ اللَّهُ
عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ] الله سنه کتاب وحکمت اینه یردی [وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ]
وبیله دیگك اسرار وحقایقی سنه بلدیریردی . — کتاب ، قطعی دلیلك فوقنده بر دلیل ، حکمت ، علم وعمله
صحه وصواب اصابت ایجون نبیك برخصلت وبو علم لدنه ظواهرك ماوراسنی کوسترمه وظاهر وباطنده
حفظ ده وضرردن صیانت ایچون ربك رحمت الهیه سنه برعیه بقیه [وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا]
وبو صورتله الهك سنه فضلی عظیم اولدی . بناءعلیه سنه نبوت عامه ورسالت تامه ایله ظاهر وباطنده حفظ ده
معصوم اولمه حکم ایدرسك وسنه صحیح بر وجهله برضرر کلمك احتمالی یوقدر .

اوحائله باقه [لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ] اونلرك فیصیلدیلرنده ، تبیت قیلدقلری
ایجون اجتماع ایدوب کیزلی قونوشمه لرینك خیری اولمدیغنی خبر ویرمکده در . [إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ
أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ] انجق بو یاپدیغنه صدقه ویا بر معروف ویا بین الناس بر اصلاح امر ایتمك
بر اویغ مقصده برلی ایجون طویلانوب کیزلجه قونوشدیغنك [وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ]
وحکیم بولندیغی الهك رضاسینه بالیاره [فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا] بارینه اوطاپیلق براجر
ویرمه سنه . — دیمکدر باشقه بر مقصد له دکل ، الهك رضاسینه اولمق شرطیله بر اویغ مقصدله بر یره ایجون
عقد اجتماع ایدوب کیزلجه قونوشمه ، مشاوره ومذاکره ایتمك جائز وحتی مندوبدر . بونلرك خارجنده کی اجتماعات
ومذاکرات حقیقه ده ایسه هیچ بر خیری یوقدر . مؤمنلرك بونلرده صاقینمالری وکیزلی اجتماعاته اشتراك ایتمه لری وحتی

منع ايله لسرى لازم كليور.

صدقه ، معروف ، اصلاح بينه : بر اوچ كلمه اعمال خيريه يه نك جميعنى شاملدر . زيرا انسان متعدى اولاده عمل خير يا اطعام ايتمك ويا دفع مضرت ايجون . منفعت ايسه يا مال ويرمك كبى جسمانيدر . صدقه ايله بو نوعه اشارت اولنمشدر . ويا روحانيدر . امر بالمعروف ايله ده بو نوعه اشارت اولنمشدر . اصلاح بينه الناس ده دفع ضرر قسمنه اشارتدر . كورديكوركه بو ثلثه يوزنده وعد اجرا اولنمش « ومن يفعل » ديه فعل نفيه ايله بو ثلثه واه رضاسنى ايجون اولمقدره تقييد اولنمشدر . [وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ] حكيم بر صورتله كه بيسنه جمله تنبيه ايتمكدر — يعنى بر وجه بالا كتاب وحكمت وعلم لدنى ايله اظهار حقيقت ايدن رسالت وهدايت محمديه يى اثبات واعلاء ايده معجزه غيبيه وهدايت الهيه اتصال ايتمش قدر — صوكره يغمبر يه مخالفت ايده [وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ] وسوسندن بونك غير يسنه اتباع ايدرسه [نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ] بزادنى دونديكى طرفه جيدره [وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ] وجهنمه ياقارز [وَسَاءَتْ مَصِيرًا] وفقط بلديسكز اوجهنم نه فنا بر يردر ؟ . » — برآيت بالاده نقل ايدديكى اوزره طعمه نك جنانك بيانه الهى ايله تنبيه ايدرك حقه تسليم نفس ايتمه يوب مكابره قرار ويرمه سى اوزرينه نازل اولمشدر .

شقاقه ومشقه ، مشاقه ، ايريلوب مخالفت كيمكدر .

سبيل مؤمنيه ، اعتقاد وعمله مؤمنلرك طوتديغى طريقه توحيد ودينه قيمه كه الله ورسول الله واولوالامرك اطاعت يوليدر . بونك غير يسنه تابع اولمه ده طريقه توحيد ودينه مخالفتدر . مؤمنلر يولى اولديغى معلوم در . بناء عليه رسول الله شقاقه ، مؤمنلر يولنك غير يسنه كيتمك ديمك اولمغى اشكار اولديغى حالده بونك « ويتبع غير سبيل المؤمنين » ديه آيه يه تصديى البته شايان دقتدر . ديمك كه رسول الله اتباع كبى سبيل مؤمنينه اتباع دخى صراحةً مطلوبدر . رسول الله يه نص قطعى وارد اولمايه خصوصاته رسول الله شقاقه ايله مؤمنلر يولنه كيتمك نك متلازم وعينى ايسه ده نص وارد اولمايه خصوصاته بو متلازم ظاهر وكلدر . مؤمنلر « ولو ردوه الى الرسول والى اولى الامر منهم لعلمه الذين يستنبطونه منهم » نصنه توفيقاً اتفاقه واجماع ايله بر يول طوتمق زمانه بعضى كيسه لر مؤمنلرك طوتديغى بو يوله مخالفت ايتمكدن حالده رسول الله طوغرودن طوغرويه شقاقه ومخالفت موقعنده

بولنماسه اولدقجه ی ارعایه بلیرلر . ایشته " ومن یشاقق الرسول من بعد ما تبین له الهدی " دیه صوکره "ویتبع غیر سبیل المؤمنین ، فیه بك تصریحی برایکیسنك بالذات مطلوب و ستلازم بولندیغی ، یعنی رسول الله شقاقه مؤستلزم بولنه کیتمك دیمك اولدیغی کبی سؤستلزم بولنه کیتمك ده رسول الله شقاقه دیمك اولدیغی صراحةً آکلاشلمسه دنبارعیه اجماع امت ایله رضی الهدانك بیسه ایده جکی و ادعا ده ایتباعك وجوبی کوستریلمشدر . بونك ایچون علمار اهل سنت وجماعت بوفقره یی اجماع امته ایتباعك وجوبی افاده ایچون سوره النساء برنجی اولریه آکلاشلمسی وجه دلالتی مختلف صورتلرله ایضاح ایلمشلردر . ایتباع کلمه سی ده اصل مسئلدنك نابیت اساسی اوزرنده دورماله ایتدیکنی کوستریر .

اصلا ، برشیئی یاقمه ایچون آتشه آتمه و آتشه آتوب دور دیمکدر . ایشته الهدی بیسه ایتدکدنصوکره رسول شقاقه ایده و مؤمنلر یولنك غیریسنه ایتباع ایده مرتدك عاقبتی بودر . بونی توقیت صاتمایلی دیالکز طعمکی مرتدلره مخصوص ده فلسفه ایمه ملیدر . هیهات [إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِۦ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُ] در . یوقاریده دینیلن سوره ده ایضاح اولنمشدر . بونك ایچون طعمکی مرتدلرله برابر اهل کتابك غیری اولانه اهل کفر و شرك نقطه انظارندن سوره اولنمشدر . بونك ایچون اوراده " المسیح ابن الله " ، " عزیر ابن الله " کبی ابهاسناد واقع اولمشدر " ومن یشرك بالله فقد افتری اثما عظیما " بیورلدیغی حالده بوراده تصریح بیورلیور : [وَمَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا] حکم الله شرك ایدرسه آرتق ضلال بعیدایله ضلالته دوشکدیر ، یعنی اویله صایمیکز اویله صایمیکز طریقه حقده یك اوزاقلره دوشمشکز . مغفرت و رحمت الهیه دنه اوزاقلاشمشکز . بنارعیه شرك حکم حقه بافتراء و اثم عظیم ، حکم ده بر ضلال بعیددر . وهرایکی صورتده ظلم عظیمدر . جمیع مافیه بعضی شرکلره افترا حقیقتی بارزدر ، بعضلرنده ده ضلال حقیقتی بارزدر . بونك ایچون هربرنده عدم مغفرت مقامنه کوره تعلیل اولنمشدر . اصل کتابك شرکی ضلالته زیاده براز افتراء ، دیکرلرینك شرکی افتراده زیاده براز ضلالتدر . مؤمالده یا خلاف لغه ، براده جهالته راجع دیمکدر . وبونلرك هرایکیسی ده توبه یه قابل مغفرت دکلدر . فقط جهالته منبعث اولانه شرك ارتکابنك ذنبیات علمیه و عقلیه ایله شرکدن کیمسه ی

ملحوظ اولديغی حالده محضا اختلافدن لقد منبعث شرك اربابی عالمده زائل ايتمكه بنی وظيفه‌دار ايدی ،
انسانه دوام ايتمك ايچون دها زياده واسطه بولمسه اولور . بونده دولايیسيله اهل كتاب حقنده « و
ما اختلف الذين اوتوا الكتاب الا من بعد ما جاءهم العلم » بيورولمشدر . كرچه علمك تهذيب اخلاقه
مخصوصنده بيوك اهميتی واردر . لكن اختلافه اينی عالمده زياده براراده واحتياس اينی اولديغندن ايمانه
ايچون ساده معرفت كافی اولمايوب كی تأسيسات اخلاقيه ايچون ده ساده علم كافی دكلدر . اكر كافی اولسه ايدی صحيح
بركيسه حقنی بيلديكنه بالاده سويله‌يوب ، خلافنه حركت ايده‌مزدی . برغفلت ، برشهوت ، برغضب ، برحسد
براعتياد ، براميد ، بريأس ، برغرور بعضاً بركيسه يه يك ايی بيلديكی برحقيقتك وحتی بتون بيلديكلرينك خلافنی
ياپديرمغه كافی كلير . انسانه برحقی اكلاديرده قبول ايتمز اولورمی ؟ ديه‌بيلرسكز طوغرودن
بيلوب طوردركه بالاخره اينه‌كلنی وطوغرانی بردولاندريجك بيلديك دولاندريلمكی دوشونه‌بيلردر .
بونره ، اويله ايسه كزدن اوكوكزه كلمه‌لرك تسليم ايديلمسكن ؟ دينلسه خاطره‌يه جكلدنده شبهه يوقدر .
كذلك بتون مخالفلك باشی جهالتده ومعارفسزلكده در . ديه‌بيلرسكز تحصيل كورمه‌ميش انسانلرك شرعنده
دها چوقه قورقولری حساب ايتمه‌ليدر . ابليس بونك اك بيوك مسائلی ، شيطانده بومعناسنه ومصدريه .
جاهلدن تركيب اساسنه بويه شيطانك . فاسقدن تحريف معنايه تزدير دافعه‌لريه اكرانوب قاچيلديغی
اثريدر . وسائط اغفاليه‌لرك اك بيوكلرندن شهوت ودواعی شهوتلرك اك سايجی ايسه فادينه . « زين للناس
حب الشهوات من النساء » .

ايشته سوره‌نك ساده اصل سركك ايكی نوعی تمائل ايكی آيده افتراق واضلال جهتلريله تعليل
اولنمه‌سنه عدم تعرفده برشريك كوسترمه وبو صورتله بوراده يوقاری ارجاع نظر ايتديرلركه موكره بونرك
ضلال بعيدلری سوره‌نك ساره موضوعی ايله مناسب اولمق اوزره سوقصورتله ايضاح اولونور :

[اَنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهٖٓ اِلَّآ اِنَاثًا] الله شركا ايله اللهی براقه‌رق انجق اناثه دعا ايدرلر ،
فاجيقدره جاهلدرلر ، فاجيقدره تعبد ايدرلر ، اونرك اك زياده پرستش ايتدكلری ، كوكل ويره‌رك يالوارديقلری
ويا نامنه دعوت ايتدكلری معبودلری فاجيقدر اولور . » — بونرك نقدنه آلمقدن مقصود تصوری كوزه‌ميش اولان

برفارسیه خیالی در. وبونك ایچوندر که یونانیلرك اکثریسی اناث صورتنده، اناث اعتقاد در. بونلر نفسلرنده باشقه
برفاعل کورملك ایستدکلرندن معبودلرینی مؤنث، حاکم، فعال اولمه اوزره رکل کندیلرینه مطاوعت موقعنده بولنمهجه،
لهوالرینه رام اولمهجه دیشی عنصرلرده منفعل ماهیتده آدارلر. وبو حالت رومیلرده دولایسیله که برایشه کندیلرینه
برریئس انتخاب ایده جك اولسهلر بویله یوشاقلرده وعاجزلرده یاپارلر. مصریلر بوزاده اناث کلمه سنی مؤنث غیر حقیقی
معناسیله اصنام دینلرینه ادخال ایتمشلر وبونکله اناث صورتنده سوسلرلر، مؤنث اعتقادیله یاپدقلرینی برطاقم اصنامه یاپیشمه
ایدلرکلکی کوستردیلر. عرب مشرکلرینك اللات، العزی، منات کبی اناث اعتقادیله مسمی برچوق بوتلری
واردی که اللات، الهك مؤنثی، العزی، العزیزك مؤنثیدر. ودنیلمشدر که عربك هر قبیلهسنك برصنمی
واردی واوزری بنی فلانك اناثی، بنی فلانك اناثی دیه یاد ایدرلردی، یعنی صنم انثی دیلردی. الخ.
یونانیلرده سائره کبی بتپرست اقوامك اکثر اصنامی ده دیشی اولدیغی معلومدر. بنارعلیه یوسفی حدزاده
صحیحدر. فقط یونی اکثر اصنامه ایچرمه اناث کلمه سنی معنای حقیقیسنده حیقاریمق لزوم یوقدر. هرحالده
برحقیقتك انعطاسی اولدیغندن بوحال اناث ایچون بر نتیجه سی اولدیغه ملاحظه ایدلك واناثی معنای حقیقیسیله
مطالعه ایتمك لهم اصلدر، لهم ده آیتك روح مضمونه دها موافقدر. یعنی مثلا روحك غایهٔ معبودی
فارسیدر. اونك نظر نده تعبدك الی بیوك مثالی تعبد ایتدیرمکدر. (کولت ودرام) اوبتوه زوقنی
بتوه الهنی فارسیده آلوه ایستر، اونك ایچون فارسیه زوقی اعظم لذات اولور. اونك بتوه خیالاتنك باشنه
برفارسیه خیالی واردر. وبونده طولایی لهذا اوطور دیمی یرده، لهوحرمت ایده جکی موقعده کوزل فارسیه
رسمی آدار، اصنامك وهله اکثر اصنامك فارسیه اسمیله تسمیه ایدلسه اولمیدی فارسیه تعبدینك روح حاکم اولمسنه
مشعشدر. اصنامك موقعی بوطا برمن، برتمثال اولمقدن عبارتدر. بوصورتله فوق العاده دیاخیل کوزل
صورلری تصمیم اولندیغی وقت اونلرك خیالدن فارغ شیشه دیکر فارسیدن تحقیر ایدیلیر وال چیکیلیر فارسیه، ال کوزل
بریوزیه وحاقیقتلی اولمهلازم کلیرکه معبودینی فارسیه تنقی ایده شکدن الیزده حقیقی فارسیدن اویه باشلاله
دوشلرکه حرمت شویله طورسون الی بسیط حقوقه انسانیدن بیله محروم ایدیلیر. دعوایه بافارسیکن فارسیه
حرمتسیزلك. فعلیاتی بافارسیکن فارسیه اویونجاقدن الی سفلی اولمشدر. بوحال شکدن اویه برخصلتی

وشیطاندن اویه بر دسیسه سیدر که خطالی بر شیئی سوه جهتدن اولسه اوطا مطلقا برفاریه تصوری قاریشدیریر.
کونشه طاپارلر دیشی تصور ایدرلر، بیلدیزه طاپارلر دیشی تصور ایدرلر، ملائکه یه طاپارلر اناث تصور ایدرلر.
وبو صورتله بونده زیاده تقلیدی شهوانیه طویلایوب حقیقتدن خیالده فرار ایدرك فاریشدیرمه
قاریشدیرمه حقیقی فاریشدیرمی یاپمال ایدرلر.

بو اراده شونی ده اخطار ایتمك لازم کلیرکه تقلیدك بحث واسع اولوب ده نخافت وشیوعی وجهیله
واردر. وعما اولامزده بحث واسع افاده ایده بیلمدك. حال بوکه شرکدن خوف وخشیت معبودلرك
بیوه دکلدر. وبویله قورقو وخشیت معبودلری ده اکثریتله ارککلردن انتخاب اولنمشدر. نه کیم عربلرك وحی
"هبل" و "ذی الخلیصه" کبی ارکك اسملی صنملری وارمیدی، بونلرده قاچیلیر وشیطانه قورقولوب ایجون
تقلید ایدیلیر. بو حقیقی بر تقلید کل بر نوع سانمامدر. بونلر برولی اولمقدن زیاده بر تقلید کبی طوتولور
وبرینك شیدنه دیکرینك قوتنه التجا اولنور. شرکدن فاریشمه بر فاریه کسیلیر وبرقهرمانه عرضه انام
ویا دهالت ایده فاجمه بر فاریه حالنده دوشه یر، یالواریر، یالتاقدینیر. بنا علیه "الا اناثا"
قصری نقص صحیح اولور. رینلم دیلیر. اولا بویله بر سؤال وارد اولمسه ایجون "الا اناثا"
بیوردیلمسه "ان یدعون" بیوردیلسه ویا نکره شرکدن فضلا بعض لری اصل بحث واسع اولمیه باشلاسه
اولیغی آکلاشیلمشدر. ثانیاً "الا اناثا" استثنای مفرغی وعائدك مفعولی اولیغی کبی فاعلندن حال اولمق
جائز اولدیغندن شرکدن الهی برانعقد اولنمامش اولدیغی کبی قوتی فاریشمه اناث حالنده شرکدن دخی
اشارت اولنمسه اولور.

اوت شرکدن الهی برانیلیرده انجق اناثه دعا وتقدیس ایدرلر ویا الهلرك مادونده بعضه فاریه کبی
یالواریرلر. [وَإِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا] ویریر یا یعقد الهی برانوب
برشیطانه مربوط دعا وتقدیسه اولدقده یاشقه برشیده یاپمسه اولمازلر." — بونی اونلره یاپدیران
تسویله ایده شیطاندر. اونلرك اناثه طاپمالرنده یا شیطانه طاپمالرنده عینی ویا مقدمی ویا نتیجه سیدر.
افضای بحثدن برالله معراجه یوب ده فاریشمه معراجه اولانر، شیطانه الرانعقده، شیطانه قبول اولمقده

قوريتوله ماز لر . تركيم « النساء حبائل الشيطان = قادينلر شيطانك آغلديسيدر » دينمشدر . شيطانك بتون طريقلرى ايله آلداتمادن قبل ذيارده قادينلر آلدانيرلر . بو صورتله مشكلدن اصلنه برشئ قالمديغى حالده شيطانك اميدى كذلك بتون حول وقوتك منبعى اولان الله يه قارشو بولنديغك حالده قادينه كلى بالواسطه تزكيه يرينى شيطانه بريرك تسليم ايتمسه اولمقدمه باشقه برشى يابمسه اولماز لر .

مريد ، مارد ، غير ايله علاقه سى يوقدر . تركجه بونك تحريفى اولان « مَرَت » تعبيرى اولوب بو ماده نك اصل تركيسى فعليله مضاسيل علاقه دار در . تركيم امر ، يالايمه « صرح ممرد من قوارير » يالجسيه سرچه سراى ، سردار ، اوت بيچن قوصال يه ويا فاصيفنده قيل بيچن قاديه « بچوه مرداد » بايراغى دوكولمسه جيبلاره آغاج دكيلدر .

اويله برشيطانه مريدكه [لَعْنَةُ ٱللَّهِ] الله اولى لعنتله مسه ، غير ايله علاقه سى كسوب كسنه دن اوزاقلاشديرمشدر . [وَقَالَ] اوده الله قسم ايله ديمشدركه [لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا] البته بنه سنك قوللركدن مفروضه ، مقدر بر نصيب آلرم ديكم [وَلَأُضِلَّنَّهُمْ] والبته اوزرى حقدده شاشيروب صاپه جغم [وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ] والبته اوزرى امنيه لره دوشوره جكم ، يعنى دينسز اولدر ، بوسه ايدرلر ، يالانه سوداللر ، باطل مفكوره لر ، اوعالر ، اوموجاماللر ايله ذيره جكم [وَلَآمُرَنَّهُمْ] والبته امر ايده جكم [فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ ٱلْأَنْعَامِ] ده حيوانلرك قولاغنى دوغرايه جقلر ، بوده جهلة الاهك حلال قيلديغى حرام قيله جقلر . » — عربلر بر دينى دوه يسه دنيه طوغورور دينجيسى اركك اولورسه قولاغنى ديرلر واركه اوزه انثاى حرام عد ايدرلردى . بعضى مفسرين ده ديمشلر در كه يوقره عبادتنه ايجون قربانلغه نشانه سى اولمق اوزره انعامك قولاغنى كسرلر ديو بركفر ايكيسه عبادت فعله ايدرلردى . [وَلَآمُرَنَّهُمْ] والبته امر ايده جكم [فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ ٱللَّهِ] ده الاهك خلقتنى تغيير ايده جقلر . » — خلقتك صورتنى ويا صفتنى دكيشديره رك وجهنى تحويل ايده جكم ، فطرتى كاملة كوتوره جك يرده بوزه جقلر ، جيفير نده جيقاره جقلر . تفسير لرده وارد اولديغى اوزره نظراً قادينى اركك ، ارككى قاديه يا جيفه جيليشا جقلر ، قاديه يرينه اركك ، اركك يرينه قاديه قوللانه جقلر ،

بیعقلدن، صقالدن یولم جقلر، صوراتدن بویا یاپمق، فیلقدن دکشدیره جکلر، قولاقلره، بوینه کسوب کوزه چیقاره جقلر، ارککلری ایکدیسنه ایردب خادم آغاسی یاپمق، امضالدن وظائف ملکیه یاپدیرمق خلافنه قوللانه جقلر، نطاح یرینه سفاح ایده جکلر، تمیزی براقوب پیسلکده قوشاجقلر، منفقی براقوب مضرتی اختیار ایده جکلر، جدیاتی اتوب اکلنجه یه طوس ایده جکلر، وظیفه دینه خیانت ایدوب کیده جکلر، دوغرولغی بیلانچه، اکریلکی لعنتلیسایاجقلر، حلال حرام، حرام حلال، ایی یه کوتو، کوتویه ایی دیه جکلر، فیه یرینه شرابشیدیه جکلر، اعمار ایلمی لازم کلنی تخریب، تخریب ایلمی لازم کلنی اعمار ایده جکلر، قانونه مصطفیایه سوء استعمال ایه جکلرکه خلافنه اختیار دیرایده جکلر، قانونه مخالفت خلافنه اشتراک یاپاجقلر. وحدیثنک فحواسنجه کی سلامت وصفوتریی بوزاجقلر، قانونه مصداق «فطرة الله التی فطر الناس علیها» اولاندینه قیمی، صراط مستقیمی، حقه یه سلکی براقه جقلر، مخلوقی خالقه یرینه قویه جقلر، توحیدندن چیقاجقلر، باطل دینه وفکرلرآرقه سنده قوشاجقلر، شرکا بولا تعبدایده جکلر، شیطانت پیشنده طولاشه جقلر «لا تبدیل لخلق الله» اولدیغنی بیلمیه جکلر، بیه ربیلر طانیماجقلر.

اوسریه ملعونه شیطانه لعنتلر نجه الله قاریشی بوبسبه سوزی جمالاً ویافالاً قسم ایلرسوبلری، بوصورتله الله قولدینه مسلط اولدیغنه اوغرامه مقطوع برحصه آلمغه قرار ویردی کرایشته شرکلر باشی وضلالت منبعی بولدی. کائنات ایچنده انسانلره خصم اولانه وانسانلرک قلبنه نفوذ ایدرک اونلری حقدن وحقیقتدن شاشیران ملعونه برقوه ساریه واردرکه الله کریمه ایلک عصیانه ایدنه وانسانلرک عقللری شاشیرنا اولدی. واو شیطانه سریع الله لعنتله بوسوزلری سویلدیکی شناعتی جامع بویله برملعونه. وشرکلر اناثه پرستش ایتمکله ویا اناث وصفیتنه دوشمکله بویله برشیطانه پرستش ایتمیه اولمقدنه باشقه برشی یاپمازلر. جلّ بوکه:

[وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ] الله یرانوب ده شیطانی ولی الامر اتخاذ ایدنلر، الله کریمی دیکه صوب شیطانه اطاعت ایدنلر [فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا] آرتیقیله آچیقه برصورتده زیانه ایدرلر. زیرا [يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ] شیطانه اونلره تمنیاً وعدلرایدر، امنیلر ویرر، آغیزلرینک صویی آقدیرر. فقط [وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا] واسطه شیطانه اونلره

غرور ده باشقه برشی وعد ایتمز .» —

غرور ، انسانك بك خوشه برشی بولدیغی ظنیله کیفلنوب صوکره اونك بك فنا برشی اولدیغنی اکلایه رق سالم اولسی ، اوکبر ده یالانه یره سه دیکوب صوکره ده جداً یرینه سی یعنی آلدانوب سیه رکه شیطانك توسه وعدلری واسطه سیله طعیه اوله رق غرور ده باشقه برشی افاده ایتمز . [اُولٰئِكَ] اشته بونلر ك اوشیطانی ولی اتخاذ ایده سفه ورلرك شیطانه برابر [مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ] مأوالری ، صوکره واردقلری کبره جکلری یر جهنم در . [وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا] واردقلری قورتولوب قاچه جقلری یر اصلا یوقدر . شیطانه سلطه اولدیغی ایچون الی الابد بعضلرینه حصه سی بوقدر ، شیطانك حصه سنه دوشمه ، طوزاغنه کیمسه اولاشه کلمه ده اوسعودك آرقه سنده ضلال بعیده یه دالان وبعضلرینه کوروندیلر . مکر که فرصت الده ایکن توبه واستغفار ایدوب شرکدن وشیطانی ولی اتخاذ ایتمکدن واز کیمسه اولسونلر . اوزمانه « ویغفر ما دون ذلك لمن یشاء » حکمنه داخل اولورلر .

بونره مقابل [وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا] ایمان ایدوب ایی ایشلر ، صالح عملر یاپانلری ده آلتلرندن انهار مقدر اولان جنتلره قویاجق ، اورایه الی الابد تخلد اولونه جقلر [وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا] بوده الله دن بکی وعد در . وعد اولونه جق شبهه یوقدر . مینکه [وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا] الله دن صوزی طوغرو سوزلی کیم اولابیلیر ؟

ای مسلمانلر ! [لَيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ] الله ك بحمیه وعد اینکی بو جنته دخول غایه سی نه زمان امنیه لریکزه اولور ، نه ده اهل کتابك امنیه لریه . » — نقل اولونوبکه مسلمانلر اهل کتاب بربرلرینه فاخر ایتمشلر ، هر بری عنداه کندیلرینك دها اولی اولدیغنی ادعا ایتمشلر ، اهل کتاب « بزم پیغمبریمز سزك پیغمبریکزدن اول ، کتابمز کتابکزدن مقدمدر . وبزم دینمز دینکزدن » دیمشلر ، مسلمانلر ده « بزم پیغمبریمز سزك پیغمبریکزدن صوکره در ، وخاتم الانبیادر . کتابمز سزك کتابکزدن

صوکره داوندن جاکدر . وبز ابراهیم واسماعیل واسحاق دینی اوزره بز دخی آنجق بزم دینمزده اولان کبره جلك » دیمکدر . بونك اوزرینه بو آیت وسابقدن نازل اولمشدر وبویله قوری قوری تفاخرلره مجرد ارزولر ، قورونتولر ، امیدلر ، تمنیلرله جنت کیرلمیه جکی آکلاتیلمشدر واونك یولی کوسترلمشدر . الله بو وعدینه ایرمك ایچون ساده امنیه دینی کافی کلمز ، زیرا :

[مَنْ يَعْمَلْ سُوٓءًا يُجْزَ بِهِۦ] کبی مسلمه وکبی اهل کتاب وکبی سائره دخی حکم بر کونه در . [وَلَا يَجِدْ لَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا] دکلدر . الله یاننده نه دخالت ایده جك بر ولی ، نه ده قورتاره جی بر یار دخی بولنماز . [وَمَن يَعْمَلْ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ] ارکك ده اولسون ، دیشی ده اولسون هر کیم ده مؤمنه اولرق صالح صالح عملده بولنمشدر ، یاراشیقلی بولنمشدر یالکز [فَأُو۟لَٰٓئِكَ] بونلر [يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا] جنته کیرر ودیکر طرفدن بیله ظلم ایدیلز . یعنی اك جزئی ، اك احتمالسز درجه بیله مقدار دکیلدر . ایشته جهنم کورمه دن جنته دخول خصوصنده الله حسنه اولانه وعد قطعیسی بولنمقده در . » —

نقیر ، اساساً خرما چکیردکلرك طرفنده بیاض نقطه جیوقورجه دینیلیرکه فائده بولنه بیلیر . قطمیر ، خرما چکیردکلرینك یاپیشیق ایکی قابوغه ده قطمیر دینیلیر . دیکر طرفدن ده مقدار حقیره دیه کنایه اولور . لسانمزده ده یك اوفاقه تفك دینه نقیر قطمیر تعبیری معروفدر . ایمان وعمل صالح بابنده ایچون الله کوزل دینه طاقیسی در ؟ دیه سیاقه یه ، مباحثه یه ده لزوم یوقدر . [وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ] دینجه اوکیمسه دینه طاقیوزل کیم اولهبیلیرکه اوزینی یوزینی تمامیله الله طرفنه تسلیم ایتمسه [وَهُوَ مُحْسِنٌ] ویوحاله ده خیر یاپیسه کوزل یاپمسه ، احسان ایتمسه ، سیئات یاپیاسه ، ایشله ریکی حسناتی ده الله محضور نده یاپه یعنی بیله رك کوجی نه بیله یکی قدر کوزل صورتده یاپمسه [وَٱتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا] وحنیف یعنی دیکر دینلرده بولنه جیوریسه بر موحد اولهرق ابراهیم ملتنه ابراهیمك ایزنجه کیدیه حیاتنی اجتماعیه اتباع ایتمسه . چونکه [وَٱتَّخَذَ ٱللَّهُ إِبْرَٰهِيمَ خَلِيلًا] الله ابراهیمی خلیل

ايدمشدر . » — بناءعليه اوڭا اتباع ايدن صفات اجتماعيه « الذين انعم الله عليهم من النبين والصديقين والشهداء والصالحين وحسن اولئك رفيقا » در .

خليل . بركيمسنك اسم واسمنه آراسنه كيرمك وحتى قبسنك اجزاسنه تفوز ايدن روشنى ويرمكدر كه بو صفتلى اولميان موجودات مصاحبتندن خلاصه مأخوذدر . والدهك ابراهيم خليل ايدمسى اونى برخليل كبى اصطفاى مخصوص ايله تكريم ايتمسنه دقت اولنمسى ربانى فيلسفه اولمسندن مجاردر . اه تعالى ابراهيم عليه السلامى بر طاقم كلمات ايله امتحان ايتمسنه ، اوده اونلرى اتمام ايلمسنه اولمغله « انى جاعلك للناس اماما » تكريمى امام انام بايمسنه ، سراجيايه ، ملكوت اعلى وسفلايه مطلع فيلمسنه ، اوده قومى عن التوالى توحيد الهيه دعوت ايتمسنه ، اصنامه ، نجومه ، شمس وقمره عبادتدن منع ايلمسنه ، طاغوته فارشى كلمسنه ، اه اوغورنده آتشده آتيلمقدن ، اوغلنى قربانه ايتمكدن ، مالنى مسافرلره فدا ايتمكدن چكينمسنه ، اخلاقه الهيه ايله تخلقده سلفك صفى كبمسنه ، اصطفاى انسانيتك اون يدنجى اونى واولك آلنده تجلى ايتمسنه ، ذريتى — ظالملر مستثنا اولمق اوزره — ملك وسلطنت وبطام اولمسنه بويله برخليل الهدك متنفر تابع اولمسنه ذات ده اوخليلينه البته محصه يا اولمقدر . ايشته اوذات « اسلمت وجهى لله ومن اتبعن » دينيه محمد عليه السلام واتباع صحيحه سى بولونيه ، دينه اسلامدر . وبونده كوزل يكى بردينه يوقدر . عليه الصلاة والسلام دمشدركه « الله ابراهيمى خليل ، موسايى نجى — يعنى كليم — وبنى حبيب اتخاذ ايتدى ، صوكره بيوردى كه : عزتم وجلالم حضيجه بنيمى خليلمه وكليمه محققه ايثار وترجيح ايده جكم » فى الواقع مشهور معراج حديثنده ثابت اولديغى اوزره ليله معراجده رسولاه موسايى النجى ، ابراهيمى بدنجى سماده كورمسنه وكندسى بوغرى كيوب مقام جبريل اولان سدرة منتهايه وصوكره اوناشوره مادوراسنه كچمسنه . مقايسه اولنه نقطه انظارنده فريسيانك تعاليم نصرانيه نك وهاكوزل ودها علوى بر روح تلقيه ايتديكى ، بناءعليه اسلامدن دها ايچرو ودها كوزل اولديغى ادعا ايدرلر : « برادرينك اوغلى قولندن قيمتلى دكلدر . بونك ايچوندر عيسى مقدنه ابناء تعبيرى بيوك برتشريف واعزازله بحاز در . عيسى نزد الهيده مقبول برقول يا پيسيله دكل برادلار نسبت وياپيسيله اعزاز ايلمسه اولديغندن فريسيانك نتيجه ايتدكلرى نظريه الهيه مقبول قولرى دكل اولادكى بو مرتبه اعزازه مظهر اولمقدر . شوحالده برادرينك اوغلى

مقبول برقولی ایله اوغلی آراسنده کی فرقه نایسه مسلمانلرله ایله خرپستیانلرله آراسنده کی فرقه اودر. « نه کیم یوحنا انجیلنك اوبنجی بشنجی بابنده « اگر سنه ارانیکیم شیدان محمدی اجرا ایدرسه کز دوستلرم اولورسکز، آنجه سنه قول تسمیه ایتم. زیرا قول افندیسنك نه ایتدیکنی بیلمز اما سنه دوست تسمیه ایتدم. زیرا پدرمدن ایشیتدیکم شیدان محمدی سنه بیلدیردم « دیه یازیلمیدر « دیورلر. وایسه « واتخذالله ابرهیم خلیلا « فقره سی بالخاصه بو نقطه لی ده نهایه ایردیکی مسلمانلرك روحی مجسده اولدیغنی کوسترمکده اولدیغنی خرپستیانلرك تعلیماتنده کی مثلث شائبه لرینی تقبیح ایتمکله اسلامك شرف وعظمتجه ده یوکسك وطهر دینه کوزل اولدیغنی اکلاتمشدر.

اولا « ابهاه « تعبیرینك مجاز اولدیغنه تعلیم ایدرکی فرضه اولسه بیله الله فارسی بویله بر مجازده همسه یوقه کفو واردر. هیچ بر ابهه تعبیری الله بجانست وحقیقت الهیه یه اشتراکی ایهام ایدر. وعیسی ده روحی الوهیت واردر دیمك اولور. ونه کیم تثلیثده بو اعتقاد تصریح ده ایدیور. بو ایسه الله افترای عظیم اولدیغنه شاهدر.

ثانیاً، برافندینك نظرنده اوغلی بهه جمال مقبول برقولنده دها قیملی ودها یوکسك اولمسی وعواسی طوغری دکلدر. نه اوغلنك واردر دیه کوله یه کوله اولمغه دکز. حضرت یوحنك اوغلم یومنك ال بارته شالیدر. ثالثاً « یوحنا انجیلنك بو اوبنجی بشنجی بابنك بالخاصه صوك آیتنده عیسادن صوکره « فارقلیطك ورح حقك واصلا « کلمه سنك بیانه ایدرك دینه اسلامی ویهه محمدیه یی تبشیر ایتمسه ومسلمانك روحی اوغللقده دخل ودستقده اولدیغنی کوسترمشدر. وهم ده الله قوللغی دخل عیسایه قوللغی نفی ایلمشدر. بتون بونلر اصلنده کی تحریفاتدن قطع نظار نورکجه ترجمه لرنده کورولمکده اولدیغنه تحریفات زائده ایچنده آکلاشلمقده در. نزد الهیده مقبول محبت وقربت اولمق ال شائبه سز وال یوکسك درجه سنی کوسترمه رسول، ولی، خلیل، حبیب کبی اوصاف عالیه یی برافوب ده شرك مضمونلری اوزرینه طولاشمه والله قوللغنه فاچینمه معنای دیانتنه نهایه برضلال واضحدر. عبودیتی انکار، معبودی انکاردر.

شمدی بو بیان اوزرینه عجبا الله لك خلیل اتخاذ ایتمسی هاجرله کذبسنه بر دوست تدارکنه احتیاجندنمیدر؟ شایه اویله ایسه حقیقتده شرك تصورنه قورقولمه وحنیف اولمغه توحید اوزرینه یورومك نصل ممکنه اولور؟ ویوصورته بتونه بتونه الله تسلیم نفس ایتمك اونك هاجرنه کی قوتلی اشعال ایله اوغرنه فارشی کذبسنی تهلکه یه قویمه

ربنك اولمازمى ؟ وصوكره اوزتره بر حصه معرفة الله قرار ويرسه والاهك قويرغى بدبخت اينكدغرم
ايلسه برشيطانى ملعونه بولندبغنه كوره شرندن قورتولمه أيجون براز ده اوطه سارا ايمك لازم كلرمى؟
كبى برطاقم توهمات سيئه براقماسه اوزره بوآيت وبنوه مباحث سابقه شو أيله اتمام اولونيور :

[وَلِلّٰهِ مَا فِي ٱلسَّمٰوَاتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ] كوركلى ده خلاصه وار ويرده حصه وار سه
حيسى الهكدر ، الهك مخلوقى ، الهك ملكيدر . علويت ده الهك سفليت ده الهكدر . » — بنارعليه
ابراهيمك خليلينى ، ملك الهى خارجنده بر انقلاب ، يازده ملك الهيه براقراجدر . او ، برغماية عبوديتدر . بو
مقابل شيطانك ملعونيتى ده ، ملك الهيه براقراغ ، يازده ملك الهيه خارج برمعاملدر . مقدر اولان
حصه عذابى آلمزه ايجون ملك الهى ايجنده غير درجمنده لحوديت وبرغماية شقاوتدر . كذلك الله تسليم نفس
ايتيه بيلد ملك الهيه حيفه جوهر دكل ، ملك الهى ايجنده شقاوتى سه وملعونه استدلال ايلسه بوله جقدر .
زيرا ملك الهيه خارج برشى بوقدر . [وَكَانَ ٱللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطًا] واله هرشيئى محيطدر . يالكز
سماوات وارضده كيلد دكل اونلرك ماوراسنده كرك عالم زلفنده وكرك عالم خارجده شى ريند بيلسه جميع بر
موجود بولوندركه اول وآخر نده ، ظاهر وباطننده اله تعالانك علم وقدرتى وحكم الوهيتيله محاط اولمايه »
— بنارعليه انفس وآفاقده ، علويات وسفليات ده ، مادیات ومعنویاتده ، دنيا وآخرتده احاطة الهيه دن
خارج برشى تصور ايتمك برتناقضه ، برخيال باطلدر . وجود وعلم مطلقك فائيسنده اخذ موقع ايتمكه جالشمك
تناقضدر ، ضيالدرير اوقدرت محيطه نك خارجنده دكل ، اونلك تأثير حكمى آلتنده جريان ايدر . بتون
ممكنات سلسلة وقتسادوقتدر ، اونلك ايجادى ، اونلك تكوينى ، اونلك ابداعى ، اونلك محكوميدر . ملك
اونلك ، بتون حركه تصرف وحكم اونكدر . بتون جريان وجود ، اونلك علم وقدرتى واحكام الوهيتى تحتنده در .
بتون سلسلة موجودات بويله برسالك وحكم محيطك تجليات سلطنتيدر . وبويله ايجون اونلك نظامى
اونلك قانونلرى ، اونلك احكام وتكليفى ، اونلك رحمت وغضبى ، اونلك ثواب وعقابى اجراى حكم ايدر .
الله دينجه باشقه ربلر ودشونمك جهل وضلالدن باشقه برشى دكلدر . آرتق كمف كندينه تخصيص ايدييه
ساحة اراده ده اونلك تكليفنه واونلك امر ونهيه منقاد اولمى ، اوزينى ، يوزينى تميز اوطوتمه لى واونلك

محبت و رضاسنه نائل اولمه و بو دولت خلقتده برمرتبه احسنی احراز ایتمك ایچون لطف یا یه یعنی کوزل یاپمالی و اونی
سرعتله یولنه کتیرمه لیدر . و بونك ایچون احکام عدل و حقه یك ای رعایت ایتملی ، حکم عدل بودر که احسنك
احسنه عملی اولدیغی بیلملی . سؤالك ، طارق حقوقی کوزتمه لی ، تشریعات ایله ، اصول و فروعله ، آرزولر ،
امنیه لر ایله دکل تدقیقه قوانینه مراجعه ایله عمل اولملی و اونکله حکم ایتمه لیدر . بحث اولنه مقصد ده بو حکم عدلك
تأسیسیدر . مرکب بودر ، و کتاب بونك ایچون انزال بیورولمشدر . و بونك ایچون ده عمله ، اجرا حکمده شرع
آرالمی و اونی کوزه تمه لیدر . و بو دنیه ، تربیه عائله و ملیه و انسانیه نك اساسی اولمی و یالکز قیده دقت یالنیوب
یوزلرده ده اوتورملیدر .

بو تنویرات اوزرینه بو سوره نك اولسنه ارجاع نظر اینیوره رك و بعضی اصحاب کرامك سیرات
و سائره یه متعلق سؤال و استفتالرینه جواب اولرق بیورلیور که :

بالحمه :

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَآءِ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ
فِي الْكِتَابِ فِي يَتَامَى النِّسَآءِ اللَّاتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ
تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا
مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ● وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ
وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ● وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا
أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَآءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ
وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ● وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللّٰهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ
وَكَانَ اللّٰهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ● وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنِ اتَّقُوا اللّٰهَ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلّٰهِ

مَا فِي ٱلسَّمٰوَاتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ● وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمٰوَاتِ
وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ ۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا ● إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا ٱلنَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ ۚ
وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ ذٰلِكَ قَدِيرًا ● مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا فَعِندَ ٱللَّهِ ثَوَابُ
ٱلدُّنْيَا وَٱلْآخِرَةِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ۝ ●

تأل شریفی

بروه سنده قادیانی حقنده فتوی ایسته یورلر ، ودکه اونی حقنده کی فتوای سنی الله ویریور :

بازیلمسه حقدی اولاه میدانی گذیرینه ویرمیگن ونظامعلای ایسته دیگن اوگسوز قیزیل حقنده ویفدور
هیچ جهله حقنده ویتیلمه انصاف ایله باقمگن حقنده کتابه یوزیگنه قارشی اوقونوب طوراله آیندوار ، اوها
هیچه دائره یایارسگن شبهه یوقدکه الله اوکاره علیم بولونیور ● واگر برقادینه قوجاسنك سرکشلگندن
ویا بوزغیورسه سنده اذیت ایدیورسه برصلح ایله آرالرینی دوزلتمزلرسه گذیرینه برگناه یوقدر ، صلح خیردر
نفسلره قیصقا بخلقه حاضرلانه گلمشدر ، اگر آرالی دوزه لیتیر وگیمسلگدن صاقینیرسگز شبهه یوقدکه الله
لقه یایارسگز خبیر بولونیور ● قادینلگز آراسنده گوزجهله عادل طاوراماینه قدر حرص بیله رسگز
بده مقتدر اولدیغنه گوره سگز ، باری بسبوتون میل ایدوبده اونی گنی آصقیده قالسه گی برافمایك واگر آرالی
دوزه لیتیر وحقنی لقدنه قورقونورسگز شبهه یوقدکه الله غفور ، رحیم بولونیور ● یوقه اگر آیریلورسه
الله قدرتیله هرینی دیگرندن مستغنی قیلار ، الله قدرتی گنیسه برحکیم بولونیور ● السلکده بتون کوکلرده کی
یرده کی ، جمله مزه ویردیگی اول کتابه ویرمیزده نوصیه ایتدگی سنه ده کی السلکده قورقیك ، واگر
طانیماز لغه ایدرسگز بیلسونکه السلکده بتون کوکلرده کی ویرده کی ، والله برغنی ، حمید بولونیور
● السلکده بتون کوکلرده کی ، یرده کی طایانیلاجه (وکیل) ده الله در ● دیلرسه سزلری
گیدیروده اطانسلر ، باشقه لرینی گتیریر ، الله اوکاره قدیر بولونیور ● گیم دنیانك ثوابی ایسته یورسه

بلسیله که دنیا ثوابی ده آخرت ثوابی ده الله یاننده در ، والله بر سمیع ، بصیر بولونیور ●

استفتاء ، فتوی ایسته مکدر . « مسئله ده فلانه استفتا ایتدم ، سوزیه افتا ایتدی » دیلیرکه فتوی ویردی دیمکدر . دعوی دن نشئه فتوی ، رؤیا دن نشئه فتیا ، افتا مقامنه موضوع اسمدر . افتا ایسه سؤال اولنانه برشکلی حل و اظهار ایتمکدر که فتوی دیکمل ، کیخ و ریخ اولمایه « فتی » دینه مأخوذ در . دکنجلشه روب فتوننه یرمك کبیر . صانکه برکیسه نك مشکلی حل ایدیه اونی ریخ برکیخ کی فتوننه یرسه اولور . بنا علیه فتوی برحادثه مشکله ده حکم حقی اظهار ایله عمل ایده جك کیسه نك قلبنه برقوت ویرمکدر . مفتی ده بوقوتی ویره بیلمك ایچون اهلیتنه وصلاحیتنه واصابه ودیانته بحسبه اعتماد اولنور . بو ذات اولمه لازم کلیرکه بوده « من اسلم وجهه لله وهو محسن » مضمونی اوزره صاحب اسلام واحسان اولمه و « لعلمه الذین یستنبطونه منهم » دیولی اوزره استنباط مقتدیلمادن بولنمقله ممکنه اولور . فقط مشکل ، کافرلرکی فوتی عقده دخل باطلدن آلمه و یاکلکسندن ارزولرینه قوت ویرمك املنده بولنانلر بایا جهلدن ایلده ده یا هیچ کیمسه دن استفتا یه تنزل ایتمزلر و یا سفیدینی عاجزلرده ، جاهللرده و یاجندرمه انتخاب ایدرلر . بونلرده یا حکم حقی بیلمزلر ، و یا بیلسه لر بیله مستفتینك آرزوسی نفسنه خدمت ایچون اصل و یاضعیف ضعیف فتوالر ویررلر . و بالنتیجه بوندن صلاح یرینه فساد ، قوت یرینه ضعف حاصل اولور . بونك ایچون بوراده اصل افتانك الله راضع اولریله و یغمورك بیله افتای الهی ایله افتا ایتمسی لازم کلدیکی و اصل حکم و قوت الهیك بولنیغی « وکان الله بکل شئ محیطا » مقتضیه « ویستفتونك فی النساء قل الله یفتیکم » بیانیله بیان اولنشدر .

یعنی یا محمد : [وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي ٱلنِّسَآءِ] فاریلر مقتضه سنه استفتاده ایدرلر . [قُلْ] سمه اوزره دیکه [ٱللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ] اونلر مقتضه الله سزه بوحقده آتی افتا ایدر [وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فِي ٱلْكِتَابِ] وکتابده سزه تلاوت اولنانه آیلرده سزه الله یاریلی بولنانه آیلرده سزه الله یاریلی بولنانه آیلرده سزه الله یاریلی ب

يفتيكم فيهن » تقديرنده خبرى محذوف مبتدا اولرق جمله عطف جمله در . فقط سفلى يانه كوره « فى الكتاب » مبتدا « وما » لوح محفوظ مضمونه خبر اولمق اوزره جمله معترضه ويا قسم اولمق جائزدر . وبو صورتده معنى : « الله سزه بر وجه بالا وبر وجه آتى افتا ايدر . وبو سزه تلاوت اولنانه سيدكتابده يعنى لوح محفوظده در . » — بنا عليه بو بيانه اولنانه واولنه جمله اولانه متعلق اولان عدل وانصاف ، مراعات وحافظه سى واجب اولوب عظيم در . — ياخود : بو كتابده تلاوت اولنانه آيات قسم ايدرم كه الله سزه بو نزل ايتمكده بر وجه بالا وبر وجه آتى افتا ايلر . — بالاده كى افتا ، بالخاصه شو نزل ايتمكده در : [فِي يَتَامَى النِّسَاءِ] قاريه يتيمدى ، ياخود يتيم قيزلر وقاريلر ايتمكده [اللَّاتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ] كه سزاوكره يازيلمسه ، فرضه اولاندميراث ، مهر وسائره كبى حقوقلرينى ويرمزسكز [وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ] برده اونلرى كندينزه نكاح ايتمكدن رغبت ايدرسكز ويا كيمسه يه نكاح ايتمك ايسته مزسكز وحرمانكى صورتده سفالته دوشورمكدن . » — بونك سبب نزولى بو قاريه « وان خفتم الا تقسطوا فى اليتامى فانكحوا ما طاب لكم » آيتنده حضرت عائشه دن رواية نقل ايلمسه ايدى . بالاده كى افتانك برى ده [وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ] بالغ اولميان صغير ميو حقده مقدمه در . » — كه بونلره ميراث ويرميورلردى . « يوصيكم الله فى اولادكم » ميورولدى . برده [وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَى بِالْقِسْطِ] عام الحكم يتيمه حقنده عدالت ايله قائم اولمكدن ، ايكديه عدالت ايله باقمكدن عبارت در . — كه « واتوا اليتامى اموالهم ولا تتبدلوا الخبيث الخ » كبى آيلرده . [وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ] كبى بونلر وكبى سائره حقنده هر نه خير يابارسكز [فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا] الله جل جلاله اونى بيلير وطاقتكزى ويرر . » .

كلام بو مرتبه بويله بيانه اولنه جمله اولانده : [وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا] واكر برقاريدن افنديسنك نشوزنده — يعنى قوجاسنك كندينى خوشلامايوب صورت وكيفيتك ايريلمه يا تهديد ايتمكدن ياخود اعراضنده — يعنى هر حالنك برسبيل مصاحبت وموانستى آز التوب يوز چويرمسنده — قوريارسه — « الرجال قوامون على النساء »

(آیه باقیه) . اوزمانده [فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا] بیندیکی برصلح ایله اصلاح ایلمکلرنده ویا - « یصالحا » قرائتیله کوره - مصالحه اولمقلرنده - مثلا ازواج رسول الله دن سوده بنت زمعه نك طلاقدن اندیشه ایدرك نوبتی حضرت عائشه یه ترك ایتمسی کبی قاریسنك ارکلی جنابیتك ایجون حقی اولان مهرندن ویاقسم ونوبتندن تنزیلاتده بولنمقلری یا یه رمه ویا بشی یا غشلایه رمه آلدیغی روزه لکدن چیالیشمسنده وارکلك بونی قبول ایتمسنده - بركناه اولمقلری . یعنی بویله بر شی رشوت کبی بر گناه اولمایه [وَالصُّلْحُ خَيْرٌ] صلح هرحالده مفارقتدنه ویکیسندن کلدیکدنه خیرلیدر . [وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ] نفسلرایسه بخل وحرصه مائل وحاضردرلر . قاریه نوبتنه حریص اولمه . حقنی ویرملی ایسترسن ، ارکلك ده اونك چیرکینلکنه ویا قوجالغنه بر اعتلکله قاریسنی کندیی چکمه ، حسنه معاشرته حبس داورانیر . بنا علیه برطاقاریسی دیگرینه طرفندن جزئی بر مسامحت ابراز ایلیوبرمسیله معاشرتنك سرعت تحسنیت اولمسی . وآرالی دوزه لیکلر . فقط [وَإِنْ تُحْسِنُوا] ای ارکلکلرك احسانلرینه ، حسنه معاشرتلرینه برلشمه . [وَتَتَّقُوا] نشوز واعراضدن صاقینمسه کز [فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا] الله تعالی هرحالده سزك یاپدیقرکزه آگاه اولمه واجری ضایع ایتمز . [وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ] برده قاریلرك آراسنی دلك طوتمقه یعنی محبتده وفی مساوات اوزره عدالت یاپمغه حرص ده اینسه کز هرحالده مقتدر اولمایه جقسکز . یعنی میل السویه بر درجه سوره سه کز بوکا قوجکز یتمز . » — بیمزده « لایکلف الله نفسا الا وسعها » مدلولنجه الله بونی تکلیف ده ایتمز . بنا علیه [فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ] بتوسیکلری دیگرینه دیر دیب ده زوجه لریکزك بعضسنی معلقه یعنی سلقطه قالمسنه نه قوجالق نه قوجاتمه یه رضا یکز . » — کرایته « وان خفتم ان لا تعدلوا فواحدة » امری موجبنجه قورقولاسی لازم کلمه جبر ، عدالتسزلك بولمدر . یعنی قاریلرك هرقنده ایکی نوع عدالت واردر . بریسی انفاقه وقسم دیلمه نوبت بیوتنت کبی حقوقده عدالت ومساواتدر که بوده وسع واقتدار داخلنده در . واموراختیاریه دندر وتکلیف اولنامه عدالت بودر . دیگری ایسه محبتده عدالت ومساواتدر که بو وسع واقتدارلرینه خارجدر . چونکه محبت امور اختیاریه دندر . « فلا تمیلوا الخ ... »

قرینه سیله بو اراده عدالتده مراد ده بودر . و بونده منع تکلیف مالایطاقدر . بنا علیه تکلیف الشاقه عدالت ، محکمه اولاده حضرتده عدالتدر . و نور قولسی لازم کلمه عدالتسزلك دیکرینی معاملهٔ زوجیه دن بالکلیه محروم ایدوب بستونه معلقه و محکمی بر اقمه صورتیله جورودر . یعنی طعامی ، کسوه و سکنا سیله نفقه سنی و برمك و نوبت بیتوته مساوی طوتوب مصاحبت و مؤانست ایتمك کافی دکلدر . قاریئك آره صره حظ نفسانیسنی ده و برمك ، مخصوصه ایتمك لازمدر . ائمه بونقطه ده مساوات تکلیفی مالایطاق اولدیغندن موضوع بحث دکلدر . حتی بویله بر تکلیف ارکك جورودر . عدالت دینجه قوه مالده مساوات دوشونه ملیدر . الیقی لایقیله ترجیح ایتمك ده رحمه ، برعدالتدر .

کورولیور که بو اراده امور اختیاریه ایله امور افطاریه نك حاکمی تفریقه ایدیلدی ، وان خفتم ان لا تعدلوا فواحدة ، امرینك بر ایضاحی واردر . و ایشته بحسنك بویله امور افطاریه ده اولسی قضیه سیدر که زناده نوتی ایجوره سفده زوجاته مساغ ویرمه اسباب ضروریه ده بریسی اولمشدر . بوقاعده « سویمیه وهو فسالغی یا ایسه ده نکاح ایتمه سیه » دیمك بیوك بر ظلم ایله اولجغی آشکاردر . بونك ایجوره بوراده وحدت زوجه یه تشویقه ایده نصلك ایضاحیله برابر تعدد زوجه نك شرائط و الجاآت ضروریه سندن اولان سابقده ذکر اولنمشدر . حدیث شریفده ده وارد اولمشدرکه « من کانت له امرأتان یمیل مع احدهما جاء یوم القیمة واحد شقیه مائل = ایکی قاریسی اولوبده بریله بستونه میل ایدن کیسه یوم قیامتده بر شقی مائل اولدیغی حالده کلیر . » .

[وَإِنْ تُصْلِحُوا] دائر حسب الضروره بویله بر حال اولنجه بینلرینی اصلاح ایده ، بوزولان جهتلرینی دوزه لتیه [وَتَتَّقُوا] بعد ما بعده صاقینیرسکز [فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا] الله غفور و رحیم اولدیغندن کچمش مغفرت ایده و سزی رحمتیله بقایم ایلر . [وَإِنْ يَتَفَرَّقَا] دائر صلح و اصلاح و حکم و توسط و سائره جهتلرك بر صورتله قاریئی قوجه سینی توفیقه اولنه مازده قوه کیسی آرزو ایدیلر بر بیرندن آیریلیرلرسه [يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ] الله تعالی کندی وسعتی ، غنا و قدرتیله هر بریسنی دیکرندن مستغنی قیلار ، اونی اوه محتاج ایتمز ، اونی ده اوه . چونکه [وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا

حَكِيمًا] الله واسع وحكيم در. يعنى [وَلِلّٰهِ مَا فِي ٱلسَّمٰوٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ] در. —
ديمك اولور كه تفرقه ايكى طرفك رضاسيله اولماز ، بر بنك دخى زنده كوزى بولنور سه بو اغتنا موعود دكلدر.
فاديه آريجه ايسته مز ، كيمك ارزو ايدر سه اركك اولى تطليقه اعنى كناصدر. كذلك اركك دخى
كيمك ارزو ايدر سه خلعه جبر ايمك ويا قوه جبريه ايله تفريقه ايمك روا دكلدر. اونى ظالم سوء قصده
قالير كه بونده صوك درجه صاقينمه لازم در.

[وَلَقَدْ وَصَّيْنَا ٱلَّذِينَ أُوتُوا ٱلْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ] اى مسلمان قسم
اولسون كه هم سزدن اول كندينه كتاب ويريلمش اولانلره وهم سزه [أَنِ ٱتَّقُوا ٱللّٰهَ] الله ايله ايكز
عذابندن قورقك ديه [وَإِن تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي ٱلسَّمٰوٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ] وصايه كفر وكفرانه
ايده جك اولورسه كز بيلكز كه سماوات وارضده كى هر نه وار سه جميسى الله نك در.. [وَكَانَ ٱللّٰهُ غَنِيًّا]
الله هر شيدن غنى وسزدن بى نياز در. [حَمِيدًا] اولكندى ذاتنده حميد در. سزدن حمد ايدن كمسه
ايتمه يكن اوحمد ذاتنده محمود ومستحق حمد در. نه مخلوقاتك كفر ومعصيتيله متضرر ، نه ده شكر وطاعتيله
منتفع اولور. وحميد اولديغندن طولايى محامد مستحقه منافكندى تأييد وسزى ضرر ده وفايده بجمله انتفا
وكفر وكفرانده احتراز امر ايدر ديه توصيه ايتدك.

فى الواقع [وَلِلّٰهِ مَا فِي ٱلسَّمٰوٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ] سماوات ده هر نه وار وارضده هر نه
وار سه جمله سنى خلقاً وملكاً ، اولاً واخراً الله در. جمله سنى بر نجه بحكم الالوهيت ايجاد واعدام ، احياء
واماته ، تطليف وتكدير ، ثواب وعقاب وسائره ايله كيف مايشاء تصرف ايده جكى اوزره در. وجمله تصرف آنجمه
اونك مقدر. الله سنى بالذات صاحب اولديغى كبى [وَكَفَىٰ بِٱللّٰهِ وَكِيلًا] كفيل امور ، حافظ
واسوركن كيسنى تدبير واداره ايتمكده وهر بر يغى كندى حسابنه كورديكى كوزه تمكده وكيل اولرده الله كافيدر.
بناء عليه هر كس اوكا توكل واعتماد ايتملى وكندى امورنده سوق ده اولمه ايجون اوكا مراجعت ايدوب تسليم اولملدر.
زيرا [إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا ٱلنَّاسُ] ايها الناس ! بيلمه اولكز كه الله دير سزى
اورته دن قالديره ، دفع ايده [وَيَأْتِ بِآخَرِينَ] ويركزه دكر لرينى كتيره . [وَكَانَ

اللهُ عَلَىٰ ذٰلِكَ قَدِيرًا] الله بوكا قادردر، هم بيك قادردر. « وان تتولوا يستبدل قوما غيركم ثم لا يكونوا امثالكم ». روايت اولونيور كه بو آيت نازل اولدقده زمانه رسولده سعادتلى سلمان فارسينك آرقه سنه ورديكى « اونى، بونك قومى » بيورمشدر.

[مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا] كيم دنيا ثوابى ايستر سه بيلمليدر كه [فَعِنْدَ اللهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ] دنيادنك ده آخرتك ده ثوابى انجق الله دن عندنده در. دنيا ثوابنى ده ويره جك اولان يالنز الله در. بونك ايچون ده الله والله فانوزينه مراجعت ايتمك لازمدر. فقط بونك فارشيسنده برده آخرت ثوابى واردر. شو حالده الله مراجعت ايدوب ده يالكز دنيا ثوابنه كوز ديكمك نه قدر صحتسزلك، نه قدر بدالقدر. عاقل اولانه صحيح اولمازسه « ربنا اتنا فى الدنيا حسنة وفى الاخرة حسنة » ديه آكيسنى ده ايسته ملى دنيا اشرف واعلاسنه نصب نظر ايدوب دنيايى قاله جك ده آخرتى ايسته ملىدر. همونكه « من كان يريد حرث الاخرة نزد له فى حرثه » سر لوجه آخرتى ايسته يه فضل اولرق دنيا دده نصيبه دار اولور. ثم كيم الله ايچون جاهده ايده دنيا غنيمتنده محروم قالماز. اونكله برابر آخرت ثوابنده ده ايده. لكن غنيمت ايچون حربه كيدنلرك صرف دنيا ايشنده قوشانلرى بولونديغى صيره ده محروم قالمالرى. همونكه [وَكَانَ اللهُ سَمِيعًا بَصِيرًا] الله سميع وبصيردر. سويله نلرى ايشيدر، يابيلانلرى كورور، هر كسك غرض ومقصدى بيلير واوكا كوره معامله ايدر. بونك ايچون شو امر ودوصايا ملهيه يى ايفا ديكله يك:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ
أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا ۖ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ
تَعْدِلُوا ۚ وَإِنْ تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ● يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ
مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا

بَعِيدًا ● إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا
لَّمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ● بَشِّرِ الْمُنٰفِقِينَ بِاَنَّ لَهُمْ
عَذَابًا اَلِيمًا ● الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكٰفِرِينَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ اَيَبْتَغُونَ
عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَاِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا ● وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتٰبِ
اَنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَاُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا
فِي حَدِيثٍ غَيْرِهٖٓ اِنَّكُمْ اِذًا مِّثْلُهُمْ اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنٰفِقِينَ وَالْكٰفِرِينَ
فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ● الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِّنَ اللّٰهِ قَالُوٓا
اَلَمْ نَكُنْ مَّعَكُمْ وَاِنْ كَانَ لِلْكٰفِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوٓا اَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ
وَنَمْنَعْكُمْ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَنْ يَّجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكٰفِرِينَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ● اِنَّ الْمُنٰفِقِينَ يُخٰدِعُونَ اللّٰهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَاِذَا
قَامُوٓا اِلَى الصَّلٰوةِ قَامُوا كُسَالٰى يُرَآءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللّٰهَ اِلَّا قَلِيلًا ●
مُّذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذٰلِكَ لَآ اِلٰى هٰٓؤُلَآءِ وَلَآ اِلٰى هٰٓؤُلَآءِ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ
سَبِيلًا ● يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكٰفِرِينَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ اَتُرِيدُونَ اَنْ تَجْعَلُوا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ سُلْطٰنًا مُّبِينًا ● اِنَّ
الْمُنٰفِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْاَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ● اِلَّا الَّذِينَ
تَابُوا وَاَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللّٰهِ وَاَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ
وَسَوْفَ يُؤْتِ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ اَجْرًا عَظِيمًا ● مَا يَفْعَلُ اللّٰهُ بِعَذَابِكُمْ اِنْ شَكَرْتُمْ
وَاٰمَنْتُمْ وَكَانَ اللّٰهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ●

مأل شريفي

ای اوبتوبه ایمان ایدنلر ! حقیقتاً طوروب عالمی یرینه کتیرمکده اولدیغی حالده ،
الله ایچون شاهدلر اولکز . کرکه نفسلرکزك ، ویا ابوینکزك ویا اقربالرکزك علیهنه اولسون ،
کرك زنکین وکرك فقیر بولنسون ، چونکه الله ایکیسنه ده اقدر . اونك ایچون حقده عدول ایدوب
نفسك آرزوسنه تابع اولمایك واکر دیلکزی اکر ویا چکنه رکز شبهه یوق که الله کوردیکز یاپیلرکز خبیر
بولنور . ● ای اوبتوبه ایمان ایدنلر ! الله ده رسولنه ده ، رسولنه تنزیل بیوردیغی کتابه ده ، دها اول
انزال بیوردیغی کتابه ده ایمان کتیرك ، کیم الله وملکلرینه وکتابلرینه ورسوللرینه واخرت کونه کافر اولور
ایسه اوزاقه بر ضلال ایله ضایع اولمشدر کیتمشدر . ● شوفرقه که ایمان ایتدیلر ، صوکره طونه یرک کفره
کیتدیلر ، صوکره ینه ایمان ایتدیلر ، صوکره ینه کفره کیتدیلر ، صوکره ده کفرده ایلری کیتدیلر الله اونلری مغفرت
ایده جك ده دکل ، طوغرو یولی هیچ ایده جکده دکلدر . ● منافقلره که اونلره الیم بر عذاب
وار . ● اونلر که مؤمنلری براقوب ده کافرلری ولایتنه طوتیورلر ، عزتی اونلرك یانده می آرایورلر ؟
فقط عزت تمامیله الهکدر . ● اوسنه کتابنده شوفی ده اینه رمشدر : الهك آیتلرینی اشیدیکز می
حقده کفر ایدیلیور واونلره اکلنیلیور ، آرتق اوحریفلرك یانلرنده اولدیغکز تاکه باشقه بر لقیدیه
طالسنلر ، چونکه اوزمانده سزده اونلر کبی کلورسکز ، شبهه سزکه الله اوکافرلری جهنمده طوپلیه جکدر
طوپلیه جك . ● اونلر که سزی کوزه تیورلر : اکر الله دن سزه بر فتح اولورسه « برابر دکلمیدك ؟ » دیه جکلر
واکر کافرلره بر نصیب دوشرسه « بز سزدنه اوستونه کلمه دکی ، سزی مؤمنلردن قورتارمادقمی ؟ دیه جکلر ،
آرتق قیامت کونی الله بینکزده حکمنی ویره جك ، والبته کافرلرایچون مؤمنلر علیهنه بر یول ویره جك دکل ● شوحالده
منافقلر الله خدعه یاپمقه چالیشیورلر ، الله ده خدعه لرینی باشلرینه کچیره جك ، نمازه قالقدقلری وقت ده اوشنه
اوشنه قالقارلر ، خلقه کوستریشه یاپارلر ، یوقه الله یی آز خاطره کتیریرلر ● آره سنده بذب
برحاله درلر : نه اونلره ، نه اونلره ، شوکیمسه الله شاشیریرسه آرتق اوکا سه یول بولامازسك ●
ای اوبتوبه ایمان ایدنلر ! مؤمنلری براقوب ده کافرلری باشدکیزه کچیره میك ، ایستیه سکز که الله ایچون
علیهکزده آچیقه بر سلطنت حصول کتیره سکز ● شوحالده منافقلر جهنمك الت طبقه سنده درلر ،

احتمالی یوقه اونوه بر قوره تاره جهه ده بولماز سك ● انجمه توبه ایدوب حالدن دونه لسته والله صاریلوب دینلدی الله ایچون خالص قیلماه کیمسه لر مستثنا ، چونکه بونلر مؤمنلره ایسه الله عظیم براجر ویره جکدر ● شك ایدر ، ایمان ایدرسکز الله سزه عذابی نیده جك ؟ حالبوکه الله شکرلی بیلیر ، بر علیم بولونور ●

[يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا] ای ایمان ایدنلر ! یا کز قارینداشکزه قوم اولمقله قالمایکز ، خصوصده [كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ] قواعیه بالغط اولکز ، عدالتی قائم وستقیم حالده اولوب عدل وحقانیتی اقامه ایدکز [شُهَدَاءَ لِلَّهِ] الله ایچون نموزه امثال اولرجه شاهدلر اولکز ، حتی کندوسی دوغری شهادت ایدکز . [وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ] ولو کندیکزك ویا ابویه واقربا کزك علیهنده دخی اولسه بویله اولکز . » — کربونده ایکی معنی وارده : بریسی : باشقه سنك سزده برحقی وارسه کندیکز اقرار واعتراف ایدکز وانا کز ، بابا کز واقربا کز علیهنده اولسه حکمده ، شهادتده فاجیه یکز دیکدر . بریسی ده شخص ثالث علیهنه شهادت کندیکزك ، وتخلفا تکزك برضرری ده انتاج ایده جك اولسه یه کندوسی دوغری شهادت ایدکز دیکدر . [إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا] علیهنه ویا لهنه شهادت ایدیلکن کیمسه لر زنکین اولسه ده یوکسه یا یکز ، فقیر اولسه ده ، نه زنکینه مراعات ایتمك ، نه ده فقیری کوزه تمك ایچون شهادتده امتناع ایتمه یکز ، استقامتده اریلما یکز . چونکه [فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا] غنی یه ده فقیره ده الله دها اولی در . او اوغری دها الی کوزه تیر . بنا علیه [فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَن لَّا تَعْدِلُوا] مقتضه عدول ایدهوا یه اویمایکز کیف وارزویه تابع اولمایکز ، هوایه اویوب فقیری غنی یه ، اقربالی بابا یکزی یه ترجیح ایدرك حقنی کتم ویا تحریف ایتمه یکز [وَإِن تَلْوُوا] وشاید افاده حقده ویا شهادتده دیدیکزی اکر بوکرسه کز ، [أَوْ تُعْرِضُوا] ویا بسبتونه اعراضه ایدرسه کز [فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا] الله هرحالده حیکزدن یا ایتدیکزه خبردر . هیچ بریکز یا فاکزی قورتاره یا زمکز . » — « وان تلوا »

حمزه وابن عامر قرائتلرنده لامك ضميله وواوك سكونيله «تلوا» اوقنور كه اوكيسي لوى يلوى ليأ ون بوزه ولى يلى وليأ وولايةً ودر . بوصورتده معنى : «واكر شهادته مأمور اولورسه بحيه اداايلمن ويا اداده اعراضه وامتناع ايدرسكز شهادتي مالده الله يا ديلركزه خيانتدر . بوزنده اجرى ، برنده ده جزائي ويرر .» ديمك اولور . ايشته مسلمانلر بويله هوايه اديانه ، عادل ومستقيم «قوامين بالقسط» حقكلو ، حقيقت «شهداء لله» اولمليدر . اوحالده :

[يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا] ايمانه كلنلر [آمِنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ] الله ورسوله ، يعنى محمد عليه السلام والله يورسوله تنزيل بيوريلمش : وقت وقت ، قسم قسم اينه يرمكده اولديغى بوكتابه ، يعنى قرآنه ، وبونده اول انزال بيوريلمش جنس كتابه ايمانه ايدكز . بونزل بعضيسنه ايمانه ايتمكز كبى ضميمه ده ايمانه ايدكز . — ابن كثير ، ابوعمرو ، ابن عامر قرائتلرنده مجهول صيغه سيله «نزل» و «انزل» اوقنور . — بونده جداً ايمانه ايدكز . زيرا [وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ] حكيم الله وملائكه سنه وكتابلرينه وپيغمبرلرينه وآخرت كونينه كفر ايدر ، بونلرده برينى انكار ايلرسه [فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا] ضلال بعيده ايله ضلالته دوشمشدر ، حقدن اوزاقلاشمشدر آرتق بولمايه جهه درجه ده شاشيرمشدر ، مقصدن غايت اينمشدر اولور . » — بونكله كفرك بعينه «ومن يشرك بالله فقد ضل ضلالا بعيدا» حكمنه ملحوظ بولندينى يعنى هركفرك مثلى ديمك اولديغى واضحاً كوستريلمشدر .

روايت اولنديغنه كوره احبار يهوديدن برجماعت رسول الله كلمشلر «يا رسول الله بزمسا وكتابكه وموسايه وتوراته وعزيره ايمانه ايدييورز ويوزدن ماعدا كتابلره وپيغمبرلره طاغيايوروز» ديمشلردى رسول الله ده «حايير ، الله وبتوبه پيغمبرلرينه ومحمده وكتابى قرآنه واوندن اولكى هركتابه ايمانه ايدكز» بيوردى ، «يا ايها » ديدكى ، بوآيت نازل اولدقدن وكيسى ايمانه ايتديلر . شايانه دقت كه ايمان فقره سنده الله ، رسوله ، رسوله تنزيل قيلنمش كتابه ، اوندن اول انزال قيلنمش اولانه كتابه ديه درت شعبه ايمانه تصريح اولنمشدر . بوده ايمانه بالله ، ايمانه بالرسل ، ايمانه بالكتب ديه اوچ مرتبه ده خلاصه اولنه بيلير . حاصل بوكه

کفر فقره سنده کفر بالله ، کفر ملائکته ، کفر بکتبه ، کفر برسله ، کفر بالیوم الآخر دیه ملائکه ویوم آخرنده
ضم اولنه رق بشه شی تصریح اولنمه لهم ده رسولرینی رسللرده مساوی اولنه رق جمیع صیغه سیله « رسله »
بیورولمشدر . بونلکله الله ویغمبره وعلی العموم کتابلره ایمانه لحاله بونه پیغمبرلره وملائکه یه ویوم آخرنه
ایمانی متضمن بولنه یغی کوستریلمشدر وبرانسانک الله ویغمبره وکتابلره ایمانه ادعا ایدوب ده پیغمبرلردن بعضی
ویا ملائکه یی ویا آخرتی انکار ده قالقیشمسی ویوبابده وارد اولان آیاتی تأویله جالیشمسی احتمالی بولنه یغندن
بونلری شک اولانلردن کافر بالله اولدقلری بالخاصه تنصیص اولنمشدر .

بونه بونلر مشرکلرک ضلال بعیده ایله صاپلمسه اولانلردر . شوده محققدر که [إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا
ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا] اولا ایمانه ایتمسه ، صوکره
کفر ایتمسه ، صوکره ایمانه ایتمسه ، صوکره یه کفر ایتمسه وتماماً کفرده طالمسه اولانلر ، بویله ایمانه کفرده ، کفرده
ایمانه دونه رك نهایت کفرده قرار قیلمسه وبوصورتله کفرده تزیید ایتمسه اولانلر بوقمی ؟ [لَمْ يَكُنِ اللَّهُ
لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا] صحیح بر وجهله الله بونلرك مغفرت ایتمسنه وطوغری یوله سوقه ایتمسنه
احتمال یوقدر . یعنی ایمانه ایدرلرسه قبول ایتمز دکل ، فقط اکثریله بونلر مطبوع القلوب اولوقدرندن حالت زعمه
کلمه دکه ایمانه ایتمزلر وبکه اوزمانه بیله ایتمزلر وایمانه ایتمیه جکدر « لایغفر ان یشرك » مدلولنجه اصلا مغفرته
یوزلری کورمزلر . توبه لرك مقبول اولدیغه جکی برزمانده توبه ایدوب اخلاص ایله ایمانه ایتمسلر ، کلمه لرك اولان
« الا الذین تابوا واخلصوا » استثناسی موجبنجه قبول ایدیلیر ومغفوره اولهیلیرلرسه اما ایتمزلرکه . . . .
بونك ایچوندر [بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا] منافقلره مژده ایتکه اونلره الیم بر عذاب
محققدر . » — بوفقره بوآیتك دوغرودن دوغری ویا دولایسیله منافقلره یتلقی افاده ایدر . فی الواقع
منافقلرك ظاهراً ایمانه ایدرلر ، صوکره کیزلی کیزلی کفرلریانیارلر ، صوکره مؤمنلری کورنجه یه « آمنا » دیرلر ،
صوکره شیطانلرینی بولنجه یه سترکلریه دیرلر ، نفاقه وفساده اصرار ایدرلر . مع مافیه آیتك ظاهری آچیقدن
آچیغه ایمانه کفره ، کفرده ایمانه مکرراً تحول کوسترمه ونهایت کفرده قرار قیلانلره فردی وجماعتی حقنده
منافقلره بونمه ملحقدر . وروایت اولنه یغنه کوره بونك اصل سبب نزولی یهودیلردر . زیرا یهودیلر

اولاد حضرت موسایه ایمان ایتدیلر ، صوکره عجل طاپه سنی زمانه کلدایتدیلر . صوکره حضرت موسی رحمت ایدیجی یه ایمان ایتدیلر ، صوکره حضرت عیسایه کلدایتدیلر ، صوکره حضرت محمد علیه السلام کلدایه کلنجه آرتیق دیدیکه آیت یوقدر بو حالده تصویر ویرمه اولانلر ده بونلره الحاقله ایکسه ، منافقلر ده بونلره بکزه دیکی ویرمه دوست اولدقلری ایچون « بشر المنافقین » دیه انذار موقعنده بشارت ایتدیکندن طولیسی مسلمدر . زیرا اولورکه بوکبی تلوینات ساده افراد حقنده دخل ، جماعت حقنده ده سبب فساد اولور . زیرا یهودیلرك آیتده تصویر اولدیغنه بو حالده فردلرینك دخل ، جماعت وستدیك حالیدر . چونکه حضرت عیسایه و حضرت محمده کلدایه فردلر ، مجلا یرستش ایدیه واوزنه اول ایمان ایدیه فردلرك عینی اولمادیغی معلومدر . لکن بو تحول و تلونه اوستاد برخصلت عمومیه سی اولمشدر . بنا علیه بو واده برزمانلرده اسلام خدمت ایتمه اولوب ده بالاخره طاپه کفر و طاپه ایمانه شو رایه بو رایه رومه صوکره دینه کلدایه استحاله ایتمه اولدیغندن خلاص و سلامت بولمرینه اصلا احتمال اولمادیغی ده آکلاتیلمه اولیور . تزکیم اندیشه ارتداد ایدنلرك کیچه بر دینه کیرمکی فوریتاره باشلدیغی ، کبی مصححی اولمشدر . یعنی :

[اَلَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ] اوغلرکه مؤمنلری براقوب کافرلری دوست اتخاذ ایدرلر واوغلرك آرقه لرینه کیدرلر . » — منافقلر مؤمنلره قارشی یهودیلرله موالات ایدیورلردی . بونك [أَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ] اوکافرلرك یانده عزت وقوتمی آرایورلر؟ اوغلره دوست اولمقله عزت و شرف بولمجقلرینی ، غلبه ایده جکلرینی می فهم ایدیورلر ، نه قدر یاکلیشیورلر .

[فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا] چونکه بوتون عزت الله ندر . و آنجق اونده آلینیر . چونکه الله عزت ویرمه دیکی کیمسه یه هیچ بر وجهله عزیز اولمازلر . اه ایسه مؤمنلری عزیز ایتمشدر . » ولله العزة ولرسوله وللمؤمنین » بنا علیه کافرلرك دوستلغندن عزت بکلمك نه قدر معکوسدر .

[وَقَدْ نَزَّلَ] عاصم و یعقوب قرائتلرنده ماضی اسنده مجهول صیغه سیله « وقد نزل »

[عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ] حال بوکه مقدما سنده کتابده الله طرفیله تنزیل بیورلمسیله ، مؤیده ایندیرلمسیله [أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا] که الله آیاتی کفر ایدیلدیکی

واستهزاء اولونورکه ایشته بوکا دائر [فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ] اوامری نازل اولمشدر. یعنی کافرلر و مستهزیلر ایله برابر اوطورمایکز [حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ] تاکه باشقه بحثه دونه لر. اوحالده اونلرله برابر اوطورمقده بیوصاقینجه وعزت ایمانی محافظه ایتمك لازم کلیرکه اونده سوالات ایتمك واونلرده عزت بکلمك نصل اولور؟ » —

تکذیب ایدرکدن اصرارله فارسی پیغمبره خطاباً « واذا رایت الذین یخوضون فی ایاتنا فاعرض عنهم حتی یخوضوا فی حدیث غیره » نازل اولمشدر. سویله ده اجبار یهود بولنمقله مجلسده قرآنه کفر واستهزا ایدیلدیکی وسائر مقدمده اونلرله برابر بولنورکن یکدیکلرینی. بونده طولایی اولیات سابقاً تذکیر اولنمشدر بوصورتله پیغمبره خطاباً بویورلمشدر خطاب دیمك اولیغی اکلاتیلمشدر بویورلمشدرکه [إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ] بو تقدیرده یعنی اللهك آیتلرینه کفر واستهزا ایدیلدیکی برابرلرنده اوطورمقیله صورتله سزاونورك، اوکافر مستهزیلرك مثلیکز اولورسکز. اووقت سزده اونلرکبی کافر اولورسکز. » — بوآیتك ظاهرینه نظراً آیات الهیه استهزا کفر اولیغی کبی اوصره مجرد اونلرله یاتمقده اوطورمقده دخی کفر اولدیغی اکلاشیلیور. مع مافیه علمای عقائد بونی رضایله تقیید ایتمشلردرکه بوکافرلرك سبب نزولك منافقلر حقنده اولمسیدر. فمطلق رضا ایله ترك اعتراضه دیمك اولیغنه کوره صراحةً وباصمناً اعتراضه ایله دیکه کفره قورقو ایله ترکه کفره قورقو لازم کلیر. فالقلوب کیمسه ده اعتراضه دیمکدر. مکرکه « الا من اکره وقلبه مطمئن بالایمان » اولسون. اوطورمقده اونلرکبی اولورسه زمی اولور؟ [إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا] شبهه سزکه الله منافقلرله کافرلرك مجموعنی جهنمده جمع ایده جکدر. دنیاده آیات الهیه استهزا ایتمکده اجتماع ایتدکلرینی آخرتده عذابده جهنمده اویله اجتماع ایدرلر.

[الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ] اوصافنده کی سزه کوزه تربصلرنده [فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ] دیرکه الله طرفندن سزه بر فتوحات اولدوقده [قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ] بزسزکله برابر دکلمیدك؟ دیرلر، غنیمه قونمه ایسه لر [وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ] وشایه نصیب کافرلرك اولور، فقط کافرلره نصیب اولدوقده اوزمانده اونلره [قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ

[وَنَمْنَعْكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ] بزمزه اوسنوده كلمه دكلى ؟ وبزى مؤمنلرده صيانت ايتمه دكلى ؟ دير لر ، اونره «ستايدويه برحصه قايمه ايسترلر .» — بوكلام باشليجه ايكى معنايه مساعد در : بريسى « فرصت اليمزده دكلمى ايدك ، بزده مؤمنلرله برابر اولوب سزه حرب ايتسه ايدك سزى مغلوب وپريشان ايتمز مى ايدك ؟ حال بوكه سز طيشاردن اوغراشيركه بزقلعه يى ابجمزده فتح ايتدك ، مؤمنلره يارديم ايتمه رك. سزك مسلكزه اونره يرديناز ايايدوب ، آلداتوب ، قلبده ضعف دوشورمك وخيانت بومايه ده سز منافق اولديكز . بناءعليه بوبزم موقعمز سزدن يوكسكدر .» ديمك اولور كه اكثر مفسرينه بوني ترجيح ايتمشلردر . ديكرى ده « سز مسلمانلرى قوتلى قصه ايدوب مسلمانه اولرجمعه ايكمه بزمزى منع ايتمه دكلى ؟ محمدك ايشى ضعيفلره ياقوتلى جلكدن ديه سزى ايماندن وازكيدرمه دكلى ؟ يا فتح ايتمه ديكمز اولدقدن ، بزم رايمزه غالب جيقدقدن بناءعليه غلبه اصل بزدر . بوفضلك غنيمتنه سزدن زياده بزلايقدر » ديمكدركه بعضى مفسرينه بوصورتله افتيا ايتمشلردر .

[فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ] بناءعليه بوبيله فاليه جمعه ، يوم قيامتده الله بينكزده حكم ايده جك ، اوزمانه مؤمنلرايله منافقلر تماماً سيله جكدر . دنيادهكى ظاهر ايله حكم اولنور . ظاهرده كلمه شهادتى سويله يوب مسلمانه كورونن مسلمانه معامله سى يابيلير . فقط آخرتده بويله دكلدر . شوقدر بيلمكلى كه [وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا] الله كافرلرايچون مؤمنلر اوزرينه قطعياً بول ويرمز .» — دنيادهكى بعضاً كافرلر قلعه فتحلرى ، مؤمنلرده حاكم كورونن لرايله بوبريول ، برقانون ، برشريعت دكل ، موقت وعرضى برانتظامدر . قلبده نفوذ ايده جك محبت وبرلشمه دكلدر ، كلوب كچيجى شيلدر . شهادته ، قوانينه بالفعل اولانلر اصل عمده وعدل براهمال اوزرينه غلبه ايدر . دنياده اولمازسه آخرتده غلبه ايدر . شرع الهيده ، قانون حقده مؤمنه كافردن دائماً عزيزدر ، اونك التذه طالمازلر او كا يامال اولمازلر ، عزتيله ئولور ، عزتله حيات كچيرمز . رايتله بوحكمتدر كه بر مؤمنك كافره تزوجى جائز اولمازلر ، كفو اولور . حيوكه اونى او كا تزويج ايتمك ، مؤمنه اوزرينه كافره يول ويرمك ، اومؤمنى كافرك استيلاسنه ترك ايتمكدر . الله ايه « ولن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا » بيورمشدر .

[إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ] شبهه یوقه که منافقلر الله خدعه یاپمغه قالقیشیرلر قلبلرنده کفر صاقلدیقلرینی ظاهره سورمه کورونیورلر. وصفکه بونلرک الله ایله اتخاذ ایتدکلری بو در. [وَهُوَ خَٰدِعُهُمْ] حال بوکه الله اونلرک خدعه لرینی کندی باشلرینه کیدیرمشدر. (سورهٔ بقره ده باشده منافقلرک ایدیکی یازیلمشدی). [وَإِذَا قَامُوٓا۟ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ قَامُوا۟ كُسَالَىٰ] بونلر نمازه قالقدقلری وقت تنبل تنبل، ایسته یه ایسته یه کسلانه ایرقالقارلر. چونکه بونلر [يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ] ناسه کوسترمسنه یاپارلر [وَلَا يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ] والله ی خاطرلرینه کتیرمزلر، یاراتمزلر [إِلَّا قَلِيلًا] یاده ایدرلرسه یالکز آزجه لرکه اوده آغزلرنده در. بونلر بونی یاپارکه [مُّذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَٰلِكَ] ایمانله کفر آراسنده متذبذب، مترددر، شاشیرجالده در لر. [لَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ وَلَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ] نه اونلره نه اونلره، یعنی نه مؤمنلره مال اولورلر، نه کافرلره، آکسی آراسنده بوجالده طورورلر. چونکه بونلرده الله شاشیرمشدر. [وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا] الله شاشیرتیفنده ده آرتمه بر یول بولهماز سک. نه ده قالدی که اوکا هدایت ایده بیلسه. شو حالده:

[يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوا۟ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ] ای مؤمنلر سز مؤمنلری براقوب ده کافرلری دوست اتخاذ ایتمیکز [أَتُرِيدُونَ أَن تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنًا مُّبِينًا] منافقه اولدیغکز دلیل الله ایچون علیهکزه آچیقه وسائقه سی غیر قابل برحجت ویرهکه ویرمکزی ایستیورسکز؟ البته ایسته مزسکز دکلمی؟ حال بوکه مؤمنلری براقوب کافرلره موالات ایتمک منافقلغک آچیقه بربرهانیدر. [إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِى ٱلدَّرْكِ ٱلْأَسْفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ] منافقلر جهنمک آلتنجی طبقه سنده درلر. » — بونلر کافرلردن ال چکمش، الاسفلی اولدقلرندن یاردیم صمنک دیییدر. [وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا] وآرتهاونلری بولاره فوقتاره جه بر یاردیمجی برخلوصلری بولهماز سک. [إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُوا۟] آنجق نفاقدن توبه ایدنلر [وَأَصْلَحُوا۟] توبه ایدوب اصلاح حال ایدنلر [وَٱعْتَصَمُوا۟] اصلاح حال ایدوب الله طوتونماندر [وَأَخْلَصُوا۟ دِينَهُمْ لِلَّهِ] الله طوتونوب الله ایچون دینلرینی خالص قیلانلر مستثنادرلر. [فَأُو۟لَٰٓئِكَ

مَعَ ٱلْمُؤْمِنِينَ] جزئی بوزکسیزینه بیچه نفاقه صاره اولمایه مؤمنلر برابر درلر . [وَسَوْفَ يُؤْتِ ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا] الله ده مؤمنلره محققه براجر عظیم ویره جکدر . بناءعلیه اولتوبه ایدیزده بوزنه مستفید اولمقدر .

اوانسانلر ! [مَا يَفْعَلُ ٱللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ] سزشکرایدر وایمانایدرسه کز الله سزه عذابی نیایه جکه ؟ » — جزئی وضع الهیده عذابك حکمتی کفر وکفرانی تخدیر وشکر وایمانه سوقه ایچوندر . بناءعلیه شکر وایمانه حاصل اولدقده صوکره الله فولدینی تقدیرایدوب نیایه جکه [وَكَانَ ٱللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا] حال بوکه الله شاکر وعلیمدر : شاکردر ، یعنی آزجوجه برطاعته بویوك ثوابایله مقابله ایدر . علیمدر ، یعنی بك بیوك برقدر واندر . شکر وایمانکزلك قدرینی بلیر ، تقدیرایدر ، اوحالده اخلاص ایله توبه کار اولوب اصلاح حال ایدیکز والهیك دینه صاریلوب شکر وایمانه یولنکزلك اجر وثوابه محروم قالمکزه فاصل تصور اولنور ؟ — دیمك عذاب ، کفر وکفرانده اصرارك وضع الهیه مخالفتك بر نتیجه سی وبر حکمت الهیه مسئله سیدر . وضع وجود ، رحمت الهیه ایچوندر ، شکر وایمانه بولمك طریقیدر . کفر وکفرانه ایله الله نك هیچ قایمزلغی بوطریقده صایمقه ، بووضع حقی بوزمقه والله ایله مجادله ایتمکه صاوشمسه اولدقلرندن دولایی الله نك رحمت الهیه سندن بتاعد ایتمسه اولورلر . سنن الهیدن خروج حکمسه اولماریفی ایچوندر عذاب ده ایشته بووضعك وبوبتاعدك بر نتیجه لازمه سی اولور . بو نتیجه اساساً همه ایله باطل ، هیچ ایلرسه ، همه ایله قبیح بیننده کی فرقه دقت ایده رك . بوده الله تعالانك وجوب وجودیله شریکلرك استحقاق بیننده کی نسبت تقابلك افاده سیدر . بناءعلیه کفر وکفرانه صوکره ده اولسه شکر وایمانه ایله الله تقرب یولی طوتولنجه آرتق عذاب ایچوندهیچ بر سبب قالماز . شاکر وعلیم اولان الله بزه جمال اوشکر وایمانمزه اجر عظیم احسان ایدر . شکر وایمانه صوکره کفر وکفرانه صایمق یوطریقده صایمق ، بووضع حقی بوزمق والله ایله مجادله ایتمکدر . کفر وکفرانه صوکره ده اولسه شکر وایمانه یولنی طوتوب الله طوغری کیدنلره بزه جمال رحمت حقه واصل اولورلر . شوحالده جریانه جهات بوروبوب طوروركه « آرتق بزه وظیفه می بایدم » دیوجواب ده الله معذور اولدیغمز شکر وایمانه صوکره لا ابالیلکه ، کفر وکفرانه صایمقه جائز اولیه جهتی کبی « بزه شکر وایمانه قدر کفر وکفرانه

بولنده طولاشدم ، کناصره مستفرق اولدم ، بعده ما خلاص احتمالی قالماشدی » دیه مأیوس اولوب ده لطفنه
فرصت الده ایکنه توبه واصلاحه صرف نفس ایتمك ده جائز دکلدر . درحال سیئاتدن توبه طار اولوب شکر وایما
یولنی طوتمالیدر . زیرا الله شاکر وعلیمدر .

شکر وایمانه ایله کفر وکفرانك حکمی تقدیر حضرتنده بیانات سابقه مذکره مضمون وبیانات لاحقه
مقدره سی اولمه اوزره سوء اعمالدن الهی بیلمك وتوبه طار اولانلره ما فیه دن دولایی لزوم وقوعده بولنماسه
اقتضا ایدر :

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوْٓءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَنْ ظُلِمَ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيْعًا
عَلِيْمًا ● اِنْ تُبْدُوْا خَيْرًا اَوْ تُخْفُوْهُ اَوْ تَعْفُوْا عَنْ سُوْٓءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ
عَفُوًّا قَدِيْرًا ●

مأل شریفی

الله قباسوزك آیتلرینی سوین ، مظلوم اولانه باشقه ، الله ، سمیع ، بصیر بولونیور ●
بر خیری آیتملر ویا کیزلرسه کز یاخود بر کوتولکی عفو ایدرسه کز شبهه یوقدر که الله عفوی چوقه بر قدیر
بولونیور ●

[لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوْٓءِ مِنَ الْقَوْلِ] الله کوتو سوزلی اعلانه
ایدلمسنی سومز . کوتو فعل شویله طورسون کوتولکك سوزی قبیلندن اولدیغنه بیله میدانه قوتولمسنی ایسته مز
بعضه ایدر . » — کرچه اما نه فعلاً ، نه قولاً ، نه کیزلی ، نه آشکار ، کوتولکك قبیحی برغی سومز . فقط
ولو سوزلی اولسون اعلانه واظهاره ایدیلمکی زمانده کر بالخاصه غضب وتعذیب ایدر . وایشته عذاب الهینك سر

وحكمى بو نقطه ده ، يعنى الله‌ك كوتو لكى سوه‌مه‌سدندر . [إِلَّا مَنْ ظُلِمَ] انجمه مظلوم اولانلر مستثنا . ظلم ايدلسه ، حقنى بحاوزاو تجسسه اولانلر كيسه فرياد ايده بيلير . ظالم عليهنه باغيره باغيره بد دعا ايليه بيلير ويا خود اوندن تظلم ايدرك كوتو لكدن سويه بيلير . حتى كوتو سوزلرينه مقابله باشكه بولنه بيلير . [وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا] والله مظلومك فريادنى ديكله ، عالمى بيلير .

بو آيتك سبب نزولنده ديليور كه بركون حضور سيالده بر آدام حضرت ابى بكرك يوزينه فنا شتم ايتمسه ، اوده برقاچ كره سكوت ايتدكدن صوكره نهايت رد ايلمسه ايدى . رد ايدنجه عليه الصلوة والسلام مجلسدن قيام بيورويوردى ، حضرت ابى بكر "اوبله شتم ايدركه اوتوروبوردكز ، بهر رد ايدنجه قيام بيورديكز" ديدى . رسول اكرم "بر ملك سنك طرفكدن جواب ويريوردى ، سهر رد ايدنجه اوملك كيدوب شيطان كلدى ، شيطانله مجلس بهده اوتورمادم" بيوردى وبونك اوزرينه بو آيت نازل اولدى . بر روايته كوره برقوم برمسافر كلمسه ، يمك ويرمه‌مشلر ، شكايت ايتمسه ، شكايتنده طولايى ده عتاب ايلمسه ، بونك اوزرينه بو آيت نازل اولمسه . حقنه رعايت ايدلديه مسافرك مظلوميتى مسامحه بولنديغى وشكايته حقى اولديغى بيان بيورولمشدر .

[إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ] سز قولاً ويا فعلاً كوچك بر خيرى آشيكاره يا كيزلى يايار . [أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ] ويا كندينه فنالق يابيلديكه بركوتولكى عفو ايدرسه‌كز يعنى بالخاصه عفو ايتمك خيرينى يايارسه‌كز [فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا] شبهه ايتمه‌كز كه الله عفو وقدير در . عفوى چوقدر ، قدرتى يك بيوكدر . بنارعيه اخلاق الهيه ايله متخلق اولمازده كوچك بركيسه عفو ايتمكه مظهر عفو اولمسه‌كز واجبنى اله‌سه‌كز .

لكه بو عفو الهيه كيمسه‌نك نائل اولديغى بيلديكنى الى آخر الآيه لازم كلير . سويله‌كه :

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا

بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلًا ۝ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْكٰفِرُوْنَ حَقًّا ۚ وَاَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا
مُّهِيْنًا ۝ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَلَمْ يُفَرِّقُوْا بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ اُولٰٓئِكَ سَوْفَ
يُؤْتِيْهِمْ اُجُوْرَهُمْ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝

مأل شریفی

اوکیمه لرکه ؛ الله‌ای طانیمازلر ؛ پیغمبرلرینی ، واوکیمه لرکه الله‌ای طانیمه لکله پیغمبرلرینی طانیمایوب
آیریمه ایستدلر ، واوکیمه لرکه پیغمبرلرك بعضیسنه اینانیرز بعضیسنی طانیمایز دیرلر ویوللر کفر ایله ایمان
آراسنده یوللر طوتمه ایستدلر ۝ ایشته بونلر حقاً کافرلردر ، بزده کافرلر ایچون خصوصیله عذاب
حاضرلامشزدر ۝ الله وپیغمبرلرینه ایمان ایده وپیغمبرلرندن هیچ بریني آیرمایان کیمسه لره کلنجه ؛
ایشته بونلرك یاریه کندیلرینه اجرلرینی ویره جکدر ، والله غفور ، رحیم بولونیور ۝

[اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْفُرُوْنَ بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ الخ] — بو آیت‌ده اوّلا شیلر کافرلر
باشلیجه اوچ قسمدر . بریسی ، الله ، وپیغمبرلرینی ایمان ایتمه‌لرندر ، ایکنجیسی ، ایمانده الله ایله
پیغمبرلری تفریق ایتمکدر ، یعنی الله ایمانی ارعاسنده بولندیرده الله‌لر کوندرن دیکر رسوللره اینانمامقدر ،
اوچنجیسی ، پیغمبرلرك بعضیسنی طانیوب ده بعضیسنی طانیمامقدر ، کی اصل کتابده یهود ونصاری بوقصمدندر .
وبو آیت دوغرودن دوغرویه بونلر حقنده نازل اولمسه ایمانه ایله کفر آراسنده متوسط برمرتبه ، برییول بولنمادیغی
وپیغمبرلردن بعضیسنی طانیمامه کیسنی طانیمامه الله‌ای ده طانیمامه دیمك اولدیغی کوسترلمشدر . یعنی الله
ورسوله کفر ایتمکله ، فقط بونی تصریح ایدرك دکل ، رأی ودسیسه‌لریله کفری اقتضا ایدن [وَيُرِيْدُوْنَ
اَنْ يُّفَرِّقُوْا بَيْنَ اللّٰهِ وَرُسُلِهٖ] والله ایله رسوللرینی آراسنی ایمانده تفریقه ایتمك ایستیورلر ، یعنی بونلرده
عامّ الاطلاقله وصورت عمومیه ده تصریح ایتمیوب سوزلرینی بونی استلزام ایدن [وَيَقُوْلُوْنَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ

وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ] بر بعضنه اینانیرز دیرلر . مثلا موسی ، عزیر ، صلاح و فیلا پیغمبرلره وتوراته اینانیرز ، لکن عیسایه ومحمده ، انجیله وقرآنه اینانمایز دیمکه یهودیلر ، کذلك موسایه وعیسایه ، توراته وانجیله اینانیرز اما قرآنه ومحمده اینانمایز دیمکه نصارینك وکذلك یهودیلرك محمد پیغمبر دیه اما بزم پیغمبریمز دکلدر دیه فاجلمه بایاغه [وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا] وبو صورتله ایمانله کفر بینده بر یول طوتمه ایسته یرلر [أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا] ایشته بونلر محقق طاقدرلر وکفرلری محقق اثبات اولندی . زیرا ایمانله کفر ، محقق باطل بینده برمرتبه یوقدر . بر پیغمبره کفر ایتمك پیغمبرلك کفر ایتمکدر . پیغمبرلك کفر ایتمك بتون پیغمبرلره کفر ایتمکدر . ویتون پیغمبرلره کفر ایتمك الله کفر ایتمکدر . چونکه الله‌ك برنجی کفر ایتمك علی الاطلاق الله کفر ایتمکدر . [وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا] بزده کمال قدرت وعظمتله علی العموم طاقدره مهیا ، اهانتلی ، ذلت ویرمجی بر عذاب حاضرلامشدر . صره‌سی کلنجه طاقدر .

بنا علیه سوءظن اولاره عفو واجر بویله کفر وکفرانه اربابنه دکلدر . [وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ] الله وپیغمبرلرینه ایمانده ایدوب بونلردن هیچ بریني آیرمیانلر بونلرمی [أُولَٰئِكَ سَوْفَ نُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ] ایشته بونلره محققه اجرلرینی ویره جکز . [وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا] کیمسه اولاره کناهلرینی ده الله مغفور ، رحیم در . اوکا مغفرت ورحمت ایشته بونلره در .

بو تقسیمه موکره اهل کتابك کفرینی بالتفصیل تحقیقه وتقدیرینی بیانه وابطال ایچون بیورییور که :

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِنْ ذَٰلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذَٰلِكَ وَآتَيْنَا مُوسَىٰ

سُلْطَانًا مُّبِينًا ● وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا
الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِّيثَاقًا غَلِيظًا ●
فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِّيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ
وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۚ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ● وَ
بِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا ● وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى
ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ ۖ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ ۚ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ ۚ مَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ ۚ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ● بَل رَّفَعَهُ
اللَّهُ إِلَيْهِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ● وَإِن مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ
قَبْلَ مَوْتِهِ ۚ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ۚ ● فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا
عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَن سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ● وَأَخْذِهِمُ
الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ● لَٰكِنِ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ
بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ
الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ أُولَٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ۚ ●

آل شریفی

اصل کتاب سنده اوزرینه سماوه برکتاب اینه یلیورلر، حیوه کورم موسایه بوزنه
رضا بوکنی تکلیف ایتدیلر ۰ اللهی بزه اعیقه کوسنه » دیدیلر ده ظلمله کندیلرینی بلیدیرم دیاریدی،
صوکره کندیلرینه اوقدر اعیقه معجزه لر کلمشکه طوندیلر طاناپ طاپدیلر ۰ دیکه بزبوزدیکه عفو ایتدك ده
موسایه قاهر بر سلطنت ویردك ● وسیاقه باغلانمرلری ایچون طوری اوستلرینه قالدیروب دیدیکه «کیرك

سجده لره قایاغه روه اوقایه » دیدی اوغره ، لهم « بست کونی تجاوز ایتمه یك » دیدی ده اوغره
کندیسنه آغیر بر سیاقه آلدی ● بونك اوزرینه سیاقتدینی نقصه ایتدکدن والله آیاته کفر لری
وانبیالی ناحق یره قتللری و « قتلدیلر غلیظه » دیه لری سبیلیله — کر طوغریسی الله اوقتلدن اوزرینی
کفر لریله طبع ایتمشدر ده اونك ایچون ایمانه کلمز لر مکر که بك آز ● بونکفر لری و مریم قارشی عظیم بهتانی
سویله لری ● و « بز الله رسولی مسیح عیسی ابن مریمی قتل ایتدك » دیه لری سبیلیله — حال بوکه اونی نه قتل
ایتمشلر نه صلب ایتمشلر ولکن کندیلرینه بر بکزه تمر یاپیلدی ، وفی الحقیقه اوزده اختلاف ایدنلر بوزده طولایی شك
ایچنده در لر ، اونی دائر بر علملری یوقدر ، انجق ظنه اردوزده کیدر لر ، حال بوکه اونی یقیناً قتل ایتمه دیلر ،
طوغریسی الله اونی کندینه طوغرو رفع ایتدی ، الله بر عزیز ، حکیم بولوندی ● واصل کتابه صحیح بر یوقدر که
جمله سی مجموعه تولوصندیه اول اوقا مطلوه ایمانه ایده جك اولماسیه ، قیامت کونی ده اوعیسایه شاهد اولجقدر
● حاصلی اویهودی اولانلرك ظالملکلری و برچوقلرینی الله یولندن چویرمه لری و یهی ایدکدری حالده
ربا آلمه لری و خلقك اموالنی حقسز یکدیکرینه یمه لری سبیلیله درکه اولجه اوغره جمله دن قیلنمش برچوق یاك و خوش
نعمتلری کندیلرینه حرام ایتدك و کافر قالانلرینه الیم بر عذاب حاضرلادق ● لکن ایچلرینه علمده رسوخی
اولانلرله مؤمنلر سنه اول اینه یلنلره برابر سکا اینه یلنه ده ایمانه ایدیورلر ، صلاه اوقیامه ده دوام ایده قوتلریله
یاشه ، اوغر وزکات ویرلر ، الله واخرت کونته ایمانه بتوه مؤمنلر ، ایشته صحیح بوغره یاریه عظیم براجر ویره جکز ●

[يَسْئَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ] یا محمد اهل کتاب —
سنك یانکه اینامنه ایچون سماوه دن طوغریدن طوغری سکا کلام حاوی کوندرمه لرینی طلب ایدیورلر ، بونی
کتب سماویه ده عدم ایمانلرینه دلیل کوستریورلر ده — سنده کندیلرینه سماوه دن کتاب اینه یلنمه لرینی طلب ایدیورلر ،»
— بکزه الله دخل ، سنده اینه یلنمه کی ایشته یورلر ، ثانیاً باشقه سنه دخل کندیلرینه ، کندیلرینه اوزرلرینه
اینه یلنمه کی ایشته یورلر که بونلکله رسالتی کندیلرینه مشاهده و کندیلرینه بیغمبرلکی تجربه ایتمه رکجه ایمانه ایتمه جکلرینی
اکلاتمش اولیورلر . ثالثاً ، کتابك معنی ویا نظم ومعنی اولدیغی وجهاً قلبه نازل اولمسنه وبعده اونك

قولدن طرفندن یازیلمش قانغ اولمایوب سماوی بر حفظ ایله یازیلمش الواح ویا صحائف مالنده بر جسم مخصوص اوزرینه
شو ماوی کوکلرده دوشونولدیکی ارزو ایدییورلر . کتابك علویت وسماویتی انجق بویله بر شکل مادی وجسمانیده
مشاهده لری تحتنده تصدیق اولنه بیلمکدن ادعا ایلییورلر . جمال بوکر بو شرائط آلتنده لوح جسم جانب قدرتدن
برکتاب اولدیغنی وفقط اوقومسنی بیلمکدن دوشونمیورلر . آیتك ظاهر نظمنده اکلاشدیغی اوزره اکثر مفسرینك
بیانه کوره بو اصل کتابدن مراد یهودیلردر . روایتده اولندیغی کبی کعب بن اشرف ، وفنحاص بن عازوراء کبی
احبار یهود محضا تحکم وتعنت ایچون حضور رسالته کلمشلر « اکر سن پیغمبر ایسك بزه حضرت موسی کبی سماوی
وطوپلو بردن برکتاب اینیدیر » دیمشلر . بعضلری بو کتابك تورات کبی لوح اوزرینه وبر دفعه سماوی ایلمسی
اولمش ، دیکر بعضلری نازل اولورکن کندیلرینك ده مشاهده ایتملری ، دیکر بعضلری ده فلان وفلان
دیه بالذات کندیلرینه اینیلمسی وبونك ایچنده « محمد رسول الله » دیه محرر بولنمسی سویلمشلر ، بو آیتلرده بونلر
اوزرینه نازل اولمشدر .

یا محمد ! سن بونلرك بوسؤالدن امثالنی ایتمه ، بونلر بوندن چوق کورمشلر [فَقَدْ سَأَلُوا
مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ] چونکه بونلر موسایه بوندن دها بیوکنی استمشلر [فَقَالُوا
أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً] بزه الله ی اشکاره کوستریکز دیمشلر . دیه یرده [فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ
بِظُلْمِهِمْ] بو ظلملری سبیله کندیلری بیلدیرمکسزین یلدیرم چارپمشدی (سورهٔ بقره یابه) . [ثُمَّ اتَّخَذُوا
الْعِجْلَ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ] صوکره بونلره بینات کلدکدن ، یعنی حضرت موسانك
فرعونه قارشی کوستردیکی عصا ، ید بیضا ، وفرقه بحر صلحنای کوستردکدن صوکره ــ که خصوصلر تورات
نازل اولمشدن ــ ده طوغریدن عجل طاپمشلر . [فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ] بویله ایکن بز بونلره
عفو ایتدك [وَآتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطَانًا مُّبِينًا] وموسایه برسلطان مبین یعنی اوزرلرنده
نفوذی جائز برسلطنت حاکم ویردك . » ــ ویاخود محمدیانلرینه توبه اولمه ایچون نفسلرینی قتل ایتملرینی امر ایلدك
[وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ] ومیثاقلرینی آلمق ایچون طاغی ــ کوکلرینه کبی ــ یه لرینه
قالدیردك [وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا] وکندیلرینه قایدیردقده اصولجه بونلرك اکوب

سجده ایدرك كبریكز دیدك . [وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ] دیمك ، یعنی جمعه ایرتسی
كونی قیلمه امایدك ، تعبیر آخرده بوكونده حرمتنه تجاوز ایتمه یدك ، بالجمله مالحه اولامایدك دیدك [وَأَخَذْنَا
مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا] دیمكله تفصیله والجمایه بوندن دها أعظم بر میثاق الوهه »

بنی اسرائیلك میثاقلرینی الله المجموعه طورك بر ظلمه ، بر كوكلك كبی باشلرینه قالدیریلوب دیكلمه سی معجزه سی
حقنده بر قاچ قول وارد ر . بعضلری بو طور دیه سینا اولدیغنی سویلمشلر ، بعضلری ده كلمه نك اصل
معناسیله بر طاغ دیمك اولدیغنی بیان ایتمشلر در . مع مافیه أكثر سیاقلرك قرائنه بو رفع طور وقعه سی بر تفصیله
والجا معناسنی افاده سیاقنده ایراد بیورلمشدر . سوره بقره ده كیمه « خذوا ما آتیناكم بقوة » بوینك
صریح بر افاده سی اولدیغی كبی بو اره ده « سلطانا مبینا » ده كی سلطانی ایضاح صره سنده ذكر اولنمشدر .
بناءعلیه اصل مقصد رفع طور ك كیفیتی دكل ، غایه سیدر . یعنی اه تعالی بونلره كمال اعتنا ایله دكل ، طاغلك آلتنده
قالدیرلمی أزه جلك كبی بر وضعیتده مادی قوتله تفصیله ایدرك دینه ربط ایتمه دیك أمیر صورتده میثاقلرینی
آلمشدر .

بونلر بر أمیر میثاقه ربط ایتدكدنه دیكر ربط وضبط آلتنه آلندقدنه صوكره نیات ایتدیلری ؟
خیر ، بالعكس میثاقی نقضه ایتدیلر ویكه جنایتلر یاپدیلر والله عظیمه ده اصل بولندقلرینه صوكره اوغرادیلر .
بونی بیانه ایجوزه بویلیورك : [فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ الخ] بعده میثاقلرینی نقضه ایتدیلر
وبر وجه آتی تعداد اولنانه جنایتلری ارتكاب ایلدیلر دیه سیاق ایلر سبیل ... » — بونلرده « با » نك متعلقی اولان
كلام حذف ایدلمشدر كه « بزده بلالرینی ویردك : سوسوسبیل ده طولایی كندیلرینه لعنت وغضب
ایتدك » دیمكدر . نتیجه سوره مائده ده « فبما نقضهم میثاقهم لعناهم » دیه تصریح اولنمشدر . بوكبی
حذفلر سكوت ایجنده زهده سامعه تحكمه اولانه كه خاطره یی القا ایدرك غایت بلیغ بر تهویل افاده ایدر .

یعنی میثاقلرینی نقضه ایتدیلر [وَكُفْرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ] الله ایتدیلر ،
احكام واوامرینی كوسترمه دلائل ظاهره ومعجزات باهره سنه كفر ایتدیلر [وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ
بِغَيْرِ حَقٍّ] وبر طاقم انبیایی بغیر حق قتل ایتدیلر [وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ] ودیدیلر

قلبلرینی « غلف » دیه رك دیمه لری سبیلی ـ که بوندن ایکی معنی وار در ـ . بر یسی " بزم قلبلریمز علم محفوظ لریدر . بنا علیه علمز سایه سنده بزآرتیق اینیاده ، فلاندن مستغنی یز » دیمك ، دیگری ده " بزم قلبلریمز قابوقلی قیلیدر ، نه سوینسه متأثر اولماز ، بنا علیه بایلده دعوت و تلقیناتك صحیح بر قولاغیمزه گیرمز » دیمکدر . بو رادده بو سوزه قاریشی بر جمله استانه حالنده سؤیله نیور یلیور : [بَلْ] خیر ، بونلرك قلبلری علم محفوظه سی وفطرة " قابوقلی اولدیغندن دگل ، بلکه [طَبَعَ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ] الله اونلرك اوزرینه کفرلرینی طبع ایتمسیله ، کفرلری اصرار و اعتیادلری سبیله آرتیق اونلره طبیعت حالنه گلمیشدر [فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا] اونلرده طولایی ایمان ایتمزلر ، آنجق بیك آزی مستثنا . بونده علم انسانی دینیه ایمان ایتمیورده مستغنی قیلمك ، یاخود اصل فطرتده قلبلری بوقدر ـ فنالی و بوقدر ـ ظالم اولمق ، بر بوسیله ، [وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا] برده بویله طبیعت ایتمکدن کفرلری وریم علیهنده یك بیوك بر بهتانه سویلمه لری ! ـ بونلر حضرت مریمه زنا اسناد ایتمك صورتیله بیوك بر بهتانده بولنمشلر ، بوده الله تعالانك مس بشری الفسیه برجوصه خلقه ایتمکله قدرتی انکار ایتمکلرینه اولدیغی کبی اونلرك کفرلرینی دها زیاده تقدیم طبیعت و مواسیر الله کفر در . " وبکفرهم " بوکا اشارتدر . ـ بوکفرلریله اویله بر بهتانه قائل اولمالری [وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللّٰهِ] والله رسولی اولان مسیح عیسی بن مریمی بز قتل ایتدك دیه افتخار ایتمکلری سببیله " ـ درکه اونلری مغضب و ذلته دوچار ایتمشدر ، بلالره دوچار اولمشلردر . [وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ] حال بوکه اونی حقیقتده بز قتل ایتمدیگی کبی صلب " ـ هیچ بر حقیقت عیسی بر کره ، بر روح اولدی ، بونلرك اونی قتل ایده بیلمه لری بر طرف صلب [وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ] ولکن شبهه یه دوشوریلدیلر ، اونره اویله کی کوستریلدی . "

بو تشبیه مسئله سنده مختلف روایتلر وارد ر که باشلیجه ایکی وجه ذکر ایدیلمشدر :

۱ ـ متکلمینك چوغی دیمشدر که یهود بر حضرت عیسایی قتل ایتمك ایسته دکلری زمانده الله اونی سمایه رفع ایتدی . رؤسای یهود ده عوامك فتنه یه دوشمه سندن قورقدیلر ، بر انسانه طوتدیلر ، قتل و صلب ایتدیلر و ناسه مسیح ایشته بودیه تلبیس ایدرك اعلانه ایتدیلر . چونکه اکثر خلقه اونی شخصاً دگل آنجق اسماً طانیورلردی .

٢ — «شبه لهم» دیمك عیسانك شبهی برینه القا اولندی ، باشقه برانسانه اوقا بکزه تیلدی ، اوقا بکزه ـ برصورتة قونولدی دیمکدر دیمشلر ویونده درت وجه نقل ایدیورلر :

١ — یهودیلر حضرت عیسانك اصحابیله برابر فلانه خانه ده بولندقلرینی اوکرندکلری زمانده باشلرینه بولنانه یهودیلر طرفندن طیطوس نامنده برینه خانه یکیروب عیسایی قتل ایدیلك اوزره جماعتیله اوراسنی احاطه ایتمشلر ، اوده کیجه سی ، اوه نقاده حضرت عیسایی أوك طاوانندن چیقاروب اورادن اوقا بکزه تدیرمشلر بنا علیه اوظن ایتمشلر ، طوتوب صلب وقتل ایتمشلر .

٢ — عیسایی کوزه تمك ایچون برآدام تعیین ایتمشلر ، عیسی علیه السلام طاغه چیقمشدر رفع اولنمشدر والله اوکوزه جی یی اوقا بکزه تدیرمش ، اونی یاقالامشلر ، قتل ایتمشلر ، بنه عیسی دکلدر دیه کورمشلر دیکلدمشلر .

٣ — یهود حضرت عیسایی طوتمغه عزم ایتدکلری زمانده اصحابدن اودکشی برابرنده بولونیورمش اوزره « بزم قیلیغمز صوقوطمغه راضی اولوب حتی صاتوبده آلاجغه اولامیورمیز واز ؟ دیه صورمش . ایجلرندن بریسی بنه دیمش ، بنا علیه اوکی عیسایه بکزه تدیرمش ، چیقاریلمش ، قتل ایدلمش وعیسی رفع اولنمش .

٤ — بریسی عیسی علیه السلامك اصحابندن اولدیغنی ادعا ایدرمش ومنافقمش ، کیمسه حضرت عیسی علیهنه یهودیلره دلالت ایتمش واونی طوتمغه ایچون یهودیلرله برابر کیدرمش ، اوه نقاده اونی اوقا بکزه تدیرمش . بنا علیه اوقتل وصلب اولنمش . فقط اکورویوسکه فخر الریه رازینك دیدیکی « بودهلر یکیرینه سفارمش وستافقدیلر . » بنا علیه آیتی تفسیرده احتجاج صالح دکلدر .

نصاری فیلاطوس دورنده حضرت عیسانك یهودیلر طرفندن قتل وصلب ایدیلدیکنه وصوکره قیام ایدوب سمایه رفع اولندیغنه قائلدرلر . اوه ایکی حواریوندن بری بولنانه یهودا اسکریوطینك یهودی طرفندن یاره آلدیغنه حضرت عیسایه خیانت وقتنه دلالت ایدیکی وبالاخره پشیمانه اولوب کندینی آصدیغنی انجیلده نقل ایدلمکده در . فقط نصاری دیکر طرفندن باشلیجه اوچ فرقه اولدیغنه قتل وصلب کیفیتی تعلقندن اختلاف ایتمشلردر . برقسمی قتل وصلبك صرف ناسوته واقع اولدیغنه وفقط لاهوته بالمباشره دکل احساس و شعور

ایله واصل اولدیغنه قائل اولمشلدر که بونلره سطحیه دینلیر . دیگر قسمی ، قتل وصلب ایله جوهر ده متولد اولان جوهر مسیحه واقع اولدیغنه قائل اولمشلدر که بونلره ده یعقوبیه دینلیر . اوچنجی بر قسمی ده مسیحك ناسوتی قتل اولندی ، لاهوتی صعود ایتدی دیمشلدر که بونلره ده نسطوریه دیرلر .

امام فخر الدین رازی دیرکه « اکثر حکماء یونان قریب بر رأیده درلر . زیرا ثابت در که انسانه شو هیکل دیه عبارت دکلدر . بلکه یا بویده ایچنده بر جسم شریف ویا ذاتده مجرد ویا بویلی سر اولان جوهر دیمایدر . بنا علیه قتل اولهیکل اونلرینه واقع اولمشدر ، حضرت عیسی علیه السلام اولا نفس ایله مقتول اولمامشدر . بو کافر ، « هر انسانه بویله دکلمی ؟ اوحالده بولی عیسایه تخصیص وجهی نه در ؟ دیلکن چونکه نفس عیسی قدسی ، علوی ، سماوی ، انوار الهیه ایله شدید الاشراقه ، ارواح ملائکه یه پك یاقیندر بونفس ایله بویله بر نفسك ده قتل وتخریبی بدایه بیوك بر تألمی اولمازدی وظلمت بدنه انفصال ایتکده صوکره ده خلاص اولوب فسحت سماوات وانوار عالم جلاله یوکسلیر . بناءً علیه بو حالت سعادتی بویله بر ده بویله دیمشلدر . ومعلوم در که بو احوال هرکسده اولماز . وبلکه آدم علیه السلام دن بری بو احوال مقدسه قیاسته قدر پك آز ذواته نصیب اولمشدر . عیسی علیه السلام ك بو حالی تخصیصنده معنی ایشته بودر . اهـ . »

براختلافات مقدسه بیوریلیورکه [وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ] بو مخصوصده ، یعنی عیسی ایشنده اختلاف ایتمشلر ، اونلردن [لَفِي شَكٍّ مِنْهُ] مخصوص بو بدنه طولایی شك ایچنده درلر . [مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ] بو حالدن هیچ بر علمدن یوقدر . [إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ] لکن ظنه تابع اولمشلدر . [وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا] حالبوکه « بز مسیحی قتل ایتدك » دیمکله اونی یقیناً قتل ایتمدیلر . » — بناءً علیه قتل جنایتیله افتخار ایتمکلری ده بر یالاندر . چونکه بر شبهه مقصده ایله حکم آلمکه کوره در . اونلرك ایله قتل ایتمك ایسته دکلری مسیح بو رکل ایدی ، اصل مسیحی تولد وره بدیلر [بَل رَّفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ] بلکه الله اونی کندینه رفع ایتدی ، اونلرك ازاله ایتمك ایسته دکلری عیسایی کوکده هیکل دیه کندیلرینه بدنام ایتدی [وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا] والله ازلده عزیز وحکیمدر .

[وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ] اهل كتابدن هر
بهود وكرك نصارى هيچ برى يوقدر كه اولومندن اول عيسايه ايمان ايده جك اولماسين. هر حالده ايده جكدر.
ايمك مجبوريتنده در. چونكه اولوم زمانندهٔ ايمانك فائده سى اولديغنه [وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ
عَلَيْهِمْ شَهِيدًا] ويوم قيامتده عيسى عليهالسلام شاهد اولاجقدر. » ـ اكثر مفسرينك بيانه
كوره « به » ضميرى عيسايه « قبل موته » ضميرى ده ايمانايده جك اولانلره اهل كتابدن راجعدر. وابن عباسدن
بويله منقولدر. يعنى عيسى اولمزدن اول ديمك وكل، اهل كتابدن هر برى اولمزدن اول ديمكدر. فقط
هر حالده ايمانايده جك اولان عيسى نه ايچون عليهالسلام شاهد اولاجقدر؟ دينيلسه بوقاعدهٔ « وليست
التوبة للذين يعملون السيئات حتى اذا حضر احدهم الموت قال انى تبت الان » آيتنده كيدكى اوزره
ايمانه يأس مقبول اولمادينندن طولايى بو ايمانلرينك كنديلرينه فائده سى اولمديغنى سويلمشدر. فقط
آيتده « حين موته » يوريلمسنه مبنى « قبل موته » يوريلمسنك نظراً بو جواب آيتك ظاهريه يك ده موافق
دكلدر. بناء عليه آيتك مآلى اولمزدن اول يهوديه تكذيبدن، نصارى الوهيت اوعاسندن توبه ايدرك
هر حالده عيسايه ايمانه ايتمك مجبوريتنده در. يعنى ايمانه ايه مكلفدر. اولوم كلمدن، توبه قابيسى
قپايا نمادن، حال اضطراره دوشمدن اول توبه ايله ايمانه كاملدر. يوقسه اوزمانه ايمانك ده فائده سى
اولمديغى عيسى يوم قيامتده عليهالسلام شاهد اولاجقدر، يهوديه عليهسنده « يارب بونلر بنى تكذيب ايتديلر »
ديه نصارى عليهسنده ده « يارب بونلر بنا الهٔ واباه ديديلر » ديه كفرلرينه شهادت ايده جكدر. ديمك
اولوركه بونده هم رفعت عيسايى، هم عزتالهيه يى بيانه واردر. ديمك اولوركه قرآن فيلسوفلرك
« ارنستره نانه » لك تدقيقات تاريخيه وعواسى آلتنده حضرت عيسايى نبوت ورسالت ادعاسنه آنجمعه اهالى
هم روما حكومتنه هم ده يهودى رؤساسنه اولمدن اوزره ايكى دركى آلتنده ازيلمكده اولدقلرندن طولايى
روما حكومتنك طاغيتوب يهودى رؤساسنه ويركى ويرملرى حقنده اهالينك تشويقات وتحريكاتده بولنمسه
اولديغندن طولايى يهوديلر طرفندن قتل ايدلمسه ع العاده بر شخص اولدرمه تصويرات مسى نصرانيتده فاجعه ايچون
يهوديلرك حضرت عيسايى تكذيب وقتل وعواسنه اشتراك ايتمه لرينه بتقه بر شى دكلدر.

[فَبِظُلْمٍ مِنَ ٱلَّذِينَ هَادُوا] يه بو اصل كتابه يهودى اولانلر

يعنى بو زاغى يه طاپمقده يك آجى برصورتده نفسلرينى تولدوره رك توبه ايتمزلر محصا ظلملرنده طولايى ركه

[حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ] كنديلرينه حلال قيلنمش اولان بعض نعمتلرى

حرام قيلدوغه اوزرى اوطبياتدن محروم ايتدك » — آل عمرانده كيمه « كل الطعام كان حلا لبنى اسرائيل » سورهٔ

انعامده كذلك اولانه « وعلى الذين هادوا حرمنا كل ذى ظفر ومن البقر والغنم حرمنا عليهم شحومهما

الا ما حملت ظهورهما او الحوايا او ما اختلط بعظم ذلك جزيناهم ببغيهم » آيتنه بابه .

بو محروميتلرى ، اويله حلال نعمتلرى يمكدن محروميتلرى كيفيت ظلملرى سببيله [وَبِصَدِّهِمْ

عَنْ سَبِيلِ ٱللَّهِ كَثِيرًا] والله يولندن چوغنه يك چوغنه منع ايتملرى [وَأَخْذِهِمُ ٱلرِّبَوٰا وَ

قَدْ نُهُوا عَنْهُ] وربايه نهى ايدلمش اولدقلرى حالده ربا آلملرى [وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ ٱلنَّاسِ

بِٱلْبَاطِلِ] وناسك مالنى باطل طريقله يمه لرى سببيله اولدى . بو سوزه باشقه [وَأَعْتَدْنَا

لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا] بوزدك كافرلرينه يعنى كفر لرنده اصرار ايدوب سكا ايمان ايتمه يلدينه آغرتده يك

اليم بر عذاب ده حاضر لادوغه [لَٰكِنِ ٱلرَّٰسِخُونَ فِي ٱلْعِلْمِ مِنْهُمْ وَٱلْمُؤْمِنُونَ] لكنه يا محمد!

بو اهل كتابدن — عبدالله بن سلام وآرقداشلرى كبى — علمده رسوخى بولنانلر وصميماً اهل ايمان اولانلر ،

[يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ الخ] هم سكا انزال اولنان هم ده سندن

اول انزال اولنان ايمان ايدرلر . [وَٱلْمُقِيمِينَ ٱلصَّلَوٰةَ] — ايلك نظرده « والمؤتون الزكوة

والمؤمنون » عطفدن آكلنمك نقطه نظرندن بونلرك ده حالده « واو » ايله « والمقيمون الصلوة » اولمسى

اقتضا ايدردى كبى فعله اولمشدر . فقط سورهٔ بقره ده « ليس البر » آيتنده « والموفون بعدهم اذا عاهدوا

والصابرين فى البأساء والضراء » فقره سنده وحى كريمى اوزره بوكبى سوالقده لسان عرب فقره لرده هر حالده

برينه بر خصوصيت ويره رك جلب دقت ايتمك ايسته ديكى زمانده اعرابى تحويل ايدرك « ثوبا بالخاصه اعتنا ايدرم »

معناسنه بر . اعنى = يعنى » تقديرنده نصباً اوقدوركه بوكا مدح اوزره نصب تعبير اولنور . وحتى موصوف ايله

صفت بينده مطابقت واجب اولمه بوكا نصب بعضاً برصفته بيله يايلمشدر « مررت بزيد الكريم » ديه جك يرده

« الكريم » صفتى منصوب اوقونه بليير . ايشته بورادە دە صلاتك فضيلتنى اشعار ايچون اقامهٔ صلاتى بالخاصه
اعتنا اولندىغنه « والمقيمون الصلوة » يرينده « والمقيمين الصلوة » بيورولمشدر كه بونك معناسى « والمقيمون
الصلوة واعنى المقيمين الصلوة » ديمك كبيدر . بونده باشقه بردە امام كسائينك اختيار ايتديكى وجه واردر كه
اودە بونك منصوب اولمايوب « بما انزل اليك وما انزل من قبلك » دەكى « ما » يه عطف ايله مجرور اولمسى
يعنى ايمانه ايلە مياننده وكل ايمانه اولنان مياننده ايراد ايلمسيدر . وبو صورتله اقامهٔ صلاتك ايلە زكوة
مراد اولمامق ايله انبياء ويا ملائكه ديمك اولور . مع مافيه اولكى وجه راجح كورولمشدر . اوحالده معنى :
اورانكه سوزينه واقامهٔ صلاة ايلە زكوة يه بالخاصه شايان اعتنا وممدوحدرلر . [وَالْمُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ]
وزكاتدن ويرنلر [وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ] واللهه واخرته ايمانه ايلە [اُولٰٓئِكَ
سَنُؤْتِيهِمْ اَجْرًا عَظِيمًا] ايشته يا محمد بزه اوقارنره مقابل بونلره بونزه محققه بيوك براجر ويرەجكز . »

حضرت موسانك الواحى ايله سوزه دائر قرآنى صحيح صايوب اوزرينه سماعدە بركتاب اينديرملرينى
طلب ايدنلره ويرلماديغى تقديرده بونلرك محمد يه نك ثابت اولديغنى ادعاسنده بولنماسنه اصل كتاب بو طلبلرينه
مستأنف عليهلرنده بركتابك الهيدن نزولنى ايشته سنه اولرقلرنده زجرله ماللرينى وماضى واستقبالدن بحثله
وتفهيم ايدە بوآيات بينات انزال بيورلدقدە صوكره اوسؤالدنده درسايه ايتمك ايشته دكلرى شبهه نك حكم علمى
وحقيقى ، لهم دە انقيادى والزامى برصورتده جوابى ايضاح اولنه رەه بيورىليور كه :

يا محمد :

إِنَّآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ كَمَآ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنۢ بَعْدِهِۦ ۚ وَأَوْحَيْنَآ
إِلَىٰٓ إِبْرٰهِيمَ وَإِسْمٰعِيلَ وَإِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسٰى وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ
وَهٰرُونَ وَسُلَيْمٰنَ ۚ وَءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ زَبُورًا ۝ وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنٰهُمْ عَلَيْكَ
مِن قَبْلُ وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوسٰى تَكْلِيمًا ۝
رُّسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ حُجَّةٌۢ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ

وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ● لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ
يَشْهَدُونَ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا ● إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ قَدْ
ضَلُّوا ضَلٰلًا بَعِيدًا ● إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ
وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ● إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذٰلِكَ
عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ●

آل شریفی

فی الحقیقه بز سطا (یا محمد) اویه وحی اینه یردك که نوحه واوزنه صوکره کلمه بتوره پیغمبرلره
وحی اینه یکن کبی، هم ابراهیم، اسماعیل، اسحاقه، یعقوبه، اسباطه، عیسایه، ایوبه، هارونه، سلیمانه،
وحی اینه یکن هم داوده زبورلری ویره یکن کبی ● هم کرك سطا اولجه نقل اینه یکن رسوللری وکرك نقل اینه یکن
رسوللری کونه رویکن کبی، هم ده الله ك موسایه کلام سویله مسی کبی ● کلیب رحمت مژده جیلری، عذاب خبر جیلری
اولرو ده کونه رویسه پیغمبرلر کی ارتق انسانلر ایچون الله فارشی پیغمبرلرده صوکره براعتراضه بهانه سی اولماسیه،
الله عزیز، حکیم بولونیور ● لکن الله بالخاصه سطا اینه رك دیکیله شهادت ایدیور که اونی کندی علم سمایه سیله
اینه رك، ملکلرده شهادت ایدیورلر، مع هذا الله ك شاهد اولمسی کافیدر ● شبهه سز کفر ایدوب یاه یولندن
صپه اینلر حقدن صاپیرلر اوزاقه صاپیرلر ● شبهه سز کفر ایدوب حقسزلیه اینلری اه مغفرت ایده جك دکل،
جهنم یولندن باشقه بر یوله چیقاره جیقده دکل، اونلر ابداً اونده قالجقلر، بوده الله ك قولای بولونیور ●

[إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ] محصلهٔ بز سطا
طرفدن نوحه واوزنه صوکره کی بتوره پیغمبرلره وحی اینه یکن کبی وحی اینه رك ... — یعنی مجرد بر الهام، بر سانحه،
بر فراست دکل، بتوره انبیاده قانونه اولاره بر وحی ایله وحی اینه رك، سطا اولاره وحی، اوپیغمبرلرده جریان ایدن

واونجی پیغمبر طانیتامه وحیدك بتوده انواعی جائز واونجك هیأت مجموعه سنه سمائدر. بنا علیه سنی اونجی فرقه ایتمك کفر وعناد درجه یاشقه برشی دکلدر. سنه ایلك کلمه پیغمبر دکلسك، نوحدده سطا کلنجیه قدر پیغمبر لر کلمشدر. وبونجك ایچنده اهل کتابك تصدیقی ادعا ایتدکلری پیغمبر لرك هپسی بنی اسمائیل ذکر اولنه جقدر. وبونجی اویله هپسی سمادده بر کتاب اینه یرمشلردر. موسانك الواحی معجزه سی هپسنده اولمامشدر. وبونجك لوازم ضروریه سندن دکلدر. بونجك کتابی براه ویکسی اولادده وحی مخصوصدر. بتوده پیغمبر لر بویله وحی الهی ایله پیغمبر اولمشلردر. مسلمده بتوده اونجی وحی اولنه یعنی کبی وحی اولنمشدر. وسنن اونجی جملسنك صورت وحی تجلی ایتمسه وسطا اینه یرلیسه کتاب بوصورتله اینه یرلمشدر. بویله ایکسه اوهل کتاب دیکر پیغمبر لری تصدیقه ادعا ایدوب ده سنی اونجی دده آیرمغه قالقیشملری واللهدده بویله بر وحی ایله اینه یرلیسه بر کتاب نبوت ورسالت ایچونه کافی کورمیوب ده اونجی یه سمادده بر کتاب اینه یرمه کی طلب ایتملری یالکز سطا اینانمامه دخل یوقدر پیغمبره اینانمامقدر، بوده اللهه اینانمامقدر.

ایحاء، وحی کونه رمکدر. ابهامیله نهایه ده وسیوطینك درنثره ذکر ایتدکلری وجهله وحی لغته رسالت، کتابت، اشارت، الهام، کلام خفی معنالرینه کلیر. واصل ماده، سرعت معناسنه در. اهـ. راغبك مفرداتنده، فیروزآبادینك بصائرنده توضیحلرینه کوره وحی اصل لغته اشارت سریعه دیمکدر. بومعنی طاه رمز وتعریضه طریقیله کلام وطاه ترکیبنه مجرد صوت وطاه جواهر حدیده بریه اشارت وطاه کتابت ایله اولور. نرکیم «فاوحی الیهم ان سبحوا بکرة وعشیا» قول الرحیلی بومعنایه محمولدرکه رمز ویا اعتبار ویا کتابت دیمکدر. «یوحی بعضهم الی بعض زخرف القول غرورا» کذلك «وان الشیاطین لیوحون الی اولیائهم» آیتلرنده وحی بوجوهه اونجی یه حمل درکه «من شر الوسواس الخناس» نظم مجیدنده اشارت اولنمسیله وسوسه ایله اولور. بردهده وحی اله تعالانك انبیا واولیاسنه القا اولنمسنه کلمه الرحیلی اطلاقه اولنور. بوده «وما کان لبشر ان یکلمه الله الا وحیا او من وراء حجاب او یرسل رسولا فیوحی باذنه مایشاء» قول الرحیلك دلالت ایتدیکی اونجی برقاچ نوعدرکه یا جبریل علیه السلام حضرت پیغمبره صورت معینه ده تبلیغی کبی زاتی کورولور وکلامی ایشیدیلیر برسول مشهور واسطه سیله ویا حضرت موسانك کلام الهی ایشتمه سی کبی سمه غیر معاینه سماع کلام

ایله ویا « ان روح القدس نفث فی روعی » حدیث شریفنده بیانه اولدیغی اوزره روعه یعنی صمیم قلبه نفس ایله ویا « واوحینا الی موسی ان ارضعیه » کبی الهام ایله ویا « واوحی ربك الی النحل » کبی تسخیر ایله ویا رؤیای صحیحه ایله اولور . نه کیم علیه الصلاة والسلام « انقطع الوحی وبقیت المبشرات رؤیا المؤمن » بیورمشدر. آیت مذکوره ده الهام ، تسخیر ، رؤیا « الا وحیا » ایله ، سماع کلام « اومن وراء حجاب » ایله ، تبلیغ جبریل « او یرسل رسولا » ایله افاده اولنمشدر . « ومن اظلم ممن افتری علی الله کذبا اوقال اوحی الی ولم یوح الیه شیء » ذکر اولنانده انواع وحیدن قبیح برای اولمادیغی جهتله اولوجه ایله ادعا ایدن حقنده در . الخ . حاصلی برصورته آیتلرده وحی بو مختلف معنالرده استعمال اولنمشدر که بونلرك هیسنده اشارت سریعه معناسی واردر . زجاج وجماعتك لغةً معنای عمومیسی « الاعلام علی سبیل الخفاء » کیزلی برصورتده بیلدیرمك » دیه تعریف ایتمشدر . زیرا سرعت بر خفیاً استعمال ایدر . شو حالده کیم اولورسه اولسون دیگر نه کیزلی برصورتده معلومات ویرر ، بر علم القا ایدرسه اوطا عمومی معناسیله بر وحی ویرمش اولور . اعلام ، علمدن مأخوذ اولدیغنه وعلم ایسه مختلف مرتبه متحمل اولمقله برابر خطابه شامل اولدیغنه نظراً وجمیع طریقی خفی اولمقله برابر بالجمله حال یا لیتچه مصیب بر تلقیه واشعار اولسی اقتضا ایدر . وغیر مصیب اولانلرده استعمالی مجاز اولور . یالکز غایه سنده خبر اولسی شرط دکلدر . بونلرك ایچونده بر مقصود کیزلیسنه کیزلی برفساد بللی ایچون وشیطانلرك تسویلاتنه رمی عمومی معناسیله وحی دینیلدیکی کبی حقیقی معناسیله وحی دینلدیکی زمانده سرعت ، کیزلیلك مفهومیله برابر برقیمت علمیه رمی مطلوبدر که بو قیمت علمیه اوالهام واشارتی یا بایانك حال وشانه واللفاظك قابلیت عرفانه کوره مراتب مختلفه ده تصور اولنه بیلیر .

دیمك که علی العموم وحی ، اولدیغی ایچون بر ماموریت الهیه یه لازم کلیر که برماموریت الهیه اولمایه اشارت واعلام دیگر ده اوطرفنده اولمایه اشارت واعلامدر . وحی ، اساس لغته بونلرك هیسنه شامل ایسه ده عرف لغته ایجونه اوطرفنده اولمایه اشارت واعلامه اسم اولمشدر . علی الاطلاقه وحی دینلدیکی زمانده ده بو اکلاشیلیر . بونلرده « وماکان لبشر » آیتنده اکلاشیلدیغی اوزره انواع مختلفه سی ویونلرك پیغمبرلره مخصوص اولوب اولمیانلری واردر . شو حالده عمومی معناسیله وحی پیغمبرلره مخصوص دکلدر . فقط انبیایه مخصوص اولانه برطرز وحی واردر . بو معنای مفاصیله وحی نبوت علوم بشریه نك فوقنده بر کیفیت مخصوصه وضرورت قطعیه ایله حواله یقینیه بر علم تلقیه ایدر

تجلی حقك اسم مخصوصیدر . شرعاً وحی دینلدیکی زمان ده بو معنی مقصد ایدییر . دیکر اقسام وحی کلهم بغیر الرؤیا کلهم رسائر الرؤیا ده بولنه بیلیر . فقط تمام مقاسیله نبوت کفاحاً موعده اولورسه اولسونه صحیح شاشمیاه بر وحی مخصوص ایله باشلار . وبالتجربه تقیید ایدر . دیکر اقسام وحی ایسه یونی بالاستدلال ملاحظه وتصور ایده بیلمك ایچون بر سبب کافی تشکیل ایدر . یعنی کندوحی برعادهٔ روحیه در . کرك شاعر فاطره وکرك شاعر یاقله دیه قلبه بر طریقه خفی ایله سریع بر شعور تلقیه ایدر بر نزول روحیه در . اکر بو نزولك بر روح امینه ایله اولدیغی بالتجربه معلوم اولورسه تمام مقاسیله وحی مخصوصه اتیسنه واولزات مقام نبوتی احراز ایلمسه اولور . ترکیم « نزل به روح الامین علی قلبك لتکون من المنذرین » بیورولمشدر . فقط روح امینه ایله اولدیغی معلوم اولمازسه ، کاه اصابت ایدر کاه ایتمز سه بالصحیح وحی دکلدر . ویا وحی اولسه بیله صحه نبوت بخش ایدن وحی تام ومخصوص دکلدر . ایشته بو یاره « انا اوحینا الیك کما اوحینا الی نوح والنبیین من بعده » بیورولمسنده اولدیغی وحی الهی اولدیغنه وثانیاً بو تمایز مخصوصه اشارت بیورولمسنه وثالثاً علیه الصلاة والسلام بتون انبیاره جریان ایدن انواع وحی یدکر بونه عنه مظهر بولندیغی ده افاده قیلنمشدر .

شمدی بونی دها زیاده توضیح واصل کتابی الزام ایده جك نقطه لری تصریح ایچون بیورییلیور که :

[وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيْمَانَ] وبزه مدحه صوکره کی اوابنیاء سیاقنده عام الخصوص ـ اصل کتابجه دخی معروف ومشهور اولدیغی ـ ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق ، یعقوب ، اسباط یعنی اولاد یعقوب ، یونس ، هارون ، سلیمان ، وحی ایتدك [وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا] دیو بر سیاقده داوده زبور ویردك » ـــ دیمیدیکه ماعدا بر کتاب ایله ده اکرام ایتدك ، حال بوکه اصل کتاب عمومیتله اعتراف ایدیلرکه یوقسه اولسانلك ایسانلك هپسی بردن اونلرك طلب ایتدکلری وجهله سماوی بر دفعه ده بر کتاب اینه رك ، کرچه داوده زبور ویریلدی ، لکنه بو ده دفعةً الواح ایله نازل اولمادی . بونکله برابر بونلرك هپسی مشاهیر انبیادیلر . زبور ، حمزه قرائتنده زائد ضمیر اوقونه رك زبرله جمعیدر . زبر ، کذلك فتحله زبور ، مزبور مقاسه کتاب دیمکدر . تفسیر قرطبیده دیرکه : زبور یوزالتی سوره در . وایجنده هیچ احکام یوقدر . هپسی حکمتلر ، موعظه لر واه ثنایه تحمید ، تمجید ،

شاردہ عبارتدر.

صفحہ یہ دیبورکہ حضرت نوح سہ طرفدہ لسانندہ احکام شرعیہ الہیہ تشریع قیلنان پیغمبرلرک اولیدر. وایلک اول اتی تقریب اولنانہ پیغمبر دہ اودر. بونلرک ایچندہ اولا اوزکر اولمسہ، صوکرہ جمیع انبیاء اجمال ایلہ کلدہ صوکرہ بعضلرندن تصریح اولنہ رہ تفاصیل ایلسہ دہ بونلرہ اولوالعزم پیغمبرلرک اولی بولنانہ حضرت ابراہیم براہ اولنوب حضرت نوح ایلہ برابر اودیکی پیغمبر ذکر ایلسہ دہ حضرت موسی بونلرہ سیانندہ تعداد اولونیوب الی نہایتہ براقیلمشدر. زیرا بونلرک تعدادینہ اصل مقصد انزال کتابدہ حضرت موسی کبی اولسایدہ واصل کتابہ مسلم بولنانہ مشاهیر انبیالی براز اداہ کوستریلکدر. مع مافیہ انبیانک بونلرہ منحصر اولدیغنی بیانہ دہ « والنبیین من بعدہ » اجمالنک تفصیلی اتمام وعیسہ سفانک ناسی سہ طرفدہ دعوتہ مأمور اولمہ دہ اولانہ رسالت مفہومیلدہ جریانی تفہیم ایچوندہ بیورییلورکہ :

بونلردہ باشقہ [وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ] سطر بونلردہ اول خبر ویریلدیکنہ برطاقم رسولدہ [وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ] وسطر خبر ویریلمدیکنہ دلالتیلہ رسولدہ کونہ ردیکی، — بنا علیہ اللہ وحی اتیدیکی انبیاء، کونہ ردیکی رسولدر کہ بونلردہ اول اسملری، قصہ لری بیلدیریلمسہ اولانہ معلوم ومشہور ذواتدن مخصوص ظہ ایدلمشدر. انسانلرہ دلالتہ ایچوندہ پیغمبر کونہ ریلمشدر کہ بونلرک عدد لری، اسملری، محللری، قوملری، قصہ لری انجق اللہ بیلیر. جناب اللہ بو ایضاح ایلہ دہ کافیدر تعقیب اینلکدن بعضی تشکیکاتی قطع ایتمشدر. زمانمزدہ بعضی کیمسہ لرہ تصادف اولونیورکہ بونلر کویا انبیاء حقندہ برشک اویاندیرمہ ایچوندہ متمادیاً شو سؤالی ردیدہ ایدییورلر : « اللہ رب العالمینہ کملی؟ عجبا پیغمبرلری بیچوندہ محدود یرلردہ ومحدود اقوامدہ انتخاب ایتمسہ؟ نہ دلیلہ پیغمبرلر ارضدہ مقدس سدہ وجوازندہ ظہور الیسہ؟ ارضدہ دیکر قطعہ لرندہ کی انسانلر اللہ لطفندن قری دکلمیدرلر؟ چینلی، ژاپونلی، اورپالی، آمریقادہ، پیغمبر نیچوندہ کونہ رلمسہ؟ » دییورلر. بونلر فلسفہ نامنہ اویانہ براعتراضدہ ایتدکلری فکرندہ بولنیورلر. حال بوکہ بویلہ برسؤال اساس اعتباریلہ حقندہ استطلاعی مخصوصی بیلہ مکدہ نشأت ایدہ وبیلہ برقیمت فکریہ وعلمیہ سی اولمایہ واللہ برسوزدہ عبارتدر. بویلہ اولدیغنی کوستریلمک ایچوندہ بوکا مقابل شو نظری صورتدہ کافیدر : « بونلہ

زیاده کی انسان الهك مخلوقلری دکلمیدر ؟ نیچون حضرتی عیسی یه السویه یاراتماسه ، نیچون حضرتی یحیی یه یاپماسه ؟ هابیل یاپماسه ، یا نیچون عقل ودهاده ، قدرت وکیاسته مساوی قیلماسه ، نیچون تاریخده مضبوط اولاه بیول حکما برقاچ قومه مخصوص اشخاص قیلیه اولمشدر . ؟ نیچون هر قومده اعاظم محدود ومعدود کیمسلر دیه عبارت بولونیور ؟ نیچون هر قطعه ده ، هر مملکته ، هر قومده کاشفلر ، فاتحلر مبذول اولمایور ؟ نیچون هر زمانده دنیانك نظام سیاستی برقطعه ، برملت طوتیور ؟ نیچون مثلا بوکونکی اوروپا هر درده زیاده علوم وفنونك ، مدنیت وسیاست عوالمنك مرکزی اولیور ؟ .. الخ » سؤالاته اشلرسی یك هیچ اولاه بوکبی خصوصیتلر دیکرلری حقنده غریب کورولیورده ان بیوك بر امتیازلر الهی اولاه بوت وسیالت حقنده نیچون استغراب ایدیلیور ؟ .

قرآنه رجعا اول بوکبی خاطره لرك « ان الله اصطفی آدم ونوحا وآل ابرهیم وآل عمران علی العالمین » آیتنده اراده الهیه یی واصطفا فانوزی کوسترمه رك حل ودفع ایلمسه ایدك . بونده باشقه بوراده « ورسلا لم نقصصهم علیك » فقره سیله پیغمبرلرك معلوم اولاه ذواتی تخصص اولمایرق اکثلاتیه انبیانك ارضه مقدس وجوارینه مخصوص ذوات قیلیدیکه عبارت اولمسی حقنده کی فرضیه نك ده کذب محصه اولدیغی اکلاتیه وبونکله مسئله یی کوکندن قلع ایتمشدر . جمیع انبیانك عددی یوزکیرمی درت بیك دیه یازیلیوب درت یوزکیرمی درت بیك اولدیغی حقنده بعضی روایتلر وارسه ده طوغریسی انبیانك عددی غیر معلومدر . زیرا « ورسلا لم نقصصهم علیك » بیورولمشدر . شبهه یوقدر که دینمزه جمیع انبیایه ایمان ارکانه ایمان بولندیغی جهتله بوتون انبیایه بالجمله ایمان ایله مکلف اولمه لازم کلوجك ، بوده دینمزه برحرج عظیم اولوجقدی . بنا علیه اصطفای الهینك الی یوکلك مرتبه بولنان اعاظم انبیانك بیانیله اکتفا ایدلمسنده ایمانه اجمالیتك کفایتی کبی بیوك بر لطف مخصوص واردر .

حاصلی اسمدی ، قصه لری بیلدیریلمیه ویا بیلدیریلمیه دخی بر چوق پیغمبرلرکونده کلمش [و] بونلرك آرالرنده [وَكَلَّمَ اللهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا] اه نقاسوسیله — دوام ایجابه یعنی « لن ترانی » سؤالنی اولنده کندیسنی کوسترمه رك — حقیقةً کلام ایله سویلمه » — کبی بعض بعض واسطه تکلم الهی مراتب وجهاتله مشتهاسیدر . سوسیله دیلمیه کتابه ده بونده دخا بر کلك برصورت وحی اولمشدر .

ایشته یا محمد! بو حدیده سکا کلنجه یه قدر کوندریلان پیغمبرلرك حیثیتی بر بویله مراتب مختلفه ده
وحی ایتدك، مساوی اولمیان مجموعه یا پیغمبرکی انواع وحیله تعلیم ایتدك وحی ایتدك. ایمدی دیکر انبیا سیاقنده
موسایه نسبتاً درجات وحی اولان تکلیم الهی یه اختصاصی اوزرلرینك صحت بولمزنده نه بر شبهه یی استلزام ایتمیه
رك ایمانده و ماهیت بولنده تفریقلری استلزام ایدیشدر. بنا علیه بو درجات اولیا بر درجه نازل اولسی،
هر پیغمبرك بو درجه ده بولمیه اولسی نه رده ایجاب ایتمیه؟ داود اویله اولدیغی حالده اهل کتاب طرفندن اوصورتله نازل
اولسه بر کتاب طلب ایتمك حقنی نه رده آلسه؟ سکا بویله انواع وحی ایله نبوت و رسالت ویریلسه ایکسه عالم و مصالحی
کوره یی درپی قرآنه انزال اولنوب طوروركه بو کتاب الهی یی طاغیلیوب سماوی کتاب ایسته ینلر و سنی دیکر پیغمبرلردن
ایرمغه قالقیشانلر آرتوکفر و ضلالتده باشقه بر شی یاپمیه اولمازلر. و بو بابده سنایه قبول اولمیه رك بعضی
سوزلریه مزلر. حالبوکه [رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ] بر جوقلرینی بویله مبشر و منذر اولدیغی
یعنی ایمانده و اطاعتده آخرتده اجر و ثوابلرینی مژده ویرمك، کفر و عصیانده دنیاده عذاب ناره آخرتده
وروب تحذیر ایتمك اوزره رسولر کوندردیکی [لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ]
بو رسولرده حسوکره الله قاشی انسانلرك اعتذاره وسیله اولمسه صحیح بر حجتی، بر طوتامایغی اولمیه» —
عذابی کورمکدن زیاده «یارین وقیامتده بونلری بیلدیرسه ایدك، اجابتی، شریعتکی، فالوزنیکی
بیلدیرمه یه رسول کوندرسه ایدك ده بیلم کلدیکزی اکره توب اونلره تابع اولسه ایدك و بو فضیحتلره باشیمزه
کلمسه ایدی نه اولوردی؟ «لولا ارسلت الینا رسولا فنتبع ایاتك من قبل ان نذل ونخزی» دیه اعتذار
اینکه مقدردی فالمناسبه [وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا] اوه تعالی ازلده بویله بر عزیز و حکیمدر. حکمه قاییسی حکمتی
یا یعنی حکمتیله تحکم یاپار.» — بنا علیه بویله درجه درجه مقدد پیغمبرلر کوندرمسه و اونلرك کیفیت نزولده
وبعضی شرایع و احکامده بر برلرینك عینی اولمسی تحضا حکمتنده و امتلرك احوالی طبقات مختلفه اوزره بولنمسنده
هیچ بر تکلیف الهیه مك سزای احوال و مصالح مبادی. اوه تعالی حکمت تکوینی مقتضاسنجه امتلرك مختلف
وسقایه الهوا، و خصائل ایریاتمسه اولدیغی کبی حکمت تشریعی مقتضاسیله بونلره معاشه و معادلرینه حال
و شخصیه لایقیله مختلف و سقایه اولمه استعدادلریه متناسب شرایع و احکام امر و تکلیف ایلمسه و عرصه اعتذار

ایمه لرینه وجه یر اتمامشدر. بوکا فارسی کافه ناس مبعوث اولدقلرینه کمادده طویه یکونه برکتابایله یر کسنی تکلیف ایتمك لطف عزت الهیه یه مخالف بر طلب فاسددر.

حقیقت بودر ایکه اوطالس، اوسطوع القلوب کافه لر بوکا شهادت ایتمکله برابر حالا کمادده کتاب ایسه لر [لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ] کلمه سنه سطه انزال ایتدیکی کسنه شهادت ایدیور که [أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ] اوسطه اولی کسنه یه مخصوص اولدقلرینه علم انزال بیوردی» — بوراده یر تألیف بدیع وکلام الهیدر که بوکا اللهدن باشقه یاپه جق یوقدر. علم وقدرتی یتمز، اولسه وآخریه معارضه سنده عاجزدر. الله یولی بویله بر صنع اعجاز ایله انزال بیوردی که نظم بلیغنده اسرار بلاغت، مضمونده کی انوار قدسیه معانی، غیبیه سنده کی حقایق عالیه، احکامنده کی حکم ومصالح، غایه سنده کی سعادت مطلقه علم الهیه یه باشقه سنك قدرت احاطه سنه خارجدر. بونه کیف ما اتفق واقع اولوب یرسیز یره صارف، نازه جاهل بر طبیعتك لاشعوری یر خوراندر. کرچکی بلیه ولربایه یعنی بیلدیرك بایا یه اشه تعالی انك علم ازلیسله انزال بیوردیغی بر فرمایشدر یعنی بر معجزه یاپمشدر. بوکا اه بویله شهادت ایتدیکی کبی [وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَشْهَدُونَ] ملائکه ده شهادت ایدر. چونکه ملائکه شهادت الهیه نك عاملریدر. بونك ازالی جبریل امینك یالکی واونك کیفیتنده کی بتون ملائکه نك تبلیغاتی ایله ده واقع اولمشدر. واونك «لایسبقونه بالقول» دیدکی. مع هذا باشقه شاهده احتیاج ده یوقدر. [وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا] شاهد اولمه اوزره الله یتر. الله سنك صدقه بتون کراویه بیانات باهره وحجج ظاهره نصب واقامه ایتمشدر که بونلر دیکر شاهدلرك استشهاد ده محتاجدر. محمد وقرآنه: بونلرده ظهور ایده بیلیسون دیکر شاهدلر ده استشهاد ده محتاجدر. حتی کندی یه کندی بیلیسایدی شهادتنده دها بلیغ طهانکی شهادت اولربیلیر؟ «قل ای شیء اکبر شهادة قل الله». بوراده یی [إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا] الله شهادت ایتدیکی کبی طهانکی بر حقیقتی کفر ایدیر [وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ] والله یولنده یعنی طریقه حقه اولان دین اسلامه منع ایدیر [قَدْ ضَلُّوا ضَلٰلًا بَعِيدًا] دیدی. [إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا] یعنی کفر ایدوب [وَظَلَمُوا] ظلم ایدیر، یعنی نبوت ورسالت محمدیه یی انکار ایتمك کبی حقی لقده یولنده محقوده کر [لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ] الله یونلری نه یولده مغفرت [وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا

[إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ] : ده جهنم یولنه یاشقه بر طریقه هدایت ایتمسی احتمالی یوقدر . یعنی بونر « ان الله لایغفر ان یشرك به » حکمنه تابعدرلر . [خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا] جهنمده سؤبد اقامتلیدرلر . بوقدر آزغنیه کافرلر نصل مغلوب ایدیلرلرده جهنمه طیقیلیرلر دیه استعاده ده محل یوقدر . هیونر [وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا] بونی بایمه الله یك قولایدر . ذاتاً قوه سنه اولدیغی نظامك حاکمی بولدر . اونا کوره آیاقدیر قوته قوته کیده جکدر .

رویه دکزیا :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ ۚ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ●

مآل شریفی

ای انسانلر! حقیقت سزه بکزدیه جه ایله رسول کلدی ، صفکزده خیر اولمه ایچون ایمان اوطه ایمانه ایدیکز واکر کفر ایده جکز شبهه یوقدر کاکه کوکلرده ویرده نه وارسه الله لهدر والله علیم حکیم بولونیور ●

بالخاصه یه انسانلر ایچنده :

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ ۚ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَىٰ مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ ۖ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ

وَلَا تَقُولُوا ثَلٰثَةٌ ۚ اِنْتَهُوا خَيْرًا لَّكُمْ ۚ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۖ سُبْحٰنَهٗٓ اَنْ يَّكُوْنَ لَهٗ وَلَدٌ ۘ لَهٗ
مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۗ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيْلًا ۝ لَنْ يَّسْتَنْكِفَ الْمَسِيْحُ
اَنْ يَّكُوْنَ عَبْدًا لِّلّٰهِ وَلَا الْمَلٰٓئِكَةُ الْمُقَرَّبُوْنَ ۗ وَمَنْ يَّسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَ
يَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ اِلَيْهِ جَمِيْعًا ۝ فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُوَفِّيْهِمْ
اُجُوْرَهُمْ وَيَزِيْدُهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ۚ وَاَمَّا الَّذِيْنَ اسْتَنْكَفُوْا وَاسْتَكْبَرُوْا فَيُعَذِّبُهُمْ
عَذَابًا اَلِيْمًا ۙ وَّلَا يَجِدُوْنَ لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيْرًا ۝

تأل شريفى

اى اهل كتاب ! دينكزده غلو ايتمه يك ، الله حقنده يالنيز حق سويله يك ، مسيح عيسى بن مريم
ساده الله يك رسولى و مريم القا ايتدىكى كلمه سى و اوندن بر روح در ، پس الله و رسولنه
ايمان كتيرك « اوچ » ديمه يك ، واز كيك خيرلى اولور ، الله آنجق بر تك آلهدر ، اوسبحانه ولدلك
اولمقدن منزهدر ، كوكلرده و يرده نه وار سه اونك ، وكيل ده الله در ● مسيح ده الله يه
بر قولى اولمقدن چكينمز ، ملائكهٔ مقربينه ده ، ولكيم اونا عبادتدن چكينير و كبرلنير سه بلاشبه كه اونلرى
حضرتنه طوپلايوب حشر ايده جك ● ايشته اوزمان اوايمان ايدوب صلاح ايشلمش اولانلره
اجرلرينى تماميله اوده يه جك ، لطف ده فضلندن اونلره زياده سنى ويره جك ، اما ، اوكبرلرينه يديره يوب
چكينديكلرى اليم بر عذاب ايله تعذيب ايده جك ، والله قارشى كندلرينه نه بر حامى ، نه ده بر يار بولمه يه جقلر ●

[يَآ اَهْلَ الْكِتٰبِ] مضمونى عام اولمقله برابر يوقاريده دها زياده يهودا استهداف
ايدلديكى كبى بوراده ده بالخاصه نصارى استهداف اولنمشدر . يعنى اى عموم انسانلر دن و انسانلر ايچنده اهل كتابدن
بالخصوص اولاده نصارى ! [لَا تَغْلُوْا فِيْ دِيْنِكُمْ] دينكزده غلو ايتمه يك ، عيسى عليه السلام حقنده رفقتى

بالاده بيانه اولنديغى اوزره انكار وتنزيل ايتمك ، ولغير مشروع ، مجهول « ايجاتو » ديه قذف ايلمك
فالقيشانه مهر ويرمك تفريطلرينه مقابل سزده اولمك محققده الوقيت ادعاسيله افراط كيتمه يكز [وَلَا تَقُولُوا
عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ] والله قارشى حقده ياشقه بهيچ برشى سويلمه يكز ، اه تعالى حلول ، انقلاب واتحاد
ارفاسنه وولد اتخاذى وسائره كبى محال وباطل اولاه اوصاف ايله توصيف ايتمه يكز ده بويله شائبه لردن تنزيه
ايده يكز . وخصوصه حضرتى تعقيب ايدكز ، حقده سويله يكز . چونكه [إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ]
مسيح عيسى ابن مريم ياشقه برشى دكل انجق [رَسُولُ اللَّهِ] الله ك رسولدر . [وَكَلِمَتُهُ]
وبر كلمه تكوينيه ويا تبليغيه سيدر كه [أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ] اولى مريم القا ايتمشدر « ان الله يبشرك بكلمة
منه اسمه المسيح عيسى ابن مريم » مدلولى اوزره ملكدن مريم يه بشارت ويرب تبشير ايتمشدر ، نفخ جبريل ايله رحم مريمه
برقوب « كن فيكون » امريله تكوينه ايتمشدر . [وَرُوحٌ مِنْهُ] والله طرفندن بر روحدر . كه الله بونكله
برچوق مولود عجيبه حيات ويرمشدر . » — رسالت ، كلمه ، روح ، ايشته مسيح عيسى ابن مريمك حصول حقيقى
بونلردن عبارتدر . عيسى قتل وصلب اولنمادى ويا هنوز اولمدى ، سماءه رفع اولندى وينه يكى زمانه بو حقيقتده
ياشقه برشى آكلاملى يكز . بناءعليه [فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ] الله وبتون رسوللرينه ايمان ايدكز ، الله ،
الله ، رسوللرينى رسول طانيكز [وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ] وداخ ديمه يكز ، يعنى « الهلر اوچدر : الله ، مسيح ،
مريم در » ديه شرك صريحه ايلرى كيتمه يكز ، يعنى « الله اوچدر : اب ، ابن ، روح القدس . اقانيم ثلثه ، اشخاص ثلثه
اولدقلرى جوهر واحددر » كبى برشرك مؤول ايله تثليثه قائل اولمايكز . [انْتَهُوا] تثليثدن واز گيكز كه
[خَيْرًا لَكُمْ] سزك ايچون خيرلى اولور . زيرا [إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ] الله انجق برالهدر . صمد
بر وجهله شركى قبول ايتمز ، ذاتنده هر درلو تعدددن منزه والوهيتده منفردر . [سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ
وَلَدٌ] حاشا اونك ايچون بر ولد اولمق احتمالى يوقدر . اونى بويله برشائبه دن تنزيه ايدرم . چونكه [لَهُ
مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ] سماوات ، ارضده ، يوقاريده وآشاغيده كائنات كلهسى اونكدر .
خلقه اونك ، ملك اونك ، حكم وتصرف اونكدر ، عيسى ده داخل اولدقلرى حالده اشيادن هيچ برشى اونك ملك
وملكوتندن خارج دكلدر . [وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا] الله وكيل اولمق حقنده كافيدر . يعنى بتون بونلرى خلق وتدبير

وکندو نامنه ضبط واداره ده الله یه بیچه برکیسه یی وکیل طوتمغه احتیاجی یوقدر . او بالذات وبالاصاله حکم
وتصرفه قادر غنی عن العالمیندر . بونکله برابر مخلوقاتک امورینی اوزرنه حساب ومنفعتی نامنه اکا توزل تدبیر
واداره ایده وایده جک اولاندره اودر . اوزر وظیفه لرینی بایوب کندیسنه توکل واعتماد ایدرک تفویضه امور
ایتکلری تقدیرده ایشلرینی تسویه وارزو واملرینی تکمیله ایتمک ایچون کندیلرینی باشقه بروکیله محتاج ده ایتمز .
حاصلی، او یوجه مخلوقاتک تدبیر امورینه وکندینه استناد ایتمه سنه کافیدر . وایشده بروکیله محتاج دکلدر . او
حضرتلرینک برینی طوتاملر ، کیمسه برشی اونلرک برینی طوتاماز . واوکا استناد ایتمه لرینه طوره ماز . بنا علیه الله ملکی
خلقه جنده برشی ، الله لرینی طوتمه جمه یه وارسه ، مقامنه قائم اولرجه بروکیل ، الله یه باشقه تفویضه امور ایده جک
برمرجع ، برمعبود تصوری تصور یحالدر . بوکبی شیلر انجق فاسد وعاجز عقلرده تصور اولنور . رسول زیدیکی
زمانده ده بروکیل وکفیل انجق نائل مرام برامر قولی آخلاسیدر . بوکا قارشی ای نصاری مسیح نصل قول اولور؟
دیه یکز . [لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ الخ ...] — نصاری رسول الله محمد « یه
صاحبزاده یجوجه عبد استناد ایدیورسکز؟ » دیمشدر . « صاحبکز کیم؟ » یورسه « عیسی » دیمشدر ، « نه دیدیکز؟ »
یورسه « او الله عبدی ورسولیدر دیه یورسکز » دیشلر « الله عبد اولمه یه عار دکلدر » یورسه وبو آیت
بونلرک اوزرینه نازل اولمشدر دیه دیه مروی در .

کوردیکز یا :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا
مُبِينًا ● فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ
وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ●

مآل شریفی

ای انسان ! یالنیز سنده یکزده برحمانه کدی ، سنده اعمیه برنور اینه یردن ● ایمدی کیمدر الله ایمانه ایروب بوله صاریلیسه یاربه اونری طرف الهیسنده مظهره برحمت ایچنه قویاجه برده فضل ، و اونری طوغرو کندیسنه واراله برولان یولیبی ایده جك ●

برهانه ، ذات محمدی صلی الله علیه وسلم . نور مبینه ، قرآنه . صراط مستقیم ، دین و شریعت اسلامیه در . وبو سنده صوکره کی سوره لرده بو هدایتك استکمالی بیانه اولنه جقدر .

شمدی سوره نك باشنده کی « یا ایها الناس اتقوا ربکم » خطابی بو برهانه ربانی ایله انکشاف ایده ایده بو یولی برنور مبینه مثلی اولرنجی وصراط مستقیمی تنویر ایتدیکی بو نقطه ده تولوم ایله عبادتی دار اولان وسوره نك اولنده کی احکام اموال وميراثی اتمام ایدن برآیت ایله آخری اولی اجماع ایتمك اوزره بیویلیسورکه :

یا محمد ! بو صراط مستقیم هدایت آرزو سنده بولنانلر :

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنِ امْرُؤٌا هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ●

مآل شریفی

سنده فتوی ایسته یورلر ، دیکه الله سنه کلاله (بابا سی وچوجغی اولمیانه) حقنده سویله فتوی ویریور : برکیشی تولور ، چوجغی اولیه برقیز قارده شی وار ، " بوله ترکه سنك یاریسی ، اوده بوله وارث اولور . بونك چوجغی اولیوب ، اکر ایکی قیز قارده شی وار سه بونلره اونك ترکه سنده اوچده ایکیسی ، اکر ارکك

دیشیلی فاردر شکری وارسه اوقت ارکک ایکی دیشی یاپلی قدر » شاشید یورسکز دیه الله سنده بیان بیورویور ، الله لم یشیه علیمدر ●

کلاله نك معناسی سوره نك باشنه طرفنده « وان کان رجل یورث کلالة » کلمه سنده (بالده) بر روایته کوره قیشینه بر ایکنجی آیت ده یازیلیه نازل اولسنه دیونلر ایجون بونه « آیت صیف » دینلمشدر . اویاز « ولله علی الناس حج البیت » آیتی نازل اولسنه ، رسول الله حضرتلری ایجون تجهیزات یاپیوردی ، بوصره یعنی حجة الوداع کیدیلیرکه مدینه ده جمعه لرده وبعضدینك قولنجه بولده بر آیت نازل اولمشدر . براء بن عازب رضی الله عنه بونك الصوك نازل اولان آیت ، براءتك الصوك نازل اولان سوره اولدیغنی وصحابه ده بر جوغی الصوك نازل اولان آیتك ده اولدیغنی سویلمشلردر . سبب نزول حقنده ده جابر بن عبدالله رضی الله عنهدن مرویدرکه « رسول الله عیادتمه کلمسه ایدی ، خسته ایدم . « یارسول الله بن کلالرم مالمی نه یاپیم ؟ — دیکر بر روایتده « میراثی کیمکدر ؟ بن ایکی کلاله وارث اولدیغم حالده » — دیدم ، بو آیت بو سبله نازل اولدی » .

حضرت صدیقه رضی الله عنها بر خطبه سنده دیمشدرکه « الله تعالی نك سوره نساده فرائضه حقنده انزال بیوردیغی آیتده بر بابی ولد و والد حقنده در ، ایکنجیسی زوج و زوجه و آنا بر قارداشلر حقنده در . اوچنجیسی آنا بابا و یا بابا بر قارداشلر حقنده در . سوره انفالك نهایتنده کی آیت ده ذوی الارحام حقنده در . » بناء علیه :

[إِنِ امْرُؤٌا هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ] اوعلاده دیاتیز برجوعی بولونیاندن برآدم اولور و — لابویه یاخود لاب برکمسه سی بولنور ، ترکه سنك نصفی کمسه سنك فرضه حقیدر . » — دیکر نصف ، عصبه سی وارسه اونك ، یوقسه رد آیه کمسه سنکدر .

اوغلی بولنورسه کمسه ساقط اولور . قیزی بولنورسه کمسه سنك فرضه سنی اولماز « اجعلوا الاخوات مع البنات عصبة » حدیث شریفی سوجبنجه عصبه اولور .

محمود نسبك غیری افاده ایدیه کلالی شو صورتله « ولد و والد اولماسه » معناسنه اولیغنده طولایی « لیس له ولد » والد اولماز یعنی کی ولدی اولیانه دیمك اولور . یعنی بابا بولنورسه عالصوم قارداشلر ساقط اولور .

براث آلمازلر. حضرت عمر بونقطه ده براز تردد ایتمشلر ایسه ده سنت بو وجهله اوزره تقرر ایتمشدر بویله اولدیغنه اجماع حاصل اولمشدر. فقط آنا « وان کان له اخوة فلامه السدس » مدلولنده اکثر سلفدن اوزره قرده کثره اسقاط ایتمش. بو سلفدن فرائضده ستة بابنی افاده اولنمشدر: « وبنو الاعیان والعلات کلهم یسقطونه بالابن وابن الابن وان سفل وبالاب بالاتفاق وبالجد عند ابی حنیفة ».

برادر وفات ایدن بویله اولدیغی کبی [وَهُوَ يَرِثُهَا إِن لَّمْ يَكُن لَّهَا وَلَدٌ] بالعکس اولمق، قیز قارنده شی ئولمق جمهوره کذلک بابا سی — بولنمامسی اوبرادرده اولمادیغی اولمق، یعنی بونده ترکه سنی آلیر. » — فقط اوغلی ویا بابا سی بولنورسه ساقط اولور. قیزی بولنورسه تعاصبی آلمازلر، باقی یی آلیر. [وَإِن كَانَتَا اثْنَتَيْنِ] اکر عصبه شرائط آلتنده قالانلرده همشیره لر ایکی ویا دها زیاده ایسه لر [فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ] فرضه جقلری ترکه نک ثلثانه، یعنی اوچده ایکیسنه. » — باقی، عصبه وارسه اولمادیغیچون فرضاً دخل رد اینه اولنمز اولور. [وَإِن كَانُوا إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَاءً] واکر قالانلر — ینه عصبه شرائط آلتنده — ارککلی دیشیلی مختلط قارنداش ایسه لر، یعنی اخ برادر واخوات همشیره وارسه اولمزلر [فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ] تقسیم اولنور. [يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَن تَضِلُّوا] — اشبو « ان تضلوا » واشالی بصریونه « کراهة ان تضلوا » دیه، کوفیونه ده « لئلا تضلوا » دیه تقدیر ایدرك تفسیر ایتمشلردر که اولکنه کوره معنی: « الله شاشیرمامکزی ایسته دیکی ایچون سزه بیان ایدیور. » ایکنجیسنه کوره ده « شاشیرمایکز دیه سزه بیان ایدیور. » دیمك اولور. بزم لسانجه لسانمزه کوره « شاشیرسکز دیه الله سزه بیان ایدیور » دیمك ده عینه معنایی افاده ایدر. فقط بوده « بیان ایتمسه شاشیرسکز » دیمك اولدیغندن دها اوزده بر تقدیری محتویدر. جمال بوکه بر حرف نفی تقدیری بونجه بر جمله شرطیه تقدیرینه لزوم اولمدیغی کبی « یستفتونك » استفسار یه بو بیان فقره سی کلمه سی اولدیغندن سوره مائده بیانانه ده برتوقف در. [وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ] در. سزك حیات ومماتکزه متعلق احوالکزی ده یك ایی بیلدیکندن مصالحی ومنافعکزی تضمن ایدن احکامی سزه بیان ایتمشدر. بنا علیه سزده بونلری بیلیکز وعلم ونور ایله صراط مستقیمده یورویکز مائده آلیه یه قونا سیکز.